

2018-01-08

Ő itt Julcsa. Kezdő turista. Korábban még sosem járt Isztambulban, de máris megszerette a várost és az embereket. Most ül életében először török taxiban, és nagyon lelkes.

- Juj de izgi! Szembe megyünk a forgalommal!!

Ő pedig itt Béla. Ő sem járt még előtte Isztambulban, és ő is most ismerkedik a török taxizással. Maradjunk annyiban, hogy Julcsával ellentétben ő már nem rajong annyira a helyzetért.

- Te jó ég, hogy vezet ez!! Szembe megyünk a forgalommal!!!

Ő pedig Marcsi, aki már évek óta Isztambulban él. Ő is taxiban ül, igaz, nem először.

- Mit bénázik már ennyit! Na, adja ide a kormányt, és húzzon hátra!

Törökországgal kapcsolatban általában kétféleképpen éreznek az emberek. Vagy rettentően imádják, vagy rettentően utálják.

Az első csoportot teljesen belepi a rózsaszín köd. És igazándiból teljesen mindegy, mi történik, az csakis a lehető legjobb dolog a lehet a világon. Olyannyira jó, hogy amikor véget ér az utazás, akkor otthon minden szürke és unalmas lesz. És az illető már alig várja, hogy visszatérjen az álmvilágba.

A másik csoportot viszont valami sötét köd lep el. Velük meg bármi történhet is, az csakis valami roppant kellemetlen lehet. És az illető semmi másra nem vágyik, csak hogy véget érjen a rémálom, és hazamehessen a civilizációba.

Középút nincs. Vagyis azok mi lennénk, akik itt élünk, Törökországban. Mi, akik egyszerre imádjuk, és utáljuk. És egyre inkább úgy tűnik, hogy az itt élő törökök is hasonlóan éreznek.

Régóta ismert, hogy egy országot (vagy akár egy várost) teljen másképpen élünk meg turistaként, mint ottani lakosként. Általában az olyan ügyes-bajos dolgok, mint pl. a villanyszámla befizetése, nem tartozik bele a turista programok közé. Ezen kívül másik országba legtöbbször akkor szoktunk menni, amikor anyagilag is jól állunk*. Márpedig ha van pénzünk, akkor az emberek mindig kedvesebbek velünk.

* Úgy hírlik, hogy Svájcban a mindennapi élet jelentősen drágább, mintha elmennénk nyaralni. Így vannak olyanok, akik ha fogytán a pénzük, akkor inkább a hónap végéig átmennek egy másik országba. Mondjuk az olasz tengerpartra.

Ugyan ezt Isztambulban is el lehetne játszani.

Míg viszont ha a helyszínen vagyunk, akkor már az élet mindennapi nehézségeivel is meg kell küzdeni. És nemcsak hogy a hazamenekülés lehetősége általában nincs meg, de még olyan extrákkal is kell foglalkozni, mint pl. a tartózkodási engedély. Ez ugyebár otthon alaphoz megvan.

Szerencsére viszont ha a szabad akaratunkból kelünk útra, és választunk egy új országot, akkor ott van a rózsaszín köd. Ez átsegít a kezdeti nehéz időszakon.

A megfigyelők, és a tapasztalatok szerint egy kulturális hullámvölgyön halad keresztül mindenki:

időszak: a rózsaszín köd, amikor még minden szép és jó, és minden nap a fellegekben járunk.

Ilyenkor még vicces, ha a minibusz útlerövidítés címszóval a lépcsőn megy le. Ilyenkor még minden nap dönert meg kebabot eszünk. Ilyenkor még izgalmas, hogy minden boltban órákat beszélgetünk a szülőföldünkről. Ilyenkor még nem törődünk az olyan dolgokkal, mint a tartózkodási engedély meghosszabbítása.

időszak: ez az első mélymenet. Ez az, amikor elkezdünk komolyan kapcsolatba kerülni az országgal, a benne lakókkal, a bürokráciával. Amikor rájövünk, hogy nemcsak hogy nincs kolbászból a kerítés, de az otthoniban legalább a szálka is kevesebb. Ez az, amikor az otthoni megszokott dolgok elkezdnek hiányozni, amikor a rózsaszín köd elkezd szürkülni.

Nem igaz, hogy már megint a lépcsőn kellett lemennie a minibusznak, és mindenki egymás nyakába zuhant...már megint. Nem igaz, hogy a környéken 40 étterem van, de mindegyik csak dönert vagy kebabot árul. Elegend van abból, hogy az 5 perces kenyérvásárlás fél óráig tart, és hogy megint el kell mondani, hogy Magyarországon magyarul beszélnek és nem oroszul, és Budapest nem Washington mellett található, hanem csak 1000 km-e.

És ilyenkor kezdünk először igazán a bürokráciával ismerkedni, ami olyan, hogy arról egy külön könyvet lehetne kiadni. Sőt! ! Csak kár, hogy naponta újra kellene ezt a könyvet írni...

időszak: visszatér a rózsaszín köd, de ezúttal kicsit reálisabb. Ilyenkorra már úgy-ahogy elboldogulunk a nyelvvel. Ekkora meghosszabbították a tartózkodási engedélyedet. A boltokban kinyomtatott Magyarország ismertetőt osztogatsz, hogy ne kérdezzessenek. Talán még munkád is van, talán még fizetésed is. Rájöttél, hogy a hátsó utcában másfajta étterem is van, így dönert és kebabot csak minden második, harmadik napon eszel. Stb... És előjön, hogy valahol azért mégiscsak te választottad ezt az országot.

időszak: a beilleszkedés. A tanulmányok szerint ez az, amikor már folyékonyan beszéljük az ország nyelvét, amikor fennakadások nélkül vesszük a bürokrácia akadályait, amikor már mi viccelünk a helyiekkel, nem pedig fordítva, nem tévedünk el az utcán (sőt, a helyiek minket kérdeznek). stb..stb.. Minden olyan, mintha itt születünk volna. Sőt! Talán még jobb is, hiszen az otthonról hozott tudásunk is velünk van.

időszak: Ez itt Isztambul!

Nem tudom, máshol hogy van, de Isztambulban a 4. időszak az, ami talán sosem jön el. Bármennyire is tudod a nyelvet, mindig lesz valaki, akinek nem érted, mit mond. Meg ő sem érti, te mit mondasz. És ha jobban körbenézel, kiderül, hogy a törökök sem értik, mit mond. És bármennyire is beszélsz törökül, az étteremben csak azért is angol nyelvű menüt kapsz. Azt is a Google bolgár-orosz fordítóprogramjával szerkesztették. Így ha nem lennének benne képek, sose találnád ki, mit lehet enni.

A bürokrácia szabályai az elmúlt 5 percben 10 alkalommal változtak meg. És a törökök se tudják, most éppen mit is kell csinálni. De sebjaj, mert aki a papírjaidat intézi, a saját

szabályai szerint játszik. Meg egyébként is, siet haza, mert kezdődik a kedvenc sorozata. Úgyhogy nem baj, ha az utolsó 30 oldalt nem töltötted ki, csak írd alá, pecsét, aztán majd postázzák. Bármilyen is legyen az, amit ki akarnak küldeni.

A helyiek továbbra is viccelnek velünk. Bár a mókamester kénytelen a törököknek is elmagyarázni, hogy valójában mi is volt ebben vicces.

A keresett utcát elbontották, a busz fordítva jár, a metróat átfestették, és bár Isztambul belvárosában vagy, már a negyedik ember kérdezi meg tőled, merre van Ankara. A keresett címről pedig csak annyit tudsz, hogy 2B. Az is lehet, hogy az ázsiai oldalon van.

Mindeközben néha-néha egy-egy villanásnyi időre úgy érzed, hogy valójában te vagy otthon, és a törökök csak beugrottak...

Ez bizony egy fontos tanulság. Míg egy másik országban elvileg (én még nem próbáltam) eljuthatunk arra az állapotra, hogy a helyi bennszülöttekkel egy kategóriába kerülünk, ez nem igazán valósul meg Törökországban. Mindegy, hogy mennyi ideje vagyunk itt, és mennyire sikerült törökösödnünk, az sosem lesz olyan, mint amilyenek az igazi törökök.

Persze a beilleszkedés 1000 dologtól is függ. Ilyenektől mint, hogy melyik városba, és milyen munkakörbe sikerült elhelyezkedni, kik vannak a környezetünkben, stb...

De ez ugye nem rettent el minket, hiszen Isztambult éppen a nyavalyáival együtt szeretjük!
:)

2018-01-15

A törökök és az étel!

Ez lehetne akár egy mese címe is.

Egy olyan mese címe, mint mondjuk a hangya és a lába...

Ez persze így egy elég rövid mese lenne. Hiszen a szorgos hangya csak a lábával együtt képzelhető el.

Így a mesében nincs nagyon mit tárgyalni. A hangyának kell a lába, de nagyon. Nem tud teleportálni, sem Jedi mester módjára az Erővel tárgyakat mozgatni. De még X-man-es szuperordító szuperképessége sincs. Vagyis ha dolgozni akar (és a hangya már csak egy ilyen állat), akkor kell neki a lába. Pont, mese vége.

Ha viszont a lábával valami történik... nos.. akkor meg azért ér véget a mese.

A párhuzam persze több helyen sántít (aj, már megint ezek a lábak), de az mindenképpen biztos, hogy a törökök nem képzelhetőek el a híres étkezési kultúrájuk nélkül.

Ha egy török van, lélegzik, a pulzus is kitapintható, akkor majdnem biztosan eszik.

De ha éppen nem, akkor valahova tart, ahol lehet enni.

Vagy valahonnan jön, ahol lehetett enni.

Vagy azért dolgozik, hogy legyen mit enni.

Ráadásul a török nemcsak úgy simán eszik, hanem meg is adja a módját. Olyankor leül, és kényelembe helyezi magát. És olyankor semmi más nem számít.

Amikor 2016. nyarán egyik este puccskísérlet volt, másnap a törökök első dolga az volt, hogy lementek, és rendesen megreggeliztek. Majd utána kezdetek el tanakodni, hogy mégis mi történt az éjjel...

Az olyan dolgok, mint a gyorséttermek, nagyon sokáig ismeretlenek voltak Törökországban. Nem is nagyon ismerték azt a módszert, hogy pl. séta közben is lehet enni. Amikor Kadir Nurman (1933-2013) Németországban nyitott egy éttermet, akkor nem értette, miért nem akar senki bemenni, és kényelmes körülmények között pár órát eltölteni, és közben enni. Mígnem észrevette, hogy a németek jobban kedvelik, ha az ételt magukkal vihetik, és azt útközben ehetik. Török hősünk így megalkotta a hordozható dönert, ami villámgyorsan elterjedt egész Európában (Magyarországon ezt hívják a görögök gyrosnak).

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Egy hatalmas döner[/caption]

Szerencsére Törökországban bőségesen lehet válogatni az ételek között. Igazándiból sosem gondoltunk bele, hogy a különböző régióban egyenként több százféle ételt készítenek!

Kastamonu tartományban pl. 812 fajta étel közül tudunk válogatni, hogyha jó alaposan körbenézünk. Ebből 51 valamilyen kenyértésztára alapul, míg levesből 38 különböző változattal találkozhatunk.

[caption id="" align="aligncenter" width="375"] Kastamonu - otthon készül a kenyér[/caption]

És a többi? Az leginkább hús. Meg fokhagyma*. Ha húst akarunk enni, akkor mindenképpen érdemes Kastamonu-ba benézni. Itt még ilyen különlegességek is vannak, mint a kútban érlelt kebab (Taşköprü kuyu kebabı). Őt a tavasz végén, nyár elején lógatják be a kútba (azért nem ér le a vízig), hogy az egyedi árnyék-napsütés-páratartalom arányban készüljön el olyanra, amilyenre több száz (ezer éve) az ősök megálmodták (Drágám, ma így sikerült. Ha nem tetszik, keress magadnak bogyókat!). Természetesen nem hiányozhatnak a fűszerek sem, különben a macskák már rég elvitték volna a kitett húsokat.

* Általános az a nézet, hogy a törökök nemzeti étele a kebab meg a döner. Valójában viszont a fokhagyma (sarımsak) az, amit hatalmas mennyiségben fogyasztanak. Az egyik statisztikai adat arról ír, hogy 2015-ben közel 120.000 tonna fokhagymát sikerült termesztetni. Egy másik pedig arról panaszkodik, hogy még így is 80.000 tonnát kell Kínából behozni. De az adatok sokszor egymással ellent mondanak. Úgy tűnik viszont, hogy egy átlag török kb. 1 kg fokhagymát eszik meg 1 év alatt. Ami kb. 335 gerezdet jelent vagy kb. 30 fej fokhagymát. Tehát naponta úgy 1 gerezd eltűnik a törökök hasában.

A fokhagyma számos előnyös tulajdonsággal bír: segít a fertőzések ellen, jó a bélflórának, meg a szívnek is. Tele van antioxidánsokkal, de még sampont is gyártanak belőle. És igaz az a mondás is, hogy "Egy alma minden napra, és távol tartja a fogorvost; egy fokhagyma minden napra, és mindenki távol marad"

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Kastamonu fokhagyma[/caption]

.

Eközben Trabzonban, Anatólia fekete-tengeri övezetének a fellegvárában, csak a hamsı nevéből 220-féle ételt tudnak készíteni. És mindegyiknek saját neve is van (az eszkimók pedig jönnek itt, ...).

Annyi csálás azért van a dologban, hogy ebbe a 220-félében minden verzió benne van. Tényleg minden. Pl, más ételrıl beszélünk, ha a serpenyőben a halnak csak az egyik oldalát sütjük, mintha meg is fordítanánk (a hamsı elég vékony ahhoz, hogy forgatás nélkül is rendesen átsüljön). Utána lehet tovább fokozni a dolgokat azra, hogy sütés elıtt kukoricalisztben meg is forgatjuk a halat.

A -ot persze mindenki ismeri. Hiszen annyira alapja Isztambulnak, és annyira minden sarkon árulják, hogy már az meglepő, hogy a reptéren a csomagváróban nincsen 10-15 kebabárus. Azt viszont már kevesen tudják, hogy a is több, mint 100 különféle kebab található. Ráadásul ha ezt a listát alaposan megnézzük, akkor rácsodálkozunk, hogy

igazándiból nincs is olyan közös pont, ami alapján rá lehetne jönni, miért is kebab a kebab. Általában mondhatjuk azt, hogy a nyárson sült ételeket hívják kebabnak (kivéve, amikor şiş-nek hívják az ételt, ami nyársat jelent. pl. tavuk şiş - nyárson sült csirke). Maga a szó is Perziából származik, és a történet szerint a katonák a kardjukra húsdarabokat tettek, és a tábortűz felett megsütötték.

A legismertebb kebabok, mint az adana vagy az urfa tényleg nyárson készül. De ott van a nagyon népszerű firin kebabı meg a tepsi kebabı (!), ami egyáltalán nem nyárson, hanem sütőben, tepsiben készül! Az elsőnek az is a neve, hogy sütő kebab, míg a második a tepsi kebab. Aki nagyon éhes, nézegessen képeket a Google keresőben!

Ööö...izé... hol is tartottunk??

Tehát igazándiból nem lehet úgy simán definiálni, hogy az a kebab, amit nyárson sütnék. De még azt se lehet mondani, hogy a sült hús lenne az, mert ott van a legismertebb, a padlizsán kebab. Az utcai sültgesztenye-árus pedig simán kiírja, hogy kestane kebabı, ami pedig gesztenye kebabot jelent. Tehát a kebab sem azt nem garantálja, hogy az étel húsból készült, sem azt, hogy meg lett sütvé. Az egyetlen, amit biztosan leírhatunk, hogy a kóla az biztosan nem kebab!

Ez a néhány példa is jól mutatja, hogyha a törökök nekiállnak főzőcskézni, akkor az komolyan gondolják. Pont ahogy a kamion sofőr is, amikor szembe megy be az egyirányú síkátorba. Ennek köszönhetően mindenki kísérletezik egy kicsit, és e miatt rengetegféle étel van.

Ne feledjük, hogy Anatólia történelme is legalább 10.000 éves. És ez idő alatt a három kontinensről érkező emberek nemcsak egymással harcoltak, hanem olykor megálltak enni is. A hosszú évezredek alatt nemcsak a népek, de a receptek is keveredtek. Így viszont már érthető, ha igencsak bőséges az ételkínálat.

De vajon mennyi, tényleg hány fajta étel létezik Törökországban? A kérdés jó, de megválaszolni roppant nehéz. Anatóliára ugyanis jellemző a tagoltság. A különböző részek, de még az egymás melletti völgyek is nagyon eltérőek lehetnek. Ahhoz, hogy pontosan megszámoljuk a török ételek típusait, ahhoz talán minden házba be kellene kopogni.

- Csókolom, mit tetszik főzni!

- Koftét. De miért kérdezi?

- Bemehetnék megkóstolni?

- Hát... ha már ilyen szépen kérte... de vegye le a cipőjét, most takarítottam!

...

- Nyam..nyam.. Hasonlít a köftére...

- Igen aranyoskám, de ez kufte, nem köfte. Ebben van egy kis répa

- Tényleg! Attól ilyen izgalmas az íze! És még mit tetszik tudni főzni?

- Van büftém is, meg tüftém is. Meg aminek cakkos a széle, a lüfte. De azt nem szeretem

csinálni.

Ha az interneten körbenézünk, akkor nagyon változatos számokat találunk. Van, aki szerint 5.000 féle étellel találkozhatunk. Más 7.000-t ír, és bizonyára neki van igaza, mert mindezt csupa nagy betűvel tette. Egy másik forrás viszont az Oszmán időszak ételeit kutatja, és ő úgy találta, hogy kb. 6.000 ételtípusról van annyi információnk, hogy ma is meg lehet főzni. És még jó 6.000 van, amiről tudjuk, hogy létezett, de idő közben elveszett. Ma már csak utalást találunk róla. Még ennél is több lehet az, ami bár létezett (hiszen ennie mindenkinek kellett), de semmit se tudunk róla.

Keresgélés közben mellékesen olyan dolgokat is megtudhatunk, hogy köftéből 291 félétehetünk, sajtból pedig 193 fajtát választhatunk.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Sajt[/caption]

Utána pedig rábukkanunk a yemeksepeti.com statisztikájára.

A yemeksepeti.com egy olyan oldal, ahol az éttermek vannak összegyűjtve, és tőlük lehet házhoz, irodához, parkhoz vagy akár tüntetéshez és ételt rendelni. Mivel nagyon népszerű, és szinte az összes étterem megtalálható rajta, elég jól tükrözi a törökországi éttermek kínálatát. Habár az nem derül ki, hogy az emberek mi mindent sütnek-főznek, de azt megtudhatjuk, mit nem akarnak az emberek otthon főzni. A török ételek jelentős része nem könnyen készíthető el házilag (pl. a döner), vagy pedig csak roppant nagy mennyiségben képzelhető el (ilyen pl. a manti, ami annyira macerás, hogy nem érdemes belőle csak 1-2 tálal készíteni).

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Így készül a manti - Minden egyes pöttyit (húst) egyenként be kell csomagolni. [/caption]

Ennek ellenére az oldal statisztikája mégsem erről beszél. Azt gyűjtötték össze, hogy ha házi ételt szeretnénk enni, akkor ebből mekkora a választék: 19.000

Ebből kb. 4.400 az, ami olívaolajjal készül**, 1.500 a köfte, és kb. 1.000 a leves.

** A török ételek különleges kategóriája az úgynevezett olívaolajak (zeytinyağlı). Ők úgy készülnek, hogy különböző (vagy mindenféle) zöldséget szépen összepakolunk (előtte persze megmossuk, megpucoljuk, leszedjük a répáról a nyulat, stb...), majd egy fazékba rakjuk. Teszünk rá egy kis vizet, meg bőségesen olíva olajat. Majd lefedjük, öntünk alá benzint, meggyújtjuk, és megvárjuk, hogy a saját gőzében megfőljön.

Különböző verziók vannak, kezdve onnan, hogy csak simán bedobálunk mindent a fazékba (néha a nyulat is), egészen odáig, hogy órákon keresztül hajtogatjuk a szőlő levelekbe pakolt riszt. És közben nézzük a török sorozatokat (és amikor Ali nem fogadja el Ayşe szerelmi vallomását, akkor kezdenek a hajtogatások kissé energikusak lenni).

Persze az egy jó kérdés, hogy ezeket a számokat mennyire nézték át. Mivel a köfte egy amolyan joker étel, ami mindenhol (de tényleg mindenhol) megtalálható, ráadásul ezeket

általában házilag, egyéni ízlés szerint készítik, így minden étteremnek megvan a saját különleges típusa. De ezt bizonyára nem vették külön-külön a számításoknál, különben nemcsak 1.000 féle lenne a listán.

De vajon a dupla adag köfte, a csípős köfte meg a jaj-nemfigyeltem-elírtam-a-nevét köfte is külön-külön került a listába? Ezt nem tudjuk.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Kerti köfte - Míg apád megmutatja, hogy kell ezt csinálni, addig fiam kezd el tárcsázni a tűzoltókat - típus[/caption]

Érdekesség viszont, hogy pizzából 17.000 fajta található ezen az ételrendelés oldalán. Minden 5. étteremben található pizza. Igaz, ezek egy része amolyan Jah, hát ilyet én is tudok alapon pizzát is árul. Végül is, olyan nagyon nem lehet a pizzát elrontani (pedig, dehogyisnem!). Az mindenestre beszédes, hogy a pizzák 64%-t azért mégiscsak pizzériából rendelik. Bizonyára az is közrejátszik, hogy ők szoktak leginkább akciót adni ***. Az eladott pizzák 75%-a valamilyen akcióban talál gazdára, és így gyomorra. Leginkább a Vegyél egyet és kapsz mellé még egyet kampányban.

*** Kedvenc kampányom a következőképpen nézett ki:

1 pizza: 26 TL

1+1 pizza: 25 TL

2+1 pizza: 24 TL

2+2 pizza: 23 TL

És ha ebből (2+2) két adagot vettem, akkor elértem a joker, amikor a 8 pizza összesen 22 TL lett. Mellé járt 8 liter kóla.

Ebben az esetben ki az, aki inkább csak 1 pizzát venne??

További érdekesség, hogy a legnépszerűbbek a gombás pizzák (a rendelések 58%-a tartalmaz gombát), és leginkább az esti, 19:00 órás időszakban vásárolják. A legtöbb pizzát a 25 évesek veszik (minden 3. pizza a 19-24 korosztályé lesz, vagy ők rendelik meg anyunak-apunak). A hagymát tartalmazó pizzák 70%-át a fiúk veszik. Erre érdemes odafigyelnie a lányoknak, ha randira mennek..

Egy teljesen más számítás, és becslés a következőt gondolja:

Közép-Anatólia: 455 típusú étel

Kelet-Anatólia: 425

Dél-kelet-Anatólia: 397

Fekete-tenger övezet: 397

Földközi-tenger övezet: 184

Márvány-tenger (Isztambul, és Rodostó és Edirne is ide tartozik): 184

Nyugati part (Égei-tenger): 162

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Sül a pide[/caption]

Végezetül álljon itt egy lista, hogy mely régiókban mi a régi legjellemzőbb enni és innivalója (forrás: milliyet). Vagyis ha ott járunk, mit érdemes először kipróbálni.

Adana: Adana kebabı, şalgam suyu, süllüm.

Adıyaman: Basalla, yapıştırma, hıtap.

Afyonkarahisar: Sakala çarpan çorba, zürbiye, sırsırta.

Ağrı: Abdigör köftesi, gösteberg et, selekeli (saç kavurma).

Aksaray: Soğanlama, bamya çorbası, çiğleme.

Amasya: Kesme ibik çorbası, unutm beni, eli böğründe.

Ankara: Calla, bici, öllüğün körü, saçkıran.

Antalya: Arap kadayıfı, karpuz kabuğu reçeli, bergamut reçeli.

Ardahan: Evelik aşı, pişi, kuymak (mıhlama).

Artvin: Hınkal, çergebaz, gendima.

Aydın: Kulak çorbası, pelvize tatlısı, paşa böreği.

Balıkesir: Saçaklı mantı, mafış tatlısı, börülce ekşilemesi.

Bartın: Pumpum çorbası, yumurtalı isbut, kabak burması.

Batman: Bumber, Şam börek, perde pilavı.

Bayburt: Tatlı çorba, galaçoş, ekşi lahana.

Bilecik: Keklik kebabı, piruhi, samsı.

Bingöl: Dut pekmezi.

Bitlis: Büryan kebabı, şekalok, çorti köftesi.

Bolu: Kedi batmaz, kaldırık dolması, kaşık sapı.

Burdur: Testi kebabı, kabak helvası, Burdur muhallebisi.

Bursa: Ekşili baş çorbası, etli gavata, İnegöl köftesi.

Çanakkale: Tumbi, lakerda, erik macunu.

Çankırı: Yaren güveci, mıkla, tutmaç.

Çorum: Leblebi, cızlak, çullama.

Denizli: Çaput aşı, alaçora, sıyırma.

Diyarbakır: Karpuz, cartlak kebabı, patlıcan meftunesi.

Düzce: Çerkez tavuğu, şıl böreği, lepsi.

Edirne: Mamzama, hardaliye, satır kebabı.

Elazığ: Anamaşı, tavşan üfelemesi, hürriyet kadayıfı.

Erzincan: Tulum peyniri, tava leblebisi.

Erzurum: Cağ kebabı, den çorbası, çadır.

Eskişehir: Çiğ börek, abısta, harşıl.

Gaziantep: Alınazık kebabı, Antep fıstığı, Köse Sefer kabağı dolması.

Giresun: Hamsi böreği, çalıçileği çorbası, karalahana diblesi.

Gümüşhane: Köme, lemis, haşıl.

Hakkari: Gulul çorbası, kepaye, kiflik.

Hatay: Kaytaz böreği, taş kadayıf, kuş gözü.

Iğdır: Bozbaş yemeği, helise, perzana.

Isparta: Sakala sarkan, kabine, kuyruğu sulu.

İstanbul: Kanlıca yoğurdu, Sultanahmet köftesi, beyinli Beykoz kebabı.

İzmir: İzmir köftesi, papaz yahnisi, radika salatası.
Kahramanmaraş: Dövme dondurma, pıtır lapası, çullama.
Karabük: Göbü, katlaç, malak.
Karaman: Batırık, bidik, paraköfte.
Kars: Kaşar, gravyer, tandırda kaz çekmesi.
Kastamonu: Köle hamuru, cırık tatlısı, delioğlan sarığı.
Kayseri: Pastırma, sucuk, mantı.
Kırıkkale: Kömbe, külleme, sarığı burma.
Kırklareli: Sulu kaçamak, kuru kaçamak, bildircin kağıt kebabı.
Kırşehir: Keykef, temal.
Kilis: Cennet çamuru, firik pilavı, mazlum.
Kocaeli: Kandıra yoğurdu, pişmaniye, otur Fatma tatlısı.
Konya: Düğün yemeği, etli ekmek.
Kütahya: Namaz dolması, tosunum, Çene çarpan çorbası.
Malatya: Kayısı, analı-kızlı, kurşun geçmez köftesi.
Manisa: Mesir macunu, Kula güveç kapaması, şekerli pide.
Mardin: Ceviz sucuğu, ikbebet (içli köfte), semberuk.
Mersin: Cezerye, tantuni, kerebici.
Muğla: Dutmeç, çopur, ot ekşilemesi.
Muş: Muş köftesi, çorti aşısı.
Nevşehir: Ağpakla, dıvıl, sızgıt.
Niğde: Mangir çorbası, üzüm boranası, unlu söğürme.
Ordu: Melocan (diken ucu) kavurması, mısır yağlaşısı, hoşgıran kavurması.
Osmaniye: Tirşik (pancar), yer fıstığı, toğgar.
Rize: Anzer balı, hamsi çiğirtası, enişte lokumu.
Sakarya: Pekmez, yoğurt.
Samsun: Samsun pidesi, turşu kavurması, kocakarı gerdanı.
Siirt: Zivzik narı, Pervari balı, perde pilavı.
Sinop: Sinop kestanesi, nokul, mamalika.
Sivas: Sivas kebabı, peskutan çorbası, pezik turşusu.
Şanlıurfa: İso, şıllık tatlısı, Urfa kebabı.
Şırnak: Kutlık, serbıdev, hekeheşandi.
Tekirdağ: Tekirdağ köftesi.
Tokat: Tokat kebabı, bacaklı çorba.
Trabzon: Vakfikebir ekmeği, Akçaabat köftesi.
Tunceli: Şavak tulum peyniri, Pülümür balı, zerefet.
Uşak: Alacatene, haşhaş sürtmesi, ciğerli bulgur.
Van: Otlı peynir, inci kefalı, ilitme.
Yalova: Pavli, luhu şuşkey çirbuli, lalanga.
Yozgat: Testi kebabı, arabaşı.
Zonguldak: Çaycuma yoğurdu, Osmanlı çileği, beyaz baklava.

2018-01-22

Minden úgy kezdődött, hogy volt az irodában egy jó minden, és működött az internet(*), és sütött a nap.

De aztán keletről sűrű felhők érkeztek, majd pedig az internet szolgáltató telefonált, hogy másnap jönnek modemet cserélni. Mert az jobb, gyorsabb, meg egyébként is csinosabb.

* Jó, széleseben azért nem száguldott, de volt olyan gyors, mint a forgalommal szembemenő csuklós busz.

A céges hálózatunkról sok mindent el lehetett mondani. Ilyeneket, mint izgalmas, érdekes, kihívás, kalandos, a feltérképezése diplomamunkának való, stb... De két dolog mindenképpen igaz volt róla: működött, és hogy senki se látta át.

Annál is inkább, mert a ház az 1980-as években (múlt századi!) épült. És azóta számtalan ember még inkább számtalan dróttal látta el. Olyan sok drót van már a fal mindkét oldalán, és még belül is, hogy amikor hoznak 1 új drótot, és bedugják az egyik oldalra, akkor 3 drót jön ki a másik oldalra. Ebből pedig 2 működik is.

Így ha valami működött, akkor azt leginkább elkerítettük, és táblával jeleztük, a Modem érintése, simogatása, és etetése szigorúan TILOS!. Mert a tapasztalat az, hogyha a rendszer úgy van összerakva, hogy fizikai képtelenség, hogy működjön, akkor süvít az internet. Ha már profin van beállítva, akkor... akkor semmi sem megy.

De azért mi ügyeskedtünk, mert az internet szolgáltatótól kapott modemmel(**) nem igazán voltunk megelégedve. Ezek olyan szappanos dobozok, amelyek nagy mennyiségben készítenek Kínában, kifejezetten a Fekete-tenger övezetére. A modemet birizgáló program nyelve is ehhez lett igazítva: választhatunk a török, ukrán, és a görög között. A használati utasítás ennél egy kicsit jobb, mert ott van egy fejezet angol is. Igaz, ez is úgy néz ki, mint aki fordítás közbe hazaugrott volna a zöldbabfőzeléket megkeverni, aztán elfelejtett visszaérni a lapzártáig. Így a mondat közepén egyszer csak véget ér az angol nyelvű szöveg..meg az oldal..meg a fejezet...meg úgy az egész használati utasítás.

De igazándiból ez annyira nem probléma. A modemek olyan nagyon nem különböznek. Ilyesmiket lehet beállítani, hogy ki melyik IP-címet kapja, milyen portokat használhat, meg hogy elérheti-e a felnőtt oldalakat, illetve az akciós Gucci táskák boltját. Ha már van egy angol tartalomjegyzék, akkor azért azzal már el lehet boldogulni.

Vagyis el lehetne, ha a modemben a szoftvert is valóban megírták volna. De csak az rész működik biztosan, amivel az internet működésre bírható, meg a wifi jelszava. Akinek pedig ennél több kell, az úgyis vesz magának egy rendes modemot.

** Az egyik török hegyi faluban Ali is eldöntötte, hogy kicsit kinéz a nagyvilágra, és ő is bekapcsolódik az internetbe. El is ment a közeli kisvárosba, hogy megvegye a csodadobozt.

Mikor a technikai paraméterről kérdezték, elmondta, hogy a laptopra szeretne internetet, mire a boltban javasolták neki, hogy wifin, kábel nélkül csatlakoztassa a gépét. Ali meg is nyugodott, mert mint mondta, nála nincsen drót. Mire a boltban elmagyarázták, hogy ma már csak olyan modemot árulnak, ami vezeték nélkül is működik.

Ali haza is vitte a csodadobozt, de hiába próbálkozott a beállításokkal, csak nem lett internetje. Már a technikai segítséget is hívta, de nekik sem sikerült működésre bírni a rendszert. Így végül kiment a szakértő a faluba, aki már szakértő szemmel rendelkezett, és hamar meg is szakértette a probléma lényegét: a hegynek azon az oldalán nincs telefon.

- Mondtam én fiam, hogy nincsen drótom otthon, de még a falu közelében sem. De maguk azt mondták, hogy ezzel lehet drótnélküli internetem is

Végül persze megoldották egy mobil internetes készülékkel, mire lett nagy boldogság, happy end, de még youtube is!

Mi vettünk is. Egy olyat, aminél a wifi az iroda másik végébe is eljut, nemcsak a sarokba. És az utcán is jól járnak a macskák, hogy az ablakunk előtt elhaladó galambok rögtön meg is sülnek. És mi ezen mindent be is állítottunk, hogy jó legyen, kényelmes legyen, szép legyen, és a szomszédok se ezen lógjanak. És mindenki boldog volt.

Mígnem el nem jött az a bizonyos ominózus nap!

Mikor felhívott a szolgáltató, hogy bizony modemet kell cserélni. Elviszik a régit (csak nyugodtan, legalább lesz helyem a szekrényben!), és adnak helyette egy másikat (mégsem lesz helyem a szekrényben). Ez gyorsabb. Sokkal gyorsabb. De mától ezt kell használni.

- Itt az admin jelszó: admin. De nem ám megváltoztatni, mert akkor mi távolról nem fogunk tudni belenyúlni!

- Izé.. és mindenkinek, aki ilyen modemet kapott, az a jelszava, hogy admin-admin?

- Igen!

- És senki se változtattatja meg?

- Nem, mert akkor nem tudunk időnként belepizkálni!

- De hát akkor bárki bármikor beléphet a modemünkre, és átállíthat bármit!

- Hát...igen, de ezt a többiek nem tudják. Ők ilyet nem kérdeztek..

Oké. Összeraktuk a modemet, működött az internet. Mikor a szerelő elment, mindjárt meg is változtattuk a jelszót. Csak úgy, véletlenül..

Hamar kiderült, hogy ez is az a tipikus gyári modem, amiben semmi hasznosat nem lehet állítani, és aminek hiányzik a használati utasítása...meg a szoftverének a fele. De legalább gyorsabb lett az internet! Vagy mégsem? Ki tudja... egy olyan hálón, ahol húszan lógnak mindig, ott ezt nehéz megállapítani. De mondjuk fogadjuk el: gyorsabb lett az internetünk. Hurrá!

Az öröm egy hétig tartott, amikor is a modem elfüstölt. De szó szerint, elkezdett füstjeleket

eregetni. Rá is eresztettük a Google indián-magyar fordító programját, ami azt írta ki, hogy Küldjél még csokit!

Oké, akkor felhívjuk az ügyfélszolgálatot, hogy takarítsák el ezt a szemetet, és adják vissza a régi modemet. De még jobb lenne, ha inkább egy rendes modemet adnának. Vagy pedig visszatesszük mi szuperjó modemünket.

Persze mindez nem ment ilyen egyszerűen. A telefonhoz odaültetett technikai szakemberrel előtte még futni kellett pár kört. Hiszen a modem nem lehet rossz, mert még csak pár napja üzemeltették be. Ha füstöt látunk, az nem hiba, hanem szolgáltatás! Biztos mi rontottunk el valamit. Kezdjük is: név, cím, nagymamájának a macskájának a leánykori neve? Akkor most indítsák újra a modemet. De ne úgy, hogy megnyomják a kikapcsoló gombot, hanem úgy, hogy megnyomják a kikapcsoló gombot. De nem most, majd ha szólók! Áh, most kezdhették előlről!

Olyan 20 percet eljátszottuk a gombok kapcsolgatásával, drótok ellenőrzésével, mire megtudtuk, hogy nincs hiba. Minden megfelelően működik. Csak mi hiszük azt, hogy hiba van. Fut a dinoszaurusz a Google Chrome-ban? Na ugye! Ez csak akkor lehet, ha van internet.

[caption id="" align="aligncenter" width="497"] Nincs internet dino - a kép a Code2Care oldalról származik[/caption]

Különben is! Itt látni az adatokból, hogy minden jobban működik, mint előtte! A múlt héten (ekkor volt a saját modemünk) még csak 40 alkalommal szakadt meg az internet hetente. Ezen a héten csak 816 alkalommal, míg ma pedig 12400 alkalommal szakadt meg az internet. Hol itt a probléma??

De azért kiküldöm a szakértőt, hogy átnézzze a drótokat.

Meg is jött a szakértő, aki gondosan kerülte a pirítóskenyér kinézetű modemet, mondván, ez nem az ő dolga. Ő csak a drótokat ellenőrzi. Majd elvonult hátra, ahol szerinte a drótok vannak. Mi meg megmutattuk, hogy ténylegesen merre vannak a drótok

Ugye már beszéltünk arról, hogy itt egymás hegyén-háton hevernek a kábelek, amelyek az évek alatt felhalmozódtak. Hősünk úgy vágott be közéjük, mint egy igazi dzsungelharcos!

30 perc múlva megjön, hogy mindent rendben talált, nincs semmilyen hiba. De ha már ott járt, elvágott néhány kábelt, másokat meg összekötött. Csak úgy megszokásból.

Szerencsénk volt, a mi drótunkat nem találta el. Bár az alapvető problémánk nem oldódott meg, de mindenképpen jelezte, hogy inkább ne kérjünk segítséget.

Így miután Rambo elhagyta a csatateret, a megégett modemet pedig beraktuk a szekrénybe.

Azóta ismét úgy süvít az internetünk, mint a forgalommal szembemenő csuklós busz. A szolgáltató pedig azóta sem panaszkodott, hogy nem tud belépni a modemünkre.

2018-01-29

Hamarosan itt a nyár (Iisztambulban már 10 fok van!), így ideje felkészíteni a mobil telefonokat a nyaralásra.

Ehhez ajánlunk egy jó kis játékszert, amit már most lehet bemelegíteni.

Ez pedig a Hyperlapse a Microsofttól*.

Ez a program elsősorban arra szolgál, hogy látványosabbak, élvezhetőbbek legyenek a videóink. Másodsorban pedig jó alaposan megdolgoztassák a processzort, amitől olyan jó meleg lesz a telefon. Ez ugyebár télen nem elhanyagolható...

Igazándiból arra való, hogy a fejkamerával, és hasonlókkal felvett videók legyenek látványosak, meg egyúttal kiegyensúlyozottabbak.

Ugyebár egy ilyen fejkamera úgy kalimpál, ahogy a fejünk teszi minden lépés esetén. Az agyunk ezt kompenzálja. A videófelvevő már nem annyira. Bár vannak erre próbálkozások. Egy autóba szerelt kamera is tud rezegni, főleg a hátsó macskaköves kisutcákban. De csak ha simán kézben fogjuk a telefonunkat videókészítés közben, az is mozog.

De ez kevésbé zavaró (néha azért nem annyira kevésbé) míg a videót normál sebességgel játsszuk vissza. De viszont ha ezt gyorsítva szeretnénk visszanézni akkor már sokat romlik a videó élménye.

Persze felvetődik a kérdés, hogy miért is akarná valaki a kalandozáskor felvett filmjét felgyorsítani. Így képzeljünk el egy kétórás Boszporusz-túrát!

Amikor ott vagyunk a hajón, süt a nap, kék az ég, repkednek a sirályok, jön a tea és a simit árus, meg a satöbbi is is, akkor mindez jó. Meg szép, meg nyugodt. És ugye ki akarna hazamenni ilyenkor a munkahelyére?

De ha ugyan ezt megnézzük filmen, akkor a következőt látjuk: megy a hajó....megy a hajó...megy a hajó...jobbra-balra minden kék....megy a hajó...megy a hajó...jött egy simit árus....megy a hajó... Ez így azért már nem az igazi... Talán majd ha feltalálják a teljes élményt nyújtó virtuális szemüveget, aminél nemcsak látni és hallani lehet, hanem belibben a tenger illata, belibben a simit illata (esetleg még az ízet is érezzük), belibben a kellemes szél, belibbennek a háremhölgyek, izé.. szóval ha az akkori érzést 100%-ban vissza lehet majd adni, akkor biztos nagyobb élménnyel ülne neki az ember a film megnézéséhez.

Addig viszont itt van a jól bevált gyorsítási technika. Egy 5 perces film tízszeres sebességre felgyorsítva már csak 50 másodperc. És nemcsak, hogy rövidebb, de a gyorsabb mozgások

izgalmat is hozhat. Tehát mindkét irányból nézve kisebb az esélye, hogy elalszunk.

Csakhogyan ekkor már a felvétel közbeni apró bemozdulások (vagy az én autós videóim esetében hatalmas zötykölődések) igencsak zavaróak lehetnek. Evés után nem is ajánlott az ilyen filmek megtekintése!

Ennek kiküszöbölésére többféle technika van. Legismertebb, és legegyszerűbb az, amikor az egymást követő képkockákat figyeli egy program, és megpróbálja az elmozdulásokat visszamozdítani.

Ez akkor egészen jól működik, ha mondjuk egy autóból készült a felvétel, amelyiknél minden képkocka alján megtalálható az ablak egy darabja. Ez alapján jól lehet a képeket egymásra illeszteni.

Egy ügyes hegymászó esetén viszont, ahol az illető gyorsan, nagy kilengésekkel mozog, ott már nincs ilyen fix pont. Sőt! Ott pont arra van szükségünk, hogy egyetlen szikla se legyen a videó fix eleme.

A Microsoft megoldásként egy roppant érdekes programot dolgozott ki. A kezükben már volt egy olyan technológia, ami a fényképekből állít össze egy háromdimenziós modellt (Microsoft Photosynth - RIP 2017). Ehhez mindössze csak annyi kellett, hogy a kérdéses tárgyról minél több képünk legyen.

[caption id="attachment_11749" align="aligncenter" width="500"] Microsoft Photosynth[/caption]

Márpedig egy olyan videó esetében, amelyik másodpercenként 25-nél több képet tartalmaz, ráadásul HD minőségben, ott bőségesen tud a program miből dolgozni. Egyetlen probléma van csak: ha mi előre megyünk, akkor minden csak előről lesz lefilmezve. Így minden tárgynak, épületnek csak az egyik oldaláról lehet 3D-s modellt készíteni. A hátuljáról nem. De mint látni fogjuk, erre nem is lesz szükség.

A Microsoft Hyperlapse programja azt csinálja, hogy a videóban lévő képkockákból felépít egy 3D-s világot. Miután pedig a valós világ virtuális másolata megvan, bő korlátok között már kényelmesen lehet a kamerát mozgatni. És ez a kamera már kiegyensúlyozottan fog haladni.

Az alábbi képen a szürke négyzetek jelölik a felvétel képkockáit. Immár a kiszámított 3D-s virtuális világban. És egyben ez az eredeti haladási útvonalat. A piros ennek a finomított változata, az új út.

[caption id="attachment_11748" align="aligncenter" width="500"] Így működik a Microsoft Hyperlapse[/caption]

Egy részletes videót pedig itt lehet megtekinteni.

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/sA4Za3Hv6ng" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Tehát az egész úgy működik, hogy a felvett videónkból a Microsoft Hyperlapse program egy (fél)komplett 3D világot készít. Majd ebben egy új, immár rezgésmentes stabil kamera útvonalat számol. Ezek után pedig újra generálja a videót.

Mindezt akár a telefonunkon. Miközben facebookozunk... Elég durva, nem?

Az eredmény mindenképpen elég vagány. És nagyon-nagyon kell ugrálni, hogy ez is rázkódjon. Normális használat mellett elég egyenletes videót kapunk.

Úgyhogy ezen elindulva szépen-lassan az isztambuli videókat ilyen hyperlapse filmekkel is kiegészítjük.

Mindjárt elsőnek itt látható a Maçka park feletti felvonó. Az eredeti 3 perc volt. Felgyorsítva, és így kicsit izgalmasabbá téve már csak 9 másodperc. Tessék kapaszkodni! (és a végén a kukánál húzzuk be a fejünket!)

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/tZjXTAbmcSc" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Ezen felbuzdulva mindjárt készítettünk egy komolyabb, és látványosabb felvételt is. Itt a Taksim térről kiindulva megyünk végig az İstiklâl Caddesi-n, egészen a Galata-toronyig. Az eredeti 15 perces. Belőle 2 verziót és készítettünk. Egyik 10x sebességű (ő a lazább):

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/nr3H39UG1IA" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

A másik pedig 20x (ő a még lazább). Elmehetne a StarWars-ba egy űrhajós jelenetnek is..

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/cIQHzTKFUuU" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Ebben az esetben 44 másodperc alatt megjárjuk a több, mint 2 km-es távot.

És ha már ott jártunk, akkor készítettünk egy 8x sebességgel elszáguldó villamosos videót is:

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/Oxg2tKuiOiU" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Ezen felbuzdulva elővettem azokat a filmeket is, amikor még az isztambuli kocsikázás közben vettem fel, és olyan nagyon hangulatosan rezegnek. Igazándiból ezzel a programmal a rezgést ténylegesen ki lehet küszöbölni. Nem kötelező, hogy a filmet fel is gyorsítsuk.

Itt van mindjárt egy klasszikus Fatih kocsikázás, szolid 8x sebességgel.

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/GbA_KEHQXik" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Akinek ez túl sok, vagy csak izgalmasabbra vágyuk, nekik ajánlom a 24x sebességet

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/QgufjqlY_XM" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Itt egy másik, szintén Fatih kocsikázás. Ő 12x sebességű

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/5x]xHIT-NSc" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Ő pedig ugyan ennek az utazásnak a visszafele útja. Szintén 12x sebességgel. Talán ez a 12x lesz a megfelelő. De ez még alakulóban van..

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/9YelxMhMIU" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

És végül itt az Eurázsiai-alagút. Ez eredetileg roppant hosszú, 6 perces, ahol 5 percig tényleg nem történik semmi. Csak . Az új technológiának köszönhetően viszont mindez már csak 60 másodperc.

[iframe width="500" height="281" src="https://www.youtube.com/embed/ZDR4ha-EMGo" frameborder="0" allow="autoplay; encrypted-media" allowfullscreen]

Az egész technika érdekes, és jó játék. Terveink szerint több ilyen videót is készítünk. Aki szeretne vele kísérletezni, ő a , a , az lehet letölteni. Jó mulatást!

Azok a filmek, amiket itt láttatok, mind az asztali PC-s változattal készültek. Azért is van benne a vízjel. A telefonoson ilyen nincs, ott szép az eredmény. A PC-s verzióval viszont kényelmesebb, és nemcsak a telefonos filmeket lehet feldolgozni.

* A Microsoft elég fura szerzet, amikor újításról van szó. Rengeteg érdekes, izgalmas, és hasznos találmányuk van, amiről úgy általában nem hallunk. Vagy csak nagy ritkán 1-1 morzsát kapunk belőle. Persze ezek általában olyan technikák, amiket utána eladnak, és mások erre fognak programot építeni. Valószínűleg egy ilyen az a program is, ami a.

A Microsoft bőven az iPhone előtt bemutatta a tízujjas érintő képernyőt. Láttunk tőle digitális munka asztalt, és még számtalan más dolgot. Ami utána úgy eltűnik. Ez a Hyperlapse is 2016. júniusa óta nem lett piszkálva. A Pro verzió pedig nem vásárolható meg azon az oldalon, ahova a program mutat. Mintha a cégben lenne egy főnök, aki ilyenkor rászól az innovatív emberekre, hogy Hóóó! Elég lesz! A végén még kitalálunk valami olyat, amiért nem fognak utálni!! És akkor hova lesz a sok éves hírnevünk??

2018-01-31

Csak hogy egyszerű legyen, útközben berakjuk K-t is. És ha már arra járunk, akkor megnézzük Q-t is. Meg venni kellene akkor már T-t is. És elhozni a betont Y-től.

2018-02-01

Amikor minden normális ember alszik.

De ez itt Isztambul

Magok, csokik, italok boltja Minden sarkon

2018-02-05

Tél van, és... na jó, hegyekben azért mégsem áll a hó (vagyis éppen hogy csak a hegyekben áll.), de azért mégiscsak tél van.

Ez az az időszak, amikor az ember úgy érzi, hogy nincs sok kedve a munkahelyén az idejét tölteni. Majd amikor kinéz az ablakon, és meglátja a kinti barátságatlan időt, akkor úgy érzi, hogy bent még mindig jobb, mint kint.

Ez az az időszak, amikor az ember becsukja a szemét, háromszor délnek fordul, hétszer kimondja azt a szót, hogy Isztambul, és....

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Isztambul, Boszporusz, naplemente[/caption]

Persze ilyen könnyen azért nem lehet eljutni a világ egyik legizgalmasabb városába. Ha így lenne, ezért a módszerért biztosan beperelnének a légitársaságok. De azért ha becsukjunk a szemünket, akkor gondolatban ott lehetünk a Boszporusz partján.

Isztambul...hmm... ugyebár ez már a mesés kelet. Így nem vitás, hogy elsőnek a különleges aromájú fűszerek jutnak az eszünkbe (vajon miért nem a feketebors??) Azt pedig mindenki tudja, hol lehet ebben az érzésben a legjobban megmerítkezni? Természetesen a Fűszer Bazárban! Már a bejáratánál érezhetjük a mesés kelet illatát. De nemcsak az orrunk kaphat új élményeket, hiszen a szépen felhalmozott fűszerek színes látványa is roppant látványos.

Míg végigmegyünk az L-alakú épületen, bőségesen éri az orrunkat, szemünket, de még a szájunkat (no meg a lábunkat is, ha nem vigyázunk) mindenféle inger.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Fűszer Barzár[/caption]

Azt viszont már kevesebben tudják, hogy ennek a falnak a másik oldalán mindjárt a hal-, és sajtárusok találhatóak. Ahol is szintén az orrunk lesz a fő szereplője az eseményeknek. Csak éppen egy másik kategóriában.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Sajt-, és halbazár[/caption]

Nevezük Fűszer Bazárt mondjuk kalandfilmnek az orrunk szemszögéből. Akkor a mögötte található hal-, és sajtbazár lesz a horrorfilm. A kettő találkozása pedig romantikus film. Itt ugyanis frissen pörkölt kávé árulnak, és az ő aromája száll szembe a környező két bazár illatfelhőjével. Meglehetősen sikeresen.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Frissen pörkölt kávé[/caption]

Amennyiben viszont úgy érezzük, hogy inkább nem kívánunk részt venni az illatok titánjainak a küzdelmeiben, vagy csak szeretnénk az orrunknak egy kis szünetet; akkor a közelben felszállhatunk egy hajója, amelyikkel a Boszporuszon tehetünk egy kisebb-nagyobb túrát. És itt élvezhetjük a tiszta levegőt, és a tenger illatát!

Egészen addig, míg valamelyik kikötőben ki nem szállunk. Mert ott bizony megcsap majd minket a sült döner/kebab szaga. És rájövünk, hogy a következő napokban már csak ezt fogjuk érezni.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] A giga-méretű döner[/caption]

Igen, Isztambult térképre lehet vetni az illatok alapján is*. Minden helynek megvannak a maga jellegzetes, és egyedülálló szaga.

A Fűszer Bazár A és B oldaláról, no meg a sarki kávéárusról már beszéltünk. Említettük a Boszporuszt is, ahol jobb esetben a tenger illatát érezhetjük. Rosszabb esetben meg a sirályokét, hajókét, kipuffogókét.

És persze ott van még a kb. 18.000 étterem is, ahol... nos... bármilyen szag fellelhető. És nemcsak azért, mert távol-keleti, dél-amerikai, de még francia éttermek is találhatóak Isztambulban!

Rajtuk kívül még sok-sok más illatos helyet találunk. Legjellemzőbbek talán a régi faházak.

[caption id="" align="aligncenter" width="375"] Történelmi faház Isztambulban[/caption]

Szintén érdekes, de még inkább egyediek a török fürdők, a hamamok illata is. Itt ma leginkább a jellegzetes hamam szappanok illatát érezhetjük (őket nemcsak a fürdőkben, hanem sima boltokban, és reptéri árusoknál is megvásárolhatjuk). Régebben viszont a hamamok nemcsak a tisztálkodást szolgálták, hanem a közösségi élet fontos része volt. A jövődöbéli anyósjelöltek pl. itt választottak párt a gyerekeiknek (bővebben itt:). Ami viszont a mi szempontunkból érdekesebb, hogy ez volt a Nagy Kozmetikai Kísérleti Központ is.

Minden új krémet, kencét, parfümöt, sampont itt lehetett kipróbálni. Akár saját magukon, akár egy arra járó balekon önjelöltön. Talán el tudjuk képzelni, hogy micsoda illatfelhő lehetett ott akkoriban...!

[caption id="" align="aligncenter" width="250"] Török fürdős szappan (Forrás: Migros)[/caption]

És ha már a régi koroknál tartunk, akkor egy kis történelem.

Mint tudjuk, a középkornak volt egy jellegzetes szaga. Leginkább a csatornázás előtti időszakból. Nem volt ez sokkal másképp Isztambulban sem. Bár míg nyugaton abból űztek sportot, hogy ki bírja tovább fürdés nélkül, addig az Iszlámban komoly, részletes utasítások szólnak a tisztálkodásról. Ennek köszönhetően (no meg az állandó boszporuszi szélnek), a középkori Isztambulban talán egy kicsivel jobb volt a levegő..

De a törökök nem érték be ennyivel. A mesebeli kelet illata valóban létezett! Akkoriban külön művészei és felelősi volt az illatoknak. A szultán palotájában a szobákat az alkalomhoz illően illatosították. De talán arra is külön illatot készítettek elő, hogy a szultán kivel fog tárgyalni. A különféle illatok más-más hatást válthattak ki a tárgyaló félben, így ez is egy módszer lehetett a diplomáciai kapcsolatok befolyásolására.

És természetesen az éjszakai mulatságnak is megvoltak a megfelelő aromái.

Természetesen nemcsak a szultánnak volt a kiváltsága, hogy különféle illatokkal lássa el a szerény hajlékát. Hanem mindenkinek, akinek volt pénze. És itt ugyebár a pénz a lényeg (mi más), hiszen az illatok roppant drágák voltak! Így a különféle szobai aromák nemcsak a hangulatért és a kellemetlen szagok elnyomásáért voltak felelősek. Hanem egyúttal a házigazda hivalkodását is szolgálta. Ma BMW-vel járnak, régen virágillattal permetezték tele a lakást.

A legnépszerűbb a rózsa volt, és még ma is ő a favorit. Kb. 200 fajtája van ennek a virágnak, köztük egyik-másik igencsak érdekes. Olyan is van, amelyik Mexikóban él (és chilis babot eszik... nála persze más értelmet nyer a rózsailles). Meg ami kúszik-mászik, meg amelyik nem tüskés, hanem szőrös. Maga a rózsa szó is valahonnan a közel-keletről származik.

Viszont nem mindegyik rózsa alkalmas arra, hogy belőle illóolaj készüljön. Miközben vannak más nemesített fajták, amelyekből ételek, ízesítők, de még italok is készülnek. A leginkább kipróbálásra ajánlott az a rózsa lekvár.

Magához, az igazi rózsa olajhoz rengeteg rózsaszirmot szükséges. Kb. 60.000 szirmot kell a május-júniusi időszakban begyűjteni az első osztályú különlegesen nevelt virágtól. Ebből olyan 30 ml olajat lehet készíteni. Így nem csoda, hogy a rózsaoil roppant értékes volt. De nemcsak e miatt volt értékes a rózsa.

A történet szerint amikor Gül Baba (Rózsa Apó) Budán elkészült a rózsakertjével, akkor a szultán szigorú fejesztést ajánlott fel mindenkinek, aki oda engedély nélkül be mer lépni. No de a budai szépleányoknak nem kell olyan fiú, aki nem mert szembeszállni még egy nyamvadt szultáni paranccsal sem. Ezért a bátor magyar ifjaknak a tiltások és fenyegetések csak még inkább kihívások lettek. Mígnem valakit végre sikerült elkapni. A hóhér pedig végre már fenhette a fogát, meg a bárdját is.

Csakhogy Gül Baba megkérdezte a szépfíút arról (bár lehet, hogy valójában bibircsókos volt), hogy miért szedte le a rózsákat, hiszen nem most van annak az ideje. Ekkor pedig hősünk elmondta (musical változatban elénekelte, más feldolgozásban eltáncolta), hogy ő egy szép leány szívéért kockáztatta az életét. És ha már itt tartunk, akkor jó lenne sietni, mert ha a Béla ér előbb oda a lányhoz, hát akkor kárba vész az éjszakai hadművelet. Vagy ha már fejlevágásra kerül a sor, akkor a Béla se maradjon ki.

Továbbra is a történet szerint Gül Baba ezt meghallva megértette, hogy mily bátor is ez a legény, és nemcsak a szabadon bocsátását kérte, de még egy kis üveg rózsaoajat is ajándékozott neki. Így végül hoppon maradt a hóhér. Bár arról nincs szó a történetben, hogy mi lett a Bélával!

Minderről már 1940-bel zenés-táncos filmet készítettek!

[caption id="" align="aligncenter" width="718"] Gül Baba (szakállas), bátor legény (nem bibircsókos), mindenféle magyar lányok (háremruhások, mert dög meleg van éppen, meg egyébként is valakinek táncolnia is kell, ha már mindenki énekel) és pávák mindenhol. -
Forrás: cultura.hu[/caption]

Mára az ipari termesztésnek és feldolgozásnak köszönhetően sokat vesztett a rózsa a népszerűségéből. Mostanra már csak simán rettenetesen drága, de nem megfizethetetlen. A Fűszer Bazarban bármelyik illatárusnál többféle rózsakivonat közül választhatunk: kapható a klasszikus rózsa illóolaj (\$\$\$\$), a masszásra használható rózsa olaj (\$\$\$), az étel érdekessé tételére használható rózsa olaj (\$\$)**, hajra kenhető rózsa olaj (\$), napozó rózsa olaj (\$), rózsa szappan (\$), meg rózsa lekvár (\$). Ezen utóbbit a sima sarki élelmiszer boltokban is fel lehet lelteni. Nem olyan egyszerű, mint mondjuk a Nutella, mert kicsit ritka, de azért olyan nagyon nem kell rá vadászni.

** A fűszerboltokban további izgalmas olajakat is lehet venni. Ilyeneket, mint mandulaolaj, kókuszolaj, kakaóolaj, fokhagymaolaj, stb... Vásárlás előtt érdemes utánaolvasni, hogy melyik mire is való valójában. Mert ha rosszul választunk, könnyen meglehet, hogy reggelre farkasemberré változunk. Jobb esetben csak szivárványszínű mintával fogunk az urológiára rohángálni...

Természetesen nem a rózsa az egyetlen, amelyikből különféle illatos, iható, ehető, meg masszírozható dolgokat készítettek, készítenek. Sok más egzotikum érkezett a távol-keletről, a távol-északról, a távol-nyugatról és a távol-délről is! Meg a közel-keletről, közel-nyugatról, közel-északról és a közel-délről. Sőt, még a nagyon közeli titkos hátsó kertből is. Az ott termesztett leveleket gondosan megszáritották, apróra vágták, majd beleszórták a vízpipába. Utána a tapasztaltabbak becsatolták a biztonsági öveket, mert tudták, hogy repülés következik...

Összefoglalva: Isztambul nemcsak a szemnek és a szájnak élmény. Hanem az orrnak is, ha erre odafigyelünk!

* Az orrunk nem szokott az első helyen állni, amikor új élményekkel szeretnénk gazdagodni.

De mégis vannak, akik szerint a szaglószerünket is komolyan kellene venni. Az interneten egész szag-térképek találhatóak (pl. , ,), és 2016-ban még egy és készült az illat-turisták számára. Kár, hogy azóta nincs sok hír felőle, pedig nagyon izgalmas elképzelés.

2018-02-12

Ismét eljött az a bizonyos fontos negyedik év, amikor beleszólhatunk abba, hogy ki vezesse az országot a következő ciklusban. Azaz közelednek a magyarországi választások.

Egészen pontosan 2018. április 8-án lesz a nagy nap!

Hmm... 2018. április 8... lássuk csak a naptárat: Telihold nincs, sem napfogyatkozás. Sem pedig pótvizsga énekből. Sem óraátállítás. Semmi más extra.

Látszólag egy sima hétfő lesz, így akár aznapra nem is csinálunk semmi extra programot, csak elmegyünk szavazni.

De ha mégis úgy érezzük, hogy mi április elején alakunk utazni, akkor nosza rajta! Aki azért Isztambulba jön, hozzon magával sálát, sapkát, strandpapucst és fürdőruhát...amilyen időjárás van, nem lehet tudni, mi fog itt várni ránk.

Az viszont biztos, hogy aki aznap tényleg a Boszporusz partján fog járni, az mindjárt beugorhat a konzulátushoz is szavazni. Hiszen itt szerencsére van külképviselet (és egyszer még metró is lesz majd a ház előtt). Mindezt előtte jelezni kell. Szaknyelven:

Külképviseleti névjegyzékbe vételt kell kérelmezni.

Ez amilyen hosszú, és furcsán hangzik, annyira egyszerű az egész!

Elsőnek a *, ahol is mindjárt Ügyfélkapuval, vagy anélkül be is léphetünk a rendszerbe. Természetesen az előbbi az egyszerűbb, hiszen akkor már néhány adat a rendszerben lesz, és ennyivel kevesebbet kell gépelni.

A személyes adatok megadása után ez a kép fogad majd minket:

[caption id="attachment_11767" align="aligncenter" width="500"] Választások 2018. - Isztambul[/caption]

Ez az egész átjelentkezés legfontosabb lépése. És lényegében ez az egyetlen oldal van, ami az átjelentkezésről szól. Az összes többi a személyes adatok megadásáról szól.

Itt kell nagyon odafigyelni! Első lépésben azt kell kiválasztani, hogy külföldön szeretnék választani. Ehhez a K jelű mezőt kell bejelölni.

(Ha már egyszer jelöltük magunkat, akkor ezt később is lehet módosítani (M), vagy törölni (T). De ezt mindenképpen a határidő, 2018. március 31-e előtt kell megtenni)

Amint beállítottuk, hogy külföldön szeretnénk szavazni, mindjárt kapunk egy listát, és ebből kell kiválasztanunk, hogy melyik ország, melyik képviselőjére szeretnénk ellátogatni. Törökország esetében 2 lehetőségünk van: vagy Isztambul, vagy Ankara.

[caption id="attachment_11768" align="aligncenter" width="500"] Választások 2018. - Ankara[/caption]

Majd pedig a következő ablakban kiválasztjuk, hogy az átjelentkezésünk elfogadásáról szóló értesítőt hova kérjük.

Miután ezt a hatalmas feladatot megcsináltuk, és jól kifújtuk magunkat, tovább mehetünk a következő lépésre. De itt már nincs különösebb dolgunk, minthogy ellenőrizzük az adatokat. Tényleg a sajátunkat adtuk meg? És a választások napján tényleg abban az országban és városban leszünk? Nehogy aztán a végén a nagymamát küldjük el Rióba szavazni.!

[caption id="attachment_11769" align="aligncenter" width="500"] Választások 2018. - adatok még egyszer[/caption]

Amennyiben minden adat rendben van, akkor okézzunk egy jót. Ennek eredményeképpen kapunk is egy okés üzenetet.

[caption id="attachment_11770" align="aligncenter" width="500"] Választások 2018. - minden rendben[/caption]

Persze mindezt csak a rendszer küldte. És arról küldött, hogy amit mi küldtük, az lett küldve. De valójában várjuk meg, amíg a küldeményünk megérkezik, és majd arra fognak küldeni nekünk egy másik küldeményt. Abban fogjuk látni, hogy tényleg elfogadták az átjelentkezési kérelmünket.

Erről pedig egy kézzel aláírt, és lepecsételt, majd beszkenelt papírt fogunk kapni!

[caption id="attachment_11772" align="aligncenter" width="500"] Választások 2018. - Értesítő[/caption]

És ennyi! Mehetünk szavazni! Majd... 2018. április 8-án.

Ne feledjük, hogy az átjelentkezési procedúrának 8 nappal a szavazás előtt, tehát 2018. március 31-ig be kell fejeződnie! És mint láttuk, a pecsétes papírt egy igazi, hús-vér ember fogja elkészíteni. Ő pedig valószínűleg szokott aludni, étkezni, talán még futni is eljár! Meg sakkozni.. Ő nem lesz ott a gépnél a nap 24 órájában, a hét mind a 7 napján. Így javasolt, hogy ne várjuk meg az utolsó napokat!

No, és tényleg ennyi!

Mivel ez így kissé rövid lett, így némi érdekességgel megtoldjuk a cikket!

Magyarországon a nők 1919. november 17. óta szavazhatnak. És ezzel Magyarország megelőzte sok más, ma szemmel modernnek számító országot. Pl. Svájc csak 1971-ben engedélyezte a nőknek a szavazást!

Mindez azért nem ment ilyen egyszerűen. Míg a férfiaknak elég volt a 4 elemi elvégzése, és a 24 betöltött életkor, addig a nőknek legalább 6 elemi és betöltött 30 év volt szükséges. Kivéve, ha volt 3 gyerekük, vagy saját keresetükből tartották el magukat. Az igazi egyenlőség csak 1945. után valósult meg.

Az első hely, ahol a nők is szavazójogot kaptak, az az USA Wyoming állama. Mindezt már 1869-ben! A teljes USA majd csak 1920-ban biztosítja a női választójogot. Így nem ők lettek a földön az első ország, hiszen Magyarország is megelőzte. Az első ilyen ország Új-Zéland, ahol 1893-ban fogadták el a törvényt. Míg Európában az első Finnország volt. Ők 1906-ban vezették be.

Törökország sincs nagyon lemaradva. Náluk a köztársaságot 1923. október 29-én kiáltották ki. De az elején még rengeteg mindent kellett rendbe tenni, hiszen az ország évszázadokkal volt lemaradva. Így a nők szabad választása kissé később, 1935. február 6-én lett bevezetve.

Mindeközben Atatürk joggal aggódott, hogy az emberek még nincsenek teljesen felkészülve a demokráciára. Így az első, igazi, választás majd csak 1950-ben lesz.

* Én most ide betettem egy linket. Erre kattintva el lehet jutni arra az oldalra, amelyiket ajánlottam. És ezzel nincs is semmi baj, amennyiben az oldalon cucciak, csinos néni, helyes srácok, vagy még érdekesebb, ókori bizánci császárok találhatóak. De amikor a személyi adataikról van szó, akkor érdemes óvatossá lenni!

Ma könnyen lehet bármilyen web-oldalt lemásolni, hogy a gyanútlan internetező csapdába csalják. Bank esetében a számlához és így a pénzhez jutnak a kiberbűnözők. Míg jelen esetben személyes adatokhoz jutnak. No meg becsapják az illetőt, mert az hiszi, hogy külföldön szavazhat, de aztán mégsem... És ugye pont az az 1 szavazat fog hiányozni.

Így aki biztosra akar menni, az nem a linkre kattint, hanem a hogy wé wé wé pötyi választás pötyi hu. Majd pedig a főoldalon mindjárt a Hol és hogyan szavazhatok menü alatt elvégezhetjük az átregisztrálást. Ez képekben így néz ki.

[caption id="attachment_11765" align="aligncenter" width="500"] Választások 2018. - Főképernyő[/caption]

[caption id="attachment_11766" align="aligncenter" width="500"] Választások 2018. -
Átjelentkezés[/caption]

2018-02-19

Oké. Itt vagyunk Isztambulban. És bár tél van, se eső, se hóvihár. Csak napsütés.

Így amikor az egyik kávézó kapujában olyan hívogató feliratot találunk, tetőterasz, panoráma, kilátás, bázisugrás, akciós tea, stb., akkor természetesen mindjárt be is megyünk!

A lift a negyedik emeletig vitt, ami azért jó, mert legalább ennyivel kevesebbet kellett mászni. Onnan még 3 emeletet lehetett feljebb menni, hogy kijussunk a tetőre. Ott volt még 2 lépcső még feljebb. Utána behúztuk a fejünket, nehogy beverjük egy arra kószáló felhőbe, majd felkapaszkodtunk a létrán. Itt még egy rövid lépcső volt, és már hopp, már előttünk is volt a panoráma. Megy egy asztal, rajta sok cukorral, és színes szalvétákkal.

Egy-egy ilyen kilátó helyen szoktuk azt tapasztalni, hogy a látvány nem éppen olyan, mint odalent volt. Bár az is igaz, hogy éppen e miatt szoktunk valami magas helyre felmászni. Csakhogy azzal is szembe kell nézni (meg a széllal is), hogy a hely teljesen idegen lesz. És fogalmunk sem lesz, hogy mi merre is van.

Főleg, ha sűrű köd van.

[caption id="attachment_11776" align="aligncenter" width="500"] Isztambul történelmi belvárosa nagyon magasról meg (nagyon) messziről[/caption]

De pánikra semmi ok! Itt az isztambuli sziluettek gyorstalpalója, ami segít eligazodni!

Általában a kilátóknál az szokott a legnagyobb gond lenni, hogy nincs támpont, amiből ki lehetne indulni. Isztambulban ez pont fordítva van: tele van támpontokkal.

Egy támpont jellemzően valami magas, jellegzetes épület. Isztambulban ezek a dzsámik. Csakhogy belőlük több, mint 3000 található*! Rádásul első ránézésre nagyon hasonlóak. De még második ránézésre is. Sőt! Huszonnyolcadik ránézésre is!

* A legtöbb mecset, 331, az óvárosban, Fatih kerületben található. Ez bár nagyon soknak tűnik (főleg, ha elveszünk köztük), Isztambul éppen hogy csak néhány dzsámival előzi meg a második helyet, Konya városát. Holott a két település mérete között óriási a különbség: Isztambul kb. 15-17-20 milliós, míg Konya csak 2.1 milliós. E miatt egyesek úgy gondolják, hogy Isztambulba még olyan 7000 mecsetre lenne szükség.

De ez csak látszólag van így! Ha a panorámás teraszon leülünk teázni, megiszunk néhány kávé, elfogyasztunk 12-16 szendvicset, és megesszünk hozzá 8 m kebabot is, és mindeközben jó alaposan figyelünk, akkor fontos felfedezéseket tehetünk! Kezdve mindjárt azzal, hogy ezek az egyforma mecsetek mégsem olyan egyformák!

A legfeltűnőbb jelenség a minaretek száma! A kisebb dzsámiknak 1-1 minaretjük van. De ezek sem mindig ugyan ott találhatóak: lehet az épület jobb oldalán, bal oldalán, előtte, vagy mögötte. Sok más lehetőség persze nincs, mert sem az épület alatt, sem felette nem fordulhat elő. De viszont a minaretek is különböző típusúak lehetnek. Attól függően, hogy hány erkélyük van.

Régen, amikor még az imára hívó ezán kikiáltásához gyalog kellett megtenni a felvezető utat, akkor fontos szerepük volt az erkélyen számának, magasságának, és hogy merrefelé néz. Ma viszont, mikor mindezt hangszórón keresztül lehet megtenni, ennek a jelentősége nagyon lecsökkent. Olyannyira, hogy egyes modern dzsámikban a minaret már csak szimbolikus.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Kınılıada dzsámi, ahol a minaret csak egy oszlop[/caption]

Tehát igen is érdemes a minaretekre odafigyelni. Már csak azért is, mert ők jó messziről látszanak.

Kivéve persze, ha elé parkol egy felhőkarcoló.

[caption id="" align="aligncenter" width="375"] A két jóbarát: a dzsámi és a felhőkarcoló[/caption]

Érdemes magára a mecset épületére is odafigyelni, mert ott is sok árulkodó jelet találunk. Jó tudni, hogy a dzsámi építéseknek különböző korai voltak.

Az elsőt lehetne talán szerény korszaknak is hívni. Amikor ezek a mecsetek épültek, még élt a Bizánci Birodalom, és még nem az Iszlám volt a legerősebb vallás Anatóliában. Ilyen dzsámikat leginkább az ország belső területein található. Az isztambuliak nem ilyenek. Bár a kezdeti időszakban (kb. 1453-1460) épültek mindenképpen szerényebbek voltak, mint a későbbiek.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Kastamonu Kasaba Köyü Mahmut Bey Camii[/caption]

Miután Fatih szultán elfoglalta Isztambult (1453), minden megváltozott. Így a mecsetek építése is. A törökök a környező világ urai lettek. A komolyabb ellenségek mind távol voltak. Az I. Világháborúig nem is lépett ellenséges katona Anatóliába (leszámítva az oroszokat, de ők állandóan jöttek-mentek, ahogy most is teszik a tengerparton, és messzire sosem jutottak). Konstantinápoly megszerzésével pedig valójában az AyaSofya-t sikerült a birtokukba keríteni. Ez sokkal fontosabb volt, mint az egykori birodalom fővárosa. Hiszen ez a keleti keresztény vallás központja volt.

Nem csoda, hogy ezek után a dzsámik sokkal hivalkodóbbak lettek. A ma is látható, jellegzetes török mecsetek ebben a korban épültek. A nagyobbak simán 2 minaretet is kaptak. Vagy akár mindjárt 4-t!

Nem is beszélve arról, hogyha már nagy, és látványos, akkor mindjárt egy egész komplexumot építettek.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Szulejmán dzsámi és komplexum[/caption]

A komplexum viszont nemcsak a dzsámi (és a szultánnak meg az építőjének) a nagyságát hirdette. Ebben komoly szociális intézmények működtek. Olyanok, mint iskola, szegények háza, stb... Tehát a nagy építkezésekkel valamennyire a nép is jól járt.

A későbbi korokban az Oszmán Birodalom hódításai fokozatosan megszűntek. Ezzel együtt a birodalom is fokozatosan gyengült, és a kultúrájából is egyre többet veszített. Így egy idő múlva inkább áttértek az egyszerűbb (és valószínűleg olcsóbb) barokk stílusú dzsámikhoz. Ahol a drága csempék és építészeti bravúrok helyett inkább festettek.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Ortaköy dzsámi[/caption]

Persze voltak kivételek. Főleg, ha a szultán építkezett, aki néha úgy költötte a pénzt, mintha nem lenne holnap. Aztán ha tényleg sikerült túlköltekeznie, akkor számára tényleg nem lett holnap. Legjobb példa talán a Sultanahmed dzsámi, más néven a Kék Mecset. Ahogy fogyott a pénz, úgy lettek egyre egyszerűbbek és olcsóbbak a csempék.

Őt egyébként azért is érdemes megjegyezni, mert neki 6 minaretje van. Tehát ő eléggé jól felismerhető. De nem ő az egyetlen! No meg a Kék mecset az a tipikus hely, ahova minden turistának kötelező bemennie.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Kék mecset és az AyaSofya[/caption]

A 20. és a 21. század a dzsámi építéseket is megváltoztatta. Úgy tűnik, hogy a következő stílusok, klubok alakultak ki:

A hagyományos (=az oszmán időszak fénykora) stílus követése.

Lehetőleg minél kevésbé legyen hagyományos.

A hagyományos és a modern keverése.

Öntsük ki betonból, oszt jól van!

Mindegy, csak a szél ne fújja el!

Mindegy milyen, csak az építész bekerüljön a hírekbe. De mivel elég sok a jelentkező, így az olyan extrém dolgok is elfogadottak, mint a minaretben lévő kávézó; vagy a kocka alakú dzsámi..

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Egy jól megtervezett modern dzsámi: Şakirin Cami[/caption]

Kilógnak a sorból azok a dzsámik, amelyek még a bizánci időszakban épültek. Ők eredetileg templomok voltak, csak aztán idővel át lettek festve, meg kaptak ajándékba néhány minaretet. Nekik is van egy jellegzetes, felismerhető alakjuk. Közülük a legismertebb az AyaSofya.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] AyaSofya (Hagia Sophia)[/caption]

Tehát ha nagyon odafigyelünk, akkor meg tudjuk különböztetni a mecseteket egymástól.

De mondjuk buli volt az éjjel. Annyira azért nem, hogy reggelre Moszkvában kössünk ki, de a koncentráció azért még komoly problémát okoz. Ekkor vesszük elő a tornyokat.

Pontosabban ők már elő vannak véve több száz éve. Csak ezúttal mi is alaposan a figyelmünkbe vesszük őket.

Olyan torony, ami nem minaret, nincs túl sok Isztambulban. Így nagyon jól lehet velük tájékozódni. És nemcsak hogy kevesen vannak, de mindegyiknek egyedi alakja van.

Legismertebb, de egyben a legkisebb a Topkapı Palota tornya. Őt azért is könnyű megtalálni, mert a félsziget végén van.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] A Topkapı Palota jellegzetes tornya jól kirajzolódik a naplementében[/caption]

Nála sokkal jobb pozícióban van a Beyazit-torony. Ő a történelmi belváros közepén, Beyazit-ban van (micsoda meglepetés!). Mindjárt az Egyetem mellett. Mindjárt a Nagy Bazár mellett. Ott mindennek jól a közepén. Annyira sok helyről látszódik, hogy már csak azért is lemarad az összes fényképről.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Beyazit-torony... ott középen, messze...[/caption]

Nála sokkal jobban járt a Galata-torony. Ő az Aranyzarv-öböl túloldalán van, ahol eleve jóval kevesebb a dzsámi. Így azért könnyebb megtalálni. Ráadásul, amikor épült, akkor ott ért véget a város... Ma már kicsit többet kell sétálni ahhoz, hogy kiérjünk a pusztaságba. Olyan jó...80-90 km-t. Ott azért már érdemes a lábunk elé nézni, mert ott ér véget Európa. Egy rossz lépés, és máris leestünk a földrészről.

A Galata-torony nemcsak hogy olyan helyen áll, ahol könnyű megtalálni**, hanem még jellegzetes alakja is van. Így biztosan nem keverjük össze más tornyokkal!

**A Galata-torony nemcsak védelmi célt szolgált, hanem tűztoronynak is. És ahogy az ilyenkor lenni szokott, nomen est omen, többször is leégett az évszázadok során. Viszont egy tűztorony akkor praktikus, ha onnan jó messzire el lehet látni. Ez pedig fordítva is igaz: a Galata-torony nagyon sok helyről látszik.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Galata-torony[/caption]

És végül a Kislány-torony.

Na, őt tényleg könnyű megtalálni: ott van a tenger közepén. Ami egyben azt is jelenti, hogyha őt megtaláltuk, akkor a tenger is megvan.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Kislány-torony[/caption]

De mondjuk tételezzük fel, hogy ott, mellette, a tengeren, még lenne 200 másik torony. Mi akkor is felismernénk, melyik ezek közül a Kislány-torony, mert annyira jellegzetes alakja van. Olyannyira, hogy valaki mondjuk süteményformát csinálna belőle, még akkor is azonnal megismerjük!

[caption id="attachment_9301" align="aligncenter" width="338"] Kislány-tornyos kivágó-forma[/caption]

No, és akkor lássuk, hogy mit sikerült tanulni! Itt egy gyorseszt, hogy vajon sikerül-e kitalálni a jellegzetes szillettekből, hogy melyik jellegzetes épület lehet.

Ez vajon melyik?

Igen! Ez az AyaSofya! Gratulálok!

Na és ez vajon melyik??

Persze, hogy a Galata-torony! Nagyon ügyes vagy!

És ez vajon mi lehet?

Naná, hogy a Kislány-torony! Bravó!

És ez mi lehet?

Igen! A Topkapı Palota!

Végére jön a legkönnyebb:

A Kék Mecset! Mi más is lehet!

Na jó, az ő esetében mégsem olyan egyértelmű, ha nem látszik a 6 minaret. Meg ha nem tudjuk, hogy az AyaSofya mellett van. Meg ha nem látjuk rajta a táblát, hogy ő a Kék Mecset. De most nem is ez a lényeg!

Hanem, hogy megtanultuk, hogyan ismerhetjük fel Isztambul jellegzetes épületeit, és hogyan tájékozódhatunk közöttük.

A tananyag véget ért. Hazafele mindenki vegyen egy kockás füzetet, és írjon be magának 3 pirosponot.

2018-02-26

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya. És ma...ööö. nem tudom, milyen nap van, de majd megkérdezem valakitől. Még csak 6 éves vagyok, nem tudok én még ilyen dolgokat..

Ellentétben tudok írni! Igaz, nem régen tanultam, ezért a betűim kissé úgy néznek ki, mint amelyiken áthalad egy német lovagsereg. De azt mondják, idővel majd szebb lesz. Csak sokat kell gyakorolnom. Így most írom ezt a naplót, hogy gyakoroljak.

Ráadásul nem csak magyarul tanulok írni! Hanem mindjárt 4 nyelven! Már egészen sokat tudok latinul, németül, de még görögül is! Apus azt mondja, kusza világban élünk, és csak Isten tudja, mi vár az emberre. Ezért jó, tudunk mind a 3 nagy szomszédal beszélni: a németekkel, a rómaiakkal, meg a görög rómaiakkal.

Ez amúgy vicces: a németek magukat német-rómainak mondják. Így aztán mind a 3 szomszédunk végül is római. Olyan, mintha testvérek lennének. Aztán mégis mindig veszekednek.. Apus szerint ezt hívják úgy, hogy politika. Meg amúgy is a testvérek mindig veszekednek. Igaz, ő Géza bácsikámmal mindig nagyon jóban volt De Apus szerint ez ritkaság.

Remélem, én sosem fogok összeveszni a nővéremmel. Pedig nem ismeröm őt, mert egy kijevi fejedelemhez házasodott, amikor még csak 2 éves voltam. Nem sokkal az előtt, hogy Anyu meghalt. De attól még nem szeretnék háborúzni velem. Apus megnyugtató, hogy ilyet csak a fiúk szoktak. Ez az ő dolguk. A lányok, mint én, más feladatra születtek: szépek legyenek, tudjanak zenélni, énekelni és táncolni.

És persze okosak legyenek! Hiszen akkor tudják a férjüket irányítani! Mondja Apus, és olyankor mindig kacsint is egyet.

Tehát majd nekem is meg kell házasodnom. És mint egy király lánya, majd valamelyik uralkodóhoz fogok menni. Ezért is tanulom a nyelveket. Remélem, nem a német Henriket fogom ki! Nemcsak, hogy nagy darab, és szőrös (és úgy mondják, hogy mindig hagyma szaga van). De a múlt héten a saját apját bezáratta egy toronyba! Hogy tudnék egy ilyennek a felesége lenni?? Mindig attól kellene rettegnem, hogy engem is egy toronyba fog zárni? Utána meg várhatom a fehér paripás lovagot, hogy kiszabadítson... Pff....

Bár a többiek azt mondják, hogy vele jól járnék. Nagy a birodalom, a kastélyok jól vannak fűtve, vannak földek, várak, lovagok, de még rendes ételek is! És hogy a németek legalább jó keresztények.

Haj, kedves naplóm! Ha tudnád, miket mondanak nekem a többi országokról! Hogy van olyan messze északon, ahol mindig csak hó van, meg jég, és szél. És hogy az emberek olyan szőrösek, hogy nem tudni, ki a fiú és ki a lány!

Vagy ott van az a másik hely, ahol csigát és békát esznek! Na persze! Jó hogy nem mindjárt szöcskét esznek! Jah, hogy a csiga nem szalad el olyan gyorsan! Érthető...

De olyat is mondanak, messze délen olyan meleg van, hogy feketére sülnek tőle az emberek.. Pfff. Mi jöhet még ez után? Sárkányok?

Jó, hogy gyerek vagyok, de azért már kinőttem a mesékből. Már 6 éves vagyok!

Azért neked, kedves naplóm, titokban megsúgom. Én azt szeretném, ha valami itáliai királynak lennék a férje. Ott meleg van, süt a nap, és még a gyümölcsök is finomak! No is az egyháznak is ott a központja!

Ott sokkal jobb lenne, mint abban a görög Rómában, abban a Bizáncban. Ott más keresztények vannak. És olyankor sose tudhatja az emberek, hogy mi az, amit másképpen csinálnak. Ki tudja? Talán megfőznének vacsorára!

Meg különben is. Oda biztosan nem házasodok. Állandóan velük háborúzunk a Duna-menti királyságok miatt.

De Apus azt mondja, hogy az ilyen háborusdik nem tartanak örökre. Néha az ellenségekből lesznek a legjobb szövetségesek!

Meg azt is szokta mondogatni, hogy modern világban élünk, ahol nem szokták az embereket megfőzni. Vannak persze furcsa tekintetű öreg nénik, akik bográccsal rohangálnak. Őket boszorkányoknak hívják. De még ők sem főznek embereket. A bográcsba kígyókat meg békákat szoktak tenni.

Tessék, már megint itt vagyunk a békák megfőzésénél! Néha tényleg úgy érzem, hogy itt mindenki gyereknek néz engemet.. Pedig már 6 éves vagyok!

De Apus nem szokott ilyesmivel viccelődni. Ha ő azt mondja, hogy furcsa ferdeszemű öreg asszonyok békákat főznek, akkor abban lehet valami igazság. Ezek biztos valami pogányok lehetnek, mert ők tényleg mindenféle furcsaságot kitalálnak.

No, de elég is a házasságból. Úgysem ma fog ez megtörténni velem. Még van időm a latint gyakorolni, hogy jó felesége legyek az egyik itáliai királynak!

Ennyi tényleg elég lesz a házasságról. Másról még nem is írtam!

Tehát Piroska vagyok. Tudod te, naplóm, hogy honnan kaptam ezt a nevet?

Apus azt mondja, hogy réges-régen, ezer éve még pogány volt a világ. Olyannyira, hogy még a híres nagy Róma is pogány volt. És egy pogány birodalomnak volt a központja ezer éven át! Igazi keresztény alig volt. Őket is üldözték a pogány katonák. Akit megtaláltak, azt odaadták az oroszlánoknak, hogy egyék meg.

Ők voltak azok is, akik Krisztust keresztre feszítették (Jeruzsálemben ugyanis nem voltak oroszlánok). Tehát nem lehetett valami jó időszak.

Ráadásul mindenki egy száll fehér pokrócban járt... de hát pogányok voltak. Csoda, hogy nem ettél meg egymást. Bár Apus szerint azzal is próbálkoztak, csak hamar kiderült, hogy akkor meg nem marad alattvaló.

Ekkoriban élt egy igaz keresztény lány. Úgy hívták, hogy Piroska. Ő boldogan élt, míg egy nap elfogták a pogány katonák. Vitték őt is az oroszlánok elé. Csakhogy Piroska imádkozott egyet, majd odament az oroszlánokhoz és megszeliđítette őket.

Látta ezt a pogány császár is, és mérhetetlenül dühös lett. Ezért különféle kínzásokat talált ki. De Piroska minden alkalommal nyugodt maradt és imádkozott egyet. Mire kardok és egyéb fegyverek törtek ketté. Hiába próbálkozott a pogány császár mindenfélével, Piroska minden alkalommal egy-egy imádkozással legyőzte a veszedelmet.

A gonosz és pogány császár még máglyára is küldte a szegény lányt. De Piroska megint csak imádkozott, mire azonnal eső lett és eloltotta a tüzet.

Így ment ez reggeltől délig, majd déltől sötétedésig. Ekkor látta Piroska, hogy már megy le a nap. És megígérte az apukájának, hogy estére otthon lesz. Ezért megint imádkozott egyet, mire megnyílt a föld, feljött az ördög, és elvitte a gonosz pogány császárt. Ezek után Piroska végre hazamehetett.

Ez tehát a története a nevemnek. Apus azt mondja, hogy volt egy álma réges-régen. Azért nem ezer éve, csak régen, mielőtt még király lett. Abban azt látta, hogy lesz egy lánya, aki ugyan úgy megszeliđíti majd az oroszlánokat. És ugyan úgy a hitével lesz sikeres, és győzi le a pogányokat.

Nem tudom, Apus mit ért ez alatt. Itt nincsenek oroszlánok. De még annál a gonosz Henriknél sincs. Sőt! Közülünk senki sem látott soha egyet sem. Csak onnan ismerjük őket, hogy az udvari bolond rajzolt egyet. De ő meg amúgy is olyan lökött. Szerintem ő se látott még oroszlánt, és az egészet kitalálta. Olyanokat mond, hogy az oroszlánnak akkora füle van, hogy egész nap árnyékban tartja. Meg hogy olyan hosszú orra van, hogy leér a földig, és azzal szedegeti össze a diókat.

Tényleg mindenki azt hiszi, hogy mert 6 éves vagyok, mindent elhiszek. Pontosan tudom, hogy mi zajlik a nagyvilágban! Hiszen ott vagyok Apus mellett, és hallom, hogy miről

beszélgetnek.

És ők bizony nem hosszú orrú állatokról, meg békákról beszélnek. Hanem arról, hogy már több éve pogányok foglalták el a Szentföldet. És azóta nagyon rossz a zarándokoknak. Gyakran rablók támadják meg őket, akik nemcsak a pénzüket veszik el (amiből amúgy nincs sok nekik), de még az életüket is.

Éppen ezért Apus a többi királlyal, meg a pápával azon tanakodnak, hogy oda kellene küldeni a bátor és igazhitű lovagokat. És akkor Jeruzsálem újra szabad lenne.

De azt is hallottam, hogy Apusnak sok a dolga itthon is. Itt is szükség van a bátor lovagokra. A görög-rómaiakkal folyamatosan háború dúl a Duna mentén. Nemrég foglalta el Horvátországot és Nándorfehérvárat. Sokszor támadnak a gonosz besenyők és a kunok is. Oda is kellenek a mi bátor lovagjaink.

És még a Cseh Királyságban is gondok adódtak. Apus saját maga indult útnak, hogy segítsen. (Azt hiszem Konrádnak... Nem vagyok biztos a nevében.). Ez már jó régen volt. Így nagyon örültem, amikor ma reggel végre üzenet érkezett felőle. Hiszen nagyon hiányzik.

De sajnos rossz híreket kaptunk. Nagyon rosszakat!

Apus....meghalt...

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királynéről, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés

útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-03-05

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya.

És most már 12 éves.

Már 6 év is eltel, hogy utoljára a naplómba írtam. Elég zűrés időszak volt, és csak most találtam meg a titkos füzetemet. Jó kis titkos helyre dugtam el, hogy 6 éven keresztül még előlem is rejtve maradt.

Legutóbb ott hagytam abba, hogy Apus meghalt. Akkor voltam 6 éves. És az ilyen eléggé rosszul tud esni egy akkora lánynak. Ráadásul Anyu még korábban meghalt, így egyedül maradtam..

Emlékszem, a kezdeti időkben reggeltől estig a templom részben voltam, és csak imádkoztam. E miatt le is maradtam egy csomó mindenről.

Mert az egy dolog, hogy ha az ember lánya elveszti az apját. De egyúttal egy ország is elvesztette a királyát. Nekem pedig nincs fiú testvérem. Azaz Apusnak nem volt örököse.

Viszont Apus testvérének, Gézának 2 fia is van. Álmos és Kálmán hercegek. Apusnak az volt a terve, hogy Kálmán legyen az utódja, a magyar király, mert ő az okosabb. Álmos pedig a frissen elfoglalt Horvátországot kormányozhatná. Ami szerintem nem olyan rossz. Szép hely, jó idő, kedves emberek, stb...stb... és micsoda szigetek vannak ott - mondják! De Álmosnak nem volt elég, és fellázadt.

Ráadásul már korábban is kimutatta, hogy nem kedveli Kálmán herceget (azaz most már Kálmán királyt), az uncsi-tesómat, aki e miatt Lengyelországban, egy templomban bújt el. Eltartott egy darabig, míg a hír eljutott hozzá, és hazajöhetett. A határnál persze a hatalmas magyar sereg várta az új királya érkezését. De addig eléggé kaotikus állapotok uralkodtak még itt, a palotában is.

Még a szakács sem tudta, melyik napra mit főzzön, kinek főzzön, meg egyáltalán, ki a főnök. Így volt, hogy egyik nap hatalmas vacsorát kaptunk. Majd másnap csak üres kenyeret. Aztán volt, hogy horvát ételeket készített két héten keresztül (gondolom Álmos herceg miatt). Majd megint 2 hétig kijevei finomságok voltak. Erre viszont senki sem tudott magyarázatot. De a még meglepőbb az volt, amikor 2 hétig német módra reggeliztünk. Ami azért így tényleg érdekes volt... sört inni mindjárt felkelés után?? Majd amikor felvetette, hogy csigából is lehetne levest készíteni, akkor másik felvetették, hogy király nélkül is lehet valakit lefejezni. Ezek után legalább az ételeink rendbe jöttek.

De mi tovább izgultunk, hogy milyen jövő vár ránk.

Végül egyik este hatalmas ünneplések közepette megérkezett Kálmán, az új király. Már akkor láttuk a seregének a fényeit, amikor még legalább 4 órányira voltak tőlünk. Azt mondják, oly sok katona vette körül, és mindegyiknek fáklya volt a kezében, hogy a nappali világosságban meneteltek.

Más ember biztosan már aznap be akart volna költözni a palotába. Kálmán viszont inkább kint maradt a kapu előtt, és csak másnap reggel lépett be az épületbe. Így végre mi is megnézhattuk.

Az látszott rajta, hogy nem egy olyan harcias alkat, mint amilyen Apus, vagy Álmost herceg. De mindenki mondta, hogy sokkal veszélyesebb, mert nagyon okos, és rengeteg könyvet olvasott. Úgyhogy jaj az ellenségeinek!

És tényleg! Idővel kiderült, hogy nagyon sok mindenről tud. És mindig volt nála egy könyv. Pontosabban kettő: egy kék, meg egy piros. A kéket szokta olvasgatni, a pirosba pedig ha valami eszébe jut, akkor írni szokott.

És hihetetlen, hogy mennyi könyve van! Legalább 100 darab! Ezeket az évek alatt gyűjtötte össze, majd hozta el a palotába. Sokszor én is szoktam őket olvasgatni, mert rengeteg érdekes dolgot írnak le benne. De erről majd később írok még.

Tehát megjött Kálmán. Persze egyből még nem lett király. Ennek mindenféle ceremóniája van. És azóta már megtanultam, hogy ezt nem lehet csak úgy, akárhogy elvégezni. Szükség van az egyház áldásához. Meg külön követ jött a Német-Római birodalomból. Meg Rómából is. Meg egy Konstantinápolyból is. Utána pedig hetekig tartó egyezkedések, mert mindhárman azt akarták, hogy Kálmán nekik is hűséget esküdjön. De csak az egyiknek. Úgyhogy voltak itt ajánlatok de még fenyegetések is. De azért közben minden este ünnepi vacsorát kértek.

Mire eljött a tényleges koronázás ideje, máshonnan is érkeztek követek: Velencéből, Kijevből, de még a messzi északról is. No és persze Frank honból. Majd pont őket hagynánk ki?!

Akkor persze még csak 6 éves voltam, és sok mindent nem értettem (igazándiból semmit sem). És nem tudtam én olyanokat, hogy hol van Velence (van egy belőle itt is, Fehérvár mellett, de még Apus megtanította, hogy van egy másik, egy hatalmasabb Itáliában is. Ők ráadásul nem függenek a pápától, és ezt Apus nagyon jó fontosnak tartotta. Mindig mondta, hogy István királyunk sok fontos dolgot hozott létre, de ez az egyik legfontosabb: függetlenek maradtunk.). Ma már viszont sokkal többet tudok hála annak, hogy Kálmán komolyan vette a tanításomat. De mint mondtam, erről majd később írok bővebben.

Tehát lett újra királyunk. És úgy tűnt, minden jó is lesz. Visszaáll az élet a megszokott mederbe.

De aztán jöttek a keresztések. Az ember azt gondolná, hogy ezek rendes emberek. Mégiscsak a Szentföldre mennek, hogy megtisztítsák a pogányoktól. De aztán egyik-másik csapat alig ért be az országba, máris rablásokba kezdtek. Pedig Kálmán király (most már tényleg király) még élelemmel is ellátta őket. Mégis Zimonymál megtámadták a magyarokat, és 4000 bátor katonát megöltek.

De Kálmán király még ezek után is sorra engedte be a keresztéseket, adott nekik ételt, és kíséretet. De újra és újra rablások, és fosztogatások lettek. Míg végül Kálmán király megelégtelte őket, és megtagadta a belépést a többiektől. Erre ők mit csináltak? Naná, hogy megtámadtak minket. Szerencsére Kálmán király, és a bátor magyar katonák Moson váránál visszaverték őket.

Úgy tűnik, hogy ebből értettek, mert utána már nyugton maradtak.

De maradt más, aki nyugtalankodott.

Először Álmos herceg kezdte el, hogy mégiscsak többet szeretne, mint hogy csak Horvátországot kormányozza. Mégis inkább király lenne. Ezen meg a horvátok sértődtek meg. Vagy talán pont hogy inkább kedvet kaptak a lázadásra. Pedig nem voltak ott olyan rossz állapotok. Álmos herceg csak kormányzott, de olyan komolyan nem avatkozott bele a ország működésébe. A horvátok autonómiában (már ilyen szavakat is tudok! Köszönhetően Kálmán király taníttatásainak) élhetnek.

Szerencsére a horvátokkal sikerült megegyezni. Az új királyuk, Péter, hozta a seregét, hogy Kálmán királlyal csatába szálljon. És már el is kezdődtek a harcok, amikor Péter horvát király elesett.

Ez úgy elsőre még nem tűnt vészesnek, mert még csak a lováról esett le. Jó, ott volt az a néhány nyílvessző is, ami kiállt belőle, de hát az még nem olyan nagy dolog. De aztán a patakba esett. Ami a közelben egy sziklás vízesésben folytatódott. Az már azért biztosan fájhatott! És tovább is volt még, mert jöttek a farkasok is... De a lényeg, hogy ezek után a horvátok belátták, hogy mégiscsak jobb lesz nekik Kálmán király uralma alatt.

Egyébként kedves emberek ezek a horvátok. Ha kis szerencsénk van, még 1000 év múlva is együtt lesznek a magyarokkal.

Mint később megtudtam, a horvátok évszázadokon keresztül nagyhatalmi ütköző zóna volt. Először még csak a frankok és a görög-rómaiak között. Később pedig már a német-rómaiak és a velenceiek is beszálltak a küzdelmekbe. Majd jött Apus, és megszabadította a

horvátokat ettől az állandó csatározástól. Végül pedig Kálmán király rendezte el az ügyeket.

Persze mindez nem maradt hang nélkül. A német-rómaiakkal, és a velenceiekkel még úgy-ahogy sikerült kiegyezni. A görög-rómaiak viszont kezdenek egyre inkább megerősödni, és így egyre több balkáni területet követelni. Így ők annyira nem örülnek annak, hogy Apus elvette tőlük Horvátországot. Mert ők úgy gondolják, hogy az az övéké...

Meg sok minden másról is úgy gondolják, hogy az övék. De jó lenne, ha előtte otthon is körbe néznének. Mert ott az Anatóliának nevezett területüket úgy darabolják fel a különféle népek, mint más a születésnap tortát!

Na, mit szólsz kedves naplóm? Ugye, mennyi mindent megtanultam?

Már Apusnak is az volt a véleménye, hogy egy királyné ne csak mosolyogni tudjon, hanem írni, olvasni meg más hasznos dolgokat is. De Kálmán király egyenesen megmondta, hogy egy okos és ügyes királyné nemcsak a gyerekszoba, hanem az ország uralkodója is lehet. Hiszen megfelelő taktikázással befolyásolhatja a férjét.

Így mostanában a nyelvek mellett nagypolitikát, matematikát és sok mást is tanulok. Esténként pedig, ha Kálmán királynak van egy kis ideje, akkor valamelyik könyvét olvasgatjuk (ha meg nem ér rá, sapkát kötök). Tegnap az egyikben a szőlőtermesztést olvastunk. És bár nem hiszem, hogy valaha is kimennék kapálni a határra, Kálmán király szerint így is talállok benne hasznos dolgokat. Egy művelt királynő mindig meg tudja lepni a környezetét, és ezzel átveheti a beszélgetés irányát.

Viszont nem ajánlatos az összes kártyát megmutatni. A tudást érdemes titokban tartani.

Ezért mos sok nevelőm van, és szinte a nap minden órájában tanulok. Kaptam tanárt Itáliából, Frankholból, Lengyelországból, Kievből, a németektől, de még Konstantinápolyból is. Sőt! Bár a római egyházat követjük, a konstantinápolyiból is tanítanak egy-két dolgot. Nem mintha, olyan nagyon különböznének, de van 1-2 dolog, ami más. Kálmán király azt mondja, hogy mi pont ezen két központ (mármint Róma és Konstantinápoly) között vagyunk. Így ismernünk kell mindkét fél nyelvét, kultúráját, és vallását is.

Azt hiszem, tényleg nagyon sokat tanulok.

Hopssz! Mennem kell, mert kezdődik a Világismeretei óra!

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-03-12

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

És hamarosan... aj, hogy is hívták...mindjárt megvan...igen! Komnénosz Jóannész felesége leszek!

Nos, elérkezett ez az idő is. Már 16 éves vagyok! Ideje is lesz már férjhez mennem. Különben még úgy járok, mint az a normann királylány, akinek szakálla nőtt. Akit bezárt a mostoha anyja egy toronyba. Ő az, aki olyan sokáig várt a férjére és megmentőjére, hogy végül kinőtt a szakálla. De nem ám valami apró kis borosta volt az, hanem olyan hosszú, hogy a torony aljáig leért. Egy arra járó bátor lovag fel is mászott rajta a toronyba (de gondolom nem páncélban...), és megmentette a királylányt. Bár azt nem tudja senki, hogy a lány hogy mászott le a saját szakállán...

Tehát házasodni fogok. Mégpedig...jaj, megint elfelejtettem a nevét... de felírtam ide egy apró agyagtáblára, amit mindig a zsebemben hordhatok...szóval Komnénosz Jóannész. De lehet úgy is írni, hogy Ióannész. Az úgy latinosabb. Bár a neve valójában görögül van, és így írják: Ἰωάννης Β' Κομνηνός

Na, ehhez mit szóltok!? Apus meg Kálmán király jól felkészítettek engemet! Más királylányok jó, ha le tudják rajzolni a saját nevüket. Én meg itt görögül is írogatok! Ez azért még jól fog jönni az új hazámban, Konstantinápolyban. Bár Kálmán király azt mondja, hogy ezt tartsam titokban. Jobb ha mindenki azt hiszi, hogy én is csak butuska kislány vagyok, aki szépen mosolyog egész nap, meg sapkákat kötöget.

Amúgy szerencsém van. Ez a...na... Jóannész (azt hiszem, én inkább Jánosnak fogom hívni) alig egy évvel idősebb nálam. Mint királylány, nem igazán választhatom meg, hogy kihez megyek hozzá. Ez mindig sok mindentől függ, amiket mindjárt le is írok. De ezek között nem szerepel az, hogy a jövődő férjem tetsszen is nekem. Meg hogy korban összeilljünk. Simán kifoghattam volna valami távoli barbár országban egy olyan öregembert, aki még az esküvő végét sem éli meg. Utána meg pogány szokás szerint mindjárt vittek volna máglyára, még úgy...esküvői ruhástól. Hííííj!

De nem. János (Jó-an-nész... majdcsak megtanulom) fiatal. És még azt is mondják, hogy jóképű. Egy mozaikot már láttam róla... de hát azért értitek...egy mozaikon mi látszik? Aztán ez a mozaik jó ember-e? Szereti a macskákat? Veri a feleségét? Hú.... tényleg... mi vár ott rám...

A világ végére megyek! Konstantinápolyba. Ott véget ér Európa. Onnantól már Ázsia van!

Bár Kálmán király megnyugtató, hogy azért ott is csak emberek élnek. Ráadásul keresztény emberek, mégha kicsit mások is. Jó, szemben állnak a pápával, de ki nem? Az a német Henrik is ezt csinálta. És mi sem hódoltunk be Rómának. Csak egy picit fejet hajtottunk.

Ráadásul, mondja Kálmán király, ez egy roppant nagy megtiszteltetés, hogy a hatalmas Görög-Római Birodalom (tényleg hatalmas ám) császára pont egy magyar király lányát szeretné az unokái anyjának látni. Nem pedig egy frank, német, pláne egy itáliai lányt. Hanem én, pont én kellem nekik. Én vagyok a kiválasztott!

És mindez nagyon fontos. Mondja Kálmán király. Hiszen a görög-rómaiak itt vannak a szomszédban. És az elmúlt években igencsak sok bajunk volt belőlük a Balkánon, és a Duna mentén.

Nem is olyan régen, amikor még István király ült a trónon, akkor elég nagy felfordulás volt Anatóliában. Jöttek a szeldzsukok, meg még mindenféle más pogány népek: törökök, besenyők, kunok, de még normannok is (ők hogy kerültek oda, ne kérdezzétek... elvégre nekik északon kellene lakniuk). De aztán jött János, izé... Jóánész apja, Alexiosz császár, meg az ő apja...várjatok, ezt nem könnyű leírni... I...sza..aki..osz., sikerült! Szóval ő császársága, és rendet tettek. Főleg Alexiosz császár, aki az Keresztes seregek segítségével űzte ki a pogányokat az ország keleti feléből. Ő lesz majd az apósom.

Ehhez az kellett, hogy az előtte lévő császárt, akik másik családból származott, berakják a szekrénybe. Csak senki sem szólt, hogy a szekrénynek nincs hátoldala. Sem alja.. így a korábbi császár belepottyant a Boszporuszba (ez egy nagy tengersizos. Olyan, mint egy folyó, még halak is vannak benne, csak sós a vize).

Szóval ott, Konstantinápolyban is zajlik az élet. Nemcsak mi szórakozunk itt az Álmos herceggel... tényleg, róla már jóideje nem hallottunk semmit... biztos megint forral valamit..

Na tehát. Apósék elég jól összerázták a birodalmat, ami így megerősödött. Csakhogy miután rendet tettek otthon, a Balkánon akarják folytatni a takarítást. Az meg nekünk nem jó, mert ott már Apusnak is voltak érdekeltségeik. Meg Kálmán királynak is terveik vannak arra.

Így mindenki azt reméli, hogy az én házasságommal könnyebbé teszem a dolgokat. De legalább békésebbé. Úgyhogy nemcsak sapkákat fogok kötögetni, hanem közben a Jánosomat (ez így leírva de jól néz ki!) is puhíthatom. De hogy az apjával mit csinálja, arra nincs ötlete senkinek sem.. Vajon megvan még az a szekrény?

Bár mindenki azt mondja, hogy nem miatta kell majd aggódnom. Az öreg királyok, császárok rendbe szoktak lenni. Ők legfeljebb hirtelen felindulásból lefejeznek 1-2 embert. És ha már romlik a látásuk, akkor véletlenül a királylány is elveszítheti a fejét.

Nem. Sokkal inkább a jövőben anyósok szoktak a probléma forrásai lenni. Főleg ott, Konstantinápolyban. Nem is beszélve a riválisokról.

Az elmúlt időszakban felkészítettek a családfából. E szerint az anyacsászárt Eirénének hívják. De igazándiból a jövőben férjem nővére, Anna a veszélyes. Ő nemcsak hogy 4 évvel idősebb az én Jánosomnál, de úgy hírlik, hogy roppant művelt is. Ő azt szeretné, ha nem Jóannész (azaz a Jánosom) lenne majd az örökös, hanem az ő férje. Így vele mindenképpen óvatosnak kell lennem.

Szerencsére nem megyek egyedül. Hiszen egy királylánytól nem várható el, hogy ismerje a másik király, császár birodalmát, beszélje a nyelvét. Így mindenképpen kapok magam mellé tanácsadókat, tolmácsokat. No és természetesen a szolgáló lányokat is viszek magammal. Egy egész magyar szárnyat fogunk alkotni ott a palota egyik csücskében.

De ugye esküvőről van szó. Tehát nemcsak valami kisebb csapatban megyünk. Jön mindenki! Kálmán király majdnem az egész udvarát magával hozza. Sőt! Külön erre az alkalomra egy nagyon díszes hajóflottát építtetett.

Innen, Esztergomból fogunk indulni, és nem fogjuk a dolgokat elsietni. Legalább 2 hétig tart az út a Fekete-tengerig. De ha a magyar főúrak megint úgy tivornyáznak, mint a múltkor, akkor 5 hét sem lesz elég.

És ez még csak a Fekete-tenger. Konstantinápoly még további 1 hét lehet. És utána... Igen, nos... utána egy egészen új világ, egy egészen új élet kezdődik.

És egy egészen új feladat is.

Szeretnék, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel

nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

Nevekről:

A Bizánci Birodalom elnevezést bőven a bukás után 1157-ben egy német történész, Hieronymus Wolf adta. Azzal a céllal, hogy az ókori, és a középkori Római Birodalmat megkülönböztesse. A bizánciak magukat egyszerűen rómaiaknak hívták, hiszen a Római Birodalom folytatásaként gondoltak az országukra. Viszont a 9. században, a Frank Birodalom kialakulásakor magukat is a Római Birodalom folytatásának gondolták. Később ezt a szerepet a Német-Római Birodalom vette át. Így a 11. század környékén 2 Római Birodalom létezett. És természetesen mindkettő magát tartotta az igazinak, az eredeti leszármazottjának.

A bizánciak erős nemzettudattal rendelkeztek, és magukat továbbra is rómaiaknak nevezték. Holott a 7-9. században hatalmas átalakuláson mentek keresztül, és az ókori Római Birodalom szinte minden tradíciója kihalt. A hivatalos nyelv is görög volt (holott a lakosság többsége nem feltétlenül volt görög, de erről megosztottak a források). A Kis-Ázsiában ma élő görögöket is rum-oknak hívják, ami rómaid jelent. A keleti népek, mint a törökök, szeldzsukok, arabok, stb... a Bizánci Birodalmat egyértelműen a Római Birodalomnak tekintették.

A nyugatiak viszont meg akarták különböztetni az igazi (vagyis saját magukat), a hamis (mindenki más, de főleg a bizánciak) rómaiaktól. Így a Bizánci Birodalmat leginkább a Görögök Birodalmának hívták. Gondosan kerülve belőle a római szót. Ennek oka az is volt, hogy a császár (Imperator) szó jelentésében az is benne volt, hogy ő a legnagyobb uralkodó (minden király felett). Így belőle csak 1 lehetett. E miatt időnként komoly nézeteltérések alakultak ki, de erre volt jó a hadsereg. De még inkább, ha már semmi más ötlet nem maradt a háború kirobbantására (pedig a vallási ok az esetek 98%-ban mindenre megoldást adott), akkor még mindig lehetett az Imperator szó értelmezésére hivatkozni.

2018-03-16

Minden arany (vagy mŰ arany)

MŰ gyémántok

2018-03-19

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

És immár a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

De persze mindez nem ment olyan könnyedén!

Eredetileg nem akartam leírni a Konstantinápolyba tartó hajóút eseményeit, mert elég drágák azok a lapok, és nehezen lehet beszerezni őket. De mióta itt vagyok a görög rómaiaknál, mindez sokkal könnyebb. Ráadásul nagyon, de tényleg nagyon sokan tudnak írni. És szeretnek is írni!

Legjobb új barátnóm, Anna, Jánosom nővére is rengeteget szokott írni. Talán majd egyszer én is leszek olyan ügyes!

No tehát a hajó....

Úgy volt, hogy elindultunk Esztergomból, István király városából. Előtte persze búcsú est, búcsú vacsora. Így másnap hajnalban már sokan eléggé kacskaringósan jutottak csak el a hajókig. Még jó, hogy a királyi palota mindjárt a vízparton van!

Természetesen minden ismerősömtől elbúcsúztam. Mert bár sokan tartottak velem, de még többen maradtak. Szomorú egy esemény volt... Biztos voltam benne, hogy többé már térek ide vissza, nem látom többé a régi ismerősöket, barátokat. Sokat sírtam az elkövetkező napokban.

Persze csak akkor, ha nem látott senki. Apus is, és Kálmán király is többször hangsúlyozta, hogy egy királylánynak erősnek kell lennie. Főleg egy idegen földön. Ráadásul én nem is valami szláv lovas sátrába megyek, hanem Konstantinápolyba. Az ármányok és cselszövészek városába. Nemcsak, hogy a gyengék hamar elbuknak. Hanem még a magyarságomat ki is használhatják a Magyar Királyság ellen. Okot adhatok arra, hogy magyar területeket követeljenek.

Amennyiben viszont erős vagyok (és ez azt jelenti, hogy nappal is, este is), akkor nagyon sokat tehetek a Magyar Királyság jövőjéért. Kálmán király hatalmas feladatot adott nekem, amiben nem kevés kockázat is rejlik.

De mindig meg is nyugtatott, hogy szerinte nagyon okos és nagyon tehetséges vagyok. És

nagyon sokat is tanultam az elmúlt időszakban. Remélem, nem fogok neki csalódást okozni.

No de vissza a hajóra!

Tehát elbúcsúztunk mindenkitől. El is indult a hajóflotta a Dunán lefelé. Nagyon nem siettünk, így délután-estefelé kikötöttünk Visegrádnál. Olyan közel voltunk még Esztergomhoz, hogy egy hajó vissza is ment azokkal, akik valamilyen cuccot otthon felejtettek. Ennek örültem, mert az én kedvenc fésűmet is el tudta hozni valaki.

És ha már itt megálltunk, mindjárt egy hatalmas vacsorát is rendeztünk. Ahogy itt fordul a Duna, ez nagyon szép hely. Kár, hogy korábban nem tudtam ide eljönni. És sajnós ez után pedig már biztosan nem járom majd erre. Pedig ott a domb tetején lévő vadászkunyhóban minden jó lehet a kilátás! Talán egyszer majd valamelyik magyar király pont oda épített egy palotát.

Minden esetre most arra használta néhány magyar főúr, hogy onnan menjen vadászni. Ezzel is díszesebbé téve az esti vacsorát.

Csakhogy az esti vacsora átcsapott mulatsággá. Valahogy mindenki érezte, hogy a palotán kívül vagyunk, és ezért jobban elengedte magát. Hiába volt velünk Kálmán király is, ez nem akadályozott meg senkit. Sőt! Mintha Kálmány királyról is elszállt volna az a feszültség, ami mindig rajta volt. A hangulat pedig egyre csak fokozódott.

Hajnalik tartott a zene és a tánc. Egyesek még a tűzön-átugrással is megpróbálkoztak (többnyire sikerrel), míg mások a Dunát akarták átugrani (itt végül nem hirdettek nyertest). Így mikor indulni kellett volna, eléggé nagy volt a kavarodás.

Abban azért mindenki egyetértett, hogy a dolgokat olyan nagyon nem lehet elrontani. Elég mindent bedobálni a hajókba, aztán úgyis visz majd minket az áramlat. Aztán volt is nagy csodálkozás, amikor 2 nap múlva Bécsben kötöttünk ki!

Ezen végül mindenki erősen elgondolkozott. Kálmány király pedig komoly szabályokat írt elő az esti tivornyázásoknak, nehogy még egyszer eldurvuljon a helyzet. Teljesen nem tiltotta meg, mert mégiscsak egy esküvői menet akartunk lenni. És mint ilyen, fő a vidámság és a jókedv. És nekem kellene a legboldogabbnak lennem, mert én fogok férjhez menni. Nem a többiek.

Mégis, egyre inkább csak izgulok. Ahogy haladtunk a Fekete-tenger felé (és most már tényleg jó irányba mentünk), úgy nőttek az aggodalmaim. Vajon milyen lesz az én Jánosom? Milyen lesz a családja? És milyen lesz az életem ebben a birodalomban? Hiszen azt mondják, annyira más, mint akármelyik európai ország. De szerencsére itt lesznek velem az udvarhölgyeim. Így nem leszek teljesen egyedül.

A bécsi kitérőnek hála csak 1 hét múlva értünk el a Görög-Római Birodalom határát. Hála (néhai) Béla főúrnak, ezen felül még 3 napot késtünk.

A Tisza találkozásánál balra fordultunk, és megindultunk a másik folyón felfelé. Hiába mondta mindenki, hogy az árral szembe megyünk, és hogy a folyó is jóval keskenyebb. Béla főúr csak erőltette tovább a haladást. És közben bizonygatta, hogy ő már többször járt erre, még becsukott szemmel is tudja az utat. Meg egyébként is ő vezeti a flottát.

Most már nem ő vezeti a flottát, miután György főúr kihívta őt párbajra. Bélát még gyorsan eltemettük, és estére már meg is érkeztünk Belgrádba.

Itt ismét csaptunk egy nagy ünnepet, amibe immár a görögök is beszálltak. Mindenki nagyon örült, amikor kiderült, hogy a jövődő rokonok hoztak borokat Anatóliából.

Ez volt az első alkalom, amikor a Magyar Királyság, és a Görög-Római Birodalom tényleg barátként, rokonként gondolt egymásnak. Hála az én közelgő házasságomnak. Korábban pont ezért a városért, Belgrádért zajlottak nagy csaták. Többször volt a magyaroké, és a görögöké is. A nagy háborúskodások alatt egyszer-kétszer a szerbek független királyságot is alapítottak. De aztán folytak tovább a csatározások.

Jó lenne biztosan tudni, hogy tényleg béke lesz itt. A magyarok és a görögök nagyon jól megértették egymást a mulatozás elején. Egészen addig, míg elő nem került a főétel. Vele együtt az étkezészetek is.

A Görög-Római Birodalomban bizony még a közemberek is késsel-villával esznek. Míg a mi jó főúraink jobb szeretik kézzel megfogni az ételt. Úgy mondják, ha nem kerül egy jó marék lószőr is a szájukba a vacsora közben, akkor már nem is laknak jó.

Így aztán hamarosan kisebb nézeteltérés alakult ki. Majd nem sokkal később már röpködtek is a kések, villák. Ebből pedig megint csak nézeteltérés alakult ki. A magyar főurak szerint nyugodtan lehet a késekkel és a villákkal dobálózni, hiszen azokra úgy sincs szükség az evéshez. Míg a görögök szerint ahol kézzel esznek, ott nincs fellelhető kés és villa, amivel lehetne dobálózni.

Ezen a ponton egyszercsak előkerült egy szék láb is, ami mindkét fél érvelését sikerült aláásni. És hamarosan megnyugodtak a kedélyek. Ami jól is jött, hiszen innentől már együtt mentek a magyarok és a görögök Konstantinápolyig. Mégcsak pont az kellett volna, hogy egész úton egymással marakodjanak...

A következő napra tényleg lenyugodtak a kedélyek. És végre a magyarok és a görögök együtt szórakoztak esténként. Nappal pedig együtt mentek vadászni. És bármennyire hihetetlen, de senki sem sérült meg; senkit sem támadott meg egy feldühödött vadkan. És semmi hasonló nem történt.

Kivéve persze Tamás főúrat... De ő még akkor sem volt százas, amikor józan volt.

Történt pedig, hogy már a negyedik nap tartott a multság. És hát Tamás főúr már az első napon is furcsán cikk-cakkban járt. Meg a lámpatartót kérte fel táncolni, meg ilyenek. De ebben még nem volt semmi meglepő. Meg ilyet csináltak a többiek is. Még szerencse, hogy olyan sok gyertyatartó van az étkezőben!

De ahogy teltek a napok, úgy lett az állapota egyre ... hát mondjuk úgy, hogy furcsa... Persze ez Tamás főúrnál még mindig normális volt.

Aztán a harmadik nap estéjén ragaszkodott, hogy másnap ő is elmehessen vadászni. Sokan próbálták lebeszélni róla, vagy megállítani. De mivel főúr volt, csak egy másik főúrnak lett volna joga az ágyba kötözni. És persze a királynak. De a többi főúr szerint Tamás főúr elég mókás, és mindenképpen látni szerették volna, mit művel (ne felejtjük el, hogy eddigre már a többi főúr is erőteljesen a borok hatása alatt állt). A király meg nem ért rá ilyen apróságokkal foglalkozni. Ő a görög követtel tárgyalt minden nap.

Így végül Tamás főúr is "kilovagolt" a negyedik napon. Miután jó erősen odakötötték a nyeregbe. Volt aki egyenesen az odaszögelést javasolta. A történetek ismeretében talán nem is lett volna az olyan rossz ötlet...

Mert az még csak a kisebb dolog volt, hogy a hangos éneklésével az összes vadat elijesztette! Cserébe viszont olyan töményen alkoholos volt a lehelete, hogy a mókusok csomókban potyogtak a fákról (azt gondolom írnom sem kell, hogy aznap mókust ettünk). De aztán amikor a csapat kiért egy mezőre és meglátott egy szélmalmost, akkor Tamás főúr Medve! felkiáltással megrohmozta.

Két napig felváltva álltak őrségben a magyarok a görögök, míg végre a szél annyira lecsendesült, hogy Tamás főúrat le tudják szedni a lapátról.

A következő napok már eseménytelenül teltek. Annál is inkább, mert tanulva az előző esetekből (meg a bécsi kirándulásból), Kálmán király 2 nap szünetet rendelt el. A boroshordókat pedig felrakatta az egyik hajóra, és előre küldte Konstantinápolyba.

A pihenő után mi is felszálltunk a hajókra, és tovább mentünk a Dunán lefelé. A táj egyre szebb és szebb lett. De közben bennem valami egyre inkább növekedett. És én egyre inkább éreztem úgy, hogy nemcsak fizikailag távolodok el az országtól... A fene egye meg, talán még Tamás főúr is hiányozni fog! Nem tudom, hogy a velem tartó magyar szolgáló lányok mennyire fogják pótolni a hiányt. Kálmán király biztosan hiányozni fog. Meg ez esték, amiket könyvek olvasásával töltöttünk együtt.

Pedig biztosítottak, hogy Konstantinápolyban bőségesen sok könyv van. És nemcsak

görögül (tényleg, gyakorolnom kell a görögöt), hanem latinul is. Nagyon-nagyon régi könyvek is vannak.

Éppen ezért miközben egyre inkább előnt a bánat, egyre nő bennem a kíváncsiság is. És egyre izgatottabb vagyok arra, hogy mi vár rám.

És ugye ott van a Jánosom is. Akit eddig csak mozaikon láttam. De azért hagyjuk meg, hogy elég helyes volt azon a mozaikon!

Több nap után végre kiértünk a tengerre. Itt megint meg kellett állnunk 2 napra, mert a túl nagy szél hatalmas hullámokat alkotott. Azt mondják, a Fekete-tengerrel nagyon kell vigyázni. Sokszor olyan, mintha szép idő lenne, majd egyszer csak jön egy akkora hullám, ami hajókat tud felborítani.

Így, hogy a borok biztonságban voltak Konstantinápolyban, a magyar főúrnak más mulatságot kellett kitalálniuk. Szerencsére eddigre már jó sok görög főúr is elének érkezett, így együtt tudtak unatkozni.

Elején még a halakat próbálták a Dunából kiszedni. Nem sokkal később márt egymást halászták. Eddigre már nagyon sokaknak elege lett az útból... De szerencsére már tényleg nem kellett sokat várni. 2 nap múlva reggel befordultunk a Boszporuszon, és a lemenő nap fényében meg is éreztünk a görögök római fővárosába, Konstantinápolyba.

Nos hát... Mondták, hogy Konstantinápoly hatalmas és csodálatos. Nem is egyszer! Nem is többször! És azt is mondták, hogy nem fogom tudni elképzelni, de még annál is szebb lesz. Sőt! Még az annál is annálabb, meg még annálabb. Ő a legannálabb.

De erre nem lehet felkészülni. Amikor megláttam, olyan szavak hagyták el a számat, ami miatt két hétig koptattam a gyóntatószéket.

És még újabb két héttel azokért a szavakért, amiket akkor mondtam, mikor végre valahára Jánosomat is megpillanthattam....

Szeretnék, ha 2018.-ban Szent Piroška jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem

írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-03-26

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

És immár a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

De tényleg! Még most is alig hiszem el, hogy eljött ez a nap!

Oké, legutóbb ott tartottunk, hogy kiértünk a hajóval a Fekete-tengerre. Itt kellett hirtelen mindent összepakolni, mert úgy tűnt, hogy András főúr nekivezeti a hajót egy sziklának. Ezért ott félbe kellett szakítanom az írásomat. De azóta szerencsésen megérkeztünk Konstantinápolyba.

El nem tudjátok képzelni, ez mekkora egy város!

Már ahogy hajóztunk a Boszporusz mentén, a jobb és a bal partokon végig kisebb-nagyobb falvak voltak. Bár őket a görögök hívják falvaknak. Egyik-másik még Esztergomnál is nagyobb volt! Inkább lehetne őket városkának nevezni. De mint írtam, volt, amelyik Esztergomnál is nagyobb. Így inkább a városainkat lehetne városkának nevezni. De az úgy meg fura lenne.. Ott ül az X király a Duna parti városkában..

Pedig ezek még elhanyagolhatóak voltak ahhoz a hatalmassághoz képest, ami maga volt Konstantinápoly! Ameddig a szem ellátott házak, házak és házak. És hatalmas templomok. A város 7 hegyre épült. Egyik tetején állt a császári palota. Egy másikon pedig a fórum, a piac.

Mi úgymond hátulról érkeztünk. Amikor ezt a várost építették, sok-sok száz éve, akkor még egy hatalmas birodalom állt a Földközi-tengeren. Az egyik központja Róma volt. A másik pedig Konstantinápoly. Ez a város nyugatra nézett, mert arra volt a birodalom. Így azon az oldalon épült a császári kikötő, a palota, és minden egyéb fontos dolog.

Mi viszont a keleti irányból érkeztünk. Mondhatnánk úgy, hogy a szolgálók kapuján keresztül. Itt van egy hosszú öböl, amit Aranyszarvnak hívnak. Az összes kereskedő ide érkezik. És bizony nagyon sok és távoli helyről jönnek ide a hajók: Krim, Itália, Egyiptom, Hispánia, de még az Északi-tengerről is. Éppen ezért ezen az oldalon a raktárak és az üzletek vannak.

Mindez pedig egy hatalmas fallal van körülvéve. Hiszen bármikor érkezhethet támadás. Konstantinápoly kincseire már sok nép vetette a szemét: tatárok, bolgárok, gótok, normannok, arabok, szeldzsukok, meg még nem tudom kik..

Mindehhez képest a mi országunk kicsinek, és jelentéktelennek tűnik. Így megtisztelve érzem magamat, hogy mégis engem választottak a jövő császár feleségének.

Másrészről ez még inkább elhatározottá tesz engemet. Azzal, hogy itt vagyok, lehetőségem van megmutatni, hogy a Magyar Királyság nem egy kicsi, és jelentéktelen barbár ország. Hanem, erős és büszke.

De erről majd csak az után, ha Tamás és Géza főúrak végre hazamentek... Őket nézve az ember inkább érzi kínosan magát, mint egy hatalmas ország vezetőjének, a keresztény világ egyik uralkodójának. Főleg amikor esznek...!

Miután a hajóval megkerültük a várost, megérkeztünk a nyugati kapuhoz. Szerencsére olyan fejedelm volt, ami tartotta az államot, így az nem esett le a csodálkozástól. Micsoda helyre kerültem!

A kikötőben pedig rengeteg ember várta kíváncsian a jövő császárnőjüket. Vagyis engemet.. Nem csoda, hogy ekkora városra van szükségük! Egyáltalán hogy tud ennyi ember élni a Földön!

De a görögöknek nem volt ismeretlen a történet, ők előre felkészültek. A birodalmi díszőrség sorfalai között, egy lefüggönyözött kocsival vittek fel engemet a palotába. Nem hiszem, hogy az éljenző tömegeből bár ki is látott volna. Mégis nagyon lelkesek voltak.

A palotában 2 napot kaptam, hogy kipihenjem az út fáradalmát, és hogy ismerkedjem az új helyzetemmel. Általában többet adnak a vendégnek, az olyan fontos személyeknek pedig, mint én, még többet. De sajnos ott volt a Tamás meg a Géza főúr, akit azért már mindenki szeretett volna innen minél messzebb látni. Éppen ezért különböző programokat találtak ki nekik. Egyszer még a túoldalra is átvitték őket, de estére még így is megkerültek.

A harmadik napon kezdődött a kiképzésem. Bő 60 éve ugyanis Róma és Konstantinápoly kegyetlenül összeveszett. Azóta pedig nemcsak gazdaságilag és politikailag vetélytársai egymásnak, hanem még vallásilag is. Erre Kálmán király többször is felhívta a figyelmemet, hogy ez mennyire fontos, és mennyi ember élete múlik rajta. A görög-rómaiak sokkal vallásosabbak, mint a német-rómaiak vagy a római-rómaiak. Pedig őket sem kell féltetni. Mindkét (mindhárom) fél alig várja, hogy legyen valami indok egy jó kis vallásháború kirobbantásához. Szerencsére a nemrég kezdődött Keresztes Hadjárat kissé lehűti az embereket. De ez úgyis csak pár évig tart, hiszen a pogányok nem nyerhetnek az igazhitűek ellen. Pár hónap, és a keresztések visszafoglalják Jeruzsálemet, és utána az európai nagyhatalmak újra farkasszemet néznek majd egymással.

Így az én házasságom ebben a tekintetben is fontos. Hidat képezek a két vallás között. Én leszek a Párbeszéd (aj, ez de jó szó! Meg is jegyzem magamnak).

Mindehhez viszont az kellett, hogy áttérjek a konstantinápolyi vallásra. Ehhez pedig kaptam egy öreg papot, hogy majd ő áttérítsen.

Mindjárt azzal kezdte, hogy én pogány vagyok (ééééén, aki naponta legalább 6 órát töltött a Biblia és a teológusok társaságában!?!?!). És ha bármit is tudok a Bibliáról, akkor az biztosan hazugság, eretnenség. És ha van nálam ilyen, azonnal adjam oda, hogy ő még ma este elégethesse. Hát nem kapta meg. De jó, hogy szólt, mert így legalább jól elrejtettem. Ki tudja, mi történne, ha megtalálnák nálam..!

A következő 5 napban (míg Tamás és Géza főúr az északi határon tekintette meg a bolgárok híres tüzes nyilait.) reggeltől estig biblia óráim voltak. Minden egyes mondatot bőségesen kielemeztünk, újra értelmeztünk. Nem akartam szegény öreg papot elszomorítani, ezért időnként szándékosan hibáztam. Olyankor nagy örömmel javított ki, majd magyarázott fél órát. Utána pedig hümmögött valamit arról, hogy ezek a pogányok jól képzettek, de lám-lám mégiscsak rosszul tudják a dolgokat.

Pedig valójában a két vallás (két vallás... csak két irányzat) között semmi különbség nincs. Na jó, másképpen öltöznek az egyházi méltóságok, de csak ennyi.

A kiképzésem után újra megkereszteltek. Persze ők úgy mondták, hogy most rendesen fognak megkeresztelni, hiszen az előző ceremóniát nyilván valóan hibásan végezték. Az meg annyi, mintha nem is lenne..

De a keresztelés csak a kisebbik dolog volt. Sokkal fontosabb, hogy ezzel együtt egy új nevet kellett választanom. Ami jobban megfelel az ő vallásuknak (vagyis hát most már az én vallásomnak..). Úgy döntöttem, hogy Irén leszek. Az elmúlt napokban már sikerült annyit megtudnom, hogy ez a név görögül Eiréne. És azt jelenti, hogy Béke (ez még jobb, mint a Párbeszéd!). Jánosom anyját is így hívják. Ráadásul 300 éve volt egy Eiréné császárnő, aki nagyon tudatos, és erős uralkodónő hírében áll. Így példaképnek sem rossz.

Leszámítva a végét, amikor a nép meguntta őt, ládába rakta, és kitették a legközelebbi szigeten. Azt a részt azért szeretném kihagyni...

Nos így, hogy szellemileg teljesen felkészült voltam, jöhetettek a világi dolgok: 7 napon át fürdettek, kenegettek, és kozmetikáztak. Majd idővel Tamás és Géza főúr visszatért, így mindezt le kellett rövidíteni 5 napra. És utána végre...valahára... eljutottunk az esküvőhöz.

És én...végre...valahára...megpillanthattam Komnénosz Jóannészt... azaz a Jánosomat!

Ööö... nos.. az esküvőre nem igazán emlékszem, pedig a borozgatás csak utána kezdődött (Tamás főúr megpróbálkozott a repüléssel, és kiugrott a palota ablakán... mindenki nagy megkönnyebbülésére). De hát ott volt János! Hát ez micsoda férfi!!

Még most is beleborzongok, ahogy rám néz azokkal a szemekkel... Huh! Meg az a szakáll... és a füle... no meg a szája! És amikor meghallottam a hangját!

Aj, nem is írom tovább, mert teljesen elpirultam..

Inkább mesélek valami másról, amin szintén lehet pironkodni. De erről akkor is tudnotok kell.

Azt már születésemtől fogva tudom, hogy Isten azt a feladatot adta, hogy tovább vigyem az uralkodó családot. Nekem, mint királylánynak a feladatom, hogy... hát hogy gyereket szüljek Jóannésznek. Mióta megláttam a napvilágot, attól fogva lényegében erre készítettek fel. No meg persze arra is, hogy egy uralkodó társa legyen. De az igazi feladat mégiscsak az, hogy legyen egy trónörökös.

Nekünk, kik a királyi családban vagyunk, kissé bonyolultan mennek ezek a dolgok. Nem annyi, hogy ketten bemegyünk a szénakazalba, és jól érezzük magunkat. Tudom, erre azért elég komolyan felkészítettek, hogy ne majd a hálósobában derüljön ki minden.

Az, hogy ki az örökös, roppant fontos. Éppen ezért amikor... hmmm.. mondjuk úgy...a gyerek megfog, azt nem lehet titokban tartani. Sőt! 3 tanú. egy jegyző, de még egy felszentelt pap is részt vesz az eseményen. Megfigyelőként persze. Biztosak akarnak lenni, hogy a dolgok alakulása alatt nem kerül elő hirtelen egy férfi a szekrényből, a párna alól, az ágyékszékéből, vagy ki tudja honnan. És abban is biztosnak kell lenni, hogy az esemény megtörtént.

De ezeket tudom. Ezt elmondták nekem még az indulás előtt. És az előtt is többször. Jó, ha tudok róla, hogy a dolgok így mennek. Ezzel jár, ha valaki király, vagy királylány.

Na de ha valaki a császárhoz megy feleségül! Főleg a görög-római császárhoz! Na, az egészen más!

Azt mindenki tudja, hogy a görögök mindenről részletes feljegyzést készítenek. De arról nem volt szó, hogy a minden, az tényleg mindent jelent. Így még a mi közös éjszakánkat is a legapróbb részletekig leírták. Majd 6 példányba lemásolták az íródeákok. Ebből kettő mindenki számára megtekinthető a nagykönyvtárban. És most Konstantinápolyról beszélünk, ahol az emberek nagy többsége tud, és szeret olvasni....

Összesen 27 ember volt a szobában! Meg a felszolgáló, aki étellel, itallal látta el az írnokokat. Jah, és persze én is ott voltam. Meg a Jánosom is...végül is ő volt a főszereplő.

Ez a sok ember, nemcsak hogy lelkesen jegyzetelt, de ketten meg azért voltak, hogy mindjárt versbe is szedték az eseményt! Hexameterbe, naná! Hát mi másba? Egyikünk feladata pedig az volt, hogy dalba foglalja a jövő császár fogantatását. Már persze, ha fiú lesz...

Jah, és néhány zenész is volt a szobában...csak hogy jó legyen a hangulat... Hát az meg is volt... Én egy pillanatig sem tudtam koncentrálni.. De hát a feladat nem is rám hárult.. Nem tudom, Jánosom hogy tudta az egészet végig csinálni..

Később megtudtam: sajtot tett a fülébe, hogy ne hallja a szobában lévő emberek beszélgetéseit.

Másnap a reggeliző asztalnál látom, hogy Anna (Jánosom nővére, és egyúttal az új legjobb barinóm) egy új könyvet olvas. Mikor megkérdeztem tőle, hogy mi az, akkor mondta, hogy a mi előző esténk részletes leírását böngészi. Majd az egyik részét megmutatja a férjének, Niképhorosznak, akinek felcsillan a szeme. Nemsokára el is tűnnek az egyik szobában, ahova az a bizonyos 27 ember követi őket.

Ha Annának fia születik, nem ő kapja meg a trónt. Ráadásul amikor János még csak 5 éves volt, az apja (Alexiosz) hivatalosan is megjelölte örökösnek. Ennek ellenére a görögök szeretnek biztosra menni (meg mindent lejegyeztetni). Így róluk is részletes leírás készül.

Nem sokkal később hatalmas robaj hallatszik a szobából, majd egy hangos kérdés: "Azt is leírjuk, hogy Niképhorosz úr a hátraszálló közben beleesett a szekrénybe?"

Na ige...az én Jánosom... Büszke vagyok rá!

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-03-27

Bayıldım yokuşu

2018-04-02

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

És immár, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

És ma van a nap, amikor kiteszem a lábamat a palotából, hogy felfedezzem új otthonomat, Konstantinápolyt!

Mindezt ne úgy képzeljétek, hogy felveszek egy keszkendőt, majd megfogok egy kosarat, és kilépek az ajtón, majd elsétálok a piacra.

Ó dehogy! Ennek is megvan a pontos menete.

Mint királylány, már otthon is be kellett tartani bizonyos formáságokat. És már akkor sem egyedül távoztam a palotából, ha mondjuk a szemközti templomba mentem.

Itt viszont elsőnek illedelmesen megérdeklődtek, hogy mit szeretnék odakint csinálni? Mert ha a templomba akarok menni, akkor a templomhoz méltóan öltöztettek. És még papi kíséret is kapok, aki majd segít az imádkozásban, támogatja a lelki megtisztulásomat, és akinél még akár gyónhatok is.. És ez még csak az alap. Hiszen én még újonc vagyok a görög keresztények között, így kapok egy külön vallási segítőt, nehogy elrontsam a valamelyik szertartást.

Igen, ezekre nagyon oda kell figyelni. Mert bár csak kis különbségek vannak, de azok nagyon fontosak. Nem szabad minden mozdulatom ugyan úgy végezni, mint ahogy éveken keresztül tettem, és ahogy beleivódtak a vérembe. Egyes dolgokat, amiket otthon jobbról balra tettem, azokat most balról jobbra kell. De csak egyes mozzanatokat. És ha elrontom, akkor máris felépítenek egy máglyát nekem a templom előtti téren, hogy még ebéd előtt elégessenek eretnenség vádjával.

Pedig nekem papírom van, hogy nem bánthatnak! Sajnos az eretnenség ez alól kivétel.

Miután Jánosommal összeházasodtunk, nem sokkal később a kis szobában történt, aminek meg kellett történnie. , hogy az eseményt a görögök nagyon részletesen leírták, és több példányban lemásolták. Talán még ki is hirdették a főtereken. Most pedig a katonáknak ki van adva, hogy nagyon gondosan bánjanak velem, hiszem lehet, hogy a trónörököst hordom a szívem alatt. A birodalom jövője függ attól, hogy le ne essek a lépcsőn, vagy nehogy mérgezett almát egyek a piacon.

Így kiemelt védelem alatt állok. Kivéve persze az eretnekséget. Ez alól nincs mentség. Inkább kockáztatnák meg azt, hogy a birodalom örökös nélkül marad, minthogy valami eretnek (ne adj Isten, pogány) császár kerüljön a trónra. A családi balhékban és polgárháborúkban elég nagy rutinjuk van, így azt könnyedén elviseli a nép. Ellentétben ha valaki a vallásukat birizgálja, attól nagyon idegesek tudnak lenni.

Tehát 200 katona fog védeni mindenféle ártó szándéktól (még attól is, ha a fejemre esne a plafon). De ha egy rossz szót mondok, vagy egy rossz mozdulatot teszek a templomban, akkor ez a 200 katona mindjárt nekiáll rózsét gyűjteni... Veszélyes dolog bekerülni a császári családba.

És még csak a templomig mentem el!

Ezzel szemben egy sima piaci sétálgatás teljesen barátságos dolog. Ott néha veszekedés tör ki, néha repkednek a dinnyék meg a kések.. de pont azért vannak ott a katonák mellettem.

De ez még nem jelenti azt, hogy egy kis piacozás mellőzne mindenféle előkészületet! Nemcsak a katonákat kell összehozni, bár ők legalább készültségben vannak, így ők tényleg néhány pillanat múlva már a kapuban várnak.

Elsőnek ott van mindjárt az, hogy milyen öltözetben megyek ki. Teljesen másképpen kell beöltöznöm, ha a palotában vagyok (ott is van reggeli, délelőtti, délutáni és esti viselet), mintha kimegyek a városba. Ott se mindegy, hogy a templomba megyek, vagy a piacra, vagy máshova. Esetleg csónakázni. Ráadásul a csónakázásnál is más-más ceremóniával jár, hogyha csak az Aranyszarv-öbölben szeretnék csónakázni, mintha a Boszporuszon. És megint más, ha nem a csónakázás a cél, hanem az, hogy átjussak a túloldalra.

Ezekhez más hajó vagy csónak szükséges, és így más ruhák, és más személyzet.

De térjünk vissza a piacra!

Tehát mindenképp előttem felveszem a "piacos" ruhámat. Ehhez jön a megfelelő frizúra és a többi kozmetikum. Hiszen mégiscsak a nép közé megyek. Nem úgy, mint a templomban, ahol mindenkitől távol, félig-meddig elszeparálva a magányomban vagyok.

Mindez azt is jelenti, hogy ha vasárnap reggel elmegyek a templomba, akkor onnan nem mehetek át a piacra. Előbb vissza kell mennem a palotába, hogy átöltözzek (pontosabban átkészüljek). De közben még ott van az ebédidő, ami megint más megjelenést igényel, és az se 5 percig tart. Jó késő délután lesz, mire tényleg kijutok a piacra.

Miközben engem felkészítenek a nagy kalandra, egy csapat a piacon készíti elő a terepet. Kezdve egy kisebb felmosással, az eladók átnézésével, az áruk szűrőpróbaszerű

kóstolgatásával.

Végül azért csak eljutunk oda, hogy az őrkkel körülvéve kiléphetek a palotából. Természetesen nemcsak a katonák vannak velem. A magyar szolgáló lányok közül is néhány velem tart. Míg a görögök közül egy amolyan vezető-tolmács tart velünk. Ő segít eligazodnom miközben jó tanácsokkal lát el. Nagyon hálás vagyok neki, mert annyi mindent árulnak, amiről valójában fogalmam sincs, hogy mi lehet. Egyik-másiknál tényleg szó szerint azt se tudom, hogy eszik vagy isszák. Esetleg írni szoktak rá.

Természetesen velünk tartanak még a teherhordók is.

És persze ne feledkezzünk meg arról, hogy Konstantinápolyban vagyunk, és én lennék a jövődő trónörökös anyja. Én legalábbis egy percre sem tudok megfeledkezni róla.

Az életem minden egyes pillanatáról krónika készül. Bárhova is megyek a palotán belül, vagy kívül; bármit is csinálok, azt lejegyzik az utókornak. Ma egész biztosan valami ilyesmi került bele az egyik nagy könyvbe:

Eiréné, leendő császárné ekkor a jobb kezével megfogott egy félig zöld, félig piros almát. Először meg akarta törölni a ruhájával, de gyorsan rájött, hogy ez barbár szokás. Nézzük el neki, hiszen még csak nemrég érkezett a Fényességes Birodalomba. Még nem vetett le minden barbár tradíciót, még szoknia kell a civilizációt. Meg kell jegyeznem, egészen jól halad vele.

A leendő császárné így, észrevévén a civilizátlanságát, gyorsan hívott megkérte az egyik szolgálót, hogy ő törölje meg az almát. Majd mindhárom birodalmi ételkóstoló harapott belőle egyet. Ezek után a leendő császárné is megkóstolta, aki teljesen el volt ragadva az íztől. Ami természetesen nem csoda, hiszen őfelsége a pogány északról érkezett, ahol még sosem láttak almát.

A leendő császárnénak annyira megtetszett, hogy mindjárt három szekérnyit rendelt belőle. Majd utána egy darabig a banánnal nézett farkasszemet, de végül ahhoz nem mert hozzányúlni.

Ha sikerül kellően jól megtanulnom a birodalmi görögöt, akkor majd szeretném én is a korábbi császárnék történeteit olvasgatni. Biztosan sok hasznos dolgot tanulhatok belőle.

Úgy tudom, hogy az én történeteim nagyon népszerűek a nép körében, és rengetegen olvasgatják. Kíváncsiak, milyen is valójában annak a pogány királynak a lánya, akivel oly gyakran csatáznak.

Ezzel pedig el is kezdődött a küldetésem első szakasza. Szeretném megmutatni, hogy a magyarok nem olyan barbárok, mint sokan gondolják. Pláne nem olyanok, mint azok a hitetlenek, akiktől a keresztések Jeruzsálemet próbálják visszafoglalni. A cél valahol az lenne, hogy jó szomszédok legyünk.

A legújabb barinóm is, Anna is mindig olvassa a történeteimet. Vele még nem tudom, hogy

állunk, tényleg a legjobb barátunk lettünk? Mert tényleg rengeteget segít. És látszik rajta, hogy nagyon szívén viseli a beilleszkedésemet. De közben a magyar szolgáló lányoktól (akik velem érkeztek) egészen más dolgokat tudok meg. Ők olyan suttogásokat hallanak, miszerint Anna lenne az örökös, hiszen ő az idősebb. De az apja írásba adta, hogy János vigye tovább a trónt.

Nem tudom, mi igaz mindebből. De annak örülök, hogy Kálmán király ragaszkodott, hogy a kíséretem is megtanuljon görögül.

Nos tehát ennyi minden előkészület szükséges ahhoz, hogy kilépjek a palotából.

Miután a magyar kíséret Kálmán királlyal hazament (hosszú és szomorú búcsúzkodással), az első kirándulásom a közeli templomba vezetett. Erről elég sokat hallottam, meg már akkor is láttam, amikor még a hajóval érkeztünk.

No meg a palotából az egyik ablakom is pont arra néz.

Én most templomnak hívom, de ez valójában nagyon illik rá ez a név. Csak éppen nem tudok rá jobb szót. A görögök Megálé Ekklesiának hívják. Ami annyit jelent, hogy Hatalmas Templom. És ez a név nagyon is igaz rá, mert ő tényleg HATALMAS! Magasabb, mint az otthoni, vagy az itteni palota. Olyan magas, hogy megfájdul az ember nyaka, ha fel akar nézni rá. Mintha tényleg felérne a mennybe Istenhez.

Úgy mondják, ennél nagyobb dolog nincs a világon, amit ember épített. Kivéve a távoli Egyiptomban, ahol a pogányok homokból gúlákat építettek. De hát olyat mindenki tud... Viszont ez a templom, ez a Megálé... Ez tényleg csodálatos.

Amikor pedig belépünk, egy hatalmas díszes belső térbe jutunk. A kupola olyan magasan, és olyan ügyesen lett megépítve, hogy úgy tűnik, mint ami lebegne. Ez egy olyan hely, ahol tényleg Isten közelségét érezhetjük.

Hihetetlen, hogy már 500 éve itt áll ez a templom. Ez Megálé! 500 éve a magyarok még valami pogány madarat imádtak, és kint éltek a pusztában. Itt meg egy hatalmas templom épült. És mindezt alig 5 év alatt! Ilyet tényleg csak egy valódi Isten hívői tudnak.

Ennek a templomnak a neve . Ez azt jelenti, hogy Isteni Bölcsesség. Tehát nemcsak a templom tökéletes, de a neve is.

Ha nem járna annyi macerával, akkor minden nap órákat töltenék el itt...

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Ayasofya - Hagia Sophia[/caption]

Tehát az egyik kedvenc helyem a Hagia Szophia templom lett. Ide nagyon sokat járok.

A másik kedvencem a piac. De ide ritkábban jövök. De erről írtam már. Nagyon közel van a palotához (természetesen). Van itt a tér, amit fórumnak hívnak. Innen kezdődik a piac, és megy lefele egészen az Aranyszarv-öbölig. Rengeteg mindent árulnak. Meg egyszerűen rengeteg ember van itt. El sem hiszem, hogy ennyi ember él egyáltalán a Földön... És úgy tűnik, mintha mind itt lenne..

Nagyon szeretem még, amikor csónakázunk. Erre külön birodalmi csónak van (bár biztos más a neve...sőt, minden fajtának bizonyára más-más neve van). Ha csak egyedül megyek, mert Jánosnak sok a dolga, akkor az én saját csónakommal megyek. Az egyedül alatt azt értsd, hogy én, meg vagy még 40 ember.

Meg néha elhozunk 1-2 macskát, vagy kutyát. Ha Annával megyek (ő az új legjobb barinóm), neki meg van egy majma. Azt szokta magával hozni. De olyankor egyébként is másik csónakkal megyünk. És megint másikkal, ha Eirénével, Jánosom anyjával csónakázunk.

A legnagyobb csónakja természetesen a császárnak, Alexiosznak, Jánosom apjának van. Ráadásul azon két ilyen hatalmas macskával szokott utazgatni. Sárgák, pöttyösek, és nagyon mérgesen szoktak az emberre nézni. Azt hiszem, párducnak hívják őket, de nem vagyok benne biztos. Valami hindi nevű távoli keleti országból kapta az apósom ajándékba.

Legtöbbször az Aranyszarv-öbölben szoktunk csónakázni, ahonnan csodás rálátás van erre a hatalmas városra, Konstantinápolyra. Erre a részre szoktak érkezni a kereskedők hajói is. Egyik oldal az, ahol a piac alsó része van, főleg a raktárak. Mi természetesen a fönti részen, a fórumnál szoktunk sétálgatni, vásárolgatni.

Az öböl másik oldalán egy itáliai város, Genova kolóniája van. Azt a részt úgy hívják, hogy Galata. Egyszer megvédték a várost, úgy mondják. Az akkori császár köszönetképpen nekik adta ezt a területet. Itt egy bizonyos szinten úgy élhetnek, mintha ez a saját királyságuk lenne.

A másik hely, ahova gyakran eljárunk csónakázni, az a Boszporusz. De mivel ez mélyebb, és sok benne a veszélyes áramlat, ide teljesen más csónakokkal szoktunk járni.

Míg az Aranyszarv-öbölnél inkább a várost láthatjuk, addig a Boszporusz gyümölcsösökkel, és erdőkkel van tele. A fiúk, János, meg Anna férje, Niképhorosz, itt szoktak vadászni a császárral együtt. Anna erre mindig megvetően tekint. Állítólag azért, mert az ő férje elég béna ebben. Nem úgy, mint az én Jánosom!

Otthon Apus is, meg Kálmán király is szerettek vadászni, és sokat meséltek róla. Remélem, idővel Jánossal is sikerül összehangolódni, és akkor ő is mesélni fog a vadászatairól

Jánosommal még időnként kimegyünk a falon túlra az erdőbe lovagolni. Ilyenkor ha találunk egy jó kis tisztászt, akkor leülünk ebédelni. Ők úgy mondják ezt, hogy piknik, miknik vagy kikkik... vagy valami hasonló... elég furá név... De roppant romantikus.. Szeretem ilyenkor ahogy a nap átsüt a haján és a szakállán, ahogy a szél borzolja...

És persze itt van az a 27 ember is, aki alig várja, hogy történjen köztünk valami, és végre tudjanak mit jegyzetelni, meg hitelesíteni. Meg versbe foglalni, és megénekelni..

Néha arra gondolok, hogy igazán kijöhetne egy medve az erdőből, és megehetne néhány írnot. Olyankor a fél estét a gyóntató székben töltöm. Ez is egy módja a görög nyelv gyakorlásának..

Szeretnék, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy

Piroska.

2018-04-04

Lényegében minden család egy törzs, és minden munkahely is egy törzs.

Itt kiépül egy hierarchiai rendszer. Aki felül van, az felül van. Amit ő mond, az szent és sérthetetlen. Persze attól még lehet hülyeség, de ezt nagyon nem illik megmondani, vagy erre rámutatni.

2018-04-09

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De egy ideje már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

És ma...huh... hát a mai nap elég hosszú volt...

Ma van egy éve, hogy megérkeztem Konstantinápolyba. És azért mostanra már csak elmondhatom magamról, hogy beilleszkedtem. Ugye?

Kár hogy nem így van!

Oké, királylány vagyok. Nem is akármilyen, és nyugodtan mindenféle nagyzás nélkül jelenthetem ki. Az elmúlt egy évemben, de már otthon Kálmán király és Apus mellett is láttam már sok mindent. Láttam én más uralkodók lányait meg feleségeit. Meg nemes és főnemes emberek lányait, és feleségeit. Meg...hát őő.... Trebizond tartomány helytartójának, Theodor főnemesnek is van valami feleség féléje. Legalábbis a könyvelésbe feleséggént van megjelölve. De úgy néz ki, mint egy szoknyába öltöztetett medve. És úgy eszik... És olyan szőrös is! Valami Kaukázusi törzsben szerezték a diplomáciai kapcsolatok építése címszóval.

Köztük azért sokan vannak, akik nem túl értelmesek. És sokan még olvasni sem tudnak. No meg ott van az a normann lány is. Az meg olyan sötét, hogyha rágyújtanák a palotát fényes nappal, attól sem világosodna meg. A másik meg, az a francia hercegnő, meg nyersen eszi a békát!

Szóval vannak furcsaságok Európában is. Meg itt is. Engem meg arra készítettek, hogy beilleszkedjem, és a magyarok ügyét szolgáljam itt, a birodalomban. És mint ilyennek, tényleg apróságnak lenne lennie, hogy megtanulom az uralkodó családot.

Ez mondjuk meg is van. Már az érkezésem előtt kívülről fújtam, ki kicsoda. De aztán kiderült, hogy tele vannak rokonokkal! És nemcsak össze-vissza a birodalom tartományaiban, de még Európában is. Még Hispániában is van 200 sógorom. Mintha az egész birodalom, meg úgy fél Európa egyetlen család lenne.

Ráadásul mindenki tudja, hogy a másik szeret enni, olvasni, mit utál, hogyan mossa meg a haját. De még azt is, hogy milyen sérelem érte a nagymamáját a II. Pun háború alatt. És persze azt is, hogy ki kivel veszett össze az elmúlt 400 év alatt. És most éppen békülnek,

vagy készülnek az újabb összeveszésre.

Mintha egy 20 kötetes könyv 21. kötetébe csöppentem volna, olyan ez az egész.

Szerencsére a legjobb új barinóm, Anna, a férjem testvére, ezeket pontosan tudja. És roppant jól eligazodik bennük. Még ha direktben nem is segít, de rajta keresztül nagyon sok mindent megtudok.

A férjem, János szerint viszont az egész csak felesleges időtöltés. Neki majd úgysem az Ióannészekkel, Mánuelekkel meg Alexiosokkal kell vetélkednie, hanem a normannokkal, arabokkal, oroszokkal, italiakkal, meg hát a magyarokkal.

Ilyenkor szoktam egyet köhinteni, mire súlyos bocsánatkérések között elmondja, hogy végül is a magyarokkal már kibékültek. És hát küldték ezt a szép királylányt (ez lennék én), és mond rólam mindenféle szépeket, hogy csak pirulok.

Csak aztán előveszi a jegyző könyveit, író tábláit, tollait. Sőt! Még valaki a lantját is letisztogatja, hogy hátha szobára megyünk. Ez azért általában a pirulgatásom végét jelenti.

Szóval királylány vagyok. Művelt, és kitanult királylány. De azért így sem egyszerű megjegyezni a sok rokont (azoknak óhajait, sóhajait, és nyavalyáit), meg a sok titulust, ami itt van. Már eleve a császárnak 40 neve van! Jánosom is összeszedett van 12-őt eddig. És azt hiszem, nekem is van már néhány.

De még a nemeseknek, főnemeseknek is különféle titulussai vannak, amiket szintén erősen ajánlott fejben tartani. És még a főbb és mellék tisztségeket betöltő személyek sem maradnak különféle rang-nevek nélkül.

Pl. a főírnokot Magasságos Aranytollal Ékesszólóan Jegyzetelőnek hívják. Egyébként a neve Eliosz. Mint nagyjából szinte mindenkinek. Vannak az Elioszok, meg az Ilioszkok. Meg a Tosok és a Mosok. Mintha csak valami nagy család lennének. Vagy egy halom tükörkép egy tó vizében.

Amúgy is úgy hasonlítanak egymáshoz, hogy alig lehet őket megkülönböztetni. A múltkor is a császár mérges volt az egyik íróra, az egyik Elioszra. Azt hiszem Súlyomsebesen Író Nemeslélek volt a neve. De a császár mérgeiben kihajította az ablakon. Hát igen, ne hergelj egy olyan uralkodót, akinek van ablaka...

Másnap egy másik Eliosz állt a helyébe. És mindjárt megkapta a Súlyomsebesen Író Nemeslélek címet. Vagy akármi is ennek a neve... És kinézetre is nagyon hasonlóak. Így igazándiból nem nagyon tűnt fel a váltás senkinek.

Tehát van mit tanulgatnom bőségesen! És nem csak a mindennapokban

Egyre jobban megy a görög nyelvű szöveget olvasása, és a megértése is. Így most már én is Annához hasonlóan könyveket olvasok. Persze még nem olyan gyorsan, mint ő. De talán idővel ez is sikerül.

Mindez nagyon fontos, hogy megértem, mi is történik körülöttem. Ennek a birodalomnak a története 1000 évnél és messzebbre nyúlik. Ami leginkább abból állt, hogy kivel és miként szövetkeztek. A könyvtár tele van ezekkel a szerződésekkel. A szomszédok (pláne a rokonok!) pedig nem felejtenek. Képesek egy-egy szőlőlugas miatt felkelést indítani, mert valamelyik császár akárhány száz évvel korábban megállapodott valaki ük-ük-ük-ük-ük-ük-ük-ük-ük nagyapjával. Így ezek kényes dolgok, amelyekre nagyon oda kell figyelni!

Elvileg nekem ezzel nem kellene foglalkoznom. Ez a király és a tanácsadónak a dolga. Nekem elég ha sokat mosolygom, és szépen pislogok.

Mármint egyesek szerint... A normann lány biztosan így gondolná, ha lennének valódi gondolata, és kellene állandóan arra koncentrálnia, hogy lélegezzon. Theodor felesége pedig... ő vajon tud egyáltalán mosolyogni?

De nem! Ezt már Apus is mondta, ahogyan Kálmán király is! Egy uralkodó feleségének legalább annyi dolga van, mint a férjének. Csak a módszerek lehetnek mások. A Magyar Királyság pedig túlságosan is friss még. Szükség lehet arra, hogy én is megpróbáljam támogatni.

A görög-római birodalom is, ahogy fentebb írtam, nagyon öreg. Mégis közel volt, hogy elbukjon. Apósom, Alexiosz császár fordította meg a birodalom sorsát. Mindehhez ügyes politika, jó szövetségek, no és persze a rendíthetetlen hit volt szükséges.

Ha már a hittnél tartunk. Otthon sokkal több időm volt, így gyakran jártam a szomszédos templomba. És ez jó volt, mert nagyon jó teológiai vitákat tartottunk. Egészen jó kis klubbot hoztunk létre. Gondoltam, ezt itt is lehetne folytatni.

Természetesen egy olyan vallásos helyen, mint Konstantinápoly, jó ötletnek tartották a kezdeményezést. Így hamarosan össze is ültünk egy kis vallásos beszélgetésre. Gondoltam, indítsunk egy könnyűvel, így a Felabaráti szeretetről beszélgessünk.

Csakhogy míg otthon mindenkinek volt saját véleménye, és tényleg érdekes gondolatokat lehetett átbeszélni, itt teljesen más volt a helyzet. Itt ugyanis - mint később megtudtam - nem megengedett az eltérő vélemény. Nemcsak vallási ügyekben, hanem más birodalmi dolgokban is ajánlatos volt a császár véleményét követni. Akik nem így tettek, könnyen egy zsákban találhatták magukat. Majd a Boszporuszban.

Így tehát a rangban legmagasabb főúr elmondta a véleményét (ami szerintem igencsak

téves volt), mire mindenki elkezdett helyeselni, és egyetérteni. Csakhogy az emberek elkezdtek egymást túllicitálni, hogy ki az, aki jobban egyetért a főúrral. Ebből pedig először sárdobálózás lett, majd elkezdtek a 200 éves sérelmeket is felhánytorgatni. Utána pedig direkt átmentek pogányozgatásba.

Innen pedig egyenes út volt a verekedés az urak és úrhölgyek között. Bár az utóbbiak közvetlenül nem vettek részt a csatározásokban, csak a kötőtűkkel dobálóztak. Egyeseknek pedig egyenes út vezetett az ablakon keresztüli távozáshoz (valószínűleg ők nem így tervezték a távozást). Ezek után a kedélyek meglepően gyorsan megnyugodtak. Mindenki kibékült a másikkal, majd kézen fogva lementek a boros pincébe.

Később úgy hallottam, hogy ott ismét előkerült a téma, és ismét fellángoltak az indulatok amit végül hajnalban a városőrségnek kellett lecsillapítania. És csak azért nem került megint 2-3 ember az ablak rossz oldalára, mert a borospincében nincsen ilyen.

Így tehát ez az egyébként értelmes és izgalmas hobbimat nem tudtam Konstantinápolyban folytatni. E mellett pedig mást nem igazán tudtam csinálni, és kezdtem magamat egyedül érezni. Egy magyar lány vagyok egy igencsak idegen világban.

Jó persze, itt voltak a magyar szolgáló lányok is, akik ott segítettek, ahol csak tudtak. De nem lehet a végtelenségig arról beszélni, hogy ki milyen furcsa gyümölcsöt talált a piacon. Sőt! Szerintem 2 percnél tovább sem lehet erről beszélni! Vagy még annyit sem..

Jánosom pedig mindig nagyon elfoglalt. Hiszen egy hatalmas birodalmat kell majd kormányoznia. Nem egyszerű erre felkészülni. Amikor pedig mégis van ideje, hogy együtt legyünk, elég csak hogy a kezemet megfogja, és mindjárt előkerül .

De tényleg! Hogy tudnak ezek mindig ott lenni, ahol mi vagyunk? Mert azt értem, hogy a könyvtárban el lehet bújni. A parkban is el lehet bújni. Még a hajón is el lehet bújni, meg az öltözőben (János zoknis fiókja hatalmas...még egy ökrös szekér is elférne benne!). Nem is beszélve a templomról (ezek mégis mit képzelnek rólunk?!?!). Na de a konyhában?? Ott mégis hova lehet elbújni? A fazékban??? A kések közé?? Tiszta rejtély...

Szóval leginkább egyedül vagyok. És az is biztos, hogy amíg nem igazodok el a palotai szabályokban és szokásokban, addig egyedül is maradok. Ezért is forogatom sokat a birodalmi könyveket.

Addig viszont úgy tűnik, hogy egyetlen társaságom Anna. Írtam már, hogy ő a legjobb barinóm itt?

Vele sokszor eljárunk a városban. Még a fogat versenyre is elhívott! Sőt! Átmentünk a Boszporusz másik oldalára, Kalcedóniába(1), ahol fontos egyházi döntések szoktak születni. Sőt! 600 éve még zsinatot is tartottak! Igazán izgalmas volt!

Ugye, hogy milyen jó barinőre találtam Annában. És még egyesek azt mondják, hogy vigyázni kell vele, mert titokban ő szeretne a trónon ülni! Ugyan már!

(1) - Kalcedónia, vagy Khalkenia, esetleg Chalcedonia. Ma Kadıköy, Isztambul része az ázsiai oldalon. Itt korábban létesült település. Amikor Büzans hajóval erre járt, akkor vakoknak nevezte és kinevelte őket. Mivel a túloldal sokkal jobb hely egy világváros létrehozására. És tényleg! Ott született meg a Bizánci Birodalom. De azért nem kell szégyenkeznie Kalcedóniának sem. Ma Isztambul egyik legjobb városrésze.

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-04-16

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De egy ideje már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

Most végre belekóstolok a külpolitikába!

Most már 2 éve vagyok Eiréné, a görög-római birodalom örökösének anyja. Persze ehhez kell még egy örökös is.

Jánosommal dolgozunk is rajta. És bár még mindig követi az összes mozzanatunkat és részletesen mindent le is írnak, de legalább a fahangú bárdot sikerült lecserélni. Őt ugyanis elküldtük a Szent-Földre, hogy inkább a hős lovagok cselekedeteit énekelje meg (később hallottuk, útközben az útonállók elfogták, hogy az ő cselekedeteiből is hősi éneket írjon; de végül inkább gyorsan visszaadták), de aztán. Ne a jövőendő császár és császárné hálószobájában megesett kalandokról költson dalt. Bár legutóbb nem a hálószobában, hanem a kamrában történtek az események. El se hiszitek, hogy ide is befért mindenki!

No de, hogy ne csak a pironkodásról legyen szó. Hanem pont a Szentföldről akartam ide. Ide küldtük el a hálószoba bárdunkat. És innen indult ki az én külpolitikai pályafutásom is! Erre pedig nagyon büszke vagyok.

Mindezt kicsit távolabbról kell kezdenem.

Ugyebár Jézus szülőföldjét elfoglalták a hitetlen szeldzsukok (róluk régebben azt hittem, hogy arabok, de ma már tudom, hogy nem). Nem most, hanem majdnem száz éve. Ezt persze nem lehetett szó nélkül hagyni. Nem mintha eddig bárkit is érdekelt volna, hogy mi folyik ott. De ezek után már tényleg kellett valamit tenni. Így az európai bölcs királyok és még bölcsebb egyházi méltóságok összeültek, és megtanácskozták, mit is csináljanak. Mindenki azt várta, hogy majd a másik megteszi, amit meg kell tenni. Bármi is legyen az. Csak hogy féltő volt, hogy közben a szeldzsukok megunják, és hazamennek. Úgyhogy a pápa gyorsan összehívta a zsinatot.

Ezen a zsinatot összegyűlt Európa minden igaz keresztény embere. Természetesen a királyokkal és egyházi méltóságokkal együtt. De ezen utóbbiak mind egyetértettek abban, hogy a Szentföld felszabadítására csak a teljesen igazhitű és bátor lovagok képesek. Az olyanok, mint a királyok nem méltóak erre a feladatra. Hiszen mint minden uralkodónak, náluk is becsúsznak kisebb tisztátlan ügyük. De csak kisebb, jelentéktelen. Ezért még nem

kell lefejezni senkit. Néhány órányi gyónással ki lehet kalapálni ezt a csorbát. Viszont a Szentföldre csak makulátlanul tiszta emberek mehetnek.

Összes is lettek szedve ezek a makulátlanul tiszta emberek. Igaz, egyik-másik esetben drótkéfével kellett a bátor lovagot tisztára mosni, míg máshol a bátorságot tüzes vasak bökdösésével érték el. De mint tudjuk, Isten lehetőséget ad mindenkinek, hogy bizonyítson. Arra is, hogy az ember bátor legyen, meg arra is, hogy az ember tiszta legyen. Az egyház feladata pedig az, hogy segítsen ennek a lehetőségnek a megteremtésében.

Így tehát összeállt egy bátor sereg az igazhitűekből, akik elindultak Jeruzsálem és a Szentföld felszabadítására. Őket Kálmán király is bátorította, amikor Magyarországon haladtak keresztül. Sőt arról is gondoskodott, nehogy egyik-másik bűnbe essen és esetleg fosztogatni kezdjen. Mert ugye a tisztaság megőrzése fontos dolog ezeknél az embereknél.

Mindeközben a görög-római birodalom bajban volt. Nagy bajban. Hiszen a szeldzsukok tőlük foglalták el Jeruzsálemet. Meg egyébként is sok helyen állt a bál a birodalomban. Sok helyen fosztogatók tartották rettegésben az embereket. Ahol viszont jó lét volt, ott pedig a nép lázadt fel, hogy még jobb életük legyen.

De nem volt jobb a helyzet az uralkodók között sem. Éppen azon törték magukat, hogy a másinak a fejét betörjék. Persze így nem csoda, ha közben a birodalomban is rablások és lázongások voltak. Ebből a káoszból végül az apósom, Alexiosz került ki győztesen. És neki pont kapóra jött, amikor néhány évvel később a keresztések is megérkeztek. Őket mindjárt hadra is fogta, és megtisztította először az birodalom nyugati felét a lázadóktól és a rablóktól. Mert hát ugye ez a két csoport tevékenysége igencsak ellentmond a Bibliával. És ezért minden igazhitű kereszténynek kötelessége segíteni eme két csoport felszámolásában.

Miután az apósomnak sikerült a birodalom nyugati felében rendet tennie, már biztonságosan mehetett a keleti városok felszabadítására. Mégpedig az egyik legfontosabbak, Antiokheia-t(1). Miután a várost sikerült megtisztítani a hitetlen szeldzsukok, már nem állt több akadály a keresztések elé. Apósom itt elbúcsúzott a bátor lovagoktól, és visszatért Konstantinápolyba. Hiszen ő sem érezte magát méltónak ahhoz, hogy Jeruzsálemet felszabadítsa.

Természetesen Alexiosznak más külpolitikai vitákat is el kellett rendeznie. Köztük a normannokkal, bolgárokkal, és a magyarokkal, így Apussal, majd később Kálmánnak. Ennek eredménye lett az én házasságom. De ez már egy másik történet.

Az igazhitű bátor lovagok végül megtisztították Jeruzsálemet a pogányoktól. És ezzel megnyílt az út is a zarándokoknak.

Én, mint királylány nem szoktam sokat gyalogolni. Jó persze, sétálgatok a kertben, meg Jánosommal (és a 27 követővel) elmegyünk néha a közeli erdőbe is. No meg neme egyszer

eltévedek ebben a hatalmas palotában is (valaki kitalálhatna valami mozgó szerkezetet, hogy legalább a lépcsőket megússzam). De hát mi ez ahhoz képest, mintha valaki Rómából vagy Párizsból gyalogol el Jeruzsálemig?!

Ebbe addig bele sem gondoltam, míg egyik nap éppen Annával (a legjobb barinőmmel) csónakáztunk az Aranyszarv-öbölben. Akkor láttam egy csapat embert a parton gyalogolni. Mit embert! Mintha egy kupac rongy lett volna! Kérdeztem is Annát (a legjobb barinőmet), hogy kik lehetnek azok. Mire ő mondta el, hogy azok ott bizony a zarándokok. És igazándiból nincs semmijük, koldusok. Útközben kérnek alamizsnát, vagy azt ették, amit az erdőkben találtak.

Mondanom sem kell, hogy mindjárt megsajnáltam őket. Ekkor gondoltam bele először, hogy milyen nagy utat is tesznek meg. És mindezt miért? Valami kincsért? Hatalomért? Nem-nem. Hanem a lelki üdvösségükért. Ami persze a legnagyobb kincs, amit itt a földön el lehet érni. Mégis azért sokan jobban kedvelik a kézzel fogható dolgokat.

Ezek után el is mentem a Jánosomhoz, hogy beszéljek vele. Valamit ki kellett találnunk, hogy segítsük őket. Mégiscsak fontos feladatot teljesítenek.

János nem igazán lelkesedett az ötletemért. Elsőnek azt mondta, hogy ezek nem női dolgok, ne foglalkozzunk velük. Fogjak inkább kötőtűt, és csináljak sapkát, ha ennyire nem bírok magammal... Augusztusban?? Megőrült ez? Akkor furulyázzak, hárfázzak! - volt a válasza.

Meg különben is. Ő még csak örökös, az apja a császár. Nagyon nem tehet semmi. És egyébként is, a trónja addig nincs biztosítva, amíg nekem nem születik fiam.

Pfffff!!! Na ezt jól megkaptam! Mintha ez mind az én hibám lenne! Tessék csak belelapozni az elmúlt hónapok krónikáiba!! Le van írni pontosan, mikor mi, meg kinek merre és hogyan!! Kiderül, hogy ki az, aki nem teljesít rendesen...!!!

Hú de mérges voltam rá. Olyannyira, hogy két héten keresztül minden nap reggeltől estig gyónhattam. És alig léptem ki a kis fülkéből, már fordulhattam is vissza. Még az ebédemet is oda kérettem...

Amikor már lenyugodtam, akkor úgy döntöttem, bevetem a titkos fegyveremet. Amit még Kálmán király tanított nekem: Azt mondta, hogyha a dolgok sehogy sem mennek, használjam a nők ősi titkos fegyverét: a sírást.

Legközelebb, amikor ismét felvettem az ötletet Jánosomnak, jó mérgesen rám mordult. Éppen kezdett volna bele a szokásos monológjába, mire én pedig elkezdtem sírni. A palota hangulata egy pillanat alatt megváltozott. Hirtelen mindenki megmerevedett.

Kivéve persze a már sokszor említett 27 embert. Akik ismét erőteljes jegyzetelésbe kezdtek,

és félhangosan ki is mondták, mit írnak éppen: "A jövődő császár anya sír". És az új bárdunk is kezdte a rímeket összeszedni, majd pár másodperc múlva dalra is fakadt.

Ez azért már sok volt Jánosomnak (egy kicsit meg is sajnáltam...ez azért elég gáz volt.. kellene egy másik bárd). Inkább gyorsan beleegyezett a kérésembe. Még egy aranysegélyű zsebkendőt is kaptam tőle.

Másnap egy tízfős csapat érkezett a reggeli után. Őket küldte Jánosom, hogy együtt találjunk ki valamit, és valósítsuk meg. Ennek nagyon örültem. Azt azért meghagyta, hogy a költségek azért ne szökjenek az egekbe.

Oké...nos..hogyan is kezdjük neki? Azt gondolom, hogy elsőnek két fő problémát kell megoldanunk: az étkezést, és a szállást.

Az étkezés nem volt túl bonyolult. Építettünk egy amolyan állomás félét, ahol a zarándokok tudtak enni. Olyat, ami tápláló. És olyat is, amit magukkal tudnak vinni a továbbiaknak. Ennek megszervezése nem tartott sokáig. És miután az első elkészült Konstantinápoly mellett, még néhányat építettünk a zarándok út mellett. A terveink szerint ezeket idővel bővítjük, hogy egyben templomok is legyenek. És szállások is.

Nos igen... a szállás már nem ment ilyen könnyen. A zarándokok általában istállókban alszanak. Csak hát...olyan szaguk van, amitől a lovak megbokrosodtak.

Jött az ötlet, hogy akkor mossuk meg a zarándokokat. De attól meg ők bokrosodtak meg. Így végül egy köztes állapotot kerestünk: szalmával bélelt egyszerű faházat készítettünk. Oda kellett figyelni, hogyha túl komfortos, akkor túl magasak a fenntartási költségeik. Meg valahogy ki tudja miért, olyankor a dolgok is mindig el-eltünedeztek. Pedig hát ezek jámbor emberek.. Vagy azért mennek Jeruzsálembe, hogy jámborak legyenek?

De közben túlságosan egyszerű sem lehetett. Mert akkor meg az egész értelmét veszti... Így lett végül az, hogy fából néhány falat, meg tetőt készítettünk. Így védve vannak az elemektől. Belül pedig szalmával lett kibélelve. Így elég kényelmes lett, mégis egyszerű a karbantartása.

Még további ötlet volt, hogy építtessünk hajókat is, amelyek a zarándokokat Konstantinápolyból Jeruzsálembe viszi. De János azt mondta, az már úgy tényleg túl költséges lenne. Arról nem is beszélve, hogy akkor már a zarándoklás nem lenne az igazi. Annak fontos része a megpróbáltatás is... Hát ha ő mondja....

Nagyon örültem, hogy ezt meg kiviteleztük. Nemcsak azért, mert végre valami hasznosat csinállok az új életemben. Hanem azért mert, tényleg segíthettem az embereken.

Még inkább örültem, amikor néhány hónap múlva Jánosom magához hívott.
- Tudod Eiréné, kedvesem! Amit a zarándokokkal csinálták nagyon ügyes volt.

- Köszönöm felséged!
- Ráadásul egy kisebb diplomáciai sikert is elértél velem!
- Hogyan?
- Az egyik király rendkívül hálás, amiért a fiáról gondoskodtunk.
- Mi?? Egy herceg is volt köztük? Mégis melyik? Úgy néztek ki a szerencsétlenek, mint egy rongycsomó...
- Gondolom az, amelyiknek nem hiányoztak a fogai.. legalábbis nem mindegyik...
- Ha, hogy őóó! Emlékszek rá.. Tényleg nem úgy beszélt, mint a többiek. Éreztem, hogy felkeltettem Jánosom figyelmét. Most kezdte kapiskálni, hogy én bizony Kálmány király tanítványa vagyok. Nem ám valami toronyból kiszabadított hercegnőcske.

Viszont nem feledtem el Kálmán királyom tanácsát sem, hogy ezt a tudást nem ajánlott nagy dobra verni. Főleg Konstantinápolyban, ami köztudottan az ármányok melegágya (bár ezt még mindig nem értem, hiszen Annával annyira jól barinők lettünk! Meg az anyósom is kedvel, ebben egészen biztos vagyok).

Így végül megállapodtunk abban, hogy direktben nem szólok bele a külpolitikába. Viszont kíváncsi a véleményemre.

Ezek után megmutatott nekem néhány titkos ajtót, amiken keresztül be lehet jutni bizonyos helyekre. És bele lehet hallgatni bizonyos beszélgetésekbe.

Az elkövetkező időszakban sok politikai döntésben adtam tanácsot Jánosomnak. Persze most még nem ő a császár, az ő hatásköre is nagyon korlátozott. Mégis, sikerült elérni egy kereskedelmi kapcsolatot a magyarokkal. A Dunán keresztül fog búza érkezni Konstantinápolyba. Ez igazán jól fog jönni, hiszen a szeldzsukok ellen vívott harcokban nagyon sok belső tartomány veszett el, sok termőfölddel. Ezért nagy mennyiségű búzát kell hozatni külföldről.

Eddig nagyrészt a Krímből vette a birodalom. De mind a Fekete-tenger, mind a tatárok nagyon kiszámíthatatlanok. Így mindenki jól járt, hogy ezentúl a Magyar Királyságtól veszik a búzát.

Remélem, legközelebb a só kereskedelem beindításában is tudok segíteni!

--

(1) Antiokheia - Az ókor egyik legjelentősebb városa, a Kelet Királynője. Ma Antakya

Szeretnék, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a

Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-04-23

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De egy ideje már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

És terhes vagyok! Ez most már biztos! Úgyhogy nagyon boldog vagyok.

De ebben nem mindenki osztozik. Egy csoport befolyásos főnemes megkérdezte a halakat, hogy milyen nemű lesz a gyerekem. És azt hozták ki, hogy lány.

Érted. Itt vagyok a keresztény vallás keleti központjában, mire az emberek a halakat kérdezzék a jövőmről (az én jövőmről!). Micsoda pogány dolog ez már! Már szoltam a főpapoknak meg Jánosomnak, hogy máglyán kellene elégetni mindet. De mind azt mondja, hogy nem ilyen egyszerű ez. Meg amúgy is, most van az esős időszak, és ez nem tesz jót a máglyának. Pedig hetek óta egy száll felhő sincs, és minden teljesen száraz...

Az egész úgy kezdődött, hogy... nos igen.. elég furán kezdődött.

Kedves naplóm! Tudnod kell róla, hogy ez itt Konstantinápoly, a világ közepe. Persze Róma is ezt gondolja magáról. Meg Henrik is, a német király is úgy gondolja, hogy a palotának nevezett fakuckója a világ közepe. Én is így hittem, amikor még Apus, majd később Kálmány palotájában laktam. De ez a város tényleg hatalmas, és tényleg a világ közepe.

Naponta százánál is több kereskedő érkezik hajón, vagy szárazföldön a világ minden pontjáról. Nagyon sok mindent hoznak nagyon sok helyről. És ennek egy része az asztalunkon köt ki. Pedig bizonyára egyes dolgokat inkább nem megenni kellene, hanem felhúzni, hajra kenni, vagy csak simán ráülni.

De minden esetre a szakácsaink mindent megtesznek, hogy mindegyikből étel legyen. Ahogy azért is mindent megtesznek, hogy ez az étel változatos legyen.

Oké, azért mégiscsak királylány vagyok. Otthon is láttam változatos ételeket, meg igencsak érdekes dolgokat. Nem is beszélve arról a francia iker hercegnőről, akik a szakácsot is hozták magukkal. A nagy kövér bajszos ember egész nap a várudvarban kergette a csigákat.. de hát azok olyan gyorsak...

Meg ott volt az a normann herceg is, aki udvarolgatott. Egy akkora halat hozott magával, ami nem fért fel a szekérre. Fel kellett darabolni, és még így is 18 kocsi kellett hozzá. Már

mindenki azon aggódott, hogy miként fogják ezt meg megsütni, amikor kiderült, hogy nyersen akarja megenni. Más nem lelkesedett ezért az ötletért, így jóformán az egész megmaradt. Szerencsére még az előtt hazament, hogy ez a hatalmas hal igazán rohadni kezdett volna. Még alig távozott a herceg, az egészséget gyorsan beledobták a Dunába.

Tehát már otthon is láttam, és ettem sok mindent. Finomat is, meg furcsát is. De azért az asztalra került dolgok egy bizonyos keret között mozogtak.

Vegyük például a sajtot. Ez kerek, kemény, büdös, és amolyan sárgás színe van. Semmiképpen nem kék, vagy rózsaszín. Nos... Konstantinápolyban megtanultam, hogy a sajt bizony lehet még akár kék is.

Meg persze zöld is. De olyat láttam már otthon is, amikor még kislányként a várudvarban játszottam, és véletlenül megtaláltam az elfeledett élelmiszerraktárat.

Itt viszont, Konstantinápolyban tényleg, de tényleg nagyon furcsa dolgokat eszünk(*). És már lassan 2 éve itt vagyok, de nem még mindig minden nap, minden étkezés meglepetés. És hát ennek néha bizony érdekes eredményei vannak.

Szerencsére a birodalmi palota közvetlenül a Boszporusz partjára épült. Itt szép nagy ablakok vannak, amiken keresztül ki lehet nézni a tengerre. És mondjuk gyönyörködni a napkeltében. De akár valamit ki is lehet dobni.

Egyes emberek pl. más embereket szoktak kidobni rajta. Legtöbbször zsákba kötve. De ha sürget az idő, akkor sürget az időt. Ezt ők politikának hívják.

Az én részemről csak a vacsora szokott arrafele távozni, ha az ételnek nem sikerült a diplomáciai kapcsolata a gyomrommal. Jah.. nevezhetjük ezt is politikának..

Szóval ha olyan vacsora van (és gyakran van olyan vacsora), akkor esténként az ablak mellett szoktam politizálni.

Na de miért is írtam le mindezt? Hát mert ugye . Ők azok, akik minden olyan lépésemre nyomon követik, leírják és meg is éneklik, amelyik az utódlással lehet kapcsolatban. Így minden alkalommal, amikor félrevonulok politizálni, akkor ők is megjelennek, és lesik a jeleket. Hátha ezúttal nem a sokszemes zöldes-lila szósz miatt nézelődök ki az ablakon, hanem mert terhes vagyok.

Mert ugye a terhesség egyik jele az, ha az ember elvonul egy kicsit politizálni.

Egy-egy ilyen jelenet után napokon keresztül különféle papok, tudósok, bábák, és mágikus ráolvasók követik minden egyes lépésemre. Hátha valami olyan jel is megjelenik, amelyik biztosabban jelzi a születőben lévő trónörökösöt.

Én pedig ilyenkor mindig elmondom magamban kilencvenkilencszer, hogy Nem, nem érdekel, mit csinálnak az éjjeli edényemmel!! Téged se érdekeljen, kedves naplóm! Mindannyian jobban járunk azzal, ha ez a titok megmarad titoknak. Bár egészen biztos vagyok benne, hogy erről is részletes feljegyzés készül a birodalmi archívum számára. És másnap már a fél város ezt olvassa...

Teltek-múltak a napok, hetek, majd a hónapok. És mindig, amikor elvonultam politizálni, akkor napokig lázban égett az egész palota, hogy na majd most! Majd most meglesz a trónörökös. De eddig csalódást kellett okoznom.

Bár ahogy észrevettem, Annát (ő a legjobb barinóm) ez mindig feldobta, és viccesnek találtam. Egészen addig, mígnem egyszer a birodalmi hírvivő bejelentette, hogy most már tényleg terhes vagyok. Megtörtént a második jel is. Bármi is volt az (nem, nem akarom tudni!!). Így ez most már biztos. Ekkor hirtelen Anna nagyon furcsán nézett rám.

Amit nem értek. Azt hittem, örülni fog az örökösnek. Hiszen ő mindig is a birodalmat tartotta elsődlegesnek. Még egy könyvet is kezdett írni a dicsőségekről. És hát ő olyan okos. Ő is tudja, hogy az apja Jánosomat jelölte ki örökösnek. Erről papír is van. És a birodalmiak nagyon szeretik az ilyen papíros dolgokat. Ezt ugye láthatod abból is, hogy mindent lejegyeznek.

Meg azért azt Anna is bizonyára tudja, hogy a férje, Niképhorosz nem igazán tudna egy ekkora birodalmat irányítani. Igazándiból én még egy almát sem bíznák rá. Meg időnként az ajtón sem sikerül egyedül kimennie. Ilyenkor többen is segítenek neki.

Pedig azt mondják, nagy vitéz ember. És tényleg nagy. Meg... értem én, hogy Annának mi tetszik benne! Hajaj! (na, mehetek megint gyónni...). Persze az én Jánosomnak a nyomába sem ér, főleg ha elkezd beszélni. Az én Jánosom azért mégiscsak mégiscsak húha! (még egy ok a gyónásra). De azért Niképhorosznak sem kell szégyenkeznie. Viszont nem lenne ő jó császárnak... (mondjuk ezért a gondolatért amúgyis le kell ugranom a templomba gyónni, úgyhogy nem olyan nagy baj, hogy egy-két másik gondolat is becsúszott...)

Tehát Anna elég fura lett a második jel után. De nemcsak ő, hanem mintha a palota épülete is megkerült volna.

Egyik reggel azt kellett észrevennem, hogy a szobám előtti lépcső rettentően csúszik. Nem sokon múlt, hogy leestem rajta, és összetörtem magam. Ez végül az egyik szolgálólánnyal történt. 20 napig volt kénytelen feküdni a balesete után, úgy összetörte magát..

Egy másik alkalommal meg vacsora után éppen a telihold felé politizáltam, amikor úgy éreztem, mintha valaki hátulról meglökött volna. De amikor körbenéztem, nem láttam senki. Anna szerint csak a szél volt... Szerencsére nem estem bele a Boszporuszba, mert elég

tapasztalt politikus lettem ekkora. Jó erősen kapaszkodtam mind a bal, mind a jobb oldalba.

Aztán volt olyan is, hogy nem éreztem jól magamat. Ezért az ételt a szobámba kérettem. De mire megérkezett, minden étvágyam elment, így odaadtam a macskámnak. Két nap múlva az összes szőre kihullott.

És még további furcsaságok is történtek. Majd pedig amilyen hirtelen kezdődött az egész, úgy ért véget.

Egy éjszaka megint telihold volt. De még a Jupiter, Mars és a Vénusz is a helyén volt. Így mondták nekem. Én meg azt mondtam, hogy persze, hogy a helyén van mind, hiszen fent van az égen. Mégis, hol kellene lenniük. Erre azt mondták nekem, hogy csak maradjak csendben, mert nem értek én a csillagjósáshoz. Mire én meg azt mondtam, hogy az pogányság, naná, hogy nem értek hozzá! Ezek után kiegyeztünk abban, hogy az én csónakomba csak olyanok ülhetnek, akiknek már korábban kivágták a nyelvét.

Így hajóztunk át a Szigetekre. Itt egy csapat főnemes először tüzet gyújtott, majd meztelenül elkezdtek körülötte táncolni (azt hiszem, egy egész héten keresztül gyónni fogok...). Majd következett a tűzön átugrás. Ez ment addig, míg szegény Theodornak...hát...hogyan is írjam le... A lényeg, hogy ez esemény után egy gyónást nyugodtan kihúzhattam a listámról.

Ezek után mindenki leült a partra, és mereven nézte a halakat. Mindezt síri csöndben kellett tenni. Mert szerintük a halak tudják, hogy a gyerekem fiú, vagy lány lesz.

Egy jó darabig ültünk csendben mozdulatlanul, mire egyikünk (talán a fő-fő nemes) kijelentette, hogy a gyerek lány lesz. A többiek (akik valószínűleg nem voltak fő-fő nemesek) gyorsan egyet is értett.

Miután így megtárgyalták az én ügyemet (nélkülem persze), rutinosan és gyorsan kikapkodták a halakat a vízből, és megsütötték. Legalább ennyi értelme volt a tűznek. Mert én azért maradok annál a verziónál, hogy majd a Jóisten eldönti, hogy fiút, vagy lányt szüljek. És ez majd akkor derül ki, amikor ki kell derülnie.

Visszafele kissé komorabban haladtunk. Talán nem örülnek annak, ha lányom születne (én mindenképpen boldog leszek. Akár fiú, akár lány lesz). Vagy talán az a rengeteg hal, amit megettünk... Vagy az a rengeteg bor, amit megettünk... Szegény Theodor... ez nagyon nem az ő napja volt. Négyezer kellett kihúzni a tengerből!

Miután visszaértünk, a palotában is kissé hűvösebb lett a hangulat. De viszont minden jel arra mutat, hogy visszakaptam Annát. Végre ismét ő a legjobb barinóm.

* Érdekesség:

Amerika felfedezése előtt Európában nem ismerték a mai kedvelt fűszert, a paprikát. Ezért az ételek jellemzően földszínűek voltak.

Ezen kívül nagyon sok ma népszerű és könnyen beszerezhető fűszer 1000 éve még ritkaság, és nagyon drága volt. Attól függően, mennyire volt járható a Selyem-út. Így ezeket csak a legkülönlegesebb alkalommal használták.

Bizánc egy kicsit jobb helyzetben volt, mivel ő állt a kapuban. A fűszerek az Aranyszarv-öböl partjára érkeztek az akkor ismert világ számtalan pontjáról. Ma itt az Egyiptomi bazárt, azaz a fűszerbazárt találjuk.

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királynéről, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-04-30

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De egy ideje már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

És most már nemcsak egy sima feleség vagyok. Megszületett a fiam, a birodalom jövőbeli császára: Alexios.. vagyis Elek. Tehát én most már a jövőbeli császár anyja vagyok.

Ez pedig azt jelenti, hogy én leszek a második legbefolyásosabb ember az egész birodalomban!! Mindjárt egy jó alapos rendrakással fogom kezdeni... Pl. ezek a hülye lila függönyök tutira ki lesznek hajítva az ablakon... Nem is! Az AyaSofya előtt csinálók egy hatalmas máglyát, és ott fogom elégetni mindet.

De Elek, azaz Alexios nem érkezett egyedül! Mint kiderült, ketten laktak bennem az elmúlt 9 hónapban. Egy lányos is született, Mária.

Így végül igazuk volt a halas jósoknak, hogy lányom lesz. Még ha csak félig is, de igazuk volt. Így pedig nem tudom őket a függönyökkel együtt elégetni..

Ha azt gondolod, kedves naplóm, hogy a terhesség bonyolult egy királylánynak, pláne a birodalom jövőbeli örökösének az anyjának. Akkor megnyugtatlak téged, hogy az mind semmi a szüléshez képest!

Eddig ugyanis csak egy feleség voltam, a potenciállal, hogy én fogom a birodalom jövőjét nyújtani. De így, hogy a dolgok biztosak lettek, nos... hát jócskán felkavarták a dolgokat!

Én eddig csendesen sírdogáltam, hogy hű de magányos vagyok itt a világ végi csillogó-villogó minden jóval felszerelt palotában (persze ott voltak a magyar szolgáló lányok, meg János is, nem is beszélve Annáról, a legjobb barinőről. De hát akkor is, egyedül voltam na... hiányzott az otthon... az ismerős falak... meg egy jó kis vadkan pörkölt, amit kézzel lehet enni! Nem ezzel a tizenhétágú aranyozott villával..). Aztán egy csapásra minden megváltozott. Akkor már visszasírtam az egyszerű egyedüllétet. Hirtelen túl sokan lettek körülöttem.

Aztán mindez megint megváltozott, és megint egyedül lettem... Persze a magyar szolgáló lányok továbbra is ott voltak velem, meg János is (sőt! Úgy látszott, János nagyon is aktív lett! Meg büszke, miegymás. Mintha még jobban egymásra találtunk volna). És Anna is. Bár ő megint elkezdett furcsa lenni... Úgy látszik, megint holdfogyatkozás zajlik a fejében...

Aj, nagyon előre rohantam a történetbe... Ez így nagyon zavaros lett..

Tehát ahogy egyre kerekedett a hasam, és egyre inkább tűnt úgy, hogy a reggelivel együtt az asztalt is befalom, úgy kezdett egyre több ember körülöttem sürgölődni. Néhány főnemes a múltkor elcsevegett a halakkal (ezen még mindig teljesen ki vagyok akadva). És ezek az okos állatok (legalábbis ezen főnemeseknél biztosan okosabbak) elmondták, hogy a baba lány lesz. E miatt pedig ezen főnemesek úgy gondolták, hogy teljesen felesleges azokat a dolgokat végrehajtani, amit egy fiú örökösnél szokás.

Szerencsére azért az udvar nem egységes. Sőt! Meg hajaj! Vannak ám itt érdekes taktikák, látványos hátbabökések, meg rejtélyes eltűnések bőségesen! Erről az egészből nagyon izgalmas könyveket lehetne ám írni!

Szóval hiába gondolta a főnemesek egy csoportja, hogy a jövődő babám felejtős, mert csak lány lesz (már ezért megérdemelnék, hogy a Boszporuszba végezzék!), egy másik csoport nem ért ezzel egyet. Talán nem bíznak a halakban, vagy ők is helyezkednek.. Azt azért már sokan megtanulták, hogy nem jó a jövődő császár feleségével összeveszni... Erre azért büszke vagyok!

Nos ők bíznak benne, hogy mégis fiút fogok szülni. Vagy legalábbis szeretnének jól helyezkedni. De a lényeg, hogy ők elindították azt, amit én csak Fiúszületési Procedúrának hívok. Röviden csak FP. Hehe, jó ez a név, mert senki se érti, mit is jelent.

Ennek csak egyik része volt az, hogy mindjárt szereztek még két tucat krónikást, meg 8 darab zenészt, és hozzá 12 orvost. De elláttak minden földi jóval, ami szerintük a jövőbeli császárnak szüksége lehet. Nem nekem, hanem a babámnak. Így időnként elég fura dolgokat kellettennem, és tennem. Volt légzési gyakorlatom, futottam is, de még fejen is álltam. Ettem pulyka meg oroszlán húst (vadkan pörkölt azért nem volt), meg csalánlevélbe csomagolt párolt szamócát. Csak hogy néhány érdekeset említsek.

Most bizonyára csodálkoztok, hogy miért kaptam 12 orvost. Mikor zenészből 8 is elég... Nos, érdemes tudnotok, hogy 3-3 orvos mindig a közelemben volt. Persze a krónikások is, ahogy a zenészek is (az egyik folyamatosan lantot játszott a babának, mert hogy attól okosabb lesz). De az orvosok egymást váltották. 3 jött velem reggel, 3 este, és 3 volt velem éjjel.

Aztán a létszámuk jelentősen megcsappant. Ahogy az utolsó hónapok kezdek közeledni, úgy törték elő a tudományos nézetkülönbségek. És olyankor egyik-másik eltűnt. Az egyik ráadásul elment úszni. János azt mondta.

Azt is mondta János, hogy valami pogány szokást akart csinálni, azért ment el úszni. Mindezt úgy, hogy megvágta az ujját, hogy odavonzza a ragadozó halakat. Meg még egy követ is kötött a lábára, majd bemászott egy zsákba. A pogányoknak vannak ilyen bizarr dolgaik -

mondta János, miközben megvonta a vállát. E miatt annyira nem aggódott, amikor az orvos napok múlva sem került elő..

E mellett előkészítettük a babaszobát is. Képzeljétek el! Előkerültek a régi császárok játéka is! Még Nagy Konstantin fa lovacskáját is megtaláltuk!

Természetesen a gyerekszoba berendezésében nem sok szavam lehetett. És bár mérgeződtem miatta, de kénytelen voltam elfogadni, hogy bő ezeréves hagyományok vannak. Nem érdemes velük szembe menni.

No de amikor a szobámat kezdték lilára lefesteni! Mert attól lesz szép fényesek és egészséges a gyereknek a haja... Hiába mondtam, hogy én rózsaszínt szeretnék! De erre azt mondták, hogy a rózsaszíntől egyenes szőke hajú gyerekek lesznek. Míg a lila jól bebaráncítja és begöndöríti a gyereknek a haját, ahogy az igazi göröghöz illik. Hiába mondtam, hogy nekem vörös göndör hajam van, Jánosnak meg fekete göndör (de még milyen haja van! Húhú! Nem is haja van annak az oroszlának, hanem sörénye! Na, asszem este megint egy órát fogok a gyónással tölteni...). Ebből nem lesz egyenes, pláne nem szőke... De ragaszkodtak a lila falhoz, és a lila függönyhöz...

Meg a lila asztalterítőhöz, a lila párnához, de még a lila fehéreneműhöz is.

Olyan ronda lett minden, hogy majdnem elmentem az ablakhoz, hogy politizáljak egyet. De az meg az orvosok figyelmét keltette volna fel ami megint fejenállással, meg csalánlevelekkel járt volna.. És ezek még csak a bemelegítő gyakorlatok.

Most bizonyára azt gondolod, kedves naplóm, hogy ez totál káosz, akkor ki kell, hogy ábrándítsalak. Ezek ugyanis még csak a sima előkészületek.

És még egy szót sem írtam Jánosom anyjáról, Eiréné Dukaina, az anyósomról. Aki ugye hamarosan nagymama lesz. Meg ugye ő az anyacsászárné. És így ő a birodalom második legbefolyásosabb embere. A császár pedig, Alexiosz kijelentette, hogy nem akar gyereksírást hallani, és őt hagyjuk ki az egészből. Különben elmegy egy harmincéves hadjáratra. Így ő ezzel ki is szállt a játékból. Úgyhogy drága anyósom maradt az elsőszámú döntéshozó az összes gyerekügyben.

Az a baj van, hogy róla bármit is írnék, azt legalább 3-5 óra gyónás követné. És már így is hosszú listám.. Lehet, hogy pokróccal együtt kell majd a templomba lemennem, mert reggelig ott maradok.

Úgyhogy inkább nem is írok semmit a kedves Eiréné Dukaima anyacsászárnéről. Kívánok neki sok egészséget, és bölcsességet. Főleg az utóbbit.

Nos, mire eljutottam a szülésig, tiszta stresszes lettem. Amitől az orvosok még több

fejenállást, és még több csalános izét adtak. Ettől pedig még stresszesebb lettem..

És igen, a szülés. Hát az csodálatos!

Persze ezt csak utólag mondja az ember. Nem akkor, amikor éppen átordít Ázsiába.

A 9. hónaptól megsaporodtak az emberek körülöttem. Olyankor már minden mozdulatomat lesték, és jó alaposan kielemezték. Vajon elkezdődött már a szülés?

Én meg pont abban az időszakban rúgtam bele véletlenül az asztalba.. És pont a kislábujjamat! Tudod kedves naplóm, azt, ami annyira tud fájni, hogy az ember húsz percig csak fekszik a földön, és nyöszörög..

Persze te napló vagy, nincs kislábujjad...

Szóval én ott voltam...a földön.. és úgy nyikorogtam, mint egy ezeréves rozsdás börtönajtó. Naná, hogy mindenki összefutott! Még a császárt is visszahívták a vadászatból! Indul a szülés! Hejehaj meg hujahúj!

Hozták a papokat. Hozták az orvosokat (már, aki megmaradt). Hozták a krónikásokat is. Hozták a nagykönyvet is, ami igazolta, hogy János az apa. Hozták a zenészeket is. Meg egy lila takarót is. Lilát... már megint...

Mondjuk most jól jött. Mert amikor kiderült, hogy téves riasztás volt, legalább a fejemre tudtam húzni, hogy legalább engem ne lásson senki.

Mikor ténylegesen megkezdődött a szülés, akkor megint összehívtak mindenkit. A császárt megint visszahívták a vadászatból, és Jánosom is visszajött Khaledonból*, a szemközti ázsiai kisvárosból. Meg valaki hozott egy fekete embert is. De hogy azt hol találta, meg minek hozta...rejtély.. de éppen jobb dolgom volt akkor, minthogy pont ezen gondolkozzak...

Tanulva az előző esetekről azért előbb vártak egy kicsit, hogy tényleg biztosak legyenek abban, hogy a szülés megindult. Csak utána gyűjtötték össze a nagy csapatot. Legalább százán voltak. Vagy még többen! Egyáltalán hogy fért be mindenki abba a szobába?

De volt, aki kívül volt! Az egész birodalom izgulta végig a jövődí trónörökös születését. Sőt! A birodalom még jobban izgult, mert nem tudták, hogy fiú vagy lány fog belőlem kibújni. Ők nem beszéltek a halakkal.. szerencsére.

Szóval az ablaknál is állt egy krónikás, meg az ablak alatt. A fenti ember minden részletet lekiáltott, mire a lenti tovább adta a friss információkat. Aznap éjjel senki sem aludt. Mindenki arra volt kíváncsi, hogy mi történik a magyar királylánnyal és az ő babáival.

Én mindeközben csak simán ordítottam. Bár adtak nekem ezt azt, még papi áldást is. Olyan sokat nem segítettek. Így annyira nem érzékeltem, mi zajlik körülöttem. Annyi biztos, hogy a krónikások igencsak lelkesen jegyzeteltek mindent. Másoknak az volt a feladatuk, hogy megbizonyosodjanak, a gyerek tényleg az enyém. Nem történt csere valahol útközben (mégis hol? Legalább 100 tanu figyelt árgus szemekkel). Ők folyamatosan benéztek az ágy alá, a szekrény mögé, meg ilyenek.

Aztán ott voltak azok, akiknek a feladata a gyertyák tartása volt, a víz melegen tartása, friss víz hozása, meg az ilyenkor szokásos segéd munkák.

Egy ember meg kiesett az ablakon. Neki valószínűleg nem ez volt a feladata, de most így alakult.

Meg persze ott voltak az orvosok is.

Ott voltak még a zenészek is, akik új dalt komponáltak a trónörökös születésére. Másnap a fél város ezt énekelte:

Óda a magyar királylány szüléséről

Nyomj, nyomj, balról jön, jobbról jön.

Kint van már a feje, és ez fiú! Isten éltesse soká az új örökös!

De jó, van még ott valaki. Ő pedig lány! Isten éltesse soká az új hercegnő!

... vagy valami hasonló... görögül jobban hangozott.

Igen, tehát ketten lettek! Egy fiú, és egy lány! Megszületett Alexios (Elek) és Mária.

Valaki mindjárt az ablakhoz ment a babákkal, és megmutatta a kint összegyűjt hatalmas tömeghez. Először véletlenül a lányt, Máriát emelte fel. De aztán észbe kapott, és végül mégis Eleket látta meg a nép elsőnek.

Majd utána hirtelen mindenki kivonult a szobából. Babával együtt. Én a kimerültségtől tiltakozni sem tudtam. Csak egy öreg orvos maradt mellettem, de ő is csak azért, mert a nagy izgalmak között elaludt. Nincs mit tenni, inkább én is elaludtam.

Másnap érdekes dolgokat kellett tapasztalnom. Olyan nagyon nem tudtam, hogy miként mennek a dolgok tovább. Volt némi elképzelésem, hogy együtt leszek a babákkal, meg ilyenek. De úgy pontosan nem mondta el senki, mire is kellene számítanom. Ebben Kálmán király sem tudott tanácsot adni. Az idősebb nők meg azt mondták, hogy majd úgyis tudni fogom.

De ők nem Konstantinápolyban szültek.

Itt ugyanis egy egészen komoly csapat állt készen. Az évezredek hagyományok alapján nagyon pontos tervek voltak a gyerekneveléssel kapcsolatban. Nekem nem volt semmi

feladatomban. Kezdvén ott, még csak nem is én szoptattam! Kifejezetten erre a célra neveltek 6 nőt. Úgy hívták őket, hogy tejanyák. Semmi más feladatuk nem volt, minthogy sokat egyenek (gurultak is rendszeresen), majd a császári babákat szoptassák.

Azt azért örömmel láttam, hogy Máriát sem hanyagolták el. Hiába Elek az örökös, mindkét gyerekre egyformán figyeltek. Még a krónikások is!

Ők lelkesen jegyzetelték a két babának minden egyes mozdulatát. Ami azért ebben a korban nem volt túl sok (még alig voltak 1 naposak). Így a nagykönyvbe ilyen dolgok kerültek bele, hogy akkor Alexios most büfizett, Mária most telepakolta a pelenkáját, a jövő császár most éppen lehányta a pénzügyminisztert, meg hasonló vidám dolgok.

Viszont ebből az egészből engem kihagytak! A baba nevelés főnöke természetesen az anyacsászárnő lett. De még Annának is több beleszólása volt, mint nekem. Én szinte bármikor meglátogathattam a gyerekeimet, meg szépen mosolyoghattam. Néha vicsorogtam is azért egyet-kettőt. De mást nem nagyon tehettem. Nem sétálhattam velük a kertben (erre volt külön egy gyereksétáltató ember), nem ettettem (erre volt külön egy gyereksétáltató ember), nem fürdethettem (erre volt külön egy gyerekfürdető ember), de még csak nem is büfiztettem őket (erre is volt külön egy gyerekbüfizető ember). Meg persze a pelenkát is más cserélte (erre volt külön egy gyerekpelenkázató ember).

Ja igen, az első pelenkát a krónikások kitették a napra, kiszáritották, majd az is ment az archívumba. A másodikat meg elásták, és ültettek rá egy fát. A harmadikat meg a Szigeteken ásták el. A negyediket pedig elküldték Jeruzsálembe.

Szóval eléggé ki voltam akadva. Én lennék a gyerekek anyja. Meg én leszek az anyacsászárnő. Beleszólásom meg semmi.. Ezt el is mondtam Jánosomnak. De ő nem igazán értette a problémámat. Azt mondta, hogy ez így van rendjén. A nép él-hal, hogy engem, és a jövő örökösét kiszolgálják. És persze Máriát is. Őt egyszerűen imádják! Az én feladatomban nem az, hogy gyerekeket pelenkázzak, meg ringassak.

De akkor mi az én feladatomban? Kérdeztem...

Hosszú csend volt a válaszon. Mire Jánosom azt mondta, hogy ha nagyon akarok a gyerekekért valamit tenni, akkor köthetek nekik egy sapkát. Az eléggé császárnői hozzáállás lenne..

Még hogy sapkát kössek!?!?! Ráadásul augusztus van!

Rettentő mérges lettem. Olyannyira, hogy a János következő tárgyalásánál jó alaposan beszóltam az egyik spanyol városállam követének, és ezzel majdnem háborút robbantottam ki. Szerencsére jó messze van az országuk, ezért elég komoly felkészülést igényelt volna egy tényleges katonai összecsapás.

De legalább férjemuram is leszúrta a leszűrnivalókat. Úgyhogy naplementekor elvitt egy hosszú csónaktúrára a Boszporuszon. Éjfélre értünk haza, és erősen megcsapoltuk a borkészletet.

Arra emlékszem, hogy magyar dalokat énekelve táncoltam az asztalokon... Meg arra is, hogy a gyóntatófülkében nagy lelkesen magyarázom a papnak, miként lehet vadkanból gulyást főzni. Szintén magyarul... Majd jött a filmszakadás.

Szerencsére a krónikások mindent lejegyeztek. Másnap hűledezve olvastam a történeteket. Ahogy nagyjából a fél birodalom is. Még Annának annyira felment a szemöldöke olvasáskor, hogy azt hittem, leesik a hajpántja.

Ezzel az estével Jánosom elindított egy úton. Nem kellemesen, de beláttam, hogy itt most nem rólam van szó. Igazándiból sohasem rólam szóltak a dolgok. Itt most csak és kizárólag a görög-római birodalom fennmaradása a tét.

Nem szabad elfelejtenem, azt sem, hogy Kálmán király okkal küldött ide. Nekem fontos feladataim vannak. Mind a görög-magyar kapcsolatok. Mind a Jeruzsálembé menő zarándokok segítése. Hiszen Isten is feladatott rőt rám.

Igen, sok a dolgom. A gyereknevelést pedig arra kell bíznom, aki jobban ért hozzá. De persze sűrűn látogatom Eleket és Máriát. Egy nap majd meg kell ismerniük, hogy honnan jött az anyjuk.

* Khaledon - Ma Kadıköy, Isztambul része.

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Pirooska.

2018-05-07

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De egy ideje már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

És anya vagyok. Anya!

Ezt azért minden reggel, meg este (meg néha délbe) elmondom magamban. Néha, ha olyanom van, akkor még a várfalról is lekiáltom a lenti tömegnek. Igaz, nem érti senki. Azt hiszik, hogy valami jókívánságok kiáltok nekik. Vagy azt, hogy éppen megátkozom őket...? Ki tudja..

Muszáj erre magamat állandóan emlékeztetnem. Egyrészt, mert ez olyan furcsa. Nemrég még aranyos kislány voltam, aki Apus lábán lovagolt, vagy korommal rajzolgatott. De aztán Apus meghalt, én meg beházasodtam Jánoshoz, Konstantinápolyba. Ott pedig...hm... hát nagy lány lettem, na. Erről számtalan feljegyzés is tanúskodik.

Na de hogy én valaha tényleg anya leszek!

De nemcsak, hogy roppant furcsa érzés, de közben meg alig találkozom a gyerekekkel is. A birodalomnak megvan az ezeréves bevett szokása, hogyan is kell gyereket nevelni. Több, mint 100 ember dolgozik rajta! Pedig Elek és Mária még csak 1 évesek. Olyan nagyon nem kell még rajtuk dolgozni.

Nem úgy, mint azon a hatalmas vázán, ami valami távoli ország császárától jött! Azon aztán van mit dolgozni, mióta a két gyerek apró darabokra kalapálta...

Azt mondja a nevelőnőjük, hogy ez is a tanítás része. Én azért biztos nem hagytam volna, hogy ezt tegyék azzal a vázával. Biztos roppant értékes volt. De azt mondják a görögök, hogy a jövőbeli császárnak meg kell tanulnia, hogy nem mondanak neki ellen. Ebben Anna, a legjobb barinóm (bár az utóbbi időben mintha kitartóan holdfogyatkozás zajlana a fejében), meg Eiréné, az anyósom is egyet ért. Most az ő szavaik érnek a legtöbbet a gyereknevelésben. És hát elég furán csinálják...

Akkor sem mondták, hogy Nem szabad!, amikor az egyik palotaőrt akarták kidobni az ablakon. Állítólag ezt látták valakinél, és ki akarták próbálni. Az őr szerencséje, hogy legalább 100 kg, plusz a páncélja. Így a két apróság meg se tudta mozdítani. Anyósoméék szerint ezzel is fontos leckét tanultak meg.

Hát nem tudom...

Persze nekem ezzel nincs sok tapasztalatom. Két éves voltam, amikor az én anyám meghalt. És hat, amikor Apus. És bár utána Kálmán király, akit nagyon szerettem, sokat foglalkozott velem, de azért őt is elszólították a feladatai. Meg ő mégsem lehetett a pótanyám.

Meg e miatt eléggé fiúsan nőttem fel. Ezért nem is bírok most leülni és zoknit kötögetni, meg furulyázni, meg ilyenek, amiket a királynők csinálnak... Igazándiból fogalmam sincs, mit szoktak a királynők csinálni. Még otthon megismertem néhányat, de azok elég kiábrándítóak voltak... Az egyik egész nap az árnyékban van, hogy szép fehér legyen a bőre. Ha jól emlékszem valamelyik skandináv országban él, ahol egyébként sem süt a nap.

Velük szemben Anna sokkal műveltebb. Állandóan könyveket olvas vagy így. Időnként pedig a várost vagy a birodalmat járja. Azt mondja, hogy egy történelem könyvet készít. Ez nagyon szép, de én nem tudok ilyet csinálni. És bár próbálok könyveket olvasni, de nagyon nehezen megy. A görög betűket megtanultam, meg már a nyelvet is elég jól tudom. De a birodalmi hivatalos írás annyira kacifántos és bonyolult, hogy alig értek belőle valamit. Anna viszont nagyon szereti az ilyen mondatokat. Persze ő ebben nőtt fel.

Így jó lenne, ha legalább a gyerekekkel több időt tudnék tölteni. Mondtam, hogy legalább Máriát engedjék többet hozzám, ő úgysem lehet örökös, mert lány. Így nem baj, ha elrontom. Erre viszont egy érdekes választ kaptam: Mária is lehet örökös! Nem az számít, hogy fiú vagy lány. És még az életkor sem. A császár dönti el, hogy ki viszi tovább a trónt. Erről 27 írásos feljegyzés is készül minden alkalommal, amiből 5-öt titkos helyre elrejtene. Nehogy valaki megmátsíssa.

Ezen azért elgondolkodtam... Hiszen ez azt jelenti, hogy a császár Anna is lehetne... Igaz, a férje, Niképorosz, annyira intelligens, mint egy darab sajt. Néha még az illata is. Viszont míg ki nem nyitja a száját roppant vonzóan néz ki, és... na ebbe inkább ne menjünk bele... majd csak ebéd után akarok lemenni gyónni. Addig jó lenne, ha nem vándorolnának el a gondolataim minden fele...

Szóval Niképorosz nem valami okos. Az emberek mégis szeretik a kiállása miatt. Mellette pedig Anna, aki ismeri a történelmet, a birodalmat, a külpolitikát és még sok minden mást is, nagyon jól tudnak kormányozni.

Mégis. Apósom, Alexiosz császár az én Jánosomat akarja a trónon látni, az én gyerekeimmel. Márpedig Alexiosz tudja a dolgát, ezt Anna nagyon sokszor elmondta már. Ahogy most azt is megtudtam, hogy őt nem zavarja, hogy nem ő fogja a birodalmat vezetni. Legalább marad ideje a könyvekre.

De mégis egyre többször érzem azt, hogy valami itt van a háttérben. De ezt én, mint

kívülálló, nem látom át. És nem tudom, ki segíthetne benne...

Ez még egyel több ok volt, hogy egyedül érezzem magamat. El is pityeregtem magamat Jánosomnak a legutóbbi csónakázásnál, mennyire magányos vagyok.

Végül abban egyeztünk ki, hogy a zarándokokkal kapcsolatban még több szabad kezet kapok. És a kincstárat is jobban igénybe vehetem. De el kell vele számolnom.

E mellett a gyerekekkel is több időt töltöttem. János belátta, hogy most már a Görög-Római Birodalom és a Magyar Királyság szomszédok lettek. Mindenképpen előnyös lenne, ha Elek és Mária, jól beszéljenek magyarul.

Ezek után már a gyerekekkel már rendszeresen mentünk le a vár kertjébe. Egyszer-kétszer áthajóztunk Khalodonba, és még a Hippodromon is megnéztünk egy harci szekér versenyt. Ez utóbbinál komoly verekedés tört ki valami, így ide többet inkább nem mentünk.

Nos jó, akkor találtam magamnak elfoglaltságot. Egyszer már elkezdtem a zarándokokkal foglalkozni. De a szülés elvette az összes időmet. Pontosabban míg a lépcsőn felvonszoltam magamat meg a hasamat a két gyerekkel, az vette ez az összes időmet. Így most újult erővel kezdek bele. Szerencsére ebben sokan támogatnak. Kivéve Annát.

Szerinte teljesen felesleges, amit csinállok. Szerinte a zarándokok szájalmasak. Ráadásul mindenféle betegséget lehet tőlük elkapni. Hiszen még fürdeni sem szeretnek.

Ez utóbbi igaz. De szerintem Annának inkább az a baja van velük, hogy nyugatról jönnek. És az olyanokat nem szereti. A normannokat egyenesen gyűlöli. A frankokat csak simán utálja, és szerinte minden bajt ők okoznak. Nem is beszélve Rómáról. De leginkább a kereszties lovagokban nem bízik. Azt mondja, egyszer még ők okozták a birodalom bukását. Hiszen őket csak a pénz érdekli.

Igaz, ami igaz, otthon Kálmán királynak is rengeteg baja volt az áthaladó keresztiesekkel. Anna viszont azt mondja, hogy az apja majdnem nyílt háborúba került velük. Meg egyébként is, őket nem érdekli Jeruzsálem felszabadítása. Hanem az egész mögött a Tudjukkik állnak. Ilyenkor mindig Velencére gondol.

Az mondjuk igaz, hogy Velence tényleg sokat kavarja a politikát. Apusnak is, és Kálmán királynak is rendszeresen meggyűlik a baja ezzel a tengeri várossal. Na de azért, hogy az ő kezük legyen benne mindenben! Szerintem Anna egyszerűen csak utál mindenkit, aki nyugatról jön.

Én is nyugatról jöttem, és vallásilag Rómához tartoztam. De azért remélem engem nem utál. Mégiscsak a legjobb barinők vagyunk...!

Nos tehát időm nagy részében, mikor nem a gyerekeimmel foglalkozom, akkor a zarándokokat segítem. Szeretnék nekik egy útvonalat kiépíteni olyan megállókkal, ahol kényelmesen megpihenhetnek, feltöltődhetnek. Ez azért egyre nehezebben megy. Mióta beköltöztem Konstantinápolyba én is átvettem bizonyos szokásokat. Ilyenek, mint a rendszeres fürdés, ruhacsere, stb.. Nekem ezek teljesen természetesek lettek. A zarándokok viszont úgy néznek rá, mintha az ördög jelent volna meg előttük. A múltkor azt hitték a fésűre, hogy az ördög patájából készült. Feldarabolták, majd a hátsó udvarban egy hatalmas máglyán égettél el. Majd a tüzet nem tudták megfékezni, és egy egész kerület leégett.

Nem egyszerű őket emberi körülmények között tartani. Rá kellett jönnöm, hogy nekik mást jelent az emberi körülmény, mint nekem jelentett Fehérváron vagy Esztergomban. És ma már sokkal másképpen élek, mint akkor.

Néha viszont egészen érdekes dolgok történnek. Nemcsak egyszerű emberek szeretnének Jeruzsálembé eljutni, hanem királyok is. Őket persze a birodalmi császár fogadja nagy ceremóniával és sok trombitálással. Csakhogy járnak hercegek is az úton. Ők viszont alázatot tanúsítva ugyan úgy egyszerű embernek öltöznek, mint a többiek. Persze nem mindegyik, mert van, aki inkább csinnadrattával érkezik. De azért van olyan, aki megérti a zarándoklat lényegét.

Őket csak a beszédükről lehet felismerni. De ez is csak akkor sikerülhet, ha álruhába bújok, és én is zarándoknak tettetem magamat.

Ezek a hercegek szeretnék megőrizni a titkukat, ezért őket nem a palotába, hanem egy közeli templomba invitálok. Itt egy kicsit jobb körülmények között tölthetnek el pár napot. És persze fürödhetnek is, ha akarnak. De nem akarnak.

Néhány alkalommal magyarokkal is találkozom, és olyankor nagyon örülök. Sok hírrel persze nem tudnak szolgáztatni, hiszen nem Kálmán király palotájából jönnek. De még így is jó érzéssel tölt el, hogy az otthoniakkal tudok beszélni.

Egyszer viszont legnagyobb meglepetésemre Álmos herceget láttam. Szerencsére ő nem ismert fel, így ki tudtam hallgatni a beszélgetését.

Ő az, aki Apus halála után a magyar trónt próbálta megszerezni. Az elején még jóban voltak Apussal, de aztán Álmos herceg nem bírta elviselni, hogy a katonák Apust jobban kedvelik. Majd pedig a király Kálmán lett. Ez után Álmos fejében teljesen elfűjták a gyertyákat. Rögeszméjévé vált, hogy megszerezze a trónt. Még külföldi hadsereget is szerzett, hogy megtámadja Magyarországot. Végül mégis kibékült Kálmán királlyal. Már-már úgy látszott, valaki visszagyűjtötte azokat a bizonyos gyertyákat.

De persze nem. Alig hogy megérkeztem Konstantinápolyba, hírt kaptam arról, hogy Álmos a lengyelek segítségével újra Kálmán királyra támadt. De vereséget szenvedett. Többet nem is

hallottam felőle.

Az, hogy most itt láttam a Jeruzsálemben menő úton, azt mutatja, hogy talán megbékélt a helyzettel.

Gondoltam én. De mivel nem fedtem fel előtte, hogy ki vagyok, sikerült két nagyon fontos dolgot megtudnom: Egyik, hogy nem adta fel a tervét, és továbbra is a trónt akarja megszerezni. Ezúttal a német lovagok segítségét kéri majd.

A másik még ennél is rosszabb: inkább biztosra akar menni. A jeruzsálemi útja után megpróbálja megmérgezni Kálmán királyt.

Valahogy üzenem kell haza. Ez most mindennél fontosabb!!

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-05-14

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

Egy ideje viszont már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznak (azaz Jánosnak) a felesége.

No meg a majdani trónörökös, Elek és Mária anyja. Tehát majd egyszer - ha megélem - én leszek az anyacsászár

De ezek csak amolyan formalitások. Sokkal fontosabb, hogy nekem Istentől kapott feladatom van: rendbe szedni, és támogatni a Jeruzsálembé menő zarándokokat.

Csakhogy feladom... Egyszerűen nem megy..

Képtelenség őket megfürdetni!

Hiába mondom nekik, hogy Jézus városába illene tisztán bemenni, ha a fürdés szót hallják, mindjárt keresztet vetnek. És úgy néznek rám, mintha patáim lennének..

De azért majd valamit kitalálok. Mondjuk csináltatok egy vasvillát a kováccsal...

Most, hogy Alexiosz (alias após) visszaszerezte az uralmat a birodalom felett, szépen-lassan (főleg lassan) kezd anyagilag is helyreállni a rend. Így lassacskán lehet nagyobb mértékben is gondolkodni.

Lassacskán. Mert ugye ő a császár. Én meg ugye...hát nem vagyok császár. De még csak a császár felesége sem. Egyenlőre. De ezt a dolgot tényleg ne siessük el. Alexiosz bár kemény uralkodó, de tudja a dolgát. E mellett pedig kellő figyelmet szentel arra, hogy az utódja, az én Jánosom is megfelelően vigye tovább a birodalmat. Ezért egyre inkább belevonja a mindennapi politikába.

Nemrég küldte el Trapezunt* városába, hogy itt intézze kicsit az intézni valókat. És megszemlélje a katonaságot is. Én pedig, mivel a gyerekeket úgyis más felügyeli, vele tartottam.

Természetesen, ha János, és én együtt megjelenünk, akkor a sima krónikások csoportja mellett megjelennek a mi bensőséges viszonyunkat jegyzetelő írók és énekesek is. No meg jöttek a testőrök, a papok, a szakácsok, egy halom mérnök, néhány udvari bohóc, több tucat tanácsadó, a függönyös, két gyertyakészítő és öt lámpagyújtó, a lovászfűk, és még ki tudja kik. Ezen felbuzdulva én is magammal vittem a magyar szolgáló lányokat. Mindez 40 hajót

tett ki.

Ebből 2 csak a függönyöket hozta. Lilát.. Csak, és kizárólag lilát. Hiába mondta, hogy a rózsaszíneknek 50 árnyalata van (még egy ilyen című könyvet is találtam a birodalmi könyvtárban), de nem... Ha függönyről van szó, akkor az csak lila lehet...

Nem sokon múlt, hogy nem történt valami baleset ezzel a két függönyszállító hajóval...de legalább az egyikkel... Csakhogy templomot nem vittünk magunkkal. Igaz, van egy külön helyiség a központi hajón (biztos nem ez a neve, de hát királylány vagyok, nem kalóz kapitány), ahol minden vasárnap megtartottuk az istentiszteletet. Itt lehet volna gyónni is. De valahogy templom nélkül úgy éreztem, nem az igazi. Így inkább leírtam a bűneimet, hogy majd ha Trapezuntba érünk, akkor az ottani Hagia Szophia templomot meglátogatom. És majd ott fogok gyónni.

De mire megérkeztünk, igencsak hosszú lett a listám! (A Jánossal kapcsolatosakat külön rózsaszín papírra írtam.. ebből lett a legtöbb). Kértem is a kapitányt, hogy engem mindjárt a templomnál rakjon ki még az előtt, hogy a többiek bemennének a városba. Bő 2 hétig ki se mozdultam onnan! Nem én leszek az, akit az évszázad végén szenté avatnak, az biztos!

Viszont legalább megnéztem ezt a templomot belülről rendesen. A régiek igazán tudtak építkezni!

Jaj, már megint nagyon előre rohantam a történetben!

Szóval 40 hajó! Mondtam is Jánosomnak, ha már ennyien megyünk, igazán elvihetnénk a gyerkőcöket is. És akkor már egészen családi kirándulás hangulata lenne az egésznek. Ennyi hajónál már igazán elfér még 2 kisgyerek. Meg az a néhány dadus. Meg a gyerekszakács. Meg a krónikások. Meg a.... te jó ég, hány ember sürgölődik a gyerekek körül!

Végül 60 hajóval indultunk útnak...

Indultunk volna... De mire mindent összeszedtünk, a gyerekek 2 évesek lettek. Ez azt is jelentette, hogy majdnem a teljes nevelő csapatot le kellett cserélni. Hiszen ők már nem kisbabák, nem kaphatják ugyan azt a törődést. Új emberek, új feladatokkal...és új berendezkedésekkel.

Úgyhogy még 5 hajót kellett összeszedni.. Így lett 65. Több hajóval mentünk, mint amennyivel az arabok jöttek, mikor legutóbb megtámadták Konstantinápolyt.

De végül elindultunk! Máig nem hiszem el, hogy sikerült. Szerintem más sem hiszi el, hogy ez összejött. Igaz, a birodalmiak rutinosabbak ebben az ügyben. Meg az is igaz, hogy , az sem volt egy egyszerű túra!

Akkoriban még éppen csak érintettük a Fekete-tengert. Meg addigra a kíséretem is elég alaposan...hmm... mondjuk úgy, hogy kifáradtak. Most viszont végig a tenger mentén fogunk hajózni.

Érdeemes tudni (persze csak annak, aki kimeréskedik erre hatalmas vízhalomra), hogy a Fekete-tenger igencsak kiszámíthatatlan. Teljesen szélcsendes és felhőtlen időben is előfordulhat, hogy hirtelen jön egy nagyon komoly vihar. És amilyen hirtelen jön, olyan gyorsan minden jel nélkül el is tűnik. És a nyomok (értsd: hajók) eltüntetésében is igen alapos munkát végez.

De van, hogy csak simán jön 1 darab hatalmas hullám, ami jól felborogtja a hajókat.

Régen, még mielőtt a rómaiak megtértek volna és keresztények lettek, a kapitányok rendszeresen pogány áldozatokat hajtottak végre az út előtt. Volt, hogy csak tüzet gyújtottak, volt, hogy ételt, bort, növényt, vagy akár állatot is áldoztak. De kedvelt szokás volt még a nemfizető adósok és potyautasok feláldozása is. Mindezt egy jellegzetes hullámos tőrrel.

Hagyományból egy ilyen tőr lóg minden kapitány nyakában. A miénkénél is. Amikor azért rákérdeztem a szakállas úriembernél, hogy mik azok a barna foltok rajta, akkor azt mondta, hogy a rendes kését otthon hagyta. Így kénytelen volt ezt használni a vacsoránál. Ne gondoljak én rosszra, hiszen már lassan ezer éve senki sem él a pogány hagyományokkal. Aki meg mégis élne, az sokáig úgysem élne. Hiszen ugye a papok hamar feldobnák őket egy jó ropogós máglyára. Ő meg egyébként is nagyon lelkes keresztény. Talán a legszorgalmasabb hívó több mérföldes körzetben. Főleg amikor egyedül van kint a tengeren.

Elmondtam neki, hogy mennyire örülök, hogy olyan kapitányunk van, aki nem hisz az ilyen pogány babonákban. És ha már amúgy is ennyire a szívében viseli a vallást, akkor tartsa nyitva a szemét. Hátha olyat lát, ki letévedt az útról. Aki esetleg valami olyan erkölcstelen és istentelen szertartást kezdeményezne, amit az Úr nem nézne jó szemmel. Aztán itt süllyedünk el mind a végén. Akkor már inkább kössünk ki, és rakjunk egy jó nagy máglyát a parton. A pogánnyal a közepén..

Amúgy is a part mentén hajózunk. És ennek csak egyik oka már említett kiszámíthatatlan időjárás. Legalább ennyire fontos az, hogy bármikor megállhassunk egy lakomára, mulatozásra. Ez ugyebár az uralkodó család és a főurak kiváltsága (kérése). Ugyan ez van otthon is. Csak a Duna esetében ez sokkal egyszerűbb. Ott a part mindig kézközben van..

A harmadik ok pedig, hogy a Fekete-tenger partja itt végig nagyjából egyenesnek mondható. Így Trapezuntba is úgy a legegyszerűbb, ha egyenesen a part mentén hajózunk.

Kivéve Ionész főúrnak. Ő az a harcias fajta, aki egy pedig sem tud megmaradni a helyén. Már a második nap kijelentette, hogy az túl unalmas, hogy 60 napig nyíl egyenesen megyünk.

Utasította a hajója kapitányát, hogy inkább cikcakkban haladjanak. Hamarosan el is nyele őt a tenger hajóstól, kapitányostól meg egy jó adag lila függönyöstől..

Valójában nem 60 napig tart az út, hanem csak 30. De a mi esetünkben bele kellett számolni az állandó megállásokat is.

Az út végül 85 napig tartott, mert egy járvány ütötte fel a fejét. Az úgynevezett politikai helyezkedés. Ami azt jelenti, hogy miután a multság megkezdődik, a főurak az ivászatot is megkezdik. Majd nem sokkal később már hangos szavakat kiabálnak át a politikai feljebb-, és lejjebbvalóiknak és az ellenfeleiknek.

Ebből utána kihívások majd elégtételek lesznek. Csak sokszor akár napokat kell várni, hogy a jóurak legalább annyira kijózanodjanak, hogy a lovakra fel lehessen kötni őket.

És utána a temetést is meg kell várni.

Végül azért csak megérkeztünk Trapezuntba.

A város neve azt jelenti, hogy trapéz. Igen, én ismerem ezt a szót, és tudom is, mit jelent, ellentétben azzal a francia hercegnővel, aki a békákat szokta enni, akiről már meséltem, úgy hiszem... Amikor Magyarországon járt, akkor meséltem neki, hogy milyen új dolgokat tanultam Kálmán királytól. Ő viszont azt mondta, hogy amit nem lehet megenni, az őt nem érdekli, Viszont amit lehet enni, ő azt nagyon szívesen befalja, ezért ha van abból a trapézból, meg rombuszból, akkor kipróbálná őket,,

Szóval Trapezunt trapézt jelent. Egy görög részeg tengerész adta ezt a nevet, miután meglátta a város mögötti hegyet. Ami tényleg trapéz alakú. De hát akkor is... Ennél jobb név nem jutott az eszébe???

Úgy hallottam, hogy egy Háromszög nevű város is. Szintén ugyan ettől a tengerésztől... De azt a perzsák még időben felgyújtották (szerencsére - fel is írtam a gyóntató listámra).

Maga a város sokban hasonlít Esztergomra. Csak ott a túloldalon egy erdő van. Itt meg nincs túloldal, csak tenger. Viszont egy hegyre épült. Egy sziklára. Mellette pedig mindkét oldalon egy-egy folyó. Ezért jól védhetőnek tűnik a vár.

Szükség is van rá, mert közel a határ, és gyakran érik támadások. Éppen ez az, amiért mi most ott vagyunk. Mármint Jánosom, meg a katonai tanácsadók. A többiek, mint én meg a gyerekek, meg a függönyös, meg a hasonlók, adok csak úgy jöttek...

Amikor Magyarországon voltam és megtudtam, hogy Konstantinápolyba fogok költözni, azt gondoltam, hogy az már a világnak a vége. Pedig sokkal inkább a világnak a közepe. Most sokkal messzebb vagyok az új lakóhelyemtől, mint Konstantinápoly van Esztergomtől. Nem

is tudom, mit mondjak erről a világ végéről.. Pedig az emberek ugyan olyanok. Általában kedvesek (persze ki tudna ellenállni a császárné kéréseinek), meg ilyenek. És mindegyik keresztény. Nem úgy, mint azok a pogányok, akik sokszor próbálták már a várost elfoglalni.

A hosszú történelem során már többen és többször is Trapezunt ellen vonultak. Amit mindig úgy kezdtek, hogy a környező vidéket felforgatták meg felgyújtották. E miatt a szegény jóra való hívőknek menekülniük kellett, ha nem akarták, hogy a barbárok megsüssék és megegyék őket. Ilyenkor a hegyi barlangokban bújtak meg, ahol kisebb templomokat, kolostorokat, monostorokat is építettek.

Mire a háborúnak vége lett, belátták, hogy sokkal jobb a barlangokban a répát felügyelni, mint otthon a...akármit is csinálni.. Így az emberek a harcok után is maradtak. Mára pedig ezek a monostorok amolyan mini kisvárosok lettek. És nagyon sok rejtőzik a környező hegyekben.

Mivel Jánosomnak úgyis annyi dolga a katonai megbeszélésekkel, arra gondoltam, nem zavarom. Inkább a gyerekekkel bejáró ezeket a monostorokat. Azt hiszem, sajnos ezzel szegény Jánosomnak inkább csak még több munkát adtam..

Arról hallani sem akart, hogy a gyerekekkel együtt a hegyekbe menjek. Azt már megtanulta, hogy úgyse ülök a fenekemen nyugodtan. Így azt nem bánja ha pár napra csendben és távol leszek. Még 200 katonát is ad mellém. Na de a gyerekek! A birodalom örökösei?! Bent az erdőben?! Ehhez legalább 27 gyaloghintó kellene meg ezer katona. Az utak nehezen járhatóak és veszélyesek.

Megköszöntem, hogy ennyire aggódik értem (itt azért sűrűn pislogott, hogy nincs-e valami rejtett üzenetem ebben a mondatban... Aj ti férfiak! Képtelenek vagytok megérteni a nőket!), majd elkezdtem a szervezkedést.

Utam mindjárt a könyvtárba vezetett. Szerencsére a görög-rómaiak mindent jó alaposan lejegyeznek. Én pedig megtanultam, hogyan használjam (az erre szolgáló emberekkel együtt). Már az első nap kutatómunkája kiderítette, hogy több, mint 100 monostor van a közelben. Ebből 16-ot terveztem meglátogatni.

A közelben azt jelenti, hogy csak néhány napot fogunk az erőben bóklászni, nem pedig heteket.

Persze csak akkor, ha nem esik le közben a hó. Mert akkor Jánosom kipróbálhatja a katonáit élesben, amikor a szabadításomra küldi őket.

Most kedves naplóm biztosan csodálkozol, hogy mégis, már hogyan fordulhatna elő, hogy augusztusban havazik. De bizony nem lehetetlen itt a Fekete-tenger mentén. Ráadásul a hegyek is magasak. Nagyon magasak. Alig néhány éve történt is hasonló. Igaz, Trapezunt

megúsza hideg széllel és sok-sok esővel. De feljebb, a hegyekben már több méter hó volt!

Így aztán amikor elindultunk, tényleg mindenre gondoltunk. Mindenre! Még arra is, hogy engem egyszerűen elragad egy nagy sas. Amennyiben ez tényleg bekövetkezne, akkor a császári elit íjász gárda fogja a madarat lelőni. Remélhetőleg úgy, hogy engem azért nem találnak el (ezért van szó elitekről). És remélhetőleg úgy, hogy én ne essek azért sokat.

Én azért még inkább azt remélem, hogy nem fogunk ilyen madárral találkozni. Inkább mászárnyakkal, akikből finom vacsora lesz. Az őrpáncsnok is ezen a véleményen van. De azt mondja, sosem lehet tudni. Sosem.

De legalább a függönyöket nem vesszük magunkkal. Ahogyan a fúurakat sem. Bár sokan az elején körülöttem sündörögtek egy politikai jövő reményében. De amint megtudták, hogy az erdőbe megyünk, ahol csak barlangban lakó szerzetesek vannak, akkor hirtelen fontosabbnak tartották, hogy János mellett maradjanak, és segítsenek a katonai stratégia kidolgozásában.

A távolban maradásuknak köszönhetően viszont már alig 4 nap alatt elértünk az első monostorhoz.

Nos, ez tényleg egy barlang a hegy oldalában. Csak éppen az elmúlt évszázadok alatt egy egész minivárost felépítettek oda. Oda fel a...a jó magasba.

Kérdeztem, hogy mégis, hogyan fogunk oda feljutni, mert út az nincs, de lépcső se, csak egy meredek sziklafal. Azt mondták, hogy már küldik a hálót. Miiiicsoda??

És tényleg! Nemsokára leeresztettek egy hálót, amiben belemásztam. Én lettem a hal!

Az, hogy megismertem a feljutás módját, nem igazán nyugtatott meg. Hamarosan a levegőben lengtem egy halászhalóban, ki tudja milyen magasan. És sikoltoztam, ki tudja milyen hangosan. Bár van egy olyan gyanúm, hogy legalább 8 km-es körzetben már mindenki tudja.

Mikor végre felértem mindjárt hála imát mondtam, hogy túléltem az utat. Ebből végük hála mise lett.

Először eljátszottuk az ilyenkor szokásos ceremóniákat. Micsoda meglepetés, hogy jöttünk (hisz csak 20 napja küldtük a követett). Így nem is készültek a fogadásunkra. Be kell érniük egy szerény 12 fogásos étkezéssel, ami legfőképpen répából. De hát ugye ők szerzetesek, nem királyok.

A szerény répa-lakoma természetesen megtartottuk a misét, ahogy azt illik. És evés után is. Mivel pedig eddigre már esteledett, mindjárt az esti misét is. Sötétben pedig mégsem

indulhatunk haza, így az éjszakát a szerény (és répaszagú) barlangokban töltöttük.

Kedves naplóm! El se tudod képzelni, milyen hideg volt ott! Ugye van az a hideg, amikor az ember kér még 5 takarót. Meg az is, amikor direkt kabátostól megy az ágyba. Ennek a durvább változata az, amikor sapkát, sálát meg még kesztyűt is húz (még jó, hogy hoztunk téli felszerelést. A további fokozat, amikor az ágyamat telerakták a szolgálólányokkal, hogy egymást melegítsük (vagy inkább együtt dideregjünk). Sőt! Találtak egy eltévedt hegyi kecskét, és azt is berakták a szobámba, hogy még melegebb legyen. De még így is majd megfagyunk. Pedig két kályhát is kaptunk... Hiába, a barlang hideg volt.. És kőből volt, ami ugye nem ég.

Még 4 napig maradtunk, hogy további formaságokat és legfőképpen miséket tartsunk. Majd mentünk tovább a következő monostorba. Ahol nagyjából hasonló dolgokat éltünk meg. Én megtanultam sikoltozni, meg a hideget túlélni. Más különösebb esemény nem történt a további 15 monostorban (amelyek mind mind szépek és izgalmasak voltak). Kivéve a 13.-at.

Ott ugyanis összefutottunk egy csapat spanyol zarándokkal, akik Jeruzsálembe tartottak. Jó, hát kicsit eltévedtek - mondták-, de itt legalább nem találkozunk arab útonállókkal. Sőt! Igazándiból nekik tetszik ez a hely (náluk mostanában nehéz répát kapni), talán végleg ott maradnak, és letelepednek.

Ahogy gondoljátok fiúk-lányok. Én minden esetre nagyon elfáradtam. Már nagyon vártam, hogy visszamenjünk Konstantinápolyba. Hiányzott már az a város az összes furcsaságával, de talán még a lila függönyeivel együtt is. Na jó, túlzásokba azért ne essünk!

Legjobban persze Jánosom hiányzott, meg a gyerekek. Így nagyon örültem, amikor végre ismét hajóra szálltunk és elindultunk hazafele. Igen, most már így írom le: Konstantinápoly az én hazám...

* Trapezunt- ma Trabzon

Szeretném, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékevet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány

darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-05-21

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

Egy ideje viszont már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

No meg a majdani trónörökös, Elek és Mária anyja. Tehát majd egyszer - ha megélem - én leszek az anyacsászárr

Most pedig éppen Húsvét van! És ez ugye olyan jó dolog! Nem?

Hát persze!

Oké, kezdjük az elején: kezdetben vala a Teremtés! Aztán jött Éva. Majd Ádám, aki hozta az almáját, amivel elcsábította a föld összes nőjét. Még ha jelen esetben ebből csak egy is volt. De aztán ez az alma, meg persze Ádám (hát ki más??) gondokat okozott. Majd ebből lettek a bajok. Meg a problémák. Innen pedig egyenes út vezetett a költözéshez. Meg ahhoz, hogy Ádámnak új munkát kellett keresnie. Jó, ez nem így van megírva a Bibliában, de azt férfiak írták. Ők meg félnek kimondani az igazságot. A hiúságuknak nem tesz jót, ha bevallják, hogy mindent ők rontottak el, és miattuk vesztettük el a Paradicsomot. Ahogy aztán később is sok minden mást.

Nem közvetlenül el miatt (hiszen azért pár ezer év eltelt), de ugyan ez a hiúság okozta az Egyházszakadást is bő 60 éve. Róma jól beolvasott Konstantinápolynak, meg vissza. Végül kölcsönösen kiátkozták egymást. Azóta Róma szerint Konstantinápoly az eretnekek földje. Míg az utóbbi szerint az előbbi az, aki letért a helyes útról.

De ez nemcsak a vallás területén van így. Mindkét birodalom magát rómainak nevezi. Igaz, az egyikben van olyan város, amit úgy hívnak, hogy Róma. Míg a másikban nincs. Bár Konstantinápolyt szokás úgy is nevezni, hogy Új-Róma. De ugye érezhető, hogy ez inkább csak erőlködés..

Most biztos csodálkozol kedves naplóm, hogy minek írtam le mindezt?! Azért, mert míg Magyarországon éltem, addig a római egyházhoz tartoztunk. Persze csak formailag. Már Apus is, meg Kálmán király, de leginkább István király elég egyértelműen a pápa tudatára adta, hogy nincs felettünk hatalma. Ebből a tudatra adásból jutott a német-rómaiaknak is. Függetlenül attól, hogy hány Henrik meg Ottó is próbálkozott..

Ennek ellenére persze vallásos otthon mindenki. Úgy ahogy illik. Csak éppen a ki-kinek az

ura kérdésben van némi nézeteltérés.

De nem is ez a lényeg!

Míg otthon laktam, tényszerű volt, hogy aki nem Rómához tartozik, annak valamilyen oka van. Leginkább azért, mert pogány, vagy mert eretnek. Konstantinápoly és a görög-rómaiak szembe mentek a római-rómaiakkal (nem egyszer véres csatákkal), és e miatt ők eretneknek számítanak. Jó-jó, Apus is nem egyszer szembe ment Rómával, de ő azért módjával. Meg nem is gyújtotta fel Rómát, csak ígérte...remélem, érezhető a különbség.

Vajában persze nincs túl sok különbség a két irányzat között. Hiszen alig 60 éve történt az Egyházszakadás. Sőt! Nagyon is apró dolgokban térnek el. Nekem viszont ezekre mind nagyon kell figyelnem.

Azáltal, hogy beházasodtam a görög-római birodalomba, én is áttértem. Mégsem lehet a császár anyja egy eretnek vallás követője. Ekkor változott meg a nevem is Piroskáról Eirénére. Én lettem a megkerült bárány.

De azért folyamatos figyelő szemek követnek (no meg a krónikások is), hogy biztosak legyenek benne, ténylegesen visszatértem az ő egyházukba. Pardon, most már a mi egyházunkba. Elég csak egyetlen hiba, és máris a fél város rözsegyűjtésbe kezd az esti máglyához. Ráadásul, mint már írtam, ezek a különbségek nagyon apróak, de ott vannak. Nehéz észrevenni. Még a legfőbb imákban is találunk különbséget. Egyetlen egy szót!

Viszont most Húsvét van. No, ez már teljesen más!

Az idén, a húsvéti böjt kezdete előtt elmentünk Nikaiába(*), ahol az első zsinat történt. Ez az a hely, ahol az egyháznak letették az alapjait. Majdnem 700 évvel ezelőtt.

Ennek az útnak politikai-vallási okai voltak. Röviden: lássa a nép, meg mindenki (főleg mindenki, főleg Rómában), hogy a birodalom erős, egységes, stb.. Kedves naplóm! Azt ne kérdezd, hogy egy kétnapos út (császári menettel 8) miként fogja a császár trónját megerősíteni! Legalább 2 könyvet kellene teleírnom, hogy egyértelmű legyen, mi mivel és ki kivel kapcsolódik össze. Maradjunk annyiban, hogy fontos volt.

De a lényeg valahol ott kezdődik (első kötet, 16. fejezet lenne, ha leírnám), hogy a várost nem sokkal a születésem előtt a szeldzsukok elfoglalták. És nem elég, hogy a birodalom elvesztette a várost, de ráadásul olyanok akik nem keresztények. A szent város elfoglalták a muszlinok! Micsoda szégyen ez már! Először Jeruzsálem, majd (néhány száz évvel később) Nikaia... Lefogadom, hogy Rómában hetekig ezen nevettek...

Viszont Apósom, Alexios visszafoglalta mind Nikaiát, mind Jeruzsálemet. Vagyis hát nem ő, hanem a keresztések. Éppen ezért is kell most megmutatni a világnak, hogy valamennyi

köze a birodalomnak is van az egészhez.

Éppen ezért az egész birodalom feje utazik. Jönnek Apósoméék meg Anna is. A főurak is, meg a főpapok is. Annyian vagyunk, hogy szerintem mire csapat első embere odaér, a sor végén levők még mindig Konstantinápoly kapujában lesznek...

Ebből adódóan képzelheted kedves naplóm, hogy mennyi mindent vittünk magunkkal! Rádásul Nikaia nem a tengerparton fekszik. A kikötőtől még bő 60 km út várt ránk. Ezt ugyan 1 nap alatt meg lehetett volna tenni, de eleve 2 napot vártunk, míg minden csomagunkat átpakolták a szekerekre. Annának a könyveit is csak két kocsira fértek el, olyan sokat hozott magával! Azt mondta, nem akart semmi olyan könyvet otthon hagyni, amire esetleg szüksége lehet.

Pedig tényleg.. azért nem a világ végére mentünk. Egy gyors futár elég hamar megjárja a távot, ha esetleg valaki valamit otthon felejtett. Anna férje, Niképhorosz már mindjárt az első napon kérte a kardját, amit a palotában hagyott. Az ajtó mögött, felakasztva. Csak 2 napot kellett várnia, mire kedvenc fegyvere megérkezett, és már mehetett is a többi főúrral várfoglalósdit játszani.

Szóval a Húsvét. A különleges alkalomból úgy döntött a birodalom császára, hogy a 40-napos böjtöt itt tartjuk meg, Nikaiában. Csakhogy a böjt nem olyan, mint otthon.

Pedig mikor még Kálmány király mellett éltem, akkor sem volt egyszerű. De legalább ha szerényen is, napközben is lehetett enni egy kicsit. Viszont Konstantinápoly egyházában ez egyáltalán nem megengedett! Az a szabály, hogy amíg látjuk a napot, addig semmit sem szabad enni! Vagyis napkeltétől napnyugtáig. Ez pedig egyáltalán nem könnyű az ilyen déli városokban, mint Nikaia. Ahol úgy érzem, mintha a nap sosem akarna lemenni.

Fel is tettem egy óvatos kérdést az egyik papnak (egy alacsonyabb rangúnak, hogy baj ne legyen belőle), hogy mi lenne, ha én lemennék a pincébe? Akkor ugye nem látom a napot, tehát ehetek. De azt mondta, hogy ő viszont attól még látni fogja a napot, vagyis a nap még fent lesz az égen. Így ez nem mentség. Olyan, mintha becsuknám a szememet, és mindjárt este lenne. Szóval nem, nem ehetek még. Ki kell bírnom.

És örüljek, hogy csak ennyi. Mert a hegyek között él olyan vallási csoport, akik a böjt péntekjein csak 7 szem búzát esznek!

Ó! Megnyugodtam! Milyen jó is nekem!

De mondjuk tényleg! Mert úgy mondják, hogy a szeldzsukoknál és az araboknál még ennél is szigorúbb. Ők napközben nemcsak hogy nem ehetnek, hanem nem is ihatnak! Én legalább annyi vizet iszok, amennyi jól esik. Sokszor, ha éhes vagyok, akkor is inkább vizet iszok.

Ezt a böjtöt úgy csináljuk, hogy kora hajnalban felkelünk még az előtt, hogy ugyan ezt a napnak is eszébe jutna. Ilyenkor kicsit jól jön, hogy a böjt miatt egyébként sem eszünk sokat (legalábbis a rendes császári reggelikhez képest szerényen csak csipegetünk valamit), mert így nem kell olyan nagyon korán kimászni az ágyból.

A reggelit az első napsugár előtt be kell fejezni. Utána akinek lehetősége van, visszamehet aludni. De igazándiból eddigre az ember már eléggé felébredt ahhoz, nyugodtan nekikezdjen a napi tevékenységének.

Ezt követi egy normális 3-4 óra. Ekkor minden olyan, mint a többi, normális napokon. De utána az ember észbe kap, hogy hát ő bizony éhes. Csakhogy messze van még a naplemente!

Így pedig a következő 10 óra igencsak kellemetlen lesz. Főleg az utolsó 2-4-6-8. Amikor már egyre inkább úgy érezzük, hogy na most aztán tényleg jó lenne már valamit enni. Akár csak egy sima asztal terítőt... Persze egész csirke azért jobb lenne. De ha éppen nincs olyan kéznél, akkor megteszi a terítő is. Vagy a függöny!

Tényleg, azt még nem is írtam, hogy a Húsvétra való tekintettel minden lila lett. Ez itt a Húsvét hivatalos színe. Eddig beérték annyival, hogy csak az én szobámban, meg a gyereke szobájában volt lila függöny. Most viszont mindenhol! És nemcsak a függönyök változtak át lilává, hanem minden más is. Kezdve a terítővel egészen a ruháig. De még a hintó is lilára volt festve, amivel a városba jöttünk. Sőt! Valami barlangi varázslót is szereztek, aki valamilyen port(**) öntött a kandallóba, amitől a lángok is lilák lettek!

Úgyhogy ez a böjt nemcsak az evés hiányáról, hanem a mindent átfogó lila színről is szólt. Ezt mindenki döntse el, hogy melyiket nehezebb túlélni...

Persze ha az embernek erős a hite, sokat imádkozik (csukott szemmel), akkor még ezt is ki lehet bírni. Gondoljunk arra, hogy ez is egy próba! Míg Jézusnak a sivatag veszélyeivel kellett szembenéznie, nekem a lila csipkés aszalterítőkkal. Mindenkinek a saját személyére van szabva. Míg Jézust az ördög kísérte meg, addig én egyik nap a piacon láttam egy rózsaszín sálat. De elfordultam, imádkoztam, és hazamentem. Megálljt tudtam parancsolni magamnak!

Kiálltam az önmegtartóztatás mindkét próbálják. Utána pedig lett egy szép Húsvéti ünnepünk.

* Ma Iznik

** A kálium lilára festi a lángot. Ajánlott a kálium-klorid, mely az interneten is kapható. Csak ne nyaljuk meg! :)

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a

Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királynéről, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-05-28

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

Egy ideje viszont már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

No meg a majdani trónörökös, Elek és Mária anyja. Tehát majd egyszer - ha megélem - én leszek az anyacsászárr.

Nemrég pedig hírt kaptam otthonról, Álmost hercegről

Szóval Álmos herceg... olyan ő, mintha valami ókori görög dráma gonosz szereplője lenne. Állandóan visszatér, és valami balhét csinál. E miatt úgy érzem, érdemes róla valamivel többet írnom. Valami azt sűgja, hogy még többször fogok hallani róla...

Apus (László király) és Géza király testvérek voltak. De Apusnak nem született fia, csak lányai (ebből az egyik vagyok én). Ezért után meghalt a trónt Géza király fiai örökölték. Neki két fia született: Kálmán és Álmos. Mindkettő Apus udvarában nevelkedett. Álmos daliás legény lett, és jól harcolt. Míg Kálmán csak a könyveket bújta. Pedig akkor még nem volt sok, csak 4 darab. Abból is 3 latin, egy meg nem tudom, milyen nyelven. De Kálmán írni is szeretett. Míg Álmos állandóan a kardját forgatta.

Ahogy teltek-múltak az évek, egyértelmű lett, hogy Kálmán nem egy harcias fajta. Valószínűleg még a kardot sem bírta volna el. Viszont nagyon okos és jószívű volt. Ezért Apus úgy döntött, hogy Lengyelországba küldi, ahol pap lett belőle. Ennek Kálmán is örült, hiszen ott újabb, eddig ismeretlen könyvek várták. Meg olyan emberek, akikkel hosszan tudott beszélgetni.

Mindennek az ellentéte volt Álmos. Nem a szavak embere (persze azért hangja van! Mint az oroszlánnak! De sajnos a szókincse sem sokkal több). Viszont nagyon jól értett a csatákhoz, és jól tudta az embereket irányítani. Apus már fiatal korában magával vitte Álmost a csatákba. Majd pedig, mikor Apus elfoglalta Horvátországot, Álmosnak adta. Nem kisebb céllal, minthogy ott gyakorolhassa az uralkodást.

Mindenki számára egyértelmű volt, hogy Álmos majd a király Apus után. Kálmán pedig... hát ő meg akár a pápa is lehetett volna, amilyen ügyesen ő is építette a karrierjét.

Csak hogy Horvátországban valami rosszul sikerült. Álmos valamit rettenetesen elrontott, mire Apus pedig rettenetesen dühös lett. Állítólag egy nő volt a probléma oka (na persze..),

mások szerint meg egy fiú (még inkább na persze! Akkor inkább mégis egy nő legyen a hibás..). De a lényeg, hogy nem úgy ment az uralkodás, ahogy kellett volna. Alig 2 év alatt a horvátok felkerekedtek, és Álmost kirakták az országból.

Nemcsak hogy László király elvesztette egy friss és hatalmas országrészt, de a környező hatalmak is megörültek annak, hogy Horvátország úgymond "szabad préda lett". Ez később komoly ellentéteket szült mind Rómával, mind Konstantinápolyal. De még Velencével is. Pedig hát ő aztán tényleg közel van.

Így a végeredmény az lett, hogy Apus visszahívta Kálmánt Lengyelországból, és megmondta, hogy ő lesz a király, ha vele valami történne. Nem sokkal később, 1 év múlva, meg is történt az a valami. Apus meghalt. Kálmán lett a király.

Előtte még azért el kellett intéznie néhány apróságot. A pápa iránti munkaszerződésében nem volt szó arról, hogy ő esetleg király lesz. Úgy volt a megállapodás, hogy ő egy templomot irányít, nem egy egész országot. De végül Kálmán kivágta magát azzal, hogy végül is az ország tele van templommal. Így ő továbbra is a szerződésben foglaltak szerint jár el. De a békés rendezés érdekében hajlandó a pápát támogatni a német Henrikék ellenében.

Csak hogy ez idő alatt Álmos is felébredt (de attól még a neve lett Éber). Úgy érezte, hogy amíg Kálmán a pápával alkudozik, addig ő fogja a koronát megszerezni. Ráadásul ha Kálmán Henrik ellen van, akkor Álmos majd Henrik mellé áll.

De nem jöttek be a számításai. Sajnos Álmos nem egy csodagyerek ha gondolkodnia kell. A nagypolitikához pedig egyáltalán nem ért, ezt Apus jól látta. Nemcsak a koronát, de Henrik támogatását sem tudta megszerezni. Így végül Kálmán lett a király. Én pedig az ő udvarában nevelkedtem tovább. Nagy szerencsémre, mert Kálmán hozott sok-sok könyvet, és tanítókat különböző országokból.

Ha mindez a német-rómaiaknál történt volna, akkor Álmost feje nem sokkal később az várbeli gyerekek labdája lett volna. Ha pedig a normannoknál, akkor ők bizonyára Álmost megeszik nyersen (a franciák legalább megfőzték volna előtte). Nem tudom, Konstantinápolyban mi a divat, de remélem, sose fog kiderülni. Ahogy eddig megismertem őket, legjobban a máglyát szeretik. A kevésbé veszélyeseket pedig valami jó távoli templomba küldik hosszú továbbképzésre.

Viszont Kálmán (immár király) nem ilyen. Ő nemcsak okos, hanem jószívű is volt. Megbocsájtott a testvérének. Sőt! Felajánlotta, hogy ad egy darabot az országból, és így ketten irányíthatják. Ez azért elég rendes volt tőle.

De Álmosnak (aki még mindig csak herceg volt) ez nem volt elég. Így összeszedett egy csomó magyar főurat, hogy erővel szerezze meg a trónt. A Tisza partján találkozott a két

testvér és a két sereg.

Csakhogy a magyarok azt mondták, ők bizony nem harcolnak a magyarok ellen. Már az apjuk, és a nagyapjuk is ezt csinálta. És mi lett az eredménye? Az apjuk meg a nagyapjuk halott lett. A királyok és a hercegek pedig tovább veszekedtek. Úgyhogy nekik elégük van már az egészszől. Ha a testvérek nagyon harcolni akarnak, akkor tegyék meg maguk. Ők megvárják.

Az érdekes, hogy Kálmán király azonnal elfogadta ezt a verziót, és közben le nem vette a szemét az öccséről. Álmos herceg ezen teljesen meglepődött. Kálmán, aki mindig csak a könyveket bújta, és valószínűleg a kardot sem bírja el, ki meg állni ellene. Az az Álmos ellen, aki a fél Balkánt végigharcolta, és mindenhol csak nyert. A herceg csapdát sejtett, és inkább gyorsan kibékült a bátyjával. Ezek után pedig együtt uralkodtak.

Persze a király továbbra is Kálmán volt, ő irányította az országot. Álmos herceg pedig...hát amennyire a képességei bírták... hát.. többnyire a lovakat irányította a bajnoki tornákon.

Minden szépen és jól alakult. Most írhatnám, hogy és boldogan éltek, míg meg nem haltak. Vagy ahogy a latin vándorénekes mondaná: Et semper postquam feliciter vixit omnes.

De persze a dolgok nem így alakulnak. Álmos herceg igencsak éber maradt!

Abból indult ki, hogy Kálmán király, ahogy Apus is, elég gyakran állt Henrikéssel szemben. Így a németeket kérte, hogy segítsenek a testvérét eltávolítani a trónról. Csakhogy náluk is éppen állt a banzaj! Henrik már évek óta a fiával kergetőzött, miközben sikerült a fél országot felgyújtani. És ezt mindenki tudta Európában (és különbözőképpen segítették egyik vagy a másik oldalt), csak éppen Álmos nem.

De sebjaj, nemsokkal később ismét alkalma nyílt megmutatni, hogy mennyire nem ért a nagypolitikához. Apusnak teljesen igaza volt, hogy nem akarta nekiadni a trónt. Ugyanis Álmos herceg a lengyel király segítségét kérte a következőkben.

Viszont Kálmán király jóban volt a lengyel királlyal, Boleslawal. Hiszen Kálmán ifjúkorában a lengyel palotában élt és nevelkedett. Ráadásul mindketten szemben álltak a német-rómaiakkal, ami tovább erősítette a barátságot.

Így végül Kálmán király hamar megtudta, mire is készül az Öccse. Úgyhogy jól elbeszélgetett vele. Majd Álmos herceget elküldte Jeruzsálembe gondolkodni.

. Ő is álruhában volt, meg én is. Én persze mindjárt felismertem a beszédstílusa alapján. Ő viszont akkor sem ismerne meg engem, ha nagy piros betűkkel felírnám magamra, hogy Piroska vagyok. Jut eszembe.... ő vajon tud olvasni?

Na mindegy... a lényeg az, hogy kihallottam a beszélgetéseit. Így megtudtam, hogy meg akarja mérgezni Kálmán királyt. Tehát nem adta fel!

Gyorsan írtam egy üzenetet az egykori királyomnak, és reménykedtem benne, hogy kitalál valamit. Viszont azóta nem kaptam tőle hírt.

Egészen mostanáig.

Míg Álmos herceg a zarándokok útját járta, Kálmán király sem volt rest. Érezte ő, hogy ez nem fog olyan könnyen menni. Ezért Álmos hercegnek korlátozta a hatalmát. Ez viszont nem tetszett a kisebbik testvérnek. De ezt egyáltalán nem mutatta ki. Sőt! Úgy tett, mintha teljesen megbékélt volna a sorsával, és a jeruzsálemi út még jót is tett neki.

Kálmán király a birtokait nem vette el. Az ezekből befolyt összegekből pedig Álmos herceg egy templomot építtetett. Mégpedig kifejezetten Kálmány király tiszteletére. A terv az volt, hogy a templom felszentelésénél fogja a királyt megmérgezni.

Csakhogy szerencsére egy távolba élő rokon (ez lennék én) még időben figyelmeztette az uralkodót. Ő pedig résen volt.

Kálmán király ezúttal is megbocsájtott a testvérének. Nem lett fociabba a fejéből, nem lett megfőzve és vacsorára feltálalva. De még csak máglyára sem tették. Pedig odahaza nagyon kemény tél volt, egy kis fűtésnek mindenki örült volna.

Álmos herceg ezúttal is, immár talán századszorra, megígérte, hogy most már tényleg felhagy a trónköveteléssel. A jeruzsálemi út úgyis jó kis kikapcsolódás volt. Ezen felbuzdulva egy német körúton gondolkodik. Sok-sok lovagi tornával, és még több evéssel. A zarándokok élete annyira nem jött be neki.

De szerintem megint valami rosszban sántikál. Remélem, Kálmán király rajta tartja a szemét!

Szóval így zajlik a politika otthon. Míg itt, Konstantinápolyban...hát egy másfajta politika zajlik... Meg én is újra kezdtem a saját ablakon kihajlongós politizálásomat. Ismét terhes vagyok! Annyira boldog vagyok! Nemsokára kistestvér érkezik! Vajon fiú lesz, vagy lány? És megint ketten lesznek vajon?

Szeretnék, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-06-04

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De már több éve már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

És mostanra igazi családdá nőttük ki magunkat. Annyi gyerekünk van, hogy lassan egy külön palotát is építhetünk nekik. Ők sorban: Elek és Mária (ikrek), majd András, Anna és Izsák.

Évek teltek el, mióta utoljára elővettelek, kedves naplóm. Kissé büntudatom is van e miatt. De nagyon sok dolgom volt.

Persze a családi kötelesség is lefoglalt, ahogy erre Jánosom többször is nyíltan meg burkoltan utalgatott. Itt azért ne a gyereknevelésre gondoljatok, mert arra a birodalom külön kiképzett embereket adott. És ahogy a gyerekek nőttek (hiszen Elek és Mária már 9 évesek!), úgy kaptak újabb és újabb nevelő személyzetet.

Megtanultak szépen írni és olvasni. Elsősorban görögül és latinul. Sikerült azért nekem is beleszólnom, és így a gyerekek megtanultak magyarul, németül és még oroszul is.

Ehhez persze nagyban kellett taktikázni Jánossal, aki szerint a családi kötelesség kimerült a hálósobában. De ha nagyon akartam, akkor köthettem sapkát és sálát is a gyerekeknek, és akkor az már eléggé családias lett volna. Ezért aztán drasztikus lépéseket tettem: A hálósobai események jelentős csökkentése, meg néhány nyilvános és látványos sírás végül megtette a magáét. János hamarosan engedett a kéréseknek.

Ahogy nőttek a gyerekek, megkezdődött a katonai és politikai kiképzésük. És itt bizony nem volt különbség abban, hogy ki fiú és ki lány. Hiszen Máriából is lehet egy nap császár. Vagy Annából. Már mint az én lányom Annából. A másik Anna, Jánosom nővére semmi jelét nem mutatja, hogy szeretne a férjem helyére kerülni, hogy ő legyen inkább a császár. Ezért is az egyik oka, amiért olyan jó barinók lettünk. (Bezzeg Álmost herceg! De róla majd később..)

Természetesen Mária és Anna nem kap katonai kiképzést. Azért az mégiscsak vicces lenne. De én találtam valakit, aki megtanítja őket egy kicsit a kés használatára. Sose lehet tudni.. Olyanokat hallani, hogy van, aki már 8-10-12 korában férjhez adja a lányát...Gondolj bele, kedves naplóm!

Hmmm.. lehet, hogy én veszek majd pár leckét a kés használatából... Mert mint írtam, sose

lehet tudni... No nem mintha János miatt aggódnék. Hiszen őt már megtanultam kezelni. De lehet, hogy egyszer majd együtt veszünk részt egy hadjáraton, vagy bármi más.. Sose lehet tudni... de ezt írtam már. Nem is egyszer!

Tehát a gyerekek nőnek, és tanulnak. Tényleg jó kezekben van. Ezt azért meg kell hagyni, hogy a birodalom tényleg odafigyel arra, hogy a gyerekek a legjobbat kapják. A világ minden pontjáról vannak tanítók: Velencéből, Genovából, a spanyoloktól, a normannoktól, a franciáktól, a szlávoktól. De még a fekete bőrű araboktól is. Ők aztán nagyon tudják a matematikát!

És persze Magyarországról is érkezett néhány tanító. Őket én szereztem. És erre büszke vagyok!

Akár hiszed, akár nem, kedves naplóm, az időm nagy részét arra használtam, hogy kiépítsem a saját hálózatomat. Amikor láttam, hogy Álmos hercegben nem lehet megbízni, akkor kezdtem azon gondolkodni, hogy őt valahogy figyelni kellene. Aztán láttam, hogy Annának (nem a lányomnak, hanem a legjobb barinőmnek) van saját hálózata. És akkor gondoltam, miért ne lehetne egy nekem is?

Egyenlőre csak egy olyan kisebb, amivel Álmost herceget tudom szemmel tartani. Meg amivel közvetlenül tudok a Magyar Királysághoz is kapcsolódni.

Képzeld kedves naplóm! A hírvivőimmal mindjárt az elején kérttem is szózott vadkan húst otthonról. Azt, amit már úgy hiányoltam! Titokban megettem, amikor nem látta senki. Kézzel! Nem pedig ezekkel a francos birodalmi késekkel-villákkal...hanem olyan otthonosan.. Hogy ez milyen jól esett!

De ez maradjon a mi titkunk! Psz!

Tehát sikeresen kiépítettem a saját hálózatomat. Jól is tettem, mert Álmos herceg nem állt le az ármánykodással! Alighogy kitétte a lábát az országból, máris futott Henrikhez. A német királyhoz.

Látod kedves naplóm, hogy ez az Álmos herceg mennyire egy reménytelen?? Nemcsak, hogy lassan már a századik lázadást intézi Kálmán király ellen. De azt is elfelejtette, hogy Henrik és Kálmán barátok. Bár lehet, hogy ezúttal mégis jobban odafigyelt?

Ugyanis a németeknek nem mondta el, hogy ki ellen is kellene hadba vonulni. Csak homályosan utalt olyan dolgokra, hogy közép-Európa, meg a sátán szolgája, hitetlenek gyülekezete, arannyal bővelkedő földek, stb..

Így aztán Henrik király arra gondolt, hogy úgy annyi katonája van, akik csak egymást csépelik (éppen a pápával sem voltak haragban, a fiát is leültette egy vártoronyba, a

lengyelek meg majd csak később akarta megtámadni, míg a normannok meg az oroszokkal hadakoztak...egyszóval béke volt az országban, és ettől mindenki roppant ideges lett), egy kis kardoskodás a szomszédban belefér a nyári programba. Aztán még aratás előtt hazaérnek. Senki sem marad le a nagy táncünnepegről, sörfesztiválról.

Kivéve persze azokat, akik a hazatérésről is lemaradnak. De ők úgyis a menyek országában vigadoznak addigra...

Tehát elindult Henrik királyt a hadseregével. És persze vitte Álmost herceget is. Egymás mellett lovagoltak a magyar határra.

Mígnem Henrik király azt mondta, hogy ő ezt a helyet ismeri, már járt itt. Mint ahogy a szemben álló katonákat is ismeri. Nem is beszélve a szemben álló királyról, akit még jobban ismer. Hiszen régi barátja. De még milyen régi barátja! És milyen régen találkoztak!

Éppen ezért a csata helyett ünnepeget tartottak a nagy viszontlátás öröme. A két király együtt sörözött a sátorban, míg Álmos herceg... Nos.. Henrik király azt javasolta, hogy nyáron süssék meg. De erről Kálmán király lebeszélte. Ismét megkegyelmezett a testvérének.

De a mulatozás után jó alaposan elbeszélgetett vele négyszemközt. Ebből lett kétszemközt, miután Álmost herceget megvakította. A fiaival együtt. Azt mondta, hogy Álmos herceg ennyire nem akarja a testvérét a trónon látni, azt könnyebben is el lehet intézni. És el is intézte, mint ahogy mi láthattunk. Nem úgy, mint Álmos, és fiai, akik ezután már nem láttak.

Így azt hiszem, Álmos herceggel több probléma nem lesz. Kálmán király bezárta őt egy kolostorba a gyerekeivel együtt. Így minden jó, ha vége jó.

Mindeközben itt, Konstantinápolyban sok érdekes nem történik. Vagyis bizonyára rengeteg minden történik, hiszen egy hatalmas birodalomról van szó. Biztos, hogy valamit zajlik Velencével, ahogyan biztos, hogy történik valami a határon is. De ezekbe nemhogy beleszólásom nincs, de még csak tudomásom sem. Ezeket apósom, Alexios intézi Jánossal együtt. De persze ez nem is az én dolgom.

Az én választott dolgom, a családi kötelesség mellett a Jeruzsálembé menő zarándokok támogatása. Már 4 templomot sikerült építtetnem az útvonalon. Ezek egyúttal szálláshelyül is szolgálnak. Erre büszke vagyok! Egyszer talán valami még nagyobbat is sikerül összehozni!

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott

lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-06-11

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De már több éve már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

Kedves Naplóm!

Biztosan azt hiszed, hogy megőrültem, hogy megint Álmos hercegről fogok írni. De hát mit tegyek, ha mindig ő kavar be valamit.

Pedig írnék én a birodalom mezőgazdaságáról! Csak hát... nem tudok róla semmit.

Múltkor is megkérdeztem Jánosomat, hogy mi fán terem a búza, mire azt mondja, hogy az nem fán terem. Hanem úgy nő ki a földből. No de amikor keresztkérdést tettem fel, hogy ez mégis hogyan, akkor már ő sem tudott válaszolni.

Gondoltam, akkor kérdezek inkább a lovakról (úgy tudom, az is mezőgazdaság), de ekkor meg üvegessé vált a tekintete, majd kilovagolt valahova a messzeségbe. Két hétig nem is láttuk őt.

De ez az Álmos herceg! Hiába lett megvakítattva ő, meg az egész családja. Ez sem volt elég. És sajnos bekövetkezett a legrosszabb, amitől féltünk: Kálmán király meghalt. (Ó jaja!!! Hónapokig sírtam és imádkoztam!!!)

A trónt pedig a fia, II. István vette át. Aki hát... Nos... Hogy írjam le szépen úgy, hogy ne kelljen utána hetekig a gyóntatószékben ülnöm...

Maradjunk annyiban, hogy ugye Kálmán király és Álmos herceg is egy fáról származik. De minden jel szerint Isten ezt nem igazán veszi figyelembe, amikor az észet osztogatja. Kálmán királynak jutott... Álmos hercegnek meg nem... Sőt! Úgy tűnik, mintha Álmos részét is Kálmán kapta volna. De még II. István király részét is.

II. István király pedig nem igazán jó a politikában (sem). Kálmán király milyen ügyes volt, II. István király annyira mindent elront.

Oké, persze vallásosak vagyunk, katolikusok, és fontos az egyház támogatása. No de amikor a fél Európa (de a szomszédok mindenképpen) szemben állnak a pápával, nem akkor kellene nekikezdeni a támogatásának. Így nemcsak otthon Álmos herceg hívei próbálják a

királyt kikezdeni, de alig 2 év alatt sikerült majdnem mindenkivel összeveszni. Kezdve mindjárt a németekkel, a csehekkel, de még a lengyelekkel is. Pedig ők Kálmán király jó barátjai voltak.

Sőt! Még Borisz is előkerült, aki szintén a trón megszerzésén ügyködik. Ő Kálmán király második feleségének a fia, akit a király még gyerekkorában száműzött. Ha nem lenne Álmos herceg kivonva a forgalomból, akkor ők ketten szép párost alakíthatnának. Már persze, ha meg tudnának egyezni.

A legtöbb esemény a dalmát partoknál zajlik. Itt ugyanis nemcsak a horvátok szeretnék visszacapni az országukat (ezt még Apus, László király foglalta el), hanem a velenceiek is szeretnék megszerezni. Ha viszont Velence megy, akkor mások is úgy érzik, hogy érdemes ott lenniük. Legalábbis érdemes pár katonát odaküldeni, hátha úgy alakulnak a dolgok. Leginkább olyan katonát szokta küldeni, amelyik otthon nem tud a fenekén ülni, és csak bajt okoz. Így legalább valami idegen országban okozza ezt a bajt.. Jelen esetben a Magyar királyság területén... Hú de jó!

Ráadásul apósom, Alexios is úgy döntött, hogy ha már úgyis áll a bál, akkor ő is odaküld egy nagyobb sereget. Egyelőre még nem döntötte el, hogy inkább Velencét akarja gyengíteni, vagy inkább a magyaroktól szeretne újabb területet szerezni.

És itt lépek be én a képe, kedves naplóm. Mint egy ártatlan kislány a szélviharban.

Persze az, hogy kislány, nem igazán fedi a valóságot... Már 7 (hét!!!) gyerekünk van! Közülük Elek és Mária már igazán nagyon lettek. Ráadásul Elek igencsak szép daliás legény kezd lenni. Látom ám, hogy miként figyelik őt a lányok az udvarban! Na de csak próbáljanak meg hozzányúlni az én unci-munci kis nyuszikámhoz, a szemem fényéhez! Úgy átrakom őket az ablak túloldalára, hogy meg sem állnak a Boszporusz aljáig! Ő az én drága fiacskám. Nem adom ám oda akármelyik jöttment lánykához...

Ezt majd még Jánosomnak is a tudatára kell hozni.. De addig még van időm. Előtte még fontosabb dolgom is van. Meg kell mentenem II. Istvánt abból a katyvaszból, amit magának okozott.

Jah igen, írtam az ártatlan kislányt. Hát izé... ártatlan sem vagyok. De erről a gyóntatópapom tud igazán nyilatkozni, akinél már minden napra lefoglaltam az esti órákat. Nem engem fognak szenté avatni, az biztos!

No de vissza II István királyhoz és Alexios császárhoz. Hón szeretett apósom nagyon szeretné, ha a Balkán újra a birodalmához tartózna. És szerinte most jött el ennek az ideje, amikor a kedves otthoni rokonom nem áll a helyzet magaslatán. Én viszont éjjel-nappal azon vagyok, hogy lebeszéljem erről. Egyáltalán nem vagyok könnyű helyzetben.

A császár az apósom, így közvetlenül nehezen érintkezhettek vele. Minden beszélgetés alkalmával tekintettel kell lennem Jánosomra is. Nem lenne jó, ha ő miattam veszítené el a trónt.

Másrésről a birodalom igencsak megerősödött az utóbbi időkben. Nyilvánvaló, hogy a császár szeretne terjeszkedni. Ő ezt úgy mondja, hogy a hitetlenek megtérítése. Én viszont hiába mondom neki, hogy erre a célra az arabok a legjobbak. Ki tudja, mikor támadnak vissza Jeruzsálemre. Ő azért olyan nagy projektben nem gondolkozik. Különben is Jeruzsálem legyen a keresztetek gondja. Ő inkább az elveszett bárányokat szeretné visszaterelni a karámba.

Ebben az esetben még nehezebb dolgom van. Ha azzal érvelek, hogy Balkánon egyébként is mindenki keresztény, akkor a császár szerint mindenki Rómához hűséges. Így őket mindenképpen meg kell szerezni. Ha viszont azt mondom, hogy ők már régen a konstantinápolyi patriákat követik, akkor az a válasza, hogy kötelességünk nekik segíteni, és a birodalomhoz kell csatolni azokat az országokat.

Mindebben mintha II. István király is ellenem lenne (pontosabban maga ellen). Az ügyetlen politikai húzásával inkább csak olajat önt a tűzre. Én meg folyamatosan írom neki a leveleket. Ha már nem tud jó döntést hozni, akkor inkább ne csináljon semmit. Talán akkor sikerül ezen az oldalon elsimítani a dolgokat. De ha másképpen nem megy, akkor talán sikerülne a császárt Velence ellen fordítani a magyarok helyett. De ha így haladunk tovább, Alexios a végén még összefog Velencével.

Ráadásul néha úgy érzem, mintha valaki más is befolyásolni próbálná a császárt. De éppen ellenkezőleg, mint én szeretném. Roppant gyanús.

De legalább Anna, a legjobb barinóm, mindig a pártomat fogja. És elmondja, hogy egyetért velem a balkáni hódításokban. Szerinte is inkább az arabok irányába kellene terjeszkedni. Ki kellene használni, hogy ott vannak a keresztetek, akik unalmukban lassacskán egymást kezdik kaszabolni.

Imádom Annát! Annyira okos, és annyira jó barátnő! Annyira megértjük egymást!

Csak hát a kedves rokonom odahaza... ez a II. István addig fog ügyködni, míg egy komplett vallásháborút robbant ki.

Ezen elég rendszeren fel szoktam húzni magamat. Tehetetlenségemben a munkaszobámba szoktam menni. Ezt a gyóntatópapom ajánlotta. Szerinte már túl sok időt töltök a fülkében térdelve. Kellett valamit keresni, ahol le tudom vezetni a feszültségemet.

Ennek a szobának a kialakításában Jánosom is segített. Egy csomó embert adott a kezem alá. Mérnököket, térképészeket, matematikusokat. Valószínűleg már a férjemuram sem bírta

tovább a kirohanásaimat.

Ebben a szobában van egy nagy térkép, mely a jeruzsálemi útvonalat mutatja. Ezt próbálom meg zarándokok menetét jobbra tenni. Szerencsére a régiek úgy építették az utakat, mintha azt örökké élnének. Így még ezer éve után is (ezer év! Gondolj csak bele kedves naplóm!) olyan jó állapotban vannak, mintha csak tegnap készült volna. Mindez nem mondható el a palota bútorairól. Főleg a székek tűnnek egyszer használatosoknak.

Viszont az utak mellett a zarándokoknak szükségük van pihenő helyekre és szállásokra. De nemcsak a testnek kell felfrissülniük, hanem a léleknek is. Ebben pedig a régiek igencsak eltérő véleményen voltak. A pogány isteneknek szentelt helyek nem éppen az erkölcsösségről voltak híresek. De ezeket már a korábbi császárok réges-régen lebontatták. Helyette viszont újakat nem nagyon építettek.

Persze templomokat ők is építettek lelkesen. De azokat inkább a városokba. Nem pedig az út mentén. Így ezt a feladatot magamra vállaltam. Legalább találtam valamit, amivel leköthetem magamat. Egy-két helyen már a templom, és a zarándokszállás is felépült. Biztosan nem lesz olyan tartós, mint amit a régiek készítettek. De azért remélem, hogy bőven túlélnek engemet.

Szerencsémre azért Jánosom is látja, hogy mennyire ki vagyok készülve. Így amikor csak az államügyek engedik, akkor együtt elmegyünk valahova.

Néha a gyerekekkel együtt piknikezünk a közeli erdőben, vagy valamelyik szigeten. Néha csak kettesben (persze a krónikásokat nem hagyhatjuk ki, de már megszoktam őket) csónakázunk egyet. Esetleg átmegyünk Khalodonba(*), és ott töltünk pár napot.

Legutóbb is ezt tettük. Csakhogy, amikor mentünk vissza a palotába legnagyobb meglepetésünkre a kikötőben János egyik jóbarátja várt minket. Azt mondta, hogy forduljunk vissza, és húzzuk meg magunkat pár napig. Nagy baj történt a falak mögött!

A miért kérdésre azt a választ kaptuk, hogy a császár, Alexios meghalt. Az új uralkodó pedig nem más, mint Anna. Aki pedig mindjárt kiadta a parancsot az elfogadtatásunkra. Legjobb, ha mindjárt menekülünk. Aztán majd kitalálnak valamit.

De hát, de hát... Anna... A legjobb barinóm! Elárult minket!

Míg az én lábaim remegtek, és mozdulni is alig tudtam a meglepetéstől, addig János visszaterelt mindenkit a hajóba. Csakhogy nem a várostól elfelé, hanem az Aranyszarv-öbölben felfelé indultunk.

* Ma Kadiköy.

Szeretném, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a

Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-06-18

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De már több éve már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

Vagyis hát az voltam... Most ki vagyok, azt nem tudom.

Persze, Eiréné vagyok, és továbbra is Jánosnak a felesége. Csak éppen mióta az apósom, Alexios meghalt, János nővére Anna (aki valaha a legjobb barinóm volt) átvette a hatalmat. És most ő a császárnő. Mi pedig szökevények vagyunk.

Éppen hogy visszatértünk a pár napos pihenésünkből, amikor a kikötőben kaptuk a hírt: Alexios hallott. De ahelyett, a palotába siettünk volna, hogy elkezdjük az ilyenkor szokásos formalitásokat, azzal kellett szembesülnünk, hogy Anna (a legjobb barinóm) átvette a hatalmat. És nemsokára mehetünk a tömlöcbe. Ahol vagy a halál, vagy jobb esetben a száműzetés vár ránk és a gyerekekre.

Pedig Anna nekem többször is megígérte, elmagyarázta, elmesélte, hogy miért nem lesz belőle soha császárnő. És azt is elmondta, hogy nem is akar az lenni. Ráadásul ott van a férje, Niképhorosz. Ő igazán látványosan kezeli a fegyvereket (de még milyen látványosan!), de a politikához egyáltalán nem ért. Az ember még egy darab sajtot sem bízna rá, nemhogy egy egész birodalmat.

Teljesen le voltam döbbenve ezen a váratlan fordulaton. Csak arra tudtam gondolni, hogy Anna... a legjobb barinóm... hogyan árulhatott el?? Csak ott álltam a kikötőben tátott szájjal és szemmel..

Bezzeg János (az én hősöm) mindjárt tudta, mi a teendő. Igazi uralkodóként viselkedett. Egy pillanatra sem hagyta, hogy a gyász eluralkodjon rajta. Azonnal cselekedett.

Visszaterelt mindenkit a hajóra, és késedelem nélkül elindultunk. De ahelyett, hogy a Fekete-tenger felé vettük volna az irányt, inkább az Aranyszarv-öbölnél hajóztunk fel. Jól jött, hogy eddigre besötétedett. Így remélhetőleg sikerült megszöknünk. Mindenki azt várná, hogy valamelyik tengerparti városban húzzuk meg magunkat. Senki se fog Konstantinápoly mellett keresni minket.

Szerencsére a gyerekek is velünk voltak, így legalább ők nem voltak veszélyben. Mármost nem jobban, mint mi. És ahogy ez itt a birodalomban szokás, a nevelők és a tanárok is velük

voltak.

Így amint kikötöttünk, János mindjárt elküldtek őket. Az egyik (remélhetőleg megbízható) nevelőnek meghagyta, hogy keressenek egy rejtett földalatti templomot, valahol beljebb a szárazföldön. Egy olyan helyet, amit mi sem ismerünk. És ott várják ki ennek a végét. Ha esetleg veszítenénk, akkor a gyerekek feladata lesz a trón visszaszerzése.

János engedélyezett fél percet, hogy elbúcsúzzam tőlük, majd bementünk az erdőbe. Én nem tudtam, hogy valaha is viszont láthatom a gyerekeket. Még arról sem tudtam meggyőződni, hogy biztonságos helyre érkeznek. Ez még úgyis hetekig eltarthat. Mi addigra... nem akartam belegondolni, velük mi lehet az elkövetkező napokban.

Sose voltam egy nagy túrázó. Nem jártam ki vadászni, mert az a férfiak dolga. És bár a palota tele van lépcsőkkel, én meg gyakran jártam le a templomba (elsősorban gyónni persze), de azért nagyon hamar kimerített az erdei túra. Ráadásul eddigre már késő este lett. De János folyamatosan biztatott, hogy már mindjárt odaérünk...oda...oda...na de hova? Meg aztán hova tovább? Ha talán Kálmán király még élne! Ő biztosan befogadna minket. II. István királyban viszont nem bízom. De szerencsére túl fáradt voltam, hogy ezen tudjak gondolkodni.

Nem tudom, meddig mentünk az erdőben. Időnként még vadállatok hangját is hallottam. Ha nem lettem volna annyira fáradt, biztosan felsikoltok.. Így viszont csak mentem, mentem és mentem János után. Már hajnalodott, amikor egy félig összedőlt vadászkunyhóhoz értünk.

Igen, ez jó ötlet. Anna itt biztosan nem fog keresni minket, hiszen hozzám hasonlóan ő sem nagyon ment be néhány lépésnél messzebb az erdőben. Ő bizonyára a könyvtárban rejtőzne el.

Amikor viszont bementünk az ajtón, kiderült, hogy belül sokkal jobb állapotban van, mint az kívülről látszik. Szándékosan lett elhanyagolva, a látszat kedvéért. János elmondta, hogy ezt még gyerekkorában építette a legjobb barátaival. Direkt titkos búvóhelynek, amiről csak hárman tudnak. Azt mondta, hogy már fiatal korában megismerte a birodalmi történelmet, így nem akart semmit sem a véletlenre bízni.

Ahogy beléptünk, ott is láttuk János régi (és megbízható) barátait, akik már vártak ránk. És ott várt Niképhorosz is, Anna férje. Elvesztünk!

De legalább a gyerekek már messze járnak!

Miután így átéltem egy kisebb szívrohamot, meg el is ájultam (főleg a fáradságtól), akkor János egyik barátja odajött hozzám, és megnyugtató (Persze János inkább a trón elvesztésével-visszaszerzésével volt elfoglalva, nem azzal, hogy engem felvakarjon a földről! Megjegyeztem ám!). Niképhorosz, bár Anna férje, ő nem támogatja a lázadást. Sőt!

Igazándiból ő senkit sem akar támogatni. Őt csak hagyják békén, hogy reggelenként félmeztelenül gyakorolhasson az udvaron (ami bizony nem semmi látvány! - nesze neked János!). Nem akar utána mást, csak egy jót enni, aludni, majd este tivornyázni. Most viszont Anna mellett bele kell folynia a politikába. Pedig ő azt se tudja, hogy az arabokat eszik vagy isszák. A normann meg szerinte egy sajtfejta. Ráadásul úgy hallotta, hogy mostantól írni és olvasnia is kell. Inkább úszik át Milánóba, minthogy íróeszközt vegyen a kezébe.

Nem akartam neki mondani, hogy Milánónak még a közelében sincs tenger. Láttam rajta, hogy jobban kétségbe van esve, mint mi. Pedig a mi fejünket fogják a kapura tenni, ha nem vigyázunk. De úgy látszik embere válogatja, ki mitől fél a legjobban.

Így tehát egyenlőre biztonságban voltunk. Ennek örömeire mindjárt lefeküdtem aludni. Pont oda, és pont úgy, ahonnan pár perccel ezelőtt János barátja szedett össze.

Amikor felébredtem, már ágyban feküdtem. János pedig éppen sült őzcombot hozott nekem. Mert hogy ő reggel, úgy fáradtan, kiment vadászni. Mindezt azért, hogy én jobban érezzem magamat. Jól van kedvesem, minden meg van bocsájtva. Még az a múltkori is, amire azt mondtam, hogy sose bocsájtom meg.

Miután így megbékéltünk (pontosabban én, mert János nem volt rám mérges, meg egyébként is voltak fontosabb problémái - ezt így beismerem, hogy még nálam is fontosabb dolgai voltak), meg reggeliztünk, és még egy rejtett borosüveget is kiürítettünk, feltettem a nagy kérdést:

- Mi lesz ezután?

- Nem tudom. - Jött a válasz

Nos jól állunk!

Két lehetséges irányt állítottunk fel: Egyik a menekülés, másik pedig a maradás. Mindkét esetben a cél a trón visszaszerzése. Csak míg ha elmenekülünk mondjuk Hispániába (Niképhorosz esetében javasoltam neki Milánót, csak hogy lássa, nincs ott tenger), onnan azért nehéz lesz a palotát elfoglalni. Míg ha maradunk, akkor minden nap nő az elfogásunk veszélye.

Egyébként is az idő ellenünk volt. János barátjai mondták, hogy még még nem hirdették ki Alexios halálát. A nép még nem tud róla, azaz Anna még nem ült fel a trónra. Ha bármit is teszünk, azt minél hamarabb kell.

János azt mondta, hogyha elmegyünk, akkor valószínűleg nem fogunk tudni visszajönni. De ha mégis, akkor egészen biztosan nem fogjuk tudni a várost elfoglalni. . Így inkább addig kellene cselekedni, amíg még nem kell a várost elfoglalni.

Ezek után döntöttünk. Mármint a férfiak, kivéve Niképhorosz, mert ő inkább kimaradt mindenből, engem meg se kérdeztek. No nem mintha Kálmán király lázadásra és trónfoglalásra nevelt volna. Az egyetlen ismert példám pedig Álmos herceg. De hát ő meg inkább azt mutatta meg, hogyan ne próbálkozzunk.

Szóval a fiúk úgy döntöttek, hogy 1 napot még maradunk. Pihenünk, és más előkészületeket végzünk. Annának úgymint kell egy kis idő, amíg összeszed annyi ember, amivel már biztosíthatja a trónját. Majd pedig támadunk!

Micsoda? Mi öten? Vagyis hát négyen... Mert hát én nem fogok támadni. Niképhorosz pedig... szóval három ember hogyan fogja bevenni a világ legnagyobb városát?

János engem végül meggyőzött. Elmondta, hogy tud róla, , így ha mást nem, valakinek a lábába bele tudom állítani (érzem én, hogyha ennek vége, akkor heteket fogok a gyóntatófülkében tölteni). De valójában ez titkos akció lesz. Minél kisebb a feltűnés, annál jobb.

Egyébként is mi mást tehetnék? Maradjak a házban? Az erdő közepén? És amíg várok vadászok medvére (jó, hogy oroszlán nincs!). Így beleegyeztem, hogy velük tartok, bármi is legyen a tervük.

Az oltár előtt amúgy is azt fogadtuk, hogy együtt leszünk jóban-rosszban, boldogságban-bajban, egészségbe-betegségben. Míg a halál el nem választ. Bár arról nem volt szó, hogy lázadásban is... De ha így haladunk, a halálos rész még összejöhet.

Niképhoroszt könnyebb volt meggyőzni. Neki csak annyit mondtak, hogy Milánóba megyünk. És persze ne feledje a kardját, különben reggelente mivel fog gyakorolni az udvarban (félmeztelenül persze - ebből tényleg gyónás maraton lesz a végén.)

Összeállt a nagy csapat. Ma este még itt alszunk, holnap este pedig támadunk. Addig a fiúk elmennek vadászni. Én viszont ki ne mozduljak a házból, mert a sűrű erdőben még eltévedek a végén. Aztán egy tatár fejedelem sátrában találok magamat, ha túl sokat vándorolok...

Így vártam, és vártam. Este megjöttek a fiúk. Hoztak vadat, és szereztek álruhát is.

Elkészítettük a vacsorát, ettünk, és aludtunk. Másnap pedig felkerekedtünk, hogy Annát lelökjük a trónról. Szigorúan csak a trónról. Abban mindenki egyetértett, hogy Annát nem lökjük be a Boszporuszba. Csak eltávolítjuk. Leginkább Niképhorosz ragaszkodott hozzá, hogy nem akar ő új feleséget keresni. Én meg... valahol Anna mégiscsak a legjobb barinóm volt. Most már biztos vagyok benne, hogy végig ellenem ügködött. Sok tettét most értettem meg (volt időm gondolkodni). De azért mégsem akarom a halálát...

Mentünk, és mentünk az erdőben. Másik úton, mint amin jöttünk. Bár ki tudja. Én megint csak úgy éreztem, hogy időtlen idők óta csak megyünk a sötétben, a fák között. Nemsokára viszont egy falhoz értünk. És ahogy jobban megnéztem, ez bizony Konstantinápoly nagy fala volt. Megjöttünk a városhoz.

Ahelyett viszont, hogy felmáztunk volna rá, vagy kövenként szétszedték volna, inkább mellett haladtunk egy darabig. Szigorúan a fák között. Mi még láttuk a falat, de az örök nem láttak minket. Mígnem elértünk egy úthoz. A Drinápolyba vezető úthoz.

Itt egy hatalmas erőd van. Egy egész beléptető rendszer, ami az Arany Kaput védi. Itt lehet bejutni a birodalomba. De mi nem ide készültünk. Hanem a másik irányba. Kb. 2 km-et haladtunk, mikor egy fogadóhoz értünk. János habozás nélkül bement. Nemsokára már egy asztal körül ültünk, és lelkesen vacsoráztunk, ittunk és énekeltünk. Nem értettem semmit.

Miután így mulatoztunk egy darabig, János egyik barátja felállt és elment valahova. Nemsokára egy kulccsal tért vissza. Elmondta, hogy van egy hátsó szoba. Oda kellene egyesével eljutnunk, lehetőleg feltűnés nélkül. Bár a többi vendég eddigre eléggé lerészegedett. Nem valószínű, hogy bármit is észrevesznek.

Így jutottunk egy hátsó szobához, ahol a fiúk gyorsan odébb tették az asztalt, majd feltekerték a szőnyeget. Legnagyobb meglepetésemre egy ajtó volt a földön. Ezt nyitotta ki a kulcs.

Gyorsan kinyitottuk, és bemáztunk a föld alatti helyiségbe. A fogadós pedig még gyorsabban ránk csukta a fedőt, és be is zárta. Kisváratva hallottam, hogy az asztalok visszakerülnek a helyére. Csapdába jutottunk!

De nem! János barátja, a kulcsos felkészült. Elővette a fáklyákat is meggyújtotta. Majd egy faliszőnyeghez ment, és félrehúzta. E mögött egy sötét, és hosszú, és igencsak ijesztő alagút búj meg.

- Hova vezet ez? - kérdeztem, amikor már meg tudtam szólalni. Nyilvánvaló volt, hogy erre megyünk tovább.

- Egyenesen a trónterembe - mondta János és elindult.

Szeretnék, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar

királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-06-25

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De már több éve már úgy ismernek, hogy Eiréné, a Görög-Római Birodalom örökösének, Komnénosz Jóannésznek (azaz Jánosnak) a felesége.

Vagyis hát az voltam... Most ki vagyok, azt nem tudom.

Persze, Eiréné vagyok, és továbbra is Jánosnak a felesége. Csak éppen mióta az apósom, Alexios meghalt, János nővére Anna (aki valaha a legjobb barinóm volt) átvette a hatalmat. És most ő a császárnő.

Mi pedig ... nos... fogalmam sincs hol vagyunk. Minden teljesen sötét! És nedves! És hideg!

Kedves naplóm!

Nem fogod elhinni, mi történik itt velünk. Vagyis hát... el fogod hinni, hisz egy szerencse folytán te is velünk vagy. Itt ebben a sötét és nyirkos földalatti labirintusban.

Nem is tudom, ki kockáztat többet: János és én, akinek ha rosszul sikerül a trónt visszafoglalnia, akkor valószínűleg zsákban végezzük a Boszporusz alján. Vagy pedig te, kedves naplóm, akit végig a táskámban cipeltem. Többször is csak a szerencsén múltott, hogy nem ejtettek le abba a sötét és nedves sárszerűségbe, amiben jártunk; vagy hagytalak ott valamelyik pihenő helyen. Sőt! János fejében az is megfordult, hogy tüzelőnek használjunk téged. De erről sikerült lebeszélnem. János barátja szerint eléggé meggyőző vagyok a sötétben. Főleg, ha vicsorgok.

Az a sáros izé, amiben gyalogolunk, az valami... nagyon is izé.. Az elején még próbáltam megtudakolni a többiektől, hogy mi is lehet, de mindig azt a választ kaptam, hogy jobb ebbe nem belegendolni. Egy milliós város alatt küzdöttük át magunkat. És hát ugye mik mennek egy városban lefelé...? Nem a jókívánságok, az biztos.

De azért annyira megnyugtattak, hogy ahol megyünk, az kifejezetten titkos alagútnak lett építve. Nincs köze sem az ivóvíz hálózathoz, sem a csatornákhöz. De persze a falakon lehetnek lukak, szivárgások, meg olyan dolgok, amikbe tényleg jobb nem belegendolni.

Épp elég problémát okozott az, ami előttünk volt.

Jó, a pókhálókkal általában nem nekem kellett megküzdenem, hiszen a kis csapatunk végén

haladtam. Előttem pedig a daliás legények: Jánosom és Niképhorosz (aki meg van arról győződve, hogy Milánóba tartunk). Ők elég alaposan takarítják az utat. Én pedig csak egy aprócska lány vagyok. Igaz, 7 gyerekekkel, de ezek csak apróságok. Mégha éppen úgy nőnek is, mint a gombák.

Bár Kálmán király mindig azt mondta, hogy oda kell figyelni az apróságokra, a részletekre, mert ott szoktak lenni a csapdák... Sokszor hiányzik nekem, ahogy a tanácsai is. Kiváncsi lennék, mint javasolna ebben a helyzetben!

Bizonyára valami olyasmit, hogy ne lógassam nagyon a szoknyámat, mert az egész titkos alagutat felsőpröm velem!

De az is az igazsághoz tartozik, hogy olyan nagyon nem játszottam a földalatti takarítónőt. A ruhámról elég gyorsan, szinte minden lépésnél cafatok szakadtak le. Olyan sok, hogy nemsokára már a combjaim is kilátszottak. Ha nem egy sötét alagútban lettünk volna, biztosan elpirulok.

Így viszont Annát átkoztam. Az én drága barátnőmet!!

Az elején még csak akkor hagyta el a számat 1-2 keresetlen szó, amikor belefutottam egy pókhálóba. Ezt gondosan le is jegyeztem, hogy később majd meg tudjam gyónni. De amikor már a ruhám kezdett szakadozni (az én kedvenc ruhám!!), akkor bizony már más került erre a listára: Különböző kínszásokat találtam ki Anna számára.

Kezdve a klasszikus birodalmi módszerrel, mint a dobozba és szekrénybe zárás. Egészen odáig, hogy a szeme láttára gyűjtöm fel a kedvenc táskáját, vagy festem át a haját zöldre. Elmondani nem tudom, mennyire mérges voltam! Végül már csak a strigulákat húztam egy papírlapra egy darab elszenesedett ágdarabbal. Egyik oszlopba kerültek a szekrénybe zárások, míg a másikba pedig a ruhájának, frizurájának, és egyéb kedvenceinek kivégzése. Nem meglepő módon ez utóbbiban sokkal több strigula került. Ahogy az ősi sámán mondás is mondja: szemet szemét, fogat fogért. Ruháért pedig ruhát.

Az egyik kiálló kő különösen hosszú csíkot szakított a ruhámba. Ezen annyira felhúztam magamat, hogy legalább fél óráig egyedül mentem a sötétben, mire rájöttem, a többiek letáboroztak egy kicsit. Pedig még ordítottak is nekem (már pedig az ordítás igencsak hangos tud lenni egy titkos alagútban), de a méregtől nem hallottam semmit. Meg nem is láttam semmit, de az a sötétből volt.

Míg pihentünk, és ettünk, a férfiak a trónvisszafoglalás részleteit beszélték. Kivéve Niképhorosz-t. Ő gondolatban valahol félúton Milánóban járhatott. Vagy ki tudja hol. Az én fejemben pedig a főtéren égő ruhás szekrények voltak.

Nem tudom, mennyi ideje gyalogoltunk, és mekkora távot tettünk meg. De arra

mindannyian felfigyeltünk, az eddig többnyire csendes folyosók megváltoztak. Felülről hangok kezdek leszűrődni. Lépések, beszélgetések, szekerek és állatok halvány hangfoszlányai. A város felébredt. Nem maradt túl sok időnk. Anna biztosan nem fog sokat várni. Szerencsére ő mindig késő estig olvasgatta a könyveit, majd az egész délelőttöt átaludta. Reméltem, ez most sem lesz másképp. De ez még jelenti azt, hogy itt piknikezhetünk estig.

No nem mintha nem lenne már most is sötét...

Néhány perc múlva felkerekedtünk, és mentünk tovább. Eddig még csak egy folyosón jártunk, elágazással nem találkoztunk. De ez nagyon hamar megváltozott. János barátai elmondták, hogy a város olyan, mint egy hagyma. Ahogy egyre beljebb jutunk, úgy érkezőnk egyre régebbi és bonyolultabb részekhez. És nincs ez másképpen a felszín alatt sem. Nemsokára olyan részekhez érkezőnk, amelyek már az előtt is léteztek, hogy az első görög a partra tette volna a lábát.

És tényleg! Az elején még csak 1-2 leágazással találkoztunk, de hamarosan már egy egészen komoly labirintusba kerültünk. Ráadásul a folyosók nemcsak jobbra és balra haladtak, hanem felfele és lefelé is. Nem volt köztünk olyan, amelyik főútnak lehetne nevezhető. Sőt! Nem egyszer mi is valami kisebb repedésszerű hasadékon mentünk át egy másik folyosóra.

Éppen egy hasonló keskeny résen haladtunk át, amikor arra figyeltem fel, hogy mintha vízcsobogás hangját hallanám. Bár ez annyira nem volt váratlan, és nem is először hallottunk ilyet. De most nagyon közel volt. Olyannyira közel, hogy mindjárt a rés másik oldalán meg is találtuk a vizet.

És vele együtt egy hatalmas csarnokot is. Egy víztározóhoz jutottunk.

Ameddig a szem ellátott csak oszlopokat és üres teret láttam. Jó, mondjuk olyan sokáig nem láttam el. Alig néhány fáklya volt nálunk, azok meg csak arra elegendőek, hogy ne essünk hasra gyaloglás közben (de mint többször kiderült, sokszor még arra sem). Egy ekkora területet nem tudtak bevilágítani. Éppen csak a legközelebbi oszlopok halvány körvonala látszott.

És az, hogy iszonyú magasan vagyunk!!! A víz... valahol alattunk volt, nem láttunk le addig. Csak a hangját hallottuk.

Kérdeztem is Jánost, hogy innen hogyan tovább. Repülni azért mégse lenne jó, mert még nekimegyünk valamelyik oszlopnak. Úgyhogy azt ne most próbáljuk megtanulni.

De János megnyugtató, hogy van egy titkos lépcső. Titkos lépcső a titkos alagútban! Nagyszerű!

Míg ezen a lépcsőnek nevezett vájatban másztunk lefele, János egyik barátja elmagyarázta, hogy a birodalom történetében nem ez az első alkalom, hogy úgymond gondok adódtak a trónra ülésel. Ezért az előrelátó örökösök fokozatosan fejlesztették ezt az útvonalat. Ha jobban megfigyeljük, mindenhol fegyverrel lehet közlekedni. De ezen kívül más előkészületeket is felfedezhetünk, ha alaposan odafigyelünk. Mindjárt itt van pl. a csónak.

Csónak??? Néztem nagyokat.

Meg persze azért is nagyon meresztettem a szememet, nehogy leessek a falról. Akarom mondani a lépcsőről.

A fiúk tényleg készültek, mert amikor leértünk a vízhez, tényleg ott várt minket egy csónak. Jó, hát nem olyan volt, mint amivel a Boszporuszon hajókáztunk. Sehol sincsenek a felszolgálók, sem terített asztal, de még csak zenészek sem. No nem mintha ez hiányzott volna. Ez csak egy csónak, ami átvisz a túloldalra. Így nem kell a vízben gyalognunk. Illetve úsznunk, ha esetleg túl magas lenne a vízszint.

Igazándiból nem tudtuk, mennyire lehet mély. Senki se tudja. Ahhoz túl sötét volt. Talán csak az építész tudta. Vagy talán még ő sem.

Állítólag ő most is itt van valahol. Azt mondják, a kor szokása szerint úgy állítottak neki emléket, hogy őt is befalazták ide. Ha tényleg így volt, biztosan sokan jelentkeztek erre a munkára...

Leértünk a vízhez és beszálltunk a csónakba. Büszke voltam magamra, hogy a lépcsőn lementem, és nem lezuhantam. De még a csónakba is sikerült belelépnem, és nem estem bele a hideg és sötét vízbe. Állítólag voltak benne halak is. Bár nem bántják az embert, de állandóan a sötétben vannak. Ki tudja, mire vetemednek unalmukban...

Szóval a fiúk le a lépcsőn, be a csónakba. Én is le a lépcsőn és be a csónakba. A csónak pedig be a sötétbe.

Nos, ha eddig úgy gondoltam, hogy rettentő sötét van, akkor gyorsan újragondoltam a korábbi helyzetet. Jelentsük ki bátran: dög sötét volt. A fáklyák lángja mintha nem is lettek volna. A csónakot még láttuk, és körülötte a sötét vizet. Néha pedig 1-1 oszlopot. De ezen kívül semmi mást. Korábban a barlangban legalább volt egy fal, amit az ember megérinthetett, nekidőlhetett vagy valami. Itt most ezt a szerepet Jánosom töltötte be.

Sosem hittem volna, hogy ilyesmit érezhetek. Bármerre néztem, csak a nagy semmi. A többiek viszont nyugtatni próbáltak, hogy amikor a víztározó végéhez érünk, akkor már a palota alatt leszünk.

Na persze! Mintha ez a végtelen sötétség valaha is véget érhetne...!

Szerencsére nem lett igazam. Egy bő ki tudja mennyi idő múlva tényleg átértünk a víztározó túloldalára. Ezt onnan tudtuk, hogy a csónak hirtelen megállt. Nem sokon múltott, hogy végül mégis beleestem a vízbe...

Rövid keresés után ezen az oldalon is megtaláltuk a titkos lépcsőt. Teljesen ugyan úgy nézett ki, mit az, amelyiken nemrég lejöttünk. És ugyan olyan sötét is volt. Meg is kérdeztem a férfi társaimat, hogy ez tényleg másik lépcső? És mi van, ha több titkos lépcső is van itt. De ők biztosak voltak benne, hogy ez a jó lépcső. Más lépcsőről pedig ők nem tudnak. Talán csak azért nem ismerik őket, mert azok is titkosak.

Na mindegy, nem törtem magam ezen tovább. Sokkal fontosabb volt, hogy inkább a lépcsőre koncentráljak, különben még a végén tényleg összetöröm magamat.

Miután felértünk valahová, a többiek mindjárt megeresztettek egy röpke, de annál lelkesebb hurrát. Elértünk a palota alá. Látszólag persze semmi sem változott: itt is teljesen sötét volt. De legalább találtam egy falat, amit nagy lelkesen meg is fogtam. Gyorsan még egy hálaimát is mondtam.

De tényleg, innen az utunk egy sokkal jobb állapotban lévő folyosón vezetett. A város hangjai már a víztározónál elvesztek, és itt sem hallottuk őket. Pedig folyamatosan felfelé haladtunk. Tehát tényleg valami különleges helyen vagyunk. Remélhetőleg a palotában!

Egy idő múlva elértünk egy csigalépcsőhöz, és ezen kezdtünk felfelé baktatni. Legalább 100 lépcsőfokot haladtunk (bár én már a 20-nál meguntam a számolást), amikor világosságot láttam.

Ó fény! A napfény! Még akkor is, ha odakint éppen esett az eső... Oly hosszú időt töltöttünk a sötétben (tényleg, mennyit is??), hogy annyira megörültem a napfénynek, hogy nem győztem a hálaimákat mondani. Majd csak 1 bő fél óra múlva álltam fel és néztem körül, hogy hova is kerültem valójában.

Egy kis terembe érkeztünk, ahol egy szekrényben fegyverek voltak. Egy pici lukon pedig a sütött be. De ez is bőven elég volt. Ezen keresztül kinéztem, és tényleg valahol a palotában voltunk.

Míg én az imával voltam elfoglalva, addig a többiek felfegyverkeztek, és haditervet készítettek. Abban mindenki megegyezett, hogy Annának azért ne essen baja. Ha lehet, őt inkább elfogjuk. És a katonák közül is lehetőleg minél kevesebbet tegyünk el láb alól. Legjobb lesz, ha direkt Anna szobájába megyünk, a titkos bejáraton keresztül.

- Na álljunk csak meg egy percre! Anna szobájának van titkos bejárata? - tettem fel a kérdést Jánosnak.

- Igen, a palota minden szobájához vezet egy titkos folyosó.

- Az én szobámnak is???

- Persze, annak is..

- És ezen bárki bármikor bejöhetett??? Akkor is, amikor éppen aludtam???

- Hát...ööö...igen. ... Pontosán ezt fogjuk most tenni Annával is.

- Ha visszaszerezem a trónt, az lesz az első dolgom, hogy befalaztatom. - mondtam mérgesen.

- Nem jó ötlet, mert ezen keresztül menekülni is lehet... - figyelmeztetett Jánosom. És ebben talán igaza volt... De ha belegondoltam, hogy ezen az úton kellene végigmennem (ráadásul egyedül), amin most jöttem... lehet, hogy inkább mindjárt az ablakon ugrom ki.

Úgy látszik, a többiek nagyon is jól ismerték a járást erre. Kivéve persze Niképhoroszt, aki úgy érezte, hogy végre megérkeztünk Milánóba. Így minden áron olaszul akart beszélni. Csak még nem volt kivel. De amikor a fiúk elővették a kardokat, akkor már ő is kezdett képbe kerülni.

Egyszer csak megálltunk egy olyan helyen, ahol látszólag nem volt semmi jellegzetes dolog. Mégis, János elmozdított két apró követ, mire két kukucskáló luk jelent meg. Ezen keresztül benézett, majd gyorsan vissza is zárta a lukakat. Utána jelzett, hogy csendben kövessük, míg kellően távol jutottunk.

Remélve, hogy kellően messze vagyunk már, halkán elmagyarázta, hogy Annát látta a szobájában. És egyedül van, és még mindig alszik. Meg valamit még mondott arról, hogy ő a titkos ajtón direkt megy Annához, míg a két barátja egy-egy másik járaton a szoba elé kerül. Ott valószínűleg lesznek örök. Őket kellene zsákba rakni. Lehetőleg minél csendesebben. Majd jöjjenek be ők is a szobába.

Eközben én teljesen máson gondolkodtam. Ej-ej János! Lesz itt mit megbeszelnünk, ha túléljük a mai napot! Titkos folyosók (a szobámba is), titkos lépcsők, titkos csónak, titkos kukucskálólukak (biztos, hogy a szobámban is van!!)!!

De többre már nem volt idő, mert meg is érkeztünk Anna szobájához. János halkán nyitotta ki a titkos ajtót (amit még mindig nem értem, hogy csinálta. Innen nézve a fal teljesen sima volt), és már bent is volt. Úgy tűnik, Anna nem ébredt fel.

János odament az ágyához, és a következőket mondta:

- Drága nővérem! Vége a játéknak!

Erre Anna mindjárt felébred, és azonnal felült. János mindjárt befogta a száját, hogy ne tudjon kiáltani.

Nos, elfogtuk Annát. Nem is volt nehéz (leszámítva a sötét labirintust, amin átvágtunk). Akkor most nyertünk?

- Nehogy azt hidd János, hogy nyertél! - próbálta mondani Anna - Nem vagyok egyedül! Vannak támogatóim!

- Elkaptuk őket is! - blöffölt János (mert hát csak öten vagyunk - vagy valamiről lemaradtam?) - Mindenkit. Még őt is!

Ekkor érkezett meg János egyik barátja az ajtón keresztül, kezében egy zsákkal. Nem látszott, hogy ki lehet benne, és milyen állapotban.

János blöffje bevált. A zsákot látva Anna szeme elkerekedett és elszólta magát.

- Anya???

- Mi?? Anyánk is benne van a lázadásban? - kérdezte János meglepetten?

- Te buta! Ő találta ki az egészet!

Itt tört el nálam a mécses! Senki sem hívhatja butának az én Jánosomat! Nem tudom honnan került a kezembe a váza, de Anna fejéhez vágtam, aki mindjárt el is terült.

- Eiréné! - kiáltott János.

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királynéről, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-07-02

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, aki.....

de hagyjuk most ezt a bevezetést. Igen csak nagy itt a felfordulás, Konstantinápolyban. Már vér folyik!!

Mégedig az én vérem.... mert megvágtam az ujjamat ezzel a hülye vázával, mikor Anna fejéhez vágtam..

Apropó Anna.

János most nagyon dühös rám, amiért a nővérét megjutalmaztam egy vázával. Hiába nem lett különösebb baja, csak pár óráig volt kifeküdvé (viszont a frizurája teljesen tropára ment! Hurrá!).

Én pedig érvelhetek, hogy a kedves nővére éppen a trónt készült elvenni. És valószínűleg mind őt, mind engem, de még a gyerekeket is zsákba rakta volna, hogy a Boszporusz alján várjuk ki a Karácsonyt. De hát beszélhetek én Jánosnak??

Szerinte az, hogy Anna megpróbálta elvenni a trónt, az egy megtiszteltetés. Mert azt jelenti (szerinte), hogy Jánosban potenciális veszélyforrást lát. Meg amúgy is ez már egy ezeréves hagyomány itt, a birodalomban. Jobb, ha ebből kimaradok.

Kimaradok??? Ééééén? Miután a fél város alagúthálózatát végigjártam?? Micsoda megpróbáltatások voltak azok!

Meg egyébként is hogy maradhatnék ki, ha közben családotól át akarnak dobni az ablakpárkányon? Majd zuhanás közben magyarázom, hogy én ott sem voltam?

No de szerencsére ez a veszély elmúlt. Egyenlőre.

Anna kapott egy kötést a fejére, Niképhorosz is elmehetett végre Milánóba, János pedig végre felülhet a trónra. Két hét múlva lesz a koronázás. Addig néhány dolgot el kell intézni. Köztük Alexios temetését. És elő kell keríteni János anyját, aki szintén Eiréné (remélem, a végén nem kevernek össze vele). Ugyanis ő találta ki az egész lázadást.

Hát igen.. Ezen mindenki nagyon meglepődött (talán csak Anna nem, de őt meg nekem sikerült meglepnem). Mindig olyan csendes, visszahúzódó volt. Ha kérdeznéd, kedves Naplóm, 5 mondatot nem tudnék róla írni, annyira nem ismerem. Talán csak olyanokat

tudnék mondani, hogy milyen magas volt, vagy milyen a haja színe. De ez utóbbi naponta többször is változott. Hiszen a császár feleségeként egyben divat diktátor is volt. Így a kinézetére nagyon kellett ügyelnie.

Talán éppen ez a csendes mód tette őt rejtélyessé.

Oké, a feladat, hogy megtaláljuk János anyját, aki mint már említettem, szintén Eiréné. Eiréné üldözi Eirénét. Különben a Eiréné eltenné láb alól Eirénét. Tehát csak egy Eiréné maradhat!

Hmm... ez jól hangzik... kellene írni egy könyvet ezzel a címmel!

Most bizonyára azt kérdezed, kedves Naplóm, hogy mégis, mit keres egy királylány - pardon, immár császárnő - az erdőben. Miért ő üldözi a szökött lázadót, ahelyett, hogy azt az erre alkalmasabb (sokkal alkalmasabb) emberekkel tetetné? Miért van kint a hideg éjszakában, amikor otthon is ülhetne a meleg kandalló mellett és zoknit is köthetne.

Mondjuk a kandalló tényleg nem lenne rossz, mert tényleg hideg van. Na de a zoknikötés....

Mindez úgy történt, hogy...

Tehát Annát elfogtuk, Eiréné viszont megszökött. János pedig átvette a trónt, és vele együtt az egész birodalom irányítását. Bámulatos, hogy mindezt milyen gyorsan, és ügyesen tette.

Persze eddig is, mint a birodalom örököse, mindenkinek parancsolhatott. De most minden ténylegesen a kezébe került. A katonaság is, és a kémhálózat is. Így nagyon gyorsan kiderült, hogy anyósom a főkapun távozott, majd hajóra ült, és átkelt a Boszporuszon. Onnan valószínűleg lóháton ment tovább. Esetleg hajóval, de biztosan nem hintóval.

Én eredetileg úgy terveztem, hogy megünneplem a győzelmet. Anna ruhás-szekrényeiből csinállok egy hatalmas máglyát, és azt táncolom körbe.

Csakhogy Jánosom mondta, hogy ő bizony az anyja után megy. Mégiscsak az anyjáról van szó... No de akkor én se maradhatok egyedül a palotába. Ki fog megvédeni, ha Anna mégis valami cselhez folyamodna.

Meg egyébként is, kell a csapatba valaki, aki tud racionálisan, mindenféle érzelmi kötődések nélkül gondolkodni. Ez pedig, ki más lehetne, mint én?? Na ugye.

János persze mindjárt vitatkozott, hogy egy császárnőnek nemhogy nem feladata éjjel az erdőben lovagolnia, de egyenesen veszélyes, és felelőtlenség is. Mire én azzal érveltem, hogy persze az anya ezt megteheti. Arról nem is beszélve, hogy maga a császár is éppen most hagyja el a palotát, amikor rá a legnagyobb szükség lenne. (Hiába, az én érveim!).

Ezek után kénytelen volt engedni. De még megkérdezte, hogy tudok-e lovagolni. Erre sértődötten felvilágosítottam, hogy ő mégiscsak László király lányával beszél. Naná, hogy tudok lovagolni! Így végül beleegyezett, hogy vele tartsak. De csak egy kikötéssel: vázát nem vihetek magammal.

Miután ebben megegyeztünk, ő elment, hogy egy megfelelő helyettest állítson a távollétében. Én addig a könyvtárban kerestem egy könyvet a lovakról. Kevesebb, mint egy óra múlva már mindannyian indulásra készen álltunk. Vittük magunkkal Annát is. Csak úgy..a biztonság kedvéért.

Mi is a főkapun távoztunk, és mindjárt a kikötőbe mentünk. Ezúttal nem valami díszes hajóba ültünk be, ahogy már annyiszor tettük. Most a gyorsaság volt a legfontosabb. Ezért sokkal hamarabb átértünk a túlpartra, mint általában.

Itt megtudtuk, hogy Eiréné nemrég tengeri hajóra szállt, és nyugat felé ment. Mondjuk innen hajóval másfele nem igazán lehet menni.

A gond csak az, hogy futárhajóval ment. Ez egy kicsi, de annál gyorsabb jármű. Tekintve, hogy Eiréné a császárnő, így olyan hajót választhatott, amelyet csak akart. De most már János is császár, az új császárnő pedig én lettem (ez még mindig olyan hihetetlen). Ezért mi is bármelyik hajó közül választhattunk. Nem lenne rossz ötlet, ha mi is futárhajóval mennénk.

Csak hogy ki tudja, Eiréné miben mesterkedik. Lehet, hogy katonákkal fog várni, miközben mi a futárhajón egyedül leszünk. Egy jó kis csapdába fogunk így bevonulni. Minket elfog, Annát pedig kiszabadítja. Ezért kénytelenek voltunk nagyobb, de lassabb hajót választani, hogy legalább valamennyi fegyverest is magunkkal tudjunk vinni.

Eiréné előnye csak néhány óra. De idővel egyre több lesz. A mi előnyünk viszont, hogy sokkal több katonát küldhetünk sokkal több helyre. János pedig abban bízik, hogy az Anyja nem valami hegyi faházban akarja meghúzni magát, hanem folytatni akarja az ellenállást. Ehhez pedig nagyváros szükséges.

Így hajókat küldtünk Szalonikibe, Smyrnába (*), Krétára, de még Rodoszra is. És még több más városba is. Én úgy tippeltem, hogy Krétára ment. Szerintem az jó hely egy ellenállás felépítésére. Jánost viszont más megérzés hajtotta. Egy nevenincs kis szigetre indult.

Az elején együtt haladt az összes hajó, mint egy flotta. El kellett jutnunk a Hellészpontosz szorosig. Csak utána tudott mindenki a saját útjára menni. Addig viszont olyan sokan vagyunk, hogy már-már attól félek, beszorulunk a szorosba.

Tehát így mentünk, egy darabig együtt. Majd a szoros után mindenki másfele (mégsem

szorultunk be). Útközben szinte semmi sem történt. Ez most nem olyan kényelmes birodalmi utazás volt, . Ez most kemény katonai út volt.

Ami azért persze nem jelenti azt, hogy János és én kenyéren és vízen éltünk. Mégiscsak a birodalom császáráról, és császárnőjéről van szó. De mindenképpen szerényebb ételekkel kellett beérnünk. Naponta csak hatszor étkeztünk. És ki kellett hagyni az ilyen luxus dolgokat, mint a friss sajt, kenyér, és még sok mindent. Helyette ettünk sok-sok halat.

Az úton János legtöbbször Annával beszélgetett (én meg a lovaglásról szóló könyvet olvastam). Még sosem láttam őket ennyire együtt. Legtöbbször csak néhány szót váltottak. De most.. szinte reggeltől estig együtt voltak. Mint két igazi testvér.

János próbálta kideríteni, mire is készülhet az anyja. És arra is megoldást próbált találni, hogy mi legyen most Annával.

Könnyű lenne őt most bedobni a tengerbe. Még zsákba sem kellene rakni. De szerencsére János erről a lehetőségről hallani sem akar. És én ennek szívből örülök.

Nem lennék boldog, ha a férjem végül testvérgyilkos lenne. Bármennyire is szokás ez a királyok és a császárok között. Otthon Kálmán király is hányszor megkegyelmezett Álmos hercegnek.

Több, mint egy hét telt el, mire egy kicsi szigethez jutottunk. Őszintén örültem, hogy nem egy olyan helyen kötöttünk ki, ahol majd lovagolni kell. Be kell vallanom, hogy bármennyire is próbálom az ismereteket elsajátítani, ez könyvből nem lesz egyszerű. Ló pedig nincs a hajón, amin gyakorolhatnék.

A sziget nagyon apró volt. Nem is volt rajta több, mint egy régi kolostor. Nem is értettem, miért jöttünk ide. De János azt kérte, hogy bízzak benne. Én pedig bíztam.

Ahogy várható volt, az épület belül is igencsak szűkös volt. Alig egy tucat ember élt itt. És legnagyobb meglepetésemre Eiréné is köztük volt. Nem is próbált elbújni.

János félig mérgesen, félig óvatosan közeledett hozzám. Készen arra, hogy bármi is történjen. De ami végül történt, az még őt is meglepte. Ő mégsem János anyja volt, hanem csak egy hasonmás! Ki hitte volna, hogy ilyen is létezik!

De mint írtam, igazándiból nagyon rejtélyes nő volt. Csendben meghúzódott a háttérben, és ott tervezgetett.

Így viszont az egész utunk teljesen felesleges volt! Most aztán senki se tudja, merre lehet a régi császárnő.

Bánatosan indultunk vissza Konstantinápolyba. Teljesen minden remény azért nem veszett el, hiszen végül is győztünk. Anna is a fogjunk lett. Most már semmi sem akadályozhatja meg, hogy János elfoglalja a trónt.

A visszaút gyorsabban telt. Köszönhetően a nyugati szeleknek. No meg annak is, hogy mostanra már elégünk lett a halból. Sosem hittem volna, hogy pont a görög ételeket fogom hiányolni.

Ahogy visszaértünk a palotába, mindjárt egy jó kiadós étkezésre számítottam. Majd utána belegondoltam, hogy a gyerekeket is össze kell szedni valahogy. De majd csak a vacsora után.

Viszont János barátja jelent meg. Azt mondta, hogy míg mi távol voltunk, ő megtalálta a császárnőt, Eirénét.

Pffff! Nagy szám! Mi is találtunk egyet... Meg szerintem mások is... vajon hány darab hasonmást gyűjtött össze. Elég nagy a birodalom.

János azért úgy döntött, hogy mindenképpen beszélni akar vele. Még ha nem is az igazi anyja, hanem csak egy hasonmás, akkor is talán sikerül néhány információt megtudnia tőle.

Ezúttal viszont szerencsénk volt. János barátja mégiscsak az igazi császárnőt találta meg! Hurrá! Akkor mégiscsak nyertünk!

Végül Eiréné és Anna is velünk együtt vacsorázott. Persze szigorú őrizet alatt. Így pedig bőséges idő állt a rendelkezésünkre egy jó alapos beszélgetéshez.

Ezalatt megtudtuk, hogy Eiréné már régóta szerette volna Annát a trónra ültetni. Anna okos és művelt is. De a birodalom kormányzásához az is kellett volna, hogy Niképhorosz legyen a császár. De hát ő meg... Egy fél pár kesztyűt nem lehet rábízni, nemhogy egy egész birodalmat!

Eiréné többször próbálkozott, hátha valamilyen módon értelmet tud venni a vejébe. De egyszer sem járt sikerrel. Azzal pedig, hogy Alexios meghalt, nem maradt több idő és több lehetőség. Annát akarta a trónra ültetni.

Legnagyobb meglepetésemre (és büszkeségemre) János megbocsájtott nekik. De valamit mégis kezdeni kellett velük. János végül a száműzetést választotta. A város másik végében állt a Kecharitomene monostor (**). Ezt pont Eiréné alapította (micsoda ötlet! Nekem is kellene valami ilyesmit csinálnom). Annával együtt oda kerültek mindketten. Így most is ott vannak: közel, szem előtt, erős őrizet alatt.

*Smyrna - ma Izmir

**Kecharitomene (Üdvözet, teljes a kegyelem) monostor - ma Odalar Câmîi

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházzsuzsákadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-07-09

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De ez már régen volt... Most már Eiréné vagyok, a Görög-Római Birodalom császárnője (ez azért jól hangzik, nem?).

Szerényebben Komnénosz Jóannész császárnak (azaz Jánosnak) a felesége. És egy tucatnyi gyerek anyja (Elek és Mária (ikrek), majd András, Anna, Izsák Theodora, Mánuel és Eudokia). Egy nap valamelyikük lehet a császár.

Igen, császárnő vagyok. Ez azt jelenti, hogy végül sikeresen átvettük a trónt. Most már János, a hivatalos örökös ülhet rajta és kormányozhatja a birodalmat. Anna pedig ki lázadó lett (pedig valaha a legjobb barinóm volt), száműzetésben van. No nem kell izgulni, nincs olyan messze. Itt él Konstantinápolyban a Fal közelében egy monostorban. Így időnként meglátogatom. Sőt! Elvittem neki a ruháit, szekrényeit, cipőit és táskáit is.

Az elején mérges voltam rá, és az egészet fel akartam gyújtani (a palota előtti téren, hogy mindenki jól lássa). De Apus mindig azt mondta, hogy legyek jó kislány. Így inkább Anna minden tárgyát elküldtem neki. Úgy hallottam, hogy nagy részüket elajándékozta a szegényeknek. Mennyivel jobb ez, mintha elégtek volna.

Azóta úgy tűnik, újra barinók lettünk. Bár persze most már más a környezetünk, más dolgok történnek velünk. Ő mostanában könyvet ír. Elmondta, hogy valójában nem akart ő császárnő lenni. Az egész csak púp lett volna a hátára. De az anyja erőltette nagyon. Most viszont, hogy végre korlátlan ideje van, megírja végre a birodalom történetét.

János is eljár időnként a monostorba. De ő nemcsak Annát, a nővérét, hanem az anyját is meglátogatja. Ő volt az, aki az egész felkelést kitervelte. János próbál vele megértő lenni.

Ez abból is látszik, hogy az anyját abba a monostorba száműzte, amelyiket ő alapított. És ez adott egy ötletet nekem is. De erről majd később írok.

Előbb leírom, hogy is állunk most.

Ugye Jánossal most már császár és császárné lettünk. Ez pedig egy egész új világot nyitott meg előttünk. Főleg János előtt, de én is próbálom kivenni a részemet belőle. Mindjárt az elején lecseréltem azokat a nyamvadt bíbor függönyöket rózsaszínre. Minden sokkal jobb lett! Szó szerint rózsaszínben látom a világot!

János közben kormányozza a birodalmat. Ami egyáltalán nem könnyű! Már régen volt az, amikor a határon innen és túl is béke volt!

Keleten az arabok, örmények, de legfőképpen a keresztések kavarnak.

Még az örmények a legjobbak. Meg ők legalább keresztények. Még ha a maguk módján is. De legalább ők is éppen úgy szemben állnak Rómával, ahogy mi is. Csak olyan messze vannak, hogy Rómának előbb rajtuk kellene átküzdenie magát. Azt pedig Jánosom nem engedi. Sőt! Egész ügyes diplomáciai ellencsapásokat végez. Végül is mi vagyunk a kereszténység keleti központja. És hát nem azért... de Róma mi a hatalmas Görög-Római birodalomhoz képest? Nekik ráadásul ott van a harmadik római birodalom is, a német-római. Amióta csak az eszemet tudom, az itáliaiak és a németek folyamatosan egymással veszekednek a hatalomért. Még Apus is, és Kálmán király is többször szembeszállt Rómával. Ezzel szemben a mi birodalmunk sokkal egységesebb. Ha majd ezer év múlva visszanéznek a krónikások erre az időszakra, majd azt mondják: Lám-lám, itt kezdett a nyugati kereszténység szétesni, mielőtt eltűnt a süllyesztőben!

Tehát vannak az örmények. Ők egy saját kis birodalmat építettek ki a dél-keleti határon túl. És velük komoly problémánk nincs is. Túlságosan jóban sem vagyunk. Kapcsolatunk inkább olyan, hogy túlságosan lefoglal minket a közös ellenség. Ez pedig nem más, mint a keresztések.

Elvileg ők is a barátaink. Hiszen együtt harcoltunk a Szentföldért. És győztünk is! Azóta szabad az út Jeruzsálembel! Rengeteg zarándokot látok átvonulni Konstantinápolyon (és segítem is őket). De mióta stabilizálódtak az állapotok, a keresztések nagyon elszemtelenedtek. És egyre többször fordulnak szembe Jánossal. Pedig az arabok egyszer még vissza fognak térni, ebben biztos vagyok. De a keresztéseket csak az érdekli, hogy egymással vagy velünk versenyezzenek. Nem lesz ennek jó vége..

Tehát egyfelől ezen a területen próbál János úrrá lenni. Eddig közepes sikerrel. De nem tudom, egyáltalán lehetséges lenne-e ott rendet tenni. Hacsak nem egy hatalmas hadsereggel, de ekkora meg nincs senkinek.

Ezzel szemben nyugaton meg Velence keveri a kártyákat. Pontosan úgy, ahogy ezt mindig is csinálták. És valószínűleg nem is fognak felhagyni vele, amíg Isten meg nem átkozza őket. Az egész világ életét felkavarják vele. És nincsenek tekintettel sem királyságokra, sem vallásokra sem népekre. Csak saját magukra. Ugyan ezt csinálja a másik város is, Genova. Két kicsi város, és a világot akarják uralni. Mint az ördög jobb és bal keze...

Még János apja, Alexiosz kérte a velenceiek segítségét, hogy legyőzzék a normannokat. Az ilyen segítség sosincs ingyen, de most igazán nagy árat kértek: különleges kereskedelmi engedélyeket és kedvezményeket. Alexios kénytelen volt elfogadni a feltételeket. És még kikötőket és raktárakat is adott mellé.

Csak ezzel éppen a mi saját, birodalmi kereskedőinkkel szúrta ki. A helyzet pedig egyre rosszabb lett! De akkor megjelent a férjem, János! És leült a trónra! Majd megparancsolta, hogy a velenceieket már pedig rakják ki az országból.

Enne persze mindenki örült a birodalomban (kivéve azokat, akiknek valami érdekük volt a velenceiekkel). Csak éppen a velenceiek nagyon berágtak. Így nekiálltak a normannokat támogatni. Még egy királyt is kerítettek valahonnan!

Ennek hatására viszont Európában igencsak kiborult a bili (nagy részt János diplomáciai érdekeinek köszönhetően, melyben picit én is segítettem). Ezzel pedig sikerült a németekkel és sok itáliai várossal együtt fellépni a normannok és Velence ellen.

Az eredmény pedig... Velence duzzogni kezdett. Így most kalóz módjára fosztogatja a mi tengerparti városainkat. János megpróbál flottát küldeni a városok védelmére. De nagyon sok város van a birodalom tengerein. A velenceiek pedig nagyon jó hajósok. Itt is ugyan az van, mint a keresztesekkel: legjobb lenne egy nagyobb flottát odaküldeni a probléma központjába. Na de legyőzni Velencét... ez bizonyára lehetetlen...

Az egyetlen hely, ahol csend és béke van, az a Balkán. Ez a terület sorsa három országtól függ: a Magyar királyságtól, Velencétől és persze Jánostól. Pontosabban tőlem. Ezt minden szerénység nélkül mondhatom.

Otthon II. István király bármennyire is bénázik, eddig sikerült elérnem, hogy ne vesszen össze Jánossal. Ami azért is jó, mert Kálmán király rengeteg támogatót szerzett a Magyar Királyságnak. És II. István király még nem mindent veszített el. Köztük elég nagyokat is, mint a németek, kijeviek, lengyelek, stb... Míg egy balkáni háborúban Velence biztos felhagyna a kalózkodással, és János segítségére sietne. Vagy beszállna harmadik félnek. És biztosan hozná a normannjait is, meg még ki tudja kiket. Elég komoly nagyhatalmi háború alakulna ki rövidesen. De persze II. István király ilyen dolgokat nem fog átlátni.. Miatta nekem vannak álmatlan éjszakáim, és nekem kell Jánost nyugtatnom, nehogy odamenjen egy komolyabb sereggel..

Tehát ezekkel telnek a mindennapjaink. Látható, hogy a birodalmat mindhárom oldalról álságos veszély fenyegeti. János pedig minden nap azért küzd, hogy ezeket a veszélyeket elhárítsa. Többször is mondtam Jánosnak, hogy mennyire együtt érzek a gondjaival, és ahol csak tudok segítek. De ő mindig megnyugtató, a birodalom élete mindig is így zajlott. Sőt! Mostanában egészen nyugis időt tudhatunk magunknak. Úgyhogy ne aggódjak.

Anna is megerősítette, hogy ennél sokkal mozgalmasabb és nehezebb időszakok is voltak.

Hát jó... Ez azért megnyugtató engemet. Így belekezdhettem a nagy tervembe! Az ötletet János anyja adta, aki már alapított egy monostort. Kisebbségi kutatás után kiderült, hogy több

császárnő is alapított monostort. Ez amolyan bevett szokás volt. Ha én is alapítok egyet, akkor mindenki bólogatott volna, hogy Hát-hát, ez a magyar király lánya is alapított egyet! Milyen nagyszerű dolog, hogy átvette a hagyományainkat! stb...

Csak éppen értelme nem lett volna sok.

Kivéve, ha a jövőben én is lázadásra készülök, akkor legyen hova engem is bezárni. De ilyen tervem nem volt. És szerintem nem is lesz..

Úgyhogy arra gondoltam, hogy valami hasznosat kellene inkább hagynom az utókornak. És akkor jött elő, hogy én valójában milyen sokat is foglalkozom a zarándokokkal. És hát az ő állapotuk... nos... erre jó szót nem lehet mondani. De nemcsak ők. Itt Konstantinápolyban is bármennyire felvilágosultak az emberek, és hetente fürdenek, még így is rengeteg a beteg, nyomorult, nem is beszélve a szegényekről.

Arra gondoltam, hogy mi lenne, ha egy olyan monostort építtetnék, ami egyben a betegeken és a rászorulókon is segítene. Egy jó nagyon, ahol ez a sok szerencsétlen elfér. És persze sok szerzetes tud élni, hogy ezzel is a keleti egyház dicsőségét növeljük (nesze neked Róma!).

Tervek jó. Talán még nagyon is jó! Már csak Jánost kellett meggyőznöm, hogy ő is támogasson benne. Legfőképpen szerezzen nekem pénzt. No meg adja oda a kincstár kulcsát. Mert én bár császárnő vagyok, nincs egy vasam se (bár igaz, hogy a fülbevalómban lévő kövekből vehetnék egy kisebb várost, de ez nem lenne elegendő egy monostorhoz. Meg azt Jánostól kaptam, nem adom oda senkinek sem!!!).

Viszont hogyan győzzem meg a férjem-birodalmam-uramat? Mióta császár lett, elég határozott elképzelései vannak. Ha egyszer valamire nemet mond, akkor azt a döntését később nem változtatja meg. És ha igent mond, az már igen marad. Tehát csak egyszer próbálkozhatok. De ha sikerül, akkor teljes támogatást kapok.

Ezen sokat gondolkoztam, és egy egészen jó tervet kezdtem kidolgozni. Még el is próbáltam (persze úgy, hogy ne lássa senki, ami ugyebár elég nehéz, ha az ember a birodalom első asszonya)!

Végül eljött az idő!

Egy vasárnap délután volt. János épp egy diplomácia tárgyalást nyert meg. Sikeresen magunk mellé állított egy itáliai várost. Nagyon jó kedve volt, és ezt mindjárt azzal akarta megünnepelni, hogy a templomba megy, és imával mondjon köszönetet. Mégpedig az Hagia Szophiába, a legnagyobbba. Tényleg nagy sikert ért el!

Ilyenkor én is vele szoktam tartani, így most is együtt mentünk. Kéz a kézben mentünk át a kapunk.

De amint beértünk, én azonnal könnyek között a földre vettem magamat. Én Istennek könyörögtem, de úgy, hogy ezt János is hallja. Igazság szerint az egész templom (több száz, vagy ezer? ember is) hallotta. A krónikások le is jegyezték. Így éreztem, hogy szegény Jánosom igencsak kényelmetlenül érzi magát.

Könyörögtem az Úrnak, hogy adjon erőt és segítséget, hogy templomot építhessek neki, amiben a betegeknek segíthetek. János pedig ezt hallva felhúzott a földről (ami amúgy roppant kényelmetlen volt, és a ruhám is rettenetesen összegyűrődött), és azt monda: Olyan templomot építtetsz, amelyet csak akarsz. Amit csak kérsz, mindent megkapsz hozzá. És elküldetek Nikephoroszáért is, hogy ő is segítsen!

Nikephorosz! Ennél jobb hírt nem is kaphattam volna! A híres birodalmi építész!

Le sem tudom írni, milyen boldog voltam! Szerencsére erre semmi szükség, hiszen a krónikások megtették helyettem: "kimondhatatlan örömmel és vidámsággal megtelve kelt fel" Pontosan így írták le. Tudom, mert később elolvastam a könyvben.

No és az, hogy magam mellé kaptam a birodalmi építészt is! Először még nem is tudtam, milyen szerencsés vagyok.

Mert sok mindenhez értek: tudok sapkát és sálat kötni, 15 nyelven beszélni, történelmet, politikát, és még sok minden mást. De az építészet nincs közte. Így nagy segítség volt, hogy egy profi is rendelkezésemre állt.

Gondoltam én, hogy bizonyára kell a szerzeteseknek egy hely, ahol az ételt magukba tudják foglalni. És ez alapján egy olyan helyre is szükség van, ahol az étel távozik. Meg ők is emberek, biztosan alszanak is valahol. De ezen kívül?? Mire van még szükségük? Szerzetesek, tehát sok mindenre nem. Ezt láttam is. Biztos nem tartanak lovagi tornát sem. De vajon örülnének egy szobának, ahol lehet énekelni?

Ilyen gondolatokkal írtam a listámat, majd megmutattam Nikephorosznak. Ő pedig a felét kihúzta. Nagy bánatomra a forgó tornyot is...

Viszont alaposan megbeszéltük, mit is szeretnénk. Mondtam, hogy úgy hallottam, az araboknak van ilyen épületük, amit kórháznak hívnak. Így megállapodtunk, hogy elküldünk néhány építészt, hogy keressenek fel pár ilyen épületet amíg még béka van, és alaposan nézzék meg. Mi pedig addig is tervezünk, és haladunk azzal a résszel, amit biztosan tudunk: a templommal és a rendházzal.

Ezt úgy gondoltuk, hogy ezer szerzetes is beférjen. Ennek megtervezése pedig elég sok időt elvett.

Jól is jött, mert mire a rendházat nagyjából elképzeltük, megérkeztek a mérnökök is arabföldről. Most már többen ültük körbe a tervező asztalt.

Később János egy egész csarnokot nekünk adott számtalan írnnokkal és segéddel együtt.

Elején még csak papírokkal volt tele, de aztán lassan megjelentek a makettek is. Majd pedig, amikor Jánostól a területet is megkaptuk (az Aranyszarv-öböl közelében egy dombon), teljes sebességre kapcsolhatott a tervezés.

Végül egy észak-déli tájolású hosszú, téglalap alakú három szintes főépület került középre. Ezt téglából, terméskőből és hatalmas ablakokkal képzeltük el, tetején kupolával.

Ebben helyezkedik majd el a kórház (sebészet, szemészet, belgyógyász és nőgyógyász), a műtő és a fekvő betegek. Mindenhol természetesen vallási képekkel.

A mellék épületben lesz a rendelő, a konyha, a raktár, a gazdasági hivatal, a tanácsstere, oktató helység, labor, kórlap-tár, gyógyszerár és minden más.(*)

Ez az orvosi rész. A vallási részre pedig 3 templom és 2 kolostor. És az egyéb épületek, mint az öregek otthona és az árvaház. Körbe pedig virágos-fás parkot gondoltam, tavacskákkal, folyócskákkal.

Fontos, hogy az ide került emberek végül jobban érezzék magukat, ne pedig rosszabbul. Ezért egy bonyolult fafűtéses rendszert terveztünk, hogy az épület télen is kellemesen meleg legyen.

De ezen kívül a vizet is bevezetjük, ahogy a kötelező kézmosást, és fürdést is (heti kétszer! - ezen azért sokan ki fognak akadni).

A különböző részlegeknél 10-10 ágyas szobákat alakítottunk ki. Az ágyneműt hetente fogják cserélni, a matracokat évente (a régít elégetik). És minden beteg új ágyneműt kapott.

És így tovább, és így tovább. A lehető legapróbb részletekig megterveztük a kórház működését, hogy ehhez igazíthassuk az épületet is. Ilyenkor nagyon jól jöttek a mérnökök arabföldön szerzett tapasztalataik.

Rengeteg időt töltöttünk a minden részletre kiterjedő aprólékos tervezésre. Nagyon örültem, hogy egy ilyen fontos célt találtam magamnak. Egyben nagyon kimerített.

Esténként fáradtam mentem vacsorázni, de sokszor még utána is visszatértem a tervező csarnokba. Máskor csak simán kiültem az ablakba.

Éppen egy ilyen este volt. Az ablakban ültem és élveztem a hús boszporuszi szelet. Ekkor

szóltak, hogy vendégem érkezett. Mégpedig a Magyar Királyságból! Naná, hogy roppant izgatott lettem! Micsoda meglepetés!

És tényleg meglepetés volt. Csak nem úgy! Az ajtóban nem más állt, mint Álmos herceg... (*) A XII. században nem ilyen nevekkkel illették a helységeket. Viszont a funkciók nagyon hasonlóak voltak. És pont ez az érdekes: Piroska az ő korában olyan kórház rendszert és olyan tisztasági szabályokat vezetett be, amelyek csak a XIX. században kezdenek Európában is elterjedni.

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-07-16

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De ez már régen volt... Most már Eiréné vagyok, a Görög-Római Birodalom császárnője (ez azért jól hangzik, nem?).

Szerényebben Komnénosz Jóannész császárnak (azaz Jánosnak) a felesége. És egy tucatnyi gyerek anyja (Elek és Mária (ikrek), majd András, Anna, Izsák Theodora, Mánuel és Eudokia). Egy nap valamelyikük lehet a császár.

És itt van Álmos herceg is. Annyi év után újra látom (bár ő engem nem lát, ez így eléggé egyoldalú). És ez így meglehetősen furcsa...

Ez a nap is olyan volt, mint a többi. A saját monostoromon dolgoztam, amit azóta már el is kezdtek építeni (és egészen jól haladt). Ennek a felügyelete, és a további tervezések eléggé kifárasztottak. Így este kiültem az ablakba, hogy egy kicsit élvezzem a nyugodt Boszporusz látványát.

És ekkor szóltak, hogy vendégem jött. Én meg arra gondoltam, hogy az építész lesz, Nikephorosz. Bizonyára megint támadt valami ötlete, vagy gondok léptek fel az építkezés során. Általában ez a kettő között mozogtunk az elmúlt években.

E helyett Álmos herceg lépett be!

Vagyis hát segítették be. Kálmán király és a megpróbáltatások alaposan elbántak vele. Teljesen vak volt, és eléggé rongyos ruhában jelent meg. Akárcsak valamelyik zarándok. Talán még náluk is rosszabbul nézett ki.

Hirtelen nem tudtam, mit mondjak neki. Időt kellett szereznem, hogy átgondoljam a helyzetet. 20 év telt el, hogy elhagytam a Magyar királyságot. Álmost is akkor láttam utoljára. Azóta csak a híreket hallottam róla, általában nem jókat.

Így azt mondtam neki, hogy pihenjen le, mert biztos fárasztó volt az út. Majd másnap megbeszéljük. Úgy tűnt, hogy ezt ő is jó ötletnek találta. Ezért hívtam a szolgákat, hogy lássák vendégül. Majd volt egy gondolatom, ezért azt kértem, hogy királyi módon bánjanak vele. Adjanak neki enni, és szerezzen egy megfelelő szállást. No meg ruhát. És persze fürdessék le.

Ezek után pedig elmentem, és megkerestem Jánost. Jó alaposan rádöntöttem az ajtót.

Ezen alaposan meglepődött. Mióta a monostor építésével foglalkozom, nem történt ilyen. Nem volt rá szükség, mert egyszer sem kereszteztük egymás útját. És igazándiból most sem nagyon érdekelt volna, hogy mit politikázik a szomszédokkal, akár a magyarokkal is. De hát mégiscsak... Hogy fogadhatta Álmos herceget. Ő az, aki Apus örökségét, és nevelőmet, Kálmán királyt akarta tönkretenni.

De János, mióta császár lett, úgy tűnik jobban bírja az ilyen jellegű gyűrődéseket. Miután össze-vissza megmozgatta a szemöldökét (jelezve nekem, hogy a dolgokat nem így kellene intézni), kimentette magát az éppen zajló tárgyalásról (ami bizonyára fontos volt, ha még este is zajlott...e miatt később eléggé rosszul éreztem magamat, többször is elmentem gyónni). Majd elvitt hajózni.

Az esti hajózás tényleg megnyugtató. Ilyenkor már kevesen dolgoztak. Aki akart, már régen átment a túloldalra. Így tényleg csendes körülmények között tudtunk beszélgetni.

János mindjárt megkért, hogy meséljek Álmos hercegről, és arról, hogy miért is borultam ki annyira. Mégiscsak az egyik közeli rokonom érkezett. Talán örülnöm kellene.

Így elmondtam neki, hogy Álmos nem Apus fia, mégis László király úgy bánt vele, mintha a fia lenne. Együtt foglalták el Horvátországot. De aztán Álmos herceg elbénázta, és Apus inkább Kálmánt választotta örökösének. Minden baj itt kezdődött. Ugyanis Álmos herceg ezt nem fogadta el. És mikor Kálmán király lett, többször is a trónra tört. Kálmán király viszont minden alkalommal megbocsájtott neki, míg végül megunta, és Álmos herceget és a családját megvakította. Ezek után egy kolostorban élt.

Úgy tűnt, hogy többé nem fog lázadni, de úgy tűnik, valami megváltozott. De vajon mi? Hogy került ide?

János azt mondta, hogy ezt nekem kell kideríteni. Álmos herceg bizonyára menekül. János pedig befogja őt. Egyrészt mert menekült. Másrészt pedig, mert pont hozzánk menekült.

Jánossal egyetértettünk abban, hogy a most otthon uralkodó II. István olyan sötét, mintha takarót tettek volna a fejére, és még téglával is jól megdobálták volna. Nem tudni, hogy mit akar (valószínűleg ő maga sem tudja), így nem tudni, mit hoz a jövő. Ilyen esetben egy herceg szövetsége, akit a Magyar királyság jelentős része támogat, mindenképpen jól jöhet. Hiszen ne felejtsük, a Magyar királyság és a Görög-Római birodalom vetélytársak. Csak idő kérdése, mikor esnek egymásnak a Balkán miatt. Főleg, ha II. István ül a trónon...

Nem mellékesen, mutatott rá János, micsoda megtiszteltetés, hogy hozzánk menekült. Mehetett volna a németekhez, vagy a pápához is. Nem is beszélve Velencéről. Sokan vannak, akik szívesen felkavarnák az otthoni állóvizet. Vagy mehetett volna Boriszhoz is (Na, pont az hiányzik, hogy Borisz rokonunk is megjelenjen a képben!). De ő Konstantinápolyt

választotta.

Vagyis Álmos herceg úgy érzi, hogy Európában Jánosnak van a legtöbb esélye, hogy szembeszálljon a Magyar királlysággal - ahogy ezt János kifejtette, nem felejtett el fülig érő szájjal vigyorogni hozzá.

Kedvem lett volna a vízbe lökni. De tudtam, hogy úgyis magával rántana. Ezt már eljátszottuk néhányszor.

Másnap reggeli közben alaposan elbeszélgettem Álmos herceggel. Te jó ég! Gyerekkorom óta nem találkoztam vele! Akkor még ereje teljében lévő daliás legény volt. Most pedig egy megfáradt öregember. Aki ráadásul vak.

De még furcsább az volt, hogy magyarul beszélünk. 20 év után ismét.

Persze a gyerekeimmel magyarul szoktam beszélni, de erősen érezhető rajtuk a birodalmi hatás. Mintha csak az én szórakoztatásom miatt szólalnának meg magyarul. Egymás között görögül beszélnek görögül írnak, és a fontosabb katonai és politikai szavakat nem is tudják magyarul.

Hasonló a helyzet azokkal a magyar szolgálólányokkal is, akikkel együtt érkeztem oly sok évvel korábban. Közülük is alig van már valaki a palotába. És ők is el-birodalmiasodtak..

Álmos herceg viszont folyamatosan, és gyorsan beszélt magyarul. Néha pedig még valami dömösi tájszólásba is átváltott. Az elején nagyon nehezen értettem meg. És ő is engemet. Időbe telt, mire újra visszarázódtam az anyanyelvembe.

Álmos herceggel is egyetértettünk abban, hogy II. István király valahol máshol járt, amikor az észet osztogatták. Sikeresen összeveszett a németekkel, a velenceiekkel (mondjuk velük úgy általában mindenki hadban áll), a csehekkel, de még az orosz fejedelmekkel is (ezt meg hogy sikerült??). Sőt! Már velünk, a Görög-Római birodalommal is voltak kisebb összerezdülések.

Ahogy pedig várható volt, végül e miatt kiborult otthon a bili. Álmos herceg korábbi támogatói újra megjelentek, hogy ismét megpróbálják elfoglalni a trónt. Álmos herceg hiába tiltakozott, hogy most már öreg is, meg vak is, és azt se tudja, milyen évet írunk, a hívek ragaszkodtak hozzá.

Az összeesküvés nem tartott sokáig. És nem is lett sikeres. Álmos herceg pedig úgy érezte, hogy nem bízhat II. István királyba (érthető okból), inkább menekült. Mégpedig Konstantinápolyba. A fiát pedig, Bélát útközben elrejtette egy biztos helyre.

De igazándiból nem tudja, hogy pontosan hova is. Mert ugye vak...

Miután így újra összeismerkedtünk, és bőségesen megreggeliztünk, kértem Álmos herceget, hogy együtt menjünk imádkozni. És hova máshova is mehetnénk, mint mindjárt ide a Hagia Szófiába.

De előtte meg kell beszélni néhány dolgot. Ahogyan annakidején, 20 éve!, nekem is elmagyarázták, most ugyan ezt teszem én is Álmossal: Itt a görögök nagyon érzékenyek a vallásukra. Ami lényegében ugyan az, mint a miénk, csak van néhány nagyon apró különbség. Annyira apró, hogy az embernek fel sem tűnik. Bezzeg az igazhívők azonnal kiszúrják, ha valaki ezt rosszul csinálja! Pláne, ha mindezt úgy, mint otthon, meg Rómában szokás. Simán eretneknek nyilvánítanak bárkit, legyen az akár a császárné és (a császárt azért mégse, kivéve, ha van ellencsászár, ellenlábás, vagy bárki más, aki a helyére pályázik). És akkor az illető este már a máglyán ülhet.

Megkértem Álmost, hogyha lehet, inkább ne latinul imádkozzon. Mert az olyat sem nagyon szeretik errefele. Egy-egy Patris szó még talán belefér... jószerecsével a Filii-től sem fognak nagyon kiakadni. No de a Spiritus Sanctus! az a gyengéjük! Azt mindenképpen kerülni kell, ha az ember nem akarja zsákban végezni!

És az még csak a jobbik eset! Rosszabb esetben 7 napon belül szent háborút indítanak, és felégetik az egész Magyar királyságot...

Szóval erre nagyon kell vigyázni.

Álmos viszont feltette a jogos kérdést:

-No jó! De akkor mégis, milyen nyelven imádkozzam?

-Görögül...?

-De én nem tudok görögül!

-Tényleg! Már el is felejtettem, hogy otthon a görög éppen annyira eretnek számít, mint Konstantinápolyban a latin... Hát akkor... magyarul?

-Ez meg milyen fura gondolat! Még sosem imádkoztam magyarul. Soha, senki sem imádkozik magyarul!

-No jó, akkor legyen latin. De halk! Nagyon-nagyon halk! Legjobb, ha ki sem nyitod a szádat! Miután ebben így megállapodtunk, bementünk a Hagia Szófiába. Álmos herceget teljesen lenyűgözte az épület mérete.

-De hát te nem is látsz!

-Nem, de a visszhangokból érzem a méretét. A levegő illatában pedig az időt érzem. Ez az épület rettentő régi.. És úgy hallom, mintha víz is csobogna valahol... mintha... a föl alatt?

-Hát igen.. van néhány titkos alagút...nem is néhány! Sokukban víz is van!

Nos igen... Álmos hercegnek ennyi elég is volt a város bemutatásából. Nem úgy tűnt, mint aki élvezne egy Boszporusz-hajózást, vagy egy erdei vadászatot.. Amúgyis már több éve csak egy szűk kolostorban lakott. Az egész beleférne a Hagia Szófia sarkába. Ahhoz képest a palota, és a környező utcák hatalmas területnek számított. Álmos herceg időnként mondta

is, hogy hirtelen úgy kitárult a világa, hogy attól fél, eltéved.

Így belegondolva én is félni kezdtem, hogy egy nap rossz utcába fordul, és eltűnik ebben a hatalmas városban... De mégsem ez volt az ok, amiért áthelyeztük másik városba.

Álmos herceg ugyanis ahogy öregedett, úgy lett egyre rosszabb a hallása is. És bár ő meg volt győződve, hogy a ő nagyon halkán imádkozik, de a körülötte lévők meg arról voltak meggyőződve, hogy nagyon is hangos! Már több panasz is érkezett Jánoshoz e miatt. Így kénytelenek voltunk valamit kezdeni vele.

Végül egy bosnyák városba helyeztük át a herceget és a bő kíséretét. Ott már találtunk neki római katolikus templomot, ahol már nyugodtan imádkozhatott latinul.

És így minden szép és jó volt! Itt a mese vége!

Dehogyan is! Meg ott van még II. István király!

Amint hírért vette, hogy Álmos herceg nálunk van, ráadásul ilyen közel a magyar határhoz igencsak paprikás hangulatú levelet írt. Ezt megmutatta nekem János, és megkért, hogy foglalkozzak vele. Mégiscsak az én rokonom. Nem tudtam rá haragudni. Meg egyébként is János.. úgy igazándiból sosem haragudtam rá...

Na de II. István király... Rá tényleg dühös voltam. Örültem is, hogy ez az én feladatomban lett.

Még aznap megírtam a válaszlevelet. Kezdve azzal, hogy szégyellje magát, amiért így fogalmaz. Ez nemcsak hogy királyhoz nem méltó, de aki Kálmán király fia, az nem engedheti meg magának ezt a stílust.

Másrészről pedig ennek az embernek jó oka van feltételeznie, hogy otthon veszélyben a léte. E miatt biztonságot keresett. Ha ezt a biztonságot a Magyar királyság nem tudja megadni, akkor nincs mit azon csodálkozni, hogy az illető inkább másik országot választ. Az pedig nem kérdés, hogy Görög-Római birodalom messzeföldön híres a vendégszeretetéről. Így ezen is érdemes lenne király uramnak elgondolkoznia, hogy miért is akar valaki (pláne egy herceg) elmenekülni abból az országból. Ennyire rossz lenne már ott a helyzet??

A következő levél mindjárt más hangnemben érkezett. Még aranyozott díszítés is több tucat ajándék járt hozzá. Ebben II. István elnézést kér az előző levélért. Nem akar ő velünk háborúzni. De nem is térne ki a fegyveres konfliktus elől, amennyiben Álmos herceg nem tűnik el a görög területekről (ezt így írta, szó szerint). Vele egyébként nincs semmi baja. Nem akarja őt bántani. Sőt! Mégiscsak rokon, szeretne vele rokon módjára bánni.

Megmutattam a levelet Jánosnak, aki szerint ez csapda. Nem mellékesen nyílt fenyegetés. De végül is nincs miért aggódni, mert csak a görög területekről kell Álmos herceget. Elég nagy a

birodalom, lehet neki találni másik helyet. De ez a kisebbik gond. Nagyobb a levélben található nyílt fenyegetés.

Mióta Apus meghódította Horvátországot, és János apja, Alexios is rendbe tette a birodalmát, azóta a két ország egymás vetélytársai lettek. A tét a Balkán.

A rám való tekintettel az összecsapás eddig elmaradt. De ha II. István király harcolni akar, János sem fog nemet mondani. Bár ő is jobban örülne, ha sikerülne békésen megoldani a problémát. Hiszen van még határ bőven, ahol esetleg harcolni kell. Ráadásul egy ilyen háborúba Velence is könnyen belekavarhat. Annak pedig senki sem lesz a nyertese (Velencét kivéve, de az meg minket nem érdekel).

Így pedig János adott mellém két embert, akik segítenek a levelek fogalmazásában. Innentől kezdve már sokkal hivatalosabb stílusban írogattam az otthoni kedves rokonomnak.

Se minden hiába. A háborút nem sikerült megakadályozni, csak elódázni. 2 évig tudtam az elkerülhetetlent hátráltatni. Majd megérkezett a végső üzenet: II. István hadat üzent.

Szeretnék, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti

nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-07-23

Kedves naplóm!

Piroska vagyok, László király lánya, Kálmán király tanítványa.

De ez már régen volt... Most már Eiréné vagyok, a Görög-Római Birodalom császárnője (ez azért jól hangzik, nem?).

Szerényebben Komnénosz Jóannész császárnak (azaz Jánosnak) a felesége. És egy tucatnyi gyerek anyja (Elek és Mária (ikrek), majd András, Anna, Izsák Theodora, Mánuel és Eudokia). Egy nap valamelyikük lehet a császár.

Majd... egyik nap... De most háború van. Háború mindenhol!

Az egész kezdődött Álmos herceggel, aki az elmúlt évtizedekben otthon folyamatosan polgárháborúkat indított a trón megszerzésére. Most pedig itt van a Görög-Római birodalomban, és hát a háború is vele jött.

Igazándiból ezúttal nem Álmos herceg tehet az egészből. Ő már valahol 50 éves lehet. Egy megfáradt öregember, aki ráadásul vak is. Egyedül az ajtón nem találna ki, nemhogy egy egész királyságot elvezessen. Egyedül a környékeliekre jelent minimális veszélyt.

Mióta áttelepítettük egy makedón városba, hogy szabadon, latinul gyakorolhassa a vallását, letett arról, hogy suttogva imádkozzon. Csakhogy szegény Álmos herceg régóta nagyot hall, és amikor a Hagia Szophiában suttogott, már akkor is visszhangzott tőle az épület. Most viszont lelkesen, és hangosan gyakorolja a vallását, vele együtt a fél város is.

Ennek köszönhetően viszont hamar híre ment, hogy egy magyar vak herceg él Makedónia szívében, és hamar megjelentettek Álmos korábbi támogatói, és a többi magyar ellenállás. Persze Álmos herceggel nem tudtak érdemben beszélni (pláne nem titkosan), de ez elegendő volt arra, hogy odahaza II. István (aki amúgy sem az esze miatt fog a krónikákba bekerülni) felkapja a vizet. Két évig leveleztem vele, próbáltam nyugtatni, nem sikerült. Helyette kitört a háború a Magyar királyság, és a Görög-Római birodalom között. Leszűkítve: Jánosom és II. István király között.

Ez eléggé durva volt, mert mindketten hiúsági kérdést csináltak az ügyből, így hódítások helyett inkább pusztítás lett a cél. Pedig Jánosomnak mindent megtettem, hogy ne kezdjen el kakaskodni egy olyannal, mint II. István király. De ő mondta, hogy fontos, Velence (főleg Velence) és a többiek is lássák, a birodalommal nem lehet packázni.

Na jó, ha viszont János csatába megy, én se maradok otthon. Mit is csinálnék egyedül a

palotában? Zoknit kössek? Meg halálra aggódnám magamat.

Meg abban is reménykedtem, hogy László király lányaként valami befolyásom is lesz a magyar katonákra.

Persze ez nem azt jelentette, hogy az első sorban lóbáltam a kardomat. Harcos császárnő! Jól is lett volna! Valószínűleg röhögő görcsöt kapott volna az ellenfél, amint meglátja (bár ebben az esetben akkor mi nyertünk volna...tehát nem is olyan rossz ötlet!).

Nem, én csak szépen csendben üldögéltem a tábori sátorunkban. Egy két alkalommal ránéztem a csatára, de elég rémes látvány volt. Inkább visszamentem a sátrunkba. Olyankor vagy II. Istvánt átkoztam, vagy a katonák lelki üdvéért imádkoztam. De ha már ezt se bírtam, akkor a monostorom tervezésével próbáltam a gondolataimat elterelni. Ebben segített két építész is, akit magam mellé vettem. A főépítész, Nikephorosz természetesen Konstantinápolyban maradt, hogy a munkát felügyelje. Vele sűrűn leveleztem.

Esténként pedig Jánosomat néztem át alaposan, hogy mindene megmaradt-e: Kéz: 2db, láb: 2db, fej: 1db, hajszálak: megvan mind!

Furcsa. János, mintha a sokévi trónkodás után kifejezetten örült volna a kalandoknak és a testmozgásoknak. Egészen megfiatalodott tőle. Nekem meg a hajam hullik mindeközben...

Az egész háború úgy kezdődött, hogy II. István király hadat üzent. Majd mindjárt neki is támadt Nándorfehérvárnak. Ezt könnyedén el is foglalta. János sok védelmet nem tartott ott, mert elvileg a két ország mégiscsak jóban volt egymással..eddig legalábbis.

Innen mentek tovább Filippopoliszig (* ma Plovdiv, Bulgária). Itt csatlakoztunk mi is a harcokhoz.

Mint írtam, II. István királynak nem a hódítás volt a célja, hanem csak a pusztítás. Bár kétség nélkül az új területeknek is örült volna. Kérdés, hogy akkor Velence vajon mit kavart volna keresztbe... De ezt sose tudjuk meg.

II. István inkább visszább vonult, hogy kedvezőbb helyen fogadja a császári csapatokat. Jánosnak viszont időbe telt, míg a birodalom távoli pontjairól is összeszedje a katonákat. Ezidő alatt sajnos Álmos herceg elhunyt (becsszó, nem mi csináltuk! magától lett ilyen).

Ezek után azt gondolhatnád Kedves Naplóm, hogy akkor a probléma megoldódott magától. Mindenki békével hazamegy, és boldogan éli tovább az életét. Á.....dehogy!

Halottakról persze vagy jót, vagy semmit. De Álmos herceg tényleg rengeteg bosszúságot okozott. És ahogy politikailag szokás mondani: destabilizálta a térséget. Tessék, még egy magyar-görög háborút is kirobbantatott. De úgy, hogy abban valójában részt sem vett.

És most, hogy távozott az élők közül (testét Konstantinápolyba küldtük), tényleg béke lehetne. De nem. Áh! Dehogy! Ezek a férfiak..... Ha már elkezdtek, akkor be is fejezik...

II. István visszavonult a Dunához, Harám várához. Mi pedig mentünk utána. János itt csellel próbálkozott.

A seregben itáliai és török zsoldosok is voltak. Őket arra kérte, hogy jól feltűnően kelljenek át a folyón, hogy mindenki lássa. De utána Harám vára felé menjenek, hanem valahova máshova. Így míg mindenki rájuk figyelt, addig János a fősereggel titokban kelt át a folyón, és támadott.

Mindezt támogatták a bizánci csatahajók is, melyek kifejezetten a folyókra lettek kialakítva. Nemcsak nyílzáporral és katapultokból kilőtt kövekkel látták el a védőket, de még a rettegett görögtűzet is bevetették. Na, ez tényleg nem volt szép látvány! Rémálmaimban sokszor láttam az égő embereket és a lángoló várost....

A csatát megnyertük. Az elfogott nemesek között több olyat is találtam, akinek ismertem az apját. Sőt! Még régi ismerősömmel, Apus egyik főnemesével, Györggyel is találkoztam. Ő is jócskán megöregedett... Vele este sokat beszélgettem. Megegyeztünk abban, hogy mennyivel jobb lett volna, ha Álmos herceg nem kavarja össze a dolgokat... De reméljük, most már béke lesz!

Nem lett sajnós...

II. István nem érte be ezzel a vereséggel. János bár egy erős csapatot itt hagyott, a sereget visszavonta. Nagy a birodalom, és bizonytalanok a határok. A katonákra bármikor máshol is szükség lehet. Ezt kihasználva 1 év múlva II. István király újra támadott.

János ismét összeszedte a seregét, és elindult. De ezúttal II. István király próbálkozott csellel: egyik nap nem várta meg, míg letáborozunk. Meglepetésszerűen ránk támadt. Egyetlen szerencsénk az volt, hogy János kéme az utolsó pillanatban tudott szólani. Így éppen csak el tudunk menekülni. De mindenünket a táborban hagytuk. Köztük a kedvenc (rózsaszín) kabátomat is.

Ekkor viszont meglepő fordulat történt! Előkerült Álmos herceg fia, Béla!

Kálmán király őt is megvakította, így amikor II. István király rátalált, nem akart rajta bosszút állni. Hiszen uralkodásra úgyszólván alkalmatlan. Helyette inkább befogadta a palotájába, és úgy bánt vele, mintha tényleg király lenne.

Minden jel arra utalt, hogy véget ért a több évtizedes megosztottság, és végre béke lesz otthon. És akkor béke lesz itt is. De akkor megjelent Borisz! Mégpedig itt,

Konstantinápolyban, János tróntermében.

No de ki is az a Borisz?? És mit keres itt??? És miért most????

Az úgy volt, hogy miután Konstantinápolyba jöttem, Kálmán király felesége meghalt. Mire Kálmán király újra házasodott. De a felesége elég lazán vette a hálószobai szabályokat (náluk nincsenek lépten-nyomon krónikások, akik mindent leírnak), és már az összes férfit végiglátogatta a palotában. Amikor ezt Kálmán király megtudta, nagyon mérges lett. Felrakta a nőt egy szekérre, és visszaküldte Kijevbe, az apjához.

A nőnek viszont gyereke lett: Borisz. Bár mindenki meg van győződve róla, hogy nem lehet Kálmán király fia, de az anya erősködik, hogy mégis.

Ez így még sok vizet nem zavar. Mégiscsak kit érdekel, hogy Kijevben mit mondogat egy lenge erkölcsű nő? (próbálna itt, Konstantinápolyban lenge erkölcsödni! 10 perc múlva máglyán lenne!). Én is néha kiállok ide az erkélyre, és kiabálok valamit, ha éppen olyanom van (magyarul persze, mert az félelmetesebben hangzik). De nem törődik vele senki.

Tehát van ez a Borisz, aki lazán, de valahogy kapcsolódik a Magyar királysághoz. Senki, egy percig sem gondolja, hogy örökös lehetne. Kivéve az anyját. És ez így jó is volt.

Csak hogy Borisz felnőtt. És az anyja beszélt. Sokat beszélt. Nagyon sokat. Így végül Borisz felkerekedett, és eljött Konstantinápolyba, hogy János segítségét kérje.

Normál esetben János rég elhajtotta volna. Most viszont már nagyon elege volt II. Istvánból. Ráadásul időközben más események is történtek.

II. István király is meghalt. És még valami történt otthon, de nem tudom pontosan mi. De végül Béla lett a király. A vak Béla. Álmos herceg titkos fia. Ez pedig nagyon fordulatot hozott odahaza. Nemcsak, hogy akik eddig a király ellen voltak, azok hirtelen a király oldalán találták magukat. Hanem még Béla (immár király, és a II.) mindjárt egy nagytakarítást is végrehajtott! 68 magyar főurat végeztetett ki! Mindenkit, aki korábban István, Kálmán vagy Apus pártján állt.

A túlélők ennek viszont olyan nagyon nem örültek. Így ők is elkezdtek Borisz fele érdeklődni. Hirtelen az az ember, akiről senki se hitte, hogy király lehet (kivéve az anyját), mindjárt a magyarok érdeklődésének középpontjába került.

Borisz közben a lengyelekkel is megállapodott. Kezdett egy lengyel-magyar-kijevi szövetségi rendszer felállni. Jánosomnak mindez elég szimpatikus volt, így Borisznak feleségül adta az egyik unokahúgát, Anna Dukaina hercegnőt.

Sereget azért nem küldött Borisznak, és feleségnek sem a mi lányaink közül adott valakit

(ennek azért én is örültem, mégse egy trónkövetelőhöz adjuk a gyerekeinket.. Borisz egyébként is túlságosan hasonlít Álmos hercegre. De ő legalább herceg volt..igazi királyi vér! Borisz meg..az anyján kívül senki más nem tekinti hercegnek..). De még így is! Ha sikerül Borisznak a trónt megszereznie, akkor három nagyhatalom meg Kijev (ugye Kijevet senki sem nevezi nagyhatalomnak...kivéve talán Borisz anyját) lesz szövetséges. Ezzel pedig már egészen jól szembe lehet szállni akár az italiakkal, akár Velencével. De még a németekkel is. Bár ők s jobban örülnek nem kell Velencével vagy akár a pápával egy utat járniuk.

Így a végén még egy egészen komoly szövetségi hálózat is kialakulhatott volna. Bár amennyire ismerem ezeket a király urakat, tuti már az első évben egymásnak ugranának valami ostobaság miatt...

De nem így történt.

János nem adott hadsereget Borisznak, mert hátha... meg kellett a katonák, mert Velence is kezdett elkanászodni. II. Béla király pedig különösen jó kapcsolatokat épített ki a németekkel (akik nem mellékesen nem voltak jóban a lengyelekkel... Haj, hogy ezt Kálmán király mennyivel jobban csinálta!). Így amikor Borisz megjelent a lengyel sereggel, akkor nemcsak a magyarok, de még a németek is ott álltak vele szemben. Borisz elég hamar elbukott. II. Béla király pedig kivégeztette a Boriszt támogató főurakat. Ezzel elég egyértelmű üzenetet adott a maradék főúrnak is.

Na de mindegy, mi ebből kimaradtunk! Hála Istennek. Lehetne végre béke!

De nem. Még mindig nem!

Ugyanis egy kis török törzs Nikia közelében fellázadt. Ottók, vagy Oszmánok, vagy Ormánok, vagy... nem tudom milyen.. János most velük hadakozik. És mint az elmúlt években, én is vele tartottam...

Bár ne tettem volna!

Három nappal ezelőtt valami helyi ételt kaptunk. Azt hiszem kebab a neve, vagy valami hasonló... azóta vagyok rosszul... Két napja már lázam is van, ami egyre emelkedik... nagyon fáj, és nem kellene írnom.. De mindenképpen le akartam írni, hogy történtek a dolgok. Anna (a régi-régi barinőm) is leírja, de nagyon a kedve szerint színezi az eseményeket. Azt hitte, hogy Károly király az apám, és nem Lajos... ezt írta le.. A krónikások pedig... ők mindent pontosan leírnak..de tényleg mindent..azt meg ki fogja elolvasni?

Befejezem az írást Kedves Naplóm. Megjött a pap Nikiából. Lehet, hogy ma éjjel elindulok a hosszú úton...

Szent Piroska. Élt 1088–1134. augusztus 13.

[caption id="" align="aligncenter" width="500"] Szent Piroska mozaik az AyaSofya templomban[/caption]

Szeretnénk, ha 2018.-ban Szent Piroska jobban előtérbe kerülne (2018-ban van a Pantokrátor-monostor alapításának 900. évfordulója). Így egy amolyan emlékévet tartunk (ennek részletei majd időközben kiderülnek, addig is érdemes a követni, mert később ott lesznek további információk, érdekességek, események).

Sajnos a magyar történelem könyvekben csak pár mondatot találunk a magyar királylányról, és bizánci császárnéről. A fellelhető források is beszámolnak erről a szomorú hiányosságról, majd egyöntetűen rámutatnak arra, hogy bőséges és részletes leírások maradtak fent a bizánciak részéről. Majd pedig folytatva az ősi hagyományt, továbbra sem írnak semmit.

A kevés és nehezen beszerezhető információk miatt sok helyen kell a szerencsére bíznom magamat. Piroska naplója (ami kitaláció) olyan, mint egy kirakó, aminek csak néhány darabja van meg. A hiányzó részeket a saját tudásom alapján próbálom kiszínezni. De mivel nem vagyok történész, így bizonyára bőségesen lesznek pontatlanságok. Ezek számát próbálom szűkíteni, amennyire csak lehet. Természetesen bármilyen pontosítást szívesen fogadok.

A XII. század elején mind a Bizánci Birodalom, mind a Magyar Királyság a felemelkedés útján volt. Magyarország ekkor foglalta el pl. Horvátországot. A két ország egymással vetélkedett a Balkán feletti uralomért, majd hamarosan szomszédok lettek, és így már nyíltan is egymás ellen háborúztak.

A nemrég lezajlott Egyházszakadás pedig tovább fokozta a két hatalom közötti nézeteltéréseket. Mindkét fél nagyon erős külföldi szövetségeseket tudhatott maga mögött, és a katonái között. Több alkalommal is egy hajszálon múlt, hogy nem robbant ki egy kisebb világháború.

Az egyik legfőbb okot, amiért mégis elmaradt az fél Európát érintő háború, úgy hívják, hogy Piroska.

2018-07-30

Piroska 1134. augusztus 13-án halt meg. 46 éves volt. Halála után szentté avatták, az ünnepnapja pedig augusztus 13. lett.

A kor szokása szerint apáca öltözetben ravatalozták fel, és megkaptam a Xené nevet, mely Idegent jelent. A hamvait hajóra tették, majd Konstantinápolyba szállították. Végső nyughelye az általa készült Pantokrátor monostor. Sajnos a monostort időközben többször is kifosztották, így Piroska földi maradványai ma már nem találhatóak meg.

A halála után férje, Ióannész (aliasz János) tovább építette a monostort. Ezzel pedig a kor legnagyobb és egyben a legmodernebb kórházát hozták létre.

A kórház felépítése és a szabályok nemcsak hogy abban a korban, de még több évszázaddal később is modernnek számítottak. Ilyenek, mint pl. a tiszta ágynemű. Az ágyakban a matracokat évente cserélték, ahol a régieket elégették. Míg pl. a 15. században IV. Henrik francia király hoz olyan rendelet, hogy egy 1 ágyba max 4 beteget fektethetnek. Valószínűleg nem egymásra, hanem az ágyneműt már 4 beteg után cserélni kellett. Tehát előtte még ritkábban cserélték az ágyneműt.

Hasonló modern gondolkodás volt a kötelező kézmosás.

Semmelweis Ignác jóval később élt (1818-1865), akinek hasonló ötletei voltak: rendszeres takarítás, ágynemű csere vagy a rettegett kézmosás. Ő sok más mellett azt is megfigyelte, hogy nem tesz jót a pácienseknek, ha az orvosok a boncolás után mindjárt a szülészetre mennek és közben még kezet sem mosnak. Amikor viszont erre kérte a kollégáit, igencsak népszerűtlen lett.

Piroska és segítői tehát a korra egyáltalán nem jellemző módon ügyeltek a tisztaságra. Jóllehet Bizánc ebben mindig is különb volt Európánál, ahol a későbbi középkorban gyakran gúnyolódtak a bizánciak gyakori fürdési szokásain.

De e mellett a kórház felépítése, az osztályok létrehozása is nagyon hasonlít a mai kórházak felépítésére. Erről a Józsa László tollából. Itt jól látszik, hogy összességében 7-800 évvel megelőzte a korát.

A Magyar Királyság a kezdeti időszakban állandó szomszédja volt Bizáncnak. Mígnem jöttek az Oszmánok, és elvették Bizáncot. Onnantól kezdve az Oszmánok lettek a szomszédok. Nagyjából az I. Világháborúig ez a két, pontosabban három nagyhatalom folyamatosan harcolt a Balkánért. Amikor a Magyar Királyság meggyengült, akkor a németek, később a Habsburgok vették át a szerepét.

Az állandó vetélkedésből adódóan nem Piroska volt az egyetlen, akit bizánci császárhoz adhat férjül. És ez fordítva is többször előfordult. De róluk legtöbbször elfeledkeznek a történelem könyvek. Igaz, Piroskáról sem találunk túl sok mindent. Az ő neve az általa alapított Pantokrátor monostor miatt maradt fent.

De az ő esetében Kálmán királynak sikerült elérnie a célját. Míg a király élt, nem volt háború Bizánc és a Magyar királyság között. De a halálával mindez hamar megváltozott. Sőt! Ironikus módon pont Piroska magyar származása miatt érezték úgy a bizánci utódok, hogy beleszólhatnak a Magyar királyság életébe.

Piroskának és Ióannésznek 8 gyereke születet. 4 fiú és 4 lány. Az első két fiú korán meghalt (1142-ben, így Piroskának ezt már nem kellett megélnie), majd 1142-ben Ióannész császárt egy vadászaton eltalálta egy mérgezett nyílt (vadászaton ki lövöldözik mérgezett nyilakkal? És pont a császárra?? Aztán azt mondja, hogy bocsi!). A halálos ágyán a negyedik fiút Manuél tette meg örökösének.

Ekkora már többnyire a Magyar királyságban is rendeződtek a dolgok. II. Géza uralkodott, és bár Borisz is visszatért, de Géza jól tudott lavírozni és összességében sikeresen vitte az országot. Géza és Manuél között voltak kisebb összecsapások, egyszer pedig Géza támogatott egy lázadást Manuél ellen, de ezek csak amolyan középkori tapogatózások voltak. Ők ketten még kiegyensúlyozottak voltak. Mindez Géza halálával teljesen megváltozott.

Az elkövetkező korszakot szokás Bizánci behatásnak is nevezni. A Magyar királyságban 4 király is egymást váltogatta, amiből 3-t Manuél támogatott. Néha hadsereggel, néha másfajta politikával, néha egyéb bizánci taktikával. Volt itt III. István, IV. István (ő idősebb volt, mint III. de később került a trónra, ezért lett IV.), II. László és még III. Béla is.

Egyik oldalon állt III. István, akit a németek támogattak, míg a másik oldalon a többiek, mind bizánci támogatással. Ezzel pedig egy hosszú hidegháború alakult ki a németek és a bizánciak között. A sakkjátszma helyszíne pedig a magyar királyság volt.

Ez pedig, hogy 2 István volt, elég nagy kavargást okozhatott az Istvánhívők között...

A tét nem kicsi volt: hova fog tartozni a Magyar királyság? a németekhez, vagy a bizánciakhoz? Ez utóbbi esetén érdekesen alakulhatott volna a történelem. Vajon a Velence akkor is Konstantinápoly ellen küldte volna a kereszteseket? És ha igen, mennyiben roppantotta volna össze az országot, ha a háttérben ott van az immár provinciává alakított Magyar királyság erős gazdasága? Vajon mi lett volna a kimenetel az Oszmánok ellen?

Ne feledjük, hogy mikor végül, erősen befolyásolta, hogy később Kolumbusz nyugat felé keresse utat Indiába.

Mindenképpen érdekes Mi lett volna, ha?...

De nem ez történt.

Manuél két lányát is férjhez adta az általa támogatott magyar királyjelölteknek. Egyedül László nem fogadta el, mert számításai szerint otthon nem mindenki örült a bizánci befolyás ilyen erősödésének. És ebben igaza is volt. De őt fél éves uralkodása után megmérgezték. Így elnézve bármelyik oldal elkövethette: a németek azért, mert szerintük a bizánciak bábja volt, a magyarok szintúgy így gondolhatták, míg a bizánciak szerint meg nem az ő bábjuk volt..

IV. István is megölték, őt a hívei. De III. István hívei sem rajongtak érte. Szerintük az elmúlt évek minden bajáért ő a felelős. Így sokáig még el sem temették (jó, de akkor mit csináltak vele addig? Nem lehetett a padláson egy dobozban...vagy mégis?).

Majd pedig III. István is meghalt, szintén mérgezésben. Ezzel pedig megnyílt az út III. Béla előtt.

Még IV. István ült a trónon, amikor III. István megjelent a seregével (1163. június 6-án), és megnyerte a csatát. A bizánci támogatottságú királyoknak menekülniük kellett. Ebből a menekülésből lett elegendő IV. István híveinek. Béla viszont Konstantinápolyba került.

Mauél császár nagyon kedvelte őt. Még egy külön császári címet is létrehozott: a császár első embere (deszpotész). Minden szép volt, és rózsaszín. Béla nemcsak a császár lányát kapta volna meg, hanem hivatalosan ő lett volna a trónörökös is (magyar császár Bizáncban!!).

De végül Mauélnak fia született, így visszavette az ígéreteket Bélától. De még a lányát is! Igaz, adott helyette egy féltestvért, egy antiókhiai hercegnőt. Látod Béla, egy jó kis mérgezett nyilas vadászat, vagy egy megvadult vadkan milyen hasznos tud lenni!

Béla igencsak hoppon maradt. De aztán III. István meghalt. Mérgezésben. Lehet, hogy Béla mégiscsak tanult valamit Konstantinápolyban??

A magyarok olyan nagyon nem örültek Béla királynak, aki immár a III. lett. Főleg az erős bizánci kapcsolatok miatt. Az esztergomi érsek nem is akarta megkoronázni, hanem bizánci kémnek nyilvánította. De nem volt mit tenni, mert eddigre elfogytak a riválisok. Így végre mégiscsak beköszöntött a béke.

III. Béla nagyon jól lavírozott. Nemcsak a bizánci kötődést tartotta meg, de jó kapcsolatot épített a pápával és a német-római császárral is. Azaz mindhárom nagyhatalommal. Így az ő idejében felvirágzott az ország. Egyre többen tanulhattak külföldön. Ekkor élt Anonymus is, ekkorról származik az első magyar nyelvemlék, a Halotti beszéd.

A bizánci minták átvételével pedig Európa egyik legmodernebb államapparátusát tudta kialakítani.

1180-ban meghalt Manuál császár is. Aki bár sok szempontból sikeres volt, de végül felélte a birodalom tartalékait. Ezzel pedig a Bizánci birodalom végnapjaihoz közeledtünk. Már nincs sok hátra (1203), mikor a , és ezzel elindul a bukási folyamat.

A császár halálát III. Béla mindjárt kihasználta, és visszafoglalta Horvátországot, ami az elmúlt évek kavargásában a bizánciak kezére került. És ha már arra járt, akkor több Balkáni területet is az országához csatolt, nem számolva, hogy az most a bizánciaké vagy a velenceieké. Majd Szerbia és Bulgária egyes részei felett is befolyást szereztek. Ezzel pedig a Magyar királyság felváltotta a bizánci dominanciát a Balkánon.

Ajánlott és felhasznált linkek

--

Könyv, letölthető PDF meg ilyenek:

Utóirat: Bizonyára vannak hibák a történetben (nemcsak helyesírási). Több helyen előfordulhatnak időrendi és sorrendi eltérések. Néhányat találtam is, de már túl nagy munka lett volna kijavítani. A történet hitelessége teljes mértékben fikció, történelmi tényekre támaszkodva. Amennyire tőlem tellett, próbáltam minél inkább a kor szellemét, látásmódját, elnevezéseit, hangulatát használni.

Megadtam egy halom forrást, melyekben további források találhatóak. Lehetőleg olyanokat kerestem, melyekre többnyire lehet támaszkodni. Ebben a témában kevés forrás van, némelyik pedig igencsak érdekes szemszögből kezeli az eseményeket. Aki szeretne jobban belemélyedni, illetve hiteles történelmet olvasni, neki a forrásokat ajánlom. Az én írásom inkább szórakozás, és kedvcsinálás a történelem eme kevésbé ismert (mégis a Magyar királyság szempontjából fontos és kritikus) időszakáról.

2018-08-06

Íme egy átlagos nap egy átlagos bolt átlagos sajtos részlegéről.

Hát igen... az ott, bal oldalt kicsit fura..

Olyan, mint ami átment a kecskén.

És tényleg!

Ez valóban egy olyan sajt, ami átment a kecskén, csak éppen kicsit másképpen. A jó hír, hogy ebbe az esetben viszont a kecske túlélte a sajtkészítést.

Mert bizony van olyan eset, amikor a kecske is az élelmiszeripar áldozatául esik..

Törökországban úgy tippelik, 193 típusú sajt (törökül peynir) van (összehasonlításképpen Franciaországban 360).

Ez azért tipp inkább, mert a sajt alapvetően függ attól, hogy hol készül. És Anatólia belsejében a sajtot leginkább egyszerűen csak sajtnak hívják. Jobb esetben a falun készült sajt megkapja a falusi sajt (köy peyniri) nevet. És akkor ezzel el is lett rendezve.

De nem sokkal egyszerűbb a helyzet a nagyvárosokban sem.

Az általános török sajtot egyszerűen csak fehér sajtnak hívják. Törökül beyaz peynir. Ez az, ami a boltok sajtos részlegének kb. 70%-át elfoglalja. Ugyanis minden gyártó készít fehér sajtot. Te meg találd ki, hogy ebből melyik a legjobb.

Kicsit segít, ha megnyomkodjuk őket, és így választhatunk puhábbat vagy keményebbet. Esetleg megnézzük az összetevőket, hogy mennyi a víz, a zsír, no meg a só. Ezekből lehet valamennyire meg lehet tippelni, hogy mit is találunk majd a csomagolásban.

Ezzel szemben, ha a piacon a sajtos részlegen próbálkozunk, már sokkal több minden kiderül arról a bizonyos fehér sajtról.

Kezdve mindjárt azzal, hogy egy igazi sajtos helyen mindjárt többféle, legalább 10!, fajta fehér sajttal találkozunk.

Az első csoportosítás általában az, hogy milyen állat volt a tej előző tulajdonosa. Lehetett boci (inek), kecske (keçi), juh (koyun), extrém esetben pedig még akár bivaly is (manda).

De olyat csak belső, rejtett anatóliai régiókban találhatunk. De ott ugye sok-sok más érdekességgel is találkozhatunk.

Miután kiválasztottuk, hogy milyen tejből készült sajtot szeretnénk, akkor még ilyen lehetőségek fordulhatnak elő: kemény (sert) vagy puha (yumuşak). Sós (tuzlu) vagy inkább ne legyen sós (tuzsuz). Ezt szokták még azzal vadítani, hogy közepes (orta), meg kicsit sós (az tuzlu).

És akkor ez még csak a sima fehér sajt... Mert ott van még a süzme, ami... mondjuk úgy, hogy szűrt. Míg a sima meg nem szűrt...hanem az úgy magától...a tej gondol egyet, hogy én holnaptól sajt leszek, és hopp! sajt lett!

A süzme arról ismerhető fel, hogy áll a vízben. Leginkább ő hasonlít arra, amit a görögök feta-nak hívnak. Csak a törököké nem annyira sós... általában...nájó, nem mindig...néha sajt is van a sórögök között..

De a piacon mégis az a legjobb, hogy meg lehet kóstolni! (Tadına bakabilir miyim?). És akkor biztosan nem veszünk zsákbamacskát (macska sajt nincs... bár kitudja!).

Az, hogy ezt a finomságot fehér sajtnak hívják, mindjárt adja a kérdést: van akkor nem fehér sajt is?

Persze! Ő a Barbie sajt, és még a lukak is rózsaszínek benne!

De nem.

Van, aminek olyan sárgás-fehér, tényleges sajt színe van. Őt úgy hívják, hogy kaşar. Ő az, aki a boltok sajtválasztékának kb. 20-25%-át lefedik.

Ez a sajt a Magyarországon található trappista sajtra emlékeztet. Olyan homályosan, mint ahogy valaki egy átbulizott éjszaka után próbál visszaemlékezni arra, hogy lukasztott-e jegyet a buszon (főleg az elektronikus jegyek esetében tud érdekes lenni).

Tehát azért a kettő között elég nagy különbség van. Sajtos pogácsába elég jó. De úgy magában megenni már nem az igazi.

Ezek után nem is meglepetés, hogy a törökök nem is szokták úgy direkt sajtnak hívni. Ha ők azt mondják, hogy sajtos pogácsa, akkor a fehér sajtosra gondolnak, és nem a trappistásra. Azt is tegyük hozzá, hogy ők a pogácsa alatt is másra gondolnak. Ha mi trappistás pogácsát, vagy bármi mást kérünk, akkor külön ki kell emelni, hogy az kaşarlı legyen.

Ebből viszont már az is látszik, hogy míg a fehér sajt esetében több verzió közül is válogathatunk, addig a trappistásnál nem igazán. És bár a boltok polcainak jelentős részét elfoglalják, ez valójában csak a különböző gyártók sajtjai. Amelyek között olyan nagy, jelentős különbség nincsen. A gyártó viszont több méretben is árulja a trappista sajtjait, ami érdekes ellentéte a fehér sajtnak. Míg az utóbbiból csak 1-2 méret szokott a polcokon lenni, trappistából 200 g-tól kezdve akár a 10 kg-os kiszerezésig mindegyik megtalálható.

A piacon egy fokkal jobb a helyzet. Szerencsés esetben ott találunk sós (tuzlu) meg sótlan (tuzsuz) verziókat is.

De aki jó megfigyelő, annak feltűnhet, hogy van még harmadik fajta is: ez az eski kaşar. Azaz öreg trappista.

Ő elvileg* úgy keletkezik, hogy a sima trappistát kint felejtjük a napon, és reméljük, hogy a macskák nem eszik meg. És azt is reméljük, hogy ettől jobb íze lesz. Hát.. nem biztos... de illata mindenképpen lesz.

(*) de csak elvileg. Mert mióta a sajtok nagyüzembe készülnek, nem lehet csak úgy a napon hagyni, mert mit fog szólni az egészségügy. Meg ki tud annyi macskát távol tartani, mint ahány sajtot egy üzem naponta készít?? Úgyhogy ez már régóta titkos pincékben történik idomított baktériumokkal.

Nos. Ezek a fő sajtok. És aki eddig nem ugrott el a sarki boltba sajtot venni, hanem számolgatott, az észrevehette, hogy ez a néhány típus majdnem teljesen megtöltik a boltok sajtpolcain.

A maradék az nagyon a sajtok határmezéjén mozog (jobb esetben nem mozog, bár az mondják, az igazi sajt már magától is villamosra tud szállni). Pedig igazándiból itt kezdődik a sajtok legjava!

Itt találunk olyan sajtot, mint a híres tulum peynir (magyarul lehetne ruhás sajt). Ő az, akinél a kecskét nemcsak megfejték, hanem meg is ettél. Majd pedig a bőrébe visszatöltik a tejet, és beteszik egy barlangba, hogy ott alakuljon át sajtta. .

Ő kinézetre nagyon hasonlít a túróra, de ne hagyjuk magunkat becsapni, mert teljesen más kategória.

Belőle is szoktak pogácsát készíteni, ami egészen finom. Sokszor kaporral (dereotu) ízesítik.

Némi fejszámolgatás után azért elgondolkodunk, hogy azért egy kecske nem szokott annyi tejet adni, amennyiből meg lehet tölteni a bőrét (ugyebár a kecske eredetileg nemcsak tejből áll, míg a tej jelentős mennyiségű vizet veszít, miközben sajt lesz...tehát ez sehogy sem áll össze). Éppen ezért sok helyen már nem is kecskebőrben érlelik a sajtot. Egyes nagyipari

termelők olyan műanyagba csomagolják, mint nálunk volt a kemping sajt. De sok más csomagolás is lehet. Van aki kihasználja ezt, és érdekes alakú sajtokat készít. Szerencsés esetben ezek nemcsak látványosak, de finomak is.

Számtalan olyan tulum peynir is van, amelyik valamely város nevezetessége. Ilyen az İzmir tulumu, Bergama tulmu, Berendi tulumu, Çorum tulumu, Mersin tulumu és még sokan mások...

A következő kategóriába azok a sajtok tartoznak, amelyek bár fehérek, meg sósak meg puhák vagy kemények, de mégsem az a nevük, hogy fehér sajt (beyaz peynir).

Belőlük számtalan variáció van. Tulajdonképpen ők az anatóliai sajtok. Leginkább jellemző rájuk, hogy rettentően sósak. Éppen ezért evés előtt érdemes őket 5.15 percre vízbe áztatni. Az jót tesz nekik.

A legismertebbek ilyenek, mint az öğrgü peynir, ami úgy néz ki, mint egy gombolyag fonál (nem a kerek, hanem a kalács alakú). A neve is ugyan ezt jelenti. Ő elvileg Diyarbakır-ból származik, de ma már mindenhol találkozunk vele. És nem szokták a várost is megnevezni.

Ha ettől el akarnak térni, de azért nem nagyon, akkor hasonló kinézetű, és hasonlóan sós sajtokat szoktak hasonló néven készíteni. És akkor lesznek olyanok, mint a fonál, cérna, stb... névvel látnak el.

Ehhez a kemény és sós sajthoz nagyon sok hasonló van. Általában más-más város elnevezéssel. Pl. Urfa sepet peynir. Ő Urfa (ma Şanlıurfa) városából származik, és eredetileg kosárban érlelték. De van küp peynir is, ami Sivas városából származik.

Bármely nem fekete-tengeri városban is járunk Törökországban, ott biztosan találunk valami helyi kemény, és sós sajtot.

Másik gyakori, és általánosan elterjedt sajt a çeçil peynir. Ő azért érdekes, mert ő vékony és vastag szálakból álló sajt. Igazán olyan, amit este felbontunk tv-nézés közben és belelógatjuk a szánkba. Leginkább sötétben ajánlatos enni, hogy a többiek ne lássák (és ne kapjanak kedvet hozzá).

Nemcsak azért érdemes őt gyorsan megenni, hogy a többiek ne vegyék el tőlünk. Hanem mert a vékony szálak már kis nedvesség hatására (ilyen pedig bőségesen van Isztambulban) is könnyen megpenészedhetnek.

A fehér sajtok között meg kell említeni a Çerkez peyniri-t, ami a Kaukázusban élő Çerkez kisebbségről kapta a nevét. Alapesetben nem egy karakteres sajt. De ha rendesem megfüstölik (meg egyáltalán megpróbálkoznak a füstöléssel), akkor viszont nagyon finom (ekkor lesz isli). Főleg ha bőségesen tocsog a saját levében, és nincs kiszáradva. De ilyen

olyan ritkán találni...

Hasonló semmi íze nincs sajt a dil peynir. De őt még csak nem is füstölik...

Vele szemben viszont a van otlu peyniri, ami Van városáról kapta a nevét, igencsak finom. Az otlu azt jelenti, hogy zöldfűszer van benne, ami leginkább hagyma szokott lenni (bár az ot jelentése az, hogy fű). Minél zöldebb a sajt (és nem azért, mert kint maradt a napon), annál finomabb.

A fehér sajtok között utolsóként (de mégsem utolsóként) a hellim-ről is beszélni kell. A neve eléggé görögös hangzású. Nem csoda, mert a származási helye Ciprus. Neki az az érdekessége, hogy nem nyersen esszük, hanem meg kell sütni. Csak úgy simán. Olyan 7-10 mm vastag szeletekre vágjuk (vagy ha bolti, akkor már fel van vágva), és minden előkészület nélkül a forró serpenyőbe dobjuk. Némi füst, némi sercegés, némi tűzoltó sziréna, majd az eredménye egy kicsit fehér, kicsit barna, kicsit fekete sajt lesz. Nem is folyik, nem is szilád. Legtöbbször a saláták között találkozhatunk vele. Persze ha az ember éhes, akkor simán megeszik egy csomaggal.

Ha kevésbé éhes, akkor azért kiveszi a csomagolásból, és megsüti.

A sok-sok-sok fehér sajt után térjünk rá a nem fehérekre. Ők a kemény sajtok, amelyek kicsit (jobb esetben nagyon) sárgák.

A kaşar peyniri-ről már írtunk. Ő elég ismert és mindenhol elterjedt. És (pogácsa)sütögetésre egészen jó. De nem az a típusú, hogy leülünk vele este a TV-hez.

Ha igazán jó kemény (és sárga) sajtokat keresünk, akkor elsősorban a Fekete-tenger vidékét (főleg Trabzon) vagy Edirne (Trákia) környékét érdemes felkeresni.

Ráadásul a trabzoniak igencsak érdekes dolgokat tudnak kezdeni a sajtokkal (meg a kukoricával, a kenyérrel, a hamsi hallal, meg a táncsal, meg úgy mindennel). A trabzoni sajtok nagyon jók szoktak lenni (meg a vajak is). A klasszikus kemény-félkemény sajtok mellett találunk olyat is, ami egy vödörben várja az érlelést. (miután kiittük a sajtot, a vödört a fejünkre húzhatjuk, és ijesztgethetjük azokat, akik még esznek).

A legérdekesebb pedig az olvasztott sajt (eritmesi). A hivatalos recept szerint egy serpenyőbe trabzoni sajtot, trabzoni vajat, 1-2 tojást, és némi fekete borsot meg sót tesznek bele, és addig keverik (meg persze melegítik), míg jó kis olvadt sajt nem lesz belőle.

Valójában viszont egyáltalán nem szükséges ehhez trabzoni sajt. Ez a legjobb módszer arra, hogyha egy sajt el tudod bújni a figyelmünk elől a hűtőben, és kezd már illatozni. Ha olyan sajtjaink vannak, amelyeket már senki se enne meg, akkor érdemes egy ilyen olvasztott sajt tálal készíteni belőle.

Íme egy recept hozzá, amiben az alaparány 1 evőkanál sajt (ez ugye elég kis mennyiség). A sajt keménységétől és egyéb jellemzőitől függően lehet hozzá több vagy kevesebb vaját és tojást tenni.

1 kanál sajt. Nem baj, ha büdös, lesz majd még büdösebb sütés közben. De miután kinyírtuk a gombákat, ez az illat elszáll.

2 tojás (más receptben 1, vagy még több sajthoz csak 1... óvatosan a mennyiséggel azért)

1 kiskanál vaj (ez függ a sajt keménységétől)

1 kávéskanál bors

a sajt sósságától függően só.

Extra: piros paprika (1 kávéskanál), meg mindenféle zöld, ami csak tetszik. Kivéve a dinnyét. Az határozottan nem tesz jót neki.

A serpenyő legyen jó meleg, és magas falu. Elsőnek a vaját tegyük bele, majd jöhet a sajt.

Persze egy téglakeményiségű ementálit ne egybe dobjunk be (főleg ne magasról). Majd kevergessük addig, míg szépen (de inkább csúnya lesz az) megolvad. Akkor jöhet bele a tojás. Meg a só, bors és amit akarunk.

A Fekete-tengeren a másik irányba haladva a Trák részre jutunk. Itt inkább a kaşar meg a régi, eski kaşar sajtok az elterjedtebbek (a sárgák közül). De találhatunk mást is, ami kemény és finom, és még sajtból is van.

Mindezek után meglepő, de Anatólia keleti szélén, Kars városában is találunk sárga és kemény, főként lukacsos sajtot. Ő pedig a gravyeri.

Karakterisztikus, finom, lukacsos, és olyan kemény, hogyha nem félnék attól, hogy valaki megeszi, akkor még egy dömper kerekét is kitámaszthatnánk vele az isztambuli lejtőkön.

Most, hogy így túljutottunk a sajtkinézetű sajtokon, jöhetnek az extrémebbek.

Amelyikkel legkönnyebben (relatív) találkozhatunk, az a narancssárga kúp alakú sajt (aki valójában túró). És úgy hívják, hogy sürk peynir. Származási helye: Antakya-İskenderun

Ez van az első kép jobb oldalán és közepén (itt golyó formában). Viccesen sade-nek nevezik, ami azt jelenti, hogy mindenféle ízesítést mellőz. Tehát a benne lévő erős paprika, menta, római kömény, fekete bors, , paradicsomsúrítmény, kakukkfű, hagyma, fokhagyma és fahéj még nem számít extrának.

Ő aztán nem az a fajta, amit este a TV mellett csak úgy simán betolunk. Bár bátraké a szerencse... úgy mondják...meg csinosak a nővérek is az intenzíven...ezt is úgy mondják...

Mivel elég nehézkes megenni, nem a fogunkhoz kocogtatva szokták elrágcsálni. Ez egy igazi

reggeliző sajt (túró). Egy tálba teszünk a sűrű peynir-ből, majd törjük össze jó alaposan (a sajtot, nem pedig a tányért és a villát). Majd pedig keverjük hozzá olíva olajat. A minél több a jobb, hogy ússzon benne. Majd pedig lehet még fűszerezni, hiszen az a neve, hogy sade, azaz sima. Bár ötletem sincs, mit lehetne még hozzáadni (Nutellát biztosan nem). Egy kis só azért jól jöhet.

Mivel a sűrű peynir-t nem mindig lehet megtalálni, álljon itt egy recept az otthoni elkészítéshez:

2 kg túró (çökelek)

1 kg szintén túró (lor). Erről mindjárt lesz még szó

2 evőkanál piros paprika. Mivel a sajt származási helyen Antakya, ami igencsak a szír határon található, így a piros paprika mindenképpen jó csípőset jelent. Ezt nem kell külön leírni.

1 evőkanál olaj (lehetőleg olíva)

1 evőkanál kakukkfű

1 (török) kávéspohár niggéra, azaz fekete kömény (törökül çörek otu). Ezt lehet a sima köménnyel helyettesíteni.

1 édességes kanál fekete bors (csak hogy biztosan csípjen)

1 evőkanál római kömény

1 édességes kanál menta

3 evőkanál salça (sűrített paradicsom. Ebből is van ám csípős!)

1 teáskanál fahéj

só

2 hagyma, ami legalább akkora, mint egy (azaz kettő) tojás

3 gerezd fokhagyma.

Minden legyen apró, mindent keverjük össze. Közben próbáljuk meg a szemünket nem megvakarni. Meg úgy igazándiból semmit se vakarjunk meg! Az elején még legyen belőle egy nagy kupac, majd várjunk 10 percet. Utána lehet kisebb golyókat, kúpokat, de akár ikozaédereket is készíteni. Majd fóliázva tegyük a hűtőbe.

A sűrű peynir-hez hasonlóan találhatunk más fűszeres túrókat is. Mint amilyen az első képből oldalán látható.

Sőt! Ezen felbuzdulva ha van otthon túrónk, akkor gyorsan összedobhatunk valamit, amit majd kanállal ehetünk a TV-nézés közben. A fentiek alapján a túróra öntsünk olíva olajat, tegyük sót, piros paprikát, némi zöldet (ez lehet kakukkfű, de bazsalikom meg szurokfű (oregano) is, meg ami még eszünkbe jut) és köményt. Majd jól keverjük össze, és haaaaaaam!

Ezzel pedig el is jutottunk a túró kérdéshez.

Az ilyen tejtermékek minden országban mások. De még Törökország más-más területén is

komoly eltérések vannak. A törökök nem is szokták külön túrónak hívni, hanem ő is sajt, azaz peynir. Csak vigyázni kell vele, mert a sokat érlelt sajtok (pl. a tulum peynir) eléggé karakteres. És bár finom, nem jó arra, mint amire a túró szoktuk használni.

Ami a legkönnyebben beszerezhető az a lor nevű "sajt". Ő mindenhol kapható, csak éppen semmi íze nincs. Pogácsához, meg más sütogetéshez persze nagyon jó. De nem ezt fogja az ember TV-nézés közben megenni. Elég az, ha a film unalmas, a túró azért már ne legyen az.

Sokkal nehezebben, és leginkább csak piacokon találkozhatunk az igazi túróval. Őt çökeleknek hívják. Bár elsőre nem látszik sok különbség a çökelek és a lor között, de valójába teljesen mások. És egy reggelis asztalhoz is sokkal jobban illik a çökelek, mint a lor. Persze van, aki a lor-tól is elájul, de hát más meg a zoknitól ájul el. Főleg ha ebben a melegben egész nap a lábunkon volt..

Tehát ha tehetjük, inkább vegyünk çökelek-et. Csak őt elég nehéz találni. Viszont .

Azt hiszem, eleget írtam. Kimegyek inkább a boltba sajtot venni. :)

Ajánlott oldal sok-sok érdekes sajttal:

2018-08-10

2018-08-13

Itt a nyár! Hurrá! (igazi bejegyzés augusztus közepére) - mondja a gyerek.

Öööö.... - mondja az anyuka, apuka. Esetleg elmegy sírni a szekrény mögé.

Oké. Végül is a nyár jó dolog. Otthon van a gyerek, és hát elvan. Jól, úgy magában.

Több tanulmány is kimutatta, hogy az unatkozó gyerek jó dolog. Sokkal jobb, mintha egész nyárra programot szerveznénk neki. Mert így megtanul kicsit felnőtt lenni. Megtanulja kicsit az idejét beosztani. De a legfontosabb, hogy megtanulja feltalálni magát.

Vagyis lényegében ha unatkozni hagyjuk a gyereket, akkor javul a kreativitása, megismeri a világot, stb... Tehát az egész jó!

Legalábbis a tanulmány szerint.

A kommentelők a saját gyerekkori tapasztalataik alapján abban általában egyetértenek, hogy ez tényleg így van: A gyerek feltalálja magát, javul a kreativitás, és jobban megismeri a világot, meg ilyenek.

De vajon erre a világ is fel van készülve? Elfogadja ő, hogy kísérleti egér legyen egy örül tudóspalánta kezében?? - mutatnak rá a kommentelők, akik közül nem egy ismerkedett meg a helyi tűzoltókkal, rendőrökkel, de legtöbbször a mentősökkel. És persze a szomszédokkal. Bár többük már a korábbi tevékenységük révén is ismert volt a szomszédok között.

Engem csak a nyaralóhelyen ismert a fél kerület. Naponta kaptam 5 ft-ot tőlük, ha reggel 10 előtt csöndben leszek. Abban az évben jó sokat fagyiztam.

Tehát igen. Az unatkozó gyerek sok mindent megismer, megtanul. Ráadásul sokat mozog. Kérdés csak az, hogy kibírja-e ezt a környezet élő és élettelen dolgai (de írhatjuk azt is, hogy éghető, meg nem éghető dolgai).

Bezzeg a régi időkben! Amikor a gyerek egyszerűen csak kiment az erdőbe! Azt ott hangoskodhatott kedvére. Ha jól csinálta, akkor abban a hónapban nem kellett a farkasoktól tartani (ha meg rosszul, akkor nos... a gyerektől nem kellett többet tartani).

Nos. Törökországban az a jó, hogy a kontinens belseje még tele van erővel. Már csak találni kell valakit, aki kiviszi a gyereket oda.

A statisztika szerint a hivatalos 15 milliós isztambuli lakosból kb. 11 millió a közelmúltban érkezett a városba. Mégpedig vidékről, és onnan is leginkább faluról.

Ezen embereknek még többnyire él a rokona valamelyik erdei faluban. De egyre többen vannak, akik 60 éves kor felett, ha megtehetik, visszaköltöznek a természetbe.

Ez a természet azt jelenti, hogy az ajtó mögött tényleg ott az erdő (esetleg a medve is ott alszik a kapuban), de valójában már a XX-XXI. századi technikákkal felszerelve laknak ott az emberek.

Azaz nincs reggel tehénfejés, délelőtt szántás, délután meg kapálgatás. Hanem TV, mobil, és persze autó, amivel be lehet menni a városba. Mert valamit mégiscsak kell enni.

Ehhez érdemes tudni azt, hogy volt egy olyan időszak, amikor a nők nagyon korán (olyan 30-40 éves kor körül) elmehettek nyugdíjba. Ez nem az, amikor a férj jól keres (vagy úgy csinál, mintha jól keresne), és így nő otthon maradhat. Hanem egy dolgozó nőről van szó, aki kapja a nyugdíjat. Persze nyugdíjról beszélünk, ami nem elég arra, hogy új BMW-t vegyünk. De Anatólia belsejében egészen jól meg lehet belőle élni (igazándiból, ha már kimozdulunk Isztambulból az árak mindjárt a felére-negyedére leesnek).

Tehát itt abban a szerencsés helyzetben nőnek fel, hogy hely is van, meg ember is van, akivel ki lehet őket küldeni az erdőbe. Ahol is a következő dolgokkal találkozhat a csemete:

Lehet ordítani (no nem mintha Isztambulban bárki bármikor is visszafogná magát... de jobb az akusztika, meg csak jobb, ha senki sem ordít vissza)

Lehet ismerkedni a fűvel

Lehet ismerkedni a fával

Egy jó vastag több száz éves fát nehezebb eltörni, mint anyu kedvenc kínai vázáját

Van friss levegő.

Vannak állatok. Olyanok is, amelyek erősebbek a gyereknél. Egy tehenet azért elég nehéz elrontani.

E mellett a falusi kisállatok is jobban bírják a gyűródést, mint a városi társaik.

Vannak kövek. Amik hát... kövek. Nem sértődnek meg. És nem is beszélnek vissza.

Ott a természet, ahol bár lépcső nincs (de még lift se), viszont van szakadék.

Kiderül, hogy a tehén nem is lila.

Helyi nyelveket lehet tanulni.

És még sok minden más vidám dolgot.

Láthatjuk, hogy a falura küldött gyerek igencsak sok minden újdonsággal térhet haza, nemcsak szűnyogcsípéssel. Persze megvan az a veszély is, hogy a tájszólás mellett más helyi sajátosságot is felszed, és közben olyan dolgokat felejt el, mint a kanál is a villa használata. A kést biztosan nem fogja elfelejteni, csak esetleg nem rendeltetésszerűen használja...

De sajnos nem mindenkinek van lehetősége arra, hogy kiküldje a gyerekeit vidékre kulturálódni. Mert esetleg már a tehenek kezdtek el panaszkodni, hogy jaj, már megint itt

van a Pistike!!!

Ebben az esetben sem kell elcsüggedni, és bérletet venni a kerületi tűzoltó kapitányságon. Hiszen vannak szervezett gyerekprogramok is.

A legegyszerűbbek a bevásárló központokban találhatóak. Őket általában altölye-nek nevezik, ami műhelyt jelent. Itt a csemete szabadon garázdálkodhat az olyan látványos dolgokkal, mint színes ceruza, filc, festék, agyag, stb... És ha valahol, hát itt nyugodtan lehet kreatívskodni. Max a végén bocsánatot kérünk a tanárnőtől.. De még mindig nem kell otthon a falat újrafesteni (újraépíteni).

Ezek a programok néhány órások szoktak lenni. De már ez is elég lehet ahhoz, hogy anyu elmenjen cipőt venni, és csak a Twitterből értesüljön arról, hogy a fiacskája miatt le kellett zárni a fél épületet.

Ha viszont komolyabb kikapcsolódásra vágyik a szülő, esetleg dolgozni is akar, akkor arra is van lehetőség. Ezeket úgy hívják, hogy nyári iskola.

A névválasztás furcsa lehet, mert nyár van, és olyankor meg ki akarna tanulni. De a szülő mégiscsak úgy érezheti ettől, hogy a csemete valami tudást is összeszed, nemcsak a koszt, vagy esetleg egy új barátnőt. Másrészt meg a gyereket is sakkban lehet tartani, hogy ez is iskola, tessék csak odafigyelni a tanárnőre, különben jön az irgumburgum!

Kívülről egyébként tényleg úgy néz ki, mint egy rendes iskola. Sokszor az iskola épületében tartják. Reggel ugyan úgy összeszedik a kisebbeket-nagyobbakat, mint a rendes iskola időszakban. Este meg vissza is hozzák őket. Napközben pedig iskolaszerű programok vannak.

De csak szerű. Mert sokkal inkább sportos, meg lazább programok vannak. Mint pl. kosárlabda, úszás, foci, számítógépezés, meg azért angol. Mert az jól hangzik.

Sajnos ez is, mint nagyon sok minden átment az üzleti kategóriába. Természetesen nincsen ingyen, nem ritkán eléggé drága is. Ami viszont azt jelenti, hogy sok pénzt lehet vele keresni. Az olyasmit pedig nagyon szeretik a törökök. De leginkább úgy, hogyha ebbe minél kevesebb energiát (és pénzt) kell befektetni.

Ennek pedig az az eredménye, hogy rengeteg ilyen nyári iskola van. És egyik másolja a másikat sokszor úgy, hogy a rendszert nemhogy nem értik, de nem is akarják érteni. A lényeg pedig az elégedett ügyfél, aki nem más, mint a szülő. Ő pedig mikor boldog? Ha a gyerek nincs otthon napközben, és még ki is derül, hogy jól is érezte magát.

Itt pedig komoly ellentét van abban, hogy mit szeretne a gyerek, és mit a szülő. A tudatos szülő azt szeretné, ha a csemetéje nemcsak az időt ütné el, hanem okosodna is. A gyerek

viszont ha szabadon játszhat. Ezért sok iskolában azt csinálják, hogy a gyereket egyszerűen szabadon engedik az iskola épületében (földrengésbiztos épület, Richter 7-ig, tehát a gyerek ebben sok kárt nem fog tenni), esetleg felkapcsolnak a TV-n egy gyerekcsatornát. A feladatokat pedig kitöltik a tanárok. A szülő pedig ha nem tud angolul (ilyen pedig sok van), sose fogja megtudni, hogy a gyereke semmi angolt nem tanult a nyári iskolában. Esetleg oroszul tanult meg, mert ennyire figyeltek oda, hogy milyen tanárt vesznek fel.

De lehetett hallani olyanról is, hogy az iskolába egy utcán sétáló afroamerikai turista csapatot sikerült beszervezni. Akik bár angolul beszéltek, de nem éppen úgy, ahogy azt Shakespeare tette anno. Nagyon is mindennapi szavakat tanultak meg.

Szerencsére viszont elég sok az a tudatos szülő, akit tényleg érdekel, hogy mi lesz a gyerekével, mire szeptemberre hazakerül. Így bőségesen vannak jó nyári iskolák, és táborok is. Sőt! Mivel itt is verseny van, nagyon izgalmas helyeket is lehet találni. Ilyen pl. a , vagy az .

Tehát kicsit ez is olyan, mint az internet. Hatalmas szemétkupac, amiben nagyon érdekes és hasznos dolgokat lehet találni. Csak ellentétben az internettel, ahol inkább olyan veszély leselkedik ránk, hogy rendelünk a 8 m-es felfújható iPhone-t, a tábor végén a gyerek esetleg sátánista vagy orosz ügynök is lehet. Nagyon-nagyon alapos utánjárás szükséges, és nem nagyon lehet kísérletezni..

2018-08-20

(utána meg elmentünk sajtot enni).

De a boci nemcsak sajtot ad nekünk. Hanem a tejből sok minden más is készülhet. Nagyrészüket ráadásul finom is.

(és persze a tehénből is lehet finom dolgokat készíteni, de az majd egy másik bejegyzés lesz)

Tehát amit kapunk a bociból, az a tej.

Azért a városban papírdobozos tejen felnőtt emberek rá szoktak csodálkozni, hogy az eredeti tej mennyire másképpen néz ki. Nem is beszélve, hogy mennyire más az íze, és mennyire tömény. Nem véletlen, hogy a dobozos tejnek számtalan nem túl szimpatikus beceneve van. Ilyenek mint a fehér festék vagy fehér víz.

Hiába, az ipari termelés, szabványosodás, egészségügyi dolgok meg az olyan furcsa ötletek, hogy a tej több hónapig elálljon, ilyen érdekes dolgokat eredményez. De azért ez a tej se rossz.

Ráadásul most már itt is vannak mindenféle varázslatok. Egy-egy gyárnak 20+ fajta teje is lehet!

Kezdjük a sima tejjel. Jó, már ez se sima, nem olyan, mint amit a boci adott nekünk. De ezt úgy ahogy lehet még szokványosnak nevezni. És mindjárt ebből is több fajta van!

Van a sima sima, a dobozos. Ő az, akinek nincs szuperképessége. Mert van olyan sima is, amit organikusnak mondanak. Ezt szokták magyarul bió-nak hívni. Míg az organikusra az van ráírva, hogy 100%-ban természetes (tehát még a szállítókamion is őserdei rőzséből készül, és kukoricakeményítő meghajtású), addig a sima sima tej fő nevezetessége, 132x ellenőrizték, hogy minden rendben legyen vele (megírta a leckét, időben lefeküdt aludni, kézcsókolommal köszön, stb..).

Mivel mindkettő papír dobozban van, és a hűtőtől a lehető legtávolabb található a boltban, az ember azért elgondolkozik, hogy ööööööö

És még több ööööööö.... lehet, hogy itt valami mégsem az igazi?

Ezen gondolkodásra hajlamos emberek megnyugtatóra találtak ki a napi tejet. Na ez tényleg olyan, mint amilyenek egy városi ember a tejet elképzeli: szép kis üvegben van, hűtőbe kell tenni, és pár nap múlva már rettentő büdös.

Ráadásul üvegbetét is van, ezzel is erősítve a nosztalgikus hangulatot. Igaz, a betét árán nem tudunk annyi kalóriát venni, mint amennyit a cipeléssel elhasználunk. De legalább megnyugtatjuk magunkat, hogy mégse a kukába dobtuk. Helyette egy marék vegyszert ivóvízzel felhígítottunk mosogatás címszóval. Reggel pedig vidáman integetünk a pőfékelő kamionnak ahogy elviszi a használt üvegeket.

No de, ami miatt ez az üveges napi tej mégiscsak jobb, mint a sima sima és az organikus sima az az, hogy ebből lehet házilag és , meg esetleg joghurtot készíteni. Az összes többiből nem.

Ebből se mindig, de olyankor is legalább egy jót pancsoltunk.

Így, hogy a sima tejen túlvagyunk, ismerkedjünk meg a kevésbé simákkal.

Legismertebb képviselőjük a light-os változat. Ez az, ahol az amúgyis kevés dologból még kevesebb van. Ráadásul ebből is mindjárt többféle lehet ugyan azon a gyáron belül. Az egyik jellemzően a 60%-os, amiben így 1.3% zsír marad (matek házi: akkor hány százalék volt a 100%-osban). Míg a másik még ennél is kevesebbet, 0,1%-ot tartalmaz.

Marad tehát az ízesített víz, a fehér festék és a hozzáadott vitamin. Nyam-nyam!

Ennek az irányvonalnak a másik fele pedig a fitnessz tejek. Ez az, amelyikből bár sok minden eltűnik, helyette vitamin és sok-sok protein (magyarul fehérje) kerül bele. És hogy még kevésbé hasonlítson a természetes tejre, különböző ízesítések is vannak. Pl. kakaós, vaníliás, banános, epres, kókuszos meg még ki tudja milyen (kolbászos miért nincs?).

A másik ág viszont a laktózmentesek. Gyártótól függ, hogy mennyire veszi komolyan ezt az igényt, és akkor ebből is vannak light-ot, meg mindenféle ízesítésűek.

Aki úgy érzi, hogy ezen a ponton elvesztette a fonalat, és jaj de sok fajta tej van meg jaj anyuci, annak jelzem, hogy még csak most kezdünk igazán belebonyolódni.

Mert ugye a tejet nemcsak a boci adhatja. Népszerűek még a kecske tejek is, amelyek a hírek szerint éppen vagy nagyon jók a gyerekek vagy nagyon rosszak (középút nincs). De abban azért többnyire egyet szoktak érteni, hogy ha a gyerek csak bolti tejet kap, az nem szokott elég lenni. Mert a tudomány aktuális állása szerint valami mindig hiányzik belőle.

Éppen ezért vannak külön gyerek tejek is. Ráadásul mindjárt különböző életkorokra. Kezdve a 6 hónapostól egészen a 3+ felettiék. Ilyenkor mindenféle vitaminok, ásványi anyagok és főleg extra kalcium kerül a tejbe. Mivel ebben a tudomány még annyira nem egyezett meg, hogy mi is a legjobb, így azt egyenlőre a gyártók tudják jobban. Ők pedig licitálnak a különféle extrákkal, hogy megnyerjék a vásárlót. A babát pedig azzal, hogy ebből is mindenféle ízesítések vannak: kakaó, banán, eper, méz, stb.. (kolbász itt sincs úgyhogy

olyan nagyon nem erőlködnek a gyerekek megnyerésére)

Mondhatjuk, hogy eddig láthattuk azokat a tejeket, amelyek azért mégiscsak valahogy hasonlítanak a tejhez. Persze akinek már ezeket is túlságosan az UFO-kategóriában érezte, ő még mindig vehet a piacokon és az Isztambul utcáin árult igazi házitejet.

Aki viszont szereti a különlegességet, az most lépjen előre!

Oké, azt ismerjük, hogy van a szója tej. De még mandulából, mogyoróból és kókuszából is lehet tejet készíteni (távoli országok titkos laboratóriumában fejik hozzá a tejet a Mandula nevű tehénből). Ilyeneken ma már nem lepődünk meg. Sokkal érdekesebb, hogy kávé tejet is lehet kapni!

Ez olyan, hogy a tehén kifejezetten úgy van nevelve, hogy az új tejétől majd selymesebben habozzon a cappuccino, jobban kunkorodjon a fahély szívecske a kávé tetején, és még a macchiato is macsóbb legyen tőle. Oda kell figyelni, hogy a megfelelő kávéba a megfelelő tej kerüljön. Mert míg egy latte-hez klasszikus zenét játszanak a tehénnek fejés közben, a cappuccinohoz bécsi keringőt, a macchiatohoz argentin tangót a mochához pedig heavy metalt.

A viccet félretéve tényleg bebizonyosodott, hogy a tej minőségére a zene is hatással van. De végül nem derült ki, hogy ezzel a tudással végül sikerült-e valamit kezdeni. Az biztos, hogy a tehén életkörülményei mindenképpen tetten érhetőek a tejben. De bizonyára a friss levegő fontosabb szerepet játszik, minthogy zenét hallgasson, esetleg még tv-t is nézzen
[caption id="attachment_12120" align="aligncenter" width="450"] Tej szekrény[/caption]

Nos, hogy így a tejen átverekedtük magunkat jöhetnek azok a dolgok, amelyek majdnem tejek.

Legismertebb képviselőjük a kefir!

A tejhez hasonlóan belőle is találunk light, laktózmentes, organikus, kecsketejes és hasonló alap verziókat. A fő különbség, hogy ízesítésben sokkal nagyobb a választék. De nemcsak abban, hanem vannak különleges kefirek is. Bár őket fellelni nem olyan egyszerű.

Ki nem hallott volna a kaukázusi kefirről? Nos, a Kaukázus egyik fele Törökországban található. De nemcsak a kaukázusi, hanem más régiós kefireknek is megvan a maguk különlegessége. Ha másban nem, akkor a doboz alakjában

A kefir házilag is könnyen elkészíthető. A törökök pedig nagyon kedvelik. Ráadásul egyre népszerűbb lesz. Így ha jobban körbenézünk (főleg a különböző régióban), akkor nagyon változatos és izgalmas kefireket találhatunk. Főleg a piacokon.

Addig is a nagyobb boltokban ott ülnek a polcokon a különböző gyártók számtalan variáció.

Nem beszélve a gyerekeknek szánt kefirekről, amelyek az izgalmas alakjukkal, ajándékokkal, stb.. próbálják rávenni a gyereket, hogy a vásárlásra sarkalja a szüleit. Mondjuk egy kiadós ordítással.

Amit inkább kiemelnék, hogy meg lehet venni csak a kefir lelkét, a baktériumokat. Ezt törökül maya-nak hívják, amire a szótár mindjárt rávágja, hogy élesztő.

Nos persze nem petri csészében kapunk egy adag vigyorgó bacit, és nem is egy kicsi zacskóban egy adag fehér port. Leginkább a szárított élesztőhöz hasonlít.

Őt egyszerűen beleöntjük a tejbe, majd eltesszük az egészet valami olyan helyre, ahol sem a macskák, sem a gyerekek, de mér a rokonok sem találhatnak rá. És pár nap múlva már készen is van a kefirünk! Nyam-nyam!

Esetleg elolvashatjuk a használati utasítást is, csak a változatosság kedvéért.

Ezek általában egyszer használatos varázsporok. Pont úgy, mint az élesztő a pogácsához.

De lehet venni olyan dobozt is, amivel kifejezetten baci neveldét csinálhatunk. Így végtelen mennyiségű kefirt készíthetünk (amennyiben végtelen mennyiségű tehén áll a rendelkezésünkre). Ha pedig nagyon belejövünk a bachinevelésbe, akkor építhetünk baci óvodát, baci játszóteret, baci egyetemet. Csak vigyázzunk, nehogy túlságosan öntudatra ébredjenek, és kikiáltsanak egy saját Baci Köztársaságot.

Még izgalmasabb, és még kuszább a helyzet a joghurtok terén.

. És ezzel jól el is voltak a törökök - meg mindenki, aki csak kis-Ázsiában megfordult - évezredekken keresztül. A joghurt. hasonlóan a kefirhez, sok-sok tejből, és a benne lubickol baktériumból, a *Lactobacillus bulgaricus*-ból áll. Ezt lehet más bacikkal is házasítani, amitől más joghurtot, vagy másfajta érdekességet (pl. erősen orrfacsaró illatot) kaphatunk.

Ilyen bacikat szintén lehet a török boltokban kapni (maya néven). De inkább az a jellemző, hogy az előző joghurtból egy darabot tesznek a tejbe. Így ha mi is otthon joghurtot szeretnénk készíteni, akkor csak kis adag török joghurt, meg igazi tej szükséges. Meg persze a megfelelő hőmérséklet (36-39 fokra emlékszem) és arra, hogy a macskák, rokonok ne egyék meg idő előtt.

Érdekesség, hogy a törökök szoktak anyatejből is joghurtot készíteni a babáknak.

Tehát a joghurt anatóliai étel. Ráadásul az egyik legrégebbi. Ennek köszönhetően a török ételek alapja. És a török hűtőkben is ez foglalja el a legtöbb helyet.

A magyaroknak a tejföl juthat róla az eszükbe. Felhasználás szempontjából is sokszor

hasonló. Csak míg a tejföl jó, ha meghaladja a 300 g-ot (a 800-ast meg már vödörnek becézik), addig a török hűtőben a legkisebb is 5 kg-s. De ha a családtagok az esti tv-nézést gyakran kanállal és joghurttal végzik, akkor nem ritkák a 20 kg-os kiszerelések sem. És ez még mindig csak a sima, közepes méret. Ennél nagyobbakat is könnyen lehet találni.

A nagyon sok-sokféle tej után azt várnánk, hogy akkor a joghurtból, a törökök alapételéből aztán legalább ezer fajta lesz.

Ez egyrészt igaz is, másrészt nem is, harmadrészt pedig megint igaz.

A joghurtot jellemzően házilag készítették. Alig 50 éve terjedtek el gyári joghurtok. Így eredetileg minden joghurt egyedi volt. Az íze függött a tejtől (így a tehén hangulatától), az időjárástól, a háziasszony hangulatától, a beleesett zoknitól, stb...stb...stb..még több stb... De mindegyik egyszerűen joghurt volt, és kész.

Az ipari joghurt megjelenésével a gyártók sem törekedtek ennek megváltoztatására. Pontosabban a joghurt simán joghurt volt, és kész. Csak a mennyiségben volt eltérés, hogy 200 g-ot, vagy 20 kg-t szeretne a vevő. És persze minden gyárnak ott volt a titkos receptje.

Később ez kettévált, és megjelentek azok a joghurtok, amiknek nem volt föle, vagyis a tejszír a tetején. Törökül kaymak. Aminek nincsen föle (ma ez az elterjedtebb), az a kaymaksız.

Nyugatról viszont bejött az, amit úgy hívnak, hogy kapitalizmus. Ott már a joghurt nem az étel egyik alapja volt, hanem egy olyan finomság, amit kanállal megeszünk a tv előtt. Pont úgy, ahogy egyébként a törökök is csináltak évezredek keresztül. Csakhogy a nyugatiak tettek vele gyümölcsöt, cukrot meg mindenféle mást is. Miközben a mennyiséget erősen lecsökkentették. A kis Joe nem biztos, hogy be tudta falni a 20 kg-s kiszerelést, szemben a kis Alival.

Így mára elterjedtek az ízesített, meg mindenféle különleges joghurtok. Ezek a már megszokott light, organikus, kecsketejes, laktózmentes, banános, epres, stb.. változatokban kaphatóak. Kiegészítve az erdei gyümölcsössel. A gyerek joghurtok pedig pattogó cukorkával, sütivel, ajándék BatMannel, miegymással.

A másik irányból viszont érkezik az anatóliai ág. Itt a sima, hagyományos joghurtot készítik még hagyományosabban. A különböző régiók fedezik fel újra a régi (vagy csak kitalált) joghurtkészítési tradíciókat. Így találhatunk agyag tégelyes joghurtot, vagy barlangban érleltet is. Az előbbi különösen praktikus. Ha a hazaúton nem ejtjük az agyagtégelyt a lábunkra, akkor később használhatjuk leves főzésre, vagy sütemény sütésre is.

[caption id="attachment_12121" align="aligncenter" width="450"] Joghurték[/caption]

De a török különlegesség nem áll itt meg. Hiszen a joghurtot nemcsak kanállal lehet enni

(esetleg kézzel). Hanem bizony inni is lehet!

Ez pedig nem más, mint az ayran. Ő egy nagyon egyszerű, roppant finom ital. Joghurt + víz + só. Melegben nagyon jó. Meg úgy általában mindig. Ha belegondolunk, hogy a joghurtban van vitamin, meg ásványi anyag, a só ugye só. Nátrium-klorid. És esetleg a víz is valami jó kis ásványban gazdag forrásból származik. Akkor ez így összességében egy ókori energia ital. Mégpedig 100%-ban természetes összetevőkből!

Kár, hogy a törökök szerint a joghurt álmosító hatással bír. És ha ezt az ember elég sokszor hallotta, akkor tényleg így is lesz. Szóval kialvatlanul nem ajánlott ayrant inni.

Ayran összerakása:

Egy kb. 200 ml-es pohárba 2-3 kanál joghurt kell. Majd feltölteni vízzel. Azért ne teljesen, mert lehet, hogy kell még bele joghurt. Akkor csináltuk jól, ha se a joghurtra, se vízre nem hasonlít. Hanem valahol a kettő között van: egy fehér, sűrű, folyadék. Nem pedig fehér víz, és nem is lötyögős fehér massa.

Ebbe mehet a só. Ízlés szerint csipetnyi vagy dögivel.

Mint láthattuk, az ayran elkészítése elég egyszerű. Úgy szokták, hogy a 20 kg-s dobozban van még egy kicsi (akár 2-3 kg) joghurt ami inkább csak a helyet foglalja. Ahhoz kevés, hogy főzni lehessen belőle, pláne hogy leüljünk a tv elé és megnézzük a kedvenc sorozatunkat (ki akarna a sorozat közben felállni??). Úgyhogy mindenkinek csak az útjában van. Ezt öntik fel vízzel, majd lapátolják bele a sót. Aztán ez hamar elfogy, így lehet új joghurtot tenni a hűtőbe.

Tehát a török családokban bőségesen készül ayran a "feleslegből". De ha nem is, igazán hipp-hopp el lehet készíteni. Ezek miatt meglepő, hogy a boltokban mégis lehet ayrant kapni. De hát mégiscsak jobb egy ilyet magunkkal cipelni, minthogy a metrón bontsuk fel a 20 kg-s joghurtot és kezdjük el ott kavargatni.

Bár régen volt egy olyan sorozat, hogy gerilla szakácsok, és ott még ennél extrémebb helyeken is főzőcskéztek.

Másrészről az ayran igazi nemzeti ital. Méltó vetélytársa a kólának. Olyannyira, hogy pl. a McDonald's-ban a menüben a kóla helyett lehet ayran-t is kérni. Sok más gyorsétteremben is alapvető dolog, hogy az étel mellé ilyen előre elkészített ayrant adjanak.

Aki persze ad magára, saját ayrant készít. Hiszen ahogy láttuk, nem nagy kaland. Sőt! A vásárlók megbecsülik a házi készítésű ayrant. Ami azért még nem jelenti azt, hogy tényleg finom is. De legalább megpróbálták..

Viszont ha jó helyet találunk, akkor ott az úgynevezett susurluk ayrannal is megismerkedhetünk. Őt jó habosra készítik, amitől még finomabb lesz.

[caption id="" align="aligncenter" width="375"] Susurluk ayran[/caption]

No de vissza a boltokba! A joghurt után a következő tejtermékünk a vaj (tereyağ)!

Valaha méltán elismert szereplője (főszereplője) volt a reggeliknek. De aztán jöttek a margarinok, és hipp-hopp kiszorították. Mára azért már azt mondják, hogy a margarin nem feltétlenül egészségesebb, mint a vaj. Sőt!

Minden esetre egyik margarin sem olyan finom, mint egy jó sárga (esetleg tehénszagú) trabzoni van. Mert az azért csúcs! (és akár még tehénszagú is lehet).

Így ha igazán jó vaját szeretnénk, akkor irány a piac, ahol kilóra árulják. A törökök egy elég nagy darabot szoktak venni, amivel utána a fél mélyhűtőt elfoglalják. Erre a nagy mennyiségre szükség is van, mert a török konyha egyik alapja a vaj. Csak ez ritkán látszik.

A boltokban kapható vaj ennél jóval szerényebb. De azért félkilós kiszereletét még könnyű találni.

Itt mindenképpen meg kell különböztetni, hogy melyiket fogjuk reggel a kenyérrre kenni, és melyiket használjuk sütögetésre. A kenyérrre kenhető változat kicsi tégelyben kapható. De egyszer csak valaki kitalálta, hogy akció keretében kicsivel többet tesz a tégelybe. Annyit, hogy az jól látható módon kilójon. Mert ugye ő annyira sokat ad, hogy az már is fér bele a tégelybe.

Ebből aztán egy jó kis verseny lett, minek eredményeképpen minden reggelizős vaj bőségesen kilóg a tégelyből. Nem mellékesen a tégely igencsak összement az elmúlt időszakban.

[caption id="" align="aligncenter" width="330"] Reggelizős vaj[/caption]

De nemcsak a vaját lehet a kenyérrre kenni! Hanem létezik a kaymak is (meg a krémsajtok is, de azok eléggé egyhangúak). Ez fordításban lehetne a tejföl, csakhogy az eredmény teljesen más. Ez a főzött tej zsírja (100% fitness étel). A szakértők azt mondják, hogy az íze olyan, mint a teavajnak. Igen, mondhatjuk, hogy ez is vaj.

De míg a vaj inkább a sós ételekhez illik, a kaymak az érdeshez. Az otthon ismert mézes-vajas kenyéret a törökök a kaymakkal készítik. A reggeliző asztalnál mindig együtt találjuk a kaymakot és mézet. De pl. baklavával együtt is lehet enni.

Ráadásul a kaymakot nem szokták sütéshez-főzéshez használni. Elég hamar megromlik, így inkább együnk belőle többet.

Mindeközben a margarin ágat sem kell féltetni. Itt az elmúlt évek alatt komoly verseny alakult ki, minek köszönhetően margarinból is többféle lett.

Belőle is megtaláljuk az asztali, kenyérre kenhető változatot. Ennek sok íze nincs (pláne tehát szaga). De még banán-eper-stb.. ízesítések sem jelentek meg. Helyette inkább az egészség vonalon mennek, hogy ez mennyire jót tesz a szívnek, stb.. És ha már egészséges, akkor mindenképpen kell, hogy legyen belőle olívaolaj is.

De mivel még mindig maradtak kételkedők, ezért nekik készült a vajízú margarin. Ebben megtaláljuk a margarin minden előnyét (egészség, meg még sok minden más fontosat) és a vajnak az illúzióját.

Ennek ellenére ez továbbra sem olyan jó, mint a frissen sült kenyér egy jó sárga (és tehát szagú) vajjal. Nem is beszélve a vastagon kent kaynak-méz párossal. Úgyhogy mi inkább maradunk a fél kiló kenyér + fél kiló vaj + 10 km futás összeállításnál. Nem biztos, hogy egészségesebb (főleg ha útközben elüt a kukás autó), de még mindig jobb, mint margarint enni.

A margarinnak sokkal nagyobb szerepe van viszont a sütésben! Főleg a sütemények esetében. És itt most a főleg van a hangsúly.

Ugyanis külön margarin fajtát árulnak a főleg sütemény kategóriában. Ha őt használjuk a süteményekhez, akkor az jobb lesz, mintha a sima margarint. Ez utóbbi a sima margarinos főzésekre ideális, bármi is legyen az.

Ha viszont továbbra is úgy érezzük, hogy vajjal mégiscsak jobb lenne sütni-főzni (főleg süteményt készíteni), de azért valami akarunk az egészség irányába mutatni, akkor vehetünk vajízú margarint is. Aztán majd meglátjuk...

Minden esetre ha az igazgatói iroda előtt szeretnénk a lépcsőn margarinnal bekenni, akkor bármelyik változat megteszi. De ha lehet, akkor válasszuk a gazdaságos 6-os csomagot.

Egyébként árban úgy néz ki, hogy a sima (leánykori nevén: klasszikus) a legolcsóbb, míg a süteményekhez való a legdrágább (kb. 1.5x áron van). Míg a vajízú valahol félúton.

Végezetül egy kakukktojás. Igazándiból a sajtkrémekhez tartozik, de legtöbbször süteménykészítésnél találkozunk vele. Ő a labne.

Hivatalos nevén Labne peyniri, azaz ő sajt. Mégpedig krémsajt. A dobozokon levő képeken egy kenyeret láthatunk, melyre jó vastagon rákenték a labnet.

E helyett sokkal többször használják a cheesecake, tiramisu, pogácsák és más sütemények készítésénél.

Ennyit arról, hogy mennyire krémsajt is a krém sajt.

És ha már itt tartunk, ennyit a törökországi tejtermékekről. Bőven eleget írtam. Menjete
aludni, bulizni, vagy dolgozni, kinek mihez van kedve!

2018-08-27

Mustafa, aki főállásban török, másodállásban férj, harmadállásban autószerelő, negyedállásban pedig adófizető állampolgár - bár erről gyakran el szokott felejtkezni, sétál az utcán.

Egyszer csak viszont ott áll előtte egy kerek kocsis. Egy olyan, amin más országban a perccel szokták árulni. Itt viszont inkább mint simit-árus ismer.

Most viszont nem simit van a kocsin. Hanem frissen főzött rizs. Szép, fehér rizs, ami ráadásul gőzölög.

Mustafa nem bírja tovább! Mindjárt elfelejti, hogy ő férj, és otthon várja a családját, ahogy azt is, hogy autószerelő és ideje lenne már bemenni dolgozni. Az adóját már évek óta elfelejtette befizetni, így ezen a téren nincs mit tovább felejtetni.

Így rendel is adag rizst (törökül persze, hiszen azt azért nem felejtette el), és ott helyben, séta közben gyorsan el is fogyasztotta.

Más, ha megy az utcán, akkor mondjuk a sült pizza illatának nem tud ellenállni. Vagy mondjuk a kolbásznak. Esetleg a sült krumplinak. No de a rizsnek?? Ahhoz már töröknek kell lenni.

Az első, sorozatszámokkal ellátott rizs időszerűsítés előtt 3.000-ból való. Mégpedig Indiából (más források szerint Kínából). Tehát viszonylag fiatal ételnek számít.

A mondák szerint Nagy Sándor talált rá az egyik csata után, amikor éhes volt. Az ő közvetítésével került az ókori Görögország területére. Majd pedig innen terjedt szét a nyugati világon.

A rizs a meleget és a sok vizet kedveli. Nagy Sándornak ebből az egyik, a nagy meleg mindenképpen megvolt a visszaúton. Vízből viszont annál inkább hiányt szenvedett. No de nem is menet közben akart rizst termesztetni. Akkor azért mégiscsak lassan haladt volna. Nem! Ő úgy gondolta, ráér majd ezzel akkor foglalkozni, ha hazaért. Mint mi már tudjuk, mégsem ért rá... Talán ha ottmarad Indiában, és beáll meditáló szerzetesnek, akik hetente csak 1 tál rizst esznek...! Talán akkor még ma is élne!

De nem így történt.

Később a görögök úgy-ahogy jól elváltak az így megismert rizzzel. Ették is lelkesen, de olyan nagy hűhót nem csináltak belőle. Leginkább az egyiptomi területen termesztették őket. Ott ugye meleg is van, meg vízből is van bőven.

De aztán jöttek a rómaiak. Ők nemcsak nagy birodalmat építettek, hanem azt úgy is szervezték meg, hogy évezredek múlva is álljon (ma meg jó, ha egy termék kibírja karácsonyig...). Ebben a világnézetben az is benne volt, hogy római állampolgárok könnyen hozzájutottak a friss rizshez is.

Erről olyan sok feljegyzés nincs. Egy-egy kiadós római orgia hexaméteres leírásában nem a rizs volt a főszereplő. Hanem a bor, a szőlő, a méz, a jég, és a hasonló, akkor különlegesnek számító dolog. Amiből a azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a rizs vagy túl általános volt, hogy megemlítsék, vagy túl ritka, hogy egy orgiára bekerüljön.

Inkább az előbbi a valószínű. Ugyanis amikor az 1. században a római hadsereg Németországban járt, akkor bizony a katonák kaptak rizst. Ennek a nyomait megtalálták a régészek. Pl. egy megkövesedett római ágyon rizsszemekkel rakták ki azt, hogy Ich liebe dich!

Mindez teljesen megváltozott a muszlimok megjelenésével. Ők ki tudja miért, egyszerűen megőrülnek a rizsért. Holott erre olyan konkrét előírás nincs a vallásban.

Olyan van, hogy a kenyér szent, és meg kell becsülni (ilyet mintha más is mondott volna, de az az illető sok mindent mondott még, amit simán eleresztenek az emberek a fülük mellett). Egy földre leesett kenyérért elég morcos lesz mindenki. Ha a gyerek a kenyérral játszik, biztosan számíthat egy jó nagy taslira. Egy nagyobb összejövetelen pedig az egész rokonság sorba fog állni, hogy mindenki adhasson egy pofont. A kenyérmozsákat pedig szigorúan tilos lesöpörni az asztról (egyébként sem praktikus).

A rizs pedig végül is a búza testvére. Tehát ő is megkaphatja a megbecsülést. De ettől függetlenül is a rizst roppantul imádják.

Az Iszlám fénykorában nagyon elterjedt a rizs Európában, Észak-Afrikában és a Közel-Keleten. A mórok hatalmas rizsföldeket tartottak fent az Ibériai-félszigeten. Szicília és Észak-Olaszország rengeteg rizst exportált az muszlimoknak. Míg a keleti területeken a Nílus deltája, a Kaszpi-tenger és a Volga völgyében találhattunk rizsföldeket.

A törökök tovább vitték ezt a hagyományt. Nekik annyival volt egyszerűbb, hogy a görögök elég sok helyet kipróbáltak. Így a törököknek csak meg kell figyelni a bizánciakat, majd utána lenyilazhatták őket.

Ebből adódóan a ma is népszerű rizstermelő helyek az egykori görög (majd bizánci) városok közelében vannak. Ehhez persze tegyük hozzá, hogy azok a területek, amelyek jók a rizsnek, jók az embereknek is (meg hát ugye a rizst meg lehet enni, e miatt is érdemes a rizs közelébe várost építeni).

[caption id="" align="aligncenter" width="539"] Törökországi rizsültetvények - Forrás:

Ders Zamani[/caption]

Ami érdekes, hogy a legtöbb rizst nem a déli, melegebb övezetben termesztik. Hanem pont az északi vidékeken. Ott is Edirne a vezető. Ez annak a helynek a szomszédságában van, ahonnan Nagy Sándor is származott.

A termelési sorrend: Edirne, Çorum, Samsun, Sinop, İzmir, Manisa, Balıkesir és Kastamonu. Összesen kb. 165 tonna rizs növekszik az országban (érdekesség, hogy bár a törökök imádják a rizst, a világ rizstermelő országainak a listáján csak a 28. helyen szerepel).

Ez nagyjából azon a határon mozog, mint amit a törökök egy év alatt elfogyasztanak. De néha, ha kevesebb lett a termés, vagy a törököknek lett nagyobb az étvágyuk, akkor az USA-ból, Olaszországból, Egyiptomból, Pakisztánból vagy Ausztráliából importálnak.

A rizs pedig mielőtt a hasba kerül, leginkább főtt rizsként tart egy kis pihenőt. De gyakran találjuk levesben, dolmában, vagy pedig a tejberizsben.

A főtt rizst egészen különlegesen készítik a törökök. Nem ám csak simán bedobják a forró vízbe! Hanem előtt serpenyőben felmelegítik a vaját. Ebbe lehet a rizst kicsit megpirítani, mielőtt a vízbe kerül.

De ha még izgalmasabbat akarunk, akkor a forró vajba nem is rizst, hanem valami hasonlót teszük. Pl. tésztát (a megpirult csillagtészta egészen izgalmas a rizsszemek között), bulgurt, vagy akár másfajta rizst is. Így sokkal figyelemfelkeltőbb ételt lehet készíteni.

Igen, jól láttátok, hogy létezik a másfajta rizs. Néhány éve (vagy évtizede) még csak simán minden rizs volt, ami rizs (de tényleg, minek hívnánk őt Bélának, ha egyszer ő rizs??). Valójában viszont 7.000-10.000 féle rizs létezik! Nem elírás, tényleg hétezer-tízezerféle!

De mindez szerencsére csak világviszonylatban. Egy török boltban ennél sokkal szerényebb a választék. Ott beérik 7-8 változattal is. Ilyenek vannak, mint Baldo, Jázmin, Oszmán, meg a korpás (törökül kepekli). A fő különbség, hogy míg az egyik fehér és hosszú, a másik fehér meg hosszú. De nem úgy fehér, meg nem úgy hosszú. Kivéve a korpásat, mert ő ugye nem használ Head&Shoulders sampont.

És természetesen nem maradhat el az organikus sem, amit magyarul biónak szoktak hívni.

De ezek az alapok, amik mindenhol megtalálhatóak. Minden termelő még 2-3-4 különleges félével szokott előrukkolni azzal a reménnyel, hogy ilyen nincs a konkurenciánál (de van). Ha viszont valami különlegesre vágyunk, akkor a különleges ételeket árusító boltokban még különlegesebb rizsekkel is találkozhatunk (mégiscsak 7.000-10.000 féle van).

Az ismeretlenek közül a legismertebb talán a fekete rizs. Mint minden olyan étel, ami eltér a hagyományostól, ritka és drága, úgy a fekete rizs is roppant egészséges. Tele van vitaminnal, Omega-val, ásványi anyagokkal, jó a rák ellen, megvéd az ufo-támadástól és még sok minden másra is j. De leginkább arra, hogy az ételt még érdekesebbé tegyük.

Vigyázat! Ha a fehér rizst főzéskor odaégetjük, akkor az fekete lesz. Ha viszont a fekete rizst égetjük oda, az bizony nem lesz fehér.

2018-09-03

Ha már úgyis a (extrém) gasztronómia területén mozgunk, akkor lássunk valami igazán érdekeset!

Sajtos szotyola!!

Igen, mert hát ilyet még senki se csinált!

Előtte gyerünk vissza kicsit az időben!

Sajnos a törökök nem a fantáziájukról híresek. Sokkal inkább arról, hogyha valakinek valami jól megy, akkor megpróbálják lemásolni.

Végül is ezt csinálja mindenki. Az olyan nagyon is, mint pl. az Apple, Google, Microsoft, stb...

De a törökök ezt is törökösen csinálják. Nem minden esetben figyelnek oda, hogy mi is az, amiért egy cég sikeres. Így az egyszerűség kedvéért lemásolják az egészet. Termékekkel, cégnévvel, emblémával, mindennel.

Ennek egyik példája a sikeres English Times nyelviskola. Mára legalább húszféle Times nyelviskola létezik: American Times, British Times, stb...

Amikor gyerekszoba bútort kerestünk, akkor jött be külföldről egy nagyon jó koncepció. Ennek lényege az volt, hogy a gyerekszoba úgy nézzen ki, mintha egy tengeri kikötő lett volna. Ehhez az ágy vitorláshajó alakú lett, és a szekrény is hasonló. Mellette pedig egy világító torony alakú szekrény volt még. És ez tényleg jól is nézett ki. Majd a többiek elkezdtek ezt másolni. De mivel biztosra akartak menni, senki nem próbálkozott olyannal, hogy mondjuk a hajó ne kék, hanem sárga legyen. Esetleg még kreatívabbak legyenek, és sima hajó helyett mondjuk kalóz hajót csináljanak. Az olyan elrugaszkodott ötleteket már meg se említsük, hogy a hajó helyett esetleg vonat legyen. Nem-nem, mert a koncepciót nem értjük, így inkább másoljunk...ahogy sikerül... A koncepcióval olyannyira probléma volt, hogy a világító torony lényege nem mindenkinek jött át. Így a torony tetején lévő lámpa helyére nem ritkán valami mást tettek. Mondjuk angyalkát... Még jó, hogy Isztambul tele van valódi világító toronnyal, ahol mindenki megcsodálhatja, hogy az mire is jó, miként működik, stb...

A hasonló gondolkodás sok más helyen is tetten érhető. Jelen esetben az élelmiszerekre koncentrálunk.

A leginkább elrettentő példát a sajtkrémeknél láthatjuk. Van a sima, meg a sima, és a sima. Találunk még simát, meg simát, és még simát.

Majd egyszer csak az egyik cég megpróbálkozott egy kiugrással: kitalálta az olívaízű megfőtt paprikás ízű sajtkrémet. Ezekről viszont csak 1 jó dolgot lehet elmondani: az ízük azért nem lett rossz. Hiszen az eredmény lehetett volna rossz is. Sokkal rosszabb.

De igazándiból nem lettek túl izgalmasak. Semmi maradandó élmény..

Nagyjából hasonló volt a chipszek terén is. Azzal a különbséggel, hogy ott azért valamennyi választék mégiscsak volt. A klasszikus sós, paprikás, csípős paprikás, sajtos, tejfölös hagymás. Majd néha-néha valaki csinált valami különlegeset: mákos (ala turka - azaz klasszikus török),,,, meg hasonló..

Sőt! Még egyszer a focicsapatok szurkolóinak is voltak chipsei! Ezt jó üzleti érzékkel ugyan az a gyártó készítette a három nagy csapatnak. Ugyan olyan ízben. Így nem veszték össze, hogy miért lett az egyik csapaté csípő, míg a másiké lágy tejfölös... És vajon miért sajtos a harmadik??? Mert a sajt bűdös, mi?!?! Na, kapsz te is mindjárt!

De ezek mind-mind átmeneti időszakok voltak. Egyedül a mákos tudott gyökeret eresztetni. Meg néha-néha a kék-nyelves is újra feltűnik. Mondjuk ez érthető is, mert ez tényleg vicces.

Ott van még a pattogatott kukorica. Nagyon érdekes, hogy ehhez miként állnak hozzá a törökök.

A pattogatott kukorica a kedvenc nassolni valók dobogós helyét foglalja. Talán csak a szotyola előzi meg. De az utóbbit nem praktikus a lakásban fogyasztani. Bár ha azt nézzük, hogy a pattogatott kukorica után is takarítani kell...hát akkor mindegy!

Nincs is finomabb, mint a frissen pattogatott kukorica. Ez pedig igazán egyszerű. Még ha otthon nincs is meg az összes összetevő, akkor is elég csak kb. 50 m-t gyalogolni a sarki közérbe, ahol biztosan lesz pattogatni való kukorica. Azt már csak bele kell önteni egy serpenyőbe, kis olaj, kis só, meg egy fedél. És már mehet is a pattogatás.

Ez tényleg tényleg könnyű, tényleg finom, és az alapanyagokat még az éjszaka közepén is könnyen beszerezhetjük (csak nem éppen az erdő közepén vagyunk egy fa tetején, ahova a medve elől másztunk fel). Igazándiból semmi se indokolja, hogy kész, kipattogatott és bezacsizózt kukoricát vegyünk. Egy dolgot kivéve: ha nem is akartunk kukoricát enni.

Este van. És éppen beugrott egy reklám a kedvenc sorozatunk közepén. Az ember pedig feláll, mert hirtelen pár dolog eszébe jut, amit eddig elhanyagolt. Pl. a mellékes helységet. Meg egy kis testmozgást.

Nosza! Sportra fel! Kimegyünk a sarki közérbe egy kis csokiért, ropiért, cukorkáért, chipsért, rágcálmivalóért. Csakhogy ott állnak az ajtóban a látványos pattogatott kukoricák bezacsizózva. És hipnotizálják az embert: VEGYÉL MEG!! EGYÉL MEG!!

És hát...na... ha már úgyis arra járunk, miért is ne vegyünk belőle 1-2-6-99 zacskóval? Úgyis csak néhány líra.. Mellé meg veszünk még ropit, csokit, kólát,ogyorót, cukrot, rágót, rakit meg... miért is jöttem?? Jah, igen! A kenyér!

Tehát bár mindenki könnyedén tud otthon finom és friss pattogatott kukoricát készíteni, a bezacskozott kész kukoricát is könnyen el lehet adni.

Ebből olyan nagy kalandot nem is csináltak: Mindegyik sós volt, meg olajos.

Az ingyencek azért megfigyelhették, hogy vannak apró különbségek a gyártók között. Valakinek a terméke sósabb, valakinek meg olajosabb. Valakijének meg jobban zörgött a zacskója. Ez utóbbit kifejezetten a mozirajongóknak készíthették.

Nagyon sokáig ebbe az állapotba voltunk konzerválva. Ha valami változatosat akartunk, akkor magunknak kellett a dolgokat kézbe venni.

A sajtkrémet utólag lehet fűszerezni. Erre találtak ki úgynevezett reggelizős fűszerkészletet, ami hát... éppúgy nem csinált semmit, mintha nem is tettük volna rá. Jó, mondjuk a színe tényleg megváltozott.

Mindez ezért is volt érdekes, mert egyébként a törökök nagyon jól szokták az ételeket fűszerezni. Talán pont ezért nem is alakultak ki rendes kész fűszerkeverékek, mert mindenki maga keveri ki a saját ízlése szerint.

De aztán valami megváltozott.

Elindult a ropiknál. Több, különböző íz jelent meg. Amik nem is voltak rosszak. Mondjuk túlzottan átütő élményt sem nyújtottak. Konkrétan a ropi élmény veszett el. De se baj, mert ami amúgy maradt, az nem volt rossz.

Később sikerült egy olyan termék kategóriát is gyártani, ami ropiszerűen ropogós is lett, meg sajtos is. Meg csípős. De addig még sok évet kellett várni. De amikor megérkezett, mintha megtört volna a jég.

Nem tudni, hogy az ízesített és ropiszerű ropik okozták a változást, vagy pedig már ők is a változás részei voltak. De azóta ha nem is mindenki, de sokan próbálkoznak.

Ennek egyik eredménye a különböző ízesítési pattogatott kukoricák. És ami ezúttal érdekes, hogy a gyártók nem egymást másolják. Hanem mindenki megpróbál valami egyedi irányvonalat kialakítani.

A sajtos pattogatott kukorica többnyire ismert jelenség. Most már Törökországban is. De

most a törökökből tényleg előjött a kreativitás. Így olyat is találunk, hogy csípős paprikás pattogatott kukorica. Meg fekete-borsós, mogyorós. De még egy érdekes fűszerkeverékes is van!

Ezek a próbálkozások egészen izgalmasak. Olyannyira, hogy más területeken is aktivizálódtak a kreatív agyféltekék.

És lám! Lett sajtos szoty! Mégpedig olyan, mi már meg lett hámozva, és pörköelve.

Juhuhú!

2018-09-10

Amikor Zoltán felébredt, egy teljesen ismeretlen helyen találta magát.

Ezen annyira még nem lepődött meg.

Nem először fordult már elő vele, hogy egy kiadósabb buli után nem tudta, hogy hol van. Sem azt, hogy került oda.

- Jó, hát majd kiderült, mi történt.. - gondolta Zoltán , és átfordult a másik oldalára. Ekkor érte a második meglepetés.

Pontosabban a harmadik. Mert a második az volt, hogy a talaj a szokottnál is keményebb volt. Pedig sok furcsa helyen ébredt már. De ennyire szúrós még sose volt a fekvőhelye. De ezzel nem volt ideje törődni, mert ekkor találkozott a harmadik furcsasággal. Nem volt egyedül!

Jó, ilyen is előfordult már. Jóbarátok együtt este össze valamelyik sikátorban. De olyan is volt, hogy találomra felültek egy vonatra, és mikor felébredtek, Moszkvában találták magukat. Úgy kellett a követségnek hazahoznia őket.

De még olyan is volt, hogy egy csinos lánnyal ismerkedett meg a bulin. Aztán amikor másnap (harmadnap? negyednap?) kijózanodott, kiderült, hogy nem is olyan csinos az a lány. De legalább lány volt. Minden alkalommal. Egészen mostanáig.

A Zoltán mellett horkoló barna medvéről nem lehetett megállapítani, hogy lány vagy fiú. Vagyis biztosan sokan első ránézésre tudják ez, de Zoltán nem tartozott a szakértők közé. A biológia nem tartozott az erősségei közé..

Ugyanakkor a sport sem tartozott az erősségei közé. Zoltán sose gondolt arra, hogy a rövidtávú gyorsfutók klubjához csatlakozzon. Most mégis úgy érezte, hogy a legfőbb ideje lenne megpróbálkozni vele.

Egy tized másodperccel később Zoltán sikoltozva futott ki a barlangból.

-Hé! Halkabban! Idehívod a barátait! - kiáltott rá egy női hang angolul a közeli bokorból.
***

-Mire emlékszel vissza? - Kérdezte a lány. Egy nagyobb sziklán ültek, ami reményeik szerint nem tudnak a vadállatok felmászni. Innen néztek körbe és próbálták kitalálni, hogy hol lehetnek.

-Ilyen még nem volt... sokszor jártam úgy, hogy nem emlékeztem hova és hogyan kerültem. De ennyire idegen helyre még sosem kerültem. Tiszta homály, hogy mi történt... Rád azért

emlékszem... még ha a nevedre nem is.

- Kiraz! Azt jelenti, hogy cseresznye. Nos igen, bemutatkozni nem volt időnk, minden túl gyorsan történt. Én történész hallgató vagyok az Isztambuli Egyetemet.

- Én pedig most fejeztem be a villamosmérnöki egyetemet Budapesten. Ennek öröme a barátomat a szülei meglepték egy repülőjeggyel Amerikába. Erre gyorsan az anyám is vett nekem egy jegyet. Valószínűleg a legolcsóbbat, amit hirtelen talált. Így jutottam Isztambulba. Igazándiból tegnap - vagy mikor volt is az - tudtam meg, hogy utazok. Pár óra múlva már a gépen is voltam. Már a reptéren ültem, amikor elkezdtem nézni az internetet, hogy valamit azért megtudjak arról, hova is küldtek. De nem igazán sikerült.

-Ó! Ez érdekes! És neked mi a neved?

-Jaj, bocsi. Zoltán vagyok!

-Tényleg? Mint a Szultán? Nálatok van olyan név, hogy Szultán??

-Ne már... mindenki ezzel jön? Na mindegy! De te tudod, hogy hol vagyunk?

-Ez egy jó kérdés... Én se sok mindenre emlékszem.. Próbáljuk összerakni, mink van! Arra emlékszel, hogy kerültél a romokhoz? Az ugyanis tiltott terület, nem mehet be oda akárki.

-Sört kerestem, ezért bementem a fedett bazárba. Azt mondták, ott minden kapható, csak alaposan utána kell járni. Én pedig alapos vagyok... Benéztem egy faliszőnyeg mögé. Ott találtam egy létrát, ami a tetőre vezetett. Jó volt a kilátás, így nekiindultam fényképezni. Persze jól eltévedtem, nem találtam meg azt a létrát, amin feljutottam. Volt ott viszont egy nagyon régi lépcső. Azt hittem, azzal visszajuthatok az üzletek közé. De az csak ment lejjebb, és lejjebb. Gondoltam csak vezet valahova, de a vége egy sima fal volt. Aztán amikor nekidőltem, hogy gondolkozzam, akkor hirtelen bedőlt a fal. És asszem valamire ráestem... Sőt! Biztos, hogy valamire ráestem, hisz akkorát estem, mint egy pajtaajtó.

- Érdekesek lehetnek nálatok a pajta ajtók... De amúgy nem sok esélyed van sört találni a fedett bazárban, mert a dzsámik közelében tilos alkoholt árulni. Erre majd figyelj legközelebb!

-Most viszont ha jól látom, egyetlen dzsámi sincs a közelben... Egyáltalán hol vagyunk?

-Ez egy jó kérdés! Fogalmam sincs. Tudod, amikor beestél a romokhoz, akkor eléggé kalimpáltál a kezekkel. És azt hiszem, hogy véletlenül megnyomtad a jelet. Mert akkor kezdődött a villámlás.

-Hmm.. a villámokra én is emlékszem. De azt hittem, hogy azért látom őket, mert a fejemre esett egy téglá.. Milyen jel volt az?

-Ezt próbáltuk kideríteni. Tudod, Isztambulban most nagy metróépítés zajlik. Úgyhogy leástunk oda, ahova eddig még soha senki. Ne tudd meg, mennyi mindent találtunk már eddig is... 8.000 éves csontvázat, szentély romokat, hajókat. És persze főleg cserepeket. Mindegyik nagyjából ugyan abból az időből. Ezt elég jól ki lehet számolni: milyen mélyre ásol, annyit méssz vissza az időbe. De ez a mostani jel más volt! A romok is mások... Semmire sem hasonlít az alakja. Ráadásul úgy tűnik, hogy sokkal régebbi, mint amiket eddig találtunk. És akkor ott van még a jel is..

-Mit ábrázol a jel? Nekem biztos nem volt időm megfigyelni...

-Engem meg pont azért küldtek, hogy digitalizáljam. De még éppen csak felállítottam a lézer-szkennert, amikor átestél az falon. De valami emberke volt egy hétszög közepén.

-Hétszög? De az ilyenek nem ötszögben szoktak lenni?

-Ugye? Ez is egy újabb furcsaság. De aztán jöttél, meg jöttek a villámok. Aztán nem tudom... és itt ébredtem fel a barlangban nem messze tőled.

-Öööö... hát jó... Akkor mondjuk azt, hogy mondjuk elájultunk a villámoktól, majd jöttek valami barlangi rablók, akik kipakolták a zsebeinket, majd elhurcoltak minket ebbe az erdőbe.

-Hát... nem raboltak ki minket, mert megvan mindenünk.. De mondjuk a barlang tényleg stimmel...de azért barlangi rablók... valami jobbat kellene kitalálni.. elsőnek azt, hogy hol vagyunk.

-Várjál csak! Tényleg nem raboltak ki! Itt a mobilom! Mindjárt megnézem a térképen, hogy hol vagyunk, és hívunk egy helikoptert!

-Na persze! Mindjárt egy helikoptert! Kérd meg, hogy hozzanak ebédet is! Kezdek éhes lenni..

-Öööö...ez furcsa... nincs térerő...

-Biztos valami lukban vagyunk... Kint lehetünk a világ végén..

-GPS jel sincs...

-Mondom, hogy bizonyára egy lukban vagyunk...

-De hát nem lehetünk lukban! Nézz körbe! Teljesen sík területen vagyunk! Nincs itt semmi, csak ez a szikla, amin ülünk.

-Meg ott van az alvótársad is, a medve. Úgy látszik, előjött a barlangból.

-Jobb lesz, ha csendesen lelépünk innen...

-Jó, de merre?

-Hé! Itt én vagyok a külföldi! Honnan tudjam?

-Jó, akkor menjünk mondjuk északra. Valamibe csak belebotlunk. Legrosszabb esetben elérjük a bolgár határt.

***

-Szóval Kiraz...hmm.. szép név!

-Te, ha most itt elkezdesz nekem udvarolni, megkötozlek, és visszaviszlek a medvének! Hidd el, apán kitanított egy-két dologra, hogy meg tudjam védeni magamat!

-Jól van, jól van! Csak gondoltam, beszélgetünk valamiről.. Már két órája megyünk, és még mindig semmi.. Biztos, hogy jó fele megyünk?

-Mit tudom én!? Még sose jártam erre... De mit is mondtál? Két órája? Ezt meg honnan tudod?

-Hát...a mobilom mondja..

-No várjál csak! Tehát pontosan két órája megyünk?

-Két órája és 3 perce..

-Tehát működik a mobilod?

-Ja-ja! Pedig amilyen villámok voltak! Azt hittem, tönkrement... nem szeretik a villámokat.

-Amennyire emlékszem biológiából, az ember sem szereti a villámokat. De szerencsére mi is működünk! Viszont akkor azt is meg tudod mondani, hogy mennyi idő telt el attól, kezdve, hogy átestél a falon, egészed addig, míg felébredtünk? Ebből talán ki tudjuk találni, milyen messzire is kerültünk, és így talán azt is, hogy hol lehetünk.

-Jó ötlet! - Lelkendezett Zoltán. De mindjárt el is komorodott, amikor ránézett a telefonra. - Hm.. nem tudom pontosan, mert amikor átestem a falon, nem a mobilomat néztem.. Utána

meg a medve elől futottam.. De olyan 2-3 perc telhetett el.

-Két-három??? Annyi idő alatt a romoktól sem lehet kijutni, nemhogy Isztambulból. Főleg pénteken! Valami nagyon nincs itt rendben.. A barlangi rablók elméleted minden esetre megbukott.. hacsak nem volt még több titkos alagút.

-És mi van, ha van egy titkos erdő Isztambul közepén? Én azt olvastam, Isztambulban minden lehetséges...

-Hát...ha minden nem is, de elég sok minden tényleg lehetséges. De azért gondolod, hogy csak úgy eldugnak egy akkora erdőt? És még a műholdról sem látszik?

-Nem úgy! Én azt olvastam, hogy vannak hatalmas földalatti víztározók. Telis-tele oszlopokkal, mintha egy sötét erdő lenne. Mi van, ha a fák nem valódiak, és mi is egy ilyen földalatti erdőben vagyunk? Az megmagyarázná, miért nem talál a telefonom se GPS-t, se térerőt.

-Neked vagy a meleg ártott meg, vagy egy téгла tényleg a fejedre esett.. Ezt azért gondold végig még egyszer! Úgy néz ez ki, mint egy sötét erdő?? Fényes nappal? És szerinted a fák nem valódiak? Kipróbáljuk? Kérsz egy suhintást valamelyik letört ággal?

-Jól van, jól van! Akkor induljunk ki abból, amit eddig tudunk!

-És tudunk már valamit?

-Hát... van egy jelünk...egy szimbólumunk.

-Ami ráadásul hétszögű. Ami ugye azért fura. Sose láttunk a történelemben hétszöget. Viszont a heptagram, a hétágú csillag már ha ritkán is, de előfordult. Pl. a görögöknél Vénusz esetében ez jelentette a szerelem erejét. Később a keresztények a hét napjaival hozták összefüggésbe. És ugye szerintük a Teremtés is hét napig tartott.

-Hat, és egy nap szünet.

-Jó, akkor hat, és egy teaszünet.. biztos a hetedig napot lett a kávé, tea meg az ilyenek megteremtve.

-Ja, mint a vajás kifli..tudod ez olyan kenyérszerű

-Mint a simit! Az meg akár azt is jelképezheti, hogy a kör bezárult, véget ért a hét, holnap dolgozni kell.

-Áh! Elveszünk így a szimbólumokban... Remélem, nem egy kísérleti Dan Brown regénybe csöppentünk...

-A Da Vinci-kódra gondolsz? Jaj, az nagyon gáz lenne.... Na, de e mellett még a tündék csillaga is hétágú. Ők meg ugye nem emberek, egyes mesék szerint pedig még a világok között is tudnak utazni.

-Na most, ha egy ilyen mesében vagyunk, az még gázabb, mintha Dan Brown regényben lennénk.

-De most ugye ezt nem gondolod komolyan! Mi?? Egy könyvben??? Ezt most mégis!

-De gondold végig! Mindig van egy fiú és egy lány is..

-Ne gyere nekem ezzel megint, mert tényleg visszaviszlek a medvéhez!

-Inkább menjünk tovább... Nézd! Nemsokára vége lesz az erdőnek! Valahova csak kijutunk.

***

-Hát...most erdő helyen egy mezőn gyalogolunk. Mégpedig pontosan 59 perce és 41 másodperce. - állapította meg Zoltán.

-Azért ez nem mező. Azt mondod, hogy már egy órája itt vagyunk, és még nem néztél

körbe?? Ez egy művelt terület!

-És? Mi a különbség?

-Mond! Te láttál már nyuszt szántani?

-Nem...

-És rókát?

-Azt sem..

-Esetleg medvét?

-Nem, nem..

-Talán aranyhalat?

-Mire akarsz kilukadni?

-Arra, hogy az állatok nem szoktak búzát ültetni. Csak az emberek. Tehát ha itt valahol embernek kell lennie a közelben!

-Oké! De azért lássuk be, hogy ez nem úgy néz ki, mint egy szokványos szántó. Nem tudom mi, de valami furcsa azért van benne. És a búza is..

-Milyen?

-Nem tudom.. olyan furcsa... De nem tudom, mert még sose láttam élőben búzát, csak YouTube-on. Én városi gyerek vagyok! Bár volt idő, amikor biológus akartam lenni. Csak anyám nem engedte.

-Nem engedte? Miért?

-Nem tudom.. de amikor bejelentettem, akkor olyan ferde szemmel nézett rám... Tudod..

-Milyen?

-Mint aki mindjárt leesik a székről... Pedig ha tanultam volna biológiát, akkor most továbbképezhetném magamat bio-elektro-mérnöknek. Abban van ám a jövő!

-A jövő... Remélem a jövőnk nem az lesz, hogy felfal egy medve!

-Gondolod, hogy itt vannak még medvék? Ők nemcsak az erőben élnek?

-Nem tudom. Én sem vagyok biológus. Hanem történész. Vagyis szeretnék lenni. De én úgy tanultam, hogy Anatóliában a síkságot inkább a párducok meg az oroszlánok kedvelik.

-Párduc?!?!? És oroszlán?!?!?

-Nyugi! Már több ezer éve kihaltak! ... hála az embereknek.

-Aha. Ez azért jó hír! Akkor nem az mocorog ott a távolban a fű, akarom mondani a búza között?

-Más veszélyes állat azért lehet. Pl. kutya. Jobb lesz, ha inkább kerülünk. Gyere erre! Mintha találtam volna megint egy jó kis sziklát!

***

-Odanézz füst! - mutatott észak felé Kiraz. - ott lesz valaki!

-Vagy csak erdőtűz...

-Te mindig ilyen vagy?

-A hírekben mindig ezt hallom: erdőtűz Törökországban, erdőtűz Görögországban...

-Igazándiból nem sokat tudsz az országról, ugye?

-Csak néhány dolgot, amit gyorsan a reptéren el tudtam olvasni. Ahogy már mondtam.

-A suliban sem tanultatok róla?

-Nem igazán... Ott volt a földrajzi atlasz sarkában. Pont annyi, hogy még az Isztambult el tudtam olvasni..

-De azért történelemből csak volt valami..!

-Ó igen! 1526-ban jöttek a törökök, és Mohácsnál megverték minket. Majd felgyújtották az országot, és 150 évig ott uralkodtak. Ennél azért valamivel több, de lényegében ezt tanultuk.

-Á Mohács! Tudod, mi sem tanultunk túl sokat Magyarországról. De Mohács azért nálunk is benne vannak a könyvekben.

-Tényleg?

-Igen! Piros napos ünnep! Amikor az oszmánok győzedelmeskedtek az európai keresztényeken. Ez volt az a nap, amikor túl tudtak lépni a Balkánon.

-Aha. Tehát míg nálunk a nagy vereség, addig nálatok a nagy győzelem.

-Valahogy úgy. De ez az általános tananyag. Mint történelem szakos, ennél azért részletesebben ismerem. Tudod, akkor uralkodott a Nagy Szulejmán. Ő elég meghatározó volt az Oszmán Birodalomban. Úgy is mondhatnám, Rómának ott volt Julius Cézár, nekünk meg itt volt Szulejmán. Persze a hasonlat sok helyen sántít, de azért érted, mire gondolok.

-Ó persze! Most megy nálunk egy török sorozat, melyben Szulejmán van.

-Tényleg! Már nálatok is van! Nos.. az kiindulópontnak jó alap, hogy az ember utána olvasson a tényeknek. De hát nem ez a lényege, hanem a szórakozás... Viszont Bizánccról csak tudsz valamit?

-Róla még annyit se. Talán, ha egy mondatot említett róla a töri tanárunk...

-Ne már! A szomszédok volt évszázadokon keresztül. Még számos király adta a lányát valamelyik bizánci császárnak. Ha lenne internetem, meg a telefonomat se hagytam volna ott, akkor még egy listát is tudnék kérni. De akkor arról se hallottál, hogy az egyik császár majdnem elfoglalta Magyarországot.. ráadásul pont az egyik magyar királylány fia!

-Tényleg? Ez azért érdekes! Viszont lehet, hogy Bizánc a szomszédunk volt, de a többi szomszédról sem tanultunk túl sokat.

-Ez mondjuk ránk is igaz... Persze meg kell hagyni, hogy nem lehet mindenki történelem szakos. Gyere! Nézzük meg, mit lehet az a füst. Biztos nem erődtűz, mert az annál jobban ég. Hidd el, láttam már egyet élőben.

***

-Ezt nem hiszem el! - kiáltott fel Kiraz, miután felértek a dombtetőre

-Mi történt!? Mit látsz!

-Ez itt a PPNB!

-Mi?????

-Hát nem látod?? Az ott Çatalhöyük!!

-Nem tudnál magyarul beszélni?

-Nem tudok magyarul!

-Jó, akkor angolul...

-Ez itt Çatalhöyük!

-Jó, de ki az a Çatalhöyük?

-Nem tudsz róla semmi???

-Nem. Mondtam, hogy nem tudtam elolvasni még az alapvető web-oldalakat sem.

Lényegében anyám szólt, hogy indulok, és már rakott is fel a gépre. Ez amolyan last-last-minute volt. Szerintem valaki lekéste a gépet, és még a kifutón gyorsan eladták az üres helyét anyámnak..

-Çatalhöyük az egyik legrégebbi város, amit ismerünk. Vagyis mi a PPNB-ben vagyunk!
-Mi az a PPNB?
-Kerámia Előtti Neolitikus kultúra - B. Ezt kifejezetten Anatóliára és a közeli, közel-keleti régióra használják. Mi most valahol 7500 és 5900 között vagyunk.
-7500...mármint 7500 mi? Az még Fahrenheit-ben is sok.
-Nem Fahrenheit! Hát semmit sem értesz? Időszámítás előtt 7500 és 5900 között vagyunk. Ha szerencsénk van, akkor akár 5500 körül lehetünk...
-Jah..az végül is 2000 évvel közelebb van... De várjál! Akkor mi most visszamentünk az időben?
-Hát... elég hihetően.. De ha csak valaki nem szórakozik velünk, akkor nagyon úgy tűnik.
-Akkor mi most időutazók vagyunk?? Mint valami hülye sci-fiben?
-Van jobb ötleted?
-Nincs.. de ha ez igaz, akkor ez így nagyon gáz.
-Az.
***

2018-09-17

- Tehát visszamentünk az időben. - próbálta Zoli összefoglalni a tényeket, bármennyire is furcsák is legyenek azok.
- Amíg nincs jobb ötletünk, fogadjuk el ténynek.
- Nos oké...tényleg, mint valami hülye sci-fiben...
- Hát igen... el se hinném..
- Én most sem hiszem el... szóval visszamentünk.. mennyit is?
- Legalább 7500 évet.. De lehet akár 10.000 is... bár az nem valószínű. Itt előttünk, Çatalhöyük-ben a házak derékszögűek. Ez azt jelenti, hogy valahol i.e. 6000 környékén lehetünk.
- Tehát nem a múlt hét szerdáján vagyunk... kár, mert azokra a lottó számokra még emlékszem. Az előttekre már nem. De tudod, azért van ebben valami jó is!
- Mégis mi lehetne jó ebben?
- Mégsem egy Dan Brown regényben vagyunk! Ki nem bírnam, ha mindenféle rejtvényeket kellene megfejtenünk.
- Aha! Mert most viszont tutira tudjuk a megoldást!
- Nem... de figyelj! Ugye voltak azok a villámok!
- Igen.. és?
- Nem láttad véletlenül azt a filmet, tudod... az volt a címe, hogy Vissza a jövőbe! Abban is villámok kellettek az időutazáshoz.
- Ó, az apám kedvence! De ugye arra is emlékszel, hogy ott 88 mérfölddel kellett menni. Ehhez végül még egy vonatot is bedobtak a szakadékba!. És nekik legalább volt egy vonatuk! Nekünk még ahhoz is évezredekkel kellene várunk.. Nem tudom, te mennyire vagy türelmes...
- No jó! De te viszont történész vagy! Testközelben figyelheted meg, hogyan mentek a dolgok.
- Esetleg egy nyílvevessőt is testközelből figyelhetek majd meg...
- Nos igen.. sajnos ez is előfordulhat... De figyelj! Viszont biztosan nem üt minket egy autó! 7000 évig biztosan nem! Meg tiszta itt a levegő! Vannak pillangók, meg mindenféle repkedő bűdös bogarak. Azért ez is jó! Nem?
- Meg párdúcok és oroszlánok is...
- Nem azt mondtad, hogy azok több ezer éve kihaltak?
- De mi pontosan abban a több ezer évvel korábbi időben vagyunk! Na gyere, keressünk egy jobb megfigyelő pontot, ahol jobban ráláthatunk a városra!

***

- Tehát ez a város...elég érdekesen néz ki... Vajon lehet ott sört kapni? - tért a lényegre Zoltán mindjárt az elején.
- Nos... lássuk akkor sorban. Çatalhöyük-öt városnak hívjuk, de csak azért mert nagy, és emberek laknak benne. Úgy gondoljuk, hogy a fénykorában akár 5000 ember is lakhatott benne. Ez persze mai szemmel nézve nem sok. Isztambulban utcában többen élnek. Ekkoriban olyan 10 millióan élhettek az egész Földön! Gondolj bele! Pontosabban nem akkor, hanem éppen most...mert ugye mi is most az akkoriban vagyunk. Tudod, éppen véget

ért a Jégkorszak, így mondhatjuk, hogy beköszöntött az aranykor. A népesség elkezdett növekedni, amivel egyre inkább előtérbe került a földművelés, és..

-Várjál, akkor mi most a Jégkorszak után vagyunk?

-Aha. Tök jó, ugye?! A világ éppen most változik olyanra, mint ami mi majd megismerünk...olyan 7-8000 év múlva: Ma még száraz lábbal tudnál átmenni Franciaországból Angliába, mert a Csatorna majd csak mostanában alakul ki. Sőt! A Boszporusz is az "építés alatt" szakaszban van. A Szahara pedig még füves szavanna... El sem hiszem, mennyire mást most minden... De a dolog ennél sokkal érdekesebb! Azt mondtam, hogy a PPNB-ben vagyunk. Ez azt jelenti, hogy a kerámia előtti korban vagyunk. Még nincsenek agyag edények!

-Vagyis nincs miben tárolni az olyan dolgokat, mint a sör?

-Fából meg bőrből is lehet olyat készíteni, ami megtartja a folyadékot. De nem tudom, ez mennyire tesz jót a sörnek.. A legrégebbi sör, amit ismerünk, ie. 7000 körül készült. Mégpedig nem is olyan messze, a Nílus völgyében.

-Az időben sincs olyan messze, meg távban sem.. Gondolod, el tudnánk odáig gyalogolni?

-Egy sör miatt? Nem mintha nem innék én is egy korsóval..de azért ebben a korban ekkora távolságot megtenni nem egyszerű. Nekünk különben is máshol van a célunk. Ha jól tippelünk, és a Jel miatt kerültünk ide, akkor a Jellel valahogy vissza is lehet jutni. De ehhez el kellene jutni előbb Isztambulba. Viszont még ha el is mennénk Egyiptomba, mert miért is ne? Bár még egyetlen piramist sem építettek még fel. De akkor sem tudunk fizetni.

-Na de időutazók vagyunk. Ismerjük a jövőt, okosabbak vagyunk, meg csak van valamink, ami értékes lehet!

-Talán a cipődet nekik adhatnád. Aztán jöhetsz mezítláb. A mobilodnak már nem biztos, hogy örülnének. Meg talán te sem válnál meg tőle szívesen. Jut eszembe, csinálj már néhány képet Çatalhöyük-ről, mielőtt még lemerülne! A jövőt pedig nem ismerjük. Legalábbis azt a részét biztosan nem, ami őket érinti. Nem hiszem, hogy kíváncsiak lennének, mi lesz 8000 év múlva.. Az pedig, hogy okosabbak vagyunk náluk...hát.. igen, tudunk autót vezetni, deriválni, és még sok mindent.

-Én tudok gitározni!

-Nagyon jó! De mire megyünk vele itt? Tudsz lisztet készíteni? Földet művelni. Vagy esetleg egy párducot el tudsz kergetni?

-Hát...nem igazán...

-Figyelj! A filmekben az időutazás tök kafa dolog. De a valóság nem úgy működnek, mint a sci-fi filmekben és könyvekben. Nem olyan, hogy bemegyünk a városba, hogy Helló, időutazók vagyunk. Az emberek azt fogják hinni, hogy bolondok vagyunk, vagy az ördög küldött minket. Ezért simán ledobhatnak egy szikláról. Mi itt csak egyszerű emberek vagyunk. Nem mehetünk be csak úgy egy királyhoz. Ráadásul nem ismered a történelmi etikettet meg a nyelvet sem. Egy rossz mozdulat, egy rossz szó, egy rossz nézés, és este már az oroszok lakmároznak belőlünk.

-Ez nem hangzik valami jól..

-Nem..De a jó hír, hogy itt, Çatalhöyük-ben úgy tudjuk, nincsenek királyok. Azért is mondtam, hogy ez nem úgy város, ahogy arra a mi időnkben gondoltak. Ez csak egy halom ház, amit egymás mellé építettek. Az ismert egységek, mint palota, hivatalok, bankok,

templom, meg amik a hierarchiát jellemeznék, azok még nem jelentek meg. Nézd! Még városfal sincsen! Minden ház egyforma. Mindegyik csak otthon.

-Akkor kocsma sincs? Vagy bármi, ahol enni-inni lehet?

-Nincs. Ha enni akarunk, akkor vagy bekéredzünk valakihez, vagy nekünk kell megoldanunk valahogy.

-Ez nem tűnik egyszerűnek... Gyere, szedjünk egy kis búzát, hátha megérett. Ezzel nem fogunk jóllakni, de talán segít gondolkodni.

***

-Oké - elmélkedett "teli hassal" később Zoltán - mondjuk tételezzük fel, hogy tényleg egy hülye sci-fi-ben vagyunk. Az végül is jó, mert azt jelenti, hogy okkal vagyunk itt és nem máshol. Valahol itt lesz a megoldás is. Másrészt a filmekben a főhősök nem szoktak meghalni.

-Másik lehetőség, hogy ez tényleg a valóság, és itt ragadtunk. Akkor viszont meg kell tanulnunk szántani, kecskét fejni, meg ilyenek.

-Ezt egyenlőre tartsuk meg B tervnek... Arra gondoltam, hogyha már egy idióta sci-fi-be sikerült keverednünk, talán úgy is kellene viselkedni. Lehet, hogy beválik.

-Mire gondolsz?

-Mondtad, hogy az nem fog beválni, ha simán bemegyünk a városba, és időutazóknak adjuk ki magunkat. Az emberek általában elég gyanakvóak az idegenekkel szemben. Nem tudom, hogy öltöztek 10.000 éve, vagyis...most, de biztos nem úgy, mint mi. Úgyhogy ez a barátkozós dolog nem biztos, hogy működné.

-Hát igen..jócskán kilógunk a sorból... Még a nyelvüket sem tudjuk beszélni.

-Jaja.. bár kiadhatnánk magunkat messziről jött utazóknak. De még akkor is lehet, hogy megfőznek minket.. csak a változatos étrend kedvéért. Inkább arra gondoltam, hogy a hiedelmükre kellene rádolgozni. A filmekben ez be szokott válni.

-És hogyan?

-Egyenlőre nem tudom...Legjobb fegyverünk a mobil telefonom. Lehet vele mondjuk villogni. Azért az elég ijesztő tud lenni.

-Csak míg le nem merül..

-Ez igaz. De figyelj! Én villamos-mérnök vagyok. Egyszer otthon csináltunk krumpliból akkumulátor a telefonnak!

-Azt azért ugye tudod, hogy a krumplit Kolumbusz hozta be Európába 1500 környékén? Időszámítás után! Mi attól még elég messze vagyunk...

-Jó lesz helyette a citrom is! Talán még jobb is!

-Ilyenkor még citrom sincs Anatóliában. Az is csak néhány száz évvel Kolumbusz előtt érkezett.

-Mindegy! Valami nedves gyümölcs csak van...pl. szőlő! Szőlőnek lennie kell! Minden mitológiában arról írnak, hogy borozgatnak. Tehát szőlőt találhatunk. Abba pedig beledugunk egy réz, meg egy cink darabot, és máris termelődik az áram!

-Oké... akkor még egyszer... Valahol i.e. 6-7000 környékén vagyunk. A kőkorszakban. Nincsenek fémek! A rezet is majd bő 1000 év múlva kezdik el használni, a többit meg csak utána. Az aranyra úgy 2-3000 évet kell várni, míg a vasra már 6000-t. Úgyhogy valami jobbat kell kitalálnod.

-Jó-jó... ezt még mindig nem szoktam meg.. Akkor mi az, ami van?

-Hát...kecske, párdúc, háziasított kutya, agyag meg búza. De az égetett agyagot sem ismerik. Van helyette sok-sok obszidiánt.

-No jó! Akkor van egy másik ötletem! Nem volt még sok időm Isztambulban, de egy érdekes dolgot vettem ott észre: minden bank mellett van egy harisnyabolt.

-Ez most hogy jön ide?

-Na de nem fura? Ha pénzt akarsz felvenni, de nincs nálad a kártyád, nem kell pánikba esni. Csak bemész a mellette lévő harisnya boltba és veszel egy harisnyát. Majd a fejedre húzod, és már mehetsz is be vele a bankba!

-Zoltán - Kiraz próbált türelmes lenni, de azért forgatta a szemét. - A logikád több helyen is hibázik! Ha nincs pénzed, hogy veszel harisnyát? Másodszor, Törökországban nem kell kártya, hogy pénzt vegyél fel. Elég a személyi, vagy a mobilod.. meg ott a biztonsági őr a pisztollyal...

-De érted, hogy gondolom?

-Persze. De attól még ez egy elég béna ötlet.. Ráadásul mihez kezdünk vele??

-Véletlenül bementem az egyik harisnyaboltba...és vettem harisnyát..hátha mégis szükségem lesz rá. Bár nem gondoltam, hogy erre, de most mégiscsak jó lesz.

-Arra gondolsz, hogy a fejedre húzód, és azzal illesztgeted az kőkorszaki embereket?

-Nemcsak, hogy húzom, hanem húzzuk! Tudod, éppen akció volt, így mindjárt kettőt kaptam. - mondta Zoltán, majd előhúzta a zsebéből a szerzeményét.

-De Zoltán! Ez rózsaszín, piros szívecskékkel! Ebből akarsz szörnyet gyártani??

-Mondtam, hogy akciós volt...

-Az a szerencséd, hogy nincs nálad kötél.. Most azonnal megkötöznék, és odaadnák a helyieknek. Megtanítanám őket kebabot sütni! Na de nem, és nem! Én nem fogok rózsaszín harisnyával a fejemem rohangálni az őskorban... Meg különben is! Ennek még mindig semmi értelme. Mire megyünk azzal, ha a frászt hozzuk a világ első városára?

-Azt még nem tudom... De figyelj! Ez az egész dolog nincs rendben. Nem tudom, hogy megy az időutazás...senki se tudja, hiszen a mi időnkben senki se találta még fel...De biztosan nem olyan, mint ahogy a filmekben van. Hiszen a Föld forog, kering a Nap körül, haladunk a galaxisunkban is, stb... Hacsak egyetlen egy másodpercet is odébb megyünk az időben, akkor a világűrben kötnénk ki. Hiszen a Föld szépen odébb megy. Meglehetősen gyorsan. Legjobb esetben is a föld alatt, vagy a levegőben találnánk magunkat. De tételezzük fel, hogy van egy szuperszámítógép, ami pontosan tudja számolni, hol lesz vagy volt a bolygó egy bizonyos időben. Még ebben az esetben is nekünk Isztambulban kellene lennünk most, ott a romok között. E helyett itt vagyunk, mennyire is?

- Olyan 500 km-e.

-Tehát 500 km-e vagyunk a kiindulási pontunktól. Nemcsak időben, de térben is eltértünk. Vagyis...

-Vagyis?

-Vagyis oka kell lennie, hogy itt vagyunk. És ezzel visszatértünk a kiindulási elméletemhez, hogy egy hülye sci-fi-ben vagyunk. A megoldás pedig ott lesz a városban!

-Jaj, hagyd már abba ezt a hülye sci-fi-zést! A valóságban vagyunk, bármi is történt! Ahol ha bemész ordítózva a városba, akkor egyszerűen lenyilaznak. Esetleg mindjárt fel is

áldoznak... Talán pont ezzel fogsz megalapítani egy rózsaszín istenes vallást...

-Van jobb ötleted?

-Nincs, de attól még... Na mindegy... Azt javaslom, hogy este nézzünk körbe a városban.

-Miért este?

-Mert akkor mindenki alszik. Nézd! Nincs városfal. Tehát alapjában nem tartanak támadástól. Lehet, hogy senki sem őröködik. De ha mégis, akkor talán ki tudjuk játszani. Legrosszabb esetben meg még mindig felhúzhatod a rózsaszín harisnyádat... De figyelj, lehet, hogy nem is mondasz hülyeséget a sci-fi filmeddel. Ha tényleg így van, vagy valami hasonló, akkor jó ha tudsz néhány dolgot. Ez itt Anatólia. És a mitológiák szerint a földet átjárja a mágia. Nappal összegyűjti, este pedig kisugározza. Ettől pedig az éjjelek varázslatosak. Ekkor bármi megtörténhet. A romantikus találkozások, légyottok, szerelmek, intrikák mind-mind este zajlanak... Ha egy török lánynak udvarolsz majd egyszer, nem nekem persze, apám megnyúzna érte...szóval ha udvarolni akarsz, akkor ilyeneket kell mondanod: hajad mint az éjszaka, szemed mint a csillagok, stb..

-Hú! Ez nagyon jó! Van egy papírod, amire leírhatnám?

-A papír is egy olyan dolog, amivel még várnod kell pár ezer évet..

-Mindig ezek az ezer évek... és a helyiek mire írnak?

-Nem tudnak írni. Az írást sem találták még fel! De ha találsz egy kecskét, és megnyúzod, majd kiszáritod a bőrét, akkor arra már írhatasz..talán tudunk valami tinta-félét csinálni... A húsából pedig akár meg is vacsorázhatunk..

-De én nem értek a kecskékhez...

-Akkor se vacsora, se szerelmes jegyzetek...Szívás mindkettőnknek.

***

-Figyelj? Itt mikor esteledik? - kérdeze Zoltán, miközben az estére vártak

-Nem tudom... Szerintem olyan 8-9 között... No nem mintha azt tudnánk, hogy most hány óra van...

-Hát de a mobilom!

-Az csak azt tudja, hogy mennyi lenne az idő, ha még Isztambulban lennénk..

-Ja tényleg...

-Figyelj! Itt is van ez a hétszög. Tudod, gondolkoztam valamin. - mondta Kiraz.

-És kitaláltál valamit?

-Talán...talán jutunk valamire..de remélem, legalább el tudunk indulni.. Szóval a hétszög nem volt jellemző a történelemben. De a hétágú csillag, a heptagram már legalább néha-néha előfordult. Például a hét napjai.. ők is heten vannak.

-Meg a törpék is Hófehérke mellett!

-Úgy bizony. Tehát a 7 annyira nem ritkaság. Csak éppen az ismert formákban nem jellemző. A tündékkal kapcsolatos mesékben is úgy-ahogy előfordul. A meséknek pedig lehetnek alapjai. Ebből indultam ki.

-Kezd érdekes lenni. Folytasd!

-No tehát. Egyes mesék szerint a tündék, vagy elfek, tudtak a világok között utazni. De tegyük fel, hogy nem a világok, hanem az időben tudtak utazni. A mesék szerint a tünde csillag is hétágú. De vannak olyan elméletek, hogy ez a csillag valójában egy heptagram iránytű. Ebből négy a megszokott: észak, kelet, dél, és nyugat irányt jelöli. A maradék

viszont a másik irányt jelölik: előtte, benne és mögötte. Persze az, hogy észak, dél és a társai, az egy modern kori elnevezés. Régebben őket színekkel jelölték. Anatóliában az észak volt a fekete, a dél pedig a vörös. Ezért hívják az északi tengert feketének, a délit pedig vörösnek. Nyugat volt a fehér. Az ottani tengert törökül még mindig Fehér-tengernek hívják. Ti viszont már Mediterránnak, azaz középsőnek. Az ókori Európából nézve ő már ugye középső. A kelet pedig a sárga vagy a kék szokott lenni. Anatóliában nincs keleti tenger, de pl. Kínában ott van a Sárga-tenger. És pont keletre van. Ha ebből indulunk ki, akkor már csak az előtte-benne-utána irányok színeit kell megtalálni. Szerintem a zöld jelenti a mostani helyet, azaz az lesz a bent. Az előtte-utána pedig valami más lesz.. Ha ez az elmélet jó, akkor a színeket lehet keresni, és akkor az alapján talán tudjuk a gépet irányítani. Mind térben, mind időben. Mit gondolsz?

-Hmm... ez jónak tűnik. Nem találok benne logikai hibát. Leszámítva az elfeket...

-Hát.. van annyira jó, minthogy egy sci-fi-be csöppentünk..

-Naja. Még jobb is! Viszont erről eszembe jutott valami! Láttad a Csillagkapu filmet, sorozatot?

-Nem...

-Nos ott is kaput találnak, amin keresztül tudnak az úr egy távolabbi pontjára utazni..egy pillanat alatt. Ott hét szimbólum kellett az utazáshoz. Ebből hat adja meg a célállomás koordinátáit. De kell egy kiindulási pont, ahonnan lehet számolni. Ehhez kell a hetedik szimbólum. Márpedig ez hasonlít a te elméletedhez. Most már csak azt kell megtudni, hogy melyik működik. Az anatóliai csillagkapu, vagy a tünde térkapu?

-Másképpen arra kell rájöttünk, hogy egy hülye sci-fiben vagy egy nyamvadt mesében vagyunk... Pffff.... jó, hogy nem egy szappanoperába csöppentünk!

-Vagy egy Dan Brown regénybe!

-Na, azt nem élném túl!

***

-Na, most már tényleg sötét van - állapította meg Kiraz. - most már mehetünk..essünk túl rajta. Lássuk, mit találunk!

-Jó-jó, hogy sötét van...na de ennyire! Még sose jártam a városon kívül éjszaka...Ugye nincsenek itt vadállatok?

-Dehogy nincsenek! Már hányszor elmondtam! Pont azért lenne jó, ha nem maradnánk itt!

-Azért egy kis tüzet gyűjthattunk volna.

-Zoltán! Eddig azt hittem, hogy csak a nap szívta ki az eszedet! De most látom, hogy a csillagok is csak ártnak neked... Hát miért akarunk mi éjszaka menni?? Azért, mert vicces dolog a sötétben orra bukni?

-Nem..nem...hanem hogy ne lássanak meg minket... meg beszéltél valami anatóliai mágiáról is, ami csak este működik.

-A mágiát hagyjuk, amíg nem lesz abból is valóság..! Bőven elég az időutazás! Szóval, hogy ne lássanak meg! Meg egyébként is.. Nem biztos, hogy tudnánk tüzet gyűjtani..

-Ó, én olvastam róla! Csak két követ kell egymáshoz ütügetni! De vannak más módszerek is!

-És próbáltad is?

-Hát...nem igazán..

-Én tudom! Mert egyszer az iskolában kipróbáltunk. És roppant nehéz! Egyikünknek sem

sikerült. Még a legerősebbnek sem. Meg a legokosabbnak sem. Pedig mi aztán rengeteg módszert kipróbáltunk. Egyszerűen mind elpuhultunk ott a XXI. században...

-Ez egyáltalán nem hangzik biztatóan...

-De nem ám! Úgyhogy menjünk inkább! És örüljünk, hogy ma telihold van! Különben még a lábunkat sem látnánk!

***

-Szóval ez a város! A világ első városa! - ámuldozott Zoltán.

-A világ legrégebbi ismert városa! Nem ugyan az.

-Jó nagy!

-Bizony! Eddig, mármint a mi időnkig, 120.000 m²-t találtak meg. Talán még nagyobb volt, vagy van 1-2 dolog, ami nem élte túl az évszázadokat.. Én már kétszer is jártam ott. Azaz itt.. Azaz itt, de a mi időnkben..jaj! Kezdek belezavarodni. Szóval majd 6-8.000 év múlva el fogok ide jönni. Igaz, jócskán megváltozott a város..izé..meg fog változni, na. De..szóval... valamennyire emlékszem rá. Van itt egy olyan, amit akár központnak is lehetne nevezni. A mi időnkben ott egy üres hely van. Mintha oda nem akartak volna házat építeni. Nézzük meg, most mi van ott! Talán rájövünk az okára. És talán nekünk is segít valamit.

***

-Nem értem...itt kellene lennie... - suttogta halkán Kiraz.

-De hát itt van!

-Úgy értem, nem kellene itt lennie! Mármint nem egy háznak kellene itt lennie, hanem egy üres helynek.

-Biztos, hogy jó helyen vagyunk? Ezek a házak nekem teljesen egyformának tűnnek...

-Én se nagyon tudom megkülönböztetni őket... Tudod mit, menjünk egy kört!

***

-Oké, ugyan itt vagyunk. És mindenhol ugyan olyan házat láttunk. Szerencsére mindenhol alszanak! - mondta Zoltán.

-Akkor kizárásos alapon ennek a háznak a helyén lesz majd egy üres telek.. De persze ez akkor is furá..

-Nem ez lenne az első furá dolog a mai napon..Sőt! Ez eddig a legkevésbé furá..szerintem. Amúgy még az is lehet, hogy másik városban vagyunk. Nem?

-Hát...amilyen napunk volt, én is azt mondom, hogy akár az is lehet. Bár nem találtunk más városnak a nyomát..Ez persze nem jelent semmit. De szerintem jó helyen vagyunk. Az utcák olyanok, mint ahogy emlékszem rájuk. És biztos, hogy ez a ház nem létezik majd a jövőben!

-Pedig ugyan úgy néz ki, mint a többi..

-Talán valamiben mégiscsak más...

-Mint pl. az a kicsi hétszög ott az ajtó felett?

-Ne már! Tényleg egy hétszög van ott! Bőven a matematikai idők előtt! Ez nem lehet véletlen!

-Mint mondtam, benne vagyunk egy hü...

-Ha még egyszer kimondod, keresek egy kőbaltát, és azzal darabollak fel!

-Jóvan...jóvan! Nézzünk akkor meg, mi van odabent!

-Gyerünk!

-Hát itt tök sötét van!

-Igen... de ott arra, mintha lenne egy kis fény! Próbáljunk eljutni oda anélkül, hogy összetörnénk magunkat!

-Oké! Valamire ráléptem...

-Nem az én lábamra, így én annyira nem izgulok...

-Én viszont igen..! Vajon mire lehetett az?

-Hozd magaddal! Majd ott a fénynél megnézzük! Már csak pár lépés! És...kint is vagyunk!

-Ó! Ez egy udvar! Ez meg amit elhoztam... egy darab kő. Meg asszem elhoztam még valamit.. De ez is olyan, mint egy kő.

-Én pedig azt hiszem, hogy...megtaláltuk a gépet! Vagy egy másik gépet! - kiáltott fel Kiraz hangosan.

-Ööö...lehet, hogy ezt nem kellett volna...

-Mit?

-A kiáltást. Úgy tűnik, meghallottak minket!

-Ajaj...!

-Nagyon ajaj! Úgy hallom, jönnek! És ha jól látom, akkor nekik nem okozott gondot a tűzgyújtás. Valami fáklyaszerű is van náluk! Nincs sok időnk!

-Jó, de nem tudom, hogy kell a gépet használni!

-Eddig sem tudtuk! Keresd a jelet, és nyomd meg! Én addig dobálok köveket össze-vissza. Hátha elterelem őket!

-Nem látok semmit! Túl sötét van!

-Akkor csak nyomkod össze-vissza! Félig IT-s vagyok, ez a legtöbb gépnél beválik! Ha nem, még mindig bele lehet rúgni!

-Megvan a Jel! Megnyomtam, de nem történt semmi!

-Bele is rúgtál?

-Most már igen!

-Akkor most nyomd meg! Gyorsan! Mindjárt itt vannak! És ha elkapnak, megesznek minket!!

-Oké! Asszem...

Majd egy pukkanással meg néhány villámmal mindketten eltűntek.

*****

2018-09-24

Amikor Zoltán felébredt, egy teljesen ismeretlen helyen találta magát.

Ezen annyira még nem lepődött meg.

Nem először fordult már elő vele, hogy egy kiadósabb buli után nem tudta, hogy hol van. Sem azt, hogy került oda.

- Jó, hát majd kiderült, mi történt.. - gondolta Zoltán , és átfordult a másik oldalára. Ekkor érte a második meglepetés. Ott egy lány aludt. - Áh! Akkor minden a szokásos..- folytatta a homályos gondolatsorát, majd újra elaludt.

***

-Hol vagyunk? Tök sötét van! - állapította a Zoltán a nyilvánvalót, miután felébredt. - Egyáltalán történt valami, azon kívül, hogy kiütöttük magunkat?

-Hát...legalább nem ettek meg minket. Eddig.

-Semmit sem látok. Akár egy pincében is lehetünk, arra várva, hogy mégis megegyenek minket. Gondolod, hogy végül elkaptak minket?

-Nem tudom.. Nem kötöztek meg minket, ami azért jó jel. De persze nem tudom, hogy 7000 évvel ezelőtt miként bántak a foglyokkal...illetve az ennivalókkal. De mintha kisebb légmozgást éreznék.. Akkor viszont nem lehetünk zárt helyen.

-De a csillagokat sem látni.

-Az lehet azért is, mert felhős az ég.

-Ó! Akkor mindjárt kapunk egy jó alapos zuhanyt! Gondolod, hogy működött a gép?

-Egy fürdésnek örülnék, de egy esőnek már nem igazán. És persze egyedül fürödnék... Ne nézz így rám!

-Tök sötét van! Honnan tudod, hogy nézek rád?? Az se biztos, hogy éppen rád nézek...

-Nem nehéz kitalálni, mit gondolsz a fürdésről... De visszatérve a gépre, szerintem működött. Hangokat nem hallok. Leszámítva a természet hangjait. Ezért úgy gondolom, hogy megmenekültünk. Másik lehetőség, hogy a gép kiütött minket, ők meg egyszerűen csak beraktak minket egy sötét helyre. Akkor viszont furcsa, hogy nem őriznek.

-Talán azt hitték, meghaltunk, és most valami temető barlangban vagyunk. Láttam egy ilyet egy régi könyvben!

-Talán... Bár úgy tudjuk, hogy Çatalhöyük-ben nem ez volt a szokás. Nem tudjuk, hogy milyen szertartásaik voltak. A leletek alapján viszont a csontokat a házak alagsorába rakták, míg a koponyát a nappaliba. Sokszor le is festették őket.

-Hiiiiij..Érdekes lehetett úgy ébredni, hogy a nagyi ott figyel a polcon...

-Ha viszont működött a gép, akkor bármelyik időbe elvihetett minket. - folytatta Kiraz.

-Vagy bárhová...szerencsére nem valamelyik tengerben kötöttünk ki.

-Ja. Vagy akár a föld alatt! Esetleg kint a világűrben.

-De nem ez történt! Különben nem tudnánk ezen elmélkedni. Ez pedig azt jelenti, hogy van oltári nagy szerencsénk van, vagy van egy biztonsági protokoll a gépben. Vagy pedig...

-Ne gyere nekem a sci-fis elméleteddel! Apám megtanított néhány fogásra, ami a sötétben is működik!

-Jó-jó..oké, nem mondok ilyeneket. Viszont szerintem jobb lesz, ha nem mozgunk sokat.

-Miért?

-Nem látunk semmit. Még azt se tudjuk, hogy barlangban, pincében, vagy egy szekrényben vagyunk.

-Szekrény kilőve. Ennél azért itt több hely van.

-Hát akkor oltári nagy szekrényben. Mindegy. A lényeg, hogy lehet itt akár egy luk, gödör vagy egy kút is. Akármikor is vagyunk az időben, nem valószínű, hogy a lukak körbekerítésére vonatkozó EU-s szabályokat betartották volna.. Tehát jobb lenne nem beleesni.

-Akkor mi legyen szerinted?

-Várjunk... Próbáljunk meg aludni.

-Én nem tudok így aludni. Nemrég keltünk fel!

-Énekeljek neked egy altató dalt?

-Ó! Azt hiszem hirtelen mégis nagyon elálmosodtam...

***

-Nocsak! Egy romos udvarban vagyunk! Ki hitte volna! Végig kint voltunk a szabadban! És tényleg felhős az ég, azért nem láttuk a csillagokat - Zoltán nagy mestere volt a tények megállapításában. - De vajon hol vagyunk?

-Hát..nem a huszonegyedik században, az biztos!

-Legalább nem fog elütni egy trolibusz...

-Mi az a trolibusz?

-Ó! Te olyat nem ismersz? Ez olyan elektromos busz... mintha villamos lenne, fentről kapja az áramot. De közben busz. Így nem kell síneket építeni hozzá..

-Ah, igen! Hallottam róla, hogy régen Isztambulban is voltak ilyenek. De még bőven a születésem előtt megszüntették őket. Sajnos többet nem tudok róla.. Én a távoli történelmet jobban ismerem, mint a közelit..

-Rá se ránts! Úgyis úgy látom, hogy inkább arra lesz szükségünk. Mintha még mindig a távoli múltban lennénk!

-Hmm... - Kiraz is elkezdett alaposabban körbenézni - Ezek a házak itt körülöttünk hasonló stílusban épültek, mint Çatalhöyük. Ugyan az a szögletesség, ugyan az az anyaghasználat. De még az utca is hasonló. Tehát térben és időben nem lehetünk nagyon távol. Bár mi nem ismerünk másikat Çatalhöyük-ön kívül. De hát miért ne lehetett volna? Csak így viszont ötletem sincs, hogy hol lehetünk, és mikor...

-Viszont most nincs itt senki. Minden elhagyottnak látszik.. és csupa rom..

-Igen, ez furcsa... Nem úgy néz ki, mintha a várost megtámadták volna. De ez nem is volt még jellemző ebben a korban. Vagy csak nem tudunk róla...hiszen az ember nem változik..feljegyzésünk pedig nincs. De az az igazság, hogy Çatalhöyük esetében sem tudjuk, mi történt vele. Tűzvész nem volt, háború sem, és járvány sem... Talán az éghajlat változott, azért hagyták el a környéket. Meséltem neked, hogy a jégkorszak után vagyunk. Vagy legalábbis voltunk...mert most nem tudom, hol és mikor vagyunk..

-Bármi is történt, itt sok minden nem maradt... De nocsak! Ez nem az a két kő, amin nemrég

átestem? Úgy látszik, ők is velünk jöttek az időben!

-Mutasd csak!

-Itt vannak, nézd!

-Ó! Hiszen ez nem kő, hanem sajt!

-Ne már! Honnan tudod?

-Szagold meg!

-Hiiiiij! Ez rettenetesen büdös!

-Innen lehet tudni, hogy az sajt, nem pedig kő! Mutasd a másikat is!

-Tessék..

-Hmm.. ez meg olyan, mintha szárított hús lenne!

-Na! Akkor legalább van mit ennünk! Hurrá!

***

-Most, hogy így nézem, szerintem nem egy hajdani udvarban vagyunk - mondta Kiraz elmélkedve, miközben ültek és a sajtot meg a húst eszegették.

-Hú de kemény ez a sajt! Hogy lehet ezt megenni.

-Morzsolni kell. De óvatosan, különben az egész a földre hullik. Egyébként is jobb lesz takarékoskodni vele. Egyenlőre ez az egyetlen ennivalónk van. És nem tudjuk, mikor találunk újat.

-Kár, mert elég éhes vagyok... meg tudnék enni egy oroszlánt is!

-Lehet, hogy a végén majd azt kell csinálnunk...

-Szóval mi a van az udvarral?

-Ez nem udvar, ahol vagyunk.

-Hanem mi?

-Egy üres telek. Valamiért ezt a helyet üresen hagyták. Nézd! Mindenhol romos házak vannak, de egyiknek sem nyílik az ajtaja errefelé. És semmi olyan dolog nincs, ami arra utalna, hogy ezt a területet használnák. Egyszerűen elkerülik. Pont úgy, mint...

-Pont mint mi?

-Várj egy kicsit... Várjál meg itt! Valamit megnézek! Mindjárt visszajövök!

-Na ne! Ezt ne csináld!

-Mit izgulsz?! Nincs itt senki más, csak mi! Meg egyébként is..ne félj, te vagy a férfi!

-Jó...persze...de tudod, mi szokott ilyenkor történni?

-Micsoda?

-Hátha mi most egy horror filmben vagyunk, akkor ott a jó barátok mindig szétválnak, utána pedig jön a szörny, és...

-Ó! Akkor nincs miért izgulnod! Nem vagyunk mi barátok! Mindjárt visszajövök!

-Inkább jövök veled!

-Jó, de akkor hozd a sajtot is! Meg a húst se felejtse!

***

-Ez nem lehet igaz! - kiáltott fel Kiraz döbbenetesen!

-Mi van? Mit látsz?

-De hiszen ez Çatalhöyük!

-Ezt már egyszer eljátszottuk...igen, visszamentünk az időben, mint valami hülye sci-fiben, és most 10.000 évvel a születésünk előtt vagyunk, stb..stb..

-Nem 10.000, hanem csak 8!

-Mindig megnyugtat, hogy milyen közel is vagyunk.. 2000 évvel kevesebbet kell aludni az első karácsonyig!

-Zoltán! Befognád végre egy percre?! És megpróbálnád végre gondolkozni? Çatalhöyük-ben vagyunk!

-Igen, ide hozott minket a gép...

-De mi azóta megtaláltuk a gépet! És elugrottunk vele az időben, és a térben!

-Úgy tűnik, hogy a térben nem...csak az időben.

-Hát pont ez az! Ott vagyunk, ahol eddig is voltunk. Csak később. Nem tudom, mennyit mentünk előre. A romok alapján néhány száz évet.

-Na, ennyivel közelebb lett a karácsony! De nyugodj meg. Most már tudjuk, hogy hol a gép, és most nincs itt senki, így nyugodtan...

-Zoltán! Te láttad a géped??

-Nem...de hát csak ott van, ahol hagytuk a...múlt században.. nem? Ki vinné el, és miért?

-De nincs ott a gép!! Te sem láttad, meg én sem! Biztosan észrevettük volna!!

-Basszus!

***

-Tényleg nincs itt - mondta Zoltán, a tényleg megállapítója, miután jó fél órát kutattak az udvar romjai között. - A fenébe! Biztosan benéztünk minden kő alá?

-Biztos! Bár ha itt lenne a felszerelésem, akkor pár hét alatt néhány köbmétert át tudnék kutatni vele... Viszont találtam sárga lapocskákat..

-Ó! Akkor talán a tündérmesés elméleted talán mégis igaz!

-Leszámítva persze a tündéket...az a rész biztosan hülyeség... de mire megyünk vele, ha nincs meg a gép?

-Nem tudom... gyere, ülünk le, és gondolkozzunk. Az az egyetlen dolog, amit magunkkal hoztunk a jövőből... használjuk azt!

-Hát jó...

-Kérsz sajtot?

-Kösz!

***

- Akkor vegyük végig, ami eddig történt! - mondta Zoltán. Volt egy gép 2018-ban...

-Lesz..

-Igen..lesz egy gép majd 2018-ban. Isztambulban. De amikor visszamentünk vele az időben, akkor Çatalhöyük-ben volt.

-Igen. De most már nincs itt.

-Pontosan. Tehát a gép mozgott. Vagy mozgatják..viszik magukkal az emberek.. Mi van, ha az emberek azt gondolják, hogy egy szent ereklye, vagy hasonló. És ezért viszik magukkal, bárhova is menjenek. Ezt el tudod képzelni?

-Igen. Ez beleillik a gépbe. Valaki, valami egyszer megalkotta a gépet. Aztán magára maradt. De az emberek látták, hogy a közelében csoda történik, hiszen villámlott. Ezért azt gondolták, hogy isteni eredete van. Bizonyára idővel elfelejtették volna..sőt! El is felejtették. De addigra már eljutott Isztambulba.

-Mekkora ez a gép? Én még nem is láttam. Először ráestem, utána meg tők sötét volt. Én nem

láttam belőle semmit.

-Nem tudom. Isztambulban csak a romokat láttuk. De nem biztos, hogy mindegyik a gép része.. Lehet, hogy csak a Jel tartozik hozzá.

-Szerinted amikor elmentek a városból, felrakhatták egy szekérre, hogy magukkal vigyék?

-Hát... szekér még nincs. A kerékhez is kell még több száz év.. De nem is ez a lényeg, mert felköthették egy kecskére is, ha elég kicsi. Vagy ha tudták, hogy kell szétszedni és összerakni, akkor darabokban is elvihették. Abból kell kiindulnunk, hogy a gép több ezer év múlva is még meglesz, és működni fog.

-És akkor már ott lesz Isztambulban.

-Igen. Tehát nem törték össze, nem dobták a tengerbe, meg ilyenek..

-Kivéve, ha nemcsak egy gép van, hanem több..

-Gondolod?

-Ki tudja... talán az a gép, ami idehozott minket, még mindig Isztambulban van.

-Inkább már MOST IS Isztambulban van..

-Aj, ebbe a múlt-jövő időtől teljesen begolyózik..

-Teljesen mindegy. Akár van ebben az időben gép Isztambulban, akár nincs, az számunkra elérhetetlen.

-Oké, akkor számoljunk azzal, hogy csak egy gép van. És azt biztosan tudjuk, hogy majd...pár ezer év múlva..Isztambulban lesz. Tehát addig nem semmisül meg. És az is biztos, hogy mi egy későbbi Çatalhöyük-ben vagyunk. Ugye, legutóbb előre mentünk az időben??

-Igen. Az egészen biztos. Ez itt Çatalhöyük romjai. Egy későbbi korban vagyunk.

-Jó. Mert elvileg a gép visszadobhat egy olyan időbe, amikor még nem építették meg. És az bizony tényleg szívas lenne...

-Na igen.. Tehát biztosan van egy működő gép. Már csak azt kell megtalálni, hogy hol!

-Lássuk... a XXI. században Isztambulban volt..azaz lesz.. Nemrég pedig Çatalhöyük-ben volt. De most ott nincs. Ráadásul a helye sincs meg.

-Mintha szándékosan el akarnák kerülni a helyét... Mintha attól tartottak volna, hogy az ördög szállta volna meg... - gondolkodott Kiraz.

-Naja. Amilyen jelenetet rendeztünk... Az éjszaka közepén beállítunk, jó nagy zajt csapunk. Aztán az eltűnésünk is elég látványos lehetett. Csoda, hogy nem dobták a gépet mindjárt a tengerbe!

-A tenger innen legalább 150 km-e van. És ahhoz át kell mászni a Toros-hegységen. Azért az nem kis munka!

-Remélem, nem arra visz majd az utunk! De akkor is, el is áshatták volna, vagy valami.

-Ez a hely jó ideje üresen áll. Pedig amikor még működött a gép, akkor itt egy ház volt. Szerintem valaki, aki pontosan tudja, hogy mi ez, el akarta menekíteni, miután mi eltűntünk. Legalábbis ebben reménykedem.

-Tehát gondolod, hogy egy amolyan beavatott látta, hogy mi eltűntünk. De megijedt, hogy vajon a helyiek mit fognak gondolni, így gyorsan összecsomagolta a gépet, és elmenekült vele. Az emberek pedig tényleg azt gondolták, hogy a házat démonok szállták meg, majd lerombolták. És nem jöttek a közelébe többet.

-Igen, valami ilyesmi..

-Akkor a gépnek most is valami történelmi csomópontban kell lennie. Mit tudsz? Mi fontos

esemény történt most? Vagy fog történni?

-Nem tudom, milyen évet írunk most. Még az előzőt sem tudtunk pontosan. Szerintem még nem vagyunk i.e. 4000-ben. Az az igazság, hogy nagyon kevés adatunk van. I.e. 5500 és 4000 között szinte semmiről sem tudunk. Talán nem is történt semmi.. A legközelebbi hely Alaca Höyük. Ő már állt i.e. 4000-ben. És az már a bronzkor. Talán tallsz annyi fémet, hogy összerakj egy elemet a telefonodnak, és akkor legalább tudunk fotózni. Már csak egy baj van.

-És mi az?

-Alaca Höyük innen 300 km-e van.

-Jó. Hát akkor naponta olyan 20 km-t tudunk gyalogolni, akkor 5 nap alatt megteszünk 100 km-t. 15 nap alatt oda is érhetünk. De persze vasárnap nem gyalogolunk, hanem pihenünk és tv-t nézünk meg chipszet eszünk, így akkor legyen 18 nap...

-Zoltán. Te ezt ugye direkt csinálod?

-De hát mért???

-Az őskorban vagyunk! Minden élelem hóján. Csak az a darab sajtunk és húsunk van, amit még nem ettünk meg. Jó, ha 1 napra elég lesz! És úgy kell 300 km-t megtennünk, hogy nemcsak térkép nincsen, de utak sem. A valódi kereskedelem még nem alakult ki. Az emberek néha átjártak a szomszéd faluba, és akkor cseréltek ezt azt. Így jutott el az obszidián Çatalhöyük-be Észak-Anatóliából, míg a kovakő meg Szíriából. De az általunk ismert kereskedelem nem létezik még jó 1000 évig. Nincsenek utak.

-Várjál-várjál. Azt mondd, hogy a kovakő egészen Szíriából jött ide?

-Igen. Rengeteget találtunk.

-Milyen messze van Szíria?

-Legalább 300-400 km.

-Akkor ez a kovakő értékes lehet...

-Bizonyára az volt. Az obszidián is. A kovával tüzet lehet gyújtani, az obszidián meg kiváló szerszám. Olyan, mint az üveg. Éles késeket, dárdákat csinálhatsz belőle.

-És ebből sok van itt?

-Igen. Nagyon sokat találtunk.

-Mutasd meg, hol!

***

-Tessék itt van egy kisebb kupac. Más házakban is találtunk. - mutatta Kiraz. - mit akarsz vele kezdeni?

-Először is megtanulunk tüzet gyújtani. Arra mindenképpen szükségünk lesz. Az obszidiánból pedig megpróbálunk szerszámokat készíteni. Nincs esetleg olyan, ami már készen van? Nem találatok késeket meg ilyeneket?

-De, azok is vannak. Néhány házban találtunk ezt-azt...

-Nagyon jó! Akkor őket is megkeressük. A többi pedig jó lesz fizető eszköznek. Ha jól értem, eléggé értékesek, ha idáig elhozták őket.

-Igen, de nem tudni, hogy mennyit érhet 1-1 darab.

-Ha tudunk rajta ennyit venni, meg egyebet, akkor jó lesz. Nem meggazdagodni akarunk, hanem túlélni. Gyere, nézzük meg, hogy milyen növények vannak! Jövetkor egészen nagy területet láttunk megművelve.

***

-Látod, bár eltelt több száz év, de az itt maradt magokból mostanra egészen sok minden nőtt. - mutatott körbe Zoltán.

-Igen, eléggé el van vadulva... de ezt felismerem: lencse. Az ott meg talán csicszeriborsó.

-Ott meg van néhány alma fa is!

-No lám! Lesz mit ennünk. De ez biztosan nem lesz elég, hogy 300 km -t legyalogoljunk. Viszont tele leszünk vitaminokkal!

-Ehhez kellene majd az obszidiánok. Remélem, útközben találunk 1-2 falut. Ott talán sikerül elcsérélnünk őket. Már csak az a kérdés, hogy miként vigyünk magukkal bármit. Gondolom a hátzísák is majd csak évezredek múlva jelenik meg.. Nekem meg csak egy aprócska válltászkám van..

-Meg lennél lepve, hogy mennyi mindent kitaláltak az őseink a szállításhoz. És most még nincs szekér, vagy hasonló. Minden kézből, vagy számrátháton kellett vinniük. Pl. Bórból rengeteg mindent tudtak csinálni. Nagyon kreatívak voltak. Csakhogy ez itt egy elhagyatott város. Itt ilyen nem fogunk találni. Az elkészítéshez pedig sem időnk, sem tudásunk nincsen. De viszont kisebb tároló dolgokat talán találunk..főleg agyagból. Az se lesz egyszerű cipelni, de legalább néhány dolgot bele tudunk tenni.

-Na jó, próbáljuk összeszedni, amit tudunk. Ha csak az első faluig sikerül eljutnunk, akkor talán rendben leszünk. Ott tisztességesen fel tudunk szerelkezni. Meg talán kapunk valami rendes ételt. Milyen nyelven beszélnek itt?

-Nos.. erről semmit sem tudunk. Az írást is majd

-Igen...tudom-tudom..majd csak pár ezer év múlva..mint minden mást.. Na jó. Lássunk neki!

-De azt ugye nem felejtetted el, hogy térkép sincs még, ahogy utak sem.

-Térképünk van! Mielőtt Isztambulba jöttünk, lementettem a teljes Törökország térképét a telefonomra, hogy offline is működjön. GPS nincs, de ha meg tudod mutatni, hogy hol van Çatalhöyük, meg az a másik...

-Alaca Höyük

-..azaz! Akkor megpróbálhatjuk belőni a helyes irányt.

-De az akkumulátor biztosan nem tart ki az út végéig.

-Az nem. Valamivel rögzíteni kell a helyes irányt... Egyáltalán merre van észak?

-Te városi fiú vagy, ugye.. hát amerre mohásak a fák. Meg lehet a Sarkcsillagot is követni.

-A Sarkcsillag nem jó ötlet, mert az elmozdulhatott az évezredek alatt. De a moha csak nem változtatta meg a szokásait. Vagy igen?

-Nem, az biztos nem változott. Egy nagyobb kőlapra pedig felrajzolhatjuk, hogy hány fokkal kell eltérni északtól.

-Ez jónak tűnik! Oké! Próbáljuk ki!

*****

Folytatás

2018-10-01

Amikor Zoltán felébredt, egy teljesen ismeretlen helyen találta magát.

Már megint...

Nem kellett volna azt a körtepálinkát meginnia az este. Ahogy azt a másik négyet se! - gondolta félálomban. Aztán eszébe jutott valami.

-De hát nem is ittam pálinkát már mióta! Napok óta kint alszok a szabadban! - kiáltott fel

-Pssz! Halkabban! Felébresztetted a medvét! - mondta egy női hang mellette.

-Ne már! Már megint medve! - bosszankodott Zoltán...

-Csönd legyen! Ha nem hagysz aludni, velem rosszabbul jársz! - szólt rá mérgesen Kiraz.

***

-Már négy napja megyünk, de eddig semmit sem találtunk - mérgelődött Zoltán másnap, miután otthagyták az ideiglenes szállásukat az ideiglenes alvópartnerükkel.

-Azért almát találtunk, meg körtét is. Meg átmentünk egy tulipánfarmon is. - mondta Kiraz.

-Mindig csak almát meg körtét eszünk... jó lenne már valami más is.. De hogy-hogy átmentünk egy tulipánfarmon? Észre se vettem?

-Mert az majd csak több ezer év múlva lesz ott. Meglepődnél, ha tudnád, mikor kezdtek a tulipánokkal komolyan foglalkozni!

-Az ókor végén?

-Áh, dehogya! Már bőven időszámítás után, a 10. század környékén kezdték el a mai, bocs...a majdani Iránban tudatosan tenyészteni. Az elterjedésben az Iszlám és a törökök sokat segítettek. Főleg miután elfoglalták Magyarországot, akkor ismerte meg a tulipánt Európa. Állítólag ott, a te hazádban akkoriban voltak tulipánfarmok is. De egyébként egyél csak sok-sok almát! Tele van vitaminnal!

-És emberrel mikor fogunk találkozni? Azt hittem, ennyi idő alatt már csak belefutunk valakibe! Csak kellene lennie egy falunak valahol...

-A mai...izé...jövőbeli tudásunk alapján a mezőgazdaság felfedezése egy igazi populációs bomba volta. Korábban jó, ha 6 millió ember élt az egész földön. Ez ma simán háromszor is elérne Isztambulban. De a biztos tápláléknak köszönhetően néhány ezer év alatt több tízmillióan lettek. Szerintem most valahol ie. 5500 és 4000 között vagyunk. A Sahara még nem kezdett el sivatagosodni, tehát Egyiptom is csak ez után fog kialakulni. Ebből úgy nagyjából érezheted, hogy milyen messzire mentünk vissza az időben. Ekkor úgy nagyjából 80-90 millióan lehetnek.

-Azért az már nem kevés!

-Igen, de ők nem egy helyen, főleg nem itt előttünk vannak, hanem az egész Földön..

Mindenféle. Beleértve a Grönlandi halászsokat is. Bár belőlük most éppen nagyon-nagyon kevés lehet, tekintve, hogy ott még nagyon hideg van. De pl. a Saharának komoly lakossága van. Tele van falvakkal, talán városokkal is. De ezekből nem marad semmi, a sivatag elrejt majd mindent.

-De 1-2 kisebb kunyhóba azért csak belebotolhattunk volna.

-Jó kérdés, hogy pontosan hogyan éltek az emberek ebben a korban. Nem lehettek egyedül, vagy kis csoportban. Volt egy minimális létszám, ami kellett a túléléshez.

-De ha nem is egy akkora, mint Çatalhöyük, de egy kisebb település azért lehetne itt valahol.

-Talán van is! Talán éppen most megyünk el mellette! Ezek az emberek még sokkal közelebb éltek a természethez, mint mi. Vagy akár azok az elődeink, akik majd 6.000 év múlva lesznek. Ha vannak itt emberek, akkor már régen észrevettek minket, és biztosan elbújtak. Esélyünk sincs, hogy felfedezzük őket, ha nem akarják. A települések is hasonlóan beleolvadnak a környezetükbe. Ha nem a közelükben megyünk, nem fogjuk meglátni. Lehet, hogy ott van egy balra, a domb mögött. Vagy jobbra az erdő után.

-Vagy előttünk, a következő domb után.

-Ha szerencsénk van, igen.

-No és mi van a mezőgazdasággal. Annak a nyomát csak észrevennénk. És ott lesznek a házak is a közelben.

-Igen, de ehhez megint az kell, hogy pont belemenjünk egy ilyenbe. Most még kevés embert kell etetni. Állatok sem nagyon vannak. A lovat is majd csak később fogják házasítani valahol Közép-Ázsiában. Még nincs szükségük nagy búzamezőkre. Çatalhöyük esetében szerencsénk volt. Simán elmehettünk volna mellette is.

-Hát akkor menjünk tovább... Talán majd a következő domb mögött!

-Talán..

***

-Na tessék! Átmásztunk még egy dombon, de megint nincs itt semmi. Sőt! Itt most már tényleg nincs semmi! Eddig legalább kisebb erdők, meg 1-2 fa akadt.. De itt... egy végtelen üres mező van előttünk! - zsörtölődött Zoltán

-Pedig el nem hinnéd, mekkora forgalom lesz itt pár ezer év múlva! Az egyik legforgalmasabb anatóliai út fog itt menni.

-Most kedvem lenne leülni, és megvárni, míg elkészül...

-Valahol itt a közelben lesz majd egy karavánszeráj. Majd... évezredek múlva... Ha van még energiád a telefonodban, akkor ezt meg is tudom mutatni..

-Olyan 40%-on van a telefonom. De szerintem inkább hagyjuk az ínségesebb időkre. Amúgy is azt mondtad, hogy csak jó sokára lesz itt az az ízé... feleslegesen ne használjuk... de mi az az ízé, amit mondtál?

-Karavánszeráj. Fordíthatod tevé parkolónak is. Régen...vagyis a távoli jövőben...ide térnek majd be az utazók, hogy estére megpihenjenek. Egy magas fallal körülvett udvar, ahol a tevéknek, lovaknak istálló volt. Az embereknek pedig szállás, imahely, és ami még szükséges. És még esetenként katonák is. Amolyan szálloda és erőd volt egyben. Ide lehetett bemenedülni az időjárás és a rablók elől.

-Még jó, hogy most még kevés ember él a Földön, így igazán tudnak rablóbandákba tömörülni.

-Hát.. bandák talán még nem voltak. De az ember egykönnyen nem változik. Lehet, hogy voltak harcok a települések között. De ennek sok nyoma nem maradt.

-No jó. Tehát itt majd a távoli jövőben lesz valami, ahol lehet pihenni. De most nincs semmi. Menjünk akkor tovább.

***

-Ott a távolban mintha látnék valami. - mondta Kiraz

-Medve?

-Nem, ez valami más lesz.

-Jó, mert már unom a medvéket...amikor felébredek mindig ott van egy...

-Szerencséd, hogy még egy sem akart megenni!

-A cipóm illata elveszi a kedvüket!

-Nemcsak nekik... de itt nyílt területen vagyunk. Itt nincsenek medvék. Legfeljebb párducok... bár szerintem ők se szeretik a nyílt területet.

-Nem bánám, ha inkább máshol lennének... De én nem látom, hogy te mit találtál... tényleg valami állat?

-Áh, nem hiszem. Ez annál sokkal nagyobb.

-Jól van. Akkor megnézzük?

-Igen, szerintem biztonságosan megnézhetjük.

-Oké. Menjünk oda! Már úgyis kezdett unalmas lenni ez a nagy üres puszta!

***

-Nocsak! Ez egy luk! - szólalt meg Zoltán.

-És nem csak egy. Van itt több is! Vigyázz vele, nehogy beleessél! Azt mondják, 300 m-nél is mélyebb!

-Jó nagy luk... A túloldal 20 m lehet legalább.

-Inkább 50 m lesz. És ez egy kisebb. A legtöbb 100-200-nél is nagyobb.

-Olyan, mint egy kráter.. vagy mint egy kút. Viszont tele van vízzel! Te tudod, hogy mi ez? Mik ezek?

-Igen. Víznyelők. Az Obruk felföldön vagyunk. Ami jó hír, mert ez azt jelenti, hogy jó irányba megyünk.

-És csak így, a teljesen lapos földön. Mintha valaki egy lukat fúrt volna. Azt mondtad, hogy felföld?

-Igen. Nagyjából 1000 m magasan vagyunk a tengertől. Pontosabban attól a szinttől, ahol majd a tenger lesz évezredek múlva. Mivel most tart a Jégkorszak utáni visszahúzódás, fogalmam sincs, hol lehet a vízszint, és milyen magas a tenger. Egyáltalán hol lehet a tengerpart... Haj! Minden olyan furcsa... a Boszporusz is mégcsak nemrég alakult ki.. A Fekete-tenger az előtt még csak egy belső, mélyföldi tó volt!

-Oké... nyugi...majd lesz valahogy! Viszont nézd! Ez a luk tele van vízzel. De ebbe nem tudunk lemászni. Azt mondtad több is van itt.

-Nagyon sok van. Kisebbek is, nagyobbak is.

-Jó, akkor nézzünk körbe! Már órák óta gyalogolunk, és nem ittunk semmit.

-No igen... egy kulacs most jól jönne. Főleg holnap lesz rá nagy szükségünk!

-Miért, mi lesz holnap?

-Ha tényleg ott vagyunk, ahol gondolom, akkor holnap estére elérjük a Tuz-gölü-t. A nagy sós tavat.

-Na jó. Akkor nézzünk körbe, keressünk egy olyan lukat, amibe biztonságosan le tudunk mászni. Sőt! Én szerintem jó lenne megfürdeni is. Megígérem, nem fogok leselkedni. Aztán meglátjuk!

-Szavadat adod?

-Igen. Ebben teljesen biztos lehetsz. Ha akarod, keresek magamnak egy saját lyukat, ha már tényleg olyan sok van itt belőle.

***

-Figyelj! Gondolkoztam. - Mondta Kiraz, miután külön-külön megfürödtek, megszáritkoztak, ittak és almát ettek.

-Nem, nem! Még túl fiatal vagyok a házassághoz! Amúgy is hol találunk itt papot? Egyáltalán, milyen vallás van ebben az évezredben?

-Hülye! Az biztos, hogy nem veled fogok összeházasodni! De egyébként törzsi vallások vannak. Talán mostanában alakulnak ki a sámánok. Nem tudjuk, pontosan mikor. De nem erről akartam veled beszélni. Hanem a sóról.

-A sóról?

-Igen. Ha minden jól megy, holnap elérjük a Tuz-göly-t, a nagy sós tavat. Ebben az a jó, hogy tiszta só az egész.

-Találó a neve.

-Ugye? Általában ki van száradva, vagy csak néhány centi víz fedi. Legrosszabb esetben is max 2 m víz van a legmélyebb részén. Ennek ellenére ajánlott megkerülni, különben se a cipőnkből, se a lábunkból nem marad semmi.

-Mennyi idő alatt tudjuk megkerülni? Egyáltalán mekkora ez a tó?

-1500 km². Hosszában kb. 60 km, keresztbe meg 30. Mi nagyjából keresztbe mennénk rajta. Mármint akkor, ha nem enne meg útközben a cipőnket. De valahol a sarokban fogunk kikötni, így a kerülő nem olyan nagy. Nagyjából 30 km múlva már el is haladnánk mellette. És ott már találnánk vizet is bőségesen. Meg talán almát is. Jó ez az alma, mert azért valamennyire oltja a szomjat.

-Valamennyire..csak el fog fogyni. Utána meg...

-Jah, mert nálatok nincs Ramadán!

-Ramadán? Az mi?

-Böjt. Olyankor reggeltől estig nem eszünk, nem iszunk. Csak ha már le ment a nap. Minden évben 30 napig tart. Ez egy vallási ünnep.

-Se evés, se ivás egész nap?? Huh... elég nehéznek tűnik...

-Az is! De megedzi az embert! Holnap pedig ez pont jól fog jönni! Próbálj meg takarékoskodni! El kell jutnunk a tó másik oldalára! Holnap estére.

-Hát.. Nem lesz könnyű... De azt mondod, hogy ott már tudunk enni és inni?

-Víz biztosan lesz. Szerintem vad gyümölcsöt is találunk. És még valamit.

-Mit?

-Embereket. Hiszen itt egy tó, tele sóval!

-Nem értem.

-A só nagyon értékes. És nemcsak most, hanem majdnem a teljes történelem folyamán. Még a születésünk előtt ezer évvel is a só volt az egyik legértékesebb csereanyag.

-A só? A sima só??

-Igen. Még a 20. század előtt is a só jelentette 1-1 ország gazdaságát. Ez volt a fizetőeszköz.

-Na de a só?

-Figyelj! Az arany szép és jó. De nem igazán tudod mire használni. Ha egy földművesnek

odaadod, nem tud vele mit kezdeni. Hiába lett hirtelen gazdag. De a sóra mindenkinek szüksége van. Naponta legalább 5 g-ra. De az emberek, főleg a középkor előtti emberek imádták a sót.

-Hmmm. Tényleg.. erről jut eszembe, nekünk van egy mesénk, amiben a királylány azt mondja az apjának, hogy úgy szeretlek, mint az emberek a sót. Erre a király roppant mérges lesz, hogy a lánya őt a sóval hasonlítja össze. Mígnem egyszer olyan ételt kap, amiben nincs só, és akkor rájön, hogy ez mennyire fontos.

-Úgy bizony. A só egyet jelent a gazdagsággal.

-És mi holnap egy egész tavat fogunk látni, tele sóval.

-Igen. Ezért úgy gondolom, hogy ott lesznek emberek. Meg egy telep, ahol a sót szárítják.

-Ez jól hangzik. Végre találkozunk valakivel!

-Igen. De valószínűleg nem fognak nekünk örülni.

-Mert a só olyan, mint az arany. És féltik a kincsüket.

-Valami olyasmi. Nem elég, hogy idegenek és furcsák leszünk. Extra óvatosnak és barátságosnak kell lennünk velük.

-Itt vannak az obszidiánok, amikkel cserélhetünk. Talán kérhetünk tőlük ezt-azt.. Egy kis hús, kulacs, meg ilyenek...

-Meg jó lenne, ha valamennyi sót is magunkkal tudnánk vinni.

-Na de mégis, hogyan? Ezeket az almákat is csak úgy tudom hozni, hogy begyömöszöltem őket a pólómba...

-Nos.. A tó másik oldalán számos patak van. Ott találhatunk pl. gyékényt, amiből csinálhatnánk kosarat.

-Nagyon jó ötlet! mindjárt fel is megyek a YouTube-ra, és megtanulok kosarat fonni!

-Zoltán! Te még sosem éltél az internet előtti korban?

-Nekem az apám-anyám IT-s. Egy hacker fórumon találkoztak. Nekem már a cumim is Bluetooth-os volt...

-Aha... Nos, ez sok mindent megmagyaráz...

-Tényleg? Mit?

-Nem érdekes... Keressünk egy éjszakai szállást. Most biztos nem lesz medve. Nemsokára már sós lesz itt minden, ezért nem jön ide egyetlen állat sem.

***

-Tehát ma van a nagy nap! - jelentette ki Zoltán lelkesen. Tényleg nem volt medve a közelben. De még a távolban sem.

-Igen. Igyunk annyi vizet, amennyit tudunk! Aztán tájoljuk be magunkat a megszokott útirányba.

-Jó ötlet!

-Aztán reméljük, hogy tényleg ott lesz a tó!

-Miért ne lenne ott? Az ilyen tavak nem évmilliók alatt szoktak keletkezni?

-Nem tudom, nem vagyok geológus... csak az jutott eszembe, hogy az elmúlt években több tavat is a kiszáradás fenyeget. Biztosan hallottál az Aral-tóról, ami szinte teljesen eltűnt.

Azaz majd el fog tűnni..mire eljön a 21. század. Hasonló fenyegeti a Tuz-gölü-t is... De mi van, ha ez egy új tó? A Fekete-tenger is még csak nemrég keletkezett.. Mi van, ha ez a tó is éppen csak mostanában, vagy ez után születik majd?

-Hmm... mennyi idő kell, hogy egy tó tényleg sós tó legyen?

-Nem tudom..

-Én sem... de ezt csak egyféleképpen tudhatjuk meg! Elmegyünk, és megnézzük!

***

-Uh.... egy csomót mentünk már... és még mindig semmi - állapította meg Zoltán.

-Pihenjünk 5 percet, aztán menjünk tovább!

-Ha legalább árnyék lenne...

-Meg ha lenne egy emeletes buszunk!

-És hozzá benzin is!

-Meg aszfaltos út is!

-Én kérek egy sofőrt is hozzá akkor!

-Én meg jeges teát!

-Én meg akkor jéghideg sört!

-Ne, menjünk inkább tovább...

***

-Messze vagyunk még, törpmama?

-Béna vicc! Még egy ilyen, és keresek egy lukat, amibe beledobhatlak!

***

-Na jó, de most már tényleg látnunk kellene valamit - mondja Zoltán órákkal később.

-Figyelj! -kezd bele Kiraz a magyarázatba miközben leült. - Ez egy teljesen sík, lapos terület. Egyetlen domb sincs, amiről le lehetne nézni. És a tó is olyan, ami csak lefele mélyül. Nincs kiemelkedő pontja. 2-3 km-nél messzebből nem látszik. Akár el is mehetünk mellette úgy, hogy észre sem vesszük.

-De hát valami jele csak kellene, hogy legyen?

-Mi? Talán egy zászló a közepén? Útjelző tábla? Esetleg egy torony? Az őskorban vagyunk! De egyébként ha patakkal találkozunk, akkor biztosan túlmentünk rajta. De számításaim szerint azzal csak holnap este találkozhatunk. De ha mégis úgy alakulna, akkor a patakot követve eljuthatunk a tóhoz. Miután persze jó sokat ittunk..

-És mi van...mondjuk a madarakkal?

-Milyen madarakkal?

-Amelyek ott repülnek. Képzeld! Rózsaszínűek!

-Mi??? Hol?

-Ott!

-Tényleg! És tényleg rózsaszínűek! Pedig azt hittem, hogy csak megártott a nap neked...

-Talán mindketten megzakkantunk... sehol egy fa a közelben!

-Persze. A só miatt nem nő itt sok minden. Viszont a rózsaszín madarak flamingók. Az jó jel!

-Jó jel?

-Igen. Mert ők szeretik a sós vizet. Itt van a tó a közelben. Sőt! Azt jelenti, hogy akkor a tó létezik!

-Nagyszerű! Akkor mindjárt odaérünk!

-Nem!

-Nem??

-Nem! Forduljunk el kb. 30 fokkal keletnek.

-Na de... nem megyünk a tóhoz? Az emberekhez...? A sóhoz?
-Az ott nem úgy tó, mint ahogy megszokhattad. Az leginkább só. Ott nem fogunk találni semmit. Mihamarabb el kell jutnunk a patakokig. Ahol ivóvíz van, ott fogjuk az embereket is találni. Nekik vízre van szükségünk, ahogy nekünk is. Ezen a részen viszont nincs semmi. Menjünk tovább.
-És sokat kell menni?
-Legalább 20 km-t!
-Jól hangzik!
-Ugye?..
-És útközben továbbra sem lesz találunk majd vizet?
-Nem igazán... De van még almánk!
-Hipp-hipp-hurrá!
***
-Na jó, szerintem mára ennyi elég lesz. Teljesen sötét van már! - mondta Kiraz
-Hhhhhhhffffppp
-Ne mond, hogy ennyire elfáradtál!
-Városi gyerek vagyok... Nincs itt egy metrómegálló véletlenül?
-Amennyire én ismerem, még 6000 év múlva sem erre fog járni..
-Akkor most csak simán alszunk?
-Hát.. Mondjuk le is lehet feküdni a földre...
-Á! Megy ez nekem állva is!
***
-Tudod, azért mázlink van! - mondta reggel Kiraz.
-Mert ma sincs medve?
-Ugyan már! A só miatt egyetlen állat sem jön a közelbe.
-Kivéve a flamingókat...
-Igen, kivéve a flamingókat... ez a hely pont nekik való: alacsony, meleg víz, sok-sok sóval.
-És a flamingó nem eszik embert. Hipp-hipp-hurrá! Tényleg szerencsések vagyunk!
-Igen. De arra gondoltam, hogy mázli, hogy nyár van. Mert egyébként se takarónk, se bármilyen olyanunk, amiből takarót lehetne csinálni. Annélkül pedig nem jó ötlet éjszaka kint maradni..
-Pedig képzelj! Este megfagynánk, majd annyi só rakódna ránk, hogy sóbálvánnyá alakulunk. Majd évezredek múlva pont te találnál meg minket!
-Ahhoz előbb haza kellene jutnom, hogy magamat megtaláljam. Így ez az ötlet nem működik. Egyébként sem tetszik.. Találj ki jobban. Valami olyat, amit túl is lehet élni!
-Hm... mondjuk egy kis gyaloglás?
-Ó! Remek ötlet! Nekem eszembe se jutott!
-Mennyit kell még menni?
-Nyugi, már nem sokat! Már látszanak a hegyek. De odáig nem kell elmennünk. Ma még...
-Még?
-Persze. Nem a sóstóhoz akartunk jönni, nem emlékszel? A célunk Alaca Höyük. Ha megkerültük a Tuz-gölü-t, akkor nagyjából az út felénél leszünk.
-Ó tényleg! És gondolod, hogy a gép ott lesz?

-Ez az egyetlen reményünk... más ötletem nincsen..

-De ha meglesz a gép, akkor kitaláljuk, hogy irányíthatjuk, és hazamehetünk.

-Ja-ja. Ideje lesz már!

-Kivéve, ha tényleg egy hülye sci-fi-ben vagyunk. Mert akkor valami közbejön, és az szívás.

-Az úgy tényleg szívás. De szerencsére a valóságban élünk. Legalábbis a csapatunk 50%-a mindenképpen.

-Hé!

***

-Odanézz víz! - kiáltott fel Zoltán - Már nagyon hiányzott! Futás!

***

-És most? - kérdezte Zoltán egy kiadós ivás után.

-Szerintem most ennyi elég volt. Ez az utolsó 2 nap eléggé nehéz volt. Most pihenünk. Ott mintha almafákat látnék.

-Hurrá! Megint alma!

-Ha szerencsénk van, holnap már találunk valami jobb ételt. De előtte még ki kell találnunk, miként lépünk kapcsolatba az itteni emberekkel.

-Biztos, hogy itt vannak emberek?

-Biztos!

-És ha mégse?

-Akkor marad az alma az út második felére. Viszont addig is, esti program: Itt van elég gyékény, próbáljunk meg valami kosár félért csinálni.

*****

Folytatás

2018-10-08

Amikor Zoltán felébredt, akkor egy nagyon furcsa helyen találta magát. De most már tényleg roppant furcsa helyen volt: egy patakban.

Na jó, ez azért már tényleg rekord - gondolta magában. -Bár jobban belegondolva...egészen kellemes. Jó az idő...és legalább medvék sincsenek....

Zoltán átfordult az oldalára, gondosan ügyelve, hogy azért a feje még a vízszint felett maradjon. Majd visszaaludt.

Aztán hirtelen felült.

-A francba! A medve! Tényleg volt egy medve! Nem is egy! Mi meg.. visszamentünk az időben! Mint... mint... -gondolkodott hangosan...majd inkább áttért a halk gondolkodásra. - Áh, ilyen a valóságban nincs.. Csak a hülye sci-fikben.. Biztos a Béla megint ketchupöt csempészet a koktélokba.. az után szokott mindig a világ szétcsúszni. Most már tényleg elkapom! Vagyis nem most.. előbb kialszom magamat... húzós lehetett a tegnap.. bárcsak emlékeznék rá!

-Nocsak! Felébredtél? Tegnap azt hittem, csak viccelsz azzal, hogy a patakban akarsz aludni - érkezett egy női hang.

*****

-Oké, akkor mi a terv? - kérdezte később Zoltán, amikor sikeresen összeszedte magát, a gondolatait, meg ruháit.

-Hát ugye csináltam két kosarat az este... - kezdett bele Kiraz

-Hé! Én is csináltam! Legalábbis megpróbáltam.

-Igen, de ez nem kiállítás. Az absztrakt művészettel nem tudunk mit kezdeni...

-Jó, hát mit tegyek... Nem volt YouTube, hogy megnézzem, hogy kell...

-Bezzeg, ha Isztambulban te is bementél volna az AyaSofya mögé, ahogy a turistákat betereleik, akkor ott találhattál volna kosárfonó tanfolyamot... melleleg nézhetted volna azt is, hogy én hogy csinálom.

-Próbáltam, de megfenyegettél, hogy ásol egy gödröd, és belelöksz, majd betemetsz sóval...

-Persze, mert nem a kezemet nézted!

-És nem tudnánk esetleg... eladni... ki tudja, talán az őseimbek is szerették az absztraktot...

-Ezért hoztuk magunkkal az obszidiánokat. Nem tudjuk, mennyit érhetnek, de elég messziről érkeztek. Biztos értékesek voltak. E mellett innen viszünk majd sót magunkkal. Azt pedig a célállomásunkon, Alaca Höyükben tudjuk majd becserélni. De az itteniek valószínűleg nem örülnének, ha megtudnánk, hogy mi is sóval akarunk kereskedni. Így azt fogjuk csinálni, hogy először elmegyünk ide a tóhoz. Telemerítjük a kosarakat vízzel, meg sóval, ahogy majd találjuk, és itthagyjuk a napon. Majd utána megyünk megkeresni az embereket.

-Tehát ide visszajövünk?

-Igen. Egyébként is erre fele valahol indul egy hágó, ami irányban is jó. Nem nagyok ezek a dombok itt, de mégiscsak jobb ha nem kell állandóan fel-le mászni minden vízmosásnál...

Idenézz, írtam egy listát, hogy mit próbáljunk meg szerezni.

-Egy bevásárlási listát írtál? De nem azt mondtad, hogy nincs papírunk?

-Nincs is. Oda írtam a földre..

-Hogy fogjuk magunkkal vinni?

-Sehogy.. Azért írtam le, hogy próbáljuk megjegyezni. Meg hogy átgondoljuk, mire lehet még szükségünk..

-Hmmm.. étel; kulacs; pokróc; valami szállító eszköz, talán táska; ... igen, ez jó. Kihagytad a helikoptert.

-Ha-ha-ha, nagyon vicces!

-A humoromnak senki se tud ellenállni, megállíthatatlan!

-Azért jó lenne, ha néha ő is elfáradna..

-És figyelj! Hogy fogunk ezekkel az emberekkel beszélni?

-Nos igen.. Ez a második napirendi pont.

***

-Szóval, akkor összefoglalom - foglalta össze Zoltán a majd 1 órás elmélkedést - Nem tudjuk, hogy kik élnek itt, és milyen nyelvet beszélnek. De egész biztos vagy benne, hogy nem amerikaiak. És nem is kínaiak, ugye? Mondjuk kínaiul úgysem tudok... És az indoeurópaiak majd csak kb. 2000 év múlva érkeznek meg.

-Lehet, hogy a mostaniak is indoeurópaiak. De mivel még nincsenek írásos emlékek, nem tudjuk milyen nyelven beszéltek. Sőt! Van egy olyan elmélet is, hogy az indoeurópai nyelvcsalád innen, Anatóliából származik. Ez az őshazája.

-Itt a nagy lehetőség neked, hogy kiderítsd!

-Sajnos nem vagyok nyelvész... De az se segít sokat, ha tényleg indoeurópaiak. Az az angol, amivel mi most beszélgetünk, több ezer év múlva ki fog válni az itteni nyelvből. És még tovább fog töredezni, miközben további évezredek fognak eltelni. Az alatt az idő alatt pedig rengeteg új szóval fog bővülni. Olyan dolgok neveivel, amelyek ma még ismeretlenek. Mint mondjuk a kocsi, páncél, vagy akár a hajó. Gondolj bele, hogy mennyire hasonlít a francia és az angol egymásra... Ha csak az egyiket tanultad meg, nem igazán boldogulsz a másikkal. Pedig mindkettő indoeurópai. Ahogyan a görög, az orosz és az iráni is. Mi térben és időben is távol vagyunk.. Talán az olyan ősi szavak, mint a só és a víz használható valamennyire.. ezeket esetleg felismerik.

-Már ha találkozunk egyáltalán emberekkel... Mert ugye ez is egy lehetőség.

-Igen. Ezen a környéken nem találtunk ősi településre utaló nyomokat. De ez nem jelent semmit. A só közelében senki sem szeret sokáig maradni. Ha voltak is házak, azok nem álltak sokáig ellent az időnek. De attól még az is egy lehetőség, hogy senkit se fogunk itt találni... Ennek ellenére úgy gondolom, hogy a só túl értékes ahhoz, hogy figyelmen kívül hagyják.

-Oké. Tehát valószínűleg találunk majd egy kupac szőrös ősembert. És velük akarunk majd beszélni. Úgy, hogy közben ne egyenek meg minket.

-Nagyjából igen. Arra gondoltam, hogy megmutatjuk nekik az obszidiánokat mielőtt bármit is mondanánk. Megpróbálunk mutogatással kommunikálni. Ügyelve, hogy ne ijesszük meg

őket.

-És ha nem sikerül, akkor jöhet a futás meg a sikoltozást...

-Csak a sikoltozás. Nem hinném, hogy sikerülne lefutni őket. Bár természetben bizonyosabb kisebbek nálunk - ezért majd hajoljunk meg, amikor beszélünk velük - de biztosan kitartóan tudnak futni. Ne feledd, mi városban nőttünk fel. Legfeljebb a busz után futottunk eddig..

-Én futottam nők után is!

-De legalább valami amazon nő után, amelyik órákig bír futni?

-Nem tudom, ő meddig bírta futni... én 3 perc után leestem egy lépcsőn...a többire nem emlékszem.

-Szerencséd van. Itt nem lesz lépcső!

***

-Vajon mi lehet az a nagy fehér ott előttünk? - kérdezte Zoltán?

-Az a sós tó, a Tuz-gölü. - érkezett a válasz Kiraztól.

-És mitől fehér?

-Hát a sótól!

-Ennyi só... nem is gondoltam volna... és hol a víz?

-Nyugi, mindjárt odaérünk, és akkor látsz majd vizet is. De nehoggy igyál belőle, vagy a sóból egyél. Még mindig nem tudjuk az ivóvizet magunkkal vinni, innen pedig messze a forrás. Egyébként ez még csak a széle. Az "igazi" víz jóval beljebb van.

***

-Nahát! Ez nagyon izgalmas! -ámuldozik Zoltán. - van egy kis víz a tetején, de amúgy tiszta só az egész! Szerinted bele lehet menni?

-Ugyanmár! Ki tiltaná meg? De előtte vedd le a cipődet. Egy darabig nem fogsz másikat találni. Bár így meg nem lesz kellemes a gyaloglás rajta...de hát nincs papucsunk.

-Ú! Ez nagyon érdekes! Azért örülök, hogy nem ezen jöttünk keresztül... mindenhol víz van, még nem is sok. Útközben nem tudtunk volna hova leülni.

-Beljebb több víz van.. egyes helyeken akár 2 m is lehet. De most jó, hogy nem esett eső. Így nem kell a kosarakkal vacakolni. Elég ha csak telelapátoljuk a vizes sóval, és hagyjuk megszáradni. Nemsokára kő kemény lesz mind. Talán még a te kosaraidat is tudnánk használni.

-Idenézz! A vízen járok!

-Ha befejezted a játszadózást, jöhetnél segíteni!

***

-Oké, akkor még egyszer a terv - mondta Kiraz, miközben a közeli emberi települést nézték.

- Semmi ellenséges, gyanús mozdulatot nem csinálunk. Nem beszélünk hangosan, és kicsit lehajtjuk a fejünket is. Magasabbak vagyunk náluk, de azért jó lenne, ha nem ijesztenék meg őket.

-Még mindig alig merem elhinni, hogy végül találtunk embereket! Gondolod, hogy veszélyesek lehetnek? Csak 5 agyagkunyhó van ott...

-Mindig elfelejted, hogy nem egy egyszemélyes akciófilmben vagyunk, hanem az őskorban. Ezek az emberek ahhoz szoktak, hogy farkassal meg párduccal kell megküzdeni. Nem pedig olyan elpuhult 21. századi alakokkal, mint amilyenek mi vagyunk!

-Hé! Én nem vagyok elpuhult! Egyedül ki bírom nyitni a hűtőajtót!

-Szóval odamegyünk, határozottan, de lassan. Mutatunk néhány obszidiánt, és közben mondogassuk a csere szót angolul. Hátha... Legjobb tudásunk szerint nem voltak háborúk ebben az időszakban...de ki tudja...azért remélem, nem ijednek meg két embertől.

-Oké, induljunk. Jó 10 perc, mire odaérünk. Gondolod, hogy észrevettek minket?

-Ebben biztos vagyok.

-Akkor azt is látták, hogy tanakodunk.

-De ne félj! Biztosan nem tudták kihallgatni a nagy tervünket!

***

-Tehát így készült a só az őskorban. - nézi Zoltán a sóhalmokat menet közben

-Olyan sokat nem változott a technika, most is így csinálják: valahova összeterelik a vizet, kiszáritják, majd pedig összeszedik a megmaradt sót. Itt annyi a könnyebbség, hogy nagyon magas a sókoncentráció. Így bőven elég, ha elkerítenek egy részt a tavon, vagy mindjárt direkt a szélén nekiállnak ásni. Utána már csak el kell szállítani a sót...valahova. De még nincsenek kereskedelmi utak. Azért is van itt ilyen kevés ember..gondolom valamelyik közeli nagyobb településre viszik, aztán majd onnan jut el még távolabbi helyekre.

-Mint pl. Alaca Höyük?

-Igen.

-És nem tudnánk esetleg egy ilyen csapattal menni?

-Jó lenne, de nem tudjuk, mi volt Alaca Höyük őskori neve. Ha pedig nagyon eltérünk az útról, sose fogunk odatalálni... Úgyhogy maradunk az eredeti tervnél. És jó lenne, ha nem változtatnánk rajta, miután folyamatosan róla beszélünk. Inkább nézd meg a házakat! Ilyet úgyse látsz még egyszer.

-Nos igen! Remélem, nem kell majd ide visszagyalogolnunk...

-Figyeld meg, hogy négyszögletesek a házak. Pedig semmi okuk rá, hogy így tegyenek. De ebben a korban az emberek ezt az alakzatot jobban szerették. Persze, mert praktikusabb. Kerek falra nem lehet polcot tenni..

-Meg nincs sarok, ahova a kacatokat lehet felhalmozni.

-Úgy bizony! Pedig a kacatok felhalmozása nagyon fontos dolog! El se hinnéd mennyire! Ebből alakul ki az igény a raktárakra, majd pedig lehet jókat háborúzni a másik törzs raktárkészletének kirablásáért.

-Ha majd legközelebb anyám kiabál velem, miért nincs rend a szobámban, majd megemlítem neki.

-Szerintem a háborús részt azért hagyd ki belőle... Na de jön valaki!

***

-Na, akkor kedves Bu Uraság! Ugye, Bu volt a neve? - kérdezi Zoltán Kiraszt.

-Mit tudom én! Az én anyanyelven nem indoeurópai. Lehet, hogy Mu-t mondott, vagy Gu-t... Az is lehet, hogy ezzel azt akarta kérdezni, hogy mi a neved.

-Az én nyelvem sem indoeurópai. Talán én is mondjam neki, hogy Bu?

-Meg ne próbáld! Lehet, hogy valami szitokszó.

-Ne már! Lehet, hogy épp az anyámat szidja?

-Nem mindegy? Anyád úgyse tudja meg! Ne vész össze mindjárt az első emberrel, mert megesz vacsorára, engem meg elad rabszolgának... Próbáld meg az üzletre koncentrálni!! Már így is gyanúsak vagyunk..

-Szóval akkor Bu Uraság! Itt lenni obszidián, nálad lenni hús. Csere meg bere.
-Nem érti... Ne beszélj ennyire bonyolultan! Biztos soha nem hallotta azt a szót, hogy obszidián! Az görög eredetű...vagy latin...
-De azt hittem, hogy azok is indoeurópai nyelvek...
-Azok is! De ha ezt az embert itt Bu-nak hívják, akkor nem fog ismerni két szótagosnál hosszabb szavakat... De vele beszéljél inkább, ne velem. Találj ki valamit, mielőtt elmegy a kedve az egészsztl.
-Szóval Bu Uraság. Fekete kő. Csere. Ad nyamnyam.
-Alakul, de még mindig bonyolult neki...
-Kő te. Nyamnyam mi.
-Az nem jó! Azt hiszi még a végén, hogy mi vagyunk az étel... Inkább csinálj úgy, mint aki eszik.
-De akkor meg azt hiszi, hogy a követ akarjuk megenni...
-Tudom már! Ott jobbra van egy kenyér. Vagy valami hasonló.. Arra mutass rá!
-Oké! Bu Uraság! Fekete kő. Csere. Az ott, kenyér!
-De alkudozz is vele!! Egy darab obszidián sokkal többet ér, mint egy darab kenyér!
-Azt hittem, nem a bazárban vagyunk.
-Nem is! De attól még ez Anatólia!
-Miért nem te csinálod akkor?
-Azért mert nő vagyok! Ebben a korban az egész törzs kikelne magából, ha én vezetném a tárgyalást..
-Hát pedig látja rajtunk, hogy te vagy a főnök... Miért nem játsszuk el azt, hogy te valami gonosz istennő van?
-Te meg a szolgálóm, mi? Az tetszene neked! Hát... ha szükség lesz rá, egyszer talán kipróbáljuk. De figyelj! Hozza a kenyeret!
-Nemnem, kedves Bu! Hat kenyeret kérünk 1 kőért! Látod? 1 kő, 6 kenyér! Figyeld az ujjaimat: 1, 2, 3, 4, 5, 6 kenyér
-Látod? Megy ez neked! De miért 6 kenyeret kértél?
-Nem tudom.. a 6 az mágikus szám, nem?
-Az a 7!
-Jó, hát lealkudtam...
-Nem úgy kell azt, Zoltán! A másik irányba! Na mindegy, kérjél húst is! Már unom az almát!
-Oké Bu. Még egy kő, és husi-husi-husi? Az ott hús, ugye? Nehogy valami mást hozzunk el!
-Hát...öööö... igen, az akár hús is lehet.. Aztán kérjél még valamit, amiben mindezt el tudjuk vinni.
-Azt hogy csináljam?
-Nem tudom... mutass úgy, mintha egy zsák lenne a hátadon!
-Ez így jó lesz?
-Az egy zsák szerinted? Egyáltalán, hol tanultad ezt a mozdulatot?
-Hát...arról az időszakomról nem szívesen beszélek...Na de itt visszajött Bu. Igen, hat húst kérünk. Látod? 1, 2, 3, 4, 5, 6. Azaz. Meg figyelj Bu! Itt van még egy kő, és kérünk ilyen... zsákot.. Így néz ki..
-Ne úgy mutasd! Inkább így.

-De úgy meg arcra fogok esni!
-Egy zsák nem ér meg neked esést?
-Hát nem igazán.. Figyelj Bu! Ilyet akarunk! Nem, nem olyat... ilyet! Te, ez most idehozza a kecskáját!
-Hé! Egy kecske! Nem is rossz! Fogadd el! Adjál érte mondjuk... 3 követ.
-Azt mondja, hogy 5 kő.
-Látom én is! Hát adjál neki 5 követ. De attól még kell a zsák. Meg pokróc is, vagy valami.. És persze a legfontosabb, a kulacs!
-Figyelj Bu! Itt van még 1 kő. Kérünk érte egy ilyet...nemnem...ilyet....akkor így mutatom...nemjó...
-Hozd el azt is! Jó lesz!
-Miért, mi ez?
-Nem ismered fel? Csontkés!
-Aha! Jó, akkor Bu azt is kérjük. De adjál nekünk ilyet is: glugluglug. Nemnemnem... ilyet. Amivel ezt csinálod.. Nemnem...bár... kell nekünk ilyen?
-Nem.
-Mi ez?
-Nem tudom.. de nehéznek néz ki. Nem akarom cipelni.
-Én se. Jó.. Akkor Bu. Ilyet adjál. Figyelj. Így, meg így, utána így. Aztán így.
-Te jó ég! Mi ez?? Tangó??
-Nem, a takarót próbálom elmutogatni...
-Csinálj így, aztán mond azt, hogy zzz--zzz. Meg ásítsál, horkoljál.
-Jó ötlet! Szóval Bu. Egy ilyet is szeretnénk, ahol így, így, meg aaaahhh...zzzzz... Várjunk csak, Kiraz. Azt mondd, hogy én horkolok?
-Mit gondolsz, miért nem találkoztunk eddig párduccal? Elkergetted mindet!
-Én meg azt hittem azért, mert egy hülye sci-fi filmben vagyunk.. ott meg ugye nem hal meg a főhős...
-De ez a valóság, kedves Zoltán. Na, kérjed még a kulacsot, aztán menjünk, mert lassan esteledik.
-Jó, akkor Bu, kérnénk meg egy ilyet is....köszí. Hány kő is lesz akkor összesen? aha.. kártyával tudunk fizetni?
-Zoltán, te állat!
-Jóvan, na..azt hittem shoppingolunk...
-Persze. De az őskorban vagyunk.. még mindig elfelejtetted... Megvan minden?
-Azt hiszem, igen.
-Oké, akkor hozd a kecskét. Próbáljunk meg mindent rápakolni.
***
-Azt hiszem, ez jól ment - mondta Kiraz később, amikor visszaértek a sóval teli kosarakhoz. - Mennyi kövünk maradt?
-8 darab.
-Jó. Azt hiszem, azzal elleszünk egy darabig. Meg most már van sónk is!
-Lassan beletanulunk ebbe az őskorba...
-Azért jó lenne hazamenni...

-Ja. Akkor...Irány Alaca Höyük?

-Igen... Remélem, ott lesz a gép.

-Én is.. Milyen messze lehet az?

-Olyan 200 km.

-Pfff.... Az nagyon sok.

-Ja. Úgyhogy aludjunk. Majd holnap indulunk.

Folytatás

2018-10-15

Amikor Zoltán felébredt, akkor úgy döntött, hogy inkább nem nyitja ki a szemét. Annál is inkább, mert...mintha...igen, egészen biztosan...valaki puszilgatja!

Na de vajon ki? A Réka? Vagy a Szilvi? Esetleg a Kata?... Na nem! Ki ez a szőrös állat?? Ugye nem a Miklós! De akárhogy is, több napja tarthat már ez a buli, mert partner felől áradó illatok messze nem a legjobbak.

Zoltán inkább úgy döntött, hogy mégis kinyitja a szemét. Mégpedig nagyon gyorsan. Majd ugyan ilyen gyorsan odébb is gurult.

Szerencsére (vagy balszerencsére...nézőpont kérdése) Zoltán egy domboldalon aludt, így jó lendülettel indult el lefelé. Legalább 30 m megtett, mire egy fa végre megállította. Majd onnan kiáltott vissza.

-Mit keress itt ez a kecske!

-Gyere Ekmek! Mindig ilyen reggel, míg bemelegednek a processzorai...Később sem lesz sokkal jobb, de legalább lehet vele kommunikálni. - mondta Kiraz, és elvezette a kecskét.

***

-Tehát a kecske neve Ekmek lett.. És mit jelent? - kérdezte Zoltán később, amikor már agyilag is sikerült felébrednie.

-Az azt jelenti, hogy kenyér...hirtelen ez jutott az eszembe. Jah, és kifogytunk a kenyérből... de erre bizonyára magadtól is rájöttél volna..

-Pont kenyér?

-Mit gondoltál? Azért, mert régésznek készülök, akkor már ilyen neveket adok majd az állatoknak? Mint mondjuk lapát, ecset, esetleg dinoszaurusz-csontváz?

-Hát tudod...van az a vicc, ahol az informatikusnak ugyan az a jelszava, mint ahogy a kutyáját hívja: Zhk16Ba_82x

-És ti informatikusok mind ilyenek vagytok?

-Hát... ha lenne egy macskám, akkor bizonyára Pentiumnak hívnám...

-Hmmm... érdekes. No, lassan induljunk. Ha szerencsénk van, akkor holnap, vagy holnapután megérkezhetünk Alaca Höyükbe.

-Hú! Az már nagyon jó lenne!

-Bizony!

***

-Ne arra menj Ekmek! Oda be fogsz szorulni! - szólt rá a kecskére Kiraz.

-Te hogy csinálod, hogy ilyen könnyen irányítod? Én már mindent próbáltam, de sehogy sem hallgat rám... Ha legalább lennének rajta gombok!

-És ha a telefonoddal Bluetooth-on keresztül rákapcsolódsz? Úgy sem megy? Ezt is próbáltad már?

-Tudod jól, hogy a telefonom le van merülve.. De ha sikerülne feltölteni, akkor kipróbálom... de várjunk csak! Hé! Te engemet most szívatsz!

***

-Uh! Csak felértünk végre erre a dombra is! Remélem, ez az utolsó! Már nagyon elegendem van

a dombokból. Meg úgy a gyaloglásból is... - zsörtölődött Zoltán.

-Ne félj! Ha minden jól megy, ez már tényleg az utolsó dombunk. Szerintem mára ennyi elég volt. Holnaptól minden érdekesebb lesz. Erre a helyre már emlékszem.

-Jártál már itt?

-Még nem... de majd fogok! Olyan 7.000 év múlva.

-Aha! Tehát ismered a helyet?

-Jártunk itt egyszer. Tanulmányi túrán. Ott lent, messze...jobbra, ahol a dombok egy medencét alakítottak ki. Ott a völgy végében van Hattusas, a hettiták fővárosa. Vagyis pontosabban még nincs ott. Igazi birodalmi város majd csak 1000 év múlva lesz. De már a mostani időkből is találtunk leleteket. Úgy gondoljuk, hogy kisméretű szétszórt falvak voltak itt...vagyis vannak.. Persze most még nem látszik... talán majd este a tüzek fénye átszűrődik a fák között... Milyen érdekes, hogy a mi időnkben itt mező van. Most meg mindenhol erdő.

-Kik voltak ezek a hettiták? Illetve kik lesznek?

-Ők voltak az elsők...ők lesznek az elsők, akik tényleg birodalmat építenek Anatóliában. Ő nekik már lesz írásuk, ékírásuk. És ők már biztosan indoeurópai nyelven beszélnek. De amiről a leginkább ismertek, az a harci szekerek, és a vasszeregek. Ezekkel eljutottak egészen Egyiptomig.

-Egyiptomig... Egyiptomig, ahol pedig biztosan főztek sört is.. De az jó messze van innen!

-Ezaz! Képzeld el, micsoda birodalmat tudtak kiépíteni! Akkora távolság még a mi időnkben is nagyon számított. Most pedig... látod, mióta gyalogolunk, pedig alig jöttünk valamit. Ők mégis megcsinálták. Emlékszel, hogy azt mondtam, Çatal Hüyük-ben még nem voltak királyok. Mindenki egyenlő volt..már amennyire ez az ásatásokból megállapítható.

-Igen, emlékszem.

-Nos..ez már nincs így. Hattusas, meg Alaca Höyük esetében is megtaláljuk a társadalmi hierarchia nyomait. Csak éppen Hattusas néhány falu, vagy csak néhány ház. Alaca Höyük viszont már áll.

-Azért is megyünk oda, azért is reméljük, hogy ott a gép, mert Alaca Höyük már város, míg Hattusas csak pár ház.

-Igen.

-Mégis érdekes, hogy itt egy birodalom fővárosa lesz... Mi meg itt vagyunk mellette a dombtetőn, és az egészből nem látszik semmi.. Vajon az emberek mit gondolnának, ha tudnák, hogy a világ egyik első birodalma lesz majd az otthonuk helyén? Azt hiszem, a harci szekereikről pedig már hallottam..

-Igen, elég híresek voltak. Pedig nem ők találták fel. Ők csak tökéletesítették.

-Nocsak. Pedig arra gondoltam, azért voltak olyan híres harcosok.

-Azért, a szekerek miatt. Is. De attól még nem ők találták fel. Akkoriban más ismert volt...ismert lesz...jaj, ebbe még mindig belezavarodok..Szóval a szekerek.. nagyjából mostanában találják fel. De ekkor még úgy építették őket, hogy a lovak voltak előre befogva, míg a kerék a szekér leghátulján volt. Ezt főleg az egyiptomiak kedvelték, mert ettől mozgékony lett. A hettiták viszont a súlypont alá tették a kereket, így a lovaknak csak húzniuk kellett, nem pedig tartani. És bár így nehezebben mozgott, mint az egyiptomiaké, de viszont már 2 ember helyett 3-t tudtak a lovak vinni. A hajtó mellett immár két nyilas vagy parittyás lehetett. Vagy pedig az egyik vihetett pajzsot. Ez pedig óriási előnyt jelentett.

-No és a vas? Azt mondtad, abban is tudtak valamit.

-Az nagyon érdekes. Akkoriban a vas nem volt jobb bronznál. Annál lágyabb, de a réznél keményebb volt. Ráadásul nagyon könnyen tönkrement. Csakhogy előtte az asszírok egy elég komoly kereskedő hálózatot építettek ki, ami bőséges rézzel látta el Anatóliát. De aztán ez a hálózat megszűnt. A hettitáknak nem volt rezük, és nem volt aranyuk vagy más értékük sem, amivel rezet vehettek volna. Még az ezüstbányák is kimerültek. Így kénytelenek voltak a vasat használni. Abból csinálták a fegyvereiket.

-Tehát ez a jövő. Viszont ha jól értem, akkor mostanában jobban áll a helyzet?

-Igen. A kereskedelem most kezd kialakulni. Az asszírok elkezdik kialakítani a kereskedelmi hálózatukat, ami leginkább a kereskedő utak ellenőrzését jelenti. Ez még nem mosta, csak pár száz év múlva kezdődik. Tehát még itt is az elején vagyunk. Hasonlóan, mint Çatal Hüyük-ben, itt is kő alapjuk volt a házaknak, amelyre agyag téglás falat építettek. Ez kezdetben, tehát ahol most vagyunk, még csak napon szárították. Később már kiégették. De szemben Çatal Hüyük-el, Alaca Höyük nem volt a kerámia nagymestere. Ők sokkal jobbak voltak bronzban. Sok szépen megmunkált bronz tárgyat találtunk itt. Majd ha visszajutottunk, menj el Ankarába, az Anatóliai Civilizációk Múzeumába, ott megnézheted, hogy micsoda dolgokat készítettek! A híres napszimbólumot is itt találták!

-Miért nem nézzük meg őket most, amikor készülnek?

-Azért mert mi csak 1, max 2 napon akarunk itt eltölteni. Ennyire pontosan viszont nem tudjuk, mikor készültek ezek.. Lehet, hogy pár száz év múlva. De talán majd a jövő héten. Az is lehet, hogy már látunk egyet kitéve a falra. De lehet, hogy most még csak sokkal kezdetlegesebb tárgyakkal fogunk találkozni.. Sőt! Inkább ez a valószínű. Az az igazi bronzkor majd kicsit később fog csak kezdődni. Most még a réz korban vagyunk...úgy számolom. Most vagyunk az általunk ismert civilizáció kialakulásánál. Mondhatjuk úgy is, hogy a civilizáció hajnalán.

-A civilizáció hajnalán...hmm?

-Figyelj. Çatal Hüyük-ben lényegében egymás mellett lakó emberek voltak. Ismerték a földművelést, de csak ennyi. Most viszont, nemsokára beérünk Alaca Höyük-be, a következő évszázadok legfontosabb városába. Még mielőtt az asszírok megjelennek, és a kereskedő hálózatukkal felforgatnak mindent. Jól megfigyelhető, hogyan változik meg minden. Most még mindig csak egymás mellett élő emberekkel találkozhatunk. Még nincs városfal, még nem kell a kereskedő karavánokat megvédeni, így még nincs testőrség, de nincs is úti vám. De viszont a kereskedelem lassan-lassan elkezdődött. Alaca Höyük-ben a fémmegmunkálás éppen olyan fontos lett, mint a mezőgazdaság. Olyan emberek vannak, sokan, akiknek nem az élelem előállításával kell foglalkozniuk. És ez nagyon nagy változás! Gondolj csak bele! Az állatoknak minden idejük arra megy el, hogy elegendő táplálékot találjanak maguknak. Majd pedig azt megegyék. Az ember is a tűz feltalálása előtt órákat töltött azzal, hogy csak ült és a nyers húst ette. A sütés ezt a folyamatot felgyorsította. Sokkal-sokkal gyorsabb lett. Így pedig lehetősége lett, hogy több húst egyen meg, ezzel pedig az agytérfogot kezdett rohamosan nőni. De még mindig a legtöbb idő az élelmiszer előállításával töltötte. Ezt most viszont már csoportban teszik, elosztják egymás között. És ez meg van szervezve. Így embereknek marad idejük a fémmel foglalkozni, vagy pedig több száz kilométert vándorolni, hogy kereskedjenek.

-Aha. És akkor azért tudnak királyok is lenni, mert nekik sem kell egész nap a kertben kapálniuk.

-Pontosan. És ha ez valakinek nem tetszett, akkor pedig ott voltak a katonák.

-A kik szintén nem a kapálgatással töltötték a napjukat...

-Úgy van!

-És ha a katonák unatkoztak, mert nekik már erre is volt idejük, akkor elmentek háborúzni, fosztogatni...

-Bizony! Látom, ráérezted a történelem lényegére...

-Hát... ez is csak olyan, mint az számítógépek... logikai események láncolata... ami ha nem működik, akkor jól bele kell rúgni!

***

-Gyere Zoltán! Most nézz el nyugat felé! - mondta Kiraz bőven sötétedés után.

-Húúúú! Azta de sok fényfolt van!

-Mindegyik egy-egy ház...egy-egy család. Itt születik egy város..

-Mintha csillagok lennének...

-Igen. Holnap elmegyünk mellettük. Lehet, hogy találkozunk néhány földművessel.. de nekünk nem itt van a célunk. Úgyhogy inkább kerüljük a feltűnést. Hanem ott messze...látod azt a halvány fényfoltot?

-Igen.

-Ott a célunk. Alaca Höyük.

-De jó lesz végre megérkezni!

-Igen, jó lesz már. Ha még át is tudnék öltözni..! Na annak örülnék csak igazán!

-Erről jut eszembe..

-Igen? - kérdezte Kiraz gyanakodva.. jó okkal.

-Ugye itt is természetnek árpár?

-Persze! Ez az alap!

-Akkor lesz náluk sör is, ugye?

-Mondtam, hogy sör egy későbbi találmány...

-Jaj már! Mennyire kell az embernek szomjasnak lennie ahhoz, hogy feltalálja végre a sört? Egyébként is csak azt mondtad, hogy ebből az időből nincs lelet. Talán mert megitták mindet.

-Szerintem Zoli most menj el aludni. És keress egy medvéd is hálótársnak, hogy ne fázzál!

***

-Hú de furán nézett az a földműves! - mondta Zoltán, miután átjutottak a házakból és kisebb földekből álló területen.

-Nem csoda. Láttad a ruháját. És most nézd meg azt, amiben mi vagyunk.

-De hát ebben semmi különös nincs..!

-Nekik ez akkor is különös. Ők még csak állatbőrből tudtak ruhákat készíteni. És nem festették. De ha mégis, akkor is csak földszíneket tudtak használni: fekete, barna, sötét-narancssárga, vörös.. Olyat, mint az én sárga ruhám, el sem tudnak képzelni. Ahogy a te sötétkék pólódat sem..amelyeken még feliratok is vannak. Még jó, hogy nem tudnak olvasni!

-Láttak volna 3 éve az iskolai bulin! Befestettem a hajamat kéken világító festékkel! Állati jól mutatott a sötétben!

-A szerencsétlen őslakosok meg olyan sokkot kaptak volna, amivel az őskor még 3000 évig elhúzódott volna..A régészek meg értetlenül állnának, hogy a bánat is történhetett..

***

-Nos, itt vagyunk a város előtt - állapított meg Zoltán, aki híresen nagy mestere a nyilvánvalók kinyilvánításában. - és most?

-Nem igazán tudom.. Eddig nagyjából elkerültük az embereket...kivéve, amikor kereskedtünk velük.

-Tényleg! Még megvan a só! És néhány obszidiánunk is van. No meg itt van Ekmek is.

-Oké. De mire cseréljük el őket? Nekünk nem kell semmi. Csak haza akarunk jutni.

-Mondjuk azt nekik, hogy mutassák meg nekünk a gépet. És persze engedjék meg, hogy kicsit játszunk vele. Két olyan okos ember, mint én...és én...no meg itt vagy te is, csak rájövünk, hogy kell használni.

-És úgy gondolod, hogy oda fognak engedni minket? Ez a legnagyobb tiszteletben álló szentélyük lehet. Már, ha látták működni..és persze ha egyáltalán itt van..

-Figyelj. Sokat nem tudok a történelemről. De úgy emlékszem, az embereket mindig le lehetett fizetni...

-Nem mindig... néha nem!

-Akkor csak szinte mindig... így jó? Egy próbát megér. Odaadjuk nekik az összes sót és a kecskét. Az obszidián maradjon, hátha mégse sikerül. Meg a takaró és a kulacs is.

-Hát...

-Van jobb ötleted?

-Nincs... egy próbát megér.

***

-És figyelj! Hogy gondoltad a gépet megkérdezni? - állítja meg Kiraz Zoltánt a város közelében.

-A villámokra gondoltam. Az kíséri mindig a gép működését.

-És hogy mondd el egy hatezer évvel ezelőtti embernek a villámlást? Akinek még a nyelvét sem ismerjük?

-A sós tónál is milyen jól ment.

-Azért, mert ott kereskedtünk. Ha nem is így, de azért megszokták, hogy ismeretlen emberekkel de ismert tárgyakkal kereskedjenek. De villámmal senki sem szokott kereskedni..

-Hát akkor eljátszom így...

-Ez így nagyon nem lesz jó. Inkább tűnsz olyannak, mint aki fordítva fogta meg a fűrőgépet. De ők persze a fűrőgépet sem ismerik..inkább fogják azt hinni, hogy meghibbantál.. Mást kell kitalálni..

-Hmm... Nem volt nekik valami villám istenük?

-Ebből az időből nincsenek írásos emlékeink. Csak olyanok, mint a barlang rajzok. A házakat, szentélyeket díszítették. Néha nagyon aprólékosan. De ezeken inkább csak állatok, emberek és vadászatok meg hasonlóak vannak. Leghamarabb a hettitáktól ismerjük Tarhunasz-t. Vagy Taru-t. Ő volt az időjárás istene, de szokták viharistennek is nevezni.

-Tehát Taru... jó lesz.. na gyerünk!

-De Zoltán! Az majd több, mint 1000 év múlva lesz! Teljesen más nép, teljesen más nyelv,

teljesen más kultúra. Gondolj bele, mennyi minden történt 1000 év alatt Isztambulban! Vagy Európában..vagy Amerikában! Ráadásul ez sumer nyelven van, ami Mezopotámiában majd csak...

-Mindegy. Induljunk. Már nagyon elegendem van az egészből...haza akarok menni.

***

-Taru! Taru! Tarhunasz! Ksz! Ksz! Bumm! - mondta Zoltán, és megpróbálta a villámokat utánozni. Szemben egy nagy darab szőrös, és egy másik szintén nagy darab, de kevésbé szőrös, csak szakállas ember állt. Kiraz pedig a sót tartotta úgy, mint aki mindjárt oda is adja. És közben vidáman mosolygott.

-Taru? - kísérletezett Kiraz is.

-Kssz-kssz-ksszszszszszszszsz! Bumm! Taru! Taru! Tarhunasz! - próbálkozott Zoltán tovább.. de a két szemben álló fél csak nagy szemekkel figyelte őket. Még a sót sem vették el.

-Figyelj Zoltán! Ez így nem... - kezdett bele Kiraz

-Zo? Zo?!! - kérdezte a nagy szőrös

-Zo! Zo! Zooo! - kiáltott fel a nagy szakállas.

-Zo!! - így a nagy szőrös

-Most mi van?? - néz értetlenül Zoltán

-Meghallották, hogy Zoltánnak hívlak. - magyarázza Kiraz.

-De...

-ZOLTÁN! - ordít egy nagyot Kiraz, és rámutat az útitársára. - Zoltán!

-Zo! Zo! Zo! -kiált mindenki egyszerre..

-De... - próbálkozik az ünnepelt

-Csönd! És vedd fel azt a rózsaszín harisnyát, amiről még korábban beszéltél - mondja Kiraz, majd megint ordít egyet - Zoltán!

-De mi történik? - mondja Zoltán, miután fejére került a harisnya is.

-Emlékszel még? Zoltán.. azt jelenti, hogy szultán. Bizonyára van egy ősi anatóliai megfelelője a névnek. Most téged istennek néznek, vagy hasonlónak.

-Tök jó! Bár láttam egy ilyen filmet.. az a vége, hogy az illetőt bedobják egy vulkánba.

-Nyugodj meg! Több száz km-es körzetben nincs vulkán. Na húzd fel azt a harisnyát! A te ötleted volt, most használd is! - mondta Kiraz, majd odatett még egyet - Zoltán!

-Na jó...tessék..így jó?..héééé hát most meg hova fut mindenki??

Folytatás

2018-10-22

Amikor Zoltán felébredt, egy teljesen ismeretlen helyen találta magát.

-Ne már! Megint??- gondolta Zoltán magában-Hát ennek már sose lesz vége??

Majd úgy döntött, hogy megkockáztat még néhány tizedmillimétert, még jobban kinyitotta a szemét. Egy teljesen ismeretlen, és igencsak furcsa ágyon találta magát.

-No! Hát ez meg?-gondolta tovább a gondolkodnivalót. És ha már ennyit gondolkodott, gondolt még egyet, és még pár tizedmilliméterrel jobban kinyitotta a szemét. Röviddel utána máris óriásira nyitotta. A csodálkozástól. Ugyanis egy teljesen ismeretlen ruha volt rajta.

-Na, ilyen még tényleg nem történt! Milyen buli zajlott itt, míg eszméletlen voltam??

De aztán végül Zoltánon mégiscsak győzött a praktikusság.

-Végül is nem mindegy? Medve nincs, akkor akár aludhatok is!

***

-Jó estét hétalvó! - köszöntötte Kiraz a lemenő nap fényében. - Végül mégiscsak felébredtél?

-Látod, ezen még én is meglepődtem! De mi történt tulajdonképpen? Rettentően fáj a fejem... de ezt már megszoktam..viszont alig emlékszem valamire.. Valami rémlik, hogy elindultunk a sós-tótól, aztán csak mentünk, és mentünk hegyeken-dombokon keresztül. Majd meséltél egy csomó mindent a városokról, királyokról...aztán beértünk valahova, ahol mindenki ordítva fel-alá rohangált... Most akkor engem fejbe ütöttek?

-Nem éppen. Egy darabig bírtad a felhajtást, majd inkább leültél. Szerencsédre néhány agyagedény társaságába. Miután az egyikbe csak úgy kíváncsiságból belenézted, kiderült, hogy bor. Egészen jó bor, hogy azt mondjam... És mivel mindenki éppen mindenki kiabálva menekülni próbált, gondoltál egyet, és belekóstoltál. Majdnem sikerült az egészet meginnod. Ezek után neked is kedved támadt ordítva rohangálni. Mintha azt mondtad volna, hogy "Buli van!"...vagy hasonló. De a lényeg, hogy aztán jött egy ajtó, ami alacsonyabb volt nálad... Hát jó nagy lendülettel mentél neki... Nézz oda fel! Látod, hogy behorpadt az ajtófélfá? Már-már azt hittem, sikerül áttörned rajta. De végül kifeküdtél... Szerencsére a helyiek nem haragszanak, amiért összetörted az ajtójukat.

-Tehát te is megkóstoltad a bort?

-Naná! Egy ilyen történelmi lehetőséget kihagytam volna? Volt ott még több edény is... De persze én tudom, mikor kell abbahagyni...

-Nekem a barátaim szoktak szólni...Kivéve, ha ők esnek be először az asztal alá...olyankor a kalauz szokott felébreszteni az ukrán határon... Na de akkor mi volt ez a kiabálás?

-Nos... az egész úgy kezdődött, hogy bejöttünk a városba.. arra talán még emlékszel, hogy Alaca Höyük-ben vagyunk.. Valamikor i.e. 4000 környékén.. Szóval bejöttünk abba a reménybe, hogy itt az időkép, amivel haza tudunk menni. Hiszen az ismereteink szerint ebben a korban ez volt a legnagyobb város. És sokáig fennállt. Több, mint 3000 évig!

-Ez több, mint bármely ország Európában...

-Na igen.. Tehát bejöttünk, és sóval meg obszidiánnal megpróbáltuk meglágyítani a helyiek szívét, hogy cserébe mutassák meg a gépet. Csakhogy amikor a gépet próbáltad a villámok

alapján elmagyarázni, akkor szoltam neked, hogy nem így kellene.

-És ettől bolydult fel itt mindenki?

-Leginkább attól, hogy kimondtam a nevedet...

-Ugyan már... mi különös van a nevedben? Ez is van olyan, mint a Józsi vagy a Pisti...

-A te neved anatóliai eredetű. A mi időnkben, meg előtte úgy 500-700 évvel a Zoltán azt jelentette, hogy szultán.

-De mi most i.e. 4000-ben vagyunk.. ez azért kicsit előrébb van...

-Igen. De úgy tűnik, nem véletlenül hívták a szultánokat szultánnak... Ők itt egy Zo nevű istenben hisznek. Amikor kimondtam a nevedet, azt hitték, hogy ő érkezett.

-Ó!

-Minden esetre elég furcsán öltöztünk..még furcsábban beszélünk. Ráadásul te Tarhuntaszt, a vihar istenét emlegetted. Ez azért elég jó alapot adott nekik. Hát... én meg segítettem nekik..

-Mégis hogyan?

-Amikor elkezdtek azt kiabálni, hogy Zo! akkor én is biztattam őket. Én is velük együtt kiáltottam. Majd azt kértem tőled, hogy húzd fel a rózsaszín harisnyát a fejedre... tudod, amiről még az elején javasoltad, hogy Çatalhöyük-ben szörnynek öltözzöl... Szóval azt felvetted. Így pedig már tényleg elhitték, hogy Zo isten jelent meg közöttük...

-Tehát Zo, a rózsaszín isten... szívecskékkel... És mond, az nem zavarja őket, hogy utána lefejeltem az ajtót, és eszméletlen voltam majdnem egy teljes napon keresztül? Ez nem hangzik túl istenesnek...

-Tudod, a régi mitológiában az istenek nem olyan voltak, mint a későbbi korokban. Általában alig különböztek a mindennapi emberekről: ugyan úgy ittak-ettek, néha hisztiztek, egymás ellen áskálódtak, szerelmesek és bánatosak voltak. Csak általában halhatatlanok voltak. Kivéve, amikor néha még ők is meghaltak... Az ő értelmezésükbe simán belefér az, hogy egy isten részegen fejfel nekimegy az ajtónak, és úgy marad... a harisnyán lévő szívecskéken jobban kiakadtak szerintem..

-Aha... Tehát istenek lettünk.

-Te mindenképpen.. Azt még nem tudom, rólam mit gondolnak.. Talán azt, hogy a segítőd vagyok.

-Nem hangzik rosszul... És találtál már valamit?

-Na persze...te alszol, én meg dolgozom mi?

-Az előbb azt mondtad, hogy isten lettem...

-Csak azt, hogy úgy kezelnek... de ne feledd, hogy ez még változhat.. Lehet, hogy kedvük támad megkóstolni téged...

-Jóvan..jóvan... eztán dolgozni fogok....Jó lenne hazamenni.. De tényleg, találtál valamit?

-Nem, még semmit..

-Akkor lehet, hogy nincs is itt a gép?

-Lehet...vagy csak akié a gép, tanult a hibájából, és most jobban elrejtette...

-Akkor egyenlőre itt ragadtunk?

-Egyenlőre úgy tűnik... mond, tudsz te lovagolni?

-Nem... de csukott szemmel fel tudok telepíteni egy Windowsot..

-Azzal nem sokra megyünk...

***

-Igen-igen.. Hozzatok még szőlőt! Sok-sok szőlőt! - adta ki az utasítást Zoltán a körülötte tevékenykedő embereknek.

-Mit csinálsz? - kérdezte Kiraz.

-Gyakorlom az isteni hatalmammat... A helyiek segítségével próbálok valami elem félét készíteni. Hátha sikerül feltöltenem a telefonomat. Akarok egy selfie-t készíteni a kecskénkkal.

-Jó ötlet.. Csinálhatnánk pár fotót a városról és az emberekről is. Ha már itt járunk.. És hogy haladsz vele?

-Háááát. Ugye krumplink nincs. De gondoltam a szőlő is jó lesz. Az jó savas. Remélem beválik.. Kell még anódnak a cink, és katódnak réz..

-Réz az van bőven.. De úgy tudom, a cinket csak pár száz évvel a születésünk előtt fedezik fel..

-Igen..én is úgy gondoltam.. Jó helyette még a magnézium, sőt, az lenne a legjobb. Vagy alumínium, vas, kadmium, nikkel..

-Ezek is mind-mind modern kori elemek.. Még a vas van a legközelebb. De neki is kell még vagy 1000 év, mire elkezdik megmunkálni. Most még csak ércekben van.

-Nem tudom.. de van egy olyan érzésem, hogy az nem lesz jó... de ha más nincs, még mindig kipróbálhatjuk.. Tudod, az a baj, hogy semmilyen műszerem nincs. Nem látom, mi történik a drótban..így csak tippelni tudok.. Meg remélni, hogy nem töltöm túl a telefon akkumulátorát, és nem fog felrobbanni..

-De legalább a réz megvan!

-Jah, igen... a réz.. Igazándiból még nem kaptam.. Állandóan aranyat adnak, ami bár sokkal jobb a réznél, de már így is túl sok van belőle.. Nem tudnád megmondani nekik, hogy inkább mást adjanak?.. mondjuk ólmot.. Azt csak ismerik... úgy emlékszem, a királyok mindig azt öntögették egymás fülébe-szemébe meg még ki tudja hova.

-Az ólom is jó?

-A lehető legrosszabb... de ha nincs más?

-Nos... ez kicsit vicces... Tudod, hogy az ólom mérgező. De ezt az ókorban még nem tudták. Csak azt, hogy könnyen lehet megolvasztani, és utána jó vízzárónak. Így az agyagedényeket vonták be vele. Később a rómaiak is azt használták a vízvezetékben.

-Ó! Aztán mindenki elpatkolt? De legalább nem folyt mellé a víz!

-Akkoriban ritkán élték meg azt a kort, hogy az ólom számítson. De a lényeg, hogy szerintem azt is találunk itt. Ha gondolod körbenézhetünk. De előtte jó lenne, ha az isteni hatalmat más hol is gyakorolnád egy kicsit. Benézhetnél minden házba, hátha rábukkansz a gépre.

-És hogy csináljam? Zo, a villámisten bekukkant mindenkihez egy kis teázásra, sütemény evésre meg délutáni csevegésre?

-Valahogy úgy. Leszámítva a teát, mert az majd csak...

..tudom, évezredek múlva a kínaiak hozzák be, satöbbi, satöbbi

-Igen..valahogy úgy. De minek innátok teát, ha egyszer bőségesen van bor? Ráadásul te lehetnél az első, aki kipróbálja a bronzkori süteményeket.

-Hmm. Ez így nem rossz.. Benne vagyok!

-Hozzál sütit nekem is!

***

-Nos..találtál valamit? - kérdezte Kiraz órákkal később.

-Még nem... de a még nem jártam végig minden házat.

-Nem is olyan régen már nagyon haza akartál menni. Most meg.. csak így... kint fekszel a napon.. Mi változott?

-Találtam sört.

-Ne már! Mutasd!

***

-Tehát - kezdett bele Zoltán az összegzésbe még több órával később - A fele házat végigjártam Alaca Höyük-ben. És meg kell hagyni, hogy a süti tényleg finom, a bor isteni, de mégiscsak a sör a legjobb.

-Oké. De ezen kívül mire jutottunk?

-Hát... Van egy csomó aranyunk, nulla rezünk, rengeteg szőlőnk, és az ég világon semmi, amiből anódot lehetne csinálni.

-No és a gép?

-Arról meg pláne nem találtam semmit. De még ott a remény, hogy a maradék ház egyikében megtaláljuk. Meg az az igazság, hogy olyan nagyon nem sikerült a helyiekkel beszélnem...

-Tényleg, hogy ment?

-Hát... bekopogtam minden házba. De azt hiszem, ez nem szokás, mert elég furán néztek, amikor kinyitották az ajtót. De még furcsábban, amikor engem is megláttak. De azt hiszem, valamennyire megszokták, hogy itt vagyok velük. Csak meglepődtek, hogy az ő házukat akarom meglátogatni. Meg nem értették, mit akarok. De azért bementünk, és leültem. Ők persze ott ugráltak körbe, rövid szótagokat mondogatva, és próbálták kitalálni, minek is vagyok ott. Majd adtak inni, enni, egy idő múlva túl sokat is. Sőt! Már az elején is túl sok volt. Néha felajánlottak mást is: ágyat, nőt, férfit, vagy csak egy kancsót. De mindet visszautasítottam. Közben azért megpróbáltam beszélgetni is velük. Először a gépről, majd az időjárásról. De amikor egyikkel sem jutottam semmire, akkor bedobtam ilyen témákat is, mint a kvantumfizikai, DNS és örökítő anyagok, de még az USA alkotmányát is felvettem elemzésre, de egyik sem jött be nekik...

-Nem mondd, hogy a kvantumfizika nem hozta izgalomba őket??

-Pedig képzeld! Csak néztek nagy boci szemekkel..

-Olyan jó, hogy az embert istennek nézik..akkor már nem nézhetik hülyének.. Zoltán! Te időnként elfelejtetted, hogy visszajöttünk az időben. Az előbb még azt magyarázod, hogyan lehetne a bronzkorban elemet építeni, majd pakk, és már mintha a 21. században egy kocsmában üldögélnénk.. Ti tényleg a kocsmában ilyenekről beszélgettek, mint a hullámelmélet meg a Schödringer macskája és hasonlók?

-Dehogy is! Programozásról, szubrutinokról, kernerről, Bluetooth adatvitelről.. De azt rögtön láttam, hogy az itteniekkel azzal nem fognak boldogulni. Egyik házban sem volt számítógép..

-Zoltán! Te mennyit is ittál eddig?? Ne! Inkább nem akarom tudni.. Szóval nem sikerült beszélgetni velük?

-Nem.. Így azt feladtam, és inkább magam jártam utána a dolgoknak. Benéztem minden ajtó és függöny mögé. Még az ágy alá is. És a szőnyeget is feltekertem, de még az egérlukakba is

bekukkantottam! Az egyikbe még be is énekeltem!

-Te Zoltán! Azt hiszem az lesz a legjobb, ha most lefekszel aludni, holnap pedig új stratégiával próbálkozunk. Az ágyadba feküdj le, ne ide a város közepére!

***

-Jó reggelt! - indította a napot Zoltán.

-Jó délutánt! - adta meg a tényleges időt Kiraz.

-Ne már! Megint kimaradtam a reggelből?

-Ne félj! Nem maradtál le semmiről.. Csak ettünk, ittunk, felbontottuk az egyik bort, meg ilyenek.

-Akkor mégis egy csomó mindenről lemaradtam...

-Ugyan már! Van még bőven! Közben megbeszéljük a mai stratégiánkat.

***

-Ma én próbálkozom - kezdett bele Kiraz. - Ha csak az istenük segédje érkezik a házukhoz, talán nem lesznek annyira megilletődve. Remélem, találok valamit..

-Én meg kipróbálom azokat a borokat, amiket eddig...ööö.. nem próbáltam ki.

-Később még szükségünk lehet azokra a borokra. Úgyhogy ne idd meg mindet. Próbált meg inkább az elemet összerakni.

-Ólom nélkül nem fog menni. Vagy ha legalább vasat találunk...

-Oké, akkor te ólmot, vagy vasat keressél. Én pedig a gépet.

-Fogalmam sincs, hogy álljak neki a keresésnek...

-Én se.. De még nem ért véget a nap. Csak a közepén járunk. És ha nem megy, holnap is megpróbáljuk. Újra és újra. Nem adhatjuk fel! Valahogy haza kell jutnunk!

-Van egy olyan érzésem, hogy olyan nagyon sok időnk nincsen. Mi van, ha megunják, hogy mi így itt isteneset játszunk?

-Ettől félek én is. Most egyél, aztán mindent bele!

***

-Én még mindig nem találtam semmit. Pedig a maradék házat is átnéztem. - kezdett bele Kiraz az esti megbeszélésbe.

-És hogy mentek a beszélgetések?

-Semmi. Ugyan úgy, ahogy te is elmondtad. Leszámítva a kvantumfizikai részt. Meg ez egérlukba éneklést. Nekem is mindent felajánlottak. De nem sikerült velük szót értenem..

-Én viszont azt hiszem találtam valamit...

-Nocsak! A gépet?

-Azt nem. Az ólomnak próbáltam utána járni. Abból indultam ki, amit mondtál. Ugye az ólmot használták az edényeik bevonására, hogy ne folyjon ki a víz belőle. Nos, kerestem egy ilyen edényt. Arra gondoltam, hogyha a tűz fölé teszem, akkor megolvad az ólom. Ez így is történt. Csak éppen ez így nagyon kevés lett. De semmi baj, mert a helyiek látták, hogy mit csinálok. És mintha azt akarnák, hogy menjek velük, és mutatnak egy helyet, ahol van ólom. Persze lehet, hogy rosszul értem őket. Minden esetre azt hiszem nem örülnek, amiért tönkretettem az edényüket. Ez valakinek a kedvenc fazeka lehetett..

-Érdekes.. Próbáljuk meg! De ne ma! Mára eléggé elegendem van mindenből! Le akarom vetni a cipőmet, hátra akarok dőlni egy fotelban, hogy a tv-ben nézzem a kedvenc sorozatomat, miközben pattogatott kukoricát eszek...

-Mit szólnál a sörhöz? Van még bőven ott, ahol tegnap találtam!

-Hmm..Benne vagyok. Hozz egy adagot a patak partra. Ott találkozunk. Addig gondolkodni akarok. Utána meg felejteni.

***

-Tehát ő, mit is mondtál, minek nevezted? - kérdezte másnap Kiraz.

-Nagy Szőrös. Mert nagy, és szőrös. Persze nem annyira nagy, mint én, de a többieknél magasabb. És hát.. szőrös. Ha a szakállát megkötné a lábfején, akkor mindjárt lenne cipője is.

-Értem. Tehát Nagy Szőrös elvisz minket oda, ahol ólmot lehet találni.

-Igen! Legalábbis azt hiszem...remélem...úgy sejtem...gondolom...vagy valami.. Nézd! Itt már mindent megnéztünk. Nézzünk körbe máshol is.

-Hát jó.. Nem tudok róla, hogy Alaca Höyük közelében lenne ólom bánya. Bár nem tudom, annak idején ezt honnan szerezték.. Viszont ha ez egy központi raktár lesz, márpedig ezen a fejlettségi szinten kell lennie, akkor ott tárolhatják az ólmot is. Talán ott mást is találhatunk... Mi az ott nálad?

-Hát...Találtam kulacsot...meg találtam sört is. Gondoltam összehozom a kettőt. Aztán ha romantikázni támad kedvem, akkor beszálok én is...harmadiknak... Na jó, a kulacsot azért nem eszem meg..legalábbis egyelőre ez az álláspontom.

-Ó! Micsoda előrelátás!

-Hoztam egyet neked is! Tessék!

-Na, ez aztán tényleg az előrelátás! Kösz!

***

-Tehát elhagyjuk a várost. - mondta Kiraz útközben. - Végül is logikus. Minek behozni minden terményt a földekről? A raktárakat lehet odakint is felépíteni. Aztán elég csak azt bevinni a városba, amire szükség van.

-De nem félnek, hogy éjjel valaki kiüríti ezeket a raktárakat?

-Nem. Egyelőre még nem. Nemsokára jön a tél, és akkor a túlélésük függ a raktáraktól. Egyelőre mindenkinek az az érdeke, hogy a raktárak meglegyenek. Össze kell dolgozniuk. Figyeld meg, hogy nincsen városfal. Pedig 2000 év múlva már kőfalak lesznek. Előtte bizonyára egyszerűbb deszka-, majd földfal lehetett. Itt pl., ahol éppen megyünk, jobbra-balra egy-egy szfinx szobor lesz, ami...a francba!

-Mi történt?

-Tudod... itt voltam...azaz leszek. Kétszer is. A nyári gyakorlatomat töltöttem itt. Fogom.. Itt fogom tölteni a nyári gyakorlatomat.. Minden nap többször jártam át a szfinxek között. Szinte már egymásnak köszöntünk. A szállásunk lejjebb, a faluban volt. Éppen arrafele megyünk. Onnan jártunk be dolgozni. Most meg.. sehol sincsenek. Te jó ég! Még legalább 2000 év, mire valaki egyáltalán megálmodná őket! Én meg lehet, hogy itt ragadok. Pont itt!

-Ha gondolod, hagyhatunk egy üzenetet neked...hogy elkerüljük ezt a kalamajkát. Biztos emlékszel, hogy hol fogsz dolgozni.

-Te is tudod, hogy ez nem így működik! Ha lett volna üzenet, akkor azt már megtaláltam volna. Tudnék róla! Micsoda idióta szituációba kerültem... Nincs valamid, amit lehetne inni?

-Ott a sör, amit..

-Nem-nem! Valami erősebb most jól jönne.

-Hát.. Hoztam a borból is. Más nincs.

-Jó lesz az is! Kösz!

***

-Mit mond az N. Sz? - kérdezte Zoltán miután megálltak egy nagyobb, ablaktalan épület előtt.

-N. Sz?

-Nagy Szőrös.

-Jah, hogy ő! Honnan tudám. Még mindig történész szakos vagyok, aki régésznek készül. Nem pedig idegenvezető... De biztos nem szőnyeget akar eladni nekünk.

-Jó, de valamit nagyon magyaráz..Meg mutogat jobbra és balra is..Meg előre és hátra...meg ha jól látom..feléle is?? Nem értek semmit...

-Hát.. te vagy itt az isten.. Lehet, hogy azt akarja, hogy hívd le a többieket, vagy varázsoldj esőt. Vagy csak repülj egyet.

-Taru! - mondta ki a viharisten hettita nevét Zoltán jobb ötlet híján. - Az eső nem az én dolgom, hanem Tarué. Nála reklamálj!

-Figyelj...ez olyan...nem...de-de, mégis!

-Micsoda?

-Borralalót kér...!

-Ne már!

-De-de!

-A fenébe... mit adjak neki?

-Nemrég kaptál egy csomó aranyat! Abból adjál neki!

-Hát de nem hoztam magammal. Arról volt szó, hogy ólmot keresünk. Nem pedig, hogy bevásárolni megyünk... a hitelkártyám sincs nálam... csak néhány ebből a fekete kavicsból...

-Az obszidiánból?

-Igen.

-Adjál neki abból!

-Na jó. Tessék N. Sz! Itt van 1 darab. De ne herdáld el mindet azonnal! Meg vegyél belőle virágot az anyukádnak is. Mi meg már menjünk be a raktárba! Roppant kíváncsi lettem, miért fizettünk.

***

-Ó! Itt tényleg van ólom! - mondta Zoltán, aki továbbra is szerette kimondani a nyilvánvalót

- Nem túl sok, de azt hiszem, hogy ennyi bőven elég lesz.

-Figyelj csak Zoltán!

-Ha esetleg a szőlőket összepréselem, hogy egy egységet alkossanak, majd ebbe teszem egyik oldalról az aranyat, másik oldalról az ólmot, majd csinállok...mondjuk 8 ilyen egységet..

-Zoltán!

-Igen?

-Itt van a gép!

Folytatás

2018-10-29

Zoltán egy furcsa helyen ébredt. Ezúttal nem volt ismeretlen a környezete mert az elmúlt napokban is itt lakott. Megszokta, még ha nem is volt kényelmes.

Visszagondolt az előző napra. Megtalálták a gépet. Bementek a raktárba ólmot keresni, és ott állt a gép. Egy ki tudja milyen állat szőréből készült pokróccal letakarva és csak a sarka látszott ki. De az is lehet, hogy valakinek a szakállából készült a takaró... itt mindenkinek akkora szakálla van!

Mindegy. Ott állt a gép. A hülye gép, ami visszavitt minket a hülye időben. Mintha valami hülye sci-fiben lennénk. - gondolta Zoltán.

Csak aztán azokban a filmekben, a hősök mindig megnyomtak 1, esetleg 10 gombot, és huss! Már haza is mentek. Ők meg még mindig itt vannak. És gombokat sem találtak.

De legalább csaptak egy jó kis bulit! Volt tábortűz, éneklés a helyiekkel, sok bor, és...hát utána a szokásos... a filmszakadás.

-Zoltán! Ébredj már! Nem igaz, hogy 2 napig kell kiütve lenned! - hallatszott Kiraz hangja az elmeköd túloldaláról.

-Jaj anya! Még 5 perc! Léci! - mondta Zoltán, és visszaaludt.

***

Aztán Zoltán mégis felébredt. A patakban volt. És egész biztosan fejjel lefelé. Ami csak úgy lehetséges, hogy...igen..egész biztosan.. Valaki fejjel lefelé belelógatta a patak jéghideg vizébe.

***

-Tehát megtaláltuk a gépet. Az időgépet, ami ide hozott minket az időben. - kezdett bele Zoltán, miután megreggelizett, megszártkozott, felébredt, meg kimászott a patakból. A sorrend persze nem ez volt. - Csakhogy van egy DE. Mindig van egy DE.

-Hát igen... Fogalmunk sincs, hogy kellene használni. Nincsenek rajta angol feliratú gombok.

-A filmekben mindig van egy használati utasítás a gép közelében... egy agyagtábla, vagy valami..

-Nem a filmekben vagyunk, hanem a valóságban. Nincs kőtábla, mert azt is csak majd..

-Tudom, pár ezer év múlva fedezik fel...

-Nem pár ezer, csak pár száz...

-De hát tele volt ott a fal szarvasokat ábrázoló rajzokkal. Az nem jó?

-Figyelj! Ez nem ilyen minden-mindegy alapon meg! Mit kezdjek egy szarvassal? Ennél konkrétabb dolgok kellene. És tudod, a mi időnkben is csak annyi használati utasítást adnak a gépek mellé, hogy 3 év alatti gyerekek nem adható, mert lenyeli..

-Igen, de te ezt kutattad még Isztambulban.

-Jó fél órával az előtt értem oda, minthogy te ráestél a gépre. Alig pár napja találtuk meg azokat a föld alatti romokat. Éppen csak elkezdjük tanulmányozni. Az ilyen dolgokat előbb jó alaposan megfigyeljük, lefényképezzük, lerajzoljuk. Megpróbáljuk megérteni. És a világért sem nyúlunk hozzá. Pláne nem ráesünk, pláne nem kapcsoljuk be. No, nem mintha eddig túl sok bronzkori gépet kapcsolgattunk volna. Úgyhogy semmivel sem tudok többet, mint te. Még ha volt, van, vagy lesz, akárhogy is...ha Isztambulban van valami használati utasítás, akkor az ott van. Nem pedig itt. Bárki is hozta ide a gépet, az vagy nem törődött vele, vagy pedig pontosan tudta, hogy a helyiek nem tudnak olvasni. Esetleg úgy gondolta, hogy úgyse mer senki hozzányúlani..

-Semmi használható nincs a gép környékén?

-Semmi. Két napja, míg eszméletlen voltál, felváltva a gépet és a környékét tanulmányozom. Hátha találok valami nyomot. Jó lenne, ha te is körbenéznél. Mégiscsak te vagy itt a technikus.

***

-Hmm. Tehát ezekkel a rajzokkal nem megyünk semmire. - gondolkodott Zoltán hangosan, amikor már a gépet őrző raktárban voltak.

-Hát...Van itt egy vadászjelent szarvasokkal, egy másik vaddisznókkal, egy leopárdokkal... mintha valami szentély lenne. Reggel kiválasztják, mire is akarnak vadászni, majd az a fal előtt imádkoznak..vagy valami hasonló.

-Hmmm..Hm... de legalább találtunk ólmot! Ha nem is sokat, de ebből már talán tudunk építkezni.

-Igen, de leginkább a gépet kellene beindítani. Ha az sikerül hazamehetünk, és annyiszor töltheted fel a telefonodat, ahányszor csak akarod.

-Ha viszont nem sikerült..

-Akkor meg úgyis teljesen mindegy! Mert akkor itt ragadtunk... Meg kell tanulunk vadászni, meg ilyenek. Sokra nem fogsz menni a telefonoddal..

-Ez igaz... Na jó, akkor lássuk a gépet! Eddig úgyse volt időnk rendesen megnézni!

-Nekem volt, míg te ki voltál ütve.. 2 napja mást se csinállok!

-Jó-jó... de most már én is teljes erővel a problémán fogok dolgozni. Csak esténként lazítok egy-egy kicsit. Meg vasárnap, mert akkor YouTube-napot tartok..

-Menjünk haza, és akkor annyit YouTube-ozhatsz, amennyit csak akarsz. Én akkor már úgyse leszek ott. Most amúgy se tudsz videókat nézni..

-Erről jut eszembe.. milyen nap van ma?

-Honnan tudjak én ilyeneket? Az első használható naptárat a folyóvölgyekben készítik el. Mint a Nílusnál, ahol ezt közel tökéletesre fejlesztik...majd.. De itt nekünk csak egy patakunk van...

-Akkor azt se tudjuk, hogy milyen hónap van?

-Még nincs olyan fogalom se, hogy hónap... Nyár van, az biztos.

-Hú! Ez így eléggé durva...

-Az bizony. Úgyhogy elég a beszédből. Menjünk már haza végre!

-Oké, oké.. Tehát itt a gép. Olyan, mint valami 80-as évekbeli játékgép.. Itt van valami, ami kijelző lehetne... de hát kőből van..hogyan tudna ez bármit is kijelezni. Meg van egy lapos része.. Bizonyára ezen lehet valamit csinálni..

-Igen.. Jó, azt nevezzük kijelzőnek akkor. Azon van az emberke. Meg egy heptagon, azaz hétszög. Ennek a közepén van az ember, aki...ööö.. ül?

-Hát. Szerintem mást csinál...de igen, akkor üljön.

-Tudod mit! Meditáljon! Az akkor nem hangzik olyan furcsán.

-Jó ötlet! Az ember időutazás közben meditáljon, ne a dolgát végezze... Akkor tehát van egy hétszögünk, benne egy meditáló emberrel. És itt? Mi van az asztalon?

-Erre próbálok 2 napja rájönni..

-Te jó ég! Hát itt aztán sok minden van.. Lássuk! Itt egy hmmm.. mondjuk vonal... ott egy másik...meg egy hosszú vonal...

-Legalább hétszáz vonal van...

-Á! Itt egy luk is! Vagy inkább mélyedés... Nagyon kusza az egész.. Azért hagy találjam ki.. semmit sem tudsz elolvasni belőle..

-Nem igazán.. Mintha kínai lenne. Sőt! Rosszabb! A kínait legalább felismerném, hogy kínai... de ezt?!

-Ez tényleg nem lesz egyszerű... valaki hozzon abból a sörből. Itt fogunk tábort verni.

***

-Látom, megint a telefon töltőt bütykölöd.. - mondta Kiraz.

-Hát... már 5 napja a gépet próbálgatjuk szüntelenül. Akartam valami olyasmivel foglalkozni, amihez legalább részben értek...ahol tudom, hogy mit miért csinálok.

-És hogy haladsz?

-Úgy néz ki, hogy sikerülni fog... remélem.

-Igen? Ez tök jó! Legalább tudunk csinálni fényképeket! Mit gondolsz? Az SD-kártya túléli az évezredek? Ha esetleg nem jutnánk haza?

-Ez egy jó kérdés.. minden esetre jó kis fejtörtést okoz majd a régészeknek, ha megtalálják. Egy selfie-t mindenképpen csinálunk majd. Meg esetleg küldhetünk vele üzeneteket is. Leírjuk a földre, majd lefotózzuk.

-Jó ötlet. Megírhatnánk magunknak, hogy ne menjünk a romok közelébe.. Jó kis időörvényt okozhatnánk vele.

-Hm... Ebbe belegondoltál már? Mi most itt vagyunk. Tehát visszajöttünk az időben. Vagyis senki se figyelmeztetett minket. Akkor az nem azt jelenti, hogy haza fogunk jutni, nem?

-És akkor nem szólnál magadnak, hogy ne indulj erre az útra?

-Nem tudom... Ha nem jövök Isztambulba, akkor mi se találkoztunk volna. Az pedig nagy kár lenne... Erre nem gondoltál?

-Erre inkább te se gondoljál. Otthon az apám zsákba tesz, majd a Boszporuszba. Mi van, ha nem tudunk üzenetet küldeni? Vagy mi van, ha elveszik az üzenetünk? Vagy egyszerűen holnap felfal valami vadállat? Ezekre elég nagy esély van...

-A francba! Igazad van! Nemsokára este van. Menjünk, igyunk valamit!

***

-Kiraz! Megcsináltam! Fel tudom tölteni a telefonomat!

-Ennek igazán örülök!

-Csak 1 baj van vele...

-Ne már!

-De. Túl nagy! Majdnem a fél szobát elfoglalja...

-Hát.. egyelőre úgyse megyünk sehova..

-De van még egy baj!

-Még egy??

-Nagyon lassan tölt.. Ez az ólom nem a legjobb választás katódnak. Az arany az anódon nagyon jó. De az ólom csiga lassan tölt.. Legalább 4 nap kell, mire feltöltődik.

-Hát... egyelőre időnk is van...bőségesen..pár évtized biztosan..Ha nem esznek meg közben..

-De van egy harmadik baj is!

-Harmadik is?

-A gyerekek állandóan meg akarják enni a szőlőt, ami az áramot fejleszti!

-Hát...öööö... zárd le az ajtót...vagy kergesd el a gyerekeket...vagy edd meg őket...nem tudom.. ez hogy ne az én problémám legyen!

-Pedig gondoltam, van negyedik probléma is..

-Ne már!

-Na jó, csak vicceltem..!

-Te Zoltán! Míg én itt a gépet próbálom megfejteni, de viccelődni próbálsz! Komolyan, mindjárt alapítok itt egy vallást, megtanulom a helyiek nyelvét és megkérem őket, hogy áldozzanak fel téged valami leopárd istennek...

-Jól van, jól van.. csak próbáltalak feldobni... Találtál valamit?

-Nos... egy másik raktárban találtam egy csomó színes lapocskát. Az egyik szőrös barátunk mutatta meg. A kézmozdulataiból azt vettem ki, hogy nem tudja mire való. Ebből gondoltam, hogy valami köze lehet a géphez. Emlékszel még a hétszöges elméleteinkre?

-Ja-ja. Egyik a csillagkapus, másik meg a tündérvész.

-Igen-igen. És valóban! Pont hétfajta lapocskákat találtam. Nézd: fekete, fehér, vörös, sárga, kék, zöld, és lila.

-Hát ennek a lilának eléggé fura színe van...

-Nem is az a feladata, hogy randizzál vele. Csak az időben és a térben kell minket cipelni..

-A térben?

-Elfelejtetted már?? Ha csak az időben vinne minket, akkor most a bronzkori Isztambulban lennénk. E helyett Anatólia közepén vagyunk, jó 500 km-e a Boszporusztól..

-Tényleg, tényleg... és tényleg elfelejtettem.

-Na most. Azt tudjuk, hogy a fekete szokta az északot jelenteni. Ez stimmel is, mert vannak fekete lapocskáink. Ugyan így itt vannak a fehérek, amelyek a nyugatot, a sárgák, amelyek a keletet, és a vörösek, amelyek a délt szokták jelenteni. De lehet, hogy a zöld a kelet. Ez nem annyira egyértelmű, mint a többi három szín.

-Értem. Tehát fekete az észak, fehér a nyugat, vörös a dél, a kelet pedig vagy a sárga, vagy a zöld.

-Igen. Ez a négy visz minket a térben.

-A maradék háromból kettő fog az időben vinni.

-És a hetedik?

-Ő jelzi a kiinduló pontot. De azt a részt nem tudom elképzelni, hogy is van... Persze igazándiból a dolog többi részét sem értem, hogy működik.

-Hát... az autót is használjuk, miközben a legtöbben nem tudják, hogy működik.

-Igen. De van itt még valami.

-Micsoda?

-Emlékszel a Harry Potterre? Ott a Hemione-nak volt egy olyan órája, amivel vissza tudott menni az időben.

-Igen. És ezzel mentik meg..

-Az a rész nem érdekes..Arra emlékszel, hogyan működött?

-Tekerni kellett rajta valamit, és akkor ment vissza az időben. Amennyit tekert, annyit ment vissza. Talán 1 tekerés volt 10 perc..fél óra... vagy valami ilyesmi.

-Igen..ilyesmi. Mondjuk legyen 1 tekerés 1 óra. Most gondold bele, hogy mennyit kell tekerned akkor, ha 1 teljes napot akarsz visszamenni? Vagy ha 1 teljes hetet? És ha 1 teljes évet?

-Hát ööö...1 nap az 24 tekerés lenne. 1 hét már 168. 1 év pedig...ööö...nagyon sok?

-Ne fáradj! Már kiszámoltam. 8760. Szökőévben 8784-et. És ez még csak 1 év! Mi pedig legalább 6000 évet jöttünk vissza! Ha ezt a Hemione órájával tennék, akkor elkopna az ujjad, mire az út feléig visszatekernél. Egyszerűen éhen halnál!

-Értem... de ez miért fontos nekünk?

-Azért, mert itt vannak ezek a lapocskák. Valahogy ezzel lehet betáplálni a gépet...szerintem...de kell lennie valami helyiértéknek..tizedes vesszőnek, kategóriának..vagy valaminek. Amivel jelzed a gépnek, hogy 1 napot, vagy 1 évszázadot szeretnél odébb menni. Erre oda kell majd figyelniük, különben túl messzire megyünk az időben vagy a térben.

-Vagy mindkettőben..

-Igen. És eddig szerencsénk volt, mert megtaláltuk a gépet. De az nem utazik velünk. Kiköthettünk volna Amerikában is, vagy a tenger közepén.

-Vagy a távoli jövőben! Azért az klassz lenne!

-Ebben azért ne légy olyan biztos. Onnan pont ugyan olyan nehéz lenne visszajönni. Itt legalább istennek hisznek téged... de a jövőben..ha nem is zárnak diliházba, mindenképpen munkát kellene keresned. Adószámok, bankszámla, lakcím, stb...nem olyan egyszerű az!

-Értem, értem... Szóval egy rossz gombnyomás, illetve lapocska...és máris benne vagyunk a slamasztikába. Már mint egy nagyobba, mint amiben már eddig is vagyunk..

-Valahogy úgy...

-És használati utasítás nincs...

-Nincs-nincs!

..és próbálkozni sem lehet. Mert eltűnik az időben..

-Vagy a térben.

-Hát ez nehéz ügy!

-Ezt mondta Marty is a Vissza a jövőbe filmben is.

-És nem volt igaza?!

***

-Hé Kiraz! Eszembe jutott valami!

-Az jó, mert lassan már egy hónapja itt vagyunk... Nem tudom, meddig viselnek még el a helyiek, de jó lenne ha a telet nem itt kellene kivárni..

-Szóval. Ugye arról beszéltünk, hogy se használati utasítás, se próbálkozási lehetőség.

-Valahogy úgy. Hiába nézegetem ez a vezérlő részt, semmire se jöttem rá..

-Szerintem rosszul gondoltuk!

-Igen?

-Igen! Mert arról beszéltünk, hogy egy rossz gomb, és elmegyünk valahova...valahova az időben. Előre, vagy hátra...vagy csak simán a fenébe. Ahol meg nincs gép, és akkor ott ragadunk.

-Igen. De ez így is van!

-Igaz, de ott vannak még a sima égtájak. Azt megfejetted, hogy a fekete az észak, és így tovább. Próbálkozzunk csak azokkal.

-Még mindig lehet, hogy elvisz valami messzi helyre...mondjuk a Fekete-tenger közepére.

-De még mindig inkább ússzunk ki a tengerből, minthogy a dinók elöl kelljen futkosnunk.

-Hmm..ebben van valami.. És ha egy fa közepén jelenünk meg?

-Szerintem van valami védelem a gépben, hogy ezt kiküszöbölje. Különben sokkal nehezebb, talán lehetetlen lenne az időben utazni. Honnan tudod, hogy mi lesz itt pár száz év múlva? Vagy innen több száz km-e? És ha éppen akkor áll ott valaki?

-Ez logikusan hangzik. Tehát kipróbáljuk mondjuk...a vöröset. Beteszünk egy vörös lapocskát, bekapcsoljuk, és odébb megyünk valamennyit. Megnézzük, hogy milyen messzire jutottunk. Majd ugyan ezt megcsináljuk a feketével, majd a fehérrel. És akkor ebből mindenfélét következtetünk. Így gondoltad?

-Nagyjából. Utána jön a nehezebb, mert az időben is kísérletezni kellene. De ha szerencsénk van, csak néhány napot, esetleg hónapot megyünk, és akkor talán még itt lesz a gép.

-Túl sok a talán...

-Van más ötleted?

-Nincs. De!

-De?

-Még mindig nem tudjuk, hogy kell egyáltalán bekapcsolni.. Mélyedéseket már találtam, ahova a lapocskákat lehet tenni. De sehol semmi olyan, mit mi kapcsolóként, gombként ismerünk.

-Legutóbb sem volt... Mégis kétszer utaztunk már.

-Jó, de először te ráestél, másodszor meg én belerúgtam.

-Ez is bizonyára valami univerzális állandó lesz..mint a Pi, vagy a Plankton-állandó. A gépekbe bele kell rúgni, hogy működjenek...

-Na jó. Akkor rakjunk össze valami túlélő felszerelés félét. Aztán holnap kipróbáljuk a fehér lapocskát!

***

-Összepakoltál mindent? - kérdezte másnap Kiraz.

-Igen. Arra gondoltam, hogy nem tudom, milyen messzire visz el a gép. Az egyetlen, ami elvileg biztos, hogy dél felé. Így legalább elég csak észak fele mennem..követni a sarkcsillagot. Aztán majd csak ide jutok vissza..

-A csillagok nem úgy állnak, mint a mi időnkben.

-Na! Még a csillagok is mások! Mondjuk eddig nem tűnt fel..látszik, hogy városi gyerek vagyok...

-Szóval mit hoztál?

-Tehát nem tudom, mennyi ideig leszek távol. Ezért hoztam egy zsákot, benne sajtot meg

szárított húst. És persze egy tömlőben vizet is. Meg takarót. Meg lehet, hogy útközben fizetni is kell. Ezért elhoztam a maradék obszidiánokat, meg az aranyat. Némi rezet. És persze az ólmot, hogy tudjak újra elemet építeni. És a lényeg: hoztam sört is!

-Jó ötlet. Én is ennivalót hoztam, meg takarót. Meg elhoztam Elmeket, a kecskét is. Ne mindent mi cipeljünk.

-Mármint úgy érted, hogy te is jössz?

-Naná!

-De hát ez veszélyes!

-Nem veszélyesebb, mint itt maradni. Ráadásul nélkülem teljesen el fogsz veszni!

-Hát na jó. Nem bánom...sőt!

-Ne vigyorgj így! Inkább próbáljuk beindítani a gépet! Itt van 1 darab fehér lapocska. Csak 1. Nem több.

-Oké. És hova tesszük be?

-Amennyire megismertem a gép kezelő felületét, itt van 7 mélyedés. Úgy látom, mindegyikbe eléggé sok lap fér bele. Ha úgy van, ahogy elgondoltam, akkor ezek a kategóriák, vagy tizedesek.

-Tehát mondjuk bal oldalt az első lesz a nap, utána a hét, hónap, év, évtized, évszázad és évezred?

-Igen. Meg nem is. Alapvetően nem balról jobbra, hanem jobbról balra írtunk. A régi feljegyzések mind jobbról haladnak. Ez csak később fordult meg. Valószínűleg azért, hogy ne maszatolja el a kéz a tintát. Így szerintem a jobb szélső lesz a legkisebb mértékegység. De ezt nem tudjuk, mekkora. A nap, hónap és év az tiszta. Ezek mind olyan mennyiségek az időnek, melyek a természetben is előfordulnak. De a hét, évtized már már. Ez csak a mi, modern számrendszerünk. Ráadásul a 10-es számrendszer nem is olyan régi. A távolság pedig még érdekesebb. A métert majd csak születésünk előtt száz évvel vezetik be. Ki tudja, mi lehet a legkisebb mértékegység. Ki tudja, milyen messzire jutunk, ha betesszük a fehér lapot?

-Hát csak egyféleképpen tudhatjuk meg. Ezt beteszem ide..

-Zoltán! Várj!

-Hát nem történt semmi.. Biztos, hogy nem kerültem délebbre.

-Azért ennyire nem kell sietni. Legalább a cuccunkat fogjuk meg! Ha már ennyit pakoltam, nem akarok nélkülük menni..

-Jó, de így nem működik a gép.. Legutóbb hogyan indult be?

-Háááát... belerúgtam.. Nagyjából ilyen irányba. Te is valahogy erre a részre estél rá.

-Így?

-Igen, bár én nem rúgtam ekkorát..

-Áh! Ez úgyis kőből van! Vagy valami hasonlóból...csak jót tesz neki...De ez így akkor sem működik. Valami mást kell kitalálnunk..

***

-Nos...az jutott az eszembe, hogy otthon is mindig ez van - mondta Zoltán egy órával később, amikor kimászott a gép alól. - Hogyha semmi ötleted nincs, miért nem indul el a géped, akkor nézd meg, hogy egyáltalán be van-e dugva a konnektorba! Itt is pontosan ezt történt.. Nézd! Itt egy drót, ami nem vezet sehova!

-De Zoltán! A bronzkorban vagyunk! Hol találunk mi konnektort??

-Hmm.. Jó kérdés... De várjunk csak! Eddig kétszer használtuk a gépet. Az rendben van, hogy hogyan működött a 21. századi Isztambulban. Ott biztosan könnyen találni áramot. De amikor Çatal Höyük-ben voltunk, ott vajon hogyan működött? Szerinted ott volt konnektor?
-Ki van zárva..Meg erre a gépet építőnek is gondolnia kellett. A múltban nem olyan egyszerű áramot szerezni..

-Talán saját akkumulátora van. És csak fel kell tölteni.

-Jó. De hogyan? És ne gyere nekem a plutóniummal meg a villámlással... Ez nem az a film!

-Hát... itt a szőlő, meg vannak a drótjaink.. El fog tartani egy darabig, de nem lehetetlen..
Nincs rá írva, hogy hány volt kell neki?

-Egy csomó minden van ráírva, de eddig még egyet sem sikerült megfejtenem..

***

-Hé Zoltán! Valami megváltozott a gép..hmm..kijelzőjén. Az egyik bigyó most úgy néz ki, mint egy ..izé...bigyó...de most másmilyen bigyó.. Hé Zoltán! Zoltán? Mit csinálsz a patakban?

-Tegnap...vagy tegnapelőtt? rendeztem egy amolyan felejtős bulit.. És jól sikerült, mert elfelejtettem, hogy is kerültem ide.

-Fel kéne hagynod a bulizással, mert teljesen lemerítetted a készletet.. Ezek a szerencsétlenek éveken át készítették és őrizték a borokat, te meg laza 3 hónap alatt mindet megiszod.. Mit fognak mondani az utódaiknak, milyen isten vagy te?

-Hát...ööö...a bor istene? Nem jó az?

-Inkább gyere, nézd meg, mit történt!

***

-Biztos vagy benne, hogy ez másmilyen volt? Nekem ugyan úgy tűnik.

-Eddig úgy nézett ki, mint... mint.. egy kos szarva. Most meg nézd meg! Olyan, mint egy csiga!

-Mégis. Mi a különbség?

-Tessék! Itt vannak a jegyzeteim. Minden ábrát jó alaposan lerajzoltam. Ebben biztos lehetsz. Mégiscsak ez a munkám.

-Hmm.. tényleg más.. Vajon mit jelenthez?

-Talán feltöltődött a gép?

-Hát. Na jó! Próbáljuk ki! Te hozd Ekmek-et, én összeszedem a cuccokat.

***

-Betettem a fehér lapocskát, de még mindig nem történt semmit - mondta Kiraz egy órával később.

-Mert meg kell nyomni a gombot.

-Melyik gombot?

-Hát azt, amelyik ott van valahol lábmagasságban. Az lesz az indító. - mondta Zoltán, és lábbal jó alaposan megsimogatta a gép oldalát. Még abban a pillanatba egy kisebb villámlással együtt eltűntek.

***

-Ó! Már megint patak... pedig ilyen ma már volt. - állapította meg Zoltán, aki a nyilvánvaló tények ismertetőjének a nagymestere volt.

-Az mindegy! Lényeg az, hogy sikerült! Megcsináltuk! Hazamehetünk!!! - lelkesedett Kiraz.

***

-Nézd! Visszajutottunk a géphez. Mennyit mehettünk? - kérdezte Kiraz.

-A mobilom szerint majdnem 1 órát. Tehát olyan 4-5 km-e rakhatott le a gép minket. És minden jel szerint ugyan abban az időben vagyunk. Itt vannak Ekmek-nek a hmm.. bogyói, amiket nemrég elpotyogtatott.

-És nézd! Itt a fekete lapocska is. Tehát nem veszik el a használatkor, csak a gép kilöki.

-Oké. Akkor egy megvan. A fehérrel délre tudtunk menni. Nagyjából 4-5 km-t.. Bizonyára a fekete és a vörös is stimmel. A sárgát és a zöldet kell kipróbálnunk. Aztán jöhet a kék és a lila.

-Melyik legyen?

-Szerintem a sárga. Meg figyelj. Ebbe a mélyedésbe pont 12 lapocska fér bele. Meg a többibe is.

-Tizenkettes számrendszer... Nem a kedvencem, de legalább tudunk vele számolni.. És látsz valami mintát, hogy milyen sorrendbe kellene tenni? Mondjuk ide jönnek a feketék, ide a kékek, és így tovább?

-Mások a mélyedések, és vannak ott jelek. De erre néhány gyors próbával rá fogunk jönni... Mehet a sárga?

-Igen.

-Oké. Kapaszkodj! Berakom!

-Hát.. Megint nem történt semmi. Úgy látszik, megint bele kell rúgni.

-Biztos, hogy ezt mindig így kell? Mégiscsak egy szegény gép...

-Ne félj, kőből van! Nem lesz ennek baja.

-Most úgy beszélsz, mint egy vérbeli anatóliai török...

-Lehet, hogy csak biztonsági okokból, nehogy valaki véletlenül nyomja meg.

-Bezzeg, ha valaki ráesik, mindjárt beindul...Na gyerünk. Indítsad!

***

-Ne már! Megint patak! - méltatlankodott Zoltán.

-Úgy látszik, neked ma ilyen napod van. Nekem megint szerencsém volt, és a parton rakott le. Nem úgy, mint téged, a közepére...

-De fogom utálni, ha mindez télen lesz...! Nem igaz, hogy ez a falu minden irányból patakka van körbevétel!

-Pedig pont a patakok miatt költöztek ide az emberek! Na gyere! Induljunk!

-Merre is?

-Nyugatnak!

-És az merre van?

-Ööö... lássuk csak.. Erre!

***

-Újra visszaértünk. - mondta Zoltán. Ismét 1 órát gyalogoltunk. Most valamivel többet.

-Bizonyára kezdünk fáradni...

-Oké. Kipróbáltuk a fehéret és a sárgát. Bizonyára a fekete és a vörös is működni fog, de ma már nincs kedvem többet gyalogolni. Azt mondtad, hogy vagy a sárga vagy a zöld jelenti a keletet. Most már tudjuk, hogy a sárga. Akkor a kék és a lila fog az időben mozgatni. De mire jó a zöld?

-A zöld jelenti a hetedig irányt. Az itt-et.

-Itt? És az mit akar jelenteni? Elvisz oda, ahol éppen vagyok?

-Nem tudom...

-Na jó. Akkor marad a kék és a lila... Ez a lila elég rondán néz ki..

-Mi a bajod a lilával? A kedvenc színem!

-Pedig elég félelmetesen néz ki..

-Félelmetesen?

-Igen.. Mintha Barbie baba éppen túlélte volna egy atomtámadást...

-Ez meg hogy jut eszedbe egy színről??? Szerintem meg nagyon szép ez a lila. Egészen csinos! De ha nagyon akarod, akkor inkább próbáljuk a kéket. De most alaposan fogjunk meg mindent. Az időben fogunk utazni!

-Oké. Akkor rúgom a gépet!

-Biztos, hogy nincs ott egy gomb, amit kézzel is meg lehet nyomni? Ne kelljen már szegényt mindig rugdosni!

-Jó. Majd holnap megnézem. De most kapaszkodj!

***

-Megint nem történt semmi.. - így Zoltán, a tények megállapítója

-De most láttam a villámokat. Valaminek változnia kellett...

-Ahogy elnézem, minden ugyan olyan...

-Várjál! Látod ott azt a zsákot?

-Hol?

-Ott!

-De nincs ott semmi!

-Pontosan! Pedig ott volt egy zsák! Abban hoztam a kenyeret, amit azóta megettünk.

-Hmm.. tényleg.. Akkor viszont sikerült! Odébb mentünk az időben! Na de merre? Előre? vagy hátra? És mennyit?

-Ezt nem könnyű megállapítani.. Innen nézve minden ugyan olyan... De van egy ötletem! Szórjunk magokat a földre! Ha valami kinőtt, akkor biztosan előre mentünk az időben. És azt is láthatjuk, hogy mennyit.

-Jó ötlet! Hozok magokat.

***

-Tessék! Szereztem magokat! - mondta Zoltán kicsit később.

-Ezek melyik növényé?

-Nem tudom.. városi gyerek vagyok... Felismerem, hogy nem villamos. De ennyi..

-Na jó. Ültessük el, aztán vegyük elő a kék lapocskát. Szeretnék hazaérni még mielőtt kezdődik az esti sorozat.

***

-Készen állsz? - kérdezte Kiraz tíz perccel később.

-Igen.

-Oké. Beraktam a kék lapocskát a jobb legszélsőbe. Jöhet a láblendítés!

***

-Megint nem történt semmi.. - mondta Zoltán.

-Azért nem teljesen. Nézd! Oda ültettem el a magokat. Most már más színe van a kupacnak.

-Akkor tehát a kék visz minket előre. Jobb is. Utálta volna, ha a lila segítene ki minket a pácból...De vajon mennyit jöttünk előre?

-Nem sokat, az biztos.
-Próbáld meg, hogy a második mélyedésbe teszed.
-Oké.

***

-Van változás? - kérdezte Zoltán
-Hát... az előző földkupac...mintha kicsit laposabb lenne..
-Oké, akkor próbáljuk a harmadik mélyedést! Talán haladunk.
-Rendben.

***

-Hé! Mi ez a hóvihár! -kiáltott fel Zoltán-nem így öltöztem fel!
-Én se..
-Gyorsan a negyedik mélyedést!
-Rendben!

***

-Ó! Újra nyár van! -mondta Zoltán - vagy legalábbis valami hasonló..
-Viszont odanézz! Kihajtottak a magok! Hogy megnöttek! Vajon milyen fa lesz belőlük?
-Hmm... ha jól gondolom, akkor tizenkettő a negyediken napot haladtunk előre... ez amolyan négy és fél év. Elnézve a fák magasságát ez még akár stimmelhet is.
-Ó! Akkor 4 évvel közelebb vagyunk az otthonunkhoz! Azt hiszem, este bulizni fogok! Hova kell tenni a kék lapocskát, hogy legközelebb 6000 évet utazzunk?
-Hát... azt mondja...Ha a hatodik mélyedésbe teszünk 9 kék lapocskát, akkor 6135 évet megyünk előre. Ugye a gond az, hogy nem tudjuk, pontosan hol vagyunk... Lehet, hogy túl sokat megyünk..
-Vagy túl keveset!
-Igen... 8 lapocskára esetén lássuk csak...olyan 5453 évet megyünk..
-Hmmm. az vagy a bizánci, vagy az oszmán időszak... Azt hiszem, azzal el tudunk boldogulni. Csak legyen arany bőségesen!
-Bőségesen nincs... de azért nem állunk vele olyan rosszul..
-Akkor próbáljuk a 8 lapocskát?
-Igen!
-Rendben! Kapaszkodj!

***

-Már megint nem történt semmi - állapított meg Zoltán. - És most biztosan. Az általunk ültetett fák meg se mozdultak!
-Igen.. Mi történhetett?
-Talán ennyi időt nem tud a gép átküldeni..
-De idefele sikerült. Sőt! Még ennél is többet jöttünk!
-Az lehet, de akkor még a gép Isztambulban volt...Ott korlátlan mennyiségű energiát tudott összeszedni. Ki tudja, mióta várakozik ott. Én meg szőlőlével töltöttem az aksiját 2 hónapig. Lehet, hogy ennyi nem elég egy ekkora ugráshoz..
-Hát jó... Akkor megpróbáljuk a 7 lapocskát?
-Igen.
-Oké. Kapaszkodj!

-Kellene ide egy kapaszkodó..mint amilyen a buszokon van..
-Pedig mi úgy nem is mozgunk.. Indítom!

***

-Semmi... 6 lapocska? - kérdezte Kiraz.
-Az már csak 4000 év..
-Krisztus születése..hát.. lehetne jobb is... Kapaszkodj!

***

-Semmi - ezúttal Zoltán.
-5 lapocska?
-3500 év...
-Hát jó... kapaszkodj!

***

-Kitartóan semmi - mondta Kiraz.
-Ne már...akkor 4 lapocska...az 2700 év
-Kapaszkodj!

***

-Még mindig semmi - megint csak Zoltán.
-3 lapocska?
-2045 év..
-Mindjárt sírok... de azért kapaszkodj!
-Azt hiszem, sike....

Folytatás

2018-11-05

Amikor Zoltán felébredt, egy teljesen ismeretlen helyen találta magát.-Jaj! Ne már megint! - gondolta, aztán átfordult a másik oldalára, hogy tovább aludjon. De aztán mégis inkább az ébredés mellett döntött. A hirtelen felébredés mellett.-Rácsok???

-Akkor ezek szerint megcsináltuk? Beindítottuk a gépet, és utaztunk az időben? Sikerült? 2000 évet mentünk előre? - kérdezte Zoltán.-Inkább közelebb van a 2050-hez. - válaszolta Kiraz.-És akkor most milyen évet írunk?-Valahol időszámítás előtt 2000 környékén lehetünk...de nem tudom pontosan...Hiszen a kiindulási évet sem tudtuk. De egész biztosan előbbre jutottunk. Mások az emberek, más a nyelv, mások a szerszámok, mások az ablakok...-Igen... pl. rács van rajtuk! De ez hogy lehet, hogy megint elaludtunk? Nemrég többször előre mentünk a jövőbe, és semmi sem történt...-Akkor csak kicsiket, néhány napot, majd a végén 4 évet léptünk. Lehet, hogy az csak kicsit ütött ki minket. És azt észre se vettük. A nagy lépések viszont nagyobbat ütnek.-Hmm.. ezt jó tudni... Azért az nem jó, hogy a megérkezés után békésen alszunk, míg mások szépen összeszednek minket, és beraknak egy cellába... Szerinted estére megesznek minket?-Azt azért nem! De most már jobban oda kell figyelniük, mert alaposan megváltoztak a szabályok...-Mit értesz ez alatt?-Eddig nagyjából az őskor végén, a bronzkor kezdetén voltunk. Téged simán elfogadtak viharistennek. Több, mint három hónapig megtűrték minket, etettek, és még ajándékokat is adtak. Ráadásul az ő társadalmukban még mindenki nagyjából egyenlő volt. Pontosabban ezzel nem foglalkoztak, az embereket lekötötte a saját munkájuk. De ennek vége! Emlékszel, amit még a királyokról beszéltünk? Mi ebbe a korszakba kerültünk. Most már vannak uralkodók is, és katonák is. A dolgunk sokkal nehezebb lett. Kár, hogy csak 2050 évet hozott a gép előre...-És ehhez is 3 hónapig kellett tölteni!-Nem lehetne valahogy felgyorsítani?-Hát... ha az ólmot ki tudjuk cserélni vasra... De egyébként is újra kell építeni az egészet. Talán most majd jobban, és kisebbre is meg tudom csinálni. Vagy várunk egy villámot!-Te vagy Tarhunasz, a vihar istene...-Azt hittem, hogy én Zo vagyok... a minnek is... a sör-bor istene. De szóval.. Akkor kicsi, pár ezres ugrásokkal haza tudunk menni. Mindössze annyi kell, hogy megtaláljuk a gépet, feltöltsük, és addig elüssük az időt valahogy...Aztán megint lehet ugrani.-A gép megtalálása még csak-csak sikerülhet. Amennyire megértettem, ez az időgép amolyan megfigyelő állomás. Így mindig ott lesz, ahol a dolgok sűrűje zajlik. Ráadásul nemcsak előre mehetünk az időbe, hanem a térben is. Ha valamennyire sejtjük, hogy hol lesz majd a gép, a közelébe tudunk ugrani. De viszont elég sok idő, míg feltöltjük egy újabb ugrásra. Addig nekünk pedig életben kell maradnunk...-Tehát akkor általában valami központot kell keresnünk. Nagy Sándor idejében ez pl. Görögország.-Nem éppen. Ő inkább Babilonban képzelte el az uralkodásának központját. Bár ki tudja... Ő mindig ment tovább valahova.. De nem valószínű, hogy Nagy Sándorba botlanánk. Ő 32 évesen halt meg. Ezt pedig nem hiszem, hogy ilyen távolról pont betalálnánk egy ilyen szűk időintervallumba...

De egyébként sem örülnél neki annyira..-Miért?-Egyik oldalt perzsa katonák minden fele, másik oldalt görög katonák.. Ráadásul a Nagy Sándor után a birodalom feloszlott, és a részek örökösen egymással harcoltak. Vagy külső ellenséggel... Nem-nem! A néhány száz évvel későbbi Római Birodalommal sokkal jobban járnánk.-Én úgy tudtam, ők állandóan háborúztak.-A határok igen. Meg örökös harc volt a trónért! De az ország belsejében elég nagy nyugalom volt. Tehát ott azért el tudnánk boldogulni. Ráadásul valamennyire tudok latinul, meg görögül. Ott mindenképpen jobban az esélyeink.-Ez jól hangzik.. És most? Mit csinálunk ebben a korban?-Ugyan azt, mint az előzőben: megkeressük a gépet, feltöltjük, és beállítjuk a következő korra.-Aha. És hogy jutunk ki...mondjuk innen? A rácsok mögül?-Jah, hogy az! Ó, az könnyű! Ezek a falak elég puhák, hamar kiáshatnánk magunkat. Vagy akár az arannyal ki is vásárolhatjuk magunkat.-Itt van nálunk az arany?-Persze! Semmit se vettek el tőlünk! Csak a kecskét, Ekmek-et. De az is lehet, hogy csak elkóborolt.. Te nem néztél még bele a zsebedbe?-Hú! Tényleg! Itt a mobilom is! Gyere, csináljunk egy selfie-t! Még sose voltam börtönben..

***

-Tessék! Kapsz kettőt ebből a fényes apróságból. Arany, látod? Idenézz, milyen fényesen csillog! - próbálkozott később Zoltán - Nem értem, miért én beszélek az őrrrel. Neked sokkal jobban megy az ilyen..meg kedvesebb is vagy..-Mert az ókorban vagyunk, ahol csak a férfiak szava számít. A nők, meg csak úgy vannak..már az is szerencse, ha csak simán bútordarabnak néz engemet...-És Kleopátra?-Ő más! De ő is bevetette a testi csábítást...-Megpróbálhatnád te is...-Csak éadjunk haza! Felhívom apámat, hogy üssön agyon téged!-És most mit mond? Mit mutogat?...ha jól értem, akkor nem az aranyat kéri, hanem az obszidiánt, ami kilóg a zsebedből..-Micsoda? De az arany sokkal többet ér... fordítva alkudozik??-Ezek hettiták... nem az én vérem... A mieink majd csak később érkeznek meg. Na! Velük kéne megpróbálnod!-Jé! Tényleg! Odaadtam neki ezt a darab obszidiánt, és mindjárt kiengedett. Ez elég fura volt..-Mostanra az obszidián kiment a divatból. Lehet, hogy még sose látott ilyet, és érdekesebbnek találta... Idenézz! Itt vannak a takaróink, és a többi cuccunk

***

--Nézd milyen jól megtanultam a kézzel-lábbal mutogatást az elmúlt hónapokban! Egészen jól megértettem magamat a börtönőrrel! - lelkesedett Zoltán.-Ő megértett téged, de te még mindig nehezen érted őket. Nekem kellett téged kiségitenem. Erről jut eszembe. Jó lenne, ha a várakozási időt nem a sörrel és a borral töltenéd. Meg kellene tanulnod törökül, latinul és görögül. Legalább az alapokat. A következőkben ezekre a nyelvekre lesz szükséged.-Nem lehetne az, hogy egyszerűen visszamegyünk Alaca Höyük-be, és jobban feltöltjük a gépet,

hogy csak 1-2 ugrás kelljen a hazajutáshoz?-Nem. A gépet így is, úgy is fel kell tölteni. És meg is kell találni. Akkor már menjünk inkább előre. Ha jól tippelem az évet, akkor nagyjából az időszámítás kezdetére juthatunk, a Római Birodalomba. Azt pedig már mondtam, hogy ott el tudunk boldogulni. Másrészt semmi sem garantálja, hogy a gép tényleg 2000 évnél is többet tud előre felé haladni. Ahogy azt sem, hogy a régi barátaink barátságosak lesznek velünk, ha újra megjelenünk. Bár... tudod, ez az egyik dolog, ami tényleg sokat változott.-Micsoda?-Az, hogy most már társadalmakba szerveződtek. Korábban mindenkit csak a saját dolga érdekelt. Persze együtt voltak, meg segítették egymást, de úgy igazán nem dolgoztak össze. Most viszont már csoportosan dolgoznak, vannak közös céljaik, van közös vezetőjük. -Mint a király.-Igen. És a céljaik így már nemcsak olyanok, minthogy együtt építenek egy védő gátat. Hanem hogy együtt építsenek olyanokat is, mint a piramis. Vagy hogy együtt fosszák ki a szomszéd települést.-Tehát most ott vagyunk, ahol az emberek feltalálták a háborút...-Valahogy úgy.. De nemcsak azt. Míg Egyiptomban piramisokat építenek, addig a közel-keleten az asszírok kereskedő hálózatot alakítanak ki. Anatóliából rezes, ezüstöt és aranyat vittek. Cserébe ónt és ruhát szállítottak. De idővel a többi anatóliai várost is összekötötték egymással. Bizonyos szempontból ez is hasonlóan monumentális, mint egy piramis. A kereskedelem kiépítésével lesznek utak, és lesz érdemes a kereket is használni. De nem csak ennyi. Ennek köszönhető az írás is és az adminisztráció, a matek fejlődése, és..-Várjunk csak! Akkor a körülöttünk lévő emberek akkor tudnak írni-olvasni?-Nem teljesen.. Inkább csak a kiválasztottak. Valójában persze nem voltak kiválasztottak. Inkább azok ismerték a betűket, akik a kereskedelemmel voltak kapcsolatban. Ezek pedig leginkább az itt élő asszírok voltak.-De nem azt mondtad, hogy az asszírok valahol messze laktak? Hol is?-Mezopotániában. De igen. Csakhogy a kereskedelmi hálózatnak pont az volt az egyik lényeges eleme, hogy saját városrészeket kaptak az adott helyeken. Pl. itt, Hattuszasz-ban is. És tudod mi az érdekes, hogy ez a szokás megmaradt később is. Más-más kereskedő népek is saját városrészeket, városokat alapítottak. Még a kétezer évvel későbbi Isztambulban is a Galata negyed volt a kereskedők. A bizánci időben a genovaiak laktak ott. Őket az oszmánok lecserélték a velenceiekre, akik hasonlóan saját kiváltságokkal rendelkeztek. De még a 20. század elején is ez egy amolyan külön negyed volt...lesz..-És te el tudod olvasni ezeket az írásokat? Tudsz ilyet írni-Olvasni...hmm.. hát... nagyon nehezen.. Főleg így, hogy se szótáram, se más segítségem nincsen.. Írni viszont sokkal nehezebb...az nem fog menni.-Figyelj! Miért nem kérdezed meg a most élő asszírokat? Ők csak jobban ismerik a saját írásukat, mint bármelyik professzorod a jövőben!-Hmmm.. érdekes ötlet. De szerintem erre nincs időnk.-Szerintem pedig pont, hogy van! Nem tudom elmondani miért, de úgy érzem, hogy az időgépnek, és a kereskedelmi hálózatoknak közük van egymáshoz. Ha másért nem is, hol lehetne jobb helye egy ilyen gépnek, mint egy országot behálózó szövetségnél?-Hát nem is tudom...mondjuk valahol a király közelében?-Oké, ez is jó érv..Figyelj! Dobjunk fel egy érmét! Ha fej, akkor a királyt keressük meg. Ha írás, akkor megyünk a kereskedőkhöz. Na? Mit szólsz?-Jó. És honnan szerzünk érmét?-Na látod, ezért kell elmennünk a kereskedőkhöz!

***

-Oké, és akkor most halljuk a tervedet! - tette fel a lényeges kérdést Kiraz.-Hát...ööö...Nem tudunk beülni valahova, hogy ezt megbeszéljük?-Nem igazán. Nincs hova beülni. Az olyan dolgokat még nem találták fel.. Bár azért örülnék már, ha eljutnánk végre a kávéig... De még az is odébb van.. Nem is tudom, mennyivel. Jah, és pénzünk sincs, az aranyat meg ne erre herdáljuk el.-Na jó... Akkor kétféle ötletem van. Egyes ötlet: összehaverkodunk a kereskedőkkel.-És hogyan?-Nos.. ez a terv gyenge pontja. De az egyetlen gyenge pontja!-És csak egyetlen egy pontból áll a terved...-Jó, de...na mindegy. A kettes ötlet, hogy a királlyal haverkodunk össze.-És erre van terved, vagy ez is egy gyenge pont?-Arra gondoltam, hogy ismét én leszek Zo, a sör istene. Vagy bármelyik, ami őfelségének megfelel.-Egyszer régen láttam egy ilyen filmet...Ott is eljátszotta valaki, hogy ő egy isten. Igaz, nem az időben ment vissza, csak a vademberek közé. És minden nagyon jól ment. Míg véletlenül el nem vágta az ujját. A vademberek meglátták, hogy mégiscsak végzik, akkor pedig nem lehet isten. Így nagy lelkesen megették..-Ez így nem hangzik túl jól.-Szerintem se. Tehát eddig két terv, két apró bökkenővel...-Valahogy úgy... De figyelj! A kereskedő mégiscsak kereskedni szeret. Még megvan a só, mit még a tótól hoztunk el! Azt adjuk el neki!-Ez egészen jó ötlet! Tudsz te gondolkodni, ha akarsz! Lássuk csak... meg kell találni a gépet, vagyis információt kell vásárolnunk. És meg kell csinálnunk az akkumulátort, hogy feltöltsük a gépet, és..-És a telefonomat is!-Igazad van! A képek felbecsülhetetlenül értékesek. És most szó szerint, mert nem tudom, hogyan mutassam meg a jövőben úgy, hogy ne gondoljanak csalónak. Oké, mindenképpen áldozunk a telefont feltöltésére is. Ez olyan sokáig úgy sem tartott... És akkor kell még szállás, és étel a hosszú időre. Cserébe lesz idő, hogy ezt a korszakot jobban megismerjük...És lássuk csak... ha vannak királyok, akkor a só királyi monopólium. Ez viszont azt jelenti, hogy meglehetősen értékes. És nemcsak pénzben, hanem politikában is...Úgyhogy igen... Azt hiszem, hogy a só nagyon is jó ötlet!

***

-Ööö, jut eszembe, hogy találunk kereskedőt? -kérdezett rá Zoltán a konkrétumokra - Mármint csak nem állíthatunk be mindenkire a kérdéssel, hogy Jónapot! Kereskedő tetszik-e lenni? Vagy igen?-Pedig a kereskedő a te ötleted volt. Egy királyt könnyebb megtalálni. Belőle általában csak 1 van, és a legnagyobb házban szokott lenni.. De egyébként ne izgulj. Ők egy külön városrészben élnek. Meg fogjuk ismerni! És ezt se felejtse el, hogy ez lesz a jövőben az egyik legértékesebb történelmi lelet. Elég sokat tudok róla. Szerencsére azt is, hogy hova érdemes mennünk!-Ez jól hangzik!-Leszámítva azt a részt, hogy azért a jövőben sok minden másképpen néz ki. Pl. itt van ez a...hmm.. nevezzük kapunak. Meg itt van az a fából összetákolat..hmm...öt meg nevezzük falnak. Ez azért nem ilyen lesz! Itt egy masszív kőfal fog épülni, ami 8 m magas és 7 m széles. A kapu két oldalán kőoroszlánok fogják az óvatlan utazókat ijesztgetni, míg azon a távoli földhalmon nem néhány kuckó, hanem egy igazi vár lesz.-Oroszlán? Miért éppen oroszlán?-Az oroszlán amolyan szent állat..

A királynak ez a jele, és csak a királynak volt-van-lesz joga levadászni. Ami persze érdekes problémákat vet fel.-Milyeneket?-Ha mondjuk mész az erdőben, vagy kind dolgozol a földeken, és jön egy oroszlán, akkor nem bánthatod. Nem lóhated le, nem dobálhatod meg kővel, de még el se ijesztheted. Szólni kell azonnal a királynak, és addig valahogy ott kell tartani az állatot.-Tehát ha összefutok egy oroszlánnal, akkor hagynom kell, hogy megegyen?-Valahogy úgy...-Nem hangzik túl jól... viszont amíg belőlem falatozik a vadállat, a királynak van ideje felöltözni, megfésülködnie, kifényesíteni a topánkáját, majd odalovagolni hozzám...-Akár még így is történhetett...-Egy kérdés!-Ki vele!-És mi történt akkor, pardon.., mi fog akkor történni, ha az oroszlán nyer a végén, nem a király?-Utódlási problémák, jó kis beharcok, meg ilyesmik.. De ilyen nem igazán fordulhat elő. Hiszen azért vannak ott a katonák, hogy megvédjék a királyt. De közben úgy tegyenek, mintha mégse az ő érdemük lenne, ha a felséges úr győzne. No meg ugye az oroszlán addigra jóllakik...veled. Nem akar az majd mást, csak aludni.-Aha. Értem..-Gyere, itt jobbra fordulunk, onnan rálátunk az egész városra.

***

-Tudod, azért sok haszna volt, hogy megálltunk Alaca Höyük-ben. - mondta Zoltán - Itt van az öltözékünk. Már egyáltalán nem néznek ránk az emberek furán. Na jó... egy kicsit még furcsán néznek... vagy inkább közepesen...-Hát eléggé ki is lógsz a sorból ezzel a kosaras magassággal, fehér bőröddel és szőke hajaddal...Meg hát ugye nem sokan beszélnek angolul... Egészen pontosan, csak ketten.. Az egész világon...-Ki az a kettő?-Hát te, meg én! - Ja! Azt hittem, tudsz másról is itt...-Te azért elég gyakran elfelejtesz gondolkodni, észrevetted már? Na mindegy... Most nézzél el balra!-Hú! Ez aztán a nagy város!

***

-Tehát ez itt Hattuszasz. Ez tényleg jó nagyra nőtt! - állapította meg Zoltán.-Pedig még csak most építgetik a birodalmat! Látnád őt később, olyan jó 2-300 év múlva! Ott balra, a fal túloldala is tele lesz házzal.. Előttünk, ott középen, ahol az a nagyobb épület van, az lesz a központi magtár. Akár 30.000 embernek elegendő búzát és árpát tudnak benne tárolni. Mindezt úgy, hogy a bevitt magokra agyagos földet és szalmát tettek. Így elzárták az oxigént, és ezzel a búza évekig megmaradt. Egészen a mi időnkig tartósítani tudták.... Ott a végén fog állni a nagytemplom a zöld kővel, és az oroszlános medencével. Ez meg ahol most állunk, ez lesz a királyi citadella... De mindez majd az, ahogy majd rátalálunk olyan 4000 év múlva....Hát...olyan fura ez az egész...-Fura?-Igen, mert mióta ezt a helyet ismerem, mindig csak romokat láttam itt. Legtöbb dologról csak feltételezzük, hogy mi lehetett. A templomoknak számuk van, nem pedig nevük. A palota szobáit is csak betűkkel jelöltük meg. A terület nagy része pedig üres...nincsenek ott házak..mármint a jövőben. Erre én meg

itt vagyok, amikor mindez élt, virágzott. És a dolgok mégsem úgy néznek ki, mint ahogy elképzeltük. És nem azért, mert rosszul képzeltük el! Az általunk leginkább ismert város majd csak 500 év múlva kezdik el építeni... Ez itt...nem is tudom..mintha ez egy vázlata lenne a későbbi birodalomnak.. Zoltán. Te belegondoltál már abba, hogy ettől az időponttól a születésünkig mennyi idő fog eltelni? És közben birodalmak jönnek létre és tűnnek el nyomtalanul a süllyesztőben?-Hát... nem igazán... De azt hiszem, az lenne a legjobb, ha megkeresnénk a kereskedőket..utána meg keresünk egy kis bort.-Igen, azt hiszem, az jól jönne...

***

-Nézd! Az a ház lesz az. - mondta Kiraz - a leletek alapján arra gondolunk, hogy ez itt az asszír negyed. És ez a ház tűnt a leginkább gazdagnak. Tehát valami főnök-vezér féle kell, hogy lakjon ott.-Hát elég cicomás, azt meg kell hagyni! Mik azok a krikszkrakszok a kapu felett?-Akkád írás. Látod, ez is azt jelzi, hogy valószínűleg asszírok élnek itt.-És mit jelent?-Ennyire nem vagyok jó benne. Egy-két óráig eltarthat, míg kibogozom... De bizonyára valami valami házi áldás, vagy hasonló..-Szerintem meg az, hogy Itt lakik a Béla, ki közületek a legokosabb, vagy valami foci drukker szlogen...-Ne viccjel már Zoltán! Ezek komoly emberek voltak...-De emberek voltak! Ha nem változott a harci kedvük az évezredek alatt, akkor a humoruk sem.. Na gyere, kopogjunk be!-Na de Zoltán! Az nem lehet csak így!-Miért nem?!-Hu? - dugta ki a fejét az ajtón egy arany-csíkos zöld sapkás ember.-Helló! Zoltán vagyok. Ez itt mellettem Kiraz, régész-történész. A jövőből jöttünk, és szükségünk lenne konnektorra, meg egy időgépre, és már itt sem vagyunk. Jah, meg egy üveg borra, és két pohárra. Bár a pohár elhanyagolható.-Na de Zoltán!-Mi van? Mi nem tudunk akkádul, ő meg nem tud angolul...akkor nem mindegy, mit mondunk neki?-De Zoltán! Akkor is...-Szultán? - kérdezte a zöld sapkás ember, és kinyitotta az ajtót egyértelmű jelét adva annak, hogy lépjenek be..-Ilyen nincs! -kiáltott fel Kiraz.-Mondtam én...benne vagyunk egy hülye sci-fi-ben...-állapította meg Zoltán.

Folytatás

2018-11-18

Kedves nézőink!

Megszakítjuk a Timon és Pumba Kiraz és Zoltán kalandjai sorozatunkat, hogy bejelentsük az örömhírt: elkészült a harmadik reptér Isztambulban. És át is adták. És az első gép már le is szállt!

A blogunk mindig is híres volt arról, hogy nem követi a napi eseményeket. 1-1 hír hetekkel-hónapokkal később jelent meg (sőt! az egyik T-rexxxxel kapcsolatos aktuális cikk még mindig csak előkészületben van). Az utóbbi időben pedig igencsak elhagytuk a valóságot.

De!

Most kivételt teszünk! Azért is gyorsan reagálunk az eseményere!! Annál is inkább, mert állampolgártársaink ebben a pillanatban is az erdőben küzdenek, hogy valahogy bekerüljenek Isztambul belvárosába!

Csakhogy!

A dolog nem egyszerű.... Sőt! Na de kezdjük az elején:

Átadták Isztambulban a 3. repülőteret (tadadadadááá!). Ennek neve Isztambul Repülőtér. Vagy Isztambul Új (Yeni) Repülőtér. Vagy bármi, ami hasonló....

Ezek alapján jelenleg 3 reptérre lehet érkezni, ha Isztambult a levegőből akarjuk megközelíteni:

1. reptér, a klasszikus, az ősi, az Atatürk. (IST)
2. reptér, a fenegyerek, az ázsiai, a fapados, a Sabiha Gökçen, (SAW)
3. reptér, az új, a világvégi, a nemtudommilyen. (ISL)

Figyeljünk oda a kódokra nagyon. Isztambul a világ egyetlen városa, ahol nemcsak a repteret lehet elrontani, de még a kontinenst is. És akkor az életben nem találunk oda, ahova akarunk.

Az átadás megtörtént. Ki lett jelentve, hogy attól a naptól kezdve minden gép, ami az Atatürk reptér (IST) használta, eztán az új reptérre fog menni (ISL). Aztán amikor látszott, hogy ez nem fog olyan könnyen menni, akkor ezen kicsit módosítottak. Nagyjából így: egyelőre minden marad a régiben; az új reptérre meg csak azok a belföldi gépek mennek, amelyeknek már úgymint mindegy. Nemzetközi gépek meg majd csak...valamikor. Először Ciprusból, mert azok tudnak törökül. Így ha eltévednek az erdőben, akkor török indulókat

énekelve a közeli vadászok békén hagyják őket...talán...

A valóság persze más! Mindjárt az első nap több külföldi gép is érkezett(*). A flightradar24 szerint Budapestről (!!!) is! Meg Frankfurtból, Bakuból, de még Egyiptomból is. Nem tudni, mi alapján lettek pont ezek a gépek kiválasztva... De ami számunkra fontos, hogy a magyarokat szállító Turkish Airlines (THY - TK) is oda parkol be.

(*)Persze nem az első nap.. A flightradar24 szerint (legalábbis ameddig volt időm követni) az összes aznapi gépet átküldték az Atatürk reptérre. Jó lehetett ez annak, aki kiment az utasokat felvenni... Talán rájöttek, hogy nem olyan egyszerű a helyszínre kimenni. És míg az utasokat úgy-ahogy elviszik a taxik (ha meg nem, akkor is az erdőben bolyonganak, tehát nincsenek szem előtt), addig ezt nem lehet a személyzettel megtenni. Rájuk másnap is szükség van (bár drasztikusan lehet csökkenteni az országban a munkanélküliséget, ha minden nap egy egész repteret lehet új emberekkel feltölteni)

Továbbá nem lehet a dolog egyszerű. Ideiglenesen +1 repteret kell fenntartani, a hozzá való összes dologgal. Pl. a buszokkal, amik kiviszik az embereket. De még az olyan alapvető dolgokhoz is, mint pl. a szappantartó feltöltésére, plusz emberek szükségesek. Ideiglenesen.

Nem mellékesen, a 3. repülőteret az 1. kiváltására találták ki. Nem pedig arra, hogy párhuzamosan működjön, és a két reptér gépei egymást kerüljék a levegőben... Tehát minden elismerésem azoknak, akik a mostani szituáción úrrá tudnak lenni.

További érdekesség: Az egész még annyira új, hogy a digitális rendszerek egy rész még nem is érzékelték az átállást.

A Flightradar24 szerint a reptéren gurgulázó gépek valójában az erdőben kóvályognak. A Google alaptérkép még nem frissült

A Google még ennél is jobb: a reptér bejáratánál egy munkagép kölcsönző van megjelölve (és éppen akciós a darus kocsi - úgyhogy ne vacakoljatok a városba bejutással, hanem béreljétek egy darus kocsit mindjárt. Azzal még parkolni is könnyű: kinézed a helyet, az ott álló kocsikat meg egyszerűen odébb rakod..De leállhatsz vele bárhol, mert ezt a rendőrök egy könnyen úgysem viszik el. Ráadásul remek fotókat lehet készíteni a daru tetejéről! Béreljétek csak darus kocsit!)).

A THY web-oldalán ha az új repteret választjuk ki (**), akkor kapunk (kaptunk) egy jó kis hibaüzenetet.

A jegykereső programok nem is hallottak még a 3. reptérről (ISL)

És még sok hasonló szépség... lesz még egy!

(**) Felröppent a hír, nyílt titok, hogy szeretnék az új repteret reklámozni. Így ha valaki onnan megy belföldre, az sokkal olcsóbb, mintha a másik két reptér valamelyikéről tenné. Csak tudjál rá jegyet venni! Elvileg a mobil applikációban lehetséges...

Ennyi mindenféle után akkor lássuk, hogy mely gépekkel mehetünk az új isztambuli (ISL) reptérre! Hátööööö... Oké, barátunk a , mert az tényleg tudja, mely gépek vannak a levegőben.

Van egy halom belföldi: Antalya (AYT), Ankara (ESB), Adana (ADA), Erzurum ERZ), Trabzon (TZX) - hogy ne csak A-betűs városok legyenek..

Budapest (BUD) (bár ezt a bejegyzés írásakor pont megint átküldték az Atatürkre)

Söul (ICN)

Bécs (VIE)

Párizs (CDG)

Chicago (ORD)

Dakar (DSS)

Baku (GYD)

Milánó (MXP)

Teherán (IKA)

Bagdad (BGW)

Hyderabad (HYD)

És még sok más.. Óránként kb. 5 gép...majd 1 óra szünet, levegő vétel, meg szélnek eresztenek 1-2 gépet..

Tehát egyértelműen nem állapítható meg, milyen szisztéma szerint érkeznek ide a gépek.

De melyek azok a gépek, amelyek biztosan nem érkeznek az új isztambuli reptérre (egyenlőre):

Antarctic IceLine (AIL)

Millennium Falcon (MILF)

A nagy nemzetközi gépek, mint pl. Lufthansa (LH)

Fapadosok, pl. WizzAir (W8)

Malév (MA)

Oké! Ide akartunk, vagy sem, de már a 3. reptéren vagyunk. Hogy jutunk be Isztambul belvárosába? Vagy esetleg a hotelba. Mert hát ott is lehet aludni...nemcsak kint az edőben

Egyenlőre nincs statisztika arról, hogy hány ember tévedt el eddig az erdőben. Mert hát ugye...aki eltévedt, az nem tud jelentkezni, hogy eltévedt. A bolgár határról meg eddig nem hoztak vissza senkit. Persze ennek lehetnek más okai is...

Ha törökül rákeresünk arra a "hogya bántatba jutunk be Isztambul Új Repülőtéréről a városba", akkor elég érdekes, de annál kevésbé használható infókat kapunk.

Lesz metró! Gayrettepe városrészből (ahonnan egy másik metróval mehetünk be Taksimba). De hogy ez mikor lesz tényleg kész... Ma még nem jár.. (az egyik választáson azt ígérték, hogy 2017 után.. Egyenlőre még tartják az ígéretet)

Lesz egy csomó minden más is! Amelyek ráadásul szuper gyorsak. Meg szuper luxusosak (és valószínűleg szuper drágák). De ezek is majd.... Ahogy a törökök mondják: !

Kiszámolták, hogy a különböző városrészekre mennyibe kerül a taxi. És az a meglepő eredmény jött ki, hogy valami minél messzebb van, annál drágább... Hát igen... a matematika tele van meglepetésekkel...

Amúgy legalább 100 lírára érdemes számítani.

No de pánikra semmi ok! Van nekünk a jól bevált nevű programunk! Megadjuk, hogy itt állunk (jelenleg Beşiktaş, sarki kávézó). Majd vigyen ki a öööö.... hát még itt sincs olyan pont... És a térkép még itt is a régi Google alaptérkép... De sebjaj, mert a bejárat itt van valahol ennek a fának a közelében... És padadadaaaaaam! Talált buszos útvonalat!

Jó...hát 500 perc... ez is van annyi, mint a repülőút Budapestig...nem? nincs annyi...de majd túléljük...De persze a busz nem oda megy, hanem a közeli faluba. Onnan már csak 2 km-t kell gyalogolni az erdőn keresztül, majd átmászni a kerítésen, és átfutni 3 kifutó pályán. Még szerencse, hogy óránként csak 5 gép van...

Aki már csinált olyat, hogy kiemelt katonai terület kerítésén mászik át 4 bőrönddel, babakocsival és két ordító gyerekekkel, az tudja, hogy ennél nagyobb élmény nincs is! Ezek után egy egész hetes napozás valamelyik török tengerpartok roppant unalmas tud lenni...

No de mi nem siettük el a bejegyzés megírását! Megérte várni! Hiszen lassan kezdenek tisztázódni a dolgok!

Az IETT (isztabuli BKV - İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri - Isztambuli Elektromos Villamos és Metró Vállalat - vagy ahogy a törökök mondják: Ineklik Etme, Taksi Tut! - Ne szállj fel, menj inkább taxival) .

E szerint IST és H jelzésű buszok jelennek meg. Az IETT az, amelyeket a már ismert istanbulkart-al használhatunk (2 egységet von le!!). Ők a H jelzésűek.

A H-2 visz be Mecidiyeköy-be. Majd ahogy a német taxis mondja: und viel glück! - sok szerencsét! Innen metróval mehetünk tovább, és még át kell szállni a villamosra is, hogy eljussunk a Kék Mecsethez. És ez még csak az egyszerűbb. De ő legalább bevisz a városba!

A H-3 olyan helyre visz, ahova valószínűleg senki se akar menni. Ez az első reptér mögötti mindenféle világvégi helyekre juttatja el a lelkes kalandozókat. Egyik világ végéről a másikra..

A H-4 meg a régi és az új repteret köti össze. Ez főleg akkor nagyon jó, ha a gép nem oda szállt le, ahova vártuk. Vagy ha inkább valahova máshova tovább szeretnénk reppenni..

Ha valaki a Sabiha Gökçen reptérre akar na menni.... inkább ne akarjon oda menni..

Az IST-esek egy másik cég. Náluk az IST-1 visz Yenikapı-ba, ahol mindjárt vízre vagy metróra szállhatunk. Az IST-19 visz Taksimba (itt már emberekkel is találkozhatunk), míg az IST-3 a központi buszpályaudvarra visz, és máris mehetünk tovább Anatólia belsejébe....

Mindezek után, aki úgy érzi, hogy inkább biztosra megy, és inkább egy olyan transzfert szeretne, ami biztosan elviszi a szállásához, és még magyarul is tudnak, akkor nekik ajánljuk Ramazan Timzant.

Ő 25 euró/fő áron bárki elvisz oda Isztambulba, ahova csak szeretné. És egészen biztosan kényelmesebb körülmények között, mint egy taxiban.

2018-11-26

Amikor Zoltán felébredt, akkor egy zöld takaróban találta magát.-Mi a fene? - gondolta. Majd ahogy jobban körbenézett, kiderült, hogy a szobában minden más is zöld: zöld szék, zöld szőnyeg, zöld falvédő, de még a kemence is zöld volt.-Na ne! Ilyen nincs! Hova kerültem??Majd meglátott egy zöld sapkás embert a sarokban, amelyik éppen őt nézte.- Huha!

-Kiraz! Ki ezek az emberek, és mit keresnek itt? - kérdezte később Zoltán miközben próbált reggelit keresni.-Mi az, hogy mit keresnek itt? Ők itt laknak. Ebben a házban, ebben a városban, ebben az évszázadban. Mi vagyunk azok, akik semmilyen szinten nem illünk ebbe a keretbe.-Hmm... Jó, de akkor kik ők? És miért van mindegyiken zöld sapka?-Ők a kereskedők, akiket kerestünk. Az asszírok.-És miért van mindegyiknek a fején zöld sapka?- Ezt már meséltem. Itt az asszírok egy kereskedő nép. Ők is a városban élnek, mint a helyi lakosok. Csak éppen kiemelt fontosságú városlakók. Ha úgy tetszik, polgárok. Nekik saját törvényeik vannak, saját városrészük, stb... Ami nem csoda, mivel ők érték el, hogy az itt lévő néhány sárkunyhóból később birodalmi főváros legyen. Gondolom a sapkával különböztetik meg magukat a többiektől. A zöld meg.. úgy látszik, kedvelik ezt a színt..-Azt észrevettem... a szobában is minden zöld. Még egy nagy adag zöld festéket is találtam! De mesélnél még az asszírokról, hogy hogy kerültek ide, mit csinálnak, és mitől lettek ők ilyen fontosak?-Nos...Mi a bronzkorban van. Nem véletlenül hívják így, hiszen ez az ötvözet befolyásolt mindent az évszázadok, évezredek alatt. Két részből áll: rézből, és ónból. A bronznak kb. 90% a réz és 10% az ón. Lehetnek benne más anyagok is, de azok most kevésbé fontosak. Mind a réz, mind az ón olyan anyagok, amelyeket a kor emberi meg tudtak találni, és ki tudtak bányászni. E mellett könnyen megmunkálható, puha fém mindkettő. Ami így szép, és jó, csak éppen sok mindenre nem használható. Csinálhatsz belőle mondjuk szobrokat, vagy tetőt. De ahol erős fémmre volt szükség, mint a katonáknál, ott már a két anyag ötvözetére, a bronzra volt szükség. Csakhogy ez a kettő együtt nagyon ritkán fordul elő. Inkább több száz km távolság választja el őket egymástól.-E miatt kellett akkor a kereskedelem, ami összehozza a két fémeket?-Igen. Lényegében a bronzkorban minden nagyobb megmozdulás mögött ez állt. Ezért indították háborút, ezért házasodtak a királyok és ezért épültek a kereskedelmi hálózatok is. Az asszírok Mezopotámiában, a mai...bocsanat, a mi időnkbeli Irak északi részén éltek, élnek. Ebben az időben még nem avatkoznak bele a környező törzsek és birodalmak magánügyeibe. De majd lesz olyan is. Most még csak felismerték azt, hogy Mezopotámiában nagyon kevés a fém, viszont rengeteg az élelmiszer. Így először az értékes fémekért cserébe létszükséges élelmiszert adtak. Majd pedig ehhez állandó hálózatot építettek ki. Hiszen egyik oldalon az élelmiszer fogyott el, másikon meg a fém. Ezek a cserekereskedelmek nem egyszeri alkalmak lettek, hanem rendszeresek, kiszámíthatóak. Majd pedig ahogy a kereskedelem egyre jobban kiépült, úgy

mentek egyre messzebb. Egészen odáig, hogy innen, Hattuszaszból vitték a rezet a Kaukázusba, majd onnan hozták ide az ónt. Később már az anatóliai Taurusz-hegységben is ónt bányásztak, ami még jobban fellendítette a kereskedelmet. Közben itt, Hattuszaszban nagyon jó gyapjút készítettek, fognak készíteni, amit meg el lehetett adni a kereskedelmi hálózat más-más részein.-És mitől lett mindennek vége? Vagyis mi fog betenni nekik?-Több dolog is. Először is a Taurusz-hegységben lévő bányák ki fognak merülni. Másrészt az egész kereskedelmi hálózat feltétele, hogy ne legyenek erős királyságok, birodalmak. Mert azok akár törvényekkel, adókkal, de akár katonákkal megakadályozhatják a kereskedelmi út létrejöttét. Vagy egy meglévőt egyszerűen elvehetnek az asszíroktól. De Babilonban létrejött egy erős királyság. Itt pedig megjelentek a hettiták. -Mennyi időnk van, míg ez bekövetkezik?-Olyan 200-250 év.-Jól van, akkor még aludhatunk... És akkor ennyi kellett, hogy az egész hálózat összeomoljon? Pár király és egy bánya kimerülése. Egyáltalán ti régészek honnan tudjátok megállapítani, hogy egy bánya mikor merült ki? Egy-egy házát meg egyebek érték, miként méritek be az időben... de egy bánya...az csak egy luk?-Egy bányában rengeteg az árulkodó nyom. Szerencsés esetben találunk tárgyakat, maradványokat. Néha még akár emberi csontokat is. De ha semmi sincs, akkor még mindig ott vannak a vésés nyomok. A különböző ásatásokon előkerült szerszámokról tudjuk, mikor és kik készítették. Ezek pedig egyedi nyomokat hagynak. Amiket pedig meg lehet találni a bányákban is. Vagy éppen más dolgokon. Egy ládáról egyszer úgy derült ki, hogy ki nyitotta ki és mikor, hogy megtalálták a vésőnek a nyomát. Ez alapján pedig kikövetkeztették, hogy honnan jött az illető, és melyik korból.-Hú! Ez azért durva.. -Ugye? Másrészt az asszírok nem tűntek el nyom nélkül. Megmaradt az írásuk, a rendszerük, a számítási módszereik és még sok minden. Ezeket később a hettiták használták. De azért nem kell szegény asszírokat sem sajnálni. Később, olyan 1000 év múlva összekapták magukat, és felépítették a világ első szuperbirodalmát.-Hmm. Ez érdekes. És hogyan?-Kezdjük a hettitáknál. Amikor megszűnt a kereskedelmi hálózat, vagyis amikor majd meg fog szűnni, olyan 200-250 év múlva, akkor rájönnek, hogy nincs bronzuk. Kereskedni meg nem tudnak, csak a környékbeliekkel. Viszont nincs mivel, mert a szomszédoknak is csak ugyan olyan termékeik vannak. Jók lennének a Torosz-hegység bányái, mert azok még elérhető közelségben vannak, de azok addigra kimerülnek. Hasonlóan az itteni ezüst bányákkal. Arany meg nem sok van. Nem elég, hogy bármilyen gazdaságot, pénzforgalmat beindítson. Viszont rengeteg a vas. Ami bár szinte minden tekintetben rosszabb, mint a bronz, viszont sokkal olcsóbb. És van belőle bőven, nem kell a világ végéről hozni az összetevőket. Nem mellékesen, még mindig elég jó ahhoz, hogy egy ember életét kioltsa. Tehát lehet belőle fegyvert gyártani. Ezt itt először a hettiták ismerték fel, és építenek fel egy egész birodalmat. Majd az asszírok is. Csak ők még ügyesebbek voltak, mert állandó katonákat alkalmaztak.-Zsoldos hadseregük volt? Lesz...?-Igen. A mostani időben nincs állandó hadsereg. Ha jön az ellenség, akkor mindenki kezébe vesz valamit, ami alkalmas fegyvernek. Ez jó védelemnek, de roppant nehéz vele terjeszkedni. Egyrészt az emberek nem képzettek, nem gyakorlottak. Másrészt ha elmennek otthonról, akkor ki műveli a földeket?-Nincs aki locsolja a virágokat...-Igen. Ráadásul az asszírok speciális egységeket is ki tudtak képezni, nemcsak sima katonákat. Hiszen az embereknek más dolguk sem akadt, mind a gyakorlás. Így lettek olyanok, mint harci formációk, a faltörők, az ostromgépek. De még a folyók átkeléséhez is különleges technikáik

voltak: felfújt állatbőröket rögzítettek a szekerekre, melyek gyorsan elkészültek, majd gyorsan át is lehetett vinni a túloldalra. Így nem kellett hidat építeniük, mint mondjuk később a rómaiaknak.-Hú! Ügyes!-De persze nem kell őket isteníteni...megették ők ezt maguk is...Lényegében egy katonai birodalom volt, ami a hódításaiból tartotta fent magát. Az elfoglalt területekről rabszolgákat gyűjtöttek, akik a főváros környéki vízhálózatot építették. Úgy számolják, hogy legalább 600.000 embert szedtek össze, hogy 110 km hosszú főcsatornát, és a mellékcsatornákat megépítsék. -De végül ők is elbuknak..-A szokásos... túl nagy birodalom, erővel meghódítva. Túl sok nép, túl sok adó, túl nagy terület, túl sok rabszolga, túl sok lázadás, és még a családban sincs minden rendben... a szokásos.. Viszont én sokkal inkább arra vagyok kíváncsi, amit most csinálnak Anatóliában.. Bár csak beszélni tudnék velük!-Végül is tudsz... Próbáld meg velük írásban kommunikálni! Úgyis lesz egy csomó időnk, míg feltöltjük a gépet...persze ahhoz először meg kell találnunk..-Jah, az itt van az egyik hátsó szobában...csak le van takarva.-Egy zöld takaróval, ugye?-Hogy találtad ki?

***

-Mit csinálsz? - kérdezte később Zoltán.-Valahogy sikerült elmutogatnom, hogy meg akarom tanulni a nyelvüket. Ezért kaptam tőlük agyagtáblákat, amelyeken gyakorolhatok.-Ez izgalmasan hangzik! És hogy haladsz? Nehéz az írás?-Háááát... Kezdjük azzal, hogy az akkád nyelvet használják. Ez az afroázsiai nyelvcsalád sémi ága..látom, ez neked így kínai...legyen elég annyi, hogy nem indoeurópai, azaz nem sokban hasonlít az európai nyelvhez. De végül is ez mindegy, mert a tied sem és az enyém sem indoeurópai. Hiába is beszélünk most éppen angolul.-Hmm.. ebbe így belegondolva eléggé vicces helyzetben vagyunk..-Ja-ja! Itt van két ember két olyan nyelvvel, ami majd csak a jövőben fog létezni, és használ egy olyat, ami egyikük nyelvcsaládjába se tartozik, és szintén csak a jövőben jelenik majd meg. És ezek ketten vizsgálnak egy agyag táblát, amit egy megint másik nyelvcsalád rég kihalt, de most éppen élő nyelven írtak.-És egyikük sem érti, mik azok a pálcikák...-Nana! Nekem azért ez a területem! Bár nem tudom neked felolvasni, de az otthoni megszokott környezetben a saját eszközeimmel egészen jól elboldogulok. Sőt! Idenézz, mit találtam!-Ez mi?-Ez a tábla lesz majd a házi feladatom bő 4000 év múlva. Persze mi csak a fényképet kapjuk meg, nem az eredetit. Ezt kell majd lefordítanom.-De akkor már lefordítottad, ha jól értem..-Igen...ha úgy nézzük, akkor az én szemszögemből ez már a múlt...De a lényeg, hogy valamennyire emlékszem rá, mi volt benne. Ez pedig sokat fog segíteni, hogy belejőjsek az írásba!-Oké, tehát a nyelv nem olyan, mint a miénk. De nehéz?-Leginkább más... kicsit hasonlít az arabra.. így azért nem olyan vészes...már ha tudsz arabul...Tudsz?-Nem igazán...-Akkor már sokkal nehezebb. De a jó hír, hogy bár beszélni nehéz, írni de főképpen olvasni meg aztán tényleg nagyon nehéz. Az írás még nagyon kezdetleges, ami ironikusan azt jelenti, hogy nagyon összetett, a jelek bonyolultak, nincsenek egyszerűsítve. De hogy még jobb legyen, ezt az írásformát a sumerek találták fel. Az ő nyelvük pedig aztán tényleg nem hasonlít az akkádhoz. Az ugyanis tele van hárommássalhangzós gyökökkel meg többletjelentéssel bíró magánhangzókkal. És még egy csomó olyannal, amiket a sumer módszerrel le se lehet írni.

Mindebből jól láthatod, hogy az emberek nem azért nem tudnak írni és olvasni, mert ostobák lettek volna. Maga az írás rendszer volt túl bonyolult. És túl sok idő kellett a megtanulásához. Kevés embernek érte meg ez az időbefektetés.-Azt elhiszem. És ahogy elnézem, olyan sok olvasnivaló amúgy sincs a környéken.-Nincs. Újság meg hirdetések nincsenek. Inkább...mondjuk úgy, hogy az archiválás miatt írtak. Leírták a törvényeket, hogy ne felejtsek el. De a bíró aligha olvasta vissza. Meg persze a bírók is másfajta ilyenkor.. Leírták a történelmi eseményeket, a fontosabb szerződéseket. Meg ilyenek.-Tényleg! A király mellett bizonyára volt valami krónikás. Ő hogyan jegyzetelt közben, ha ilyen nehéz az írás?-Valószínűleg sehogy... jó memóriával rendelkeztek, hogy később részletesen leírjanak mindent. Még az is lehet, hogy más volt az, aki figyelt, és más az, aki végül leírta a történeteket.-Aha... és gondolom a jó memória azt is jelentette, hogy az uralkodó felé volt jó. És a rossz dolgokat valahogy mindig elfelejtette..-Volt rá példa... pl. II. Rámszesz szeretett minden csatára úgy visszaemlékezni, hogy ő nyert. Abból a szempontból, hogy végül is életben maradt...igaza is volt... Szóval én most így állok. Neked mit sikerült?-Találtam bort!-Jó, ennek örülök...akkor este buli lesz... de valamit sikerült elérned a gép ügyében is?-Igen. Pont erről van szó. Találtam több amforát, vagy minek hívják ezeket a köcsögöket itt, amik tele vannak borral. Régi borral, ami megsavanyodott. Már ki akarták önteni. Szerencsére sikerült megszereznem őket. Ez sokkal jobb, mint a szőlő volt, amit eddig használtunk. A telefonomat már el is kezdtem tölteni. Úgy tűnik, reggelre készen is lesz...Utána tölthetjük is a gépet.-Ez jó! Akkor holnap körbenézünk a városban, és mutatok néhány érdekességet. Meg csinálunk néhány fotót is.

***

-Tudod, ezen még mindig nehezen teszem túl magamat - mondta másnap Kiraz, miközben a városban sétáltak - Az a város, amit én ismerek, az még nem ez. Hanem az, ami olyan 300-400 év múlva indul virágzásnak. Pontosabban azt ismerjük, ami abból megmaradt..-És nagyon más?-Persze más.. de nemcsak úgy.. Mi ugye csak romokat találtunk.. leginkább csak alapokat. A legtöbb házból pedig semmi sem fog maradni. Így abból a kevésből tudunk, abból a kevésből vagyunk kénytelenek következtetni. Pl. azt mondjuk, hogy a házak csak egyszintesek voltak. Nyilván, ha lehetett, akkor a tetőt laposra építették, és azt is használták valamilyen szinten. De biztosan nem emeltek több szintes házakat.-Nos igen.. ezt a részt egészen jól eltaláltátok. Egyetlen többszintes házat sem látok.-Pedig ez még csak nem is az, amit majd a régészek találnak. Ez annak az elődje. Ez még egy másik nép, egy másik kultúra, másik nyelv. Itt még minden más. De olyan nagyon mégsem más... Ugye nem tudsz követni?-Hát nem igazán...-A hettiták sem voltak hülyék. Mármint nem lesznek azok.. Nagyjából 200 év múlva az asszír kereskedelmi hálózat összeomlásával itt is összeomlik minden. Nemcsak, hogy legyengül a város, de meg is támadják, kifosztják, felgyújtják, és még meg is átkozzák.-Húh! Ennyi minden? De legalább nem festik át még rózsaszínre is...-Úgy tudjuk, hogy a város bő 50 évig lakatlan volt.-Valahol érthető, hogy az ember nem akar oda visszamenni, ahol ennyi minden kellemetlen dolog történt..-Nemcsak, hogy nem akar visszamenni, de nem is

volt olyan, aki vissza tudott menni. Ezért, mert egy üres város volt itt, pontosabban város maradvány, a hettiták könnyen be tudtak költözni. Végül is a hely nagyon jó. És nézz fel arra a dombra, ahol az a néhány díszes ház áll. Ott lesz a hettita király palotája.-Most is lakik ott király?-Igen, most is van ott valami királyféle. Inkább a város urának lehetne nevezni.-Lehet vele találkozni?-Miért? Mit szeretnél vele csinálni?-Még nem tudom... talán énekelhetnénk meg táncolhatnánk együtt. Meghívhatnánk az esti bulira!-Szerintem inkább ne keltsünk túl nagy feltűnést. Sőt! Inkább miné kevesebb nyomot hagyunk, annál jobb. Szóval, itt ez az épület, amihez jöttünk.-Mi ez?-Ez a központi raktár. Erről meséltem. A búzát és az árpát agyaggal és szalmával fedték be, így az nem jutott oxigénhez. Még a kétszáz év múlva érkező tűzvészt is átvészeli a magok. Az épületből viszont nem sok marad. De majd jönnek a hettiták, és ugyan ide építenek egy új magtárat. Rá a mostani épület maradványára. Mindenben a mostani technikát használva.-Akkor ha jól értem, az a búza, ami most benne van, azt 4000 év múlva megtalálják?-Tehát ha elrejtjük egy üzenetet a magok között, akkor...-Meg ne próbáld! Ki tudja, milyen felbolydulás lenne, ha találnának egy 4000 éves angolul írt cetlit a romok között...-Az is lehet, hogy inkább elsüllyesztenék valahova, majd elfelejtenének beszélni róla.-Látod, az is lehet. Ez is csak azt mutatja, hogy teljesen felesleges lenne üzenetet hagynunk. Azon kívül persze, hogy egy csomó emberre a frászt hoznánk..- Akkor írjuk rá azt, hogy Búúúú!-Inkább menjünk tovább! Mindjárt itt a nagytemplom.

***

-Ó, hát ez nem is olyan nagy.. - állapította meg Zoltán.-Persze, mert te az olyanokhoz vagy szokva, mint az AyaSofya. De ebben a korban ez igen is nagynak számított... Ez megint olyan, mint a nagy raktár.-Ez is le fog égni, majd újraépítik?-Nagy valószínűséggel igen... Minden esetre azok a romok, amiket a 19. század közepén kiásnak, kicsit másabb. Pl. itt a kapuban lesz egy oroszlános kút.-Valami kútszerűség most is van...bár sehol semmi oroszlán.-Nem.. ez még nem olyan...ez teljesen más..egyszerűbb.. Megtennéd, hogy lefotózzod? Utána gyere, megmutatom a zöld követ!

***

-Biztos, hogy ez az? - kérdezte Zoltán.-Egészen biztos. Jó helyen vagyunk.-De hát ez nem is zöld... -Pedig ez az...-Akkor talán mert sötét van, azért látszik...ööö..fehérnek..-Ezt nem értem...-Biztos, hogy ez az? Ha olyan szent kő lenne, csak őriznék... legalább egy lakattal..-Ez egy nagy kő! Ki tudná elrabolni? Ebben a korban az emberek még csak élelmet akartak rabolni....nem pedig sziklákat..-Akkor lehet, hogy valaki átfesti majd... -Ugyan már! Ki tenne ilyet?-De hát még 4000 év... ki tudja addig milyen alakok fognak erre járni...

***

-Miért vagy ilyen letört? - kérdezte Zoltán pár nappal később...-Azt nem tudom, hogy itt és most milyen évet írunk...vagy egyáltalán milyen hónap van..bár valószínűleg tavasz van.. De azt számoltam, hogyha otthon maradtunk volna, akkor valószínűleg november 10 lenne..-És ez olyan különleges nap? Csak nem a születésnapod?-Különleges, bár nem a születésnapom. Annál sokkal fontosabb. Ezen a napon halt meg...fog meghalni a Török Köztársaság alapítója, Atatürk. Tudod, ő nagyon sokat tett azért, hogy kijöjjön az ország a sötét középkorból, amibe szépen belecsúszott az évszázadok alatt. Ezen a napon, pontban reggel 9:05-kor mindenki megemlékezik róla. Mégpedig úgy, hogy 1 percre megáll. Mindegy, hogy ki mit csinál, merre van. Erre az 1 percre megáll mindenki. A munkások a gyárban, az emberek az utcán, megállnak a buszok, az autót, mindenki. Még a reptéren az automata csomagkezelőt is megállítják.-Ez nagyon érdekes lehet... ha egyszer visszajutunk, akkor ezt mindenképpen szeretném megnézni..-Én meg ha tudnék vele találkozni, annak nagyon örülnék...-Hé! De hát van egy időgépünk! Ha ennek az egésznek vége, akkor otthon felkészülünk rendesen, és akkor visszamehetsz az időbe, és találkozhatsz vele!-Hmm.. nem rossz ötlet... Hogy halad a töltés?-Igazándiból fogalmam sincs... biztos van valami kijelző a gépen, de még nem találtam meg.. Annyi viszont biztos, hogy ezúttal gyorsabban megy, mint korábban.. Úgy gondolom, hogy talán 3x gyorsabb... Ha szerencsénk van 1 hónapnál kevesebbet kell várunk. Vagy megpróbálhatjuk, hogy jobban feltöltjük, és akkor nagyobb tudunk ugrani... A zöld törpikék hogy bírják az ittlétünket?-A zöld kicsodák???-A vendéglátóink...A törpikék.-Ne nevezd már őket törpikéknek! Attól még, hogy te kosaras méretű vagy, mi meg itt az ókorban vagyunk, ahol egyébként is kisebbek az emberek, még nem kellene őket letörpikézni... Én is alig érem el a 160 cm-t, akkor én is törpike vagyok??-Nem-nem, dehogyis! Jó-jó, nem hívom őket törpikéknek... Lehetnek zöldikék?-Nem! Az meg mi ott a kezekben?-Áh, csak egy kis zöld festék...-Ugye nem a követ mentél lefesteni?-Ááááh... dehogy... ugyan már... csak egy kicsit meglocsoltam vele a füvet..olyan sárga volt.. most már szép, életteli zöld...-Zoltán! Te lefestetted zöldre a Szent Követ???-Csak egy picit...láttam, hogy szomorú vagy, és..gondoltam, besegítek egy kicsit...-De Zoltán! Ez a történelem meghamisítása! Tudod, hogy hány ember gondolkozik a jövőben azon, hogy mi célt szoltált az a zöld kő, honnan jött, miért zöld, stb...???-Hát... most már legalább tudjátok.. De tudod mit?! Szerintem írd ebből a doktoridat! Nézd! Még selfie-t és készítettem festés közben!-Te Zoltán! Hattuszaszban nem találtak emberáldozatra utaló nyomokat. De ez valószínűleg azért nem, mert jó mélyre foglak elásni!!

***

-Kiraz! Gyorsan! Indítsuk a gépet!-De hát még csak 2 hete töltjük! Nem jutunk messzire!-Azt mondtad, még 1000 év múlva is itt lesz ez a város! Akkor elég ha csak 500 évet ugrunk!-Na de mi történt??-Felmentem oda, ahol majd lesz a vár. Gondoltam, onnan csinállok egy

fényképet a teljes városról. Találtam is egy jó helyet, ahova felmáshztam. Aztán jött egy cicomás ember és elkezdett mindenfélét magyarázni.. gondolom biztonsági őr, vagy ilyesmi...és azt mondja, hogy oda nem szabad felmáshzni... Mondtam én neki, hogy lejövök, csak kattintok még kettőt. De ő tovább magyarázott valamit. Miután fotóztam, elkezdtem lemáshzni, de megcsúshztam. Szerencsére ott volt az a cicomás ember, úghogy abba kapaszkodtam meg. De erre meg ő átesett a falon. Szerintem ha észreveszik, akkor roppant mérgesek lesznek..-Zoltán! Te lelőktél valakit a szakadékba a városi vezetők közül???- Mondtam neki, hogy bocsi... Azt hiszem, üldöznek...-Máshlid, hogy épp leltárt tartottam, úghy ott van minden a gép mellett... 1 perc, és ugorhatunk. Csak éppen enni-innivalónk nem lesz..- Úghyse megyünk messzire...csak 500 évet előre.. de amúghy maradunk a városban.-Jóvan, menjünk... De aztán a túloldalón ne felejts el szólni, hogy fojtsalak bele az oroszlános kútba...!-Felőlem akár háromszor is. Csak menyünk már, mert ha megtalálnak, tutira kiszögelnék a kapura!-Ebben biztos lehetsz! És abban is, hogy én még segíteni is fogok nekik! Na, betápláltam a gépet. Kapaszkodj! Indulunk!

2018-12-03

-Hé! Szakad az eső!! És...és.. ne már! Kint vagyunk az utcán... - csodálkozott Zoltán.-Naná! 500 évet jöttünk előre az időben. Ez egy teljesen más világ, más nyelv, más kultúra, más emberek... minden más..még a házak is. Emlékszel? Azt mondtam, hogy az a város leégett. A mostani időnk szerint olyan jó 300 éve..-De azt is mondtad, hogy utána a várost visszaépítették...-Persze. De hát nem lesz ugyan az... főleg nem 500 év távlatában. A templomok helye általában megmarad, később már csak szakrális okokból is. Na de egy lakóház... Azok vándorolnak.. Viszont még mindig a kereskedő negyedben vagyunk. Nézd! Az a ház ott mintha másabb lenne.. Hasonlít a mi régi házunkhoz. Kopogj be!-HMMM?? - nézett ki egy zöld sapkás ember..-Nahát! Itt is vannak zöldikék! - csodálkozott ismét Zoltán.- Zoltán! Mondtam, hogy ne hívd így őket!-Szultán? Kiraz? Gyertek! - monda a zöld sapkás ember egy eléggé furcsa, de még éppen felismerhető angolsággal.

***

-Ez mi? -mutatott arra az agyagtáblára Zoltán, amit a zöld sapkás embertől kaptak.-Ez egy szótár....-Ó! Hát...ööö...nagyon érdekes..., de..-Ez egy angol-akkád szótár...-Mi?? Akkor vannak még itt angolok rajtunk kívül?-Nem! Ezek mi vagyunk!-Nem értem....-Pedig tudhattam volna..-Még mindig nem értem...-Figyelj! Ezek kereskedők. Az a dolguk, hogy az emberekkel kapcsolatot létesítsenek. Nyilván ehhez olyan emberek kellene, akik könnyen megtanulják a másik nyelvét...bármilyen legyen is az... hiszen Anatóliában ebben az időszakban számtalan nép él, és mind-mind más nyelven beszél... Mi pedig velük élünk. Igaz, csak 2 hétig, de ennyi idő alatt is néhány angol szót megtanultak tőlünk...-A francba! - mondta Zoltán magyarul.-A fljanszda! - mondta a zöld sapkás ember.-Látod! - mondta Kiraz - úgyhogy jobb lenne, ha vigyáznál, mit mondasz..-Áh, már késő... Én nem értek semmit ezekből a krikszkrakszokból , de van egy olyan érzésem, hogy az a második kőtábla mind az én káromkodásommal van tele...-De Zoltán! Ez így nem jó!-Jó-jó, megpróbálok majd szebben beszélni...-Nem..nem arról van szó...persze azért igen, gondolt át, mit mondasz... De nem erre értettem. Mi ezzel megváltoztattuk a történelmet!-Ó! A francba!-Ó! A franszba! - mondta a zöld sapkás ember.-Hé! Kezdesz belejönni, zöldike!

***

-Akkor most megsemmisül a világegyetem? - kérdezte Zoltán később - Hú! Ez a bor jobb, mint az 500 évvel ezelőtti!-Micsoda?-Tudod.. idő-paradox lépett fel, jön a láncreakció, és

megsemmisül a világegyetem.. szerencsés esetben csak a mi galaxisunk semmisül meg... meg ilyenek...-Mi???-Hát a sci-fi film... A Vissza a jövőbe 2. Ott mondta ezt a Doki.-Zoltán! Nem sci-fi filmben vagyunk!-Hát... pedig egyre inkább annak tűnik...-De hát akkor sem fog megsemmisülni a világegyetem...vagyis remélem...áh, én régész vagyok, nem időfizikus!-Mi lenne, ha összetörnénk a táblákat? Eltűnnének a nyomok...-Szerinted elég lenne?-Szerinted nem?-Nem! Persze, hogy nem! Tudták, hogy jövünk. Legalábbis számítottak ránk..nem lepődtek meg. Tudták a nevemet is...meg a tiedet is...-Az enyém nem nagy szám... Látszólag ennek a névnek valami fontos ősi jelentése lehet...-Ez olyasmi, amin nem most akarok gondolkodni...-Akkor nem törtjük össze a táblákat?-Teljesen felesleges.. Ezek az emberek alapos munkát végeztek. Biztosan van belőle néhány másolat... De ha nem is lenne, valami más írásuk, szájhagyományuk van rólunk. Számítottak ránk. Csak azzal, hogy két hetet együtt töltöttünk az asszírokkal, nyomott hagytunk a történelemben...-Meg hagytunk egy zöld követ is...-Hülye ötlet volt azt a követ zöldre lefesteni!!-De miért? Most van egy jó kis szent kövük! Lehet rajta embert áldozni. Kipróbáltam, jó kis festék, nem lehet lemosni.-Majd téged áldozlak fel rajta... A jövőben tudósok százai dolgoznak azon, hogy honnan került ide az a zöld kő, miért zöld, meg ilyenek...-Na! Egy csomó ember nekem köszönheti a munkáját!

***

-Egyébként melyik évben vagyunk? - tette fel a nagy kérdést Zoltán?-Nos. Eddig nem igazán volt biztos támpontunk... Most viszont már ismerjük a királyokat is. Eléggé pontos írásos emlékein vannak a Hettita Birodalomról. Több, mint 30.000 ékírásos agyagtáblát őriznek majd az ankarai múzeumban. És ha jól értettem, akkor most Mutszilisz király ül a trónon. Csak nem épp itt, hanem Babilonban. Ez megerősíti, hogy tényleg ő az uralkodó. A gond csak az, hogy 3 különböző kronológia van, több különböző népek történelmi jegyzetei alapján. És sajnos az időponok nem mindig állnak össze, mindig lehet néhány évtizednyi eltérés.. De így is valahogy i.e. 1540-1530 körül lehetünk..-Ööö.. ebből nem sokat értettem.. Figyelj, én innen távol élek, térben is időben is az anyámmal egy kis lakásban, és néha leküld, hogy vegyek krumplit meg ilyeneket... de ott nem szoktak hettiták meg babiloniak lenni..-Na jó... akkor menjünk vissza az elejére! Az a rész gondolom már megy, hogy voltak az asszír kereskedők...-Igen, mindig náluk kötünk ki.. Minden történet velük kezdődik, mint a mesékben az Egyszer volt, hol nem volt...-Igen. Ez elég furcsa lehet, de Anatólia történelmében a döntő események nem itt zajlanak. Hanem most éppen 800 km-e délebbre. És ez később is így lesz: perzsák, Nagy Sándor, görögök, rómaiak, bizánciak, de még az oszmánok idejében is a fontos döntések, történések nem itt zajlanak majd, hanem messze...néha nagyon messze. De az eredmények itt fognak meglátszódni. Pontosabban itt is. Az asszírok behozták a kereskedelmet, az írást, és még sok minden mást. Ezzel elérték, hogy az emberek olyasmit készítsenek, amikre valójában nincs szükségük, de el lehet adni innen jó messze. Leginkább gyapjút. Az volt a legkedveltebb termék, amit innen vittek. Cserébe pedig olyasmit kaptak, ami itt nem található. De az ezzel járó előnyökkel megnövekedett a kiszolgáltatottságuk is.

Az évszázadok alatt egyre nehezebb lett a kereskedelem. Azok a királyok, amelyek országain áthaladt az út, egyre több adót szedtek. Így más, veszélyesebb utakat kellett keresni. Az asszíroknak saját birodalmat kellett volna építeni. De ebben nem voltak erősek..ekkor még nem. Helyette Babilonban megjelent Hammurapi, az erős király és ő épített birodalmat. Mi ezt az időt pont lekéstük..-Ha akarod, visszamehetünk oda...-Köszö, de majd inkább máskor.. Szóval ez a Hammurapi azon kívül, hogy renget fontos dolgot bevezetett, birodalmat alapított, dinasztiát, és egyebet, egyúttal az asszírok kereskedő hálózatának is véget vetett. Nem azért, mert gonosz lett volna. Egyszerűen így alakult. Az ő birodalma nem fért össze az asszírok hálózatával. E mellé jön még, hogy a Taurusz-hegységben kifogyott az ón. Ez az a rész, amiről korábban is beszéltünk. És ez az a pont, ahol eddig tartottunk.-De most ezen átléptünk a zűrzavaros korszakon.-Igen. Ez itt most már egyértelműen Hattusasz. És most már a hettiták uralják. Majd menj fel egy magas pontra, és nézz rá a városra. Meg fogsz lepődni. De most ezúttal ne lökjél le senkit.-A múltkor is véletlen volt! Tényleg, nem mehetnénk vissza az időbe, és tehetnénk rendbe?- Nem csináltunk még elég bajt? Pont az kellene, hogy a végén még saját magaddal is találkozzál!- Igaz, az tényleg nem lenne jó..-De amúgy ezúttal nem is tudnád őt a szakadékba taszítani. Ezt megteszi majd más helyetted: Mikor Murszilisz király hazajön, nem tárt karokkal, hanem tárt kardokkal várják majd. Főleg a saját rokonai.-Hú! Ez azért durva.. nem kellene szólni neki?-Meg ne próbáld!! Meg az ilyesmi elég gyakori.. még 3000 év múlva is. Aki király annak ezt tudnia kell. Annál is inkább, mert legtöbbször ő is így lett király. Szóval... Az a korábbi világ.. mit már-már kezdtünk megszokni...az már nem létezik többé. Minden megváltozott.-Olyan sok különbséget nem látok.. Nézd! Itt is zöldék a függönyök, pont mint 500 évvel ezelőtt!-Zoltán! Az csak az egyik dolog, hogy ebben a városban egy teljesen más nép, teljesen más nyelvvvel és teljesen más kultúrával van jelen. És arról is beszéltünk már, hogy az asszír kereskedelmi hálózat összeomlott. A bronz drága és ritka lett. Ennek pótlására kezdték el a vasat használni. Egy vaskard minden szempontból rosszabb volt, mint egy bronzkard. De olcsó volt, sok katonát fel lehetett vele szerelni. És ez az egyik oka, amiért megjelentek a birodalmak. Az elején az emberek még csak együtt voltak. Ha a szükség úgy hozta, akkor összedolgoztak. De leginkább csak egymás mellett éltek. Majd ebből lettek a városok. Az elején még ezek is csak egymás mellé épített házak voltak. Később viszont már városállamok lettek. Most viszont birodalmak vannak. Olyan városok dolgoznak együtt, aminek az emberei sose látták egymást. Mégcsak nem is egy nyelvet beszélnek. A király pedig elmehet innen több száz km-e, hogy elfoglalja Babilon. Igaz, megtartani nem tudja. És mindezt bő 1000 éven keresztül fent is tudták tartani! Belegondoltál már, hogy a mi időnkben hány európai ország büszkélkedhet 1000 éves fennállással? Pedig sokkal fejlettebb közigazgatással, információáramlással és hierarchiai rendszerrel rendelkeztek-A miénk igen. De amennyire tudom, Magyarország jóval régebbi, mint a szomszédai.-Látod? Pedig a hettitáknak egyáltalán nem volt könnyű dolguk. A korábbi városállamokat hercegek irányították. Akik aztán vagy hűek voltak a királyhoz, vagy nem. Ha a király gyenge volt, akkor ezek az országrészek egyszerűen függetlenítték magukat. A következő királynak meg vissza kellett hódítani őket. Mindehhez van egy igencsak érdekes hadsereg. A harci szekereik minden szempontból csúcsfegyverek. Stabilak és 3 embert is tudtak szállítani: egy vezetőt, egy harcost, és pajzstartót aki egyben a harcos segédje is volt. Szemben az

egyiptomiakkal, ahol csak 2 ember volt. Bár cserébe jobban tudtak manőverezni. De a gyalogság!-Ők nem voltak jók?-Nem igazán. Még mindig ott tartunk, hogyha valaki elmegy csatázni, akkor nem marad otthon, hogy növényt termesszenek.-Ez úgy tudom, a mi korunkban is így van.-Igen, de a mi időnkben már vannak gépek, amelyek több ember munkáját elvégzik. Meg lehet venni élelmet attól, aki éppen nincs háborúban. Azt tudtad, hogy a II. Világháború alatt főként Törökország látta el élelemmel a háborúzó feleket?-Nem, ezt nem tudtam. Ez egy olyan rész volt, amit sose értettem.. A dokumentumfilmekben mindig csak lövöldöző embereket láttam.-Az utánpótlás mindig is komoly feladat és problémaforrás volt. Nagy Sándor, Napóleon, Cézár...mindenki esetében.. A hettiták ezt úgy oldották meg, hogy csak az lehetett katona, akinek maradt otthon elég embere - mondjuk szolgák -, akik dolgoztak a földeken. Ráadásul a fegyvereket, felszereléseket is neki kellett megvennie. Ilyenkor jól jött, hogy a vas olcsóbb volt a bronznál.-De ha pénz kellett, hogy valakiből katona legyen, akkor ki akart elmenni? Nem elég, hogy fizet érte, de utána még le is lövik, feldarabolják, esetleg meg is eszik..-Pont ez volt a baj. Katonának lenni egy beruházás volt. Ezzel valaki fontos tisztséget vagy akár földet is szerezhetett. No és persze a zsákmány lehetősége. Így ők inkább hasonlítottak egy csapat fosztogatóra, mint valódi hadseregre. De még nagyobb gond volt, hogy a tartományok, a korábbi városállamok saját seregrészt alkottak. Hiszen más nemzet, más nyelv, más kultúra. A seregrészek nagyon mások voltak, más tulajdonsággal, harcértékkel.. mindennel. Ezeket nem lehetett összefogni. És nem is próbálta senki.-Húha! Vagyis a csata a hettiták részéről úgy zajlott, hogy nekimentek az ellenségnek, aztán mindenkit kiraboltak?-Hát én nem így fogalmaztam volna.... de lényegében igen. A katonákat jobban érdekelte a saját zsebük, mint a csata kimenetele. Időszámítás előtt 1274-ben, azaz olyan 250-300 év múlva lesz egy nagy csata az egyiptomiak és a hettiták között. II. Ramszesz és II. Muvatallisz fog megütközni a Kádesi csatában. Ez Észak-Szíriában van. A hettiták nagyon jól fognak szerveződni. Ramszesszel elhitetik, hogy még legalább 200 km-e vannak tőle. Mire Ramszesz lassú, kényelmes menetbe vált, még a seregét is felosztja. A hettiták egy gyors és meglepő rohammal hamar legyűrik Ramszeszt, akit ráadásul csak a serege negyede véd, mert a többiek máshol állomásoznak. Ez egy szupercsúcs győzelem lehetne a jövőben..-De a hettiták mégis elszúrják? Ne már! Hogyan?-Úgy, hogy a harci szekerek a gyors és tiszta rohammal elfoglalják a táborot. Utána pedig mindenki fogja magát, és kiszáll a csatából. Elkezdenek fosztogatni. Nekiállnak, hogy összeszedjenek mindent, ami csak a táborban található.-Az egyiptomik meg csak néznek, gondolom... Itt az ellenség, de nem akar velem foglalkozni. Húhú! Katona úr! Tessék már engem ledöfni! Nem érek rá egész nap! Kezdődik otthon a kedvenc sorozatom! Végül ki fog győzni?-Nos.. Ez a rész felettébb érdekes.. Ott lesz II. Ramszesz a katonák orra előtt, de nem fogják majd el. Ő valószínűleg hazasétál majd... Otthon persze azt mondja, hogy teljesen egyedül megsemmisítette a teljes hettita sereget. A győzelmének részleteit pedig nem lesz rest felírni több templom falára is. Ezzel nemcsak a saját népét téveszti meg, de rendszeren összezavarja a későbbi régészeket is. Ők azt hiszik, hogy mert valaki több ezer éve élt, már nem is hamisíthatja meg a történelmet... Minden esetre az egyiptomi sereg nem semmisült meg. De Ramszesz gondosan elkerüli majd a környéket.-És a hettiták?-Az egyiptomiak nem fogják a várost elfoglalni. Tehát nem nyernek. Ráadásul a hettiták később újabb területeket foglalnak el. Akár mondhatnánk azt is, hogy ők

fognak nyerni. De mégse aratnak igazán győzelmet, mert az egyiptomi sereg is, és az uralkodó is hazatér. Így leginkább patthelyzetet lehetne mondani. Bár, mindkét oldalon jelentős a veszteség. -Ez aztán a furcsa eredmény...-Ugye? De van még egy érdekesség. Ez a csata egy konfliktussorozat része. 16 évvel később a hettiták nem tudnak tovább harcolni az egyiptomiakkal, mert egyre jobban támadják őket az asszírok. E miatt pedig békét kötnek, és ezt egy ezüsttáblába vésik. Erről pedig készül majd egy agyagmásolat. Az ezüsttábla persze idővel elveszik, de az agyag megmaradt. Ha hazaértünk, ezt megnézheted a new yorki ENSZ székházban, mint a világ legrégebbi nemzetközi béke-szerződése.-Hát... legalább valaki nyert ezzel a csatával... egy szép táblát mindenképpen...

***

-Kiraz!-Igen?-Eszembe jutott valami..-Ki velem!-Amikor először mentünk vissza az időben, akkor több ezer évet utaztunk. Majd kifeküdtünk, beájultunk. És aludtunk egy jót.-Valahogy úgy...-Utána megint utaztunk, de nem sokat.. Nem tudjuk menni, de évszázadokban mérhető. És megint kifeküdtünk.-Igen...-Utána viszont, amikor próbálgattuk a gépet, akkor nem lett semmi bajunk. Igaz, csak pár napot, majd hónapot ugrottunk.-Igen.-De aztán ugrottunk egy nagyobb, több mint 2000 évet. És úgy kifeküdtünk, hogy kényelmesen beraktak minket egy börtönbe.-Igen... és mit sikerült mindebből kihoznod?-Várjál! Még nincs vége! Mert nemrég megint ugrottunk, ezúttal olyan 500 évet. Ezt az utazást sikerült kisebb fejfájással megúsznunk.-Igen, a fejem nekem is fáj, de nem volt olyan vészes... 1 óra alatt elmúlt..-Ez azt! Tehát ha rövid időket, néhány száz évet ugrunk, akkor megúszuk egy fejfájással. Ha viszont nagyokat, ezer éveket, akkor meg ki tudja meddig alszunk. Nyilván a fejünk nem viseli jól az időutazást...-Azt akarod mondani, hogy inkább többször, de kicsiket kellene ugranunk? Mert ha nagyot ugrunk, bár közelebb leszünk az otthonunkhoz, de közben lehet, hogy zsákba raknak minket?-Igen. Ilyesmi.-Viszont minden ugrás után meg kell keresni a gépet, valószínűleg fel kell tölteni, és közben valahogy életben is kellene maradni.-Igen. Ez a része komoly probléma.. Ezért is gondoltam arra, hogy megtanulok kardozni.-Jó ötlet! És hogy megy?-Hátöööö - mutatta meg Zoltán a lila foltokat - Egy könyvben régebben olvastam, hogy vannak mozdulatsorok. Azoknak meg ilyen vagány neveik vannak, mint hogy Lejön a vaddisznó a hegyről, vagy a Királynő legyezője meg ilyenek. Ha lenne YouTube-om, akkor ezeket meg tudnám nézni, és tanulni...-Zoltán! Már bő fél éve az ókorban élünk! Megtanulhatnál már internet nélkül élni!-Próbálok, de nem sikerül ezekkel a hettita harcosokkal megértetnem magamat. Egyszerűen csak kiáltanak valamit, és már meg is suhintanak a fakardjukkal. Még egyszer sem sikerült rendesen visszatámadnom..-Gyere! Azt hiszem, jó lesz, ha megtanulsz pár alapszót..

***

-Zoltán! Gyere! Indulnunk kell!-De miért? Mi történt?-Hazaért a király...-Ó! Akkor buli lesz! Megyünk a palotába?-A királyt le fogják szúrni.-Ó! ... Akkor majd utána lesz a buli?- Felgyújtják a fél várost!-Ó! ... Akkor sütünk szalonnát!-Mi az a szalonna?-Te nem ismered? Disznóhúsból készül, és...-Figyelj, én nem eszek disznót. És nem maradhatunk. Bő 100 éves átmeneti kor kezdődik néhány óra múlva. Addigra már nem akarok itt lenni.-Hát jó... pár perc, és összepakolok.-Nem kell. Tanulva a múltkoriból, felkészültem. Készítettem pár tervet, milyen utakon tudnánk hazajutni attól függően, hogy mennyire tudjuk a gépet feltölteni, milyen gyorsan kell menekülni, stb... Itt van pl. egy vészhelyzeti csomag, amivel csak 1 hónapra, és 5 km-e ugrunk el.-Jó ötlet! És most mennyit megyünk? Hova megyünk?- Nem sokat... Csak 200 évet. Már annyi ideje itt vagyunk, de pont a lényegét nem láttuk még... Meg akarom nézni a hettita fénykort! Ez neked is tetszeni fog! Velem jössz? Vagy megvárod a bulit, és az után jössz? A gép még biztosan itt lesz 400 évig.. talán még 500 év múlva is. Jöhetsz vele később is.-Áh, nem ismerek senkit se, egyedül meg utálok táncolni. Inkább jövök veled!-Jó döntés! Kapaszkodj!

Folytatás

2018-12-10

-Húúú! Ez igen! - jelentette ki Zoltán.-Ugye? Mennyire más...- válaszolta Kiraz -Ez az, amit majd 3300 év múlva feltárnak. Vagyis ez már majdnem az... Most vagyunk a hettita aranykor kezdetén...vártam valami hasonlót, de nem gondoltam, hogy ennyire...ilyen lesz...-El sem hiszem, hogy itt laktunk hetekig...-Jól megváltozott, mi?-Mintha egy teljesen más városban lennénk...-Pedig nem a város más...csak az időpont.-Mennyit is jöttünk előre?-200 évet.- Hmm... most, hogy így mondod... Budapest is egészen más volt a születésem előtt 200 évvel...-Isztambul még 100 évvel korábban is egy teljesen más város volt!-pssst! - szólította meg valaki őket egy kisutca árnyékából. Jól láthatóan koldus volt egy jól látható zöld sapkával. - Zoltán? Kiraz?-Jaj! Ne már! - mondta Zoltán. - A végén még kiderül, hogy egy titkos földalatti szervezet vezetői vagyunk...

***

-Hé! Én csak vicceltem azzal, hogy egy titkos földalatti szervezet vezetői vagyunk.. Erre kiderül, hogy mégis.. -mérgeződött Zoltán később...-Ez azért nem egy földalatti szervezet... - világosította fel Kiraz.-De a föld alatt vagyunk!-Jó, de nem titkos.-Nem?? Biztos? De hát akkor miért vagyunk a föld alatt? Egészen biztosan nem az eső miatt...-Tudod, ez egy olyan korszak, amikor nem igazán szeretik az asszír kereskedőket.-Azt hittem, az aranykorban vagyunk. Az utca, és a házak is jól néztek ki. Ezek után az asszír barátainkkal egy föld alatti lukban rejtőzünk...hol is? A fal alatt...De micsoda fal alatt! Itt nem is volt ilyen fal..csak olyan, ami max. a nyulakat állította meg. Ez meg legalább 5 m széles! És hogyhogy az asszírokat nem kedvelik? Ők építették fel ezt a várost! -Igen... De...-Kiraz! Mi a fene folyik itt?-Nos jó... Megpróbálok összefoglalni.. Dőlj hátra, és egyél abból... valamiből.

***

-Tehát - kezdett bele Kiraz - Az előző megállonk I. Murszilisz idejében volt. Valamikor i.e. 1520 körül. Most pedig i.e. 1300 körül lehetünk. A királyt pedig II. Murszilisz-nak hívják.-Ó! Ugyan az a nevük!-Igen, érdekes, hogy pont így alakult... de mennyire más is volt a két uralkodó! Szóval... Ez a Murszilisz, az első, elég lazán vette a dolgokat. Elment hódító háborúba, majd úgy döntött, hogy Babilonban elég jól érzi magát, és ott marad. Illetve végül mégiscsak visszajött. De közben az itthon maradt családtagok is elég jól érezték magukat a királyuk nélkül. Így amikor végül Murszilisz hazatért akkor a közeli rokonai egyszerűen leszúrták.-Ez volt az ok, amiért mi végül elindultunk.-Igen. És jól is tettük, hogy nem

maradtunk. Elégge zűrés időszak kezdődött. Mi ezt a jövőben csak átmeneti kornak fogjuk hívni. Kezdődött azzal, hogy Murszilisz rokonai egymást is leszurkálták.-Ó! Nos.. Ez elég érdekesen hangzik... szinte már bánom, hogy eljöttünk.. szinte..-Nyugi. Az egész csak innen nézve tűnik izgalmasnak. Ha benne lettél volna, vagy az unalomtól halsz meg, vagy mert valaki unalmában leszúr. Az események nem gyorsan zajlottak le, hanem lépésekben, lassan-lassan. Persze egy-egy lépés meglehetősen eseménydús lehetett. De a közben meg ment az élet tovább. Bár rosszabbul..sokkal rosszabbul..-Mennyire rosszabbul? -Sokat nem tudunk.. Erre a korra jellemző, hogy csak akkor vannak feljegyzések, amikor nyugodtan teltek az évek. Az pedig Anatóliában egyébként is ritkaság számba ment. Nemhogy az átmeneti korszakban! De nagyjából úgy tudod elképzelni, hogy összeomlik a gazdaság, megszűnik a kereskedelem, kisebb-nagyobb lázadások vannak. Nincs, vagy minimális a katonaság, így területek vesznek el, egyeseket elfoglalnak, mások csak önállósodnak. Meg ilyenek.. A vége az, hogy szinte már a város falait ostromolja az ellenség. Ekkor erősítették meg a falakat...először komolyabban.-És hogyan jön mindez rendbe?-Elsőre nem is sikerült. Volt egy király, Telipinus. Ő megpróbálta rendbe tenni az örökösödést, még törvényt is alkotott róla. Visszahódított sok-sok országrészt, és ezeket le is írták. Ebből tudtuk meg, hogy milyen sok terület is veszett el. Köztük sok nagyon fontos is. De aztán Telipinus meghal... a halál oka ismeretlen.-Csak nem leesett a várfalról? Ahhoz nekem semmi közöm! Remélem...-Ez lehet azért is, mert utána megint káosz következett.. Nem tudjuk, hogy utána ki ült a trónon. Nevek vannak, de azt nem tudni, hogy ki kit követett. És azt se tudjuk, hogy Telipinusz erőfeszítése eredménytelenek voltak, vagy pedig csak túl hamar került a másvilágra, azért nem sikerült rendet tennie.-De ha ilyen sok kaotikus időszak volt, akkor hogy-hogy nem tűntek el a történelem süllyesztőjében?-Több dolog is megmentette őket. De leginkább az, hogy a szomszédok is hasonló időszakot éltek meg. Igazándiból ebben az időszakban nincs hosszan tartó erős birodalom a közelben. Ráadásul a hettiták amint kicsit rendbeszedték magukat, mindjárt visszahódítottak néhány elvesztett területet. Így megint volt mit elveszteni. De leginkább szerencsés időszakban történtek a kellemetlen események. Később az egyiptomiak is, és az asszírok is kellően megerősödtek. De ekkor még egy kisebb népvándorlás is lezajlott. Tehát tényleg nem ért rá senki a hettitákkal foglalkozni.-Végül azért sikerült újra beindítani a birodalmat...-Az átmeneti korszak azért nem teljesen eredménytelen időszak volt. Sok király sok mindent kipróbált. Köztük I. Tudhalijasz elég sikeresnek mondható. Komoly közigazgatási reformot hozott. Mindenkivel megpróbált jóban lenni, szövetségeket és házasságokat kötött. Persze a harcot ő sem vetette meg. Még egy olyat is kitalált, hogy a mindig oda költözött, ahol legtöbbször harcoltak, ahol leginkább szükség volt rá. És persze vitte magával a nemességet is, akiknek így nem volt idejük ellene szervezkedni. Ő egészen jól haladt. Azon kevés királyok közé tartozik, aki természetes halállal halt meg.-Ez azért ritkaság!-Ugye? Talán ő alapozta meg a lehetőséget, hogy később tényleg rendezzék a birodalmat. Ő utána még volt egy rövidebb bizonytalan időszak, majd trónra lépett I. Szuppiliumasz.-Ő volt a Nagykirály?-Olyasmi.. A Hettita Birodalom fénykorának ő adta meg az alapjait. Rengeteg területet foglalt el, miközben délen az asszírok kebelezték be a városállamokat. De így meg a terület lett túl nagy. Eddigre már bevett szokássá vált, hogy az elfoglalt területekre hettitákat telepítenek, az ott élőket pedig Anatólia belsejébe költöztetik. De még ez is kevés volt. Ezért az új területekre a saját

családtagjait tette meg kormányzónak. Ő végül az egyik csatában kitört járványba halt bele. Az első fiával együtt. Őket a negyedik fiú követi. De ahelyett, hogy jó kis belharcban elégetnék a frissen megszilárdult birodalmat, a fiúk inkább összedolgoznak. Ezt a király hívják úgy, hogy II. Murszilisz.-Ó! Tehát ő az, aki most van. E miatt akartál ebbe a korba jönni.-Igen. Elég jól időszak. Talán a Hettita Birodalom fénypontja. Ekkor érte el a birodalom a legnagyobb kiterjedését. A hettita hadsereg lényegében verhetetlen volt.-De sajnos minden szép álom egyszer véget ér...-Nos igen.. Az asszírok igencsak megerősödtek. És az egyiptomiak is. A térségben 3 birodalom jött létre, amelyek egyre inkább a másikkal találták szembe magukat. Bár a hettitáknak a legtöbb gondot az asszírok jelentették. Ők tudtak hova tovább erősödni, míg a hettiták nem. Ráadásul a belső viszályoknak köszönhetően a birodalom 3 részre szakadt, és többé már nem is egyesül. -Ez a három részes dolog ismerős..-A továbbiak megint a történelem homálya fedi.. kevés pontos adattal rendelkezünk, ami jól mutatja, hogy megint egy bizonytalan időszak kezdődött. Majd jött egy újabb népmozgás, ami teljesen összeomlasztotta a legyengült birodalmat. Bizonyos értelemben voltak utódállamok, egészen az i.e. 8. századik Hatti Nagy Királynak nevezték magukat az uralkodók. De ez már nem az a birodalom lesz. A világtörténelem fontos eseményei máshol zajlanak majd. Így nekünk is majd abba az irányba kell tovább állnunk, miután feltöltöttük a gépet.-Ó tényleg! Hol a gép?-Nos.. ez egy jó kérdés..

***

-És hogy lehet, hogy az asszír kereskedőknek, a zöldikéknek bujkálniuk kell? - kérdezte Zoltán később - Nem ők alapították a várost? Nem nekik köszönhető, hogy itt egy birodalom nőtt ki?-A történelemben az utókor ritkán hálás az elődeinek. Inkább szeretnek úgy tenni, mintha nem is léteztek volna...vagy csak valami félreértés, baleset lett volna. De igazándiból az asszírok nem akartak ide birodalmat építeni. Ez nekik csak egy piac volt. Talán ha már a kezdetekben is nagyban gondolkodtak volna, birodalmi szinten, akkor építenek ide egy nagyobb várost. Egy katonailag erős központot. De ez akkor is csak egy sima provincia lett volna nekik. Hiszen az ő központjuk messze délen van. Nem biztos, hogy jó ötlet a fővárostól távol egy erős pontot létrehozni..-Oké. Tehát az asszírok amúgy sem ide építették volna a központjukat..meg nem is akartak birodalmat..de azért ennyire lecsúszni..-Igazándiból erről sem tudunk sokat. Csak találgatunk.. Talán az, hogy a szomszédban éppen birodalmat építenek... vagy éppen annak az emléke, hogy valaha ők irányítottak itt mindent.. De még az is lehet, hogy őket hibáztatják a régi-régi összeomlásért. Holott pont az összeomlás az, ami miatt a hettiták kénytelenek voltak a bronz helyett a vasat használni, és ezzel olyan dolgokat kellett tenniük, ami a birodalomvá válást okozta..-Tehát inkább hálásnak kellene lenniük...-Hááát... akár még az is... És tudod, az az érdekes, hogy az asszír írást, az asszír mértékegységet, az asszír adminisztrációt használják. De most mégis úgy áll a helyzet, hogyha valaki gondol egyet, és az utcán megöl egy asszír kereskedőt, akkor csak a legenyhébb büntetést kapja.-De azért biztosan mindenki tudja, ki tette. Utána meg az ilyen ember biztosan nem hívják meg bulizni többet. De még kártya partira sem. Én legalábbis

tutira nem. Maximum a strandra, amikor egy száll fürdőgatyában van, hogy lássam, tényleg nincs kés nála... de még úgy sem bíznék benne... És mi van azzal, hogy már megint vártak minket?-Úgy tűnik, valamiféle mitológiai szereplők lettünk. Tudják, hogy néha eltűnünk, majd több száz év múlva megjelenünk. Így vártak minket. Még jóslat is készült az eljövételünkről. Ehhez pedig megtanultak pár angol szót, amivel felvehetik velünk a kapcsolatot.-Ó! Ez így érdekes - mondta Zoltán, majd átintegetett az egyik zöld sapkás embernek - Helló!-A fjanszba! - érkezett a válasz-Nem felejtették el a kedvenc magyar szavamat se..bár a kiejtésen van még mit csiszolni. - kommentálta Zoltán.-Szerintem lesz ideje gyakorolni. Egy darabig úgyis itt maradunk...-Tervünk van?-Hát... eddig a te elméletedet követtük, hogy a gép a kereskedőknél lesz. Ez eddig be is jött. Most viszont jön az én ötletem, hogy megkeressük a királyt.-Oké, de hogy jutunk be hozzá? Nem hiszem, hogy az ezer évről hozott só, meg obszidián elég lesz. Mégiscsak most már egy birodalom uralkodója...-Nem, ennyi biztos nem elég. Rádásul pont az asszírok a barátaink, ami szintén nem mutat jól a bemutatkozásban...-Akkor gondolkoznunk kell... jaj..-Csak nem mondd, hogy fáj a gondolkodás?-Nem...de...de a sörnek jobban örülnék.

***

-Szerinted jó ez az álca? - kérdezte Zoltán másnap, amikor a város felfedezésére indultak.-200 éve is álcaruhában voltunk. Pont most akarsz farmert húzni?-Jó..de az nem ilyen volt!-Milyen?-Hát lila!-Jaj! Van benne 1 lila csík.. Ettől akadsz ki? A lila nagyon drága festék egészen a 20 század elejéig. Vedd inkább megtiszteltetésnek. Csak a legelőkelőbbek és a királyok tudták megfizetni. De ha nagyon nem akarod, akkor húzd fel azt az egyszerű szürkés, és akkor azt gondolják, hogy a rabszolgám vagy. Nekem az is megfelel.-Most, hogy így jobban megnézem...ez nem is annyira lila...inkább sötétkék egy kicsi piros árnyalattal... talán túlélem..

***

-Merre kezdjük? - kérdezte Zoltán később, amikor elindultak felfedezni az ismert/ismeretlen várost.-Legyen az alsóváros. Ez az a rész, amint eddig is ismertünk... nagyjából... mert azért ez is változott... És nem is marad ilyen. Még néhány év, és II. Muvatallsz király átköltözik Tarhuntasszasz városába. És majd csak bő 50 évvel később III. Tudhalijasz király fog visszatérni. Ő pedig komoly építkezésekbe kezd majd. Új templomokat építenek, megerősítik a falat, és még sok minden mást. A jövőben talált romok szinte mindegyike az ő korából származik.-De akkor miért ebbe az időbe akartál érkezni? Azt hittem a fénykorba jövünk.-Mert III. Tudhalijasz idejében egyáltalán nem volt jó élni. Rádásul azt a várost már ismerem. Az lesz az, amit majd kiásnak 3000 év múlva. A mostani viszont teljesen új. Vagyis másabb... Itt több a felfedezni való.-Értem. Ó! Itt a nagytemplom!

Ez mintha még nagyobb lenne. Meg most már oroszlán is van a kút mellett!-És ebben van az a kő is, amint te lefestettél zöldre.... Ezt továbbra sem bocsájtottam meg neked...-De nézd! Abba a terembe mennek be a legtöbben. Szerintem direkt örülnek is neki! Még ha erről ők esetleg nem is tudnának..-Ez akkor sem mentség a tettedre! Ígérd meg, hogy nem avatkozol bele a történelembe! Már a pusztá ittlétünk rengeteg kárt okoz...-Jó jó! Megígérem... Gyere, nézzünk szét itt jobban!-Rendben van. Mindig is kíváncsi voltam, mik lehettek ezekben a termekben.. a régészek teljesen üresen találták őket...még egy fali rajzra utaló jel sem maradt.

***

-No nézd a központi raktárat! Meg se látszik, hogy leégett! Gyere! Csináljunk egy selfie-t! Már minden korból van egy képem! - lelkesedett Zoltán.-Oké. De utána mennünk fel a palota elé! Tetszeni fog a kilátás!

***

Hattuszasz látványa a régészek szerint (Forrás:)

-Húha! - Lelkesedett Zoltán még jobban! - Tudtam, hogy hatalmas, meg láttam is..nem is egyszer. De most valahogy más.. Mintha sokkal városibban nézne ki!-Ugye? Pedig a falak nem mozdultak az elmúlt évszázadokban...-De sokkal karakteresebbek lettek.-Naná! Most már egy komoly védőerőd van itt! Most pedig nézz el balra! Az a felsőváros.-Ez a rész eddig nem volt.. Ez nagyobb, mint az alsóváros!-Gyere! Sok minden látnivaló van ott!-De itt a palota. Mi lenne, ha előbb oda bekopognánk? Bizonyára ott van a gép is..-De mégis? Hogy csináljuk? Kop-kop-kop jónapot, időutazók vagyunk?-Eddig bevált..-Csakhogy azt eddig a kereskedőkkel csináltuk, akik valami ismeretlen okból lelkesednek a nevedért... Mi van a király meg fordítva lelkesedik? 5 perc múlva már repülnénk is lefele a hátsó sziklafalon. Az ott 60 méter! Nem éppen egészséges onnan lezuhanni...-Tudom, hiszen láttam néhány évszázada, amikor a trónörökös lezuhant..-Jaj! Ne is emlékeztessél rá, Zoltán! Feltúrod az egész idővonalat! Inkább gyere, megkeressük az Oroszlános kaput. Azt biztos nem tudod elrontani!

***

-Egészen jól néznek ki ezek az oroszlánok - állapította meg Zoltán.-Annyiban könnyű dolga

volt a szobrásznak, hogy oroszlánt lehet találni. Bizonyára a királynak is van ilyen házikedvence.-De ez vajon hogy történhetett? A szobrász bejárt a palotába minden nap, hogy a király házikedvencét lemérje, lerajzolja, megfaragja? Mi van, ha közben az oroszlán megéhezik? A szobrász megosztja vele a sonkás szendvicsét? Azért a mi időnkben ha kimegyek az állatkertbe oroszlánt nézni, azért csak ott van a kerítés kettőnk között..-Most, hogy egy birodalom központjáról van szó, az irányok átrendeződtek. A város déli oldalán 3 kapu található, ebből ez az egyik. Mivel leginkább dél felé néz a birodalom, hiszen arra van az ország fontosabb része.-És arra vannak az asszírok is, meg az egyiptomiak is...gondolom.-Igen. Természetesen az alsóvárosi kapuk is megmaradtak. De azok nem ennyire díszesek.-Vagyis délre, a művelt népek felé szeretnék magukat is műveltnek mutatni, míg északra, ahol csak a saját embereik vannak meg a barbárok, ott nem vacakoltak a díszítéssel. És miért éppen oroszlán?- Az oroszlán amolyan kedvelt állat volt a hettiai idejében. Nem szent állat, de azért olyan, amit tisztelni kell. Nem jó vele az erdőben összefutni. És éppen ez a másik funkciója is: a kapun áthaladóknak félelmet gerjessen. -Ez a része akkor nem sikerült... Mióta itt vagyunk, egyetlen ember se ijedt meg tőlük. Pedig többen is áthaladtak... de van egy ötletem!-Zoltán! Mit akarsz csinálni?? Ne! Inkább ne is mond! Bármi is az, ne csináld!-Egy pillanat és itt vagyok!-Ne!

***

-Ez a középső, a Szfinxek kapuja - magyarázta Kiraz. - Aki itt akar bejönni, át kell mennie az őrtornyon és a sáncokon. Ebből is látszik, hogy ez egy igazi erődítmény-kapu.-Látom, a szfinxek is eléggé harciasak. Ennek itt még sisakja is van!-Igen. Úgy gondoljuk, hogy a szfinxek egyiptomi hatásra kerültek ide. -Mi? Amolyan beszólás az egyiptomi követeknek, kereskedőknek, hogy itt is vannak ám fenevadak? Ha tőlük féltetek, féljeteek tőlünk is? -Igen. Olyasmi..-És mond csak! Milyen hangot ad ki a szfinx? Mégiscsak emberfejűek van. Nem ordíthatnak úgy, mint az oroszlánok...-Zoltán! Egyszer is bőven elég volt. Még sok is! Azt a szerencsétlen földművest úgy megijesztetted az oroszlánhangoddal, hogy többet az életben nem mer a kapu közelébe se jönni! Valamelyik falon fog átmászni, hogy kimehessen dolgozni.-Viszont most már tényleg félni fognak az Oroszlános kaputól. Nem csak úgy elmennek mellette. Amúgy meg jó vicc volt.-Zoltán, kérlek. Ne zavarod össze az időfolyamot, és ne zavarod össze az embereket! Így is van elég bajunk. Pont az hiányzik, hogy a végén megváltoztasd a történelmet, aztán... nem is tudom.. a vikingek tényleg letelepednek Amerikába, majd Kolumbusz helyett ők jönnek vissza, és meghódítják Európát..vagy valami egészen mást furcsaság, amivel egy teljesen más alternatív jövőt hozol össze.-Oké, ígérem. Megpróbálom visszafogni magamat.-Nem! Nem elég, ha megpróbálsz. Teljesen fogd vissza magadat. Vagy megkérem a zöld sapkás barátainkat, hogy tegyenek be téged egy raktárba. Vagy tegyenek egy dobozba, és adjanak el Indiában!-Jóvan...jóvan.. Azt mondtad, van még egy kapu. Nézzük meg azt is!-Rendben. De közben átmegyünk a templom negyeden is.

***

-Hú! Ez valami templombazár itt? - kérdezte Zoltán. - Az ember reggel lejön ide, és aznapra választ egy istent magának?-Hát... Én nem vagyok vagyok jártas a hettita mitológiában... úgy rémlik, hogy olyan 50 főistenük van. Meg akkor bizonyára voltak kisebb isteneik is.. Van külön istene a földnek, tengernek, időjárásnak, égnek, csillagoknak, háborúnak, szerelemnek meg még kit tudja minek... és persze a különböző kézműveseknek is. Fazekasok, kovácsok istene, stb...-Volt a cseresznyéknek is istene?-Ha ez most udvarlás akar lenni, akkor szólok, hogy apám...-Van 3000 évem, míg megtalál. Annyira nem érzem magamat veszélyben...-Majd keresek valakit, aki besoroz katonának, és elvisz Egyiptomba háborúzni.. akkor majd veszélyben érzed magadat!-Jó-jó-jó. Még virágot sem merek venni akkor.. És akkor hogy is van ezekkel a templomokkal? Minden istennek saját temploma van? Nem lett volna egyszerűbb építeni egy közöset?-Ez messze nem ilyen egyszerű... Az istenek bonyolult dolgok..még a középkorban is. Miközben a hatalom forrása is egyben. Egy háború előtt kell áldozni a háború istenének. De hogy mondod el, hogy melyik istennek hoztad az áldozatot, ha egyszerre több isten is van a templomban? Mi van, ha rossz istenhez kerül? A háború elveszik, de közben meg bőséges lesz az almatermés? Az egyszerű embereknek egyszerű megoldások kellene: ez a templom a földműveseké. Ha földműveléssel kapcsolatban kéred istened támogatását, ide menjél be. És kész. E mellett a vallási ünnepeknek különleges jelentősége is volt. A városok a birodalmi és egyben vallási ünnepeknek egy-egy állomása volt. Azaz az ünnepek mentek városról városra. Ezt követte az uralkodó és családja, a előkelők, papok, táncosok, zenészek, akrobaták, stb...-Mintha valami koncert turné lenne?- Olyasmi. A vallási cél mellett a király is megmutatta magát minden városban.-És bizonyára a katonáit is megmutatta.-Igen. Ez is a cél része volt. Jól ki volt ez találva.-Figyelj! Azon a templomon van egy villám!-Ó, akkor az lesz Tarhuntasz, az időjárás istenének temploma.-Á! Emlékszem rá. Őt akartuk eljátszani Alaca Höyük-ben! Nézzünk be!

***

-Háááát... ha elvonatkoztatunk néhány apróságtól, akkor akár még hasonlíthat is rád - állapította meg Kiraz, miközben a szentély közepén álló szobrot nézte.-Melyik apróságra gondolsz? A 3 fejre vagy a 8 kézre? Esetleg a görbe orra?-Nem a görbe orra gondoltam... az eléggé pontos..-Hé!-Sőt! Az a legfeltűnőbb ismertetőjel!-De most tényleg rólam akartak szobrot csinálni?-Egészen biztos vagyok benne. Ha az ort nem is hiszed el, nézd meg a nadrágját! Ez bizony a te farmered!-Hú tényleg! Ez pontosan olyan... Na de...hogyan!-Nem emlékszel? Felvettük a helyiek ruháit, hogy könnyebb legyen a beilleszkedés. Amikor pedig - hála neked - gyorsan kellett tovább állnunk, akkor csak a legszükségesebbeket vittük magunkkal. A levetett, 21. századi ruháink nem tartoztak ebbe a kupacba. Egyszerűen otthagytuk őket.-Húúúú! Figyelj! Eszembe jutott valami! Amikor azt a nadrágot vettem, olyat kértem, ami strapabíró. Azt mondta az eladó, hogy még ezer év alatt sem kopik el.

Most kiderülne, hogy igazat mondott-e. Talán itt őrzik ereklyeként!-Ne is gondoldj rá! A végén még fel akarod húzni itt, a papok szeme láttára! Ennyire már ismerlek. Még nincs meg a gép, nem tudunk hova menekülni. Inkább gyere, nézzük meg a harmadik kaput!

***

-Ő itt egy király? - mutatott rá Zoltán a harmadik kapu kódészére. - Melyik?-Nem tudjuk. Sőt! Az se biztos, hogy tényleg király van rajta. Csak azért hívjuk királynak, mert aki majd először kiássa, ő így gondolja.-Úgy néz ki, mint egy harcos.-Igen. De figyelj meg jobban! A sisakján szarvak vannak. Ebből arra gondolnak, hogy inkább istent ábrázolhat. Vagy egy királyt, amelyik istenné vált. Ezt elég gyakran csinálják...mármint a legendákban..-Na de bárki tehet agancsokat a fejére. Ilyet én is csináltam az egyik koleszos bulin. Igaz, WC-pumpával. Az Asterix filmekben meg mindenkinek madártoll van a sisakján. Akkor ők is istenek?-Ezeket a kijelentéseket azért ennél megalapozottabban teszik. Sok kutatás, utána járás, stb..-Nekem tetszik a király elmélet. Csak a falon belülré tettek szobrot, ellentétben az oroszlánnal és a szfinxszel. Azok mindenkét oldalon vannak. Ha jön az ellenség, akkor lehet mutogatni, hogy biza nálunk oroszlánok vannak! Nálunk szfinxek vannak! Fussatok messze, mielőtt a haragunk utolér! - Zoltán teljesen beleélte magát. Még a hangját is elmélyítette. - Na de egy királyt? Azt nem mutogatjuk. Főleg, ha az egyik bulin agancsokkal a fején ugrált. Az a miénk. Nem fogjuk kitenni a külső falra. Belül lássa csak a nép, hogy ki a gazdájuk! Aki nem lesz jó, azt felökleli az agancsával!-Hát... elég fura módon közelítet meg a történelmet...- Az emberek mindig is emberek voltak. Az elmúlt időszakban ezt személyesen is megtapasztaltuk... Erről az emberi dologról jut eszembe... nincs egy kocsmá valahol? Ez mégiscsak egy főváros!-Nincs.-Ne már!-A dolgot nehezíti, hogy még nem találták fel a pénzt. Ezt most nem mondod komolyan! De hát akkor hogy működik a kereskedelem? Mivel fizetnek?-Termékekkel. Az általános fizető eszköz pedig az ezüst. Ezt súlyra mérik, és úgy számolgatják. Nem véletlen, hogy ennyit kellett írni..-Nade...nade.. a mindennapokat hogy oldják meg pénz nélkül?-Megoldják! Felírják, ki mennyivel tartozik, meg ilyenek. Több ezer éven keresztül működött. De nyugi. A következő állomásunk Lüda, a pénz őshazája.-Oh, egészen megnyugodtam.. De azért csak van valami kocsmaszerűség... Ahol sört lehet inni.- Sör nincs, de van bor! Gyere!

***

-Hogy megy a nyelvtanulás? - kérdezte Zoltán két pohár borral később.-Eléggé érdekesen... Mintha a beszéd és az írás két teljesen különböző világ lenne. Ráadásul tényleg két teljesen különböző világ...-Tudsz már beszélni velük?-Ha nagyon-nagyon figyelek, akkor talán megértem, hogy milyen témáról beszélnek.-Hmm. Azt mondjuk érted, hogy ott balra miről beszélnek?-Várjál, megpróbálom...-Hajár!-....ööö nos....-Sikerült?-Igen....de ez nagyon

furcsa...-Ha jól értem, akkor azt tervezik, hogy megölik a királyt...-Ó! Mint az előzőt? Hogy is hívták?-I. Muvatallisz-Ah, igen! Meg a mostanit is így hívják! Azta! Tényleg igazuk van a rómaiaknak: Nomen et omen! A név kötelez. Akkor megint felgyújtják a várost?-Nem Zoltán! Ez nem így történik. II. Muvatallisz-t nem ölik meg.-Hát akkor biztosan nem sikerül a merénylet... elég gyakran előfordul...-De azt tisztán ki tudtam venni, hogy biztos tippjük van.-Persze-persze... mindig ezt mondják...-De szerintem tényleg így van... a szőfoszlányokból úgy tűnik, hogy a fél uralkodó család benne van. Meg a katonai tisztek jelentős része is... Nagyon úgy tűnik, hogy sikerülni fog nekik...-Most mondtad, hogy a király túléli. Elmegy nyaralni, meg háborúztatni, és vissza se tér. Csak majd valamelyik utódja.-Hát ez az! Ezért nem értem az egészet...-Én viszont azt hiszem, nagyon is értem. Csak egyetlen megoldás van.-És mi lenne az?-Az, hogy MI akadályozzuk meg a merényletet.-Ne Zoltán! Ne csináld! A nyakunkba borítjuk az egész történelmet!-Eddig azt mondtad, hogy ne avatkozzunk bele, mert megváltoztatjuk a történelmet. Hát most úgy látom, hogy akkor fog megváltozni, ha mi nem teszünk semmit.-Na de!-Egy hülye sci-fi-ben vagyunk. Az egész ki van találva előre. Okkal vagyunk itt. Az ok pedig, hogy ezt a Muvaszkit, vagy kit...-Muvatallisz-Igen, őt.. szóval őt megmentjük.-Ez örülség! Megint ezzel a sci-fis teóriával jössz... De még ha igazad is van.. hogy teszed? A fél város velük van!-Majd útközben kitalálom. Hozz egyet a zöldikékből!

***

-Hé! Engedjenek be! Fontos dolgot akarok mondani a királynak! - kiabált Zoltán a palota kapujában miközben dörömbölt.-Ennél valami jobb belépőt kellene kitalálnod - mondta Kiraz. - és persze nem angolul.-A francba! - mondta Zoltán.-A fjanszba! - mondta a zöld sapkás.-Ezen azért még dolgozzál! Még nem az igazi...-A fjanszba? - dugta ki a fejét valaki mellettük az egyik ablakból.-A fjanszba! - válaszolta a zöld sapkás.-A fjanszba! - mondta a benti ember, majd elővett a zsebéből egy zöld sapkát és a fejére tette.-Ez valami titkos jelszó egy titkos földalatti szervezetnek?? - pislogott nagyokat Zoltán.-Hát... nagyon úgy néz ki.. De nézd! Kinyitja az ajtót!

***

-Igyunk Kirazra, és az ő frissen tanult nyelvi tudására! - emelte poharát Zoltán egy hónappal később.-És Zoltánra, meg az ő káromkodásaira! A nélkül nem jutottunk volna be a kapun.-De a lényegét te csináltad! Nem semmi, ahogy azokat az ákombákomokat írtad a táblákra! Milyen gyorsan! Mindenki csak pislogott.. főleg, amikor megértették, miket is írtál!-Kösz!-Azért kár, hogy a király elment... Jókat vacsoráztunk együtt!-Én is elmennék a helyében... megpróbálták megölni! Kiben bízhatnak meg ezek után?-Elment, és magával vitte az isteneket is... azt mondta.. De legalább a bor egy részét itt hagyta nekünk. Meg a palotát is..-

Egy istent azért még itt maradt.-Jaj! Hagyjuk már! Már a szultánok is bőven elég volt! Most meg már isten is lettem...Pedig az ég világon semmit se tettem!-Talán pont azért kedvelnek. Már az is elég nekik, hogy nem bántottad őket.-Pffff... nem való ez nekem... Mit is mondtál, hova ment a király?-Tarhuntasszasz.-Honnan ismerős ez a név?-Ezt a várost a viharistenről, Tarhuntasz-ról nevezték el. Ezért olyan ismerős. Te mentetted meg, akit viharistennek gondol. Ezért megy a te városodba.-Ez olyan, mint a görögöknél az Olimposz?-Olyasmi. De Tarhuntasszasz egy város. Egy főváros. Csak éppen senki se tudja, hol van. Mégis létező város.-Nem kellett volna a királlyal menni, hogy ezt kiderítsük?-Nem. Mert a gép még itt van. Itt a palotában. Valószínűleg az utolsó hettita uralkodóval együtt fog távozni. Bár csak ott lehetnék! Megoldhatnám a történelem egyik nagy rejtélyét! Hova és miért tűntek el a hettiták.-Azt hittem, ezt tudjuk... Hatalmi harcok, külső ellenségek...a szokásos..-Igen. De a birodalom nem bukott el a klasszikus módon. Hattuszasz sose éget le teljesen. Sose foglalták el. Az itt lakók egyszerűen összecsomagoltak, és elmentek. A városba utána kevésbé fejlett népek jöttek.-Akkor menjünk el, és nézzük meg! A gép szerintem pár nap múlva kellően fel lesz töltve!-Nem tehetjük. Az egy teljesen ismeretlen időszak. Ha elszámolom magamat, akkor bő 300 évig magunkra maradunk. Sose találjuk meg a gépet abban az időben...-Akkor hova megyünk?-Lüdiába. Ott találják fel a pénzt. Innen 500 évre van. És 500 km-e! Hát nem érdekes?-Hát jó. Azért rendes volt a király, hogy ránk hagyta a palotát!-Igen. Rendesen körbe tudok nézni. Leírok mindent egy táblára, majd keresek egy jó rejtékhelyet, ahol 3000 év múlva megtalálhatom.-Én meg kipróbálom végre a medencét!-Tudod, hogy az nem pancsolásra való! Az valami kultikus hely. Egy csomó hajó makettet találtak benne a régészek!-Jah, hogy azok? Dehogyan is! Egyszer láttam a királyt, amint vízi-háborúsdit játszik velük... Szerintem titokban még agancsokat is tesz a fejére!

***

-Összepakoltál mindent? Készen állsz? - kérdezte Zoltán.-Igen.-Hát akkor... Viszlát Hettita Birodalom! Sokat voltunk velük.. mintha egy korszak záródna le..-Pontosan ez történik.. Kapaszkodj, indítom a gépet!

Folytatás

2018-12-17

-Ó! Ez egy erdő - állapította meg Zoltán, aki mindig is jó volt a nyilvánvaló dolgok megállapításában.-Igen. - mondta Kiraz. Gondoltam, jobb ha nem mindjárt a város közepén jelenünk meg. Tudod, a világ jócskán megváltozott...-Már megint?-Igen..de most még jobban, mint korábban.-Öööö....hát jó... Ööö... Hol vagyunk? És mikor?-Szardeisz városához közel. Ez Lüdia fővárosa. És ha jól sikerült a kiindulási időt kiszámolni, akkor i.e. 585 május 1-én vagyunk.-Éljen május 1! Akkor ma ugye nem dolgozunk?-Hát... a szakszervezetek megalakulásáig azért még van pár ezer év.. Úgyhogy csak álljál fel, és indulj el nyugat fele!- Te egy kegyetlen diktátor vagy, tudad?-Ne adj ötleteket! Mert legközelebb az amazonok földjére megyünk, és ott majd megmutatom neked, milyen az igazi diktátor! Na! Indulás! Hoztam lándzsát is! Ne kelljen elővennem!-Jó-jó. De egyáltalán merre van nyugat?-Ott balra, a csíkos fa irányába.-Az nem is csíkos!-Majdnem csíkos.

***

-Miért ezt a várost és ezt a kort választottad? - kérdezte Zoltán később.-Kellott egy ugródeszka. Azt már megbeszéltük, hogy a túl nagy ugrás túl veszélyes. Az utazástól elájulunk, és teljesen ki vagyunk szolgáltatva. Így viszont megúsztuk egy közepes fejfájással.-Én azért annyira nem mondanám közepesnek... Mennyit jöttünk?-Olyan 700 évet. Többet nem mertem megkockáztatni... Meg ez egyébként is egy érdekes hely. Itt fogják feltalálni a pénzermét.-A 700 az jó sok! Eddig csak 500-akat ugráltunk..-Egy biztonságos időszigetet kerestem. És persze olyan helyet, ahol nagy valószínűséggel a gépet is megtaláljuk. Az elmúlt időszak eléggé zűrzavaros volt...De nem annyira, mint az elkövetkező!-Mi történt? A hettita birodalomnak búcsút mondhatunk. Ezt tudom..-Nemcsak neki.. Mind a 3 nagyhatalom mostanra összeomlott.-Az asszírok is?? Meg az egyiptomiak is?? Azt hittem, ők azért jobban bírják. Hiszen a római időkben is ott lesznek..-Pedig pont az asszírok foglalták el Egyiptomot. Csak éppen megtartani nem tudták. Aztán ők is összeomlottak. Elég sok minden történt, miközben eléggé ködösek a leírások. Tudod, erről már beszéltünk. Ebben az időszakban csak akkor jegyzetelnek az emberek, ha ráérnek. Nemcsak hogy arra kell nekik idő, hogy leírják az eseményeket, hanem arra is, hogy megtanuljanak írni. Ha egy kicsit is összébb omlik a birodalom, visszasüllyednek az írás előtti korszakra. És még a kereskedelem is megszűnik, ami tovább nehezíti a talpra állást. Az asszírok, de főképpen az egyiptomiak még egészen megbízhatóak. De az, hogy Anatóliában pontosan mi történt, azt csak a környező országokból lehet összeceipegetni. Nemsokára viszont lesz egy napfogyatkozás!-Húha! Ez nagyon izgalmasan hangzik! Még csak egyet láttam, azt is 1999-ben. Mikor lesz?-Május 28-án. Az 1999-est én is láttam. Sőt! Azóta több is volt..lesz Törökországban. Viszont az 1999. nem egy jó év. Elég komoly földrengés lesz

Isztambul közelében. Mindez néhány nappal a napfogyatkozás után. 17.000 ember halt meg...-Családtag, rokon?-Azok mind megúszták. De ismerős maradt a romok alatt.- Részvétem...-Köszi.. De ez már a múlt..-Inkább a jövő. De azt tudtad, hogy az egyik mentőkutya, aki egy kislányt talált, az magyar volt? Olyan híres lett, hogy még szobrot is kapott!-Tényleg?-Igen! Ha majd egyszer kijutunk innen, akkor mindenképpen gyere el Magyarországra, és megmutatom!-Kíváncsi lettem. De most térjünk vissza a jelenre: Anatólia forrong ebben az évezredben. Egyedül a most kialakuló Perzsa Birodalom hoz egy kis békét. De odáig már nem akartam elugrani az időben. Lehet, hogy túl sok lett volna. Meg a gépet is nehezen találhatnánk meg. Talán Babilonban lesz, talán Athénban...talán egy másik fontos városban. Most viszont majdnem biztos, hogy Lüdiában van. Hiszen eddig is a kereskedőkhöz kötődött. És mi sem lehet fontosabb nekik, mint az az időszak, amikor a pénz megjelent.-De miért éppen most? És miért éppen itt? Egyáltalán mi ez a Lúdia? Még sose hallottam róla..-Nos... lássuk.. honnan is kezdjük... Legutóbb, jó 700 évvel ezelőtt ott tartottunk, hogy 3 birodalom létezett egymás mellett: hettiták, asszírok és az egyiptomiak. Ezek mind-mind eltűntek mostanra. A hettitákkal igazándiból nem tudjuk, hogy mi történt. Egyszer még megvoltak, igaz legyengülve, majd többé nem látjuk őket a történelem színpadán. Az így támadt ürbe két nép került, melyek birodalmat építettek. Egyik volt Phrügia, míg a másik Urartu. A phrügök egyértelműek a hettiták helyére mentek be. Annyira, hogy sokan úgy gondolták, ők adták a végső kegyelemdöfést a birodalomnak. Míg Urartu már a hettitákkal együtt is létezett a Kaukázusban. Viszont a hettiták eltűnése nekik is kedvezőek voltak. Az asszírok viszont nem örültek, hogy az egykori meggyengült birodalom helyébe mindjárt két új és erős birodalom kezd növekedni. Főleg, ha ezek még szövetségre is lépnek.-Úgyhogy nekiálltak kavarni? Vagy direkt támadtak?-Ez egy érdekes rész. Mert Urartu és Asszíria között egy nagyon magas, szinte átjárhatatlan hegység volt. Nem alkalmas arra, hogy a katonák ide-oda masírozzanak. Igazándiból a két ország remekül meglelt volna egymás mellett. Csakhogy politikailag állandóan egymást zavarták. És volt a közelben két lovas nemzet is: a médek keletre, és a kimmerek északra. Őket az asszírok katonáknak használták, lovakat vettek tőlük, vagy direkt szövetségesként együtt vonultak csatába. Az egyik ilyen elpusztították Urarrut, a másikkal pedig Phrügiát. Pedig ez utóbbi is érdekes hely: az utolsó királyuk Midasz volt.-Róla halottam! Ő az, aki minden arannyá tudott változtatni.-Igen, a mondák így tartják. Meg számárfület is tudott növeszteni.-És mi történt utána?-Időközben Egyiptom is fokozatosan gyengült. Kezdetben még csak belső politikai okok miatt. Majd a tenger felől érkező kalóz népek még jobban meggyengítették. Végül pedig az asszírok elfoglalták. De igazán nem tudták megtartani. Mint egy lufi, ahogy nőtt az asszírok birodalma, úgy gyengült a vége felé. Érdekes, hogy a több részben majd 1500 évig létező birodalom bő 30 év alatt teljesen eltűnt. Mivel eltűnt Urartu a mének gond nélkül bejöttek az országba és el is foglalták. Később pedig, ez már az után lesz, hogy elmentünk, a perzsák kerülnek elő, és foglalják el az egész területet: Egyiptomot, Anatóliát, és a Közel-Keletet egészen Indiáig.-És Lúdia?-Miután a kimmerek elpusztították Phrügiát, lett egy luk Anatóliába. Ebbe helyezkedtek be a lüdek, akik akár még a hettiták leszármazottjai is lehetnek. A nyelv nagyon hasonlít, meg még sok minden más is. Ők alapítottak birodalmat, bár sokáig nem tartott. Az az átalakulás, ami ekkor Anatóliában zajlik, őket is hamar elérte. Próbáltak itt az egyiptomi-asszír-méd-kimmer négyesben

valahogy elboldogulni, de nem igazán sikerült a szövetségesek jól megválasztani. Pár hét múlva fognak összecsapni a médekkel. Pont akkor lesz egy napfogyatkozás, amit égi jelnek vesznek, és inkább kibékülnek. 40 év múlva már az új Perzsa birodalommal kell szembe nézniük. És bár az első csata döntetlenre sikerül, a perzsák végül elfoglalják a fővárost. A királyt pedig magukkal viszik, és a perzsa nagykirály főtanácsadója lesz.-Legalább nem vágta le a fejét, vagy hasonló...-Úgy bizony! Amikor pl. Timur mongol fejedelem 1402-ben legyőzi a török I Bajazidot, akkor vaskalitikába tette, mint egy énekes madarat. Nem is bírta sokáig. Egy év múlva meghalt...-Hú! Ez azért elég durva! Az a boldog középkor... nálunk is vad dolgokat tudtak kitalálni... De még mindig nem értem...mért Lüdia? Miért gondolod, hogy itt lesz a gép? Egy rövid életű birodalomnak tűnik..semmi extra.-A pénz miatt! Itt találják fel a pénzérmét!-Tényleg! Már mondtad! De most annyira tele lett a fejem ezzel sok új néppel és kavarrással, hogy most inkább gyalogoljunk tovább!-Jó öltet!

***

-Kérsz almát? - kérdezte Kiraz a következő megállónál.-Áh! Alma! A mi megszokott úti ételünk! Igen, kérek. Mesélsz a pénzről? Miért olyan különleges ez. Hiszen ott voltak az asszírok.. Majdnem 2000 éven keresztül remekül megvoltak pénz nélkül.-Kezdjük az alapoknál. Sima gazdaság: a pénznek 1) értékálló, 2) oszthatónak, 3) mindenki által elfogadottnak, 4) értékesnek, egyedinek kell lennie. És az se baj, ha 5) könnyen szállítható.- Igen, ezeket én is tanultam.-Gondolom arra is emlékszel, hogy utunk elején az obszidiánnal, majd a sóval kereskedtünk.-Igen, emlékszem! Mókás időszak volt!-Az. No tehát ez a kettő nem is volt rossz pénznek. Még évezredek múlva is megmaradt. De az obszidián nem volt elég értékes, míg a sónak a tárolása okozott gondot. Azt tudjuk, hogy az élő állat bármennyire is értékes, mégse jó pénznek. Hiszen nem lehet felezni, stb..-Pedig ha jól csinálod, egyre több lesz belőle. Ha megéhezel, megehet.. Az aranyat nem.-Igen, csak ha elpusztul, vagy csak elkóborol, akkor mondhatod, hogy ott megy a pénzem... Szóval az élő állat, bármennyire is csábító, nem jó pénznek. Sok helyen sokfélével próbálkoztak: ritka kő, kagyló, bálnafog, de még olyan is volt, hogy fűszerrel. Attila pl. 408-ban Rómától váltságdíjként másfél tonna borsot kért...-Teljesen igaza van! A sült hús borssal nagyon finom. Míg arannyal...hát...nem próbálnám ki...-Igen. Viszont ha az unokáinak akart volna palotát építeni, akkor nagyon kellett volna a borsra vigyáznia, hogy ne romoljon meg.-Vagy ne dézsmálja meg senki titokban..-No igen.. De képzelj! Vannak ennél érdekesebb pénzek is! A Csendes-Óceánon a Yap-szigeteken mész kő pénzeket használtak. Ezeket a köveket 100 km-ről vitték oda. Minél nagyobb volt, annál többet ért. Egyik-másik 3 m-esnél is nagyobb lett. -Ööö.. és hogy vitték haza egy 3 m-es kődarabot? Be se fér az ajtón!-Sehogy! Pont ez az érdekes benne! Egyszerűen kitették a ház elé. Ellopni úgyse bírta volna senki. Egyedül legalábbis nem. Ráadásul mindenki láthatta, hogy ki mennyire gazdag.-Na de hogy lehetett fizetni valami olyasmivel, amit megmozdítani is alig tudtak?Úgy, hogy egy idő múlva már nem a kővel fizettek, hanem csak a tulajdonjogával. A kő ott maradt a ház előtt, de mindenki tudta, hogy most már máshoz tartozik.-Hát... Én azért örülök, hogy erre fele inkább az arany

terjedt el! Mennyivel egyszerűbb!-Pedig az sem olyan egyszerű! De kezdjük az elején. Sok próbálkozás után az arany és az ezüst lett a legkedveltebb fizető eszköz. Kellően ritka, hogy már kis mennyiségben is sokat érjen. Nem romlik meg, lehet darabolni, stb.. Csak egy baj volt vele! Nem volt állandó mérete. Minden darab más-más méretű volt. De még az összetétele is változott. Azaz minden vásárlás előtt meg kellett állapítani az adott kő értékét. Mennyi benne az ezüst és az arany.-Ez jó bonyolultan hangzik...Na de...hogyan csinálták?-Próbakővel. Ez egy sima, kicsit rücskös fekete kvarckő. Az, hogy valami mennyi aranyat és ezüstöt tartalmaz, az a színén látszódik. De ha sokat használják, akkor koszolódik, megváltozik a színe. Mindkét fém puha, főleg az arany. Kvarc viszont kemény, így az arany-ezüst ötvözet nyomot fog hagyni rajta, ha megdörzsölik vele. A szín összehasonlításához próbatűket használtak. Ezek a tiszta ezüstitől a tiszta aranyig egykarátos lépésekben követték egymást. Összesen 25 tű volt, így mindjárt lehetett tudni, hogy az adott ötvözet milyen arányban tartalmazza az ezüstöt és az aranyat. Vagy ha esetleg mást is beletettek.-Ez okos ötlet volt. Gondolom, nem lehetett csalni!-Dehogynem! Ha a próbakő kicsit zöldes volt, úgy tűnt, mintha több arany lenne. Ha pedig egyenleten a színe, akkor pedig az ezüst irányába vitte el a mércét. Ez annak volt jó, aki meg akarta venni az aranyat. Így a későbbi századokban ha valaki biztosra akart menni, akkor savval is próbát tehetett.-És mi volt, vagy mi lesz a lüdek találmánya?-Nos.. az országban nagyon sok az aranybánya. De még fontosabb, hogy a közeli folyóban megtalálható az arany és az ezüst természetes ötvöze, az electrum. Ez 2/3-ad aranyat, és 1/3-ad ezüstöt tartalmaz. Tehát ennek pontosan tudták az összetételét. Később egyforma méretű érméket gyártottak, majd pedig a király pecséttel látta el. Ez igazolta, hogy az adott érme az, ami. Így mindenféle próba nélkül azonnal lehetett tudni, hogy az adott érme mennyit is ér valójában. Persze azért itt is volt csalás. Az egyik király kivonta belőle az aranyat, így megnövelve az ezüst tartalmat. Majd pedig rézzel színezte, hogy azért mégiscsak hasonlítson az eredetire. Az így szerzett aranyból pedig felszerelt egy hadsereget és elindult a kimmererek ellen.-De legalább sikeres volt?-Nem. Egyik csatát a másik után veszítette el.. Egy későbbi király tudott csak őket megállítani. Majd jött egy másik király, az utolsó. Ő volt Krózus.-Ő az, akit végül a perzsa király hazavitt...-Nem jó így mesélni, ha előre lelövöd a poént...-Bocsi!-Na jó! Krózus azt találta ki, hogy az electrumot felváltja valódi arany és ezüst pénzekre. Ezt tette legfőképpen azért, mert az electrum lelőhelyek kimerülőben voltak. Meghatározta az arany-ezüst váltószámot is. És ő az, aki a pecsétjével látta el az érméket, így igazolva a hitelességüket. Az érmén még nem az uralkodó képmása volt, az csak a későbbi korokban vált szokássá. Ezen egy oroszlán volt.-A hettiták jelképe!-Úgy bizony! És úgy látom, meg is érkeztünk!

***

-Nahát! Ez olyan, mint egy görög város! - állapította meg Zoltán.-Eddig Anatólia mélyén voltunk. Itt viszont már sokkal közelebb vagyunk a tengerhez, ezért a hatása is sokkal jobban érezhető.-Hurrá! Akkor holnap leugrunk csobbanni egyet?-Azt mondtam, hogy sokkal közelebb vagyunk... nem pedig azt, hogy meg is érkeztünk. Még jó 100 km-t kellene

nyugat felé sétálnunk a legközelebbi tengerparthoz..-Áh.. mindegy... úgyse hoztam fürdőruhát...-Viszont, ha már a tengerpartról beszélünk, akkor érdemes megjegyezni, hogy pont azon a helyen már virágzik az Égei-tenger legrégebbi városa: Ízmir.-Ó! És csak alig 100 km innen? Lehet, hogy mégis el kellene oda ugranunk.. Sétálnánk egyet, vennék néhány apró ajándékot, stb... Ugye, az eddigre már egy rendes város lett, nemcsak valami apró halászfalu?-Nem-nem. Igazi tengeri kereskedelmi központ! Még a hettiták is elfoglalták... most meg a lüdek. Aztán jönnek a perzsák, és teljesen felégetik az egészet. Csak azért, mert nem segítettek a lüdek elleni háborúban. Majd csak Nagy Sándor fogja újraépíttetni.-Na de miért kellett volna segítenie nekik? Azok is lüdek, nem?-Nem. Ott görögök vannak.-Ja, az egészen más... Fúj! Le a lüd elnyomókkal! Mi perzsa elnyomókat akarunk! Mintha a görögök utálták volna a perzsákat. Legfőképpen Nagy Sándor, aki egészen a lakásukig elment, meg még tovább is..-Valahogy úgy... De a lényeg, hogy most már nem úgy vagyunk, mint korábban, hogy nagyjából homogén lakosú városban voltunk. Itt a szomszédban már több híres város létezik: Izmir, Pergamon, Epheszosz, Trója, stb.. Tehát itt egyáltalán nem vagyunk feltűnőek a furcsa öltözetünkben..-Akkor kár, hogy a farmeremet elhagytam, majd szent relikvia lett belőle..-Na, azért ne essünk túlzásba! Gyere, itt viszont már tényleg van piac!-Valami olyan hely is, ahol lehet inni sört? Olyan kocsmaféleség?-Egész biztosan!-Hurrá! Beértünk a civilizációba!

***

-Ez az ember itt azt mondja, hogy ad nekünk szobát. Szerencsére a hettita király nagyon lelkes volt, amiért megmentettük az életét. Így aranyban nem szenvedünk hiányt. Egyenlőre... Így kivettem 2 szobát egy hétre.-Kár az aranyat pazarolni... egy szoba is elég lett volna..-Meg ne próbáld! Mert elérem valahogy, hogy apám is visszajöjjön az időben, és ...-Jóvan, jóvan! Egyáltalán hogy tudtál velük beszélni?-A nyelv nagyon hasonlít a hettitához. Meg már kicsit a göröghöz is. Próbáld meg te is! Szerintem elboldogulnál vele!-Jó ötlet! De előtte együnk valamit!-Az is jó ötlet.

***

-Szóval.. -mondta Zoltán evés közben - Ez itt Lüdia fővárosa. De nem sokáig, mert pár évtized múlva jönnek a perzsák és akkor vége a mesének.-Csak a birodalomnak. A városok legtöbbször tovább élnek.. sokkal tovább. A városok nemcsak úgy kibújtak a földből, hanem jó okkal ott lettek, ahol vannak. És akkor, amikor.-Igen-igen...valami rémlik még az iskolában: kereskedelmi utak kereszteződése; tengerpart; folyó; meg valami fontos, különleges dolog. Mondjuk egy jól védhető szikla.-Pontosan. Ezek közül egyedül a kereskedelmi utak azok, amelyeket az ember építi és rombolja. A többit a természet építi...és bár azt is főképpen az ember rombolja, de azért nem túl gyakori. Most még. Szóval jöhetnek

királyok, háborúk, egy jó tengerparti kikötő mindig is egy jó tengerparti kikötő marad. Az utak már más téma, és ez mindjárt fontos is lesz... Tehát ez a város már jóideje fennáll. Nem olyan régi persze, mint a hettiták fővárosa, de azért elég régi. A hettiták is megemlékeznek róla. Utána elég zavaros időszak volt, és több nép is átkelt, várost alapított, tovább állt vagy csak lenyilaszták őket. De a város mindig megmaradt. A mostani időszak után a perzsák fogják elfoglalni, és meg is tartják. Sőt! Az egyik fontos kereskedelmi útjuknak ez lesz a kiinduló állmása. Valószínűleg a szőnyegük miatt.-Törökországban mindig előjönnek a szőnyegek... Nem hittem, hogy ez ilyen régre vezethető vissza!-Pedig... egyes helyeken sokkal régebbre is! A perzsák után a görögök, Nagy Sándor majd a rómaiak is megtartják a várost. Egészen komoly nagyváros lesz belőle. Ázsia Hét egyházának egyikeként említik majd. Egészen a Római Birodalom kettéválásáig. Ahogy a központ átkerült a későbbi Isztambulba, úgy rendezték át a kereskedelmi úthálózatokat. És akkor valamiért úgy döntöttek, hogy Lüdia központja, Szardeisz már nem fontos. Így ezt a várost el fogják kerülni ezek a fontos utak. Ezzel pedig megpecsételik a további sorsát. Egyre inkább lesz jelentéktelen, míg végül Timur - ő az, aki kalitkába zárta az egyik oszmán szultán - egyszerűen felgyújtja. És nem is ő lesz ebben az első. De utána már senkinek sem lesz kedve újraépíteni.-Szomorú történet ez ennek a szép városnak... De az igazság az, hogy nagyobbatt vártam. Mégiscsak eltelt 700 év.-Ó! Ha visszajönnénk a római időkben! Akkor látnád igazán nagyokat! Most még nincsenek vízvételek, kutak, és hasonlók. Így csak addig épülnek házak, ameddig a vizet még érdemes elvinni. Ez eléggé behatárolja egy-egy városnak a méretét.-Oké, és akkor mi a terv?-Nos... A napfogyatkozásig majdnem 1 hónapunk van. Ennyi időt egyébként is itt kell töltenünk, hogy feltöltsük a gépet.-De lehet, hogy már fel van töltve! Talán teljesen!-Ez is lehet... de addig nem tudjuk, amíg ki nem próbáltuk... De ami a legfontosabb, hogy mindenképpen szükségünk van a gépre!-Ez igaz. És most kinél keressük? Király vagy kereskedők?-Hát... Nem tudom.. Eddig leginkább a kereskedők váltak be. De legutóbb a királynál volt a gép. Viszont, ahogy te is rámutattál, ez a birodalom annyira nem különleges. Kivéve, hogy itt fedezik fel a pénzt. Ami alapján megint inkább a kereskedők között lenne érdemes körbenéznünk.-Meg ugye a királyhoz nem lehet csak úgy simán bekopogtatni... Bár legutóbb mégis azt tettük.-Na igen.-Van egy ötletem! Nézzünk körbe! Meg úgy sem kell sietnünk. Este találkozunk ugyan itt. Addig meglátjuk, mit találunk.-Rendben.. de kérlek!-Igen?-Ne forgasd fel a történelmet, rendben?-Jó-jó! Megpróbálom..-Nem! Nincs olyan, hogy megpróbálom! A múltkor is ezt mondtad! Ne piszkálj bele az idő menetében. Rendben?!-Oké-oké!

***

-Látod? Ezek azok az érmék amiket mondtam. Nálunk ilyenek vannak. - magyarázott később Zoltán egy öregembernek.-De hát ez rézből van! Meg milyen kicsi! - válaszolta az öregember.-Pont az a jó! Ezért szeretjük! Kicsi, könnyen zsebbe lehet tenni. És mivel réz, nem akarja senki ellopni..Nem mindig.. Ti azért csináljátok aranyból!-És mindenki elfogadja?-Bizony! A király adja a garanciát!-Hmm.. Érdekes ötlet.. Elmesélem a többieknek.

Talán a királynak is tetszeni fog. És ki ez az isten a hátulján?-Ő? Ő nem isten! Legalábbis szerintem ő nem örülne neki, ha annak hívnák.. Egy régi király. Egy bölcs király! Egy nagy hadvezér! Úgy hívják, hogy Atatürk. Á! De már itt van Kiraz! Ő órákat tudna róla neked mesélni!-Látom, jól megy a nyelgyakorlás! Még barátokat is találtál! - mondta Kiraz.-Igen! Szeretném bemutatni neked...ööö... mit is mondtál, hogy hívnak?-Xirkamox.-Ah igen! Xirmax... És honnan is jöttél? Valami Mintát mondtál...-Mirrha.-Bocsánat... tudod, messziről jöttem, és még szokom a nyelvet.-Igen. Ezt már mondtad.-Figyelj Zoltán! Tudnánk beszélni négyszemközt pár percet? - nézett rá Kiraz igencsak szúrós szemmel.-Szultán? Nézett nagyokat az öregember.-Áh, rá se ránts! Mindjárt itt vagyunk! Azt az érmét meg tartsd csak meg! Emlékbe!

***

-Te meg mi a fenét csinálsz itt? - ordított Kiraz Zoltánnal egy amúgy csendes sarokban.- Gyakorlom a nyelvet, barátkozok, ilyesmi... Úgyis itt leszünk legalább 1 hónapig. Nem lehetünk folyamatosan bezárkózva. Egyébként is, keressük a gépet. Azt meg nem lehet beszélgetések nélkül megtalálni.-De igenis kibírjuk bezárkózva! Mi a jövőből jöttünk. Minden egyes szó, minden egyes mozdulat, de még minden egyes lélegzetvétel is befolyásolja a jövőt. Egyet tüsszentünk, és a jövőből hozott baktériumainkkal kiértünk egy egész hadsereget. És akkor nem omlik össze a Római Birodalom, stb.. stb... vagy meg se alakul.. Roppant óvatosnak kellene lennünk. Nem pedig jövőbeli tárgyakat kellene osztogatnunk.-Ez csak egy réz-kurush. A zsebemben találtam. Mi baj lehet belőle? Egyébként is, miről tudnék vele beszélgetni? A mezőgazdaságról? Ahhoz nem értek. Ő sem ért, mert kereskedő. Na, ahhoz meg pláne nem értek, hogy mi merre volt az ókorban, mit gyártottak, minek és kinek. A hettitákról meg csak nem beszélhetek. Vagy a számítógépekről.-Jó... erre még valamit kitalálunk. Abban igazad van, hogy mégsem ülhetünk némán. De ez a rézérme! Van rajta egy dátum, egy írás: Török Köztársaság. Mellette egy portré Atatürkéről. Tudod, hogy ez mit jelent?? Ha ez az érme túléli az évezredek, akkor egy ellenállási mozgalom szimbóluma lehet. Ez mutatja, hogy meg fog dőlni a több évszázados szultáni halatom. Rajta azzal az emberrel, aki az egész ellenállást vezetni fogja! Lehet, hogy ezzel az érmével veszélybe sodortad az életét!!-Ó! A francba! - mondta Zoltán. Egyáltalán nem halkan. - Visszakérjem tőle?-Áh... mindegy... Mégiscsak egyetlen érme... Veszett el ennél nagyobb dolog is a történelem során..-Bocsánat a hallgatóságért... -jelent meg hirtelen az öregember - Igazándiból nem akartam hallgatózni, csak Szultán úr olyan hangos... És ugye Ön, Hölgyem... Kiraz ugye? És... bár semmit sem értettem az Önök titkos nyelvű kiabálásából, de mintha a titkos jelszót is tudnák. Amíg azt meg nem hallottam, nem hittem abban, hogy pont én fogok Önökbe botlani. Rádásul pont itt...-Ööö... milyen titkos jelszót? Van nekünk olyanunk, Kiraz? - nézett furcsán Zoltán.-Én nem tudok ilyenről.. - mondta Kiraz, aki szintén zavarban volt.-Én pedig nem mondhatom el. De ha tudják, bármikor újra kimondhatják, és akkor minden mindjárt másképpen alakul.-A francba! Nem tudom, mit mondtam az előbb - mondta Zoltán.-Pontosan ezt! Igen! Önök azok, akiket várunk. Jöjjenek velünk Mirrhába!-

Mirrha... Szmirna akar lenni ugye?-Hát... hívhatják úgy is, hogy Ti-smurna, ha úgy jobban ismerik,-Te Zoltán! Az Izmir! Azt akarja, hogy Izmirbe menjünk. Miért? Mi van ott? Mi van Izmirben? Azaz mi van Mirrhában?-Egy ősi gép. Egy ősi írás szerint Önök mindig azt az ősi gépet keresik. A leírás illik Önökre. És még a titkos jelszót is tudják. Legjobb lesz, ha holnap hajnalban indulunk.

***

Folytatás

2018-12-24

-Vigyázz! Egy kő! - figyelmeztette Kiraz Zoltánt. De már későn.-A francba! - jelentette ki Zoltán, majd egykifejezetten látványos mozdulattal orra bukott.-A fianszba - mondta az öregember, aki mellettük gyalogolt.-Te, Xirkamox! Mond csak! - kezdett bele Zoltán, miután kikelt a sárból. - Miért pont ez lett a jelszó?-Ezt nem én választottam... Hanem még a Zöldsapkás Titkos Társaság alapítói.-Mi? Titkos társaság? És zöld sapka? Ne már!-Pedig nekem is van egy! Nézd! Még csengettyű is van a tetején! Egyébként valószínűleg azért ezt választották az őseink, mert rajtad kívül senki sem használja ezt a szót.-Ó!-Vagy csak azért, mert viccesen hangzik!

***

-Kiraz! Mi ez a hely, ahova megyünk? Izmir... mintha hallottam volna róla, de nem tudom hova tenni...-Izmir csak a modern neve ennek a városnak. A Török Köztársaság előtt Szmirna a neve. Egy olyan város, amit bő 3000 évig a görögök laktak. Persze őket időnként meghódította egyik-másik birodalom. Sőt! Volt egy olyan időszak, amikor egyszerre három különböző ország, pontosabban dinasztia uralta.-Az hogy lehet?-Úgy, hogy amit a mi időnkben Izmirnek ismernek, az egy hatalmas város. Több, mint 4 millió lakossal. De nem volt ez mindig így. Az az öböl, amit a 21. században egyetlen város ölel körül, az régebben több kisebb városból, faluból állt. És én még olyanokat is hallottam, hogy a tenger se ott volta, ahol. Vagyis... innen nézve a tenger nem ott van, ahol majd lesz... ezt majd meglátjuk, ha odaértünk. De a lényeg, hogy 1344-ben a Genovaiak elfoglalják a tengerhez közeli alsó várat. Igazándiból visszafoglalják, de ebbe most még ne menjünk bele. A felső várat viszont az Aydınoğlu dinasztia foglalta el. Ezt egy török hajós, talán kalóz alapította. Míg a partvidéket egy másik, rivális török dinasztia uralta jó ideje, a Saruhanoğlu. De aztán jöttek az oszmánok, és...-Jaj... ennyit nem bírok követni.. Mint egy szappanopera..-Vagy, mint egy török sorozat! Na de végül elfoglalják a törökök és ezzel a birodalom egyik legfontosabb kereskedelmi központja lesz. Viszont a görög lakosság megmarad. Beköltözik sok török, örmény, de még a Spanyolországból elüldözött zsidók is. Így ez igazán színes város lesz belőle. De pont ezért, meg a központi jellege miatt az I. Világháborúban Görögország elfoglalja. És bár a törökök később visszafoglalják, elég kaotikus napok következnek, míg végül a város leég. És ez erősen kihat a későbbi görög-török kapcsolatokra.-Gondolom mindkét fél a másikat okolja...-Több is lesz ott, mint csak két fél! De lényegében igen. Viszont az érdekes, hogy amikor a Világháború után a törökök elkezdik visszafoglalni az országukat, Izmirt nem akarják visszaszerezni. Ezt csak azért teszik, mert Atatürk ragaszkodik hozzá. Így a későbbiekben ez a város támogatja leginkább Atatürköket. Még 80 évvel később is!-Úgy látom, izgalmas jövő vár a városlakókra... És mi van a múlttal?-Az egészen más. Sőt! Még

ahhoz képest is más, mint amivel eddig találkoztunk! Mert eddig közép-Anatóliában voltunk. Ami így-úgy valahogy a hettitákhoz köthető. Vagy az őseihez. Most pedig, hiába csak 100 km-et megyünk, egy teljesen más világba érkezünk.-Húha! Előre izgulok!- Nagyjából 500 éve ... sőt, inkább 1000 éve négy görög törzs jelent meg a térségben. A dórok, az akhájok, az aiolok és ami számunkra most fontos, az iónok. Ők nagyjából 500 évvel ezelőtte az Égei-tenger, Fekete-tenger és a Márvány-tenger anatóliai partjai kolonizálták. Izmir, azaz Szmirna az egyik ilyen. Ezt is olyan 500 éve alapították. És tudod, itt élt pl. Homérosz is! Alig 200 éve!-Ó Homérosz! - szólt közbe Xirkamox - arról az emberről hallottam! Az ük-ük-ük-nagyapám még beszélt is velem! Együtt mentek le halászni hétvégenként! Nagy mesélő volt az öreg!-Homéroszról én is tanultam. De azt gondoltam, hogy csak kitalált személy, mint a többi görög, mint Akhilleusz, stb.. - mondta Zoltán.-Azért nem lehet mindenki kitalált... -válaszolta Kiraz- meg akkor ki találja ki a történeteket, ha a kitalálója is csak kitalált?-Na jó! Ezzel megfogtál!-Visszatérve a városra. Tehát olyan 500 éve alapították a görögök. Persze előtte is létezett. A hettiták több írásában is megemlékeznek róla, hogy van ott egy település. De ekkor még csak egy sima halászfalu volt, némi mezőgazdasággal a közelben. Viszont az iónok megjelenése ezen sokat változtatott. Ők kolóniákat hoztak létre Egyiptomban, Libanonban, egészen a Fekete-tenger végéig. De még a görög félsziget keleti oldalán is. Ezeket a városokat pedig a kereskedelem kötötte össze, egyre jobban. Így hamarosan Izmir komoly kereskedelmi központ lett. De ami igazán kitűnik, hogy a városban sokkal több ember tud írni és olvasni, mint ami erre a korszakra jellemző.-Ennek a kereskedelem az oka?-Szerintem igen. Ott fontos volt, hogy írásos nyoma maradjon mindennek. De nemcsak az írás érdekes. Hanem itt jelennek meg először a többszobás lakóházak. A legrégebbi ház, amit találtak, annak 5 szobája volt, és még emelete is, kertje. Ráadásul úgy tervezték, hogy az utcák derékszögben találkozzanak. Ez pl. még a mi időnkben is elég ritkán sikerült Isztambulban... És képzeld! Még szökőkutat is építettek!-Ó! Alig várom, hogy lássuk!-Csak van egy bökkenő!-Micsoda?-Hát... amit elmondtam, az a múlt.-Persze, hogy a múlt!-De most tényleg a múlt! Nem az, amiben most járunk, vagy ezután fog történni! Az érkezésünk előtt 100 évvel a lüdök elfoglalták a várost, és felgyújtották.-Ő... hát ez nem túl kedves tőlük...-Majd 40 év múlva jönnek a perzsák, és ők is felgyújtják a várost... Legközelebb csak Nagy Sándor építteti újjá.-Ó... De hát... akkor nem kellene szólnunk a barátunknak is?-Nem szabad szólnunk senkinek semmit se a jövőről! Így is jól belekavartunk az időbe...Addig meg amúgy is még 40 év van!-Legalább nem kell sietnie a pakolással...-Mondtam már, hogy ez nem ilyen egyszerű. Megmutattad neki a pénzermét. Lehet, hogy ennek köszönhető, hogy a lüdök bevezetik, és ezért fog a világtörténelemben a pénzérme megjelenni.-Akkor várjál! Minden azért fog úgy történni, ahogy történt, mert én már egyszer itt voltam, és a történetek úgy történtek, ahol történtek?-Ebbe most ne menjünk bele, mert megfájdul a fejem... A lényeg, hogyha most elmondod a barátunknak, hogy a perzsák megbüntetik a várost azért, mert nem segített a lüdök ellen, akkor a barátunk egyszerűen fellázíthatja a görögöket a lüdök ellen. Így viszont ahelyett, hogy segítenék a pénzérme kialakulását, pont hogy megakadályozzuk.-És akkor lehet, hogy ki se találják a pénzermét, és a jövőben tehénpatával fizetnének?-Annyira azért nem!... De hogy sok helyen más lenne a történelem, az egészen biztos.

***

-Hallottuk a múltat, és hallottuk a távoli jövőt - mondta Zoltán mikor egy hosszabb pihenő után újra útnak indultak. - De mi fog történni Nagy Sándor után?- Nagy Sándor viszonylag békét hozott a környéknek. De idővel inkább rivalizáló városállamok jöttek létre. Ennek ellenére, vagy éppen ezért, a régió városai gyorsan növekednek. A közeli Pergamonban 100.000 ember él. Epheszoszban, ami szintén közel van, már 400.000 ember fog lakni.- Akkor gondolom Izmirben legalább félmillióan lesznek!-Nagyon rosszul gondolod! Alig pár ezer ember lesz akkor!-Hogyhogy? Hát nem a régió kereskedelmi központja?-De igen. Csakhogy ahova az eredeti várost építették, ahova mi is tartunk, oda nem fér fel több ház. Így egy idő múlva egy új várost kezdenek építeni. És az már tényleg nagy lesz! Az igazi virágkorát a Római Birodalom idejében éli. Ekkor már olyan fontos lesz, hogy a birodalmi császárok is tiszteletüket teszik a városba. Majd 178-ban lesz egy földrengés, ami teljesen lerombolja a várost. Az egész birodalmat meg kell majd mozgatni, hogy sikerüljön helyre állítani. Természetesen így még fényűzőbb lesz.-És mi történt a rómaiak után? Még mielőtt a törökök jöttek?-Egy darabig még tartotta magát, mint kereskedelmi központ. A római és a bizánci időkben is. Csak ahogy az arabok sorra foglalják el a déli provinciákat, úgy esik vissza a kereskedelem is. Majd a Bizánci Birodalom is túl gyenge lesz. Igaz, Izmirt nem feledig el, még vallási központi szerepét is megtartja. De fejlődés már nem lesz.-Azért az valahol szomorú, hogy minden dicső város eltűnik...-Izmir legalább a nagyon távoli jövőben újra nagy lesz!

***

-Xirkamox! Mesélj valamit te is! - mondta Zoltán az útjuk harmadik napján.-Hát... Perzsa vagyok, ahogy a nevemből is látszik... és mi mást mondhatnék?-Ahonnan én jövök, ott nincsen sok perzsa.. - jegyezte meg Zoltán. - és mit csinálsz otthon?-Kecskét tenyésztetek, mint mindenki más!-Na ne már! Azt hittem, az csak mese!-Mese is! Mindenkinek ezt meséljük! De a többiek tényleg el is hiszik! Egyébként csak a nagyszüleim révén vagyok perzsa. Már a szüleim is Mirrhában születtek. Ez az, amit ti Szmirnának hívtok.-Én nem! Csak Kiraz. Én Izmirnek hívom.-Én is úgy hívom, de ebben a korb...izé... a Szmirna jobban megfelel.- De tudjátok mi! Mondjak egy mesét! - kérdezte Xirkamox.-Mennyi idő múlva érünk a városba? - kérdezte Zoltán.-Még 3 nap!-Akkor jó! Jöhet a mese!

***

-Egyszer réges-régen, innen napkelete irányába több napnyi járásra, volt egy város. A nevét

már réges-régen elfelejtették. Ma úgy hívják, hogy Pteria. De ez nem az igazi neve. Azt ma már nem tudja senki.-Én tudom! - vágott közbe Kiraz - Hattuszasz!-Úgy van! De én biztos voltam benne, hogy te tudod ismered ezt a várost! Ó! De még mennyire, hogy ismered! Jobban, mint bárki más! Ez a város 1500 éve még csak egy világ-végi kis városka volt. Csakhogy az őseim, kik zöld sapkát hordtak, egy kereskedelmi hálózatot építettek ki. Ennek egyik csomópontja volt ez a kisváros. Ami nemsokára nem is olyan kicsi város volt, hanem egy hatalmas birodalom központja. Akkora birodalom volt, ami még idáig is elért. Ezen az úton gyalogoltak a katonák, amelyiken mi is megyünk. Aztán egyik nap érdekes dolog történt. Megjelent 2 idegen. De nem úgy, mint a többi furcsa idegen! Mert ha ritkán is, de jártak idegenek és furcsa emberek a birodalom fővárosában. De azok mind a kapun mentek be. Ez a kettő viszont, úgy mondják, hogy egyik pillanatban nem volt ott. A következőben viszont igen. Furcsán öltöztek, még furcsábban beszéltek. Az egyikük, az alacsonyabb, a lány. Ő még csak-csak hasonlított a többi emberre. De a magasabb! A fiú! Fehér volt, szőke hajjal. És akkora, hogy kétszer kellett lehajolnia, hogy beférjen az ajtón. És őt úgy hívták, hogy Szultán!-Nem is igaz! Nem vagyok akkora! - tiltakozott Zoltán.-Hát... én emlékszem, amikor le kellett bontani az ajtót, hogy ki tudjál jönni. Éppen fájt a hátad, és ...-Jó-jó. De az csak egy eset volt..-Meg ott volt az, amikor..-Oké, nem csak egy eset volt.. De inkább a történetet szeretném hallani. Még sose gondoltam bele, milyennek láttak minket kívülről.-Úgy mondják, hogy több hónapig ott voltak az idegenek, akik közben sok furcsaságot tettek. Majd eltűntek, hogy csak évszázadok múlva jelenjenek meg újra. És akkor folytatták a furcsaságaikat. De közben az embereknek is segítettek. Egy alkalommal még a királyt is megmentették!-Nem volt nekik egy furcsa gépük is? - kérdezte Zoltán?-Mi az a gép?-Ilyen kő izé, ami izéket csinál. Meg néha villámlik.-Ha! A Viharkő! Dehogynem! De az általában nem csinált semmit. Csak a két idegen tudta használni. Úgyhogy róla nem beszéltek sokat, mert nem történt vele semmit.-És ugye mi most oda megyünk, ahol ez a Viharkő van.-Igen.-És ez hogy került oda? Hiszen te is mondtad, hogy innen sok-sok napi járásra volt keleten. Valaki odavitte? - kérdezte Kiraz.-Ezt nem tudja senki. És nem is érti senki! Egyik nap még nem volt ott semmi. Egy ócska poros raktár volt. Aztán másnap reggel az egyik barátom, Xirxis pakolná be a borokat, amikor...-Ez a Xirxis nekem is a barátom lesz! - szólt közbe Zoltán - még szerencse, hogy könnyű a nevét megjegyezni!-Ne szólj közbe! - mordult rá Kiraz - Ez nagyon fontos! Tehát mi történt a bizonyos Viharkővel? Hogy került oda?-Nem tudjuk. Egyszer csak ott volt. Mintha magától ment volna oda.-Zoltán! - Ezen a ponton Kiraz mindentudóan nézett Zoltánra.-Igen?-Figyelj! Ez...-Igen??-Áh, nem érdekes...-Na de!-Nem fontos..-Na de Kiraz!-Mondtam, hogy nem érdekes...

***

-És hat nap alatt a vándorútjuk végére értek, így a hetedig napon megpihentek..mondjuk a város leghíresebb kocsmájában. - elmékedett Zoltán hangosan.-Mi van? - ébredezett Kiraz, aki már napok óta a saját gondolatait leltározta.-Csak eszembe jutott valami.-Az sose jelent jót, ha neked valami az eszedbe jut..-Hallottad! Egy királyt már megmentettünk. És az az én

ötletem volt!-Meg az is, hogy a szent követ lefeszödre!-De láttad, hogy örültek neki-
Mindegy, azon már úgysem tudunk változtatni... Kár vitatkozni rajta.. Meg azt hiszem,
megérkeztünk.

***

-Hú! Ez aztán! - csodálkozott Kiraz-Hm? - tett egy együttérző hümmögést Zoltán.-Üdv
Mirrhában! - mondta Xirkamox.-Sok mindenre fel voltam készülve, de erre nem! -
hüledezett tovább Kiraz-Hát! Helyes kis város. - mondta Zoltán.-Mi az hogy! Sok romvárost
láttam, de azok mind csak... nos.. romvárosok voltak. Izmir viszont a mi korunkban egy élő
nagyváros. Sose gondoltam, hogy így nézett ki 2500 évvel korábban!-...- Xirkamox inkább
kimaradt a beszélgetésből. Mégha tudott volna is angolul, akkor se értett volna belőle
semmit.-Ez annyira érdekes! Sokszor jártam Izmirben, hiszen csak egy óra repülővel.
Többször átugrottunk ide. Hát nagyon meg fog változni! Ott pl, ahol a tenger van, ott lesz
majd a belváros. És arra, ahol most szintén tenger van, ott... nos ott is a város lesz.. Ezen az
üres helyen meg... na mindegy. Ameddig most a szemünk ellát, az mind a város lesz majd! -
lelkendezett tovább Kiraz.-És ahova most az én szemem ellát, mintha köves út lenne.-Ezt
bizonyára jól látod! Szmirna útjai le vannak kövezve. De azért megkérdezem a barátunkat.-
Igen-igen. Mirrhában minden út kövezett - mondta Xirkamox, miután ő is megértette a
kérdést.-Utálom, hogy mindhárman ugyan arról beszélünk, mégis más-más nevet
használunk... Viszont örülök a köves útnak. Végre nem kell a sárban tocsognunk

***

-Szóval szökőkút is van, kocsma is van! És még kövezett út is. Azt hiszem végre beértünk a
civilizációba! - álmélkodott Zoltán, miután betértek a városba.-Viszont Zoltán. Xirkamox azt
mondja, hogy nincs szőlőjük. - zökkentette ki őt Kiraz.-Nincs bizony! - erősítette meg
Xirkamox.-Hogyhogy? - kérdezte Zoltán?-Mindegyikből bor készült.-Te vagy az én
emberem! De... de akkor mit csináljunk? Az kell a géphez! Vagy más is jó, ami savas..-Lesz
majd szőlő. Ősszel!-Hát... és mond csak Xirkamox! Feltaláltatok már az úzót?-A micsodát?-
Zoltán! Az olyan italok készítéséhez sokkal finomabb technológia szükséges. Ehhez azért
még 2000 évet várnod kell.. - mondta az élő enciklopédia, azaz Kiraz.-Valami másotok csak
van! Nem ihatunk minden nap csak bort...-Hát.. Van egy-két érdekes italunk... Tudod, Mirrha
egy kereskedelmi központ. Érkeznek ide hajók Egyiptomból, Ciprusból, Itáliából, és még sok
helyről.- Xirkamox! Te vagy az én emberem! Hol fogunk berendezkedni?

***

-De hát milyen név ez már? Hogy néz ez ki? - mondta Zoltán egyik nap, ahogy egy vasbolt tábláját figyelte.-Mi a bajod van vele? Azisztóterész vasboltja. Én Azisztóterész vagyok..ez meg egy vasbolt. Mindenki azonnal látja és megérti mi is ez itt.-De semmi fantázia nincs benne! Felénk ilyen neveket adnak, mint Coca Cola, Persil, Löwenbräu...-És ezek mit jelentenek?-Fogalmam sincs... De ha becsukod a szemed, és kimondod ezeket a neveket, akkor olyan érzés...mintha... mintha leugranál egy szikláról a tengerbe.-Ki az a hülye, aki szikláról ugrál a tengerbe? Meg minek mennék a tengerbe? Vannak hajóink, mi azokat használjuk.-Azt akarom mondani, hogy gondolkozz egy kicsit. Használd a fantáziád! Legyen a boltod neve...mondjuk...A Fekete Fém Szülőhelye!-Ne csináld már! A vevők szörnyet halnak majd a röhögéstől!-Na ne! Pedig akár lehetne egy film címe is!-Mi az a film?-Az egy... áh, tudod mit? Nem innál meg inkább egy sört.-Nincs sörünk. Csak borunk.-Jó lesz az is! Pedig volt egy pillanat, amikor azt hittem, hogy ez lesz a kedvenc városom..

***

-Figyelj. Tegnap megtörtént a napfogyatkozás. Ezzel kiderült, hogy jól számoltál, és most már tényleg pontosan tudjuk, hol vagyunk és mikor. Nem kell nekünk 500 évben hazaugrálnunk. Töltsük fel a gépet teljesen! Időnk is van hozzá. Aztán ugorjunk direkt haza, a 21. századba!-Nem lehet.-Miért?-Így nem lehet, hogy egy komplett titkos társaságot alapítottak a mi tiszteletünkre. Segítenünk kell nekik!-És mi van azzal, hogy nem kavarunk bele az időbe?-Jah, hogy a szabályok? Hát azért vannak, hogy megszegjük őket! Nem igaz?

FOLYTATÁS

2018-12-31

Amikor Zoltán felébredt még sötét volt. Viszont nagyon furcsán érezte magát. Nem tudott megmozdulni. Mint akit megkötöztek. Majd amikor jobban megnézte magát, akkor kiderült, hogy tényleg megkötözték. Hosszas próbálkozás után csak egyetlen egy dolog sikerült elérnie: leesett az ágyról. Valójában ezzel még egy dolgot elért: nagy zajt. És ezzel elért még egy dolgot! Valaki felfigyelt rá! - Hé! Ki kötözt meg? - Kérdezte Zoltán a belépő lánytól. - Én. - válaszolta Kiraz. - Na de miért? - Mert ma van a napfogyatkozás. - És ez valami ősi anatóliai szokás, hogy napfogyatkozáskor megkötözik a férfiakat? - Nem mindet. Csak azt, amelyik garantáltan bajt hozhat a fejére. Pontosabban az elkövetkező évszázadok történelmére. - Na de én nem szoktam ilyet tenni... - Áh, nem... lássuk csak! Ott a zöld kő esete.. meg az oroszlános kapu... meg a... - Jójó. Csináltam pár dolgot a múltban. - Hát igen. De azt szeretném ha jövőben nem tennél. Főleg ma! Nem akarom, hogy valami furcsa ötlettel állj elő a napfogyatkozásra nézve! Mondjuk, hogy istent játszol. - Éééé? De hát semmi ilyesmire nem gondoltam. - Lehet... Sőt! De én inkább biztosra akarok menni. Úgyhogy így maradsz, megkötözve, míg véget nem ér a napfogyatkozás. - És akkor nem is láthatom? - Dehogynem! Majd kirakunk az erkélyre!

***

-Egyébként mikor lesz a napfogyatkozás? - Kérdezte Zoltán később, amikor kikerült az erkélyre. - Erről sok mindenre nem emlékszem.. Ezt éppen csak említettük, amikor tanultunk róla... - Bárcsak lenne internetünk! Egy perc alatt utána tudnék nézni! - Azt hiszem délután, este felé volt.. Tudod, ezt azért több szempontból is érdekes. Nem véletlen, hogy ide akartam jönni. - Egy napfogyatkozás mindenképpen érdekes... De annyira már ismerlek, hogy ennél többről van szó. Nos. Ki veled! - Azt már meséltem, hogy ez a napfogyatkozás egy nagy csatát fog megállítani. Ez lesz ma délután. A lüd és a méd sereg most éppen farkasszemet néz egymással. És nemsokára összecsapnak. De majd délután, minden előjel nélkül elsötétül a nap. Ekkora a harcok megállnak. Mindkét fél meggyőződése, hogy az istenek megharagudtak rájuk. Ezért kibékültek. - Ez így egy szép történet. - Igen. Ez egy szép történet. Minderről részletesen egy görög történetíró emlékszik meg. Ő majd pontosan 100 év múlva fog megszületni az innen 150 km-e délre lévő Halikarnasszosz kikötővárosban. Ezt a mi jövőnkben Bodrumnak fogják hívni. - Ó! Arról hallottam már! Tele vannak vele az utazási irodák prospektusai. - Igen. Az egy híres nyaralóhely lesz. Majd.. Most még csak egy kis tengeri kikötőváros. És ez nem is nagyon fog változni a turizmus felfedezéséig. No de visszatérve a görög történetírónkra, őt Hérodotosz-nak hívják. Őrá úgy szoktak, úgy szoktunk hivatkozni, hogy ő az első igazi történelem író. Rendszeresen összegyűjtötte az anyagokat. És amennyire a lehetőségei szerint tudta, ellenőrizte is őket. Csak azt írta meg,

ami szerinte valóban megtörtént. E miatt pedig nagyon értékesek a gyűjteményei. Ráadásul a leghíresebb, kilenc kötetes munkájának a címe: Hisztoriai. -Úgy, mint a History? Vagyis Történelem?-Pontosan. A latin historia szó ebből a gyűjteményből származik. Majd onnan vették át az európai nyelvek, és így az angol is.-Akkor viszont igazán híresnek kellett lennie!-Igen. Őt már az ókorban elismerte a későbbi történetíró. A másik rész a napfogyatkozás. Mindig sokat segít a történészeknek, ha valami csillagászati esemény is történik a közelben, mert azokat visszamenőleg is pontosan ki lehet számítani. A mai napfogyatkozást 2500 év múlva percre pontosan meg fogják tudni határozni. És mivel Hérodotosz feljegyzi a mai csatát, és a mai napfogyatkozást is, így ez lesz a legkorábbi történelmi esemény, amit pontosan tudjuk, mikor történik. Csakhogy! Hérodotosz azt is megjegyzi, hogy valaki ezt előre tudta. De nem a harcolók felek között. Hanem valaki itt, valamelyik görög kikötő városban előre szólta, hogy mikor lesz pontosan a napfogyatkozás.-Ajajaj...-Mond Zoltán, hogy nem te voltál!-Na de... én úgy tudtam, hogy a görögök ki tudták számolni a napfogyatkozásokat. Jóval korábban ezt csinálták az egyiptomiak is, nem? Még egy filmet is láttam róla, hogy a papok így szerzik meg a hatalmat a fáraótól. Úgy csinálnak, mintha ők sötétítették volna el az eget...-Sem az egyiptomiak, sem a babalinóiak, de még a görögök sem tudták előre jelezni a napfogyatkozásokat. Sőt! A kínaiak sem! Ezt majd csak időszámításunk után tudják megtenni. Az egyiptomiak ráadásul túlságosan babonások voltak, így ők még a feljegyzéseikből is kihagyták a napfogyatkozásokat. Ezzel jócskán megnehezítve a történészek munkáját. Ebben az időben csak 2 ember van a világon, aki tudja, hogy mi fog ma történni: te és én.-Hupsz!-Szóval kedves Zoltán. Mielőtt eláslak egy mély kútba, mond el nekem, hogy kinek meséltél a mai sötétségről?-Csak Xirkamox-nak, és a barátomnak, Azisztóterész-nek.-És mit csináltak, amikor elmondtad nekik?-Kinevettek...-Pff... még szerencse, hogy egy kisvárosban lakunk. Ma este már mindenki arról fog beszélni, hogy Zoltán előre szólta nekik, de nem hittek neki..

***

-Látom, Kiraz rövid pórázra fogott téged - mondta később Xirkamox, amikor meglátogatta Zoltánt az erkélyen.-Hát.. Jó alaposan idekötözött, hogy ne tudjak elmenni. Azt mondja, biztos akar lenni benne, hogy senkivel nem beszélek a mai napon.-Engem azért beengedett-Ezen én is csodálkozom..-Azt mondta, hogy ma különös együttállás várható a csillagok részéről. És e miatt jobb, ha téged megkötöz. Nehogy démonná váljál, és utána felfald a világot!-Ez kedves tőle! De azért annyira nem rossz a helyzet!-Talán nem. De én ezt nem tudhatom.. Viszont sok fele jártam, és sok mindent hallottam. Istenekről...démonokról...varázslókról...királyokról...és rólatok is.-És miket hallottál rólunk?-Áh, semmi különöset... villámot szór a szemetek, esőt csináltok, irányítani tudjátok az embereket. Egyszer megmentetek egy királyt, egy másikra meg ránéztetek, mire leugrott a várfalról...-Az beleset volt! Éppen fotózni akartam a város panorámáját, amikor mögém állt a királyt. Ettől megijedtem, és majdnem leestem. De szerencsére sikerült megkapaszkodnom benne. Így én nem estem le...csak ő...-Még azt is mondják, hogy olyan magas vagy, mint 3

elefánt egymás hátán. Ezt a részt mondjuk nem hittem el. De a perzsa nagykirály kincses kamrájában van nadrág, ami hosszabb, mint amit bármely élő ember felhúzna.-Miii???

Tényleg egy kincseskamrában van a nadrágom?-Én nem tudom, mert oda nem léphet be senki. De a Társaságból van, aki a saját szemével látta. És bár Kroszosz nem egy magas ember, de...-Álj, álj! Most akkor tényleg van egy titkos társaság?-Persze! Különben hogy találtunk volna rátok?-És mi a neve ennek a társaságnak?-A Zöldsapkások, a Szultán keresői.-Nem vagyok szultán! Ez csak félreértés a nevemből!-Hát.. ha a démon megnevezés jobban tetszik...-Ööö... nem igazán.. Egyébként mit csinál ezt a titkos társaság?-Várja, hogy megjelenjeteek.-Más egyebet?-Mi másat tehetnénk? Azt se tudjuk, kik vagytok, honnan jöttetek, pláne hogy mit akartok!-Ez igaz... Viszont nagyon jó bort csináltok!-Kösz! Hoztam is belőle!-Nagyszerű! Gyere, és ülj ide! Én nem tudok odamenni...-Igaz, hogy ma egy sárkány megeszi a Napot?-Nem. Csak a Hold a Nap fog elmenni. Olyan, mintha valaki elmenne az ablakod előtt, és arra a rövid időre árnyék lenne a szobában... Csak ez kicsit nagyobb, és ezért sötét lesz. Mintha este lenne. De csak pár perc az egész. Utána újra világos lesz, és minden megy tovább.-De azért a csillagok nem fognak látszani, ugye?-Miért? Az baj lenne?-A csillagoknak ilyenkor ágyban a helyük. Mégiscsak nappal van!-Izé.. Hát akkor nem lesznek csillagok. Ugyebár azok ilyenkor alszanak. Ez köztudott.

***

-Zoltán! Baj van! - jött fel Kiraz az erkélyre, amikor elkezdett sötétedni.-És mit tegyek? Ide vagyok kötözve! Egyébként mi a baj?-Az emberek megijedtek, amiért szürkület lett!-Oké.. De mit tegyek? Főleg így megkötözve?-Mindjárt eloldozlak... Mindenki téged akar. Amikor elkezdett sötétedni, akkor megrémültek az emberek. De Xirkamox mondta, hogy beszélt veled. Próbálta őket megnyugtatni, hogy ez csak egy árnyék. Úgy tűnt, mintha hinnének neki. Mígnem valaki megkérdezte, hogy ezt honnan tudja. Akkor elmondta, hogy te mondtad neki. Erről eszükbe jutott, hogy te már szóltál erről. De most nem látnak sehol. Így Xirkamox-t akarják feláldozni, hogy kiengeszteljenek téged, mert...-mert bizonyára haragos vagyok, amiért nem hittek nekem, és én okoztam a sötétséget...jaj nekem! Pedig csak figyelmeztetni akartam őket!-Látod, ezért nem szabad beleavatkozni a történelem menetébe!-És akkor most mit tegyünk?-Hát... Ha már beleavatkoztunk, ... akkor itt az ideje, hogy megmutassuk, milyen az, amikor tényleg mi alakítjuk a történelmet. Sikerült már feltöltened a telefonodat?

***

-Barátaim! - állt ki a tömeg elé Kiraz. Eddigre már megkezdődött a totalitás, azaz a Holt teljesen eltakarta a napot. Csak egy fényes gyűrű látszódott. Kiraz nem aprózta el a belépőjét. A köpenye lángolt. Az arcát egy ősi heftita maszk takarta. - Engedjétek el azonnal

Xirkamox-ot! Vagy Tarhuntasz, akit ti Zoltán néven ismertek, lesújt a haragjával! Már így is mérges rátok, amiért nem hittetek neki! Ha vissza akarjátok kapni a Napot, akkor tegyétek, amit mondtam! Én Tarhuntasz hírnöke vagyok! Ne várjátok meg, hogy...Nem derült ki, mit akar mondani, mert ekkor Zoltán is megjelent a közeli ház tetején. Folyamatosan vakuzott a mobil telefonjával, miközben Petófi Anyám tyúkja versét mondta. De mivel ezt magyarul tette, nemhogy nem értette senki, de nagy ijedelem tört ki. A tér pillanatok alatt kiürült. Majd a város is.

***

-Köszönöm! - mondta Xirkamox, miután eloldozták. Nem tudni, hogy ő is elfutott volna, mert jó alaposan odakötötték az egyik oszlophoz.-Áh, semmiség! - mondta Zoltán. Jó móka volt! - Nézd Kiraz! De jó fotók lettek!

***

-Tegnap lezajlott a napfogyatkozás. - mondta Kiraz másnap. -Ezért jöttünk ebbe az időbe, ugye? - mondta Zoltán.-Hát.. nem úgy alakult, ahogy vártam.. De nagyon tanulságos volt! - Viszont még nem mehetünk tovább. A telefont is éppen csak fel tudtam tölteni. Még mindig nincs rendes savas folyadékunk. Xirkamox pedig azt mondta, hogy őszig várni kell, hogy egyáltalán legyen szőlő. Csak az után kezdhetjük meg a gép feltöltését.-Én... gondolkoztam ezen a dolgon... Mondtad, hogy Xirkamox-ék milyen titkos társaságot alakítottak. És most már komolyan belenyúltunk a történelembe. Valahogy nincs szívem csak úgy itthagyni őket..-Azt mondd, hogy továbbra is játszunk istent? Hogy változtassuk meg a történelmet?-Nem! De... igen... meg nem is... az se biztos, hogy tudunk rajta változtatni.. Azt a királyt, akit a hettitáknál megmentettünk, azt meg akarták ölni. De mi úgy tanultuk, hogy ő békésen élt tovább. Érted? A történelem előre meg volt írva! Mi is benne vagyunk! Azért tanultuk azt, hogy tovább élt, mert addigra mi már megváltoztattuk a történelmet! A zöld kő, a napfogyatkozás előrejelzése... mind-mind részei a történelemnek. Még a te nadrágod is! Bár arról még sose hallottam..-Lehet, hogy van egy Titkos Ókori Nadrág Kutatók Társulat a XXI. században...-Akárhogy is, úgy érzem, hogy nem mehetünk egyszerűen haza. Itt most jó! Tudjuk a pontos dátumot. Kivárhatnánk, míg a gép feltölt 2600 évet, és hazamehetnénk. De úgy érzem, feladatunk van... Nem mehetünk csak úgy el! Miután ennyi mindent tettünk..-És akkor hova mennénk?-Arra gondoltam, hogy először szóljunk Xirkamox -nak, hogy 40 év múlva a perzsák felégetik a teljes várost. De valahogy óvatosan, mert a város nem lesz üres a történelembökönyvek szerint. Utána pedig nézzünk be 100 év múlva Hérodotosz-hoz.-Hmm... és ott lesz nála a gép?-Talán igen... Ez a kockázat benne van.-Érdekes tervek... De még van időnk végiggondolni...

***

Folytatás